T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

17. YÜZYILDA YAZILMIŞ MENSUR ŞEHNÂME TERCÜMESİ
(291a-320b)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Selvet ISPARTA

İstanbul 2006

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

17. YÜZYILDA YAZILMIŞ MENSUR ŞEHNÂME TERCÜMESİ
(291a-320b)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Selvet ISPARTA

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ahmet TOPALOĞLU

İstanbul 2006

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Selvet Isparta'nın "17. yüzyıl'da yapılmış Mensur Şehname Tercümesi (291a-320b) (Metin, İnceleme, Sözlük)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı Üniversitesi	: Prof.Dr. Ahmet Topaloğlu Marmara	.....
Üye Üniversitesi	: Prof.Dr. Gülden Sağol Yüksekkaya Marmara	.....
Üye Üniversitesi	: Doç.Dr. Zuhal Kültüral Marmara	.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun ...12.../...01.../ 2006 tarih ve ...1-6..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Emel KEFELİ
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖN SÖZ	II
ÖZET	IV
SUMMARY	V
KISALTMALAR	VI
TRANSKRİPSİYON CETVELİ	VII
GİRİŞ	VIII
METİN	1-77
SÖZLÜK	78-355
KAYNAKÇA	356-358
ÖZ GEÇMİŞ	359
TIPKIBASIM	360-390
	[291[a]-320[b]]

ÖN SÖZ

Milletlerin edebiyatını oluşturan yapı taşlarından biri o milletin efsanevî tarihini anlatan destanlardır. İranlıların Müslüman olmadan önceki 1000 yılını anlatan efsanevî destanları *Şehnâme* de hem İran edebiyatı hem de Türk edebiyatı için İran tarihi ve İran geleneklerini bugüne ulaştırması hasebiyle de çok önemli bir eserdir. Bu yüzden de *Şehnâme*'nin dünya dillerine birçok çevirisi yapılmıştır. 60 bin beyitten oluşan bu eser Türk edebiyatının değişik dönemlerinde de kimi zaman manzum kimi zaman da mensur olarak tercüme edilmiştir.

Bizim tez çalışması olarak ele aldığımız tercüme İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi 6131 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Mütercim hakkında bilgiye ulaşılamamıştır, ancak müstensihinin Derviş Mustafa olduğu kütüphane demirbaş kaydından anlaşılmaktadır. Eser üç cilt halinde ve tamamı 1778 varaktır. Eserin kimi sayfalarında minyatürler yer almaktadır. Her sayfası 25 satırdır. Tercümenin istinsahı hicrî 1187, milâdî 1773 yılında tamamlanmıştır. Biz, bu yazmanın 291^{a}-320^{b} varaklarını yüksek lisans tezi olarak çalışmış bulunmaktayız. 01^{b}-40^{b} varakları Sadettin ŞAHİN tarafından, 41^{a}-80^{b} varakları Sema DEMİREL ŞAHİN tarafından, 80^{a}-119^{b} varakları Nilgün YILDIZ tarafından, 120^{a}-159^{b} varakları Erhan AKTAŞ tarafından, 160a-200b varakları İshak ALGAN tarafından ve 200^{a}-230^{b} varakları da Özgü KARAMANLIOĞLU tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu tezi hazırlamaktaki amaç *Şehnâme*'nin bu mensur tercümesini tanıtmaktır. Çalışmamız, giriş, metin ve sözlük olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Giriş kısmında Firdevsî, Şehnâme, Şehnâme çevirileri ve üzerine çalışılan yazmayla ilgili bilgiler verilmektedir.

Metin kısmı varak ve satır numaraları esas alınarak gösterilmiş, noktalama işaretleri günümüz imlâsı dikkate alınarak uygulanmış, gerekli yerlerde paragraflar yapılmıştır. Böylece eserden faydalanılması daha kolay hale getirilmek istenmiştir. Metinde okunamayan sözcükler […] şeklinde gösterilmiştir.

Sözlük kısmında, metinde kullanılan ve sözlük değeri olan her kelime ana madde olarak alınmış ve alfabetik olarak dizilerek siyah puntolarla gösterilmiştir. Madde başlarının altında ise o madde ile ilgili deyim, ara madde ve birleşikler sıralanmıştır. Bunlar siyah puntolarla gösterilerek dizilmiş ve normal sıranın biraz içerisinde yazılmıştır.

Ayrıca madde başı kelime ve ara maddelerinin ikinci ve daha sonraki unsur olarak geçtiği kullanımlara, asıl madde veya ara maddelerin altından bir ok işareti (→) ile göndermeler yapılmıştır.

Yüksek lisans tezi olarak bu eseri çalışmamı tavsiye eden ve çalışmalarım sırasında karşılaştığım güçlükleri aşmamda yardımcı olan tez danışmanım Prof. Dr. Ahmet TOPALOĞLU'na, hazırladığı *Cibakaya* programıyla dizin çalışmalarına katkıda bulunan Prof. Dr. Ceval KAYA'ya, metni okurken zorlandığım kimi yerlerde yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALİN ve Doç. Dr. Zuhal KÜLTÜRAL'a, yine çalışmam esnasında yardımlarını esirgemeyen Yard. Doç. Dr. Latif BEYRELİ'ye teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tez çalışmam boyunca beni her şekilde destekleyen ve bana olabildiğince sabırlı davranan eşim Ahmet ISPARTA'ya da teşekkür ederim.

ÖZET

Bir bölümünü tez konusu olarak aldığımız bu eser, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi 6131 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Üç cilt halinde ve tamamı 1778 varaktır. Ayrıca eserde minyatürlere de yer verilmiş, her sayfası 25 satır olarak düzenlenmiştir. Üzerinde çalışılan 1. cildin boyutu 39, eni 24,5, kalınlığı 7,5 cm.dir. Eser hicrî 1187, miladî 1773 yılında tamamlanmıştır. Eser kelime kelime tercüme özelliği taşımamaktadır. Bu tez, yazmanın 291^{a}-320^{b} varaklarını kapsamaktadır. 01^{b}-40^{b} varakları Sadettin ŞAHİN tarafından, 41^{a}-80^{b} varakları Sema DEMİREL ŞAHİN tarafından, 80^{a}-119^{b} varakları Nilgün YILDIZ tarafından, 120^{a}-159^{b} varakları Erhan AKTAŞ tarafından, 160^{a}-200^{b} varakları İshak ALGAN tarafından ve 200^{a}-230^{b} varakları da Özgü KARAMANLIOĞLU tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu tezi hazırlamaktaki amaç, *Şehnâme*'nin bu mensur tercümesini tanıtmaktır. Tez üç bölümden oluşmaktadır: Giriş, metin ve sözlük.

Giriş kısmında Firdevsî, Şehnâme, Şehnâme çevirileri ve üzerine çalışılan yazmayla ilgili bilgiler verilmektedir.

Metin kısmında sayfa ve satır numaraları belirtilmiş, günümüz noktalama işaretlerine göre düzenlenmiş ve gerekli kısımlarda paragraflar yapılmıştır. Böylece eserden faydalanılması daha kolay hale getirilmek istenmiştir.

Sözlük bölümünde ise eserin söz varlığını gösteren bir dizin hazırlanmış, eserdeki kelime ve birleşik şekillerin metindeki anlamları verilmeye çalışılmıştır. Bu sözlük hem alfabetik hem de kök esasına dayalı bir sözlüktür. Madde başı olarak kabul edilen kelimelerin altına o kelimeyle ilgili ara madde, deyim ve birleşikler sıralanmış, madde başı veya ara maddelerin ikinci, üçüncü unsur olarak geçtiği maddelere (→) işareti ile göndermeler yapılmıştır.

SUMMARY

The book that we have worked on a part of is registered under fixture number 6131 at the Central Library of Istanbul University. It's composed of 3 volumes with total pages of 1778. Miniatures also have been given place in the book with each page designed to hold 25 lines. The length of the first volume on which work is being carried is 39 cm in length, 24,5 cm in width and 7,5 cm in thickness. The book was completed in 1187 (date based on Hegira) or 1773 (date based on birth of Christ/Christian era). The book doesn't carry the characteristic of a translation word by word. This thesis covers pages 291^{a}-320^{b} of the manuscript. The pages 01^{b}-40^{b}, pages 41^{a}-80^{b}, pages 80^{a}-119^{b}, pages 120^{a}-159^{b}, pages 160^{a}-200^{b} and pages 200^{a}-230^{b} had been prepared by Sadettin ŞAHİN, Sema DEMİREL ŞAHİN, Nilgün YILDIZ, Erhan AKTAŞ, İshak ALGAN and Özgü KARAMANLIOĞLU respectively.

The reason to prepare this thesis is to introduce the translation of *Şehnâm*e in prose. The thesis is composed of three sections which are the introduction, the text and the dictionary.

The information about *Firdevsî, Şehnâme,* Şehnâme translations and manuscript on which work is carried is given at the introduction section of thesis.

The text shows the pages and line numbers. It has also been punctuated according to today's punctuation rules. Paragraphs have been created at the necessary parts. By doing that, it has been aimed to exploit of the work more easily.

In dictionary, an index is prepared which shows the vocabulary of the book; the meanings of the words and compound forms in the book are tried to be explained. The dictionary is based on both alphabetic and root principles. Under main entry an intermediary entry, expressions as well as collocations related to main word are added. The items identified as second, third factors of the main or intermediary items have been referred with marking (i.e.→).

KISALTMALAR

A.	Arapça
a.g.e.	adı geçen eser
bağ.	bağlaç
birl. i.	birleşik isim
bk.	bakınız
çoğ.	çoğul
e.	edat
ek.	ek
F.	Farsça
i.	isim
İt.	İtalyanca
kaba.	kaba konuşmada
mec.	mecaz
sf.	sıfat
Soğd.	Soğdca
takı.	takı
ünl.	ünlem
vb.	ve benzerleri
yan.	yansıma ses
Yun.	Yunanca
zf.	zarf
zm.	zamir
(?)	Sözlükte kesin olmayan anlamı gösterir.
*	Madde başı bir kelimenin türevi olduğunu gösterir.
/	Farklı imlâlarla yazılmış madde başlarını ayırır.
[...]	Metinde okunamayan kelimeyi gösterir.
→	Yanındaki maddelere gönderme ifade eder.
< >	Metne ilâve edilen kısımları gösterir.

TRANSKRİPSİYON CETVELİ

Harfler	Transkripsiyon Karşılıkları	Harfler	Transkripsiyon Karşılıkları
آ, ا	Ā, ā	ش	Ş, ş
أ, ا	A, a; E, e	ص	Ṣ, ṣ
ء	’	ض	Ḍ, ḍ; Ż, ż
ب	B, b	ط	Ṭ, ṭ
پ	P, p	ظ	Ẓ, ẓ
ت	T, t	ع	c
ث	Ş, ş	غ	Ġ, ġ
ج	C, c	ف	Ḳ, ḳ
چ	Ç, ç	ق	F, f
ح	Ḥ, ḥ	ك	K, k; G, g; ñ
خ	Ḫ, ḫ	ل	L, l
د	D, d	م	M, m
ذ	Ẕ, ẕ	ن	N, n
ر	R, r	و	V, v; O, o; Ö, ö; U, u; Ū, ū; Ü, ü
ز	Z, z	ه	H, h; (a, e)
ژ	J, j	ى	Y, y; I, ı; İ, i; ī, ī
س	S, s		

GİRİŞ

GİRİŞ

FİRDEVSÎ

İran'ın milli destanı Şehnâme'nin müellifi Firdevsî, Tûs şehrine bağlı Taberan'ın Baz köyünde doğdu. Kesin olarak bilinmemekle beraber 940 yılında doğduğu rivayet edilmektedir. Aynı şekilde ölüm tarihi de bazı kaynaklarda 1020, bazı kaynaklarda da 1025 olarak gösterilmektedir. Künyesi Ebu'l-Kasım, lâkabı Fahreddin, mahlası Firdevsî'dir. Babasının Tûs ırmağından ayrılan Âbrâhe çayı kenarında yaşayan bir çiftlik sahibi olduğu bilinmektedir. Bunun dışındaki bilgiler hakkında anlatılan rivayetlerdir; ancak bu rivayetler arasında da Firdevsî'nin çocukluk dönemi ve öğrenim hayatı hakkında hemen hemen hiçbir bilgi yoktur. Çeşitli kaynaklarda çocukluğunda iyi bir öğrenim gördüğü, Pehlevîce ve Arapça öğrenimine ayrı bir önem verdiği belirtilmektedir.

980 veya 990 yılında Şehnâme'yi yazmaya başlayan Firdevsî'yi kimlerin desteklediği de kesin olarak bilinmemektedir. Yalnız Şehnâme'nin mukaddimesinden bu esere başlarken Tûs'ta bir dostunun kendisini teşvik ettiğini, Abu Mansûr b. Muhmammed adında bir zattan maddi yardım gördüğünü ve mukaddimeyi yazdığı zaman, bu zatın ölmüş bulunduğunu anlatılmaktadır. Bunların dışında Tûslu yönetici ve zenginlerden yardım görüldüğünden bahsedilmektedir. Firdevsî, parça parça yazmaya başladığı eserini 1003-1004 yılları arasında tamamlamıştır. Eserini devrin büyük hükümdarı Gazneli Sultan Mahmud'a ithaf etmiştir. Ancak Firdevsî'nin bunun üzerine Sultan Mahmud'a bir hicviye yazdığı, kendisine verilen parayı almayıp dağıttığı gibi rivayetler de anlatılır.

Firdevsî ömrünü yoksulluk içinde geçirmiştir. Ömrünün sonuna doğru doğduğu şehir olan Tûs'a dönmüş ve burada vefat etmiştir.[1]

ŞEHNÂME

İranlıların millî destanıdır. Dünyanın yaratılışından Arap istilasına kadar İran tarihi, mitolojisi ve geleneklerini anlatan bu eser 60 bin beyittir ve aruzun "fa'ûlün fa'ûlün fa'ûlün fa'ûl" kalıbıyla yazılmıştır. Dört esas kısımdan oluşan eserin ilk bölümünde Pişdâdîler, ikinci bölümde Keyânîler, üçüncü bölümde Eşkânîler ve son bölümde de Sasanîler anlatılmaktadır.

ŞEHNÂME'NİN DOĞUDA VE BATIDA YAPILAN ÇEVİRİLERİ[2]

Eser gerek efsane niteliğindeki yaşam, olay ve durumların verilişi gerekse anlatılanların bir araya getirilip toplanmasıyla ortaya çıkan kendine özgü kronolojik tarih olması yönüyle dikkat çekicidir. Bu özelliklerinden dolayı Şehnâme, dünya edebiyatının klasikleri arasındaki yerini almaktadır. Kaynaklardan öğrendiğimize göre doğuda ve batıda çeşitli dillere birçok çevirileri yapılmıştır.[3]

Doğuda ve Batıda yapılan çevirilerin belli başlı baskıları:

Doğuda yapılan tercümelerin ilki, XII. yüzyılın sonlarına doğru, Kavmüddin Ebu'l-Fettah ibn Ali tarafından yapılan Arapça tercümedir. Fakat bu tercüme eksiktir. Doğuda yapılan ikinci, tam ve manzum tercüme Türkçe olarak ve Tatar Ali Efendi tarafından Kansu Gavri adına 916/1510'da yapılmıştır. Eserin Türkçe düzyazı bir çevirisini 1621'de II. Osman adına Mehdi mahlaslı Derviş Hasan yapmıştır.

Doğuda yapılan baskıların çoğunlukla taş basması olduğu ve birtakım yanlışları da içlerinde barındırdıkları bilinmektedir.

---

[1] H.RITTER: *"Firdevsî"*, İslam Ansiklopedisi: IV. c., 643-649 ss.
Mehmet KANAR: *"Firdevsî",* Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi: XIII. c., 125-127 ss.
[2] Necati LUGAL: **Şehname I**: İstanbul 1974, 1. c., XII-XIII. ss.
[3] Zuhal KÜLTÜRAL-Latif BEYRELİ: **Şerifi Şehname Çevirisi**: Ankara 1999, I. c., XIX . s. "Türk Dil Kurumu"

Batıda ilk olarak Turner Maçan tarafından neşredilen (Kalküta, 1829) eserin sonradan birçok baskısı yapılmıştır.Eser, Sir W. JONES tarafından 1774'te Latinceye, 1785'te Joseph CHAMPİON, 1832'de ATKENSON, 1905-1923 yıllarında WARNER ve 1907'de de A. ROGERS tarafından İngilizceye çevrilmiştir. Ayrıca 1851'de Adolf Friedrich won SCHLOCK ve 1890'da Friedrich KÜCKERT tarafından Almancaya, 1886'da Pizzi tarafından İtalyancaya ve 1876-78 yıllarında da Julee MOHL tarafından da Fransızcaya tercüme edilmiştir.[4]

ŞEHNAME'NİN TÜRKÇE ÇEVİRİLERİ

MANZUM ÇEVİRİLER

DİYARBEKİRLİ ŞERÎFÎ VE ŞEHNÂME ÇEVİRİSİ

Bilinen tek manzum çeviri olan Şerîfî'nin tercümesi hakkındaki en kapsamlı bilgiyi *"Şerîfî Şehname Çevirisi"* adıyla hazırlanan doktora tezinden[5] öğreniyoruz. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde (Hazine:1519) kayıtlı bulunan bu çeviri eser 1170 varak olup güzel harekli bir nesihle yazılmıştır. Her sayfada iki sütun halinde yirmi beş beyit bulunmaktadır. Eser büyük boy olup bazı kısımları tamir görmüş, bazı yerlere de sonradan ilaveler yapılmıştır. Baştaki ilk iki sayfa tezhiplidir. Ketebesinde Şerîfî tarafından tercüme ve istinsah edildiği hususu ile eserin bitiş tarihi kayıtlıdır. Eserde birinci ciltte 37, ikinci ciltte 24 olmak üzere toplam 61 adet minyatür bulunmaktadır. Çevirinin birinci cildinde, baştan Luhrasb'ın tahta çıkışına kadar olan bölüm yer almaktadır. Bu cilt 29709 beyittir. İkinci cilt ise (29710-56506) 26786 beyit/satır ihtiva etmektedir. Daha sonraki sayfalarda 1-230. beyitler arasında dua bölümleri, 335. beyitten itibaren Şerîfî tarafından ilave edilen Kansu Gavri'nin sultan oluşu ve sultana övgü bölümleri yer almaktadır.

55684-56048. beyitler arasında Şerîfî tarafından ilave edilen mensur bir bölüm yer almaktadır. Burada Firdevsî'nin Sultan Mahmud'la ve maiyetindeki

---

[4] Necati LUGAL, a.g.e.
Cevat YERDELEN: *"Divan Edebiyatı Kaynaklarında Şehname"*: Erzurum 1997, Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi: 8. sy., 102.s.

[5] Zuhal KÜLTÜRAL-Latif BEYRELİ, a.g.e.

şair ve sanatkârlarla tanışması, eseri yazmaya başlaması, eseri bitirdikten sonra caize meselesi yüzünden Sultan Mahmud'a gücenip tekrar memleketine dönmesi ve nihayet ölümüne kadar olan hayatı anlatılır. Yine bu bölümde 56205. beyitten itibaren elli beyit Sultan Gavri'nin övgüsüne ayrılmıştır. Ayrıca 42500.-42559. beyitler arasında Nizami'nin İskendernâme'sinden de çeviriler yapılmıştır. Eserin tamamı 56506 beyit olup asıl Şehname vezninden farklı olarak aruzun *mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ûlün* kalıbıyla yazılmıştır.[6]

MENSUR ÇEVİRİLER

Dünyada birçok çevirisinin yapıldığını bildiğimiz Şehnâme'nin bilinen ilk Türkçe çevirisi II. Murad'ın emriyle yapılan mensur çeviridir. Harekeli güzel bir nesihle yazılmış 328 varaktan oluşan eserde yer yer manzum parçalar bulunmaktadır. Bu parçalar o dönemin mensur İskendernâmeler'indeki manzumelere benzemesi yönüyle de dikkat çekicidir. Çevirinin dilinden, geniş bir okuyucu kitlesinin faydalanmasına hizmet etmek düşüncesinin esas alındığı anlaşılmaktadır. Çeviride dokuz adet minyatür bulunmaktadır. Şehnâme'nin ikinci bölümünü ihtiva eden bu nüsha Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde kayıtlıdır (Hazine: 1518).[7]

Bir diğer mensur çeviri, Mehdi mahlaslı Derviş Hasan tarafından II. Sultan Osman'ın emriyle yapılan ve yine kendisine takdim edilen çeviridir.

Ne zaman tercüme edildiği bilinmemekle beraber, şark Türkçesiyle yazılmış "Şehname, Rustam destanının kıssası" adı altında eksik bir Şehnâme çevirisi de vardır.[8]

Milli Eğitim Bakanlığı'nın cihan edebiyatından yaptırdığı özet şeklindeki küçük tercüme yayımları arasında, M. Cevdet'in de "Şarkın İlyadası: Şeh-nâme"[9]

---

[6] Zuhal KÜLTÜRAL-Latif BEYRELİ, a.g.e.
[7] Necati LUGAL, a.g.e.; Zuhal KÜLTÜRAL-Latif BEYRELİ, a.g.e.
Orhan Şaik GÖKYAY: *"Şehname ve Türkçe Tercümeleri"* , **Destursuz Bağa Girenler:** İstanbul 1982, 45-49 ss. Dergah Yayınları.
[8] Orhan Şaik GÖKYAY, a.g.e.
[9] Muallim Cevdet: **Şark İlyadası Şeh-nâme**: İstanbul 1928, Necm-i İstanbul Matbaası, 88 s. (Eski harfli Türkçe)

(1928) adlı eseri vardır. Şehnâme'nin tanınmış parçalarının çevirisiyle oluşturulmuştur.

Türk destanlarıyla ilgili araştırmalarıyla tanınan Prof. Dr. Rıza Nur, Türk Bilig Revüsü'nün dördüncü sayısını tamamen Şehnâme'ye ayırmıştır. Burada Şehnâme, yer yer kısaltılarak ve yer yer de tam olarak tercüme edilmiştir. 276 sayfalık bu tercüme, Şehnâme'yi yeterince tanıtacak niteliktedir.[10] Çeviride işlenen konular, olay ve kişilerden hareketle Şehnâme esas alınmakla birlikte Süleyman-nâme ve Tevârih-i Kebir adlı eserlerden de yararlanılmıştır.[11]

Üzerinde çalıştığımız bölüm, yazmanın 291^{a}-320^{b} varaklarını kapsamaktadır. Yazmanın 01^{b}-40^{b} varaklarını Sadettin ŞAHİN, 41^{a}-80^{b} varaklarını Sema DEMİREL ŞAHİN, 80^{a}-119^{b} varaklarını Nilgün YILDIZ, 120^{a}-159^{b} varaklarını Erhan AKTAŞ, 160^{a}-200^{b} varaklarını İshak ALGAN ve 200^{a}-230^{b} varaklarını da Özgü KARAMANLIOĞLU yüksek lisans tezi olarak hazırlamıştır. Yüksek lisans tezi olarak çalışılıp tamamlanan 01^{b}-230^{b} varağını kapsayan tezlerde Firdevsî, Şehnâme, Şehnâme tercümeleri ve üzerinde çalışılan mensur Şehnâme'den bahsedilmişse de her eserin kendi içinde bir bütünlük oluşturduğu düşüncesinden hareketle biz burada bunlardan kısaca bahsetmeyi uygun gördük.

MENSÛR ŞEHNÂME ÇEVİRİSİ

Bizim üzerinde çalıştığımız eser, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi 6131 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Kütüphane demirbaş kaydından müstensihinin Derviş Mustafa olduğunu öğrenmekteyiz. Bu eser hakkında en geniş bilgiyi *"Şehname ve Türkçe Tercümeleri"* adlı yazısında Orhan Şaik GÖKYAY vermektedir. 1778 varaktan oluşan eser, üç cilt halinde düzenlenmiş olup minyatürlüdür. Bizim çalıştığımız bölüm içinde 305^{b}'de bir minyatüre yer verilmiştir. Eksik olan bu tercüme Şehnâme'nin başından İskender'in doğumuna kadar olan kısmı ihtiva etmektedir. Eserin bu kadar hacimli olmasından Firdevsî'nin Şehnâme'sini de aşan, halkın merak ve ilgisini çekecek masal ve

[10] Rıza NUR: Türk Bilig Revüsü / Revue de Turcoloqie, "Şeh-nâme, Turan-İran Cenkleri", Şubat, 1934, c. 1, S.4, Mısır 1934.
[11] Sadettin ŞAHİN: **Mensur Şehnâme Tercümesi 01b-40b**: İstanbul 2000.

destan unsurların esere eklendiği anlaşılmaktadır. Ayrıca yeni bir olaya hikaye ya da mevzuya geçilirken o mevzunun alındığı kişiler için kullanılan nitelendirmeler de buna delil olacak cinstendir: *Rāviyān-ı aḫbār ve nāḳilān-ı saḫn-ı Çīn böyle naḳl u beyān iderler kim...*, *...ammā bu dāsitānı naḳl iden rāvīler böylece rivāyet iderler kim...* Bu durum Firdevsî'nin eserinin esas alınmakla birlikte başka rivayetlerden de faydalanıldığını gösterir.

Orhan Şaik GÖKYAY, tercümenin sonunda geçen *"bu şehname bu mahalde tamam olup bu ruzgârdan zuhurât-ı kevniyyeden olan mevatlar nece dürlü ve nece üstadlar dilinden nakl ü beyan olundu."* kaydının bu tercüme ile Firdevsî'nin Şehnâmesinde işlenen bazı konulardaki farklılığın açıklanmasına ışık tuttuğunu ifade etmektedir.[12]

TEZİN HAZIRLANMASINDA TAKİP EDİLEN METOT

1. Şehnâme'nin çevirileri hakkında bilgi verilmiştir.
2. İkinci bir nüsha tespit edilemediği için eser, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi 6131 demirbaş numarasıyla kayıtlı nüsha esas alınarak çevriyazıya aktarılmıştır.
3. Eser, Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini taşımaktadır. Bu sebepten bu özelliklere uygun olarak çevriyazıya aktarılmıştır.
4. Tek nüsha olan eserde okunamayan eserler […] şeklinde gösterilmiştir.
5. Bizim tarafımızdan ilave edilen kısımlar <> işareti ile gösterilmiştir.

SÖZLÜĞÜN DÜZENİ

1. Sözlükte madde başları alfabetik olarak dizilmiş, sözcükle ilgili ara madde, birleşik ve deyimler kelimenin altında biraz daha içeride gösterilmiştir. Metinde kullanılan ve sözlük değeri olan her kelime ana madde olarak alınmış ve siyah puntolarla dizilmiştir. Ara maddeler bağlı bulundukları

[12] Orhan Şaik GÖKYAY, a.g.e.

madde başının bir tür alt maddesi gibi düşünülmüş ve ilgili maddenin altında alfabetik olarak dizilmiştir.

2. Madde başlarında kelimenin hangi dile ait olduğu kısaltma ile (A., F., vb.) gösterilmiştir. Kelimelerin kaynağı konusunda *Misalli Büyük Türkçe Sözlük* esas alınmış, ancak bu sözlükte bulunmayan kelimeler için *Redhouse, Steingass, Devellioğlu, Burhan-ı Katı, Şerifî Şehname Çevirisi-Sözlük* gibi diğer sözlüklerden de yararlanılmıştır.

3. Türkçe deyimler, yardımcı fiillerle kurulu birleşikler, kalıplaşmış sözler, Arapça ve Farsça tamlamalar vb. gruplar siyah olarak dizilmiş ve normal sıranın biraz içerisinden yazılmıştır. Ara maddelerde, deyimlerde ve birleşiklerde ayrıca dil kısaltılması verilmemiştir.

baş i. **1** Baş, kafa. *Varup ḳafʿaların alup ikisinüñ de başın kesüp ḳızı almaġa gider.* 291b/12, 294a/03, 295a/12

2 Bir şeyin veya bir yerin etrafı, çevresi, yakını. *Selīm Şāh şād olup tīz ḳafʿa ḳapuların küşād itdiler ve ḫazīne açup cevāhir çıḳarup ṭabaḳlara ṭoldurdılar, birer ġulām başına virdiler.* 296b/15, 317b/18

3 İki uçtan her biri, taraf. *Ḫüsrev gürzin żabṭ idüp meydānın başına vardı.* 305b/04, 305b/19, 311a/25

4 Bir şeyin başladığı yer, baş tarafı. *Yidi isim yazılu, başında Ḳırṭās yazar.* 312b/01, 316b/04

5 Arazide dağ, tepe gibi yükselen yerlerin en üst noktası, zirve. *Bu kūh öyle bir kūh ki başı eflāke ser çekmiş bir yek-pāre ḳayadur.* 313b/24

5 *sf.* Önde gelen, ilk. *Süleymān bin Devvār rūḥına biraz oḳıyup andan ḫātemi alup parmaġına geçürdi ve baş ismi oḳuduḳda "Lebbeyk!" diyüp Ferāmurz'uñ ḳarşusında ẓāhir old*ı. 299a/09

b. belāsı Başa dert olan kimse veya şey. *Hey oġlancuḳ, yā sen baş belāsı imişsin, ben de seni bir kefrete yarar ḳıyās eyledüm.* 291a/03

b. göster- (Güneş) Doğmak, ortaya çıkmak. *Çün kim ṣabāḥ oldı, gün ḳubbe-i felekden baş gösterüp ᶜālem münevver olduḳda* 305b/25

b. ḳaldur- 1 (Güneş) Doğmak, ortaya çıkmak. *Çün kim gice mürūr idüp ṣabāḥ oldı, āfitāb-ı ᶜālem-tāb sūy-ı ufuḳdan baş ḳaldurup nūrıyla ᶜālemi münevver ḳılduḳda* 293a/01

2 Kendini göstermek, ortaya çıkmak. *Ferāmurz bunı sīneye çeküp der-āġuş eyledükde Siyāvuş köçek ḥarekete gelüp baş ḳaldurdı.* 315b/05,

b. ḳoy- Saygıyla önünde eğilmek. *Sīmāb içeri girüp Ferāmurz'a baş ḳoyup nāme<y>i virdi*. 304b/23, 312b/07, 312b/09

b. ucı (Bir kimsenin bulunduğu yerin) Çok yakını, yanı başi. *Başum ucında ṣanduḳ ile yādigārlar vardur, alasın.* 298b/21,

b. üzerine Emredersiniz, evet, peki efendim. *Dānā "N'ola sulṭānum, baş üzerine!" didi ve bu kelleyi terbiye idüp laḥmın alup kemik ḳaldı.* 313a/15, 314b/11

b.ına belā ol- Rahatsız etmek, sıkıntı vermek, bela olmak. *"Senden dilerüm ki şu Rüstem-i yek-dest'i ne ṭarīḳ ile olursa öldüresin, zīrā ṣoñra başumuza bir ᶜaẓīm belā olur." didi*. 294b/06

b.um üzerinde yirüñüz vardur "Bizim için kıymetlisiniz" anlamında söylenir. *Ḥüsn-i iḫtiyāruñuz ile eger benümle berāberce olup ben ḳanda gidersem bile gidüp benden ayrılmazsañuz başum üzerinde yirüñüz vardur, size riᶜāyet eylerem, yine yanumda her biriñüz maḳbūl ve merġūbdur.* 308b/02

→ ᶜaḳlı b.ına gel-, ᶜaḳlın b.ına cemᶜ it-, ᶜaḳlın b.ına getür-, at b.ı, cān b.ına ṣıçra- yalñız b.ıyla

4. Türkçe ve Türkçeleşmiş olduğu kabul edilen kelimelerde dil kısaltması verilmemiştir. Ancak Türkçeye ses değişikliğine uğrayarak giren alıntı kelimelerde dil kısaltması verildikten sonra kelimenin asıl biçimi de gösterilmiştir.

5. Madde başı olan kelimelerin ve ara maddelerin kelime türleri (isim, sıfat, zarf vb.) belirtilmiş, ancak fiiler kendi başına net bir bütün oluşturduğundan ayrıca gösterilmemiştir. Çok anlamlı maddelerde kelime türlerini belirten kısaltmalar, sayının önünde ise bir sonraki tür kısaltmasına kadar, kendinden sonra gelen bütün sayıları kapsamaktadır. Numaradan sonra yazılan kelime türü kısaltması sadece ilgili sayıya aittir.

bir *sf.* **1** Bir. *Rüstem'üñ sīnesine bir müşt urdı.* 291a/18, 293b/24, 296a/10

2 Herhangi bir. *Bir gün Ḳanāc Şāhānı ḳızıyla oturup ᶜişret eyledükleri bāġa girdiler.* 291a/06, 291b/04, 292a/11

3 Biraz. *Ferāmurz eyitdi: "Pīrüm, teşneligüm var, bāña bir ṣu vir." didi.* 300a/18

4 *i.* Birinci. *Bir bu ki aña ḳuvvet ile cevāba ḳādir degülüm; ikinci budur ki, ṣoñra Rüstem ṭuyarsa beni öldürür.* 294b/08, 301b/13

5 *zf.* Bir an önce. *Īrān'ı żabṭ iderüm, şimdiki ḥālde Efrāsiyāb'ı bir ḥāll idelüm ol-daḫı, varsun, ḳanda giderse gitsün!* 294a/22

6 *zf.* Bir kere. *Ferāmurz meyvenüñ her birinden birer ikişer tenāvül idüp el cebe ṣundı, bir üç cevāhir ile ḳarışuḳ altun ṭabaġın içine ḳoydı, bir üç daḫı ḳodı.* 300a/21, 300a/21

6. Birbiriyle ilgisi açık olmayan, yazılışları aynı olmakla birlikte farklı bir anlam taşıyan kelimeler kendi anlamları içinde değerlendirilmiş ve ayrı bir

madde başı olarak alınmıştır. Bu özellik de sözlükte o kelimelerin yanlarına (I) (II) numaraları yazılmak suretiyle gösterilmiştir.

bil (I) *(F.)* Toprağı aktarmaya veya işlemeye yarayan âlet. *"Gördiñüz mi oġlan naṣıl bil ḳullanur?" did*i. 318a/01, 318a/02, 318a/04,

bil (II) 1 İnsan bedeninde göğüsle karın arasında kalan bölüm. *"Bilinden bir kerre ḳavrayup ḳaldurayum ve acı ḳavun gibi zemīne urayum."* 319b/19, 298a/11

7. Asıl anlamdan uzaklaşarak mecaz anlam kazanan kelimeler "mec." kısaltması ile belirtilmiştir.

biñ *sf.* **1** Bin. 294b/05, 299a/11, 303b/22

2 *mec.* Çok. *Ḫurşīde Bānū'ya ise muḳaddem müjdeciler gitmiş-idi, ḳarşu gelüp biñ nāz ile Ferāmurz'uñ elin öpd*i. 315b/04

→ bir iken iki biñ ol-

8. Metinde değişik yazıma sahip kelimelerde en çok geçen biçimi asıl olarak kabul edilmiş, farklı şekiller birbirinden "/" işareti ile ayrılarak gösterilmiştir. Az kullanılan kelimeden diğerine de "bk. / bakınız" ifadesi ile gönderme yapılmıştır.

bre / breh *ünl.* Ey, hey, b*e. Bre hey nā-bekār! Ben saña iltiyām eyledügüm senden ḫavf eyledügümden midür?* 295b/10, 318a/14, 320b/24

b. breh Şaşkınlık, hiddet, heyecan gibi duyguları ifade eder. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend bunı gördükde "Breh breh!" diyüp yine yire indürd*i. 306a/25, 317b/12

b. breh it- Hayret etmek, şaşırmak; "breh breh" demek. *Ḫüsrev, breh breh idüp "Bir ḥamlesi ḳald*ı. *Alabildiyse ḫoş, alamadıysa ġayrı iş beter." diyüp var ḳuvvetin bāzūya alup* 307b/16

breh bk. **bre**

9. Madde başları tam alfabetik olara dizilmiş; ara madde, deyim ve birleşikler ilgili madde başının içinde kalmak kaydıyla belirli bir düzende sıralanmıştır. Türkçe olanlarda yalın biçimlerden ekli biçimlere doğru bir sıralama, Farsça ve Arapçalarda ise alfabetik sıra gözetilmiştir.

ḫāk *(F.) i.* Toprak. *Ḫāki ḫāke, bādı bāda urdı.* 312b/25, 312b/25

ḫ. ile yeksān eyle- Yerle bir etmek. *Eger virmezlerse, gelüp, ol diyārı ḫāk-ile yeksān eylerdi*. 310a/12, 318a/09

ḫ.-i ḳadem Ayak toprağı. 308b/20

ḫ.-i pāy Ayak toprağı. 308a/14

ḫ.-i zemīn Yer. 307b/18

10. Anlam verilirken genel sözlüklerde olduğu gibi tanım yapılmamış, metnin doğru anlaşılmasına yetecek kadar karşılık verilmeye çalışılmıştır.

11. Fiil kök ve gövdelerinde mastar eki yerine (-) işareti kullanılmış ve sıralamada mastar eki dikkate alınmamıştır.

12. Metinde dil bakımından kaynağını belirleyemediğimiz sözcükler için […] işareti konulmuş, anlamını çözemediğimiz ya da yaklaşık bir anlam verip de bu anlamı yararlandığımız sözlüklerde bulamadığımız kelimelerde ise anlamdan sonra (?) işareti kullanılmıştır.

kefret (A. kefâret'ten) Devâ, çâre. (?)

→ bir k.e yara-

METİN

METİN

İlerüde bir ṣu var idi, cān ḥavliyle kendü<y>i ol ṣuya urdı, az ḳaldı ki boġıla-yazdı. Hele Rüstem [25] gelüp irişince Rüstem-i yek-dest daḫı ṣudan güc-ile ḫalāṣ oldı, dönüp Rüstem'e "Gördüñ mi oġlancuḳ, tīz gidelüm, **[291ª]** [1] Rüstem belki dönüp ardumuzdan gelür." didüm. "İşte ḳorḳduġumuza uġraduḳ!" didi. Rüstem bundan irşād olup [2] "Kişi nāmıyla işlermiş işi, nāmsuz bir pula degmezmiş kişi." didi; bildi ki ādeme lāzım olacaḳ nām imiş. Rüstem-i yek-dest [3] ṣuyı geçdi ammā ölmedi. Rüstem geçemedi. Rüstem-i yek dest: "Hey oġlancuḳ, yā sen baş belāsı imişsin, ben de seni [4] bir kefrete yarar ḳıyās eyledüm." diyüp ḳarşuda ḳoyup gelüp Rüstem'i atıyla ṣırtına urup ṣuyı öte geçürdi. Rüstem [5] ġayrı ḥayrete dalup tevbe ve istiġfār eyledi. Meger Tanr̂ı'nuñ ḳatında ne Rüstemler var imiş ki kendi yanında mūr-ı żaᶜīf [6] ḳadar bile degül. Hele ṣuyı geçdiler, ᶜazm-i rāh eylediler. Bir gün Ḳanāc Şāhānı ḳızıyla oturup ᶜişret eyledükleri bāġa [7] girdiler. Rüstem-i yek-dest dönüp "İşte oġlancuḳ, bāġa geldük, erlik gösterecek maḥalldür." diyüp ve "Bu baġda on biñ [8] ḳadar ᶜasker vardur, ancaḳ sen bunda dur, ben varup maᶜşūḳamı alup gelürem." didi. Rüstem "N'ola." diyüp orada [9] ḳaldı. Hemān Rüstem-i yek-dest ilerü yüriyüp Rüstem-i yek-dest gördi, bāġ içinde bir ḳızılca ḳıyāmetdür ḳopdı. Nücūm sāᶜat [10] geçmedi, Rüstem-i yek-dest on biñ ᶜaskeri ḳırdı ve Ḳanāc Şāhı daḫı öldürüp ve maᶜşūḳası Fezzāne Bānū'yı aldı. [11] Bāġdan çıḳup Rüstem'üñ yanına geldi, "İşte oġlancuḳ, maᶜşūḳamı aldum, bütün ᶜaskeri ḳırup babasın öldürdüm." [12] didi.

Andan Fezzāne Bānū'yı biraz öpüp ḳuçdı; ammā Rüstem-i yek-dest'üñ bu arada ᶜamūd-ı kāşānesi ḥarekete gelüp hemān [13] Rüstem'üñ yanında ḳızı alt idüp der-kār olmaḳ diledi. Ḳız gördi Rüstem-i yek-dest'üñ murādı iş görmekdür, ḳışşa[13] [14] ve ᶜamūd da hażm olınacaḳ ᶜamūd degül, başladı cabalamaġa. Rüstem-i yek-dest ise "Ben bunı saña ḳorum." dir. Rüstem [15] ḳıza acıdı ve bir de Rüstem-i yek-dest'üñ böyle nā-hem-vār vażᶜına gücenüp "İtme aġa, ᶜayıbdur! Biraz ṣabr

[13] Metinde **ḳışa** şeklinde yazılmış.

eyle, ḳızuñ [16] göñli saña biraz alışsun ve cānı saña aḳsun.” didi; ammā Rüstem-i yek-dest diñlemez, gidinüñ ġayrı gözi ḳızmış [17] ve Rüstem baḳdı gelmez, varup ṣalıvir şol ḳızı dīv elinden ḫalāṣ ideyüm ṣandı. Yek-dest “Nā-bekār oġlan, [18] sen benüm işüme ḳarışma!” diyüp Rüstem’üñ sīnesine bir müşt urdı. Rüstem “Oḫ!” diyüp uġundı. Meger bu bāġ bir [19] nehr-i cārī kenārında idi, hemān Rüstem-i yek-dest ol ġażab ile ḳaldurup ḳızı ṣuya atdı. Bī-çāre ḳız ṣuda [20] boġılup ṣu alup gitdi. Rüstem kendin cem[c] idüp ḳızuñ daḫı ol ḥāliñ görüp ġayrı Rüstem’üñ gözi alası [21] dört oldı, murād eyledi ki Rüstem-i yek-dest’i bir taḳarrüb ile helāk eyleye; ammā böyle zūr-ı bāzūya mālik kimse<y>i öldürmege [22] ḳıyamayup: “Yarın ben bunı Efrāsiyāb üzerine götüreyüm, öldürürse Tūrānīler öldürsünler.” didi, dönüp [23] Yek-dest’e “Aġa, çünki ma[c]şūḳuñ daḫı gitdi, gel senüñle Tūrān’a gidelüm, benüm de anda bir ḫaṣmum vardur, varup anuñ [24] ḥaḳḳından gelelüm.” didi ve “Hem ol diyārda güzelce ḳızlar çoḳdur, varup birerin alup ṣafālanuruz.” didi. Rüstem [25] yüzine niḳāb aṣdı, [c]azm-i Tūrān eylediler.

Bir gün Tūrān ṣınurından giderken nā-gāh ḳarşudan bir [c]asker ẓuhūr eyledi. **[291[b]]** [1] Rüstem-i yek-dest “Bu [c]asker midür ḫaṣmuñ, hemān uralum!” didi. Rüstem: “Yoḳ degüldür, gelsün görelüm naṣıl [c]askerdür.” Bu kerre [2] [c]alemleri nümāyān oldı, Rüstem gördi Efrāsiyāb [c]alemleridür. “Nā-bekār Tātār, niçe ḳanda gider ola!” diyüp bir ṭarafa durdılar, [3] Efrāsiyāb geldi geçdi; ammā Rüstem bir şāh bulup su’āl eyledi: “Sulṭān-ı Türkistān bu cānibe ḳanda gider?” diyü ol [4] şāh Rüstem’e baḳup “Sen bu [c]askerden degülsin ancaḳ.” didi. Rüstem “Yoḳ, biz Hind’den gelürüz.” didi, “Bir ḳapu araruz yanaşmaġa.” [5] didi. Ol sipāhī daḫı eyitdi: “Pehlevān, bizüm pādişāhumuzuñ sāde iki ḳulı var idi. İkisi de birāderler idi. Birine [6] Hūşeng, birine Siyāmek dirlerdi. Efrāsiyāb’a muḳaddemā nice ḫiẕmetler itmişler idi, Efrāsiyāb daḫı anlara ḫiẕmetler [7] muḳābelesinde birer ḳal[c]a örüp şāh eyledi ve ḳal[c]aları daḫı birbirine yaḳındur; lākin şimdi bir ḳabāḥat idüp [8] ḳal[c]alarına ḳaçdılar. Ḳabāḥatleri daḫı bu kim Beg Aşūbe nām bir ḳızı irişdi, Tūrān ṣāḥib-ḳırānı olan Pīrān ibn-i [9] Veyse’nüñ daḫı Şefte nām bir ḳızı vardur. Bu ḳızlaruñ ikisi de bāġda oturup [c]işret iderken meger bu Hūşeng [10] ile bu Siyāmek bu ḳızlara [c]āşıḳ geçinürler imiş. Furṣatuñ gözedürler, bunlar yalñız bāġda oturup

ᶜişret eylerken [11] bunlar ḳızları ḳapup ḳaçdılar. Efrāsiyāb'a feryādcı gelüp Efrāsiyāb daḫı yüz biñ ḳadar ᶜasker ile Hūşeng ve [12] Siyāmek üzerine gider kim varup ḳalᶜaların alup ikisinüñ de başın kesüp ḳızı almaġa gider, işte aṣlı budur." [13] didi. Rüstem sipāhdan aṣlın ḫaber alup "Bundan eyü furṣat olmaz." diyüp Rüstem-i yek-dest'üñ yanına gelüp "Aġa, bu ᶜasker [14] yabandan degül imiş. Sen baña baḳ, ben bu ᶜaskerde bir nām ḳoyup Türkistān Ḫānı olan Efrāsiyāb'a intisāb idelüm, andan [15] ṣoñra ḫaṣmumuzdan intiḳām aluruz." didi. Rüstem-i yek-dest "İy oġlancuḳ, nice dilerseñ öyle idelüm." diyüp bu ᶜaskere [16] ḳatıldılar. Tamām ḳalᶜalara geldükde Rüstem gördi, iki ḳalᶜa ḳarşu ḳarşuya yapılmış, ikisinüñ arasında yol gider; ammā Hūşeng [17] ile Siyāmek çerilerin alup ḳalᶜalarına muḥkem tadārik görüp gözedürler idi. Şimdi Efrāsiyāb'uñ geldügin görüp [18] ḳalᶜaların bend itdiler ve burc-ı bārū üzerinde cenge ṭurdılar. Efrāsiyāb birḳaç defᶜa yüriş eyledi, olmadı. Rüstem [19] dönüp Yek-dest'e eyitdi: "Gel, senüñle şu ḳalᶜaların birin sen ve birin ben ḳapusın gürz-ile yıḳup içeri girüp [20] ve şāhların tutup Efrāsiyāb'a virelüm, ancaḳ eger Efrāsiyāb öldürmek dilerse ricā idüp ḳurtarup gine ḳızları [21] alıvirelüm, sen de baña muᶜāvenet eyle." didi. Rüstem-i yek-dest "Olsun oġlancuḳ, hemān sen ne eylerseñ ben daḫı öyle [22] eylerem." didi. Rüstem "Di imdi sen şol ḳalᶜaya, ben de bu ḳalᶜaya varayum." didi. Rüstem-i yek-dest gergedānın sürüp [23] Ḳalᶜa-i Siyāmek ḳapusın dögmege başladı, āḫir ḳapuyı yıḳup içeri girdi. Sarāy-ı Siyāmek'e ḫaber eylediler kim ol da Sarāy-ı [24] Siyāmek'e ḳapusın bend idüp cenge ṭurdı. Yek-dest sarāy ḳapusın daḫı yıḳup içeri oldı. Hemān Siyāmek dal [25] tīġ olup üzerine yüridi. Rüstem-i yek-dest el ṣunup Siyāmek'i tīġıyla ḳavrayup ḳolına aldı ve yire urup bend'e **[292ᵃ]** [1] çekdi ve dönüp ḳalᶜadan ṭaşra oldı. Siyāmek ᶜaskeri bu ḳadar iḳdām eylediler, şāhların ḳurtarmaġa çāre olmadı. [2] Bu arada Rüstem daḫı Ḳalᶜa-i Hūşeng'e varup ḳapusın yıḳup içeri girdi ve Hūşeng'in sarāyın da yıḳup bend'e çekdi. [3] Hūşeng "Amān dilāver, beni öldürtme, ḳız daḫı bākiredür, ṭurıyor." didi. Rüstem, Hūşeng'i alup Efrāsiyāb'a getürdi. [4] Rüstem-i yek-dest daḫı getürdi. Efrāsiyāb'a bunlara ᶜaẓīm iḥsānlar idüp döndi, Hūşeng ile Siyāmek'i ḳatl itmek murād [5] eyledi. Rüstem ḳalḳup Efrāsiyāb öñinde yir öpüp "Pādişāhum, ġayrı bunları baña baġışla, miḳdārların bildiler ve itdükleri [6] cürme muᶜterifler ve ḳızları da incitmemişler."

didi. Efrāsiyāb da nice itsün, ḫāṭırları var ve cürme göñülleri olursa gine ḳoyup [7] götürürler ve hem gördi bunlar ḥareketlerine göre ḳuvvet-i ḳāhire vardur ki ne Rüstem pāy-dār olur ve ne Ferāmurz. “Bunlaruñ göñüllerince [8] varup kendime bunları tābi[c] ideyüm ve Īrān’a alup gideyüm, bunlar ile Īrān’ı żabṭ ideyüm.” diyüp Hūşeng ile Siyāmek’i [9] ṣalıvirdi ve ḳızları bunlara [c]aḳd idüp virdi ve ḳal[c]alarını yine muḳarrer eyledi ve Rüstem-i yek-dest’e pāy-ı taḫt ṣandalī- [10] -sini virdi. Rüstem-i yek-dest’e aġa didügünden ḳuvvetde daḫı ziyādedür dir idi ve Rüstem’üñ adın ṣordı. “Rüstem-i Behmen-i [11] -yek-ḍarb dirler.” didi.

Efrāsiyāb ol yirden ḳalḳup dönüp Īrān cānibine teveccüh eyledi. Bir gün Ceyḥūn’ı [c]ubūr [12] idüp Īrān yaḳasına ḳondılar. Efrāsiyāb ol arada Kāvus-ı Kāmrān’a bir nāme yazup gönderecek oldı, hemān Rüstem [13] ayaġa ḳalḳup “Nāmeyi ben götüreyüm.” didi. Efrāsiyāb daḫı nāmeyi Rüstem’e virdi. Rüstem daḫı alup ṭoġrı Ḳal[c]a-i Belḫ’e [14] gelüp Dīvān-ı Kāvus’da kendin [c]arż idüp nāmeyi virdi. Kāvus daḫı dānā eline virdi, oḳudılar. Dimiş ki: “Yā Kāvus, [15] vaḳt ki ḥāżır ol, filān maḥalle gelüp saña bu nāmeyi gönderürem. Ṣoñra dimeyesin ki üzerime ġāfil geldi, tedārikli bulınmadum, [16] [c]özür bahāne ber-ṭaraf.” dimiş. Kāvus’uñ levni müteġayyir oldı bu naṣıl ḥareketdür diyü; ammā gine [c]aḳlın başına cem[c] idüp Rüstem’e [17] ḫil[c]at virdi. “Var, pehlevān, Efrāsiyāb’a söyle, bildüginden ḳalmasun, elinden geleni dirīġ eylemesün. Birḳaç kerre geldi, ne [18] ḫayr itdiyse bunda daḫı anı ḫayr ider.” didi. Rüstem ise altında gergedān ve yüzinde niḳāb ve ālātı püşīdeli anuñ-çün [19] teşḫīṣ idemedi. Rüstem’üñ Efrāsiyāb ṭarafından elçilik ile geldügi münāsib olmaduġından kimesnenüñ [c]aḳlına [20] bile gelmedi.

Ḥāṣılı Rüstem Kāvus’dan çıḳup ṭoġrı Zābil’e geldi. Pederi Zāl’a buluşup Zāl-ı zamān, Rüstem’üñ [21] ġā[c]ib olduġına elem üzre idi, Rüstem’i görüp şād oldı. “Gözüm nūrı, biş on gündür şikāra gidüp [22] ġā[c]ib olduñ, ḳanda idüñ?” didi. Rüstem keyfiyyet-i ḥāli naḳl idüp “Şöyle bir seyrāna rāst geldüm.” diyüp Rüstem-i yek-dest [23] aḥvālin tafṣīl üzre beyān eyledi. “Ancaḳ, devletüm ata, Kāvus’dan mektūb geldükde sen benüm [c]askerüm alup var, şāh [24] su’āl itdükde ‘Yabana gitdi.’ dirsin, andan Şāh’ı Deşt-i Nehrevān’a çeküp Efrāsiyāb ile anda muḳābil olsun, [25] görelüm Ḫudā ne gösterür. Ziyāde zeber-dest ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥibi gidi,

öldürmege ḳıyamadum, Efrāsiyāb üzerine iletdüm ki **[292^{b}]** [1] bir tarīḳ ile öldürsün diyü evvelde iltifāt idüp Īrānīler üzerine ṣaldı. İḳtiżā eyledi ki yanında bulınmaḳ, zīrā [2] belki Īrānīleri ḳatl ide, zīrā bir ḫayrın ve şerrin bilmez ḥerīfdür ammā ben yanında olınca tenbīh eylerem şöyle eyle böyle eyle." [3] diyüp "Ṣaḳın bu esrāra kimseyi muṭṭali^{c} eyleme, görelüm ṣoñı neye varur." diyüp ol arada ṭoġrı Efrāsiyāb'uñ ḳonduġı [4] yire geldi.

Efrāsiyāb'a buluşup mektūbı virdi ve "Bildüginden ḳalmasun." didi ve "Ben anda iken, Kāvus, ^{c}asker cem^{c} olsun [5] diyü nāmeler perākende eyledi." didi. Efrāsiyāb ol gice anda yatup, irtesi, iki kerre yüz biñ ^{c}asker ile ^{c}azm-i Belḫ eylediler, [6] yiye içe bir gün Çeşme-i Nehrevān'a gelüp ḳondılar. Rüstem: "Şunda eglenelüm, Īrānīler ceng idicek maḥalldür, otı [7] ṣuyı bol, ^{c}asker ṣoḳılmaz." didi. Efrāsiyāb daḫı ol yirde ḳarār eyledi.

Bu yañadan Rüstem gitdükden-ṣoñra eṭrāf [8] eknāfa, Kāvus, nāmeler perākende idüp ve Zābil'e, Rüstem'e ḫaber gönderdi. Bir gün nāme Zāl'a geldi. Zāl da ^{c}askeri alup [9] ^{c}azm-i Belḫ eyledi, tā kim Belḫ'e gelüp Kāvus'a buluşdı. Kāvus gördi Rüstem yoḳdur, Zāl-i zamāna su'āl eyledi. Zāl du^{c}ā [10] idüp "Pādişāhum oġlı Ferāmurz Hind'e gitmişdi, bir gün ^{c}aḳlına gelüp, belki bir ḫaṭā ola ben de varup bile bulınayum [11] diyü Hind'e gitdi, daḫı gelüp ẓuhūr eylemedi." didi. Biraz müte'ellim oldı şöyle vaḳt bulınmadı yine "Efrāsiyāb didükleri [12] nā-bekār Türk ḥareket eylemiş, Ceyḥūn'ı geçüp nāme göndermiş, şimdi biz nice idelüm?" didi. Zāl "Pādişāhum, hemān mevcūd [13] bulınan ^{c}asker ile biz de ḳalḳup ḳarşu giderüz, Çeşme-i Nehrevān'a buluşup ceng eylerüz, bunda getürüp Īrān'ı [14] çiynetmeyelüm." didi. Kāvus da emr idüp "Mevcūd iki kerre yüz biñ ^{c}asker bulındı, sā'ir gelen ardumuzca gelsün." diyüp [15] oradan ḳalḳup ^{c}azm-i Deşt-i Muġān eyledi.

İptidā Ṭūs muḳaddem-i ceyş olup yüz biñ ^{c}asker ile bārgāh-ı Kāvus'ı [16] alup gitdi. Bāḳī ^{c}asker ile Kāvus daḫı ^{c}azm-i Deşt-i Muġān idüp Ṭūs-ı muḳaddem-i ceyş gelüp gördi, Efrāsiyāb [17] ḳonmış. Hemān Ṭūs daḫı ^{c}asker-i Tūrān muḳābelesinde bir mürtefi^{c} maḥalle bārgāh-ı Kāvus'ı ḳurdı. Efrāsiyāb gördi

[18] Īrān ᶜaskeri, daḫı gelüp irişdi. Bu ṭarafdan Kāvus-ı Kāmrān daḫı bütün ᶜaskeriyle gelüp bārgāhına indi. Ol [19] gice giçüp irtesi gün dīvān eyledi ve müşāvere idüp Efrāsiyāb'a nāme gönderdi. "Nedür murāduñ senüñle bizüm [20] ṣulḥumuz müddeti daḫı tamām olmadı, yine ne ḥīle eyleseñ gerek? Eger murāduñ ceng ise, işte geldüm, hemān vaḳtine ḥāżır [21] ol! Maḳṣūduñ ne gūne ise aña göre cevāb viresin!" dimiş. Bu nāme Efrāsiyāb'a gelüp mefhūmı maᶜlūm olduḳda [22] eyitdi: "Murādum bu kerre yine devlet ṣınaşmaḳdur." diyüp cevāb-nāme gönderdi. Kāvus daḫı fermān idüp: "Yarın [23] cengdür!" diyü iki ṭarafdan ᶜasker ḥāżır olup ṣabāḥa muntaẓır oldılar; ammā Rüstem-i yek-dest'e sipāriş eyleyüp tenhāda [24] eyitdi: "Ṣaḳın yarın meydāna çıḳup ceng eyledükde kimesne öldürme, hemān gürz ile yıḳup daḫı muḳayyed olma, zīrā [25] Īrān diyārında cümle ḳalᶜaları alduḳda ol dilāverler bize tābiᶜ olur." didi. Rüstem-i yek dest "Olsun oġlancuḳ." **[293ᵃ]** [1] diyüp ṣabāḥa muntaẓır oldılar.

Çün kim gice mürūr idüp ṣabāḥ oldı, āfitāb-ı ᶜālem-tāb sūy-ı ufuḳdan baş [2] ḳaldurup nūrıyla ᶜālemi münevver ḳılduḳda iki ᶜasker yirlerinden durup ālāt-ı ḥarblerin üzerlerine ārāste idüp [3] raḫşlarına süvār oldılar. İki ṭarafdan ceng-i ḥarbīler çalınup bunlar daḫı meydān kenārına gelüp alaylar ve ṣaflar baġlayup [4] cümlesi naẓar-ber-meydān oldılar. "Eyā, kim gire?" dirler iken anı gördiler, Tūrān cānibinden Rüstem-i yek dest, altında olan [5] gergedānın sürüp meydāna girdi. Biraz ṭarīd-i cevelān eyledükden ṣoñra ḳol ḳaldurup çeng-i ḥarbīleri diñdürdi ve naᶜra [6] urup er ṭaleb eyledi. Kāvus-ı Kāmrān iki ṭarafına baḳup Gūderz yandan Ferhād bin Gūderz'e işāret eyledi. Ferhād daḫı [7] Kāvus öñine gelüp yir öpdi ve at sürüp yanar āteş gibi meydāna girdi Rüstem-i yek-dest'üñ öñin alup ᶜaşḳ eyledi [8] ve söyleşürek azġaşup cenge başladılar. Ferhād bin Gūderz urup irişdi, Yek-dest'e bir nīze urdı. Rüstem-i [9] yek-dest ḳolçaḳ ile çarpup redd eyledi ve bir ḍarb öyle urdı kim Ferhād dırāz-be-dırāz yıḳılup Rüstem aṣlā bend [10] itmek ḳaydında olmadı ve naᶜra urup er ṭaleb eyledi. Īrān ṭarafından Şeddād bin Gūderz, Rüstem-i yek dest'e nīze ve bir [11] gürz urdı. Rüstem-i yek-dest menᶜ idüp Şeddād'a bir ḍarb urdı, anı da yıḳdı. Ferhād bin Gūderz ḳalḳup raḫşına [12] binüp ᶜalem sāyesine gitdi. Rüstem-i yek-dest yine er ṭaleb eyledi. Bir pehlevān daḫı

girdi. Rüstem-i yek-dest anuñ da ḥamle- [13] –lerin men[c] idüp bir ḍarb ile yıḳdı. Ḥāṣıl-ı kelām gireni yıḳdı. Ol gün Rüstem-i yek-dest meydānı ṭutdı, kimseye [14] amān virmedi. Aḫşām irüp ṭabl-ı ārām çalınup döndiler. Kāvus maġlūb olanları tesellī virüp ḫāṭırların [15] ele aldı. O yañadan Efrāsiyāb daḫı Rüstem-i yek-dest dönince ḫil[c]at-ı ḫāṣ giydürüp [c]aẕīm iltifātlar eyledi. Āşinā-yı [16] ṣoḥbetde Efrāsiyāb, Rüstem-i yek dest'e eyitdi: "Ey dilāver, bugün ālūde eyledügin dilāverleri niçün ḳatl idüp veyāḫūd [17] bend'e çekmedin." didi. Rüstem-i yek dest "Bizüm oġlancuḳ, ṣoñra Īrān'ı żabṭ eyledügümüzde ol pehlevānlar bize lāzımdur diyü [18] ḳātil olmadı." didi. Efrāsiyāb daḫı muḳayyed olmadı. Ol gice daḫı mürūr idüp yine iki gürūh sipāh yirlerinden ḳalḳup [19] birbirlerine muḳābil ve muḳārin oldılar ve ṣaflar düzilüp alaylar yaṣdılar. Rüstem-i yek-dest Efrāsiyāb cānibinden meydāna [20] girdi Īrān pehlevānlarından her kim meydāna girdi ise ser-nigūn eyledi. Aḫşām olınca ol-gün otuz ḳadar [21] dilāvere ġalebe gösterdi, birini bend'e çekmedi. Aḫşām olup yine ṭabl-ı ārām çalınup iki cānibden dönüp ḳondılar. [22] Efrāsiyāb Rüstem-i yek-dest'e yine bir ḫil[c]at giyürdi. "Göreyüm pehlevān, meydāna girene amān virme!" diyüp ta[c]līm eylerdi, [23] ammā Rüstem ise her gice tenbīh eylerdi: "Ṣaḳın bir ferde ḍarb getürme, zīrā anlar bize lāzım olurlar." dir idi. Rüstem-i yek dest, [24] Rüstem'üñ adın işidince lerzān olurdı ve hem "Anlar Rüstem'üñdür, ṣoñra seni Rüstem helāk eyler." diyü tenbīh iderdi. Çün [25] ol gice giçüp ṣabāḥ olınca yigirmi ḳadar dilāvere ġalebe ṣarf eyledi. El-[c]uḥdetü [c]ale'r-rāvī, ne ḳıṣṣayı dırāz idelüm, yidi **[293[b]]** [1] gün içinde Rüstem-i yek dest, Īrān dilāverlerinden ġālib olmaduḳ kimse ḳalmadı; faḳaṭ Zāl ve Zevāde ve Sām-ı pīl ḳaldı. [2] Sekizinci gün yine Rüstem-i yek-dest meydāna girdi, Ṭūs öñin aldı. Ṭūs ise biraz elleşdi, āḫir Ṭūs'uñ daḫı [3] raḫşın öldürüp ser-nigūn eyledükde Zevāde girüp biraz cengden ṣoñra anuñ da raḫşın öldürdi. Tekrār bir raḫşa [4] süvār olup cenge başladılar. Rüstem-i yek dest, tekrār raḫşın helāk idüp hemān Sām-ı pīl meydāna girdi, müntehā [5] gürz-ile bir eyü ḍarb urdı, gūyā penbe çuvalına urur gibi. Yek-dest aṣlā ḥāceti olmadı, āḫir Sām'uñ da gergedānın öldürdi. [6] Kāvus [c]askeri birden yüritmek istedi; ammā Zāl ḳā'il olmadı, kendi gireyüm dirken añsuzdan bir gergedān-süvār na[c]ra [7] urup Kāvus-ı Kāmrān ṭarafından meydāna girdi ve Yek-destin öñin aldı. Ol arada Sām'a bir yedek irişdürdiler, süvār [8] olup

ᶜalem dibine gitdi. Ol gergedān-süvār, yüzinde niḳāb, başladı Rüstem ile cenge. Bu iki ādem ejderhāsı birbiriyle [9] cenge ṭurdılar, şöyle kim birbirinüñ başına cihānı teng eylediler. Kāvus gördi ki bu gergedān-süvār-ı niḳāb-dār, Yek-dest ile [10] aḳrān cengin iderler, belki teraḳḳī bile eyledi. Kāvus, Zāl'a "Eyā, bu pehlevān kimdür, bilür misin?" didi. Zāl ise, naᶜra [11] urup gidince bildi kim, kimdür, dönüp Kāvus'a "Pādişāhum, bilürem. Yine yabandan degüldür, ancaḳ pek metīn dilāverdür, ḥāliyā [12] Īrān ᶜaskerinde cevāb virür yoḳdur, oġlum Rüstem'e aḳrān serverdür." didi. Kāvus-ı Kāmrān bundan ḥaẓẓ eyledi. Ḥāṣılı [13] bunlar aḫşām olınca ol niḳāb-dār kim Rüstem idi. Rüstem-i yek-dest'e "Yüri pehlevān, bugün ārām eyle, yarın gine görişelüm." [14] didi, döndiler. Ṭabl-ı āsāyiş çalındı, dönüp ḳondılar. Ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem bir cānibe çekilüp fi'l-ḥāl Efrāsiyāb ṭarafına [15] geçdi. Muḳaddem ise "Mizācum nā-ḫoşdur." diyü binmemişdi. Rüstem-i yek-dest kendi çadırına gelüp Rüstem ḳarşuladı. Yek-dest, Rüstem'e [16] "Oġlancuḳ, bugün Īrān dilāverlerinden birḳaç dilāverler daḫı yıḳdum, velākin ṣoñra bir senüñ gibi yüzi ö<r>tilü[14] pehlevān [17] geldi. Anuñla aḫşām olınca ceng eyledük, ölmedi, anı yıḳamadum, ḳuvvetlü pehlevān imiş. Yarın gine ceng eylesek gerek." [18] didi. Rüstem "Ḫoş imdi yarın belki ġālib olursın." diyüp yatdılar. Ṣabāḥ olduḳda gine iki ᶜasker süvār oldı, [19] meydān merkezine geldiler. Rüstem gine Kāvus ṭarafından girüp naᶜra urdı, Yek-destüñ öñin aldı, yek-ā-yek, küt-ā-küt, [20] aḫşām olınca ceng idüp birbirlerine eyü kötekler urdılar. Aḫşām dönüp ḳondılar. Ṣabāḥ yine bindiler, başladılar cenge. [21] Ḫulāṣa-i kelām, yidi gün Rüstem-i yek-dest ile Rüstem ceng eyledi. Efrāsiyāb daḫı Rüstem'i bilmedi, bu mertebe Rüstem-i [22] yek-dest'e muḳābil olan naṣıl kimsedür diyü; ammā sekizinci gün Rüstem kendi ṣūretine girüp Kāvus'a geldi. Kāvus [23] istiḳbāl idüp, Rüstem daḫı Kāvus öñinde yir öpüp, Kāvus "Yā Rüstem, bunca zamān ḳanda idüñ, biz bunda ne zaḥmetler [24] çekdük. Efrāsiyāb bir el'li bir pehlevān peydā eylemiş, gelüp Īrān dilāverlerin cümle ālūde eyledi, ancaḳ yidi sekiz gündür [25] bir niḳāb-dār er ẓuhūr idüp Rüstem-i yek-dest'e sedd oldı. Bilmem bugün de ẓuhūr eyler mi?" Rüstem "Elem çekme pādişāhum, ġayrı **[294ᵃ]** [1] anuñ ḫaṣmı benüm." didi ve ceng-i ḥarbīler urıldı. Rüstem-i yek-dest gine meydāna girdi. Berüden "Benüm Rüstem [2] ibn-i Zāl, ey nā-bekār, işte

[14] Metinde *r* harfi yok.

geldüm!" diyü meydāna yüridükde Rüstem-i yek dest, Rüstem nāmın işidince "Hāy nā-bekār, geldi, şimdi [3] beni, amān virmez, ḳatl ider!" diyüp gergedān başın çevürüp ṭolı dizgin Efrāsiyāb cānibine daḫı ḳaçmayup [c]askere [4] daḫı girmeyüp Sührāb türbesine ṭoġrı ḳaçdı. İki [c]askerden bir hāy hūy ḳopdı. Rüstem meydāna girdükde Efrāsiyāb [5] ṭarafından er ṭaleb eyledi. Efrāsiyāb gördi, iş ġayrı oldı, nā-çār ṭabl-ı ārām çaldurup döndiler. Rüstem [6] daḫı dönüp pederi Zāl bārgāhına geldi. Andan iki [c]asker de dönüp ḳondılar.

Efrāsiyāb, bārgāhına gelüp Rüstem-i yek-dest'i [7] tecessüs itdürdi, varup Sührāb türbesinde buldılar. Ekşerī varup anda yaturdı. Efrāsiyāb ādem gönderüp da[c]vet [8] itdürdi. Rüstem-i yek-dest gelmedi, ḳorḳusından aṣlā Sührāb türbesinden ṭaşra çıḳmazdı. Efrāsiyāb "Varuñ, baña ol [9] ḫizmet-kārı olan Behmen-i yek-ḍarbı da[c]vet eyleñ, gelsün, bunuñ ḥālin andan su'āl idelüm." didi. "Bunuñ bu ḳadar [10] Rüstem'den ḳorḳmasına bā[c]iş nedür, varup Yek-ḍarb getürsün." didi. Varup bārgāhı yoḳladılar, Behmen'den eşer yoḳ. [11] Bunda bir ḥāl vardur diyüp herkes bir sözde; ammā bu ṭarafdan ol gün Kāvus-ı Kāmrān dönüp bārgāha gelüp cümle [12] Īrān dilāverleri rezm ṭonlar çıḳarup andan Kāvus-ı Kāmrān şem[c]ine cem[c] oldılar. Meclis döşenüp biraz bāde nūş [13] eylediler, andan Rüstem-i yek-dest añladı. Rüstem başladı Rüstem-i yek-dest ṣadedin naḳl itmege, ibtidādan intihāya [14] varınca naḳl eyledi, erbāb-ı meclis ḥayrān oldılar. Rüstem, Kāvus'a "Öyle ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥibi pehlevāndur ki, ḥāliyā dünyāda [15] yalñız zūr-ı bāzū ile ġalebe eyler yoḳdur; ancaḳ n'eyleyem, işe yaramaz, resm-i cihān-bānī ve āyīn-i pehlevānī nedür bilmez, [c]aḳlına geleni [16] eyler ve nef[c]i żarardan farḳ eylemez, ġażaba geldükde güci yitdügin żāyi[c] eyler." diyüp vāḳi[c] ḥāli beyān eyledi. Herkes ta[c]accüb [17] eyleyüp "Eger bu gidinüñ iki eli de ṣaġ olaydı, bu ki, dünyāda ġarīm olur bulınmazdı, belki dünyāy<ı> ḥarāb eylerdi." [18] didiler. Kāvus dönüp Rüstem'e "Şimdi bu ḥerīf ġayrı gelmez ve bunda böyle mādām ki ṣaġ ḳalur, iḫtimāldür ki niẓām-ı mülk-i [19] Īrān'a ḫalel virür, bunuñ vücūdı ṣaḥīfe-i [c]ālemden ḥakk olduġı evlādur." didi. Rüstem "Pādişāhum, eger ben anı ḳatl itmek [20] murād ideydüm çoḳdan ḳatl iderdüm, ancaḳ öldürmege ḳıyamadum, Efrāsiyāb üzerine itdüm, ola kim Efrāsiyāb bir ḥāl [21] ile ḳatl ide, benüm elümde żāyi[c] olmaya diyü.

Ol nā-bekār daḫı ben bunuñ ḳuvvetiyle Īrān'ı żabṭ iderüm, [22] şimdiki ḥālde Efrāsiyāb'ı bir ḥāll idelüm ol-daḫı, varsun, ḳanda giderse gitsün!" didi.

Kāvus gördi, Rüstem öldürmege [23] rıżāsı yoḳdur, muḳayyed olmadı. Herkes ṭaġılup gitdiler, Kāvus tenhā ḳaldı; ammā Rüstem-i yek dest'üñ ba^{c}ż<ī> ḥālin vüzerā ile [24] müşāvere eyledi. "Bu nā-bekār arada żāyi^{c} olmaduḳca bize ḥużūr yoḳdur, şunı bir taḳrīb ile biri öldürse çoḳ iḥsān [25] iderüm." didi. Her biri bir tedbīr idüp, āḫir, didiler: "Bunı kimse idemez, illā Ṭūs ider." didiler. "Zīrā dīvānedür, şu gibi **[294^{b}]** [1] ḳarār itmez; ikinci, Rüstem'den elem çekmez; üçinci, şecā^{c}at ṣāḥibidür, gözin budaḳdan ṣaḳınmaz, eger ider ise ol ider, [2] sā'ir pehlevānlaruñ birisi ḳādir degüldür." didi. Kāvus bu söz üzerine Ṭūs'ı çaġırdı. Gelüp Kāvus öñinde yir öpdi, [3] maḳām-ı ḫiẕmetde ḳıyām idüp fermān-ı pādişāha müteraḳḳıb oldı. Kāvus, Ṭūs'a "Yā Ṭūs, seni ne içün da^{c}vet itdüm [4] bilür misin?" didi. Ṭūs "Ḫayır pādişāhum, buyuruñ." didi. Kāvus eyitdi: "Tīz ḫil^{c}at getürüñ!" diyüp Ṭūs'a bir ḫil^{c}at giyürdiler [5] ve biñ altun daḫı ṣayup Ṭūs'uñ öñine ḳodılar. Andan Ṭūs'a eyitdi: "Senden dilerüm ki şu Rüstem-i yek-dest'i ne ṭarīḳ [6] ile olursa öldüresin, zīrā ṣoñra başumuza bir ^{c}aẓīm belā olur." didi. Ṭūs bu sözi işidince fikre vardı. [7] Kāvus "Ne fikr eylersin yā Ṭūs?" didi. Ṭūs du^{c}ā idüp "Pādişāhum, fermānuñuza muṭī^{c} ve münḳadam; ammā bu teklīf mā-lā-yuṭāḳdur [8] ve kār müşkildür. Bir bu ki aña ḳuvvet ile cevāba ḳādir degülüm; ikinci budur ki, ṣoñra Rüstem ṭuyarsa beni öldürür, zīrā Rüstem [9] öyle ḳuvvet-i şecā^{c}ate mālik dilāverüñ żāyi^{c} olduġın istemez." didi. Kāvus-ı Kāmrān "Yā Ṭūs, sen hemān elinden geldügi [10] ḳadar öldürmege cehd eyle, eger andan ötüri Rüstem saña ^{c}itāb iderse ben ḫalāṣ iderüm." diyüp ibrām itdi.

Ṭūs [11] ne yapsun "Ḫoş imdi pādişāhum, hem görelüm ne ẓuhūr ider!" diyüp ṭaşra çıḳdı. Biraz fikre varup "Şu nā-bekārı bārī uyurken [12] öldüreyüm." diyüp andan sürüp türbe-i Sührāb'a geldi. Tamām nıṣfu'l-leyl olmışdı. Ṭūs, yab yab gelüp gördi, Rüstem-i [13] yek-dest bir yirde yatup uyur. Ṭūs, aşaġı yoḳaru baḳup gördi, bir seng-i müntehā var, şöyle kim degme bir pehlevān yirinden [14] ḳaldıramaz. Ol ṭaşa gelüp ġayret ile güc-ile yirinden ḳaldırup [...] Rüstem-i yek-dest'üñ başı ucına geldi. [15] Derd-mendüñ meger peymāne-i ^{c}ömri dolmış idi. Ġāfil

iken, Ṭūs, hemān ol ṭaşı Rüstem-i yek-dest'üñ kellesine ḫaṭā ile [16] bıraḳdı. Ṭaş Rüstem'üñ başına indükde Rüstem-i yek-dest cān acısı ile öyle bir hayḳırış hayḳırdı kim yaḳın bulınan ᶜaskerden [17] biñ ḳadar kimsenüñ zehresi çāk oldı. Ṭūs daḫı ᶜaḳl dā'iresinden çıḳup bir sāᶜat ḳadar bī-hūş yatdı. Ḥattā Rüstem ol [18] maḥallde, bārgāhında yatup ḫāba varmışdı, uyanup naᶜranuñ dehşetinden serāsime oldı. Bildi ki Rüstem-i yek-dest'e lā-büdd [19] bir ḳażā irmişdür. Tīz ādem gönderüp varup gördiler, Rüstem-i yek-dest'üñ başına ṭaş bıraġup helāk eylemişler; ammā bir [20] ṭarafdan Ṭūs daḫı yatup ḳalmış, gelüp Rüstem'e ḫaber virdiler. Rüstem bunı işidince "Hāy nā-bekār, deli ḳaltaban! Bir [21] ḳuvvet ṣāḥibi kimseye ḳıymış." diyüp Rüstem ġażaba geldi ve at keverk eyledi. Rüstem daḫı raḫşına binüp ol araya [22] varınca Ṭūs'uñ da ᶜaḳlı başına gelüp Rüstem'üñ ḫavfından raḫşına süvār olup bir cānibe ḳaçdı. Rüstem gelüp [23] gördi Rüstem-i yek-dest helāk olmış. Rüstem, acıduġından gözleri yaş-ıla ṭoldı, Ṭūs'ı ḳatl eylemek murād [24] eyledi; ammā bulamadı, ol elem ile dönüp bārgāha geldi çün kim ṣabāḥ oldı.

Efrāsiyāb ṭarafından daḫı [25] Rüstem-i yek-dest öldügi işidilüp Efrāsiyāb daḫı ḥaẕẕ eyledi. Rüstem'e ḳarşu ṭuramayup ḳaçdı. Anuñ ḫod **[295ᵃ]** [1] murādı "Rüstem'üñ ḥaḳḳından gelsün." dir idi, didügi olmadı. "Belki kendi memleketine ṣarḳındılıḳ eyleye, öldügi [2] maᶜḳūl oldı." didi; ammā bu ṭarafdan ṣabāḥ olduḳda Rüstem emr eyledi, Ṭūs bulınsun diyü. Kāvus "Ben öldürdüm." [3] diyü ricā eyledi. Ṭūs'uñ cürmin ᶜafv idüp, Rüstem, ol ġażab ile ceng-i ḥarbī çaldurup meydāna girdi ve er ṭaleb [4] eyledi. Gireni yıḳdı, bend'e çekdi. ᶜĀḳıbet Efrāsiyāb girüp Rüstem anı da yıḳup Tātār ᶜaskeri ġulüv idüp baġlatmadılar. [5] Rüstem daḫı kendin Tātār ᶜaskerine urdı. Münhezim eylemek ṭabaḳasına varduḳda Efrāsiyāb, Gerşīvez söz ile ṭabl-ı [6] ārām çaldurup döndiler, Rüstem daḫı döndi. Efrāsiyāb ḫaber aldı ki Rüstem-i yek-dest ile olan töhmetin Yek-ḍarb Rüstem [7] imiş. Gördi, Rüstem'e ḳarşu ṭurılmaz, müşāvere idüp birāderi Gerşīvez'i biraz hedāyā ile Kāvus ṭarafına gönderdi, [8] "Ṣulḥ olalum." didi. Kāvus daḫı rāżī oldı. Rüstem daḫı ne disün, barış göriş olup ṣulḥ-nāme yazılup iki [9] cānibden birbirine virdiler. Andan Efrāsiyāb

ḳalḳup Tūrān'a gitdi, Kāvus dönüp Belḫ'e gitdi. Efrāsiyāb bundan-ṣoñra [10] on-bir sene Īrān ṭarafına baḳmadı.

Rāvīler şöyle rivāyet idüp iḫtilāf eylemişler ki bu Rüstem-i yek-dest, ba^{c}ż<ī> rāvīnüñ [11] rivāyeti üzre bir melek idi. "Rüstem ġurūra düşüp ṭaraf-ı Ḥaḳḳ'dan intibāh, ġurūrın def^{c} itmek içün ol bir ṣūrete [12] gelüp güş-māl virdi." dirler. Bir rivāyetde "Melek degüldür, zīrā melek olsa Ṭūs başına ṭaş bıraġup öldürmek olmaz [13] idi." Ṣaḥīḥ rivāyet budur, ki aṣlında Ḍaḥḥāk-ı Mārī neslinden böyle bir zeber-dest kimse idi. Rüstem'üñ ġurūrın def^{c} [14] itmek içün Cenāb-ı Ḫudā kendüsine ilhām idüp Rüstem ṭarafına geldi ve kendünüñ de mevti bu yüzden olacaḳ idi, oldı. [15] Ḫulāṣa, ṣıḥḥatüñ gine Ḫālıḳ-ı bī-çün bilür ve's-selām.

Seyāḥat-i Ferāmurz be-Hind vü ceng kerden bā ejder ejder-serān[15]

Rāviyān-ı aḫbār [16] ve nāḳilān-ı saḫn-ı Çīn böyle naḳl u beyān iderler kim Sührāb-ı ser-firāz, Rüstem ile ceng eṣnāsında Ḳal^{c}a-i ve Çeşme-i Nehrevān'a [17] Īrān ^{c}askeri ḳonduġı gün Hind'den elçi gelüp ejder-serler maḫlūḳından şekvā idüp def^{c} içün pehlevān diledükde [18] Ferāmurz, ta^{c}yīn olınmış ḳāsıd bir vezīr idi. Ferāmurz lālāları Sāfil-i ṣaf-şiken ile ve Kāmil-i şiyr-efgen bunları alup [19] Kāvus öñinde yir öpüp ve pederi Rüstem'üñ elin öpdi, himmet ve ḫayr du^{c}ā ṭaleb idüp gelüp gitmiş-idi. Bir gün Tūrān [20] yaḳasına geçüp Ferāmurz bir yirde ḳondı, lālāları öñine meclis ḳurup Ferāmurz ^{c}işrete meşġūl oldı. Ḥikmet-i Ḫudā, [21] oturduġı yir bir orman kenārı idi. Nā-gāh, Ferāmurz anı görüp ormandan biri, bir āhū şitāb-ile Ferāmurz'uñ [22] öñinden geçüp gitse gerek. Ferāmurz bunı görince "Şikār ayaġumuza geldi." şeklinde oturduġı yirden [...] el tīr ü kemāne [23] urup āhūnuñ ḳıçı başından aşurı gitdi. Hemān Sāfil varup āhūy<ı> aldı; ammā gördi āhūda bir ḫadeng daḫı [24] var. Meger muḳaddem biri daḫı urmışdı; ammā yufġa yirinden urup āhū<yı> yaḳalamamış idi. Cān ḥavli-y-ile āhū ḳaçar iken [25] Ferāmurz urup yıḳdı. Sāfil, ol tīri daḫı getürüp Ferāmurz'a gösterdi. Ferāmurz tīre baḳup Bilsem yazar, bildi ki **[295^{b}]** [1] Bilsem urmış. "Ḫoş-imdi." diyüp dururken bir çatırdı daḫı ḳopdı. Ne gördiler! Elinde tīr ü kemān bir bālā-ḳadd

[15] Ferâmurz'un Hindistan seyâhati, ejder ve ejder başlılarla mücâdelesi

dilāver, [2] ṭolı dizgin çıḳadüşdi. Ferāmurz gördügi gibi bildi, Bilsemdür. Bilsem daḫı añsuzın Ferāmurz'ı görüp şād [3] oldı. "Evvelden de mācerā var idi, eyü elüme girdi." diyüp hemān ṭoġrılup Ferāmurz'uñ üzerine yüridi. Şikāruñ [4] daḫı almışlar. Bilsem gelüp [c]aşḳ eyledi. Ferāmurz merḥabā idüp "Ḫoş geldüñ pehlevān! Buyuruñ, bir miḳdār [c]işret idelüm." didi. [5] Bilsem "Ḫayır, oturmam, işüm vardur; ancaḳ şol āhū benümdür, zīrā bir miḳdār urmış idüm, hā yıḳılmadı, bunda geldi, siz urup [6] almışsıñuz. Virüñ āhūy<ı>, ben giderüm, siz oturuñ, ṣafāñuzda oluñ." didi. Ferāmurz eyitdi: "Pehlevān, sen bilmez misin ki av [7] alanuñdur yoḫsa uranuñ degüldür, alınan şikār girü virilmez, ancaḳ eger murāduñ şikār ise gel, otur, āhūy<ı> fi'l-ḥāl [8] kebāb idüp getürsünler, berāberce yiyelüm, andan-ṣoñra ben bir yana, sen bir yana işümüze gidelüm, yoḫsa āhū virilmez!" didi. [9] Bilsem eyitdi: "Diñle, yā Ferāmurz, āhūdan geçmem, āhūy<ı> vir yāḫūd bin raḫşına, er iseñ senüñle ceng idelüm. Elbetde ben [10] senden āhūy<ı> zor ile daḫı almaġa ḳādirem." didi. Ferāmurz gördi ki Bilsem nādānlıḳ ider. "Bre hey nā-bekār! Ben saña iltiyām [11] eyledügüm senden ḫavf eyledügümden midür? İnsāniyyet ideyüm ṣandum; ammā sen nā-ḫaleflik eyledüñ." diyüp yirinden ṣıçradı. [12] Sāfil'e "Getür raḫşumı!" didükde Sāfil de çekivirdi. Ferāmurz, üzerine binüp Bilsem'e muḳābil oldı. "İmdi, ey ḳaltaban [13] Türk, ḥamle eyle eger āhū almaḳ ḥācetüñ ise!" diyüp ḫışmla Bilsem'e bir baḳış baḳdı kim Bilsem gibi bir şecī[c] dilāverüñ ödi [14] aġzına gele-yazdı. Ḥamle teklīfin unudup ḳapdı nīzesin, irişdi Ferāmurz'a, bir nīze [c]aşḳ eyledi. Ferāmurz ise [15] kemāl mertebe celāl u ġażabda idi. Nīzesin siper ile çarpup men[c] eyledi. Bilsem, bu ḥāli görüp ġażabından el gürze [16] urup irişdi, Ferāmurz'a bir ḍarb urdı. Hemān, Ferāmurz bunuñ gürzine pençe açup ṣarıldı, çeküp elinden aldı [17] ve kendi gürziyle Bilsem'e bir ḍarb-ı gürz öyle urdı kim, Bilsem n'eylesün, nā-çār siper ber-ā-ber virüp gürz sipere indükde [18] siper ḫurd olup Bilsem cān ḥavliyle baş ḳaçurup arḳasına alduḳda taḥammül idemeyüp pāyları rikābdan boşanup dırāz- [19] -be-dırāz zemīne naḳş oldı. Ferāmurz hemān raḫşından pertāb idüp Bilsem'üñ üzerine çökdi ve yaḳasından ṭutup [20] dal ḫançer oldı. Bilsem'üñ gözi açılup, ne gördi! Felege kelek Sīmurġ'a siñek dimeyin. Bilsem girībānı Ferāmurz'uñ elinde [21] ve daḫı elinde ḫançer-i ser-tīz, eṭrāfa baḳdı, kendi tevābi[c]inden kimse gelmemiş. "Amān devletlü ṣāḥib-ḳırān-zāde! El arḳası

[22] yirde, bugün maġlūbunam. Beni āzād eyle!" diyince hemān Ferāmurz üzerinden ḳalḳup "Var yā Bilsem, cürmini ᶜafv eyledüm." didi. [23] Bilsem daḫı ḳalḳup Ferāmurz'uñ elin öpdi. Ol maḥall girüden ġulāmlar daḫı gelüp irişdiler, ādem gönderüp ṭaᶜām şarāb [24] getürtdi Ferāmurz'a. Żiyāfet idüp ol-gün ol-gice anda yidiler içdiler, yatdılar uyudılar. Eṣnā-yı ṣoḥbetde Bilsem Ferāmurz'dan [25] "Nereye gidersiñüz?" didi. Ferāmurz da naḳl eyledi. Bilsem bildi ki Hind'e, ejder-serler cengine gider. Çün kim ṣabāḥ oldı bunlar **[296ᵃ]** [1] ḳalḳup baᶜde'l-baᶜdehu biraz da defᶜ-i ḫumār eylediler. Andan Ferāmurz Bilsem'e vedāᶜ idüp lālālarıyla ve ol gelen elçi vezīr [2] ile ᶜazm-i Hind eylediler.

Bilsem dönüp şikāruñ iderek [...] gitdi; ammā Ferāmurz yiye içe, ḳona göçe bir gün [3] şehr-i Hāye'ye ḳarīb olduḳlarında ḳāṣıd olan vezīr Ferāmurz'a eyitdi: "Sulṭānum, ben ilerü gideyüm, sizüñ geldigiñüz müjde [4] ideyüm." didi. Ferāmurz daḫı iẕin virüp vezīr ilerü gitdi. Ḳalᶜadan girüp Sarāy-ı Selīm Şāh'a irdi ve Selīm [5] Şāh öñinde yir öpdi ve Ferāmurz geldügin müjde eyledi. Selīm Şāh şād olup tīz ḳarşuya ādem gönderüp ve kendi [6] daḫı ḳarşu çıḳdı. Yolda Ferāmurz ile buluşup görişdiler. Öñine düşüp taᶜẓīm ve tekrīm ile sarāy-ı ḫāṣında [7] bir oda taḫliye idüp Ferāmurz ḳondurdı. Andan vüzerā Ferāmurz'ı alup dīvāna getürdiler. Selīm Şāh emr idüp pāy-ı [8] taḫtuñ pūşīdesin alup Ferāmurz geçüp oturdı. Andan Selīm Şāh Ferāmurz'a riᶜāyetler ve żiyāfetler idüp eṣnā-yı [9] kelāmdan-ṣoñra Selīm Şāh'dan ejder-serler aḥvālin su'āl eyledi. Selīm Şāh daḫı muḳaddemā Kāvus-ı Kāmrān'a nāmede [10] taḥrīr itdügi üzre "Şimdi ḳalıb-ı Gerşāsb yıḳılalıdan beri ayda bir kerre çıḳmaġa başladılar, ḥattā geçen gün haftada [11] çıḳduḳlarında yanlarına gergedān-serler maḫlūḳın daḫı uydurup bile çıḳdılar." didi. Ferāmurz "Ḫoş-imdi, görelüm Ḫudā [12] ne gösterür." diyüp deryā ṭarafına nigeh-bānlar taᶜyīn olındı. Bunlar ᶜişrete meşġūl oldılar. Bir gün ol ḳavm yine ᶜādetleri [13] üzre deryā yüzinden ẓuhūr eyledi, ol-ḳadar geldiler kim ḥadd ḥesābın Allāh'dan ġayrı kimse bilmez. Bunlar üç dürlü maḫlūḳ [14] geldiler: Ejder-serler ve gergedān-serler ve neheng-serler. Ol ṣaḥrāya yayılup ḳarınca miṣāli aralarına igne bıraḳsañ zemīne düşmez. [15] Nigeh-bānlar bunları görüp gelüp Selīm Şāh'a ḫaber virdiler. Selīm Şāh daḫı Ferāmurz'uñ yüzine baḳdı. Hemān, Ferāmurz [16] yirinden ṭurup yitmiş iki pāre

ālāt-ı cenge müstaġraḳ olup andan Selīm Şāh'a "Yā Şāh, ben yalñız kendim varuram. [17] Ol maḫlūḳı yā odur ki bozup perīşān eylerem yāḫūd cām-ı şehādeti nūş eylerem, eger şehīd olursam bir sütūn diküp [18] üzerine cengüm ve ne yüzden şehīd olduġum ḳazdurup nişān dikesin." didi ve lālāları Sāfil'e ve Kāmil'e dönüp [19] "Siz de selāmum, varup, pederüm ṣāḥib-ḳırāna degüresiz." diyü vaṣiyyet ve tenbīh eyledi. Sāfil ve Kāmil girye idüp "Efendimüz, [20] Tañrı bize ol-güni göstermesün." didiler. Ferāmurz cümleye vedāᶜ idüp yalñız başıyla bir gergedāna süvār olup ḳalᶜadan [21] ṭaşra çıḳup biraz gidüp tamām bu maḫlūḳa yaḳın geldükde iki ḳat olup bir naᶜra-yı ṭanṭana-yı Allāhu Ekber öyle baḫş [22] eyledi kim zemīn <ü> zamān çarḫ <u> āsmān iñil iñil iñledi. Ol maḫlūḳ, naᶜra-yı Ferāmurz'dan beliñleyüp niçe biñi zehreleri çāk [23] olup helāk oldı, māᶜadāsı serāsime olup ḳaldılar. Ferāmurz, hemān, miyānında tīġ-ı sepīdi ᶜuryān idüp [24] bu maḫlūḳa girişdi. Aç ḳurd ḳoyun sürüsine ne resme girerse öyle girdi, bir sāᶜat ḳadar bunları ḳırup kevr [25] gibi ṭoġradı. Bir sāᶜatden-ṣoñra gördi kim Ferāmurz, maḫlūḳ uyḫudan uyanur gibi uyanup Ferāmurz'uñ üzerine **[296ᵇ]** [1] ġulüv idüp Ferāmurz gine iki ḳat olup bir naᶜra daḫı urdı. Bu üç dürlü maḫlūḳ, yine, olmış armud gibi zemīne [2] dökilüp bī-hūş oldılar. Ferāmurz gine başdı tīġı. Bunlar leş leş üzerine söykindi. Yarım sāᶜat ḳadar ḳırdı. Bunlar [3] ṣoñra kendülere geldi, Ferāmurz üzerine hücūm eylediler. Ferāmurz tekrār bir naᶜra urdı, bunlar gine bī-hūş oldılar, rubᶜ sāᶜat [4] yatup ḳalḳdılar. Ferāmurz gine naᶜra urup bunlar düşüp derᶜaḳab yine ḳalḳdılar, Ferāmurz üzerine hücūm eylediler. Ferāmurz [5] gine naᶜra urdı, bunlar ġayrı naᶜradan aldurmadılar, bir uġurdan Ferāmurz'a yüridiler. Ferāmurz ġayrı bildi ki bunlar [6] naᶜraya alışdılar, hemān iş tīġa ḳaldı. Tevekkül-i ber-Ḫudā idüp bunlaruñ aralarına girdi, dem-be dem naᶜra urup ṣāniᶜ [7] olduġın naᶜrasından bilürler idi. Ol-gün aḫşām olınca başdı tīġı. Ol maḫlūḳ gitdükce çoġaldı ve gice [8] olduḳda bunlar dönmeyüp ṣabāḥa dek ceng eylediler. Ferāmurz bunları ḳırdı, ol-gün aḫşām olınca ḳırdı. Üçinci [9] gün Ferāmurz anı gördi, birḳaç dāne ejder-serler bir ejder-seri omuzına almışlar getürürler. Ferāmurz ḥiss eyledi ki bu [10] pādişāhlarıdur. Hemān iḳdām idüp ol ṭarafa yüridi. Ḫāh-nā-ḫāh, ol ejder-seri bir tīġ urup iki pāre eyledi. [11] Ejder-serler ol ḥāli görince ġayrı hezīmet bulup deryāya firār eylemege başladılar. Gergedān-serler ve neheng-serler bunlaruñ [12] yüz

çevürdüklerin görüp anlar daḫı firār eylediler. Ferāmurz bu ḥāli görüp şükr eyledi daḫı ġayret idüp bunları öñine [13] ḳatdı [...] talup deryāya varınca nā-būd nā-peydā oldılar.

Dönüp Gerşāsb-ı āhen-destüñ ḳalıbı yanına geldi. Ḳal^{c}adan [14] ol maḫlūḳın Gerşāsb olduġın görüp Selīm Şāh'a müjde eylediler. Selīm Şāh şād olup tīz ḳal^{c}a ḳapuların küşād [15] itdiler ve ḫazīne açup cevāhir çıḳarup ṭabaḳlara ṭoldurdılar, birer ġulām başına virdiler ve ḳal^{c}adan çıḳup Ferāmurz'a [16] olduġı yire geldiler ve emr eyledi ol ṭabaḳları Ferāmurz'uñ başına niṯār itdiler. Selīm Şāh gelüp temennā eyledi ve "Ġazāñ [17] mübārek olsun ey dilāver-i ^{c}ālem! Ḥaḳḳ Te^{c}ālā eksikligin göstermesün." diyüp ^{c}aẕīm du^{c}ā eylediler. Ol yirde Ferāmurz [18] emriyle bir bārgāh ḳurdılar. Andan Ferāmurz dāmen-i der-miyān idüp, vardı, Gerşāsb'uñ ḳalıbın el urdı "Yā Allāh!" diyüp nice [19] zor eylediyse öyle bir sengīn ḳalıbı ḳucaġına aldı, gine evvelki yirine dikdi. Andan Selīm Şāh'uñ vezīri olan [20] Mihrān Ḥekīm'e "Ey dānā, gerekdür ki benüm de Gerşāsb gibi ḳalıbum dikesiñüz ve üzerine gelüp üç dürlü maḫlūḳı bozdıġum [21] tārīḫ idesiñüz, tā kim benden-ṣoñra gelen dilāverler oḳıyup rūḥum ḫayr du^{c}ā ile yād ideler." diyüp tedārikin gördi. Yidi [22] dürlü ma^{c}denden Ferāmurz'uñ ḳalıbın döküp ve maḫlūḳı bozup ḳaçurduġın yazup dikdiler ve Mihrān Ḥekīm üzerine ṭılısm [23] baġladı kim bu ḳalıblar bir daḫı yıḳılmaya. Bu işler tamām olınca ol arada oturdılar. Ġayrı tamām olup iş ḳalmadı, ḳalḳup [24] ḳal^{c}aya gitdiler.

Ferāmurz'a, bundan-ṣoñra Selīm Şāh birḳaç gün żiyāfetler idüp. Rāvī ḳavlince bu Selīm Şāh'uñ perde-i [25] ^{c}işmetinde bir duḫter-i pākīze-aḫteri var idi. Ḥüsn ilinüñ pādişāhı, melāḥat mülkinüñ māhı idi. Selīm Şāh Mihrā<n>[16] **[297^{a}]** [1] Ḥekīm ile eşnā-yı ṣoḥbetde tenhā müşāvere idüp "Şimdi bizüm bu ḫizmete ^{c}iważ ihdā eylemege bir tuḫfemüz yoḳdur, bārī [2] Māh-duḫt Bānū'y<ı> kendüsine cāriyelige virelüm." didi. Mihrān Ḥekīm, Selīm Şāh'a "Eyü mülāḥaẓa eylemişsüz pādişāhum, eger [3] bir yire gelüp ikisiden bir evlād vücūda gelürse ol daḫı kendü gibi olur." didi. Selīm Şāh "İmdi, yā Mihrān, bunı [4] Ferāmurz'a tenhāca bir kerre añup żamīrüñ yoḳla, gör, ister mi, ṣoñra yanında bozuma düşmeyelüm." didi.

[16] *Mihrân* olması gerekirken metinde *Mihrâm* yazılmış.

Mihrān Ḥekīm “N’ola.” diyüp [5] ḳalḳup Ferāmurz yanına geldi. Biraz ṣoḥbetden-ṣoñra Selīm Şāh bir bahāne idüp ḳalḳup gitdi. Mihrān Ḥekīm Ferāmurz ile [6] tenhā ḳalduḳda başladı ġayrı Hindistān’da olan ṣadedlere. Ḳahramān-ı serv-i ḫırāmānı alup Nerīmān ḥāṣıl olduġın [7] ve niçe zamān Nerīmān, Hind’i żabṭ idüp ve sābıḳa Ḍaḥḥāk-ı mārī zamānında Gerşāsb gelüp ejderhā öldürdügin, [8] Selīm Şāh’uñ dedesi Mihrāc Ḫān ile geçen güzeştlerin naḳl eyledi ve Selīm Şāh’uñ ḳızı Māh-duḫt’ı medḥ idüp [9] Ferāmurz’uñ nabżın ṭutdı. Teklīf olınsa yoḳ dimezdi. Döndi “Sulṭānum, şāhumuz sizden ġāyet maḥcūbdur. Ṣāḥib-ḳırān- [10] –zādeye bu luṭf-ı kerem [c]ivaż bir hediyyemüz yoḳdur ki vireyüz, ancaḳ ḳızum Māh-duḫt Bānū’y<ı> eger cāriyelige ḳabūl iderse [11] virürdüm diyü, göñlünden bunı geçürür.” didi. Ferāmurz gülüp “Ey dānā, çün kim kendi murād eyledükden-ṣoñra anı cāriyelige degül [12] bānū-yı şebistānlıġa ḳabūl iderüm.” didi. Mihrān Ḥekīm, Ferāmurz’dan bu iḳrār ḫaberin alduḳda şād olup Selīm Şāh’a [...] [13] oldı. Birazdan Selīm Şāh geldükde Mihrān Ḥekīm eşnā-yı ṣoḥbetde Selīm Şāh’a göñli var diyü işāret eyledi. Selīm Şāh da [14] daḫı yol bulup i[c]tizāz idüp Mihrān Ḥekīm didügi gibi Ferāmurz’a Māh-duḫt Bānū’y<ı> [c]arż eyledi ve ser-i ḥimāyede ḳırḳ [15] gün ḳırḳ gice donanma emr idüp şehri serāpā tezyīn eylediler. Herkes ẕevḳ <u> ṣafāda. Ṣoñra ḳırḳıncı günüñ gicesi olınca [16] bunca dilāverān Ferāmurz’uñ öñine düşüp gerdek-ḫāne ḳaṣrına getürdiler, Ferāmurz’ı içerü ḳoyup [...] olan el [17] ele virdi ve ortada nīm meclis düzilmiş üzerin zerrīn pūşīde ile örtilmiş Māh-duḫt Bānū daḫı zer-i zīvere ġarḳ [18] olmış ve ḳarşuda bir seccāde düşmiş Ferāmurz üzerine varup iki rek[c]at namāz ḳılup du[c]ā idüp el yüze sürdi. [19] Andan Bānū’nuñ yanına varup duvaġın ḳaldurduḳda gūyā bir ebr içinden māh ṭulū[c] ider gibi ṭoġdı. Andan Bānū’y<ı> meclis [20] kenārına oturtdı meclisin pūşīdesin alup eline sāġar alup iptidā kendi nūş eyledi ṣoñra Bānū’ya virdi. Bānū [21] biraz nāz eyledi; ammā ziyāde maḥcūbe idi. Ferāmurz’uñ ibrām iḳdām eylemesine taḥammül idemeyüp alup içdi. Ferāmurz biraz [22] ṣoḥbete ṭutdı; ammā olmadı, söylemedi. Gördi, bunda böyle ẕevḳ olmaz bārī ḫāb ẕevḳi idelüm diyüp başladı [23] Bānū’nuñ birer birer düğmelerin çözmege. Tamām çözüp andan üzerinde libāsların bir bir çıḳartdı. Andan bend-i şalvārın [24] küşād virüp bundan-ṣoñra kendi daḫı ṣoyınup sāde pīrāhen ḳaldı. Bir kerre Māh-duḫt Bānū’yı bülbül ḳafesi gibi ḳapup [25] cām<e>-

ḫābına girüp arada çoḳ nāz niyāz oldı. Arada nāz niyāz kemālin bulduḳda Ferāmurz iki zānū üzerine geldi **[297^{b}]** [1] ve bir kerre el urdı ve Māh-duḫt'uñ ṣanduḳ ve ṣālın ḍarb-ı dest-ile feṯḥ idüp derūnına dürrler ḳoyup, sözüñ [2] netīcesi, ṣulb-ı pederden raḥm-ı māder<e> bir dürr-i yektā düşdi. İşte, Ferāmurz'uñ bundan bir evlādı olup adına Cihān-baḫş [3] diyeler, vaḳti geldükde ser-güẕeştleri beyān olınur. Ṣabāḥ olduḳda, ba^{c}de'l-ġusl, Ferāmurz, dīvān-ı Selīm Şāh'a geldi. [4] Selīm Şāh, ḫil^{c}at-ı fāḫire giyürüp bundan-ṣoñra ġayrı ^{c}işrete başladılar. Ferāmurz birḳaç kerre ol vādīlerde şikāra çıḳup [5] ^{c}ıyş <u> ^{c}işret eyledi.

Andan murād eyledi ki Īrān'a ^{c}azīmet itmege; ammā sābıḳa naḳl olınmışdı ki Ferāmurz Kiyān-ābād'dan Īrān'a [6] gelüp bir gün şikāra çıḳdı diyü. Sepīd'üñ ḳarındaşı Sepīdān-nerre'nüñ ulu oġlı Serṭān-nerre gelüp gāh arslan [7] ve gāh ejder ṣūretinde görinüp āḫir kendi şeklinde ḥamle idüp Ferāmurz daḫı bir tīġ urup ^{c}amūd-ıla iki pāre eyledi, [8] ammā bu Serṭān-nerre'nüñ iki ḳarındaşı var idi, o<r>tancasına Dīv-i Ḳırṭās dirlerdi ve kücügine Sihām-nerre dirlerdi. [9] Sepīdān-nerre Sihām ile Kūh-ı Şu^{c}ā'da olurlardı. Ḳırṭās-nerre Kūh-ı Serendīb'de muttaṣıl bir kūh var idi, Kūh-ı Ceberūt dirlerdi. [10] Ol Kūh-ı Ceberūt'da maġāralar var-ıdı. Ol maġāranuñ birinde olurdı, bir vālideleri var idi, ġāyet seḥḥāre idi, [11] adına Ġencūbe Cāẕū dirlerdi. Ḥarīr-i Tīran'da olurdı, ancaḳ bir mekānı daḫı Ceberūt'da, bir yüce yirinde olurdı ve ekṣer [12] bu Ḳırnāṭıs gelüp ziyāret idüp ammā Ferāmurz, Serṭān-nerre'<y>i öldürdi. Racīm-i ^{c}aleyhi'l-la^{c}ne bir gün gelüp Ḳırnāṭıs'a [13] "Bi'l-^{c}ayn, sen bunda kendi ṣafāñdasın; ammā hīç birāderüñ Serṭān-nerre'nüñ ḥālinden ḫaberüñ var mıdur?" didi. Ḳırnāṭıs- [14] -nerre "Yoḳ. Yā ḳarındaşum Serṭān-nerre nice oldı?" didi. Racīm "O, çoḳdan gitdi." didi. Ḳırnāṭıs "Yā Racīm, ḳanda gitdi?" didi. [15] Racīm "Cehenneme gitdi." didi. Ḳırnāṭıs "Kim gönderdi?" didi. Racīm eyitdi: "Dīv-i Sepīd'i öldüren Rüstem'üñ bir oġlı [16] dünyaya geldi, adına Ferāmurz dirler, ol öldürdi." diyüp naḳl eyledi. Ḳırnāṭıs-nerre, biraz ḳarındaşı Serṭān-nerre içün [17] kelb gibi uludı ve "Ferāmurz şimdi ḳandadur?" diyü su'āl eyledi. Racīm eyitdi: "Ḥāliyā, şimdi Hind pādişāhınuñ ḳızın [18] aldı, Şehr-i Cimāpūr'da ḳız ile ẕevḳ u ṣafādadur; velākin sen anı āşikāre erlik ile öldüremezsin, furṣatın gözedüp [19] uyurken öldürebilürseñ öldürürsin." didi ve

ġayb oldı. Ḳırnāṭıs-nerre, hemān ol dem, ol aradan dem [20] çeküp Hind'e geldi. Ferāmurz'ı gördi, āşikāre cür'et idemedi. Bir gice Ferāmurz, Māh-duḫt Bānū ile cāme-hābda [21] yaturken Ferāmurz'uñ burnına bir ot ḳoḳladup bī-hūş oldı. Laᶜīn hemān Ferāmurz'ı ḳapup ṭoġrı mekānına [22] götürdi ve muḥkem bende çeküp öldürmek murād eyledi; ammā kendü kendüsine "Şimdi ben bunı böyle öldürsem çi-fā'ide, [23] ölüm acısın bilmez. Gel, imdi ben bunuñ ᶜaḳlın başına getürüp biraz söyledüp öyle öldüreyüm, böyle aġır bend- [24] –leri ḳıracaḳ degül a!" didi. Andan Ferāmurz, gözin açup cāme-ḫāb esbābı ile ve elleri bend ü teng maġārada ṭurur, [25] ḳarşusında bir nerre ṭurmış kendüye naẓar ider, başı kedi başına beñzer, gövdesi ḳaplan alacası gibi bir mehīb **[298ª]** [1] kührābdur, fikre vardı. Bu maḥaller, zīrā ṣabāḥ olmış idi. Kendü kendüye "Eyü seyr-i temāşā! Ben bunda ne gezdüm? Besbellü bu [2] laᶜīn beni cāme-ḫᵛābumdan ḳapmışdur. ᶜAcabā bu laᶜīn kim ola, beni n'içün getürdi ola?" diyüp dururken Ḳırnāṭıs "Nicesin [3] ey ḫākī nā-bekār? Şimdi seni ne ᶜaẕab ile öldüreyüm?" didi. Ferāmurz "Ey nerre, yā benden ne istersin? Benüm cürmüm nedür ola? [4] Beni bunda kim getürdi?" didi. Ḳırnāṭıs "Ey ḫākī, seni bunda ben getürdüm." Ben diyü ḳarındaşı Sepīd'üñ nerrenüñ [5] oġlum. "Adıma Ḳırnāṭıs-nerre dirler. Ḳanı ᶜammum Dīv-i Sepīd ve ḳanı ḳarındaşum Serṭān-nerre?" didi. Ferāmurz bildi ki öldürdigi dīvüñ [6] ḳarındaşıdur, dönüp Ḳırnāṭıs'a "Oralar dursun; ammā şimdi sen müselmān-ı bende-i Sübḥān olup baña tābiᶜ olur mısın?" [7] didi. Ḳırnāṭıs eyitdi: "Ey nā-bekār ḫākī, taḥḳīḳ, sen dīvāne imişsin. Benüm elümden benddesin ve gine baña böyle [8] söylersin." didi ve "Ben şimdi seni aṣlına ḳavuşdurayım!" diyüp yanında bir ᶜamūd var idi, ḳapup ᶜamūdı Ferāmurz'uñ [9] üzerine yüridi kim urup ḫurd eyleye. Hemān Ferāmurz bir kerre iki zānū üzerine gelüp bir naᶜra öyle baḫş eyledi kim [10] maġāranuñ içi ṣadā ile doldı. Nice zor eyledi ise bendlerin kütür kütür ḳırdı ve ayaġa durınca Ḳırnāṭıs'a [11] ᶜamūdına pençe açup ṣarıldı ve çeküp elinden aldı ve kendi ᶜamūdıyla kührāba öyle bir ᶜamūd urdı kim Ḳırnāṭıs'ı biline [12] varınca ḫurd-ḫām eyledi. Laᶜīn, bir kerre cān acısıyla baġırup cān ber-cehenneme gitdi.

Ferāmurz, maġārada kimse yoḳdur, [13] ṭaşra çıḳdı ve bir ṭarafı ṭutup gitdi; ammā yayan yürimege server alışmamış, biraz gitdi yorıldı. Bir dıraḫt sāyesinde

[14] gelüp oturdı. Bir dıraḫta arḳa virüp ḳarşu ṭarafa doġrı naẓar eyledi; ammā gözlerine ḫᵛāb geldi, uyuyaḳaldı. [15] Ammā meger Ḳırnāṭıs vālidesi olan Ġencūbe Cāẕū, ḥikmet-i Ḫudā, oġlın ziyārete gelüp maġāradan içeri girdi, ne [16] gördi, oġlı, miyānına varınca ḫurd olmış. "Hāy benüm güzel oġlum, seni bu ḥāle kim ḳomış?!" diyüp biraz yuvalandı. [17] Gördi daḫı henüz öldürmişler, "Bunı öldüren buraya yaḳın olmaḳ gerek." diyüp maġāradan ṭaşra olup ber-havā [18] oldı. Ol eṭrāfa naẓar idüp, ne gördi, bir dıraḫt sāyesinde, Ferāmurz ḫᵛāba varmış. "İşte oġlum helāk [19] iden budur!" diyüp süzilüp Ferāmurz'uñ yanına geldi. Gördi, üzeri ḳan. "Taḥḳīḳ, bu öldürmişdür." diyüp tīz bir efsūn [20] oḳıyup Ferāmurz'uñ ᶜaḳlın aldı ve ḳuvvet-i siḥr-ile Ferāmurz'ı köpük içine ḳ<o>yup ber-havā oldı. Deryā-yı muḥītüñ [21] ortasına gelüp "Var imdi nā-bekār ḫākī, sen de nehenglere ġıdā ol!" diyüp ḳapup ṣalıvirdi. Ferāmurz bī-hūş, [22] baş kıç deryāya ṭoġrı gitdi. Melᶜūn, bir cānibe alup yüriyüdi. Meger bu laᶜīnenüñ Kūh-ı Serendīb'de bir mekānı daḫı [23] var idi, ṭoġrı aña gidüp oġlunuñ yasın mātemiñ ṭutmaġa gitdi. Ammā bu ṭarafdan, Ferāmurz, deryāya ṭoġrı inüp [24] giderken fermān-ı İlāhī ile Ḥażret-i Ḫıżır irüp Ferāmurz'ı ḳapup bir yire ḳoydı ve Ferāmurz'ı ṣıġadı. Ferāmurz'uñ üzerinden [25] siḥr gidüp kendüye geldi, göz açup gördi, dıraḫt sāyesinde yatduġı yir degül, bir āḫyer yirde oturur, taᶜaccüb idüp **[298ᵇ]** [1] "Şimdi bu ne ḥāldür?" dirken ḳarşusında bir pīr-i rūşen-żamīr gördi. Ferāmurz ṭurup "Yā pīr, siz kimsiñüz ve bunda ne [2] araram?" didükde Ḫıżır Nebī "Yā Ferāmurz, ben Ḫıżır'am. Sen, Ḳırnāṭıs'ı öldürüp ol dıraḫt sāyesinde uyuyaḳalduñ. Ḳırnāṭıs'uñ [3] anası Ġencūbe Cāẕū seni siḥrden geçürüp deryā-yı muḥīṭe bıraḳdı. Emr-i Rabbānī ile ben seni ḳapup bunda getürdüm. Bu ara, [4] Kūh-ı Serendīb'dür. İşte, ḳarşuda duran, Daḫme-i Süleymān bin Devvār daḫmesidür. Feṭḥi senüñ elindedür, daḫı senüñ-çün niçe [5] yādigārlar ḳonmışdur. Ḳapusı yek-pāre polāddandur, on iki biñ ḳanṭārdur, yoḳarudan aşaġa gidermedür ve ādem boyı ḳadar [6] yirde iki cānibden Semerḳandīler vardur. Şöyle polād sütūnlardur, ḳapuyı ādem boyı ḳadar ḳaldurup bir eliyle ol sütūnı [7] ḳapunuñ altına ḳoyup ol arada yol bulursın." diyüp Ferāmurz'ı alup ol ḳubbe yanına getürdi ve taᶜlīm idüp [8] Ferāmurz ḳapuyı ḳaldurdı ve bir eliyle ḳapuyı żabṭ idüp iki cānibde olan sütūnları çeküp ḳapuyı üzerine ḳoydı, ādem [9] boyı ḳadar muᶜallaḳ ḳaldı. Ferāmurz altından geçüp bir

meydāna çıḳdı. Gördi, ḳarşuda ḥücreler var. Ortasında bir ḳapu var, [10] zenbūrī. Ḥıżır'uñ işāretiyle Ferāmurz ol perde<y>i ḳaldurup içeri girdi. Gördi, bir ᶜaẓīm dīvān. Bir taḫt-ı āᶜlā [11] ḳurılup üzerinde Süleymān bin Devvār oturmış ve ṣaġ ṣol vezīrleri var. Bāb-ı dīvān ve pehlevānān, her biri bir [12] işe meşġūl olmışlar. Ferāmurz içerü girdükde bunlar birden ayaġa ḳalḳdılar. Ferāmurz'a bir dehşet geldi, vehme vardı. [13] Hele şecāᶜat, ṣāḥib-ḳırānı medār olup aldurmadı. İlerü yüriyüp birḳaç ḳademe varınca gine yirlerine oturdılar. [14] Ferāmurz ilerü vardı, taḫta çıḳdı. Süleymān bin Devvār'uñ boynında levḥ-i zerrīn aṣılup anı alup üzerinde olan ḫaṭṭa [15] naẓar eyledi. Ne lisān üzre oldużın fehm idemedi. Ferāmurz ᶜāciz olup göñül evinden Ḫālıḳ-ı bī-çüne münācāt eyledi. [16] Nā-gāh Ḥıżır gelüp aġzı yarın Ferāmurz'uñ aġzına ṣundı. Cemīᶜ elsine Ferāmurz'a keşf oldı, ḫaṭṭı ḳırā'at eyledi. [17] Gördi. "Ey zamān-ile bunda gelen pehlevān! Çün getüre bunda seni rūzigār. Ben ki zamānuñ Süleymān'ı idüm. Āb-ı ḥayāt arzūsıyla [18] bunda gelüp ḳondum ve senüñ bunda gelecegüñ dānālardan ḫaber aldum. Bu arada bu daḫme<y>i bünyād itdüm. Sen ki ḳavm-i ṣafīden ve nesl-i [19] Keyūmerş'den, Ferāmurz nām dilāversin. Bunda gelüp bu levḥi oḳıyasun. Taḫtın ṣaġ cānibinde bir ḳapu vardur, üzerinde zer-i aḥmerden [20] ᶜaḳreb hey'etinde kilidi vardur. Müşt ile ḫurd idüp ḳapuyı açasın, içeri giresin, muḳaddem ziyāret idüp ḫayr [21] duᶜā ile rūḥum yād idesin ve başum ucında ṣanduḳ ile yādigārlar vardur, alasın, her birini ḳullanduḳca ḫayr duᶜā ile [22] rūḥumı şād idesin ve tabutdan ṭaşra olan parmaġumda yidi kūşeli bir ḫātem vardur, adına Ḫātem-i Heft dirler, teberrüken anı [23] alasın. Her kūşesinde bir cinnī ismi yazılup ṭılısm olmışdur. Her birinüñ biñer ᶜivānı vardur. Cümlesinüñ üzerine żābiṭ [24] Serḥāb cinnī olmışdur. İsimleri bunlardur: Serḥāb, Şīrāḳ, Ḳamṭār, Ḳahrūş, Ḳapūş, Zerḳūn, Şehmār. Yā Ferāmurz, ḫātem hemān parmaġına [25] geçince anlar saña rām olurlar. Ne zamān isterseñ ismin oḳursın, ḳarşuñda ḥāżır olurlar, istedügin ḫizmete gönderürsin **[299ᵃ]** [1] ve ṣanduḳ içinde senüñ içün iki pāre ālāt-ı ceng ḳodum ve Tīġ-ı Āteşīn nām bir ḳılıç ḳodum ki rūyīn-ten bir kührāb [2] içün yitmiş yılda, yidi yıldız şerefine, yidi dürlü maᶜdenden düzdürdüm, dünyāda kesmedügi aṣlā bir şey yoḳdur ve ṣalduḳca [3] eṭrāfa şuᶜlesi āteş renginde görinür ve ṭoḳuz biñ baṭman bir gürz-i şiyr-ser ḳodum ki yitmiş iki dürlü cevāhirden perdāḫte [4] olınmışdur ve bir ejderhā-ser

mücevher tuġulġa ḳodum ve ehremen-āteş postından yüz-ṭoḳsan ḳubbe üzerine bir bārgāh ḳodum, [5] Surḫāb[17] aᶜvānıyla anı ḳurup bozmaġa me'mūrdur ve orta ḳubbesinüñ firāzında ᶜalem yirine sīmurġ-ı ᶜanḳā taṣvīr olınmışdur, [6] yigirmi-dört sāᶜat geldükce bildürür, andan sekiz çift kūs-ı ḥarbī ḳodum ve ᶜanḳā-ser bir ᶜalem ḳodum ve otuz-altı pāre raḫş [7] ālātı ḳodum, altı-yüz ḳulac evren postından bir kemend ḳodum ve on iki biñ ᶜaskere yeticek ḳadar ālāt-ı ceng kodum ve ḫayme [8] ve seksen ṣanduḳ cevāhir ḳodum. Bunları alup rūḥum ḫayr duᶜā ile yād eyleyesin." diyüp tamām eylemiş. Ferāmurz, bunlaruñ [9] cümlesin de aldı ve Süleymān bin Devvār rūḥına biraz oḳıyup andan ḫātemi alup parmaġına geçürdi ve baş ismi oḳuduḳda [10] "Lebbeyk!" diyüp Ferāmurz'uñ ḳarşusında ẓāhir oldı. Ferāmurz gördi, bir Kührāb. "Ḳanı aᶜvānın?" diyince "İşte sulṭānum." diyüp [11] girüyi gösterdi. Ferāmurz baḳdı, biñ nefer cinnī birbirine söykinüp dururlar. Ferāmurz, Surḫāb'a "Yā Surḫāb, aᶜvānına emr eyle, [12] daḫmede olan mālı cümle daḫmeden ṭaşra çıḳarsunlar, daḫmede bir nesne ḳomasunlar." Anlar daḫı cümlesin ṭaşra çıḳardılar.

[13] Andan Ferāmurz ālātın üzerine ārāste idüp merḳad-i Süleymān bin Devvār'dan ṭaşra çıḳdılar. Ferāmurz ḳapusın çeküp ḳapadı, [14] zenberegi var idi ardına inüp ġayrı açılmadı. Andan Ferāmurz gördi kim ḳarşudan Ḫıżır ẓāhir oldı. "Yā Ferāmurz, senüñ-çün [15] bir at vardur, şol ḳarşuñda görinen maġāradadur ve adına Ḳuṭb-ı āteş-dem <ü> āhen-ten evren ser-i heşt-pā-yı ᶜifrīt-ẕāt [16] dirler. Aṣlı dīvdür Kūh-ı Esved'de Dīv-i Esved nām bir kührāb dīv başlu idi. Kūh-ı Cihān şāhı olan Talas Şāh'uñ ḳızı [17] Perī ḳızı ceng-ile alup çift olmış idi. Bu didügüm Ḳuṭb-ı āteş-dem, anlardan ḥāṣıl oldı. Kūh-ı Esved'de [18] dīvler elinden ᶜāciz olup Bārī Teᶜālā Ḥażretlerinüñ emri ile, ben, varup alup buraya getürdüm. İmdi, varup ol [19] raḫşı kendüne rām eyle, saña raḫş olsa gerekdür; ammā ol raḫş öyle bir raḫşdur kim ḳaçan dem çeküp ber-havā gider [20] ve her nefesde bir ḳonaḳlıḳ yir alur ve kendü nefesi kendüsine ġıdādur, yimez ve lisān ile söyler." didi. Ferāmurz-ı ser-āmed, [21] Ḥażret-i Ḫıżır Nebī ᶜaleyhi's-selāmdan bu raḫşın aḥvālin işitdükde bir mertebe şād <u> ḫandān oldı kim vaṣf olınmaz. Hemān [22] ol sāᶜat,

[17] Madde başı olmalı, Surḫâb şekli de var

Ferāmurz yirinden durup ol maġāraya ṭoġrı gidüp ol maġāradan içeri girdi, gördi, bir raḫşdur, [23] fīl cüsṣesi ḳadar var; ammā ol dem Ḳuṭb-ı āteş-dem daḫı Ferāmurz'ı gördi kim kendüye gelür, hemān sekiz pāyın bir yire getürüp [24] ṭorṭob olup Ferāmurz'uñ üzerine ḳulaḳların ḳalem idüp ve dümin ᶜalem ve aġzın maġāra gibi açup Ferāmurz'a hücūm [25] eyledi; ammā Ferāmurz aṣlā muḳayyed olmayup ṭurur idi; ammā Ḳuṭb-ı āteş-efşān aġzından ve yüzinden āteşler ṣaçaraḳ **[299^{b}]** [1] tamām ḫaṭā yirine geldükde, hemān Ferāmurz-ı ser-āmed Ḳuṭb-ı āteş-dem'üñ ḳafasına bir mūşt-ı ṣāḥib-ḳırānī urdı. Ḳuṭb-ı āteş- [2] dem ol mūştın ḍarbından serāsime olup birkaç kerre sendelendi; ammā yıḳılmadı. Ferāmurz, ol arada yidinci ismi oḳıdı. [3] Hemān ol sāᶜat, Şehmād cinnī ẓāhir olup "Buyuruñ!" didi. Ferāmurz eyitdi: "Yā Şehmād, tīz ol, var, şol raḫşın ālātın [4] alup bunda getür!" didi. Şehmād "Be-ser <ü> çeşm." diyüp hemān ṭarfeᵗü'l-ᶜayn içinde Surḥāb cinnīye buluşup Ferāmurz'ın emrin [5] söyleyüp Surḥāb da ālātın virdi. Andan Şehmād, at ālātın alup Ferāmurz'uñ öñine ḳodı; ammā Ferāmurz ol dem Ḳuṭb-ı [6] āteş-dem'e zeyn urmaḳ murād eyledi; ammā Ḳuṭb-ı āteş-dem ser-keşlik idüp çabaladı. Ol dem Ḥażret-i Ḫıżır yine ẓāhir olup [7] "Teslīm ol, yā Ḳuṭb-ı āteş-dem, şimden-girü senüñ süvāruñ budur!" didi ve lisānuñ mühürledi, ġayrı Ḳuṭb-ı āteş-dem nuṭḳa [8] ḳādir olmadı. Ferāmurz, ol dem bunı kendi eliyle pāk egerleyüp ve aġzına licām urdı ve üzerine süvār olup aşaġı [9] yuḳarı ḳondurup ḳopardı ve tamām uyluġına münāsib ve göñlince bir raḫşdur kim olmaz. Andan cinnīler daḫme mālın [10] ṭaşra çıḳardıġı yire geldi. Anda Ḫıżır gelüp Ferāmurz'a birḳaç gün ᶜilm-i silaḥ-şōrlıġı geregi gibi taᶜlīm eyledi ve İsm-i aᶜẓamı [11] daḫı telḳīn eyledi. Andan Ferāmurz'a eyitdi: "İşte, şol cānibe git ki ol melᶜūne Ġencūbe cāẕūnuñ mekānı andadur. Anda [12] varup öldürüp andan intiḳāmın al da, ṣoñra begendügüñ cānibe git." diyüp ġāᶜib oldı.

Andan-ṣoñra, Ferāmurz [13] daḫı daḫmeden çıḳan mālı cümle cinnīlere geregi gibi yükledüp andan Ferāmurz daḫı hemān Ḳuṭb-ı āteş-dem üzerine süvār [14] oldı ve bir havā-dār yay muḥīṭ üzerinden ᶜazm-i Hind eylese gerek. Surḥāb'ı eşyā üzerine gözci ḳoyup kendü yalñız [15] Ġencūbe cāẕūnuñ üzerine, mekānına gitdi, gördi, ṣıra ṣıra maġāralar var; ammā birinden bir kümürdi gelür. Ferāmurz, ol

[16] maġāranuñ öñine gelüp Ḳuṭb'dan aşaġa indi ve maġāranuñ içine girdi, ne gördi, bir [c]ifrīt-i la[c]īn taḫt üzerinde [17] oturmış, başı kelb başına beñzer, elleri ḳurt eline beñzer, durmayup siḥr āzmāyiş eyler. Ferāmurz yüriyince bu la[c]īne ḳarşu [18] baḳup Ferāmurz'ı gördi, cān başına ṣıçrayup türbede yılan görmişe döndi. Hemān "Nā-bekār ḫākī, ben seni deryā-yı muḥīṭe [19] atmış-idüm. Sen nice ḫalāṣ olduñ?" diyüp başladı Ferāmurz'a siḥr itmege. Ferāmurz İsm-i a[c]ẓam oḳıyup siḥrin ibṭāl eyledi [20] ve el tīġa urup irişüp bir tīġ urup la[c]īni iki pāre eyledi.

Andan Ferāmurz ol maġāradan çıḳup ol-bir maġāraları [21] yoḳladı. Elli ḳadar perī esīri buldı ve bir perī maḥbūbesi buldı. Buña su'āl eyledi. Ol eyitdi: "Ḥarīrī Teberān Şāh [22] Perīnüñ ḳızıyam. Adıma Semensā Bānū dirler." didi. Ferāmurz anı vilāyetine ulaşdurdı ve sā'ir perîlere destūr virüp gitdiler, [23] birḳaçı gitmedi. Ferāmurz maġāralarda vāfir cevāhir buldı, cümlesin alup ḳalan perilere yükledüp ol aradan [c]azm idüp [24] Surḫāb-cinnī'<y>i bıraḳduġı yire geldi. Ferāmurz gördi, māl ile ol arada ḳarār itmişler. Ferāmurz bunlara emr idüp ol mālı [25] alup [c]azm-i Hind eylediler; ammā deryā üzerinden giderlerdi.

Ol-gün gitdiler. Ferāmurz nā-gāh anı gördi. Deryā mevcelenüp iki mīl **[300[a]]** [1] peydā oldı. Şöyle bir aṭa görinürdi, ol iki mīl gelüp ol aṭayı iḥāṭa eyledi. Ol aṭa daḫı ḥarekete [2] gelüp deryānuñ şiddeti artup ṭaġ gibi mevceler ẓāhir oldı ve Ferāmurz gördi, bir [c]aẓīmü'l-cüṯṯe nesne nümāyān oldı, [3] gelüp ol mīller ile aṭayı iḥāṭa eyledi ve cümlesi ġā[c]ib oldı. Deryā daḫı sākin oldı. Ferāmurz bunları görince [4] ta[c]accüb idüp Surḫāb-cinnī'den su'āl eyledi. Surḫāb-cinnī eyitdi: "Sulṭānum, ol aṭa gibi görinen deryā-yı muḥīṭ baġa- [5] -larından bir aṭa renginde görinür; lākin baġadur. Ol mīller bir yengeç ḳışacıdur. Geldi, baġayı ḳışacı ile ṭutup lūt eylemek [6] diledi. Ol-maḥall bir [c]aẓīm balıḳ ẓuhūr idüp ol ṭaġ gibi ẓuhūr idüp balıġın başı idi kim yengeç ile baġayı birden [7] yudup gitdi." didi Ferāmurz bunı işidüp ḳudretullāha ḥayrān oldı. Tā kim Ḫāver-zemīn'i gördiler, deryā-yı muḥīṭi [8] geçüp Ḫāver-zemīn'üñ ḳarasına indiler. Ferāmurz gördi, bir laṭīf ṣaḥrādur, mīşe-zār ve bir āb-ı cārī. Ferāmurz eyitdi: "Şol [9] ṣaḥrāda biraz oturup ṣayd u şikārın idelüm." diyü Surḫāb'a tenbīh eyledi. Surḫāb-cinnī daḫı cinnīlere bildürdi. Ol-gice [10] anda ḳaldılar. Ṣabāḥ oldı, Ferāmurz yirinden ṭurup [c]ibādetin idüp biraz def[c]-i ḫumār

eyledi. Şehmād cinnīye emr idüp [11] Ḳuṭb'ı egerleyüp Ferāmurz daḫı süvār olup dāmen-i kūha ᶜazm eyledi. Ferāmurz ḫaylī mesāfe gidüp bir şikāra rāst [12] gelmedi. Ferāmurz uṣandı ve kendüye ziyāde teşnelik geldi. Nā-gāh, Ferāmurz gördi, bir bāġ-ı behişt-āsā, eṭrāfı çemen-zār, [13] "Şol bāġda ṣu vardur." diyüp Ḳuṭb'ı ol cānibe sürdi. Bāġın ḳapusına gelüp gördi, üst eşiginde bir duḫter-i [14] aḫteri taṣvīr eylemişler; ammā bir ṣūret ve ḥüsn <ü> cemāl <ü> zībā vardur kim gözler görmiş degül. Ferāmurz bu taṣvīri görince [15] hemān ᶜāşıḳı oldı ve buña bir zamān ḥayrān olup ḳaldı. Nā-gāh, bāġdan bir pīr-i rūşen-żamīr çıḳup Ferāmurz'ı gördi. [16] "Şāhā, ne ṣūret ve ṣāḥib-ḳırān-ı hey'et bir nev-civān! Hāy sulṭānum, ṣafā geldüñüz!" diyüp varup Ferāmurz'uñ rikābın öpdi. [17] Ferāmurz daḫı kendüye gelüp gördi, bir pīr gelüp rikābın öpdi, belki bu bāġuñ bāġ-bānıdur, "Merḥabā, pīrüm!" didi. Pīr eyitdi: [18] "Buyuruñ içerü." diyüp girdiler. Ferāmurz eyitdi: "Pīrüm, teşneligüm var, baña bir ṣu vir." didi. Ol pīr "N'ola." diyüp içerü gitdi. [19] Birazdan bir maşraba ile āb-ı ḥayāt gibi bir ṣu çıḳardı. Ferāmurz alup ḳana ḳana içdi. Andan maşraba<y>ı ol pīre virüp [20] "Pīrüm, ne güzel ṣu olur." diyüp andan pīr, ṭabaḳ ile meyve çıḳardı. Ferāmurz meyvenüñ her birinden birer ikişer tenāvül idüp [21] el cebe ṣundı, bir üç cevāhir ile ḳarışuḳ altun ṭabaġın içine ḳoydı, bir üç daḫı ḳodı ṭabaḳ ṭoldı. [22] Andan Ferāmurz eyitdi: "Pīrüm, bu bāġ kimüñdür ve bu bāġın ḳapusında olan taṣvīr kimüñdür?" didi. Ol pīr "Sulṭānum, bu bāġa [23] yaḳın bir ḳalᶜa vardur. Ol ḳalᶜaya Ḳurbü'ş-Şems dirler ve bir pādişāhı vardur adına Münīr Şāh dirler, ḫūrşīd-perestdür, [24] ol Münīr Şāh'uñdur ve bu taṣvīr Çābulḳā sulṭānı Semender Şāh'uñ ḳızı Ḫurşīde Bānū'nuñdur. Bu yaḳında bir seyyāḥ geldi, [25] bir gice bāġda misāfir oldı, bu taṣvīri yazdı. Ben su'āl eyledüm ᶜBu taṣvīr kimüñdür?' diyü, ʿCābulḳā Pādişāhınuñ ḳızıdur.' **[300ᵇ]** [1] didi ve bu taṣvīrüñ birin daḫı ḳoynından çıḳardı. ᶜBen Ḫāver-zemīn'de oluram. Adıma Siyāvuş-ı Naḳḳāş dirler. Ḫāver-zemīn [2] sulṭānı ve ṣāḥib-ḳırānı Ḫüsrev-i ejderhā-bend, ki laḳabına Dalu'l-ᶜaẓm dirler, bu ḳızuñ ḥüsn-i cemālin işidüp beni gönderdi, [3] ʿVar, baña ol ḳızuñ taṣvīrüñ yazup getür.' Vāḳıᶜā, didükleri ḳadar var imiş. İşte, ben de varup bir taḳrīb ile ol ḳızın [4] taṣvīrin alup şimdi Ḫüsrev'e iletsem gerek, ancaḳ üç şarṭı var imiş, ḫaber aldum, maḳdūr-ı beşer degüldür.' didi. Ben de ʿŞarṭ- [5] –ları ne imiş?' didüm. Biri, bir ᶜaẓīm kemān imiş; biri, yüz ḳadar Zengī imiş." didi. Ferāmurz

“Ḫoş imdi biri de ṭılısm-ı ḳubbe imiş. [6] Elbetde bir pehlevān ol şarṭları bozup ḳızı ala.” didi. Andan pīre vedāᶜ idüp Ferāmurz, ġayrı ol taṣvīr ṣāḥibin derūndan [7] ferāmūş itmedi. Bārgāha geldükde Surḫāb-cinnī’ye eyitdi: “Yā Surḫāb, daḫı iş ġayrı yüzden oldı. Yolımuz āḫyer ṭarafa düşdi. [8] İmdi, yarın güçdür, Çābulḳā üzerine.” didi. Surḫāb daḫı cinnīlere bildürdi. Ol-gice anda ārām idüp ṣabāḥ olduḳda [9] Ferāmurz yirinden durup Ḳuṭb’a süvār oldı. Bir gün Çābulḳā öñine gelüp ḳondılar. Ferāmurz cinnīlere emr idüp cümlesi benī-ādem cinnī [10] şekline girüp bārgāh-ı Süleymān bin Devvār’ı ḳurdılar Çābulḳā Ḳalᶜasından, gördiler, bir ᶜaẓīm ᶜasker gelüp ḳondılar. Bu yañadan, [11] Ferāmurz bir nāme yazup Mihr-āverdi ve Ḳamṭār cinnīye virüp benī-ādem ṣūretinde Semender Şāh’a gönderdi. Ḳamṭār cinnī, sarāy-ı [12] Semender’e gelüp dīvān ḳapusında kendin<i> ᶜarż eyledi. Semender Şāh “Gelsün!” didi. [13] Ḳamṭār cinnī<y>i içerü getürdiler. Semender gördi, bir bālā-ḳadd, mehīb kimse. Hele, Semendān Şāh’uñ öñine gelüp ṭapu ḳıldı ve çıḳarup [14] nāme-i Ferāmurz’ı ṣundı. Semender Şāh nāmenüñ mührin giderüp Semendān Şāh’uñ bir vezīri var idi, adına Feylesūf [15] dirlerdi. Tavrīs Tevḥidenüñ ṣulb oġlı idi. Ḥażret-i Süleymān bu diyāra gelüp cümlesin Ḥażret-i Şīt āyīni üzre [16] müselmān idüp Feylesūf’ı bu diyārda ḳodı kim cümle āyīn-i İslām’ı taᶜlīm ide. Ol-zamāndan beri ḳalmış idi; ammā her fende [17] māhir ve kāmil idi. ve Semendān Şāh nāme<y>i anuñ eline virdi. Feylesūf-ı Ekber ayaġa durup oḳıdı. “Evvel nām-ı Ḫudā’ya [18] ḥamd u ṣenā ve Ḥażret-i Dāver’e ṣalavāt u ṣelāmdan-ṣoñra, ben ki ḥālā dehrüñ ṣāḥib-ḳırānı olan Rüstem ibn-i Zāl’uñ ciger-kūşesi [19] Ferāmurz bin Rüstem, sen ki Semendān Şāhsın. Nāmum vāṣıl olduḳda maᶜlūm ola ki, işitdüm, perde-i ᶜişmetinde bir duḫter-i [20] pākīze-aḫterüñ var imiş, adına Ḫūrşīde Bānū dirler imiş. Üç şarṭı var imiş. Her kim şarṭları bozarsa ḳızum [21] Ḫūrşīde Bānū’yı aña virürem dimişsin. Ben daḫı bunı işitdüm. Geldüm ki ol şarṭları bozup ve Ḫūrşīde Bānū’yı Allāh [22] emriyle menkūḥalıga alam. Cebrüm ve gücüm bu ḳadar. Eger şarṭları boza-bilürsem aluram, eger idemezsem döner giderüm. Yoḳ, eger [23] şarṭları icrā eyledükden-ṣoñra gine virmem dirseñ mānic degül, giderüm. Virān-ı ḳaṣduma ṣāfī cevāb viresin.” dimiş. [24] Semendān Şāh, çünki nāmeden bu cevābı işidüp dönüp Feylesūf’uñ yüzine baḳdı. “Ne dirsin ey dānā, buña ne cevāb [25] virelüm?” didi. Feylesūf-ı Ekber “Pādişāhum, aña cevāb budur ki Ferāmurz’ı

ḳarşulayup ikrām ile getürüp yir virürsin **[301ª]** [1] ve şarṭları [c]arż idersin, yirine getüre-bilürse Ḫurşīde Bānū'yı virürsin, zīrā böyle dāmād ele girmez. Ḫuṣūṣā, [2] Ferāmurz, pederinden-ṣoñra, niçe zamān ṣāḥib-ḳırān olup zamānında bir āyīn-i bāṭıla peydā olup ol āyīni ibṭāl eylese [3] gerekdür." didi. Semendān Şāh daḫı Feylesūf'uñ söziyle bir nāme inşā idüp nāmenüñ mefhūmı budur ki; "Ey dilāver-i [4] [c]ālem, mübārek ḳudūmıñuz ile diyārumuzı müşerref ḳılasıñuz. Luṭf idüp göñül alçaḳlıġı idüp teşrīf idesiñiz, bunda [5] görişüp şarṭları söyleşürüz." didi. Andan Ḳamṭār'uñ yanına bir vezīr ḳoşup Ferāmurz'a gönderdi. Ḳamṭār'a ḫil[c]at [6] giyürüp Ḳamṭār yir öpüp ol vezīr ile dönüp Ferāmurz'a geldükde temennā idüp Semendān Şāh'uñ nāmesin virdi.

[7] Ferāmurz oḳıyup mefhūm ma[c]lūm itdükde "N'ola." diyüp yirinden ṭurup Ḳuṭb'a süvār olup Surḫāb'a eşyāyı ışmarladı. [8] Kendi yanına Şehmār ile Ḳamṭār'ı alup [c]azm-i Cābulḳā eylediler. Meger Semendān Şāh daḫı nigeh-bānlar ḳomışdı, varup ḫaber [9] eylediler. Semendān Şāh fermān eyledi, bütün erbāb-ı dīvān ile Feylesūf istiḳbāle gönderdi. Feylesūf, a[c]yān-ı [10] devlet ile ḳal[c]adan ṭaşra çıḳup geldükde Ferāmurz, Ḳuṭb'dan inüp içeri girdi. Ferāmurz'a, Semendān Şāh ayaġa [11] durup ikrām eyledi. Ferāmurz ādāb ile selām virüp ādāb icrā eyledükden-ṣoñra, Semendān, Ferāmurz'ı taḫtına [12] teklīf eyledi. Ferāmurz "Ḫayır pādişāhum, bizler ṣandalī-nişīnüz, taḫt-nişīn degülüz." didükde Semendān Şāh işāret eyledi. [13] Bir mücevher ṣandalī getürüp taḫt ber-ā-berine ḳurdılar, "Buyuruñ." diyü Ferāmurz'a teklīf eylediler; ammā Ferāmurz gördi, pāy-ı taḫt [14] ṣandalīsine pūşīde çekilmiş, öyle ḥālī kendüye pāy-ı taḫt ṣandalīsin teklīf itmedükleri gücine gelüp oturmadı. [15] Meger bu Semendān Şāh'uñ bir pāy-ı taḫt pehlevānı var idi. Adına Behmen-i Çābulḳā dirler idi. Yüz on biş arış ḳadd çeker [16] idi. Başḳa bir ḳal[c]ası var idi. Anda olurdı. Bir mütekebbirce pehlevān idi. Haftada bir gün gelürdi, Ṣandalīsi [17] öyle pūşīdeli ṭururdı. Semendān Şāh, ol ṣandalī<y>i, Ferāmurz'a, anuñ-çün teklīf itmedi. Şāyed Behmen gelüp ṣandalīsinde [18] Ferāmurz'ı gördükde bir bedlik idüp Ferāmurz'uñ [c]ırżına bir ḫalel getüre. Ferāmurz getürdükleri ṣandalīye oturmayınca [19] Semendān Şāh eyitdi: "Ey dilāver-i [c]ālem, niçün oturmazsın, yoḫsa ṣandalī<y>i begenmez misin?" didi. Ferāmurz gülüp "Ḫayır [20] pādişāhum, benüm

begenmedügümden degüldür, ancaḳ ol ṣandalī şāyed beni götürmeyüp şikest ola. Pādişāha bir ṣandalī żarar [21] itmeyelüm. Ben ayaġ üzre ṭurıram. Buyuruñ, her ne cevābuñuz var ise icrā idelüm.” didi. Semendān Şāh gülüp göñlinden “Bu [22] dilāver bir miḳdār dīvāne ancaḳ.” diyüp dönüp Ferāmurz’a eyitdi: “Hele ey pehlevān-ı ᶜālem, buyuruñ, ḳırılursa uġur olsun.” [23] didi. Ferāmurz “N’ola pādişāhum!” diyüp ṣandalīye diz urup lenger virdükde ṣandalī kütür kütür ḳırıldı. Ferāmurz gine ayaġ [24] üzerine ṭurup bunı görüp “Taḥḳīḳ imiş.” diyüp fermān eyledi. “Bir daḫı metīn ṣandalī getürüñ!” didi, getürdiler. [25] Şāh “Buyuruñ!” didükde, Ferāmurz “Şāhum, bu da çekmez, yazıḳ ṣandalīye!” didi. Semendān Şāh “Hele buyuruñ!” didükde, Ferāmurz **[301ᵇ]** [1] “Şāhum, bu da çekmez, yazıḳ ṣandalīye.” didi. Semendān Şāh “Hele buyuruñ!” didükde Ferāmurz ol ṣandalīye daḫı lenger virince [2] ḳırıldı. Ḫulāṣa-i kelām, ṭoḳuz ṣandalī getürdiler, cümlesi de ḳırıldı. Semendān Şāh ᶜāciz olup “Ey dilāver, ẓāhir, benüm [3] dīvānumda seni çeker ṣandalī yoḳ ancaḳ.” didi. Ferāmurz “Vardur pādişāhum.” diyüp pāy-ı taḫt ṣandalīsin gösterdi. Semendān [4] Şāh, nā-çār, işāret idüp pūşīdesin aldılar. Ferāmurz geçüp oturdı. Andan meclis gelüp ᶜişrete başladılar. Bu eṣnāda [5] Ḫūrşīde Bānū’ya da ḫaber itdiler. “Şöyle bir nev-civān ᶜāşıḳ ẓuhūr eyledi. Şarṭları bozup seni alsa gerek; ammā ziyāde [6] maḥbūb ve hem bahādır.” didiler. Ḫūrşīde Bānū gelüp ḳafes ardından seyr eyledi. Vāḳıᶜā gördi, ġāyet ile maḥbūbdur. Ferāmurz’a [7] ᶜāşıḳ oldı. “Āh, şol nev-civān şarṭları icrā idüp beni alsa, zīrā ben bundan ġayrıya varmam.” diyüp kestānesi segirmege [8] başladı. Semendān Şāh, üç-gün Ferāmurz’a żiyāfet idüp, rāvī ḳavlince, meger vezīrlerden biri Behmen-i Çābulḳā ile ġāyet [9] dost idi, el altından ḫaber gönderdi.

“Ey dilāver, şu ḳıyāfetde bir nev-civān gelüp hem maᶜşūḳuñ Ḫūrşīde Bānū’yı alsa gerek [10] ve hem ṣandalīne oturdı.” didi. Behmen’e bu ḫaber varınca Behmen ġazaba gelüp “Ey nā-bekār yaban oġlanı, ben saña göstereyüm!” [11] diyüp üç biñ ᶜasker ile biner inerdi. Fermān idüp üç biñ ᶜaskeri ḥāżır oldı. Kendi daḫı süvār olup ᶜazm-i [12] Çābulḳā eyledi.

Bu yañadan, Ferāmurz pāy-ı taḫt ṣandalīsinde oturup ᶜişret iderken, Semendān Şāh’a “Ḫūrşīde Bānū’nuñ [13] şarṭları nedür?” diyü su’āl eyledi.

Semendān Şāh “Oġul, bir şarṭı bir kemāndur, anı çeküp çilesin geçürmekdür. Çekmek şarṭ [14] degüldür. İkinci şarṭı, yüz ḳadar Zengī ḳulum vardur, her biri mīl-i mināreye beñzer, bir ḥamle baṣup ġalebe eylemekdür. Üçinci şarṭı, [15] Çābulḳā’nuñ orta yirinde bir ḳubbe var, kimse bilmez içinde ne vardur, ancaḳ ḥükemā daḥme dirler. İşte, ol ḳubbe<y>i feṭḥ idüp içinde [16] ne olduġın bilmekdür.” didi. Ferāmurz, Semendān Şāh’dan cevābları işidüp “Ḫoş imdi pādişāhum, yarın inşā’allāh [17] mübāşeret idelüm. Görelüm Ḫudā ne gösterür.” didi; ammā beriden Behmen-i Çābulḳā şehrin ṭaşrasına gelüp [c]askerin ṭaşra ḳoyup [18] kendi ḳal[c]adan içeri girdi. Sarāy-ı Semendān’a geldükde Semendān Şāh’a “Pādişāhum, Behmen-i Çābulḳā geliyor.” didiler. Semendān [19] Şāh bozılup Behmen daḫı dīvāndan içeri girdi, Semendān Şāh öñinde yir öpdi, bir kerre aları aları ṣandalīsine [20] baḳdı, andan ayaḳ üzre ṭurdı. Semendān Şāh “Yā Behmen, ne baḳarsın, otursaña bir ṣandalīye!” didükde Behmen “Ḳanda oturayum? [21] Ṣandalīme yabancılar oturmış.” diyince Ferāmurz bildi kim oturduġı ṣandalī ṣāḥibidür; ammā maġrūr dilāvere beñzer. “Ḫoş imdi [22] şol nā-bekāra bir reng vireyüm.” diyü Behmen-i Çābulḳā’ya eyitdi: “Pehlevān, ma[c]ẕūr olsun biz misāfirüz, bu ṣandalīye berāy-ı maṣlaḥat [23] oturduḳ. Gel, sen de ma[c]ān otur, ikimiz de ṣıġaruz.” didi. Semendān Şāh, Ferāmurz’uñ böyle didügünden ḥicāb eyledi. “Hey [24] server, n’içün saña ṣıḳlet ider? Ṣandalī çoḳ, varup bir ġayrısına otursun.” didi. Ferāmurz “Yoḳ ṣāhum, māni[c] degüldür, [25] gelsün.” diyüp şöyle çekildi, Behmen’e yir gösterdi. Behmen göñlinden “Varup oturayum da ṣandalīde ṣıḳışdurayum, **[302[a]]** [1] elbetde ġayrı ḳalḳar.” didi, gelüp Ferāmurz’uñ yanına oturdı. Andan baġdaş ḳurup “Pehlevān, biraz daḫı öte otur.” [2] diyüp diz urdı kim Ferāmurz’ı ṣıḳışdura. Ferāmurz “Pehlevān, bunda baġdaş olmaz.” diyüp Behmen’i öyle ṣıḳdı kim Behmen ẓann [3] eyledi kim kemükleri birbirine girdi. Behmen “Hāy nā-bekār, üzerime ne binersin?” diyüp ol daḫı Ferāmurz’ı ṣıḳdı; ammā Ferāmurz [4] “Mühimmī degül.” şöyle böyle diyerek Ferāmurz ziyādece ṣıḳınca Behmen girü çekilüp bir kerre dīvān ḫalḳına baḳdı, cümle kendüye [5] baḳup zīr-i burūtdan gülüşürler, Behmen’e [c]ārla “Ḥaḳḳ hāy nā-bekār, sen misin baña bu rengi iden?!” diyüp bir kerre [...] taḫtasına [6] beñzer tīġın [c]uryān idüp Ferāmurz’a ḥavāle eyledi. Semendān bu ḥāli görüp [c]aḳlı gitdi. Ḫūrşīde Bānū daḫı

ḳafesden [7] temāşā eylerdi. Behmen'üñ itdügi mel[c]anete düşnām iderken ḳılıc çekince "Vāh, yazıḳ! Şol civāna, ḳorḳaram bir żarar eyler!" diyü [8] ġama düşdi. Ol-maḥall, meger sāḳī cāmı ṣunmış-ıdı. Ferāmurz, ol cāmı nūş eyledi. Tīġ daḫı başına yaḳın ḳaldı. [9] Bütün erbāb-ı dīvān Ferāmurz'dan ümīdi kesdiler. Ferāmurz, cāmı sāḳīye virüp peleng miṣāli yirinden atılup Behmenin [10] ḳılıc ṭutan bilegüñden ḳavrayup öyle ṣıḳdı kim parmaḳları toḫumlıḳ ḫıyāra döndi ve ḳılıc elinden zemīne düşdi. [11] Ferāmurz bir de bunı dü elinden ḳapup öyle fırlatdı kim dīvān-ḫāne ḳapusından teker meker olup gitdi. Yüzi gözi, ṭaşa [12] ḳuma sürildi. Beride Ferāmurz'uñ gögsi çifte kūslar gibi gürlemege başladı. Erbāb-ı dīvān, Ferāmurz'dan bu hüneri [13] görince taḥsīn eylediler. Semendān Şāh ve Ḫurşīde Bānū daḫı Behmen'e ol ḥaḳāret olduġına ḫaṭā eylediler. "Nā-bekār, hele [14] miḳdārın bildi." didiler. Ferāmurz emr eyledi "Varuñ, şol nā-bekāruñ ḳılıcın virüñ. Varup gitsün, bir daḫı bunda gelmesün." [15] didi. Herkes Ferāmurz'uñ mehābetinden vehme vardılar. Behmen ol-vaḳtde ḳalḳmış-ıdı. Getürüp ḳılıcın virdiler. "Var, bunda [16] ṭurma, żarar görürsin." didiler. Behmen "Ḫoş-imdi, ol nā-bekār beni ġāfil avladı. Ben aña ol ḳızı virdürmem!" diyüp [17] [c]askerin alup ḳal[c]a<sına> gitdi ve nigeh-bānlar yıġın idüp Ferāmurz'uñ furṣatın gözetmege başladı; ammā bu yañadan Ferāmurz [18] ol-gün yidiler içdiler. Gice mürūr idüp ṣabāḥ olduḳda Ferāmurz yine dīvāna gelüp pāy-ı taḫtda ḳarār eyledi.

Andan [19] Semendān Şāh'a "Pādişāhum, fermān her ne ise ḥāżır olsun, icrā idelüm." didi. Semendān Şāh emr eyledi. "Varuñ, [20] ḫazīnede olan ol yayı getürüñ." didi. Varup ḫazīneden çıḳarup yitmiş seksen ḳadar yayı bir ḳızaġa yükledüp [21] çekerek getürdiler dīvānda orta yire bıraḳdılar. Ferāmurz gördi, ḳavs-i ḳūzaḥdan nişān virür bir kemāndur, dönüp Semendān [22] Şāh'a "Pādişāhum, fermān idüñ, dīvānuñuzda olan dilāverlerde göñlünden geçen var ise gelüp dest ursunlar. [23] Ṣoñra biz de ide-bilürdük diyüp bahāne eyle<me>sünler." didi. Semendān Şāh daḫı ṣalā idüp cümle ḳalḳup birer birer [24] başladılar. [...] ḥarekete getürmediler, zīrā otuz ḳırḳ kimse ki Ḫurşīde Bānū'nuñ ṭālibi geçinürler idi. Ġayrı kimse [25] ḳalmadı. Ferāmurz yirinden ṭurup apul apul gelüp kemānuñ çilesin çözdi ve diz urup kemānın çilesin taḳdı **[302[b]]** [1] ve eline alup nām-ı Ḫudā'y<ı> yād

idüp ve yay ḳabżasına gördi, kemān-ı Rāmin Şāh yazar. Andan başladı çekmeye. Ḥāṣılı, [2] yitmiş kez çeküp bir daḫı zor idince kütür kütür ḳırup "Pādişāhum, hīç böyle çürük yayı ādem şarṭa mı ḳor?" diyüp meydāna anı [3] virdi, erbāb-ı dīvān cümle ġaşş olup ḳaldı. Semendān Şāh fermān eyledi iḳlīm-i ḫarācī deger bir ḫilᶜat-ı fāḫire giydürdi. [4] Ferāmurz "Daḫı şarṭ ne ise görelüm?" didi. Semendān "Bugün biri gitdi, yarın idelüm." diyüp yine yiyüp içmege meşġūl oldılar.

[5] Ol-gice daḫı mürūr idüp ṣabāḥ yine dīvān-ı Semendān Şāh'a gelüp cemᶜ oldılar. Ferāmurz baş ḳaldurup Semendān Şāh'uñ [6] yüzine baḳdı. "Pādişāhum, buyuruñ, şarṭların birin daḫı icrā ideyüm." didükde Semendān Şāh fermān eyledi. Ferāmurz anı gördi, [7] yüz dāne mīl-i mināreye beñzer zeber-dest Zengī pehlevānı gelüp şöyle ṭurdılar. Semendān Şāh Ferāmurz'a "Devletlü ṣāḥib-ḳırān-zāde, [8] işte, şarṭuñ biri daḫı budur ki yüz Zengī zeber destin bir defᶜada teneffüs eylemedin başup anlardan māᶜadā ḳızuñ otuz [9] miḳdārı ṭālibleri vardur anlar daḫı başılupdur." didi. Ferāmurz "N'ola." diyüp ayaġa ṭurdı. Zengīler birer birer gelüp Ferāmurz [10] cümlesin başdı. Andan otuz ḳadar pehlevānlar kim Ḫurşīde Bānū'nuñ ṭālibleri idi anlar geldiler. Ferāmurz anları daḫı [11] birer birer başdı. Ḥāṣılı, cümlesine ġalebe eyledi. "Daḫı var mıdur?" diyü ṣalā eyledi. "Ġayrı yoḳdur." didiler. Andan Ferāmurz gelüp [12] ṣandalīsinde ḳarār eyledi. Sāḳī ṭoldurup Ferāmurz'uñ eline bir ṭolu cām ṣundı. Ḫūrşīde Bānū ḳafes ardından temāşā eylerdi. [13] Ferāmurz'a muḥabbeti ḳat-ender-ḳat olup "Āh, şu şarṭları icrā idüp bir sāᶜat evvel beni alaydı." dimege başladı; ammā Ferāmurz [14] bu arada miyānından altı yüz ḳulac kemend-i ejderhāsın çözüp bir ucın miyānına bend idüp ve bir ucın dīvān ortasına [15] atup döndi Semendān Şāh'a, "Pādişāhum, bu daḫı benüm şarṭum olsun, eger icrā idemezsem yine Bānū'dan ferāġat ideyüm, dilediġüñ [16] kimseye vir. İşte, yüz Zengī, otuz ḳadar pehlevān gelüp kemende yapışsunlar, çeksünler elümden olan ṭolu ḳadeḥden bir ḳaṭre bāde [17] dökilür ise anlar baña ġalebe eylemiş, ḳanda ḳaldı ki altumda olan ṣandalī bir cüz'ī ḥareket ide-bilürler!" didi. Zengīler gelüp birer [18] birer yapışdılar, olmadı. Otuz pehlevān gelüp birer birer yapışdılar, idemediler. Bu arada Ferāmurz ol elinde olan cāmı bilā-cürᶜa, [19] bilā-tereddüd nūş idüp sāḳīye işāret eyledi. Sāḳī gelüp cāmı yine ṭoldurdı. Ferāmurz

eline aldı “Bu pehlevānlar, cümle [20] bir uġurdan çeksün.” didi. Yüz otuz nefer pehlevānlar yine bir uġurdan yapışup zor eylediler, aṣlā ne Ferāmurz’ı yirinden [21] ḥarekete ḳādir ola-bildiler ve ne elinde olan cāmdan bir ḳatre bāde dökemediler. Ferāmurz ol eṣnāda elinde olan cāmı nūş [22] idüp sāḳīye işāret eyledi, yine ṭoldurup Ferāmurz eline aldı. Ḳafes ardından Ḫūrşīde Bānū’nuñ ise [c]aḳlı gidüp [23] “Kendüden şarṭ ḳoyup n’eylersin? Allāh göstermesün, bir ḫaṭā vāḳi[c] olursa ḥāl müşkil olur! Ḫoş, ben kendüm helāk [24] eylerem, Ferāmurz’dan ġayrıya varmam!” diyüp güne güne mülāḥaẓa ve efkārda. Ferāmurz bu kerre fermān eyledi “Biş-yüz nefer pehlevān [25] bir uġurdan ṭutup çeküñ.” didi. Biş-yüz nefer kimesne bir uġurdan yapışdılar, çekegördiler. Ṭaġ hīç ḥareket ider mi, **[303[a]]** [1] olmadı, ẕerre ḳadar yirinden ḥarekete ḳādir olmadılar. Ferāmurz, ol cāmı daḫı nūş eyleyüp sāḳīye virdi. Ḫulāṣa-i kelām, [2] Ferāmurz, ṣelāṣe-i ġassāle<y>i bunda daḫı icrā idüp Semendān Şāh bu ḥāli görüp emr eyledi, Ferāmurz’a iki ḫoş ḫil[c]at-ı zībā-ı [3] girān-bahā giydürüp ġayrı [c]işrete başladılar. Bu ḫaberler ise hep Behmen’e varurdı, “İşte, Ferāmurz şöyle eyledi, böyle eyledi.” [4] diyü. Behmen n’eylesün, işitdükce elem çekerdi. Ol-gün ol-gice, yidiler içdiler. Çün ṣabāḥ oldı, yine yirlerinden ṭurup [5] dīvān-ı Semendān Şāh’a geldiler, herkes yirlerinde ḳarār eylediler. Herkes “Bu gün Ferāmurz-ı ser-āmed üçinci şarṭı bozsa gerekdür.” [6] diyüp intiẓār üzre idiler.

Birazdan Ferāmurz nuṭḳa gelüp “Pādişāhum, buyuruñ, üçinci şarṭı daḫı icrā idelüm.” didi. Semendān [7] Şāh “N’ola, ey dilāver-i [c]ālem. Üçinci şarṭ, şehr ortasında bir ḳubbedür, ḳubbesi yoḳ, anuñ içinde ne vardur kimse bilmez, anı feṭḥ [8] itmekdür.” didi. Ferāmurz “N’ola.” diyüp yirinden ṭurdı. Cümle erbāb-ı dīvān raḫşlarına süvār olup ol ḳubbe öñine geldiler. [9] Semendān Şāh eyitdi: “Ey dilāver-i [c]ālem, işte didügümüz ḳubbe budur.” didi. Ferāmurz “Ḫoş-imdi, pādişāhum, Allāh āsān iderse [10] anuñ daḫı feṭḥi tevfīḳ olur.” didi. İlerü varup ol ḳubbeye naẓar eyledi, aṣlā ḳapu yoḳ. Eṭrāfın dolaşup bir yirinde [11] bir sütūn vardı, üzerinde rūşen birḳaç saṭır yazu yazmışlar. Ferāmurz ol ḫaṭṭı silüp gördi, benī-ādem lisānı [12] degül Cān-bin-Cān ḳavmi yazusıdur. Diḳḳat idüp oḳıdı. “Bu ḳubbenüñ içinde ne var bilmek dileyen kimesne zor-ı evvelde bu [13] sütūnı çeküp ḳopara, kendi daḫı

bir cānibe pertāb idüp atıla, yoḫsa helāk olur, zīrā sütūn ḳopınca yirinden [14] bir rūzigār çıḳar, ardınca bir duḫān çıḳar, duḫān ardınca āteş çıḳar, daḫı ardınca bir ṣu çıḳar. Andan ḳapu daḫı ẓāhir olur." [15] dimiş. Ferāmurz şād olup "Pādişāhum, ḳubbenüñ feṭḥinüñ buldum; ammā siz bir miḳdār ıraḳdan seyr idiñüz." didi. Pādişāh daḫı [16] yanında olan erbāb-ı dīvān ile girüye gidüp temāşāya durdılar. Ferāmurz cübbe eteklerin miyānına bend idüp bir yol [17] varup ol sütūna ṣarıldı. "Yā Allāh!" diyüp öyle zor eyledi kim zor-ı evvelde sütūnı yirinden ḳopardı girüye atdı [18] ve kendi daḫı ḳırk adım girüye pertāb eyledi, anı gördiler. Sütūnuñ yirinden bir rūzigār-ı şedīd ẓāhir oldı, şöyle kim [19] ḳubbe zelzeleye vardı. Andan biraz duḫān ẓāhir olup āsmāna ṭoġrı çekilüp gitdi. Ṣoñra bir āteş ẓāhir oldı, birazdan [20] maḥv oldı. Bir ᶜacāyib ṣu cereyān oldı. Ṣu da ġāᶜib olduḳda ḳapu nümāyān oldı, üzerinde bir ᶜaẓīm kilidi var. Ferāmurz [21] el urup kilidi ḳopardı, ḳapu der-küşād oldı; ammā iç yüzinde iki şiyr ṭurur, Ferāmurz'a hücūm eylediler. Ferāmurz kellelerine [22] birer müşt urup ṭardaġan olup yıḳıldılar. Ferāmurz gördi, bu arslanlar ṣarı altundur ve içerüde ol-ḳadar māl [23] ve cevāhire müteᶜalliḳ şeyler var kim ḥesāba gelmez. Ferāmurz biraz seyr idüp andan girü dönüp Semendān Şāh'a "Buyuruñ [24] pādişāhum." didükde Semendān Şāh daḫı Feylesūf-ı Dānā ile ve baᶜżī ulular ile ol daḫme<y>i temāşā eylediler. Ferāmurz eyitdi: [25] "Pādişāhum, bundan ne-ḳadar māl var ise cümlesi Ḫurşīde Bānū'ya şīrbehā olsun." didi. Semendān Şāh şād olup **[303ᵇ]** [1] emr eyledi, ne-ḳadar māl var ise ṭaşıdılar, Semendān Şāh'uñ ḫazīnesi ṭoldı. Andan Feylesūf'a varup dīvānı cümle [2] ḥişşe-dār idüp üleşdürdi. Ferāmurz ol-gün daḫı yiyüp içüp irtesi olduḳda Ferāmurz eyitdi: "Şāhum, daḫı şarṭ [3] var mıdur?" didi. Semendān Şāh eyitdi: "Ġayrı ḳalmadı oġul, sūr tedārikinde olalum." didi. Andan sūr tedārikine başladılar, [4] ammā rāvī öyle rivāyet eyler kim,

ol araya yaḳın Ḫāver-zemīn dirler bir diyār var idi, şāhına Naᶜīm Şāh dirler idi. Nerīmān- [5] –dan birāderi Ehremen ibn Ḳahramān gelüp Naᶜīm Şāh'uñ ḳızın alup Behremān nām bir oġlı oldı. Bir gün, Ḫāver-zemīn'de, bir ᶜaẓīm [6] ejderhā ẓuhūr idüp Ḳalᶜa-i Şikāh nām bir ḳalᶜa<y>ı ṣarup ne-ḳadar içinde olan ḳavmin lūt eyledi. Ehremān'a zehr ṣaçup [7] varup ejderi gürz ile başın ḫurd idüp ammā ejder

cān ḥavliyle başın silküp aġzından Ehremān'a zehr ṣaçup [8] Ehremān'uñ vücūdı ṣu gibi eridi. Cümle ālāt-ı esbābuñ oġlı Behremān żabṭ eyledi. Gerşāsb'uñ ṣoñra Kemmiyyet-i Baḥrī'ye, [9] meger oġlı binerdi. Ol zamān, Kemmiyyet, gine deryāya gidüp gāh-be-gāh gelüp Ehremān'uñ türbesin ziyāret iderdi. Ehremān [10] iki gürz ḳullanurdı, biri ṭoḳuz biñ baṭman idi ve biri ṭoḳuz biñ ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz baṭman idi, adına Gürz-i [11] Kebīr dirlerdi. Öñince bir fīl çekerdi, laḳabına Dāl-ı A^{c}ẓam dirlerdi, ṣoñra oġlı Behremān Na^{c}īm Şāh'uñ pāy-ı taḫtuñ çekerdi. [12] Bir oġlı oldı, adını Ḫüsrev ḳodılar-ıdı. Sekiz yaşına girdükde bir ejder ẓuhūr idüp, vardı, öldürdi ve daḫı [13] Kemmiyyet'den bir kerre peydā olmış-ıdı. Ol da babası gibi metīn raḫş idi, Behremān binemezdi. Ḫüsrev żabṭ idüp bindi ve [14] dedesi Ehremān'uñ ālātın ḳullandı. Ehremān gibi yüz-otuz arış ḳadd çekdi. Bir gün babası pāy-ı taḫtda otururken ḳuvvet [15] mübāḥaṣesi olup babası Ehremān'ı ṣandalīsiyle ḳaldurup yine yirine ḳodı. "Bundan-ṣoñra Behremān, pāy-ı taḫtın ḥükmin [16] icrā ider." diyüp cihān pehlevānlıġın Ḫüsrev'e teslīm idüp kendi ẕevḳ u ṣafāda oldı; ammā bir gün Çābulḳā'dan [17] bāzirgānlar gelüp "Çābulḳā pādişāhı Semendān Şāh'uñ bir ḳızı irişdi, ḥālā dünyāda eşi yoḳdur, ancaḳ şöyle üç şarṭı [18] vardur." didiler. Ḫüsrev, bu ḫaberden ḥaẓẓ idüp ġā'ibāne sem^{c} ile Ḫurşīde Bānū'ya ^{c}āşıḳ oldı; ammā ġāyet reşīd dilāver [19] idi, bunu fikr eyledi kim bir üstād naḳḳāş gönderüp Bānū'yı taṣvīr idüp getüre. Andan Ḫüsrev naẓar idüp taṣvīre [20] göre didükleri ḳadar var mıdur, eger var ise Ḫāver-zemīn'den bir miḳdār ^{c}asker ile ḳalḳup şarṭları bozup ḳızı [21] ala. Meger, Ḫāver-zemīn'de Çīn'den gelmiş bir naḳḳāş var idi, adına Siyāvuş naḳḳāş dirlerdi, ġāyet kāmil idi. Ḫüsrev-i [22] ejderhā-bend ol dervīşi çaġırup çoḳ ikrām eyledi ve biñ altun virdi. "Bunı yol ḫarçlıġı eyle. Geldükde daḫı [23] ikrām iderüm. Çābulḳā'ya varup bir taḳrīb ile Ḫurşīde Bānū'nuñ taṣvīrin al." didi. Siyāvuş "N'ola." diyüp ṭaban alup [24] bir gün Çābulḳā'ya irdi. Biş on gün Ḫurşīde Bānū'nuñ üzerine düşüp bir maḥallde, tamām geregi gibi seyr idüp naḳşın [25] aldı. Andan taṣvīrin yazup yine dönüp Ḫāver-zemīn'e giderken yolı Münīr Şāh'uñ bāġına uġrayup bir gice anda **[304^{a}]** [1] misāfir oldı ve keyfine gelüp bāġ ḳapusında Ḫurşīde Bānū'nuñ taṣvīrin yazdı kim gelen geçen seyr idüp pesend [2] ideler. Andan Ḫāver-zemīn'e vardı. Taṣvīri Ḫüsrev'e virdi. Ḫüsrev, naẓar idüp, vāḳı^{c}ā, medḥ eyledükleri daḫı izdiyād [3] imiş.

Ol sāᶜat naḳḳāşa on biñ altun virüp ve tedārik görüp ḳırḳ biñ ᶜasker oldı. Yitmiş-iki pāre ceng [4] ālātın üzerine ārāste idüp ve Kemmiyyet-i Kürre'ye süvār olup bu Ḫüsrev-i ejderhā-bend'üñ rikābında yürür bir ᶜayyār ṭarrār [5] ḫançer-güẕārı var idi, ġāyetle bir çābük çālāk idi, şiyr-i peçe evlādlarından idi, adına Sīmāb-ı ṣabā-reftār dirler [6] idi, on-sekiz arış çekerdi ve bir ser-ᶜaskeri var idi, Kührāsb-ı Ḫāverī dirlerdi, ḫaylī mübāriz geçinür kimse [7] idi. Ḫüsrev bārgāh-ı Ehremānuña yüz-ḳırḳ ḳubbe üzerine ḳurılur, anı Kührāsb-ı Ḫāverī'ye teslīm idüp sekiz biñ ᶜasker ile [8] muḳaddem-i ceyş idüp otuz iki biñ sipāh ile daḫı Ḫüsrev-i ejderhā-bend ol pehlevān-ı zūr-mend Kührāsb'uñ ḳafasınca [9] ḳalḳup ᶜazm-i Cābulḳā eyledi. Yiye içe, ḳona göçe, bir gün bunlar bir yire gelüp ḳondılar. Ḫüsrev-i ejderhā-bend begleri ile müşāvere [10] idüp muḳaddem "Semendān Şāh'a bir nāme gönderelüm, ne cevāb ider?" diyüp bir nāme yazdı. Üzerine mührin urup Sīmāb-ı ṣabā- [11] –reftāruñ eline virdi. "Göreyüm seni ᶜayyār, baña şāfī cevāb getür." didi. Sīmāb "Be-ser <ü> çeşm." diyüp berḳ-i ḫāṭıf gibi revān [12] oldı.

Eẕ-īn cānib, bu ṭarafdan Ferāmurz şarṭları bozup "Şimden-girü sūra bünyād urılsun." didiler-idi. Gün tedārik [13] idüp sekizinci gün sūr içün dīvān idüp cümlesi yirlü yirinde ḳarār itdükde devr-i dīvān-ı Semendān Şāh'da bir kütürdi [14] oldı. Sīmāb-ı ṣabā-reftār, meger ol dem dīvān-ḫāne ḳapusına geldi idi. Kendin ᶜarż eyledi. Bevvāblar içeri girüp Semendān [15] Şāh'a duᶜā idüp "Pādişāhum, dīvān-ḫāne ḳapusına bir ᶜayyār gelmiş, nāmesi var." didiler. Semendān Şāh "Getürüñ, görelüm." didi. [16] Çıḳup Sīmāb'ı aldılar. İçeri girdükde bir muᶜallāḳ atup taḫt öñinde bulındı, Sīmāb Şāh'a duᶜā idüp andan āf-tābe- [17] –sinden Ḫüsrev'üñ nāmesin çıḳardı ve taḫt kenārına ḳodı. Semendān Şāh, Sīmāb'a baḳup "Ey ᶜayyār, ḳandan gelürsin [18] ve adın nedür ve bu nāme kimüñdür?" didi. Sīmāb-ı ṣabā-reftār "Pādişāhum, ḥāliyā, gelişüm ṣāḥib-ḳırān-ı Ḫāver-zemīn olan Ḫüsrev-i [19] ejderhā-bend ibn-i Behremān ibn-i Ehremān ibn-i Ḳahramān'dandur ve bu nāme anuñdur, bāḳī cevāb-nāmededür ve benüm adıma Sīmāb-ı ṣabā- [20] –reftār dirler ve Ejderhā-bend didükleri pehlevānuñ rikābında yürür ᶜayyārıyam." diyüp ḫāmūş oldı. Semendān Şāh daḫı nāmenüñ [21] mühri giderüp gözden geçürdi. Andan Feylesūf-ı Dānā eline virdi. Sīmāb daḫı dīvānı gözden geçürdi, pāy-ı [22] taḫtda Ferāmurz'ı

gördi, bir mirrīḫ-ṣıfāt nev-civān; ammā heybetinden yüzine baḳılmaz. Göñlinden "Eger ḳıyāfet mehābetine göre sa^{c}ādet [23] ve şecā^{c}at hüneri daḫı var ise ancaḳ olur." didi. Feylesūf-ı Dānā, nāme<y>i ḳırā'at idüp evvelinde ḥamd ü şenā, şāniyā "Ben ki, [24] ḥāliyā, ṣāḥib-ḳırān-ı Ḫāver-zemīn olan Ḫüsrev-i ejderhā-bendüm. Sen ki, Cābulḳā şāhı Semendān Şāhsın. İşitdüm ki, perde-i [25] ^{c}işmetinde bir duḫter-i pākīze-aḫterüñ var imiş, adına Ḫurşīde Bānū dirler imiş ve üç şarṭı var imiş. Her kim şarṭları **[304^{b}]** [1] bozarsa aña virürem dimişsin. Ben daḫı ḳırḳ biñ sipāh ile gelüp filān yire ḳondum ve saña nāme gönderdüm. 'Baḳ, beni, [2] Ḫüsrev'e, ġāfil avladı.' dimeyesin. Varan ^{c}ayyāruma şāfī cevāb gönderesin. Yoḳ, 'Ben aña ḳızum virmem, bildiginden ḳalmasun.' [3] dirseñ, ceng tedārikiyle varayum. Yoḳ, eger 'Gelsün, şarṭları bozarsa virürem.' Dirseñ, sūr tedārikinde olayum." dimiş. [4] Semendān Şāh bozılup Ferāmurz'a baḳdı. Ferāmurz eyitdi: "Pādişāhum, aṣlı ile cevāb vir." didi. "Belī pehlevān, didügin gibi [5] idi; lākin Īrān zemīninden, Rüstem ibn-i Zāl'uñ ciger-kūşesi, Ferāmurz nām bir dilāver geldi, şarṭları bozdı. Şimdi sūr [6] tedārikindeyiz. Şimden-girü ḳız gitdi; lākin teberrüken gelüp sūrumuzda bile bulınursañuz, ṣafā geldüñüz. Yoḳ, eger, 'Ḳız gitmiş, varup [7] n'eylerem?' dirseñ, gine ṣafā geldüñ. Yoḳ, 'İki ḳavle de rāżī olmam. Ceng idüp ḳızı ḍarb-ı dest ile aluram.' dirseñ, gelüp [8] sen de ḥiṣṣeñi alursın." diyü, bu ṭarza nāme yazılup Sīmāb-ı ṣabā-reftār ^{c}ayyāra cā'izesin virüp gönderdiler. Sīmāb [9] sürüp Ḫüsrev'e gelüp nāme<y>i virdi.

Beriden, Ferāmurz, Semendān Şāh'dan su'āl eyledi. "Bu Ḫüsrev kimdür, evvelden işidür misiz? [10] Ḳahramān evlādlarındanum diyü da^{c}vā eylemiş." didi. Semendān Şāh "Belī server, bu evlād-ı Ḳahramān'dur." diyüp işitdügi gibi naḳl eyledi. [11] Ferāmurz, Ḫüsrev'e muḥabbet eyledi. "Ola kim şu dilāver gele de görişevüz." didi. Andan emr idüp bārgāh-ı Devvār'ı ṭaşrada ḳurdılar [12] ve eyitdi: "Eger Ḫüsrev ceng murād eylerse, Ḫurşīde Bānū'nuñ bir şarṭı da Ḫüsrev olsun." diyüp Ḫüsrev cānibine çeşm <ü> gūşda [13] oldılar.

Beriden, çün Sīmāb-ı ṣabā-reftār Ḫüsrev'e buluşup cevāb-nāme<y>i virdi. Ḫüsrev-i ejderhā-bend, aḥvāli bilüp fikre vardı. [14] "Şimdi buradan dönüp Ḫāver-zemīn'e varsam, adım 'Ferāmurz'dan ḳorḳdı.' olur. Varup sūrında bulınup

dostāne görişsem, [15] yine ʿḪavfından eyledi.’ dirler; ammā iş budur, kim varup kendi ile imtiḥān oluram. Eger baña ġālib olursa, kendüye ḳul olup [16] ḫizmetinde ölince ḳul oluram; eger ben aña ġālib olursam, gine ḳızı Ferāmurz’a alıvirüp sūrında bile oluram. İşiden, [17] merdligüme ḥaml ider.” diyüp berāy-ı ṣavāb gördi. Emr eyledi. “Göçdür Cābulḳā üzerine!” diyüp irtesi ol aradan göç idüp [18] ᶜazm-i Cābulḳā eylediler. Ferāmurz ḫaber alup seyre ṭurdı. Ḫüsrev gelüp, öñince Gürz-i Kebīr, fīl üzerinde, kendi daḫı yüz-otuz [19] arış ḳaddi, ālāt-ı Ehremān’a ārāste eylemiş, bıyıḳları düm-i evren gibi bināgūşından aşmış, gelüp geçdi. Bārgāh-ı Ehremān’ı, [20] bārgāh-ı Devvār muḳābelesinde ḳurmışlardı. İnüp ḳarār eyledi. Beriden Ferāmurz da bārgāhına gelüp “Görelüm, Ḫüsrev ne vaż[c] [21] ider?” diyüp müteraḳḳıb oldı; ammā Ḫüsrev-i ejderhā-bend ol-gün ḳarār idüp ṣabāḥ oldı. Ḫüsrev-i ejderhā-bend dīvān idüp [22] bir nāme daḫı inşā eyledi. Sīmāb’a virüp Sīmāb daḫı ṭaban ḳaldurup serā-perde-i Devvār öñine geldükde kendin ᶜarż eyledi. [23] Ferāmurz’a bildürdiler “Gelsün.” diyü iẕin virdi. Sīmāb içeri girüp Ferāmurz’a baş ḳoyup nāme<y>i virdi. Ferāmurz alup [24] oḳıdı. “Ben ki Ḫüsrev-i ejderhā-bendüm, yā Ferāmurz! Ḫurşīde Bānū’nuñ yolına bu ḳadar māl ḫarc idüp ᶜasker çeküp geldüm ki [25] şarṭları bozup alam. Sen muḳaddemce gelüp şarṭları bozmışsın. Şimdi elinden maᶜşūḳını ḍarbī senüñ elinden almaḳ **[305ª]** [1] münāsib degül. Ferāġat itmek daḫı olmaz, kim ‘Baḳ, Ḫüsrev-i ejderhā-bend Ferāmurz’dan ḳorḳdı.’ dirler ve eger şöyle gelüp sūrında [2] bulınursam, gine ‘Ḳorḳdı.’ dirler. İmdi iḳtiżā eyledi kim senüñle her yüzden imtiḥān olup tā kim ġālib maġlūb biline. Eger [3] baña ġālib olursañ ölince ḫizmetinde oluram, eger ben saña ġālib olursam seni ber-murād idüp gine kendi diyāruma [4] giderüm.” dimiş. Ferāmurz Ḫüsrev’üñ murādın bilüp “Ḫoş imdi ᶜayyār, kendi öyle murād eylemiş, öyle olsun. Ol daḫı baña [5] ġalebe iderse, bi-ḥaḳḳ-ı Dāvudu’n-nebī, ben daḫı anuñ bende-i ḫalḳa-be-gūşı olup ölince ġāşiye-dārı olam.” didi ve ᶜayyāra [6] iḥsān idüp gönderdi. Sīmāb, varup Ḫüsrev-i ejderhā-bend’e Ferāmurz’uñ virdügi cevābı söyledi. Ḫüsrev daḫı [7] ᶜaskerüñ āgāh itdürüp “Yarın cengdür.” diyü münādīler nidā itdürdi.

Beriden Ferāmurz daḫı Cābulḳā ᶜaskeri içinde nidā [8] itdürdi, ṣabāḥa muntaẓır oldılar. Andan irtesi ṣabāḥ olup meydān kenārına gelüp alaylar ve ṣaflar baġlayup "Eyā, meydāna [9] kim gire?" dirken anı gördiler. Ḫüsrev-i ejderhā-bend, Kemmiyyet-i Kürre'<y>i meydāna sürüp naᶜra urup Ferāmurz'ı ṭaleb eyledi. Ferāmurz [10] daḫı Ḳuṭb'ı meydāna sürüp Ḫüsrev'e ᶜaşḳ eyledi. Ḫüsrev daḫı Ferāmurz'uñ ᶜaşḳın alup gördi. Henüz çār-ebrū taᶜbīr [11] olduġı maḥalleri ol-ḳadar ḥüsn ü cemāl var kim görenler ḥayrān olurdı. Ferāmurz daḫı Ḫüsrev'e naẓar idüp begendi, eyitdi: [12] "Ey dilāver, şimdi size gerek olan ol idi kim sūrımuzda bile bulınasın, biş on gün cān ṣoḥbeti idevüz." didi. [13] Ḫüsrev tebessüm idüp "Belī server, yol öyle idi; ammā öyle itsem 'Baḳ, Ḫüsrev, Ferāmurz'a ḳarşu ṭurmaġa cesāret idemedi, [14] meger şecāᶜat ḳıyāfete göre olmaz imiş.' dirler, ḫalḳın ṭaᶜnından gezemem. Eger kim muḳaddem benüm ḳıza göñlüm var idi, geldüm ki üç [15] şarṭı icrā idüp alam; ammā benden evvel siz icrā itmişsiñüz. Baᶜdehu Ḫurşīde Bānū benüm hemşīrem olsun; ancaḳ iḳtiżā eyledi kim [16] sizüñle imtiḥān olup ġālib maġlūb biline. Ḥamle eyle, senüñle iki birāderler gibi ceng idelüm." didi. Ferāmurz eyitdi: "Yā Ḫüsrev, [17] ben bekrüm, benüm arḳam kimesne yire getürmemişdür, sen eyle." didi. Biraz ḥamle nizāᶜı eylediler. Sīmāb ᶜayyār, Ḫüsrev'üñ rikābında gördi, [18] "Olmaz, gel imdi ey dilāverler, ikiñüz birden ḥamle idüñ." didi. Bunlar ikisi daḫı rāżī olup el nīze-i Süleymān'a, Ferāmurz [19] urdı. İkisi daḫı nīzelerin żabṭ idüp Kemmiyyet-i Kürre'nüñ başın Ḫüsrev çevürdi ve Ḳuṭb-ı āteş-dem'üñ başın Ferāmurz [20] çevürüp ikisi daḫı öteden dönüp birbirlerine birer nīze ḥavāle eylediler. Ferāmurz ṣol eline Siper-i Süleymān'ı aldı [21] ve Ḫüsrev ṣol eline Siper-i Ehremān'ı aldı. Ḥamlenüñ güci budur kim hem ḫaṣma ālāt ḥavāle ide ve hem ḫaṣmuñ ālātın redd ide. [22] Ḥāṣılı, Ḫüsrev ve Ferāmurz'uñ nīzesin sipere alup yalman-ı nīze, āyīne-i siperi pūs eyledükde Ḫüsrev'üñ ḳolları bükilüp siper [23] Ḫüsrev'üñ gögsine ḳapandı. Ḫüsrev ġayret ile nīze<y>i yolından biraz ṣavışdurdı. Nīze, dāmen-i siperden ḳayup ḳoltuḳ altından [24] uġrayup zırḫ-ı Ehremān'uñ ḫalḳaların birbirine ḳatup öyle geçdi. Ferāmurz da Ḫüsrev'üñ nīzesin bu minvāl üzre menᶜ [25] eyledi. Birbirlerinüñ ne rütbe pehlevān olduḳların bildiler. Andan-ṣoñra ḳanġısı ḥamle iderse mānicᶜ degüldür; ammā Ḫüsrev-i ejderhā-**[305ᵇ]** [1] -bend nīzesin zemīne zerk idüp el gürz-i girāna urup irişdi ve Ferāmurz'a

bir ḍarb urdı. Ferāmurz'uñ ḳolları [2] ḥarekete gelüp gürz gürzden ḳayup Ferāmurz baş ḳaçurup arḳaya alduḳda arḳada olan siperüñ āyīneleri çarḫa [3] girüp Ferāmurz lenger virdükde Ḳuṭb-ı āteş-dem'üñ miyānı ḥallāc yayına döndi. Ḫüsrev gürzin żabṭ idüp meydānın [4] başına vardı. Ferāmurz toz içinde ḳaldı ve gine tozdan ṭaşra çıḳdı ve irüp Ḫüsrev'e bir gürz ḥavāle eyledi. [5] Ḫüsrev daḫı gürz ber-ā-ber virdükde ḳolları bükilüp baş ilerü virüp arḳaya alduḳda siper-i Ehremān çarḫa girüp [6] [7] [8] [9] [10] [11] [12] [13] [14] [15] [16] [17] [18] [18] ve Kemmiyyet-i Kürre'nüñ miyānı çenber olup, tozdur, Ḫüsrev'i ḳapladı. Ferāmurz daḫı gürzin żabṭ idüp meydān [19] başına vardı. Ḫüsrev daḫı gördi ġubār içinde ḳaddin rāst ḳılup licām silküp ṭaşra çıḳdı. El-ḳıṣṣa, bu iki [20] ādem ejderhāları aḫşām olınca birbirlerinüñ farḳın dögdiler. Aḫşām olduḳda birbiriyle vedāᶜlaşup Ḫüsrev kendi [21] ᶜaskerine geldi, Ferāmurz da Cābulḳā ᶜaskerine geldi ve ṭabl-ı ārām çalınup iki leşker dönüp bārgāhlarına varup [22] rezm ṭonların çıḳarup bezm ṭonların giydiler. Cābulḳāyīler Ferāmurz bārgāhına cemᶜ oldılar, Ḫāverīler Ḫüsrev bārgāhına [23] cemᶜ olup Semendān Şāh ve Feylesūf-ı Dānā Ferāmurz'dan Ḫüsrev'i "Ne rütbede?" diyü su'āl eylediler. Ferāmurz Ḫüsrev'i ziyāde [24] medḥ eyledi. Ötede Ḫüsr<ev>'e daḫı Ferāmurz'ı su'āl eylediler, ol daḫı medḥ eyledi. Ol-gice<y>i bu ḥāl üzre geçürdiler. [25] Çün kim ṣabāḥ oldı, gün ḳubbe-i felekden baş gösterüp ᶜālem münevver olduḳda iki sipāh yirlerinden ṭurup ṭabl ve ẓurnāların **[306ᵃ]** [1] çalup ᶜalem şuḳḳaların küşād eylediler ve ᶜazm-i meydān-ı rezm eylediler, birbirine muḳābil ve muḳārīn olup ṣaflar baġladılar. [2] Hemān Ḫüsrev at sürüp meydāna girdi, Ferāmurz'ı daᶜvet eyledi. Ferāmurz daḫı raḫşın sürüp Ḫüsrev'e muḳābil [3] olup ādāb ile ᶜaşḳ eyledi. Bunlar söyleşürek başladılar cenge. Yine aḫşām olınca ᶜaẓīm ceng idüp döndiler. [4] Ṣabāḥ olduḳda yine iki ᶜasker süvār olup işte bu minvāl üzre yidi gün ceng idüp sekizinci gün āsāyiş [5] eyleyüp ṣayd u şikāra bindiler. Ol-gün ṣayd u şikār idüp irtesi gün yine cenge başladılar. Yidi gün yine bunlar [6] ceng idüp sekizinci gün āsāyiş idüp şikāra bindiler. İrtesi gün yine cenge başladılar. Ḫulāṣa-i kelām, bu minvāl [7] üzre otuz iki gün kelle-ber-kelle ceng eylediler. Otuz ikinci gün öyle vaḳti olınca ceng idüp Ferāmurz, Ḫüsrev'e ṭur [8] eyledi. Raḫş başın keşīde ḳılup ṭurdı. Ferāmurz dönüp eyitdi: "Yā Ḫüsrev, saña bir şey su'āl eylesem gerek;

[18] Bu bölümde minyatür yer almaktadır.

ammā ṭoġrı [9] söyle." didi. Ḫüsrev eyitdi: "Buyuruñ." Ferāmurz eyitdi: "Yā Ḫüsrev, senüñ bir büyük gürzüñ var imiş, ḳanı ol gürz?" didi. [10] Ḫüsrev "Belī, vardur. İşte, ᶜalem sāyesinde fīl üzerinde yeşil ġılāfıyla görinen odur." didi. Ferāmurz eyitdi: "Yā Ḫüsrev, niçün [11] ol gürzi getürüp anuñla ḥamle eylemezsin?" didi. Gülüp "Yā Ferāmurz, ol gürzi ben ol-zamān ele alup ḥamle eylerem ki [12] bir kimseden ᶜāciz olam ve ol kimse ölüme müsteḥāḳ ola, yoḫsa saña benüm kem ḳaṣdum yoḳdur, murād hemān senüñle imtiḥān-ı [13] cengdür, el-ḥamdülillāh, mābeynümde ᶜadāvet yoḳdur kim ol gürz ile saña ḥamle eyleyem, zīrā kim ol gürzüñ menᶜi müşkildür, menᶜ [14] olınmaz." didi. Ferāmurz dönüp "Diñle imdi yā Ḫüsrev, elbetde sen ol gürzi getürüp anuñla baña ḥamle idersin." didi. Ḫüsrev [15] eyitdi: "Olmaz, yā Ferāmurz, n'eylersin? İşte bu gürz-ile ceng idelüm."didi. "Hem ol gürze ne ḥācet? Ṣoñra bir ḫaṭā vāḳiᶜ olur da, [16] nev-civānsun, ölince benüm de derūnumdan acıñ çıḳmaz. Gel, ol sevdādan fāriġ ol." didi. Ferāmurz "Ḫayır, yā Ḫüsrev, elbetde sen, be-her- [17] –ḥāl, ol gürz ile baña ḥamle eylersin. Eger eylemezseñ maġlūbumsın, çıḳ meydānumdan." diyüp Ḫüsrev'i ġazāba getürdi. Ḫüsrev [18] eyitdi: "Ḫoş-imdi yā Ferāmurz, günāhı boynuña." diyüp Sīmāb'a "Var ᶜayyār, gürz-bānlara söyle, Gürz-i Müntehā<y>ı getürsünler." didi. [19] Sīmāb ᶜayyār ᶜalem sāyesine varup gürz-bānlara "Çeküñ fīli meydāna, efendimüz Gürz-i Müntehā<y>ı ister, tīz ṭutuñ!" diyüp söyledi. [20] Gürz-bānlar tīz gürz olan fīli meydāna çeküp Ḫüsrev'üñ yanına getürdiler. Ferāmurz naẓar eyledi, gördi, gūyā bir kūh-ı ᶜaẓīmi [21] bir fīl üzerine ḳomışlar; ammā gürz-bānlar Sīmāb'uñ ᶜacelesinden gürzin ġılāfın almamışlar, Ḫüsrev daḫı baḳmayup gürz-bānlara [22] gürzüñ bendlerin aldılar. Ḳıyās idüp bir kerre gürzüñ deste-çūbına el urdı, "Yā Maᶜbūd-ı bī-zevāl!" diyüp nice zor eyledi [23] ise gürzi fīli ile bile ḳalduradüşdi. Bī-çāre fīl ber-havā ḳalḳınca baġırmaġa başladı. İki ᶜaskerden, bu ḥāli [24] görüp, bir hāy hūy ḳopdı. Ferāmurz daḫı bu ḥāli görince ḥayrete varup Ḫüsrev'üñ ḳuvvetine hezār taḥsīn ve āferīn eyledi. [25] Ḫüsrev-i ejderhā-bend bunı gördükde "Breh breh!" diyüp yine yire indürdi. Gürz-bānlara ᶜitāb idüp "Nā-bekārlar, niçün bunuñ bendin **[306ᵇ]** [1] almaduñuz? Az ḳaldı fīl helāk olayazdı." didi. Hele gelüp bendlerin aldılar. Ḫüsrev tekrār deste-çūbından [2] ḳavrayup ḳaldurdı, bir ḳara ṭaġ gibi ḳolına aldı ve başı üzerinden devr itdürüp eyitdi: "Yā

Ferāmurz, çünki iḳdām [3] idüp kendüñ murād itdüñ, vebāli boynuña!" diyüp irişdi. Fikr idüp "Belki raḫşuma bir żarar işābet ider, [4] yazıḳ, bir daḫı böyle raḫş ele girmez." diyüp hemān getürüp kendüyi zemīne atdı ve Gürz-i Süleymān'ı ele alup ṭutdı. [5] Ḳaçan gürz gürze ṭoḳınduḳda Ferāmurz'uñ bāzūları uyuşup gürz elinden fırladı. Ferāmurz [...] gürzi ṣalıvirüp [6] iki ellerin zānūsına ḳodı, ketfin ber-ā-ber virdi. Gürz-i Müntehā Ferāmurz'uñ ketfinde olan sipere inüp siper āyīneleri [7] yuġrum yuġrum oldı; ammā Ferāmurz'uñ elleri zānūsından ḳayup bir dizi ve pençesi zemīne geldi, aġzından burnından [8] ḳan geldi; ammā Ḫüsrev gürzin żabṭ idüp geçüp gitdi. Toz Ferāmurz'ı büridi. Bu ḥāli görince Cābulḳāyīlerden [9] ġırīv ḳopdı. Surḫāb cinnī segirdüp tozuñ içine girüp Ferāmurz'ı ol ḥālde görüp eṭrāfın ṭolaşmaġa başladı, [10] eger bir yaramaz ḳaṣd iderlerse men[c] eyleye. Raḫş daḫı gūşın ḳalem ve dümin [c]alem idüp eṭrāfın cevelān ider idi. Ḫüsrev, [11] öteden dönüp gürzin yine ġılāfına ḳomaḳ ṣadedinde oldı. Bu eṣnāda Ferāmurz kendin dirüp ve gördi, aġzından [12] burnından ḳan gelmiş, başın ṣalup yirinden ḳalḳdı; ammā bir dizi ve bir pençesi zemīne gömilmiş idi. Hele ne ḥāl ise, [13] ḳalḳup apul apul tozdan ṭaşra çıḳdı. İki [c]asker Ferāmurz'ı ṣaġ ve sālim görüp "[c]Aleyke [c]avnu'llāh, ey ciger- [14] -kūşe-i ṣāḥib-ḳırān-ı zamān!" ṣadāsı [c]ayyūḳa peyveste oldı. Ḫüsrev daḫı "Ferāmurz'a bir ḫaṭā vāḳi[c] oldı ise ḫayf [15] oldı." dirken Ferāmurz tozdan ṭaşra çıḳdı. Ḫüsrev, Ferāmurz'ı ṣaġ ve sālim görince şād <u> ḫandān oldı; ammā Ferāmurz [16] Gürz-i Süleymān ibn-i Dāvud'uñ on ikinci ḳırāṭından ṭutup devr iderek Ḫüsrev üzerine yüridi, eyitdi: "Yā Ḫüsrev, [17] sen de benüm gürzüm, eger er iseñ, men[c] eyle." diyüp Ḫüsrev'e bir şedīd ḍarb ḥavāle eyledi. Ḫüsrev gördi, bu ḍarb evvelkiler [18] gibi degüldür, "Belki raḫşa bir ḫaṭā ire." diyü Kemmiyyet-i Kürre'den zemīne indi ve Gürz-i Müntehā'yı ber-ā-ber virdi; ammā Ferāmurz iḳdām [19] ile öyle bir ḍarb urdı kim gürz gürze ṭoḳınduḳda Gürz-i Müntehā'nuñ deste-çūbı Ḫüsrev'üñ elinden fırlayup Ḫüsrev iki [20] ellerin zānūsına ṭayayup arḳasın ber-ā-ber virdi. Gürz-i Süleymān, Ḫüsrev'üñ ketfinde olan sipere indükde siper oluḳ [21] oluḳ olup Ḫüsrev'üñ [c]aḳlı gitdi, elleri zānūdan ḳayup iki dizi ve iki pençesi zemīne gömilüp aġzından burnından [22] ḳan boşandı. Ferāmurz gürzin żabṭ idüp gezinmege başladı. Sīmāb'uñ cān başına ṣıçradı, toza girüp Ḫüsrev'üñ [23] ḥālin görüp yüzine gül-āb ṣaçdı. Ḫüsrev göz açup kendüyi ol ḥālde görüp ḳanı

daḫı gördi, Ferāmurz ne [24] mertebe server imiş ve murād eyledügi zamān niçe gürz ururmış bildi. Hele ne ḥāl ise, tozdan ṭaşra çıḳdı. [25] Ferāmurz Ḫüsrev'i ṣaġ ve sālim görince şükr eyledi, zīrā Ferāmurz ġayret-ile gürzi ziyāde iḳdām ile ḍarb-ı şedīd **[307[a]]** [1] eylemişdi. Birḳaç müte[c]addid gürz uruşı vardur, işte ol gürzlerüñ biri de budur. Ḫulāṣa-i kelām, Ḫüsrev murād [2] eyledi ki Gürz-i Müntehā'yı yirine ḳoyup [c]alem sāyesine göndere. Ferāmurz murādın bilüp "Yā Ḫüsrev, tā senüñle ayırd olınca [3] ol gürz ile ceng eyleyelüm ve anuñ ile ḥamle idersin; ancaḳ piyādece ceng idelüm." didi. Ḫüsrev ne disün, yine [4] ḳapdı Gürz-i Müntehā<y>ı, irişdi, Ferāmurz'a bir ḍarb urdı, Ferāmurz piyāde men[c] eyledi. Ferāmurz urdı, Ḫüsrev men[c] eyledi. [5] Bu minvāl üzre aḫşām olınca ceng eyledi. Aḫşām dönüp ṣabāḥ yine Ferāmurz ile Ḫüsrev meydāna girüp piyāde [6] cenge başladılar. Ḥāṣıl-ı kelām, sekiz gün, Ferāmurz, Gürz-i Müntehā ḍarbın men[c] idüp gün de otuz ṭoḳuz oldı. Aḫşām [7] dönseler gerek idi. Ferāmurz eyitdi: "Diñle imdi ey pehlevān! Bugün senüñle otuz ṭoḳuz gündür ceng iderüz, [8] yarın tamām ḳırḳ gün olur, senüñle ayırd oluruz. [c]Öẕür bahāne ber-ṭaraf. Eger bir tedāriküñ ve [c]askerine sipārişüñ var ise [9] eyle, ben daḫı eylerem." diyüp sipāriş eyledi. Andan Ḫüsrev'i selāmlayup döndi. Ḫüsrev daḫı dönüp iki ṭarafdan [10] ṭabl-ı āsāyiş ṭurraların urup iki leşker dönüp bārgāhlarına geldiler, rezm ṭonların çıḳarup bezm ṭonların giydiler. [11] Ferāmurz bārgāh-ı Süleymān'a gelüp üzerinde olan ālāt-ı cengi çıḳardı. Semendān Şāh su'āl eyledi ki "Ey ciger-kūşem, [12] ne işlediñüz?" didi. Ferāmurz eyitdi: "Şāhum, yarın ayırd oluruz." didi ve mehterbaşı<y>ı da[c]vet idüp sipāriş eyledi [13] "Yarın ceng-i ḥarbī<y>i Ḫüsrev ṭarafından evvel çaluñ." diyü tenbīh eyledi ve kendi ḳalḳup [c]ibādet bārgāhına girüp ṣabāḥa [14] dek [c]ibādet ve niyāz eylediler. Erkenden mehterbaşı ṭabl-ı cenge ṭurralar urup [c]askeri āgāh eyledi. Öteden Ḫüsrev [15] daḫı dönüp [c]askerine sipāriş eyledi ki "Yarın eger Ferāmurz beni başar ise ṣaḳınup yüriyelüm dimeñüz, her ne olur [16] ise muḳayyed olmañ ve bıraġup firār eylemeñ. Elbetde ol bāña ḳıymaz ve kem ṣanmaz." dimişdi. Çünki ṣabāḥ erkenden mehter [17] ḫāne<y>i Ḫüsrev işidüp ta[c]accüb eyledi, "Eyā bunuñ aṣlı ne ola?" didi. Kendi daḫı fermān eyledi, ceng ṭabllarına ṭurralar [18] urdılar. İki [c]asker yirlerinden durup at, fīl, gergedānlarına süvār olup [c]azm-i meydān eylediler, iki cānibden alaylar [19] düzüp ṣaflar baġladılar. "Meydāna kim

gire?” diyince bu kerre anı gördiler. Ferāmurz, raḫşın meydāna sürüp ol-ḳadar sipāhīliḳ [20] gösterdi kim dost düşmen ḥayrān oldı. Andan Ḫüsrev’i meydāna daᶜvet eyledi. Ḫüsrev daḫı ᶜalem sāyesinden [21] raḫş sürüp meydāna girdi ve Ferāmurz’uñ yanına gelince el sīneye ḳoyup selām virdi ve Kemmiyyet-i Kürre’den aşaġa [22] inüp piyāde oldı. Kemmiyyet-i Kürre’yi, Sīmāb ᶜayyār alup girüye çekdi. Fīl ile Gürz-i Kebīr’i daḫı getürdiler. Dönüp [23] Ḫüsrev Ferāmurz’a eyitdi: “Ey pehlevān, nedür aṣlı, bugün meydāna iptidā siz geldüñüz? Bundan murād nedür?” didi. Ferāmurz gelüp [24] eyitdi: “Ey pehlevān, sen Ḫāver-zemīn ṣāḥib-ḳırānum ve nesl-i Ḳahramān ve āl-i Keyūmerşdenem dirsin, bu ḳāᶜide-i ṣāḥib-ḳırānī<y>i [25] bilmezsin kim bir pehlevān bir pehlevān ile ceng eyledükde imtiḥān olup ayırd olacaġı gün ṣāḥib-ḳırānlıḳ iddiᶜāsın **[307ᵇ]** [1] ḳanġısı ise ol iptidā meydāna girer ve iptidā ceng ṭablı çaldurur.” didi. “Bu ḳāᶜideden ġāfil idüm. Ẓāhir [2] iptidā ḥamle<y>i daḫı sen idersin.” didi. Ferāmurz “Yoḳ, yā Ḫüsrev, ḥamle nevbeti gine senüñdür, zīrā dün ben saña bir ḍarb [3] urup döndük. Şimdi senüñ bende bir ḍarb alacaġuñ vardur, ḥamle<y>i sen eylersin.” didi. Ferāmurz ḳaṣden aḫşām olduḳda [4] bir ḍarb urdı, ġayrı döndiler, irtesi gün ibtidā ḥamle<y>i Ḫüsrev eylesün içün. Ḫulāṣa-i kelām, yine Ḫüsrev Gürz-i Kebīr’i [5] ḳapup irişdi, Ferāmurz’a bir ḍarb urdı. Ferāmurz bir ḍarb urdı. Ferāmurz menᶜ idüp Ferāmurz urdı. Ḫüsrev daḫı menᶜ [6] idüp yek-ā-yek, küt-ā-küt, yine gün ḳubbe-i felege dikilince gürz cengi eylediler. Nevbet-i Ferāmurz geldükde Ḫüsrev’e “Yā Ḫüsrev, [7] işte senüñle bugün ḳırḳ gündür ceng eylerüz. Bu ceng ibtidā nīze ile feth olup ṣoñra düvāl [8] ṭutuşmaġ-ıla ḫatm olur, zīrā ḳāᶜide budur. Gel imdi senüñle düvāl ṭutuşalum, ġālib maġlūb orada bellü olsun.” [9] didi. Ḫüsrev de bu ḳavle rāżī olup gürzlerin ellerinden bıraḳdılar. Andan Ferāmurz bilinde yitmiş ḳat düvāl-i kemer-i süleymānī [10] var idi. “Gel imdi pehlevān, işte düvālümden ṭut ve beni ḳaldur. Eger ayaġum yirden rūzigār işleyecek ḳadar ḳaldura- [11] –bilürseñ ġālibümsin, nice dilerseñ öyle olsun. Ben daḫı seni ḳaldurursam ben de nice dilersem öyle eylerem.” didi. [12] Ḫüsrev, hemān bir kerre Ferāmurz’uñ yitmiş ḳat düvāl-i zencīr-i kemerine dest urup nām-ı Ḫudā’yı yād eyledi ve öyle zor [13] eyledi ki ḫᵛāh-nā-ḫᵛāh Ferāmurz’uñ ökçeleri sekiz parmaḳ miḳdārı zemīnden ḳalduradüşdi. Ferāmurz lenger virince [14] Ḫüsrev’üñ ḳolları

bükilüp pāyların dürüst zemīne başdı. Ḫüsrev ġayret-ile bir daḫı zor eyledükde Ferāmurz'ı ṭaraḳlıġa [15] dikdi. Ferāmurz'ı yine lenger virüp Ḫüsrev'üñ ḳolları bükildi. Ferāmurz'uñ pāyları yine zemīne dürüst başdı. Ḫüsrev, [16] breh breh idüp "Bir ḥamlesi ḳaldı. Alabildiyse ḫoş, alamadıysa ġayrı iş beter." diyüp var ḳuvvetin bāzūya alup ve [17] iki eliyle düvāl-i zencīr-i kemere ṣarılup niçe zor eylediyse, çün kim olacaḳ var, ḥikmet-i Ḫudā, Ferāmurz daḫı boş [18] ḳodı. Ḫüsrev-i dilāver-i zūrmend, göñli aġaç miṣāli cayır cayır, Ferāmurz'ı yirden ḳaldurup ayaġın ḫāk-i zemīnden [19] yuḳarı kesmek mümkin olmadı ve illā Ferāmurz'ı başparmaġınuñ üzerine dikdi, ḥattā Sīmāb-ı ṣabā-reftār gelüp [20] teber yüzi ile yoḳladı, eger bir kāġıd ḳalıñlıġı ḳadar ayaḳ yirden kesilse ṣāḥib-ḳırānlıḳdan düşer; ammā teber [21] işlemedi. Ferāmurz ġayret-ile öyle lenger virüp Ḫüsrev'üñ ḳollarında tāb <u> tüvān ḳalmayup bükildi. Ferāmurz ṭopuḳlarına [22] varınca zemīne batup az ḳaldı bütün yire giçe. Ġayrı Ḫüsrev gördi kim didügi müyesser olmadı, nā-çār Ferāmurz'ı [23] ṣalıvirüp ikisi de bir miḳdār teneffüs eylediler. Andan Ferāmurz dönüp Ḫüsrev'e eyitdi: "Yā Ḫüsrev, ḥaḳḳuña rāżī olur [24] mısın, ben de senüñ düvālüñe yapışayum mı?" didi. "Belī yā Ferāmurz, hemān sözimüz evvelkidür. Eger baña ġalebe eylerseñ [25] ölince bende-i ḫalḳa-be-gūşuñ oluram." didi ve düvālüñ Ferāmurz'a teslīm eyledi. Ḫüsrev'üñ mülāḥaẓası bu idi kim **[308ª]** [1] "Benüm ḳaddüm yüz otuz, anuñ ḳaddi seksen sekiz. Ben anı bu ḳadar ḳadd-ile ḳalduramadum, ol beni ol-ḳadar ḳaddiyle nice [2] ḳaldura?" didi; ammā bu arada Ferāmurz öyle bir kerre şiyr-i ġarrā miṣāl Ḫüsrev düvāl-i kemerine el urup "Yā Maᶜbūd-ı bī-zevāl!" [3] diyüp nice zor eylediyse iptidā ḥamlede Ḫüsrev'i dizine ber-ā-ber ḳalduradüşdi. Ḫüsrev bu ḥāli gördükde iki [4] ᶜaskerden ġırīv ḳopdı. Andan Ferāmurz biraz ṭurdı, Ḫüsrev'e ruḫṣat virdi. Ḫüsrev bu ḥāli görüp ġayret idüp [5] lenger viregördi -nice mümkin, polād sütūn egilür mi?- olmadı, pāyların zemīne vażᶜ idemedi. Ferāmurz bir daḫı [6] zor eyledi, bir kerre Ḫüsrev'i gögsine ber-ā-ber çıḳarup yine ruḫṣat virdi, Ḫüsrev lenger viregördi olmadı. Bu [7] kerre Ferāmurz üçinci zorda tā başına ber-ā-ber ḳaldurup yidi adım ṣaġa ve yidi adım ṣola ve yidi [8] adım ilerü yidi adım girüye ki buña şarṭ-ı Nāmıḳa dirler, bunı daḫı her pehlevān bilmez ve icrāsına daḫı ḳādir olmaz, [9] Ferāmurz şarṭ-ı muᶜānaḳayı icrā eyledi kim ṣoñra Ḫüsrev'i zemīne ḳoyup yine ayaġ üzerine maᶜẕūr olsun.

Şikeste [10] vü beste “Yā Ḫüsrev, ṣaḳın dil-gīr olma. Eger Ḫurşīde Bānū’ya daḫı meylüñ var-ise ben ferāġat eyledüm, seni ber-murād ideyüm.” [11] didükde Ḫüsrev-i ejderhā-bend’üñ gözlerinden yaş gelüp “Ḥāşā ey ser-firāz-ı ᶜālem! Baᶜde’l-yevm Ḫurşīde Bānū benüm dünya āḫret [12] hemşīrem olsun. Şimden-girü dünyāda bir o ve bir de ben ḳalsam yine hemşīremdür ve bundan böyle senüñ ölince ḳuluñam.” [13] diyüp ve gelüp Ferāmurz’uñ destin öpdi. Ferāmurz daḫı Ḫüsrev’i der-āġūş eyleyüp gözlerinden öpdi. Andan Ḫüsrev [14] Ferāmurz’a eyitdi: “Buyuruñ sulṭānum, siz bārgāhuñıza. Ben bir kerre bārgāhuma varup bütün ᶜaskerümle ḫāk-i pāye, yarın, varup [15] yüzüm sürerüm.” didi. Surḫāb raḫşını çeküp Ferāmurz üzerine binüp ᶜaskerine döndi. Ḫüsrev-i ejderhā-bend daḫı [16] Sīmāb’a işāret eyledi, Kemmiyyet-i Kürre’yi getürüp üzerine süvār olup Sīmāb öñince ᶜazm-i sipāh-ı Ḫāver-zemīn eyledi. [17] İki cānibden ṭabl-ı āsāyiş çalınup bilindi kim Ḫüsrev’i Ferāmurz baṣup ġalebe eyledi. Ḫüsrev daḫı Ferāmurz’a bende oldı; [18] ammā Ferāmurz serā-perde-i Süleymānī’ye geldükde fermān eyledi serā-perdenüñ ṣaġ cānibinde Ḫüsrev-i ejderhā-bend’üñ bārgāh-ı [19] –Ehremān içün ḳırḳ biñ ᶜasker-i Ḫāver-zemīn ḳonacaḳ yir ḥāżır eylediler ve aşçıbaşıya ṭaᶜām-ı żiyāfet sipāriş olındı [20] ve Cābulḳāyīlere cümle tenbīh olındı ki yarın ᶜumūm üzerine Ḫüsrev’e istiḳbāle çıḳup taᶜẓīm ile getürüñ diyü. [21] Ol-gün ol-gice bu tedārikler görildi ve Ḫüsrev’üñ gelmesine muntaẓır oldılar. Ol ṭarafdan Ḫüsrev-i ejderhā-bend daḫı [22] bārgāhına gelüp dīvān eyledi. Ḳırḳ biñ ᶜaskerüñ güzīdeleri dīvān-ı Ḫüsrev’e gelüp cemᶜ oldılar. Ḫüsrev bunlara [23] ḫiṭāb idüp eyitdi: “İşte hep gördiñüz ki Ferāmurz ile muḳaddem ḳavl idüp ḳırḳ gün ceng eyledük, āḫir baña [24] ġalebe eyledi, ben de evvelki ḳavlüm üzre Ferāmurz’a ḳul oldum, ḫiẕmetin iḫtiyār eyledüm. Şimden-girü yanından ayrılmam, bile [25] giderüm. Siz ne dirsiñüz? Ṣoñra ‘Baḳ, Ḫüsrev bize cebr ve ẓulm eyledi, bizi diyār-be-diyār ehl <ü> ᶜıyālümüzden cüdā idüp gezdürd<i> **[308ᵇ]** [1] dimeyesiñüz. Ḥüsn-i iḫtiyāruñuz ile eger benümle berāberce olup ben ḳanda gidersem bile gidüp benden ayrılmazsañuz [2] başum üzerinde yirüñüz vardur, size riᶜāyet eylerem, yine yanumda her biriñüz maḳbūl ve merġūbdur ve illā ‘Biz ehl <ü> ᶜıyālümüz terk [3] idüp boynu uzaḳ diyāra gidemezüz.’ diyüp bu aradan Ḫāver-zemīn’e dönüp yine diyāruñuza giderseñüz māniᶜ degüldür, [4] ṣafā geldüñüz, size cebrüm yoḳdur.”

didi. Bunlar cümle bir uġurdan çaġrışup "Sulṭānum, biz senden ayrılmazuz, her ḳanda gider- [5] –señüz bile giderüz ve her kime tābi[c] olursañ oluruz." didiler. Ḫüsrev bunlardan bu cevābı işidince ḥaẕẕ idüp [6] cümlesin nevāḫt eyledi. "İmdi tedārik görüñ, yarın ḳalḳup Ferāmurz [c]askerine ḳarışuruz." didi. Andan Kührāsb-ı [7] Ḫāverī'ye eyitdi: "Yā Kührāsb, ben yarın inşā'allāh biraz kimse ile binüp Cābulḳā [c]askerine giderüm. Sen daḫı [c]asker ile gelüp [8] ve bārgāhlar ile iriş." diyü tenbīh eyledi ve ḫazīne-dārına fermān eyledi. Ferāmurz'a kendü içün tedārik eyledügi [9] [c]arūsiye tuḥfelerüñ [...] ḳandan ḥāżır idüp ve Semendān Şāh içün ve Feylesūf-ı Dānā içün daḫı hedāyālar düzüp [10] ve Ḫurşīde Bānū içün [c]arūsına ba[c]żī girān-bahā cevāhire müte[c]alliḳ nesneler tedārik idüp bile getürmiş-idi. [11] "Bānū<y>ı alduḳda virürem." diyü anları daḫı alup ḥāżır ve müheyyā sabāḥa muntaẓır oldı. Ẓulām-ı şeb gidüp devr-i rūşen [12] oldı. Ḫüsrev-i ejderhā-bend yirinden ṭurup [c]ibādetin eyledi. Andan-ṣoñra def[c]-i ḥumār içün biraz bāde nūş idüp tamām [13] keyfin irişdürüp pehlevānlarından iki-yüz ḳadarın alup Sīmāb [c]ayyārı aldı ve Kemmiyyet-i Kürre'ye binüp peşkeşlerin [14] alup [c]azm-i bārgāh-ı Ferāmurz eyledi; ammā beri cānibden Ferāmurz'uñ nigeh-bānları görüp gelüp ḫaber eylediler. Hemān Ferāmurz emr [15] eyledi, cümle erbāb-ı dīvān ile Feylesūf-ı Dānā binüp istiḳbāle gitdi. Ḫüsrev öteden gelüp bunlar vardılar, [16] hele birbiriyle ḳavuşup andan Ḫüsrev'üñ öñine düşüp ta[c]ẓīm ile alup geldiler. Ferāmurz daḫı bārgāh ḳapusına dek [17] ḳarşu vardı. Semendān Şāh daḫı Ferāmurz'uñ ḫāṭırı içün piyāde ḳarşu varup Ḫüsrev-i ejderhā-bend bārgāh ḳapusında [18] raḫşından inüp Semendān Şāh öñinde yir öpüp Ferāmurz öñinde el arḳası yirde eyledi ve dest-i dāmenin öpdi. [19] Ferāmurz daḫı elinden öpdi ve elinden ṭutdı, pāy-ı taḫt ṣandalī<y>i teklīf eyledi. Ḫüsrev eyitdi: "Ḫāşā sulṭānum, [20] ne ḥaddümdür benüm, efendim yirine oturam!"

Beyt:

Ben ne ḫākem ki kemāl-i kereme lāyıḳ olam

Kendi ḫāk-i ḳademüñ kendi kemāl-i keremüñ

[21] diyüp yüz urdı. Ferāmurz işāret eyledi, baş ser-ḳaplan ṣandalīsinüñ pūşīdesin alıvirdiler. Ferāmurz [22] dönüp buyuruñ eyledi, ol ṣandalīye Ḫüsrev'i oturtdı ve "Ḫilᶜat!" diyüp emr eyledi bir ḫilᶜati, ser-ḳaplan oldığına [23] ve bir ḫilᶜat, kendüye tābiᶜ olduġına ve bir ḫilᶜat, ḫoş geldüñ ḫilᶜati, üç ḫilᶜat-ı ḫāṣ giydürdi ve "Bu günden böyle [24] birāderüm ve başum ber-ā-beri yādiġārum ve baş ser-ḳaplanum ve vekīl-i mutlaḳumsın." didi. Andan-ṣoñra Semendān Şāh daḫı bir [25] ḫilᶜat-ı fāḫire giydürdi. Ġayrı birlik ᶜālemine varup żiyāfetler olup Ḫüsrev peşkeşlerin ᶜarż eyledi. Maḳbūle **[309ᵃ]** [1] geçüp ᶜişrete başladılar. Ḫurşīde Bānū ise böyle olduġına dünyālar ḳadar ṣafā eyledi. Ḥāṣıl-ı kelām, Ḫüsrev'e [2] üç-gün ᶜalī żiyāfetler idüp dördünci gün sūra bünyād oldılar. Behmen, Çābulḳā ḳalᶜasında hep bunları ḫaber alup [3] "Ölsün nā-bekār Īrānī! Bu intiḳām elbetde saña ḳalmaz, ben ol ḳızı saña degme ḥāliyle virdürmem!" diyüp furṣat [4] gözetmede.

Bu yañadan sūr-ı hümāyūn itmege mübāşeret idüp dürlü dürlü oyun ve hünerler ᶜarż eylediler. Gürūh gürūh begler ve [5] erbāb-ı dīvān, meclisler ḳurup şenlikler iderlerdi. Bā-ḫuṣūṣ Ferāmurz ve Ḫüsrev ve Semendān Şāh ve Feylesūf bir yirde [6] ᶜişret idüp Sīmāb-ı ṣabā-reftār gāh meclis-ārālıḳ ile gāh sāḳī-i şīrīn-kārlıḳ ile gāh rebābuñ eline alup naġamāt-ı [7] dil-sūz ile erbāb-ı bezmi mest ü şevḳ-i neşāṭ eylerdi. İşte bu üslūb üzre ḳırḳ gün ḳırḳ gice yidiler içdiler, [8] ᶜıyş <u> nūş eylediler; ammā ḳırḳıncı gice Ḫurşīde Bānū'yı meşşāṭalar zeyn idüp gerdek-ḫāne ḳaṣrına getürdiler. Ṭaşrada [9] begler daḫı Ferāmurz'uñ öñine düşüp gerdek-ḫāne ḳaṣrınuñ ḳapusına getürdiler, "Var imdi devletlü ṣāḥib-ḳırān, dölli [10] döşli oluñ!" diyüp döndiler; ammā Feylesūf-ı Dānā, Ḫurşīde Bānū'nuñ elinden ṭutup Ferāmurz'uñ eline virdi ve döndi, [11] ancaḳ Ferāmurz ile Ḫurşīde Bānū ḳaldı.

Ferāmurz ṭoġrı seccāde üzerine varup iki rekᶜat namāz ḳıldı. Andan varup [12] Ḫurşīde Bānū'nuñ yüzinden niḳābın ḳaldurınca gerdek-ḫānenüñ içi münevver oldı, öyle ki şemᶜ-i kāfūruñ żiyāsını [13] başdurdı. Ferāmurz'uñ gözleri ḫīrelenüp bir zamān baḳmaġa ḳādir olamadı. Hele güç-ile gözin alışdurdı; ammā, [14] baḳdı, cemāl-i nūrınuñ żiyāsı yanında şuᶜle-i şemᶜ gūyā leyle-i muẓlimdür, ol-ḳadar ṣāf ve berrāḳ ve şuᶜle gösterdi kim eger [15] meges-i aᶜmā ruḫsārına ḳonmaḳ murād ideydi tāb-ı cilāsından pāyları laġarında olup ve ḥarāret-i tābından bāl <ü> peri

sūzān [16] olurdı; ammā Ferāmurz bu ḥüsn-i cemāle ḥayrān ḳalup ṭaṣvīrde gördigi gibi buldı. Fe-emmā şimdi bunda tāb-ı şuᶜā-ı nūrānī [17] var. Ḥāṣılı, elinden ṭutup götürdi, meclis kenārına oturdup kendi daḫı oturup birḳaç ḳadeḥ bāde-i erġuvānī [18] içüp bir iki ḳadeḥ daḫı Ḫurşīde Bānū'ya içürdi; ammā gördi, böyle meclis ṣoḥbetinde ᶜālem yoḳdur, "Eyüsi, hemān cāme-ḫāb [19] ẕevḳin eylemekdür." diyüp Bānū<y>ı sāde pīrāhen ile ḳalınca ṣoydı. Kendi daḫı ṣoyınup ḳapdı ve ḳaᶜr-ı [20] cāme-ḫᵛāba daldı. Bir miḳdār būse vü kenār eyledi. Ferāmurz'uñ ġayrı ḳıṣṣa[19]-i tenterānesi oynamaġa başladı ve niyāza [21] başladı. Ḫurşīde Bānū da nāza başladı. Arada nāz u niyāz kemālin bulup Bānū teslīm olınca Ferāmurz iki zānū üzerine [22] gelüp ibtidā miyān-ı bāça resmin gösterüp ṣoñra ġarḳ-ı bürrān eyledi. Ḥāṣılı, Ferāmurz Ḫurşīde Bānū'nuñ bikrin izāle [23] eyledi ve ḥīn-i inzālde raḥm-ı mādere bir dürr-i yektā düşdi ki Ferāmurz'uñ bir oġlı olsa gerekdür, adına Cihān-baḫş-ārā dirler. [24] Aṣaḥḥ rivāyet budur ki Cihān-baḫş Ḫurşīde Bānū'dan vücūda geldi. Hind şāhı Selīm Şāh ḳızı Māh-duḫt'dan [25] [...] vücūda gelse gerekdür, dāsitānı Şāh-nāme āḫirinde naḳl olınur. Ḫulāṣa-i kelām, ol gice Ḫurşīde **[309ᵇ]** [1] Bānū ile ᶜişret-i cāme-ḫᵛāb eyledi; ammā rāvī eydür, muḳaddemā ḥikāyet olındı.

Semendān Şāh'uñ pāy-ı taḫt pehlevānı [2] olan Behmen-i Çābulḳāyī Ferāmurz dā'imā furṣatın gözedürdi ve nigeh-bānlar taᶜyīn eylemiş-idi, her ne ẓuhūr eylerse varup ḫaber [3] iderlerdi. Şimdi sūr āḫirinde, gerdek gicesin daḫı varup ḫaber virdiler. Behmen hemān üç biñ sipāh ile gice [4] binüp geldi, bir yirde ṭurdı. Tamām nıṣfu'l-leyl oldı, üç biñ ᶜasker ile puṣudan çıḳup ᶜaskeri şeb-ḫūn eyledi [5] ve serā-perde-i Süleymān'a yüridi. Meger Ḫüsrev-i ejderhā-bend ol gice serā-perde<y>i beklerdi. Ḥikmet-i Ḫudā, Ḫüsrev'e bir süstlik ᶜārıż [6] oldı, gördi, nıṣfu'l-leyl oldı, bir şey yoḳdur, herkes ᶜāleminde ḫᵛāb taḳāżā idüp gitdi. Ser-ᶜaskeri olan [7] Kührāsb-ı Ḫāverī yirine ḳoyup eyitdi: "Göreyüm seni, bir ḫoşca taḳayyüd-i tām ile bārgāhı ḥıfẓ <u> ḫırāset üzre ol!" didi [8] ve kendi bārgāh-ı Ehremān'a girüp ḫᵛāba vardı, uyudı. Bu maḥall Behmen-i Çābulḳāyī yüriyince Kührāsb-ı Ḫāverī ḳarşu vardı; [9] ammā hāy hūydan Ferāmurz beliñleyüp sāde pīrāhen ile ṭaşra çıḳdı. "At!" diyince çekdiler. Öyle çıplaḳ binüp [10] ᶜaskere yüridi.

[19] Bu kelime metinde ***ḳışṣa*** şeklinde yazılmış.

Ḫüsrev daḫı bīzār olup teziye kendüy<i> düşürüp raḫşına süvār olup gelince zamān geçdi; lākin [11] Kührāsb, Behmen'i ḳarşulayup cenge durdılar. Bu maḥall Ferāmurz da gelüp irişdi. Der-ᶜaḳab Ḫüsrev daḫı gelüp irişdi; [12] ammā Behmen Kührāsb'uñ ḥamlelerin menᶜ idüp irişdi, bir kerre el ṣunup at üzerinden Kührāsb'ı düvālinden ḳapup ḳolına [13] aldı. Ferāmurz bunı görüp naᶜra urdı, at sürüp irişdi. Kührāsb ḳolında iken el ṣunup Behmen-i Çābulḳāyī [14] "Yā Allāh!" diyüp Kührāsb'la bile ḳolına aldı ve Kührāsb'ı elinden alup yine raḫşın ḳodı ve Behmen'i zemīne urdı. Ol [15] maḥall Sīmāb da gelmiş-idi, üzerine düşüp iki elin ḳafasına baġladı ve getürüp ḥaps eyledi. Ferāmurz dönüp [16] yine ẕevḳinde oldı.

Ol-gice geçüp ṣabāḥ oldı. Ferāmurz, baᶜde'l-ġusl, dīvāna çıḳup Semendān Şāh Ferāmurz'a bir ḫilᶜat-ı [17] fāḫir giyürdi ve gice olan ġavġānuñ aṣlın su'āl eyledi. Ferāmurz naḳl eyledi. Semendān Şāh ḥicābından eyitdi: "Ol [18] melᶜūn şimdi ḳanda gitdi? Bārī öldürmek gerek idüñüz." didi. Ferāmurz "Yoḳ, daḫı öldürmedüm; ancaḳ ṭutup ḥabs [19] eyledüm." didükde Semendān Şāh fermān eyledi "Getürüñ!" diyü. Sīmāb varup getürdi ḳayd u bend ile siyāsete; ammā Semendān [20] Şāh'uñ ġażabı ziyāde idi, hemān cellād eyledi. Behmen gördi kim Şāh'uñ pek ġażabı var ölecegin ᶜaḳlı kesdi, "Ġayrı [21] ḫulāṣa çāre yoḳdur, baña dermān olursa yine Ferāmurz'dan olur." diyüp Ferāmurz'uñ yüzine baḳup "Amān ey server!" [22] didi. Bu kerre Ferāmurz bunı böyle görince cellāda işāret eyledi "Ṣaḳın!" diyü. Cellād da girü çekildi. Andan dönüp [23] Semendān Şāh'uñ yüzine baḳup eyitdi: "Pādişāhum, gel bunuñ cürmin baña baġışla." diyüp ricā eyledi. Semendān Şāh daḫı [24] Ferāmurz'uñ ricāsın ḳabūl eyledi, bendlerin aldılar. "Var imdi seni oġlum Ferāmurz'a baġışladum." didi. Behmen gelüp Ferāmurz [25] öñinde yir öpdi ve el baġlayup ṭurdı. Ferāmurz buña bir ḫilᶜat virüp ṣol pāy-ı taḫt ṣandalīsin virdi ve eyitdi: **[310ᵃ]** [1] "Var otur yirinde, görelüm ne ẓuhūr!" didi. Ol üç biñ ᶜaskeri daḫı Ferāmurz'a tābiᶜ oldılar. Bundan-ṣoñra Ḫüsrev, [2] Sīmāb ᶜayyāra bir mektūb virüp Ḫāver-zemīn'e gönderdi. "Şimden-ṣoñra ben ol cānibe yaḳın zamānda varmam, efendim Ferāmurz [3] ile Īrān cānibine giderüm. Yine yirüme pederüm Behrām-ı dilīr otursun." didi. Andan kendiler yiyüp içmege başladılar. Ferāmurz'uñ [4] murādı bu ki biş on gün oturup biraz Ḫurşīde Bānū'dan

kām alup andan ᶜazm-i Īrān eyleye, zīrā Īrān'dan [5] çıḳalı birḳaç sene ḳadar olmış-ıdı. Sührāb vāḳıᶜası nice oldı andan daḫı ḫaberi yoġ-ıdı; ammā verā-yı [6] perde-i ḥikmetde ẓuhūr idecek var idi.

Andan ḫaber-dār degül idi; ammā bu dāsitānı naḳl iden rāvīler böylece [7] rivāyet iderler kim bu Ḳalᶜa-i Çābulḳā maṭlaᶜ-ı şemse yaḳın idi. Çābulḳā'nuñ maṭlaᶜ-ı şems ṭarafına olan semtinde Kūh-ı ᶜAḳīm [8] dirler bir ṭaġ var idi ve ol ṭaġda bir ġār-ı ᶜaẓīm var idi. Ġār-ı ᶜAḳīm dirler ol ṭaġda Dīv-i ᶜAḳīm nām bir Kührāb-ı [9] zeber-dest olurdı, iki-yüz-on arış ḳadd ü ḳāmet çekerdi, başı ḥammām ḳubbesinden büyük idi, arslan heybetinde [10] ve dört eli var idi, ziyāde gümrāh idi ve gövdesi evren gibi pul pul idi, ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥibi nerre idi [11] ve bu laᶜīnüñ muᶜtādı bu idi kim her ḳanda bir güzel ḳız işitse bir kührāb gönderüp isterdi, virürlerse ne [12] ḫoş, eger virmezlerse, gelüp, ol diyārı ḫāk-ile yeksān eylerdi ve muḳaddemā Ḫurşīde Bānū'nuñ vaṣfın işidüp [13] kührāb gönderdi; ammā Semendān Şāh eyitdi: "Baş üzerine; ancaḳ daḫı küçükdür." diyüp ᶜavḳ eyledi. Ṣoñra üç [14] şarṭı ḳodı. Her kim anları bozup şarṭı icrā iderse dīvüñ de, lā-büdd, ḥaḳḳından gelür mülāḥaẓası ile bu laᶜīni [15] Ferāmurz'a añar idi. Arada sūr ve Ḫüsrev ġā'ilesi olmaġla ḫāṭırından gitdi; ammā ġammāz boynına borç ḳomaz, Racīm-i [16] laᶜīn bir gün Ġār-ı ᶜAḳīm'e varup ᶜAḳīm'üñ dīvleri görince ᶜAḳīm-nerre'ye ḫaber eylediler ki Racīm gelüp Dīv-i ᶜAḳīm'e [17] "ᶜAcabā bu melᶜūn idi, yine ne fitne ḳoparmaġa geldi ola?" dirken laᶜīn gelüp ᶜAḳīm-nerre ikrām eyledi. Birbirlerinüñ [18] yüzlerine tükürüp eñselerine silleler urup ḥāl ḫāṭır ṣoruşdılar. Andan Racīm eyitdi: "Yā ᶜAḳīm, ben niye [19] geldüm, hīç ḫaberüñ var mıdur?" didi. ᶜAḳīm-nerre "Yoḳdur, yā Racīm, söyle görelüm." didükde Racīm-i ġammāz aġzın açup "Yā [20] ᶜAḳīm, bil kim Ḫurşīde Bānū bint-i Semendān Şāh ki senüñ maᶜşūḳuñdur, şimdi anı Īrān'dan Ferāmurz nām bir nev-civān [21] geldi, şarṭları bozup aldı, ḥālā Çābulḳā'da Bānū ile ẕevḳ <u> ṣafādadur." diyince ᶜAḳīm-nerre'nüñ gözleri döndi. [22] "Ferāmurz kimdür ki gelüp benüm maᶜşūḳum ala?! Şimdi varup hem Ferāmurz'ı ve hem Semendān'ı birer ᶜamūd ile ḫurd-ḫām idüp [23] Bānū<y>ı alur gelürem!" didi. Racīm gülüp "Yā ᶜAḳīm, Ferāmurz senüñ didügüñ Ferāmurz degüldür. Sen aña rū-be-rū ṭurup [24] ceng ile cevāb virmege ḳādir degülsin, zīrā ziyāde zor-āver

kimsedür; ancaḳ şimdi varup nihānī gözedür [25] –sin, gice Bānū ile yaturken maᶜşūḳuñı ḳapup bunda alur gelürsin. Eger ṣoñra Ferāmurz sen ḳapdugın ṭuyup **[310ᵇ]** [1] bunda gelürse o zamān bir ṭarīḳ ile furṣat bulup helāk eylersin." diyüp gitdi.

ᶜAḳīm-nerre Racīm gidince dem [2] çeküp Çābulḳā'ya geldi. Tamām bārgāh Ferāmurz'ı nişānlayup nıṣfu'l-leyl olduḳda Ferāmurz, Ḫurşīde Bānū ile cāmeḫᵛāba [3] girüp uyudılar. ᶜAḳīm-nerre hemān furṣat bulup ḥarem çadırın ḳubbeden yarup ve Ḫurşīde Bānū<y>ı alup ber-havā [4] çıḳardı; ammā Bānū feryād idince bu kerre Ferāmurz uyandı, gördi, Bānū yoḳdur, bārgāhdan ṭaşra çıḳdı. Meger Surḫāb- [5] -cinnī görmiş-idi, Ferāmurz'a gösterdi. ᶜAḳīm-nerre'yi ber-havā añurup öyle bir naᶜra urdı kim ᶜAḳīm-nerre daḫı yañılup [6] Ḫurşīde Bānū'y<ı> ḳapdı, ṣalıvirdi, Surḫāb-cinnī yire düşmedin ḳapdı; ammā ᶜAḳīm-nerre biraz sendeleyüp yine [7] kendin cemᶜ eyleyüp dem çekdi; ammā naᶜra-i Ferāmurz'uñ dehşetinden maġārasına dek gitdi. Burada naᶜra-i Ferāmurz'dan [8] herkes beliñleyüp yirlerinden durup "ᶜAcabā bu naᶜranuñ aṣlı ne ola?" diyüp taᶜaccübe vardılar. Ferāmurz, Bānū'yı alup yine [9] bārgāhına geldi. Bānū'dan aṣlın ṣordı. Bānū eyitdi: "Aṣlın bilmen. Bir dīv ḳapdı." didi. Hele ṣabāḥ oldı, [10] Ferāmurz dīvāna çıḳdı. Semendān Şāh daḫı gelüp gice olan naᶜra<y>ı ṣordı. Ferāmurz daḫı naḳl idüp eyitdi: [11] "Pādişāhum, hīç Bānū'ya ᶜāşıḳ geçinür kührāb var mıdur?" didi. Semendān Şāh "Belī, Kūh-ı ᶜAḳīm'de ᶜAḳīm-nerre dirler bir yavuz [12] dīv vardur, çoḳdan ḳızuñ ṭālibidür. Birḳaç-kerre kührāb gönderüp istedi. Ben 'Küçükdür.' diyü ṣavdum. Var ise [13] ol laᶜīndür, ḫaber alup gelüp Bānū'y<ı> ḳapmışdur." didi. Ferāmurz bunı işidüp eyitdi: "İmdi iḳtiżā eyledi ki [14] varup ol melᶜūnuñ ḥaḳḳından gelmek lāzım oldı; ammā Kūh-ı ᶜAḳīm'i kim bilür?" didi. Surḫāb-cinnī "Ben bilürem." didi. [15] Ferāmurz, Ḫüsrev'i kendi yirine vekīl idüp ve raḫşına binüp Surḫāb-cinnī'<y>i yanına alup, ber-havā, ᶜazm-i Kūh-ı ᶜAḳīm eyledi.

Az [16] zamānda Kūh-ı ᶜAḳīm'e gelüp Ġār-ı ᶜAḳīm öñinde inüp Surḫāb'a "Var, yā Surḫāb, ᶜAḳīm-nerre'ye söyle, gelsün. Aña söyleyecegüm [17] var." didi. Surḫāb-cinnī maġāradan içeri girdi. Bu maġāra ise birbirinden geçme bir yir idi. Biraz gidüp iki kührāb [18] bir ādemi kebāb eylemişler alup giderler, Surḫāb-cinnī

bunlaruñ ḳafasınca gidüp bunlar bir ḥücreye vardılar. Surḫāb [19] gördi, ᶜAḳīm-nerre birḳaç ᶜifrītler ile oturup şarāb içerler. Bu dīvler daḫı ol benī-ādem kebābuñ getürüp Dīv-i [20] ᶜAḳīm'üñ öñine ḳodılar. Bunlar yimege başladılar. Bu eşnāda Surḫāb-cinnī gelüp Dīv-i ᶜAḳīm'e görinüp temennā eyledi. Meger [21] Dīv-i ᶜAḳīm, Surḫāb'ı bilürdi, görince "Merḥabā, yā Surḫāb, niye geldüñ?" didi. Surḫāb "Yā ᶜAḳīm, ṭaşrada seni bir ādem [22] ister, 'Gelsün, aña sözüm vardur. Er ise ḳorḳmasun, gelsün.' didi." diyüp döndi. ᶜAḳīm-nerre bundan <ᶜAḳīm-nerre [23] bundan>[20] ᶜaẓīm ġażaba geldi. Bir kerre hemān ᶜamūdın ḳapup maġārasına yüridi. Tā kim ḳapuya gelüp ṭaşra çıḳduġı gibi [24] hemān Ferāmurz'ı görince Ḳahramān-ı Ḳātil ṣandı, ödi aġzına geldi, zīrā Ḳahramān'uñ ṣūret u ṣalābeti Ferāmurz'a pek [25] beñzerdi, ḥattā boyı bile ber-ā-ber idi. Ḳahramān-ı Ḳātil de seksen sekiz arış ḳaddiyle Ferāmurz da. Muḳaddemā Ḳahramān-ı Ḳātil **[311ᵃ]** [1] bu laᶜīn ile üç-gün ceng idüp ᶜAḳīm-nerre zebūn olınca ġāra girüp nā-būd nā-peydā oldı. Ḳahramān ardınca [2] girüp ġārı arayup bulamadı, ᶜāciz olup bıraġup gitdi idi. Şimdi Ferāmurz'ı görince Ḳahramān ṣanup [3] ḫavfa düşdi; ammā Ferāmurz ᶜAḳīm-nerre'ye naẓar eyledi, iki yüz on arış ḳaddi başı arslan başına beñzer; ammā [4] ġāyetle büyük ve dişleri sütūna beñzer, gözleri birer ᶜaẓīm ḳalḳan ḳadar var ve dört eli var, gövdesi evren gibi [5] pul pul. Ferāmurz bu laᶜīni ol hey'etde gördükde ḥayrān oldı, dönüp "Ey laᶜīn-i bī-dīn, niçün gelüp Ḫurşīde [6] Bānū'yı ḳapmaḳ murād eyledüñ? İşitmedüñ mi kim ol ġayrı pençe-i ᶜanḳāya girdi, kimseye fā'idesi olmaz olmaz." diyince ᶜAḳīm- [7] -nerre bildi ki bu Ḳahramān degül Ferāmurz'dur, didükleri dilāverdür. "Hemān nā-bekār, sen misin benüm maᶜşūḳum alan? Yā ben seni ṣaġ mı [8] ḳosam gerek?" diyüp ol ᶜamūdı dört eliyle ṭutup Ferāmurz'a bir ᶜamūd urdı. Ferāmurz Gürz-i Süleymān'ı ber-ā-ber virdi. [9] ᶜAmūd gürze niçe indi ise Ferāmurz ḳolları yirinden ḥareket eyledi. Hemān gürzi ṣalıvirüp iki ellerin zānūya [10] ḳoyup ketfin ber-ā-ber virdi. ᶜAmūddur, Ferāmurz'uñ ketfine inince burnından acı acı tütünler gelüp ṭamar-be-ṭamar ḫaber-dār oldı. [11] ᶜAḳīm-nerre ᶜamūdın żabṭ idüp "Yat imdi nā-bekār ḫākī!" diyüp dönüp maġārasına gide. Bu ṭarafdan Ferāmurz kendin [12] dirüp nerreye "Bre melᶜūn, cān almadan ḳanda ḫalāṣ eylersin?" diyü naᶜra urınca ᶜAḳīm-nerre

[20] Bu bölüm, metinde iki kez yazılmış.

beliñleyüp döndi, Ferāmurz [13] sedd-i İskender gibi durur gördi, bi'ż-żarūrī taḥsīn eyledi; ammā yine melᶜaneti ġalebe idüp "Hāy nā-bekār ḫākī, sen ölmedüñ mi?" [14] diyüp daldı kim bir ᶜamūd daḫı üze. Ferāmurz "Çek elin laᶜīn, nevbet benümdür. Ben senüñ ḥammāluñ mıyam? Bir de ben urayum!" diyüp ḳapdı [15] Gürz-i Süleymān'ı, nerreye bir ᶜamūd urdı. ᶜAḳīm-nerre daḫı ᶜamūdın ber-ā-ber virüp Gürz-i ᶜAḳīm'üñ ᶜamūdına indükde ᶜAḳīm-nerre'nüñ [16] ḳolları bükildi, başın ḳaçurup arḳaya alduḳda bir kerre yüzi üzerine ḳapandı, yine ḳalḳup Ferāmurz'a irişüp bir ᶜamūd [17] daḫı urdı. Ferāmurz daḫı yine menᶜ eyledi; ammā rāvī ḳavlince Ferāmurz bu laᶜīn ile üç sāᶜat miḳdārı ceng eyledi; [18] ammā ᶜAḳīm-nerre gitdükce zebūn oldı. Hemān ᶜamūdın alup maġārasına ṭoġrı firār eyledi. Ferāmurz, nerreye "Yā ḳor-mıyam seni ki [19] elümden ṣaġ ḫalāṣ olasın?" diyüp Surḫāb-cinnī'ye "Düş öñüme!" eyledi. Surḫāb-cinnī Ferāmurz'uñ öñine düşüp maġāradan [20] içeri girdiler, ᶜAḳīm-nerre'nüñ ḳafasına düşdiler; ammā ᶜAḳīm-nerre gelüp ṣoluyaraḳ geçüp yirine oturdı. Anda olan [21] kührāblar gördiler ᶜAḳīm-nerre'nüñ çehresi bozuḳ, su'āl eylediler: "Ey Sulṭān-ı Kührābān, gelen ḫākī naṣıl ḫākīdür, gelmege [22] sebeb nedür?" dirken anı gördiler. Ferāmurz elinde gürz "Ey muḥanneṯ laᶜīn, ḳaçmaḳ ile elümden ḳurtılur mısın?" diyüp geldi. [23] ᶜAḳīm-nerre [...] laᶜīnlerden ᶜār idüp "Hāy nā-bekār ḫākī, sen bunda da mı geldüñ?" diyüp ḳalḳdı ve ᶜamūdın ḳapup [24] Ferāmurz'a ḥavāle eyledükde Ferāmurz fikr idüp "Ben bu laᶜīn ile niçe bir oynarum, eyüsi bunuñ ḥaḳḳından gelmekdür." diyüp hemān [25] gürzi elinden bıraġup miyānından tīġın ᶜuryān idüp ṣaġ omuzı başından ṭutdurup bir tīġ-ı tiz-ḫūn-rīz āteş- **[311ᵇ]** [1] -engīz öyle ᶜaşḳ eyledi ki ᶜAḳīm-nerre bu ḥāli görüp cān ḫavfıyla ᶜamūdın ber-ā-ber virdi. Tīġ ᶜamūda irdükde ᶜamūdı [2] orta yirinden iki pāre idüp ṣaġ omuzından iki elüñ kesüp yire bıraḳdı, anda daḫı ḳarār itmeyüp ṣaġ uyluġına [3] indi, anı da ḳalem vārī kesüp yire bıraḳdı. ᶜAḳīm-nerre cān ḥavli ile ṣol elinde ḳalan yarım ᶜamūdı Ferāmurz'uñ çehresine [4] ḥavāle eyledi. Ḳolcaġ-ıla menᶜ idüp bir tīġ daḫı ṣol cānibine urdı, iki eliyle bir uyluġı daḫı gidüp köskütük [5] kelle ile gövde zemīne indi ve öküz gibi baġırmaġa başladı. Anda olan kührāblar bu ḥāli görüp birden Ferāmurz'uñ üzerine [6] ᶜamūdların ḳapup yüridiler. Ferāmurz bir naᶜra-ı saḫt urup cümlesin şaşurdı ve her birin bir tīġ ile helāk eyledi, [7] bundan-ṣoñra ᶜAḳīm-nerre'nüñ kellesin bedeninden cüdā

eyledi. Maġāra için gezüp vāfir cevāhire müteᶜallik̟ olan eşyāyı [8] cümle ṭaşra çık̟ardup ve "ᶜAk̟īm-nerre'nüñ kellesin daḫı al." diyüp tenbīh eyledi ve kendi maġāradan ṭaşra çık̟up K̟uṭb-ı [9] āteş-dem'üñ yanına geldi. "Yā K̟uṭb, sen bunda ṭur, ben çeşme bulup tāze-kārlık̟ ideyüm." diyü eṭrāfına bak̟ınurken bir bıñar [10] gördi, ol bıñara ṭoġrı teveccüh idüp giderken gördi, k̟arşuda bir k̟ubbe görinür. "Eyā bu k̟ubbe ne ola? Ġālibā defīne olmak̟ [11] vardur." diyüp yüridi, ol bıñara gelüp tāze-kārlık̟ eyledi.

Baᶜdehu üzerin bıñardan pāk idüp oradan k̟ubbe öñine [12] geldi, gördi, k̟ubbenüñ bir k̟apusı var, açık̟, iki ṭarafda iki cinnī k̟ocası oturur. Ferāmurz bunlara gelüp ᶜaşk̟ eyledi. [13] Bunlar ayaġa ṭurup Ferāmurz'a ᶜizzet eylediler. Ferāmurz bunlara "Ey cinnīler, bunda ne beklersiñüz ve bu k̟ubbe nedür ve içinde ne vardur?" [14] didi. Bunlar nuṭk̟a gelüp eyitdiler: "Sulṭānum, bu k̟ubbeye K̟ahramān dirler ve bu k̟ubbenüñ orta yirinden bir ᶜaẓīm cāh vardur, Cāh-ı [15] ᶜAk̟īm dirler ve ol cāhuñ içinde bir dīv-i ᶜayyārī maḥbūsdur altı aᶜvānı ile, adına K̟ırṭās-ı merdüm-ser Ṭaḥmān-ād-mīzād [16] dirler bir nerre vardur, anuñ oġludur, K̟ahramān'a ᶜişyān idüp çeb düşdi. K̟ahramān bunı ele getürmek murād idüp çok̟ [17] çalışdı, olmadı, bir ḥāliyle ele getüremedi; ammā bu ṭaġda bir kührāb-ı zeber-dest olur, adına ᶜAk̟īm-nerre dirler, bu K̟ırṭās-ı [18] merdüm-ser bir gün ᶜAk̟īm-nerre'ye gelüp dost olur ve bir gice varup K̟ahramān'ı uyurken k̟apup bunda getürdi, ᶜAk̟īm-nerre ile [19] müşāvere idüp bu cāha ḥaps eylemege indürdi. Ol arada K̟ahramān'uñ ᶜak̟lı başına gelüp hemān bendin k̟ırup naᶜra ile [20] şaşurup K̟ırṭās'ı ṭutup bend'e çekdi ve Īrān'a ḫaber gönderüp ḥak̟īm bennālar getürtdi ve k̟ubbe<y>i binā itdürüp altı aᶜvānı ile [21] K̟ırṭās-ı merdüm-ser'i cāha ḥaps eyledi ve üzerine esmā ile ṭılısm itdürdi. Netīce, aḥvāllerinden istifsār idüp [22] dānālar reml eylediler, "Devr-i Şems'de yine senüñ evlādlarından Nīrem nām bir dilāver gelüp Dīv-i ᶜAk̟īm'i k̟atl idüp Dīv-i K̟ırṭās'ı [23] altı aᶜvānı ile ḫalāṣ idüp ve bu K̟ırṭās'ı kendüye tābiᶜ eylese gerekdür." didiler, zīrā K̟ahramān bunları ḥabs eyledükden-soñra [24] ᶜAk̟īm-nerre ile üç-gün üç gice ᶜaẓīm ceng idüp ᶜāk̟ıbet ᶜAk̟īm-nerre<y>i zebūn eyledi. ᶜAk̟īm-nerre feryād idüp maġārasına [25] girdi, ġayrı çık̟madı. K̟ahramān ardınca girüp üç-gün, ᶜale't-tevālī, maġārada nerre<y>i aradı,

bulamayup ᶜāciz oldı, maġāradan **[312ª]** [1] çıḳup geldi, bu ḳubbe<y>i cāhuñ üzerine yapdurup bizi nigeh-bān ḳodı. ‘Ol dilāver her ne zamān gelüp Ḳırṭās’ı [2] ḫalāṣ eylerse siz daḫı ol-zamān āzād oluñ ve ol dilāverden destūr alup diyāruñuza gidüñ.’ didi. İşte ol [3] zamāndan beri beklerüz ki Nīrem didükleri dilāver gelüp Ḳırṭās’ı ḫalāṣ eyleye de biz de destūr alup diyārumuza giderüz.” [4] diyüp ḫāmūş oldılar. Ferāmurz, cinnīlerden bu ṣadedi istimāᶜ eyledi, şād olup bunlara “Müjde, ey cinnīler, işte [5] didigiñiz dilāver benüm ve ᶜAḳīm-nerre’yi bugün öldürdüm. Gelüñ baña cāhı gösterüñ.” didi. Cinnīler şād olup Ferāmurz’uñ [6] öñine düşdiler. Ferāmurz ḳubbeden içeri girüp gördi, ḳubbenüñ ortasında bir ᶜaẓīm seng-i ḫārāyı ḳapamışlar; [7] ammā ol ṭaşuñ ortası delük, ol delükden allı yeşilli tütünler çıḳar. “İşte cāh budur ki bu ṭaşı aġzına ḳapadı. [8] Ortasından çıḳan tütün ol dīvlerüñ nefesleridür.” didiler. Ferāmurz, zırḫ dāmenlerin, miyānına beste idüp bir kerre ol [9] ṭaşa dest urdı. “Yā Maᶜbūd-ı bī-zevāl!” diyüp nice zor eylediyse ṭaġa beñzer ṭaşı yirinden ḳaldurup bir cānibe [10] pertāv eyledi, cāhuñ aġzı açıldı. Ferāmurz ol cāha naẓar eyledi, bir ᶜaẓīm cāh bu ki nerdibān eylemişler mināre nerdibānı [11] gibi. Ferāmurz tīġ-ı āteşīni çeküp şuᶜlesi cāhuñ içine urdı, anuñ şuᶜlesi ile bismi’l-lāh diyüp nerdibāndan [12] aşaġı indi, gördi, bir polād ḳapu ve bu ḳapunuñ üst eşiginüñ üstine polāddan bir müşebbek revzen eylemişler, külḫan [13] damı gibi duḫān ol müşebbek revzenden gelür ve ḳapunuñ üzerine üç yaşında maᶜṣūm ḳadar bir polād ḳufl aşmışlar ve [14] Ferāmurz ol miftāḫı alup ḳuflı küşād eyledi ve ḳapuyı ḳapup, ḳapudur, güldürredek açıldı, gördi, bir ṭaşdan yonma [15] ḫücre, orta yirine yidi ᶜamūd vażᶜ eylemişler ve her ᶜamūda bir dīvi tebeden ṭırnaġa varınca ṣaraḳomışlar ve yanlarına [16] birer teber-i muᶜteber ḳomışlar. Ferāmurz bunlara naẓar eyledi, her biri bir mehīb kührāblar; ammā Ḳırṭās’a naẓar eyledi, başı insān [17] başına beñzer, ṣūreti insān gibi; ammā gözleri birer ḳan-ıla memlū ṭaşt-ı faṣṣāda beñzer, pençeleri arslan pençesi gibi, [18] yüzine baḳanlar zān olur. Bunlar Ferāmurz’ı görince Ḳahramān’ı ḳıyās eylediler, bir uġurdan “Amān devletlü ṣāḥib-ḳırān, [19] bizi bu bend-i belādan ḫalāṣ eyle, bir daḫı saña ᶜiṣyān itmeyelüm.” diyü çaġrışdılar. Her birinüñ ṣadāsı balyimez topı ḳadar [20] çıḳardı. Ferāmurz gelüp eyitdi: “Ey nerreler, ḳanda giden Ḳahramān, baña Ferāmurz dirler, ben daḫı anuñ evlādlarındanum.” didükde [21] bunlar “Öyle mi? Çünki

Ḳahramān cihāndan gitdi, bunca demden beri bizi bunda maḥbūs iden anuñ ḫavfıdur.” diyüp zor [22] idüp bend ü zencīrlerin ḳırdılar ve teberlerin ḳapup Ferāmurz’uñ üzerine ḥamle eylediler. Ferāmurz bu ḥāli görince öyle bir [23] naᶜra urdı kim ol cāhuñ içi naᶜra ile dolup güm güm ṣadā virdi. Bunlaruñ yidisi de naᶜranuñ heybetinden ġaşş [24] olup ḳaldılar. Ferāmurz bunları yine bend’e çekdi, yine ol ᶜamūdlara ṣaraḳodı. “Yatuñ imdi melᶜūnlar ġayrı ḳıyāmet [25] ḳopınca!” diyüp dönince gördi, ḳapunuñ iç ṭarafında bir küçücük altun levḥ aṣılu. Ferāmurz “Bu ne ki?” diyüp ol levḥi aldı **[312ᵇ]** [1] ve naẓar eyledi. Yidi isim yazılu, başında Ḳırṭās yazar. Bildi kim bularuñ isimleri yazılmış. Öbir yanında “Bu levḥi ḥıfẓ idesin, [2] dīvler emrine rām olur.” dimiş. Ferāmurz şād olup ve levḥi üzerine aldı; ammā dīvler gördiler kim Ferāmurz kendülerin bir naᶜra [3] ile şaşurdı ve bend’e çekdi. Bilmediler kim Ferāmurz’a kimseler ġarīm olmaz. İtdükleri işlere nādim oldılar, “Ġayrı ḳıyāmete dek [4] bu bendde ḳaluruz. Ne yavuz ḫaṭā eyledük!” didiler. Aṣıl söz Ḳırṭās’dadur, zīrā Ḳırṭās ne yaparsa anlar da anı yapar. Ḳırṭās [5] dönüp “Amān ey dilāver-i ᶜālem, ḫaṭā itdük! Murādumuz seni tecribe idi. Ölince ḳuluñ olalum, bizi ṣalıvir!” didi ve hem levḥüñ [6] daḫı ḫāṣṣası, fi’l-ḥāl, te’ṣīr idüp bunlaruñ derūnlarında olan ᶜadāvet tebdīl-i muḥabbet oldı. Ferāmurz yine bunlaruñ bendlerin [7] alup bunlar da gelüp Ferāmurz’uñ ḳademinde baş ḳoyup derūnī Ferāmurz’a bendeler oldılar. Ferāmurz ġāyet ḥaẓẓ idüp Ḳırṭās [8] Ferāmurz’ı ṣırtına alup ṭaşra çıḳardı. Ol iki cinnī bunları görüp Ferāmurz’a taḥsīn eylediler ve kendülerin ġayrı āzād [9] olacaḳların bilüp şükr-i ᶜaẓīm eylediler ve gelüp Ferāmurz’uñ ḳademinde baş ḳodılar, “Mübārek-bād!” didiler ve iẕin ṭaleb [10] eylediler. Ferāmurz bunlara iẕin virdi. Bunlar tekrār temennā idüp diyārlarına gitdiler. Buraya dek Surḫāb-cinnī daḫı [11] daḫmede olan eşyāyı çıḳarup gördi, Ferāmurz bu ḳadar ẓann ile ḳubbe-i Ḳahramān’a gelüp gördi, Ferāmurz, Ḳırṭās’ı [12] ḫalāṣ idüp kendüsine bend eylemiş, şād oldı ve Ferāmurz da Surḫāb’ı görüp “Yā Surḫāb, ġār-ı ᶜAḳīm’de bir nesne ḳaldı mı?” [13] didi. Surḫāb “Ḫayır sulṭānum, ḥattā kelle<y>i daḫı çıḳardum.” didi. Ḳırṭās ile Surḫāb meger evvelden āşinā idi, birbiriyle ḥāl [14] ḫāṭır ṣoruşdılar ve Ḳırṭās kelle<y>i ṣordı “Kimüñ kellesidür?” diyü, Surḫāb-cinnī daḫı “ᶜAḳīm-nerre’nüñdür.” didi. Ḳırṭās-ı [15] merdüm-ser, ᶜAḳīm-nerre’nüñ öldügüñ gūş eyledükde Ferāmurz’uñ ne ḳuvvete mālik server

olduġın bilüp muḥabbeti bir iken iki [16] biñ oldı ve oradan ġār-ı ᶜAḳīm'e gelüp ᶜAḳīm-nerre'nüñ künbed gibi kellesin gördi, ġayrı Ferāmurz'a ṣıdḳ u ḫulūṣ ile [17] bende oldı. Ḫulāṣa-i kelām, Dīv-i ᶜAḳīm'üñ eşyāsın sā'ir kührāblara yükledüp Ferāmurz Ḳuṭb'a süvār oldı. [18] Ṣaġ yanına Ḳırṭās, ṣol yanına Surḫāb geçüp ber-havā "Ḳandasın Çābulḳā?" diyüp revāne oldı.

Eẕ-īn cānib, işte [19] Ferāmurz, ᶜAḳīm-nerre'nüñ mekānın ḫaber alup yirine Ḫüsrev-i ejderhā-bend'i vekīl idüp gitdi. "Üç günde gelürem." didi. [20] Üç gün oldı, Ferāmurz gelmedi. Gerek Semendān Şāh ve gerek Ḫurşīde Bānū daḫı ḳasāvete düşdi; ammā Ḫüsrev eyitdi: [21] "Elem çekmeñ. Hā üç-gün olmazsa dörtde gelsün. Eger benüm bildügüm Ferāmurz ise Dīv-i ᶜAḳīm gibi nerre aña ẓafer bulmaz." [22] didi. Bunlar ol-gün daḫı ṣabr eylediler, yine bir eṣer ẓuhūr eylemedi. Ḥaremde Ḫurşīde Bānū ġayrı dīvāne oldı. Bişinci [23] gün Semendān Şāh, vezīri olan Feylesūf-ı Dānā'ya eyitdi: "Ey dānā, luṭf eyle, bir reml it, göre ṣāḥib-ḳırān zāde- [24] –nüñ aḥvāli nice olmışdur, ḫāṭırumuz tesellī bulsun." didi. Feylesūf-ı Dānā daḫı eline usṭurlāb alup ḳurᶜa atdı, [25] ḫāki ḫāke, bādı bāda urdı, yazdı çizdi bozdı, netīce-i eşkāle naẓar idüp aḥkāmuñ buldı. Baş ḳaldurup **[313ᵃ]** [1] "Müjde pādişāhum, şimdi eṣeri ẓuhūr ider." diyesiye ḳalmaz, dirken nā-gāh havānuñ yüzinde allı yeşilli buluṭlar ẓāhir [2] oldı. "Bre görüñ nedür?" diyince bu ordunuñ öñine havādan süzilüp zemīne indiler, gördiler, Ferāmurz'dur, siñirden [3] segirdenek oldı. Evvel Semendān Şāh geldi, Feylesūf ile ardınca Ḫüsrev geldi, Behmen ve Kührāsb ve Sīmāb geldiler. [4] Ferāmurz ile görişüp "Ḫoş geldüñüz, devletlü ṣāḥib-ḳırān!" diyüp her biri mertebelerince duᶜā eylediler. Ḳırṭās'ı gördiler, [5] ṭoḳsan ṭoḳuz arış ḳaddi var, döşinde on iki biñ baṭman teber-i muᶜteber evren-dehān ᶜayyār gibi münaḳḳaş şiyr postından [6] ḳanṭuralar giymiş, altı aᶜvānı daḫı ol ṣūretde. Andan ᶜAḳīm-nerre'nüñ kellesin gördiler, ṭaġa beñzer. Bu laᶜīnüñ kellesi [7] böyle olduġı ṣūrında "Kendüsi ne mertebe müfret laᶜīn olmaḳ gerekdür!" diyü Ferāmurz'a taḥsīn eylediler. Bu arada Ḫurşīde [8] Bānū'ya müjdeciler gitdi. Ḫurşīde Bānū müjde idenlere ᶜaẓīm ikrām ve inᶜām eyleyüp kendi de mesrūr oldı. Andan Ferāmurz'- [9] -dan ser-güẕeştin su'āl idüp Ferāmurz daḫı vuḳūᶜı üzre naḳl eyledi.

Andan dönüp Feylesūf-ı Dānā'ya baḳdı ve ḫiṭāb [10] idüp "Ey dānā-yı ẕū-fünūn, senden bir niyāzum vardur. Ḳaçan Īrān pādişāhı Keykāvus Kāmrān Māzenderān'a gitdükde Dīv-i [11] Sefīd yidi sene siḥr-ile aᶜmā idüp ṣoñra pederüm Rüstem varup Dīv-i Sefīd'i ḳatl idüp cigeri ḳanın getürüp [12] cümlenüñ gözleri açıldı, bi-emri'llāh, eyü oldı ve "Ol Dīv-i Sefīd'üñ kellesin, selāmū'n-ḥakīm, ṭılısmāt-ile ve niçe [13] ṣanᶜatlar ṣarf idüp bir cām yapdı, pederümüñ her ne zamān neşāṭı olsa ol cām ile şarāb içer. Gerekdür ki [14] sen de baña Dīv-i ᶜAḳīm'üñ kellesinden bir cām yapasın ki senden daḫı cihānda bir yādigār ḳala." didükde dānā "N'ola sulṭānum, [15] baş üzerine!" didi ve bu kelleyi terbiye idüp laḥmın alup kemik ḳaldı andan bunı dürlü ṣanᶜatlar ile bir cām düz- [16] -di kim, fi'l-ḥaḳīḳa, ᶜadīmü'l-ᶜaḳli'l-ᶜadīl ber tefāriḳ oldı eger vüsᶜat-i cirmi ve ḳısmet-i derūnı su'āl olınur ise [17] öyle pek büyük degül idi, baᶜżīlar taᶜbīr idüp miṣālinde mübālaġa gösterdiler; ancaḳ bu faḳīrüñ taḫmīn [18] eyledügi mertebe budur ki meṣelā ol cāmı mā-ı ṣāfī ile memlū idüp keskin lodos ile aġzına ḳosalar ve bir iki [19] baġlu bu kürek ḳalyonı lodosın ṭarafından kenārına yigirmi dört pāre yelken açup gice gündüz ḳullansalar ol [20] bir kenārına bir ayda ancaḳ yanaşa-bilürdi. El-uhdetü ᶜale'r-rāvī[21], cāmdur, tamām oldı.

Bir gün Ferāmurz cümleye cām żiyāfeti [21] idüp serā-perde-i Süleymān'da ṭaᶜāmlar yindükden-ṣoñra meclis ālātı gelüp ele cām aldılar. Ferāmurz emr eyledi, ᶜAḳīm-nerre'nüñ [22] kellesin getürdiler. Şarāb-dāra fermān oldı, ṭulumlar ile bāde ṭaşıyup Dīv-i ᶜAḳīm'üñ kellesin ṭoldurdılar. Ferāmurz [23] bir kerre ḳaldurup bir eliyle żabṭ eyledi ve bilā-cürᶜa ve lā-tereddüd nūş eyledi, yine meydāna ḳodı, tekrār ṭoldurup [24] Ḫüsrev-i ejderhā-bend'e işāret eyledi. Ḫüsrev daḫı el ṣunup bir eliyle żabṭ eyledi ve ḳaldurup bilā-cürᶜa ve lā-tereddüd [25] nūş eyledi, tehī cāmı sāḳīye ṣundı. Yine doldurdılar, bu kerre Behmen'e işāret olındı. Behmen bir eliyle żabṭ eyledi; **[313ᵇ]** [1] ammā güc-ile içdi ve bāḳī ḳalanın Kührāsb'a virdiler. Ol da bāḳī ḳalan nıṣfın ṣülüṣānın içdi. Bulınan birer ikişer [2] ve ḳıyye, herkes ḥaddine göre içüp dökdiler. Andan Ferāmurz emr eyledi, yine pāk yıḳayup ve silüp ḫazīneye ḳaldurdılar. [3] Bundan-ṣoñra meclisde olan yārānuñ gözleri ṭās-ı pür-

[21] Anlatanın sorumluluğunda.

ḫūna dönüp tamām neş'e vü şevḳ-i neşāṭ oldılar, başladılar ṣoḥbete. [4] Eşnā-yı ṣoḥbetde maṭla^{c}-ı şems iñile<y>üp, "Bu Cābulḳā'da şemsüñ ṭulū^{c}ı vaḳtinde ṭās çalarlar, ḥikmeti budur ki şemsüñ maṭla^{c}ı [5] bu araya yaḳındur, sebebi oldur, zīrā güneş ṭulū^{c} eylerken iñileyü bir ġarīb ṣadā ḥāṣıl olur, ol ṣadāyı her kim istimā^{c} eylese [6] taḫammül idemez, helāk olur, işte ṭās çalmaġa bā^{c}iş budur ki ol ṣadā<y>ı kimse işitmiye." didiler. Ferāmurz "^{c}Acabā bu maṭla^{c}-ı [7] şemsi varup ziyāret ve temāşā eylemiş var mıdur?" didi. Semendān Şāh "Belī server, Ḥażret-i Süleymān bunda gelüp taḫt-ı ḳudretiyle [8] uġradı. Ḥattā ol-zamān biz şerī^{c}at-ı İbrāhīm üzre idük ve Ḥażret-i Süleymān'a īmān getürüp Ḥażret-i Dāvud şerī^{c}atine girdük [9] ve taḫt-ı ḳudrete binüp maṭla^{c}-ı şemsi ziyāret eyledük. Dönüşde Feylesūf ki Fīs oġlıdur āyīn-i Dāvud'ı [10] bu diyār ḫalḳına ta^{c}līm eylemek içün bunda ḳodı, ol-zamāndan beri bundadur. Bir de ceddüñ Sām-süvār gelüp ziyāret eyledi, [11] ġayrı kimse gitmedi. Bir yir vardur, andan öte aṣlā maḫlūḳātdan kimse gidemez, meger ṭaraf-ı Ḥaḳḳ'dan delīl ola. İlerüde bir kūh [12] vardur, kūh-ı ser-bülend dirler. Anda bir murġ olur, adına murġ-ı Būḳalemūn dirler, dünyāda ne-ḳadar reng var ise her bir tüyinde mevcūddur. [13] Ol murġ-ı Būḳalemūn ki bir adına murġ-ı Mübārek dirler, gerek Ḥażret-i Süleymān'a ve ceddüñ Sām-süvār'a ol murġ-ı Būḳalemūn delīl olmışdur." [14] didi. Ferāmurz eyitdi: "İmdi bunda gelmiş iken elbetde varup maṭla^{c}-ı şemsi ziyāret eylerem, ṣoñra Īrān'a varup 'Seyr u seyāḥatden [15] naḳl eyle.' didüklerinde ben de 'Maṭla^{c}-ı şemse yaḳın vardum.' disem gerekdür. 'Yā niçün varup ziyāret eyledüñ?' didüklerinde 'Varılmaḳ [16] ḳābil degül imiş.' dirsem 'Yā Sām-süvār varmış da, sen anuñ nebīresi degül misin? Hemān ḫavf idüp gitmedüñ.' dirler. Öyle didürmekden [17] eyüsi ölmek oladur. Ḫudā kerīmdür, lā-büdd, bize de bir delīl bulınur; ancaḳ ol Kūh-ı Ser-bülendi bilür kimse olsa." didükde Ḳırṭās-ı [18] Merdüm-ser yir öpüp "Ben ḳuluñ bilürem sulṭānum, o Kūh-ı Ser-bülend'i." didükde Ferāmurz "Pek a^{c}lā!" diyüp götürüp yine yirine [19] Ḫüsrev-i ejderhā-bend'i vekīl naṣb idüp "Diñle server, eger ben bir ḥāl olup gelmezsem benüm dārātum alup Īrān'da pederüm Rüstem'e [20] teslīm eyle ve aḥvālümi ifāde eyle ve eger bir evlādum ẓuhūr idüp ālātum ḳullanmaġa ḳādir olursa Allāh emāneti oġluma dārātum [21] viresin ve benüm rūḥum du^{c}ādan unutmayalar." didi ve cümleye tenbīh eyledi kim Ḫüsrev'üñ sözinden ṭaşra iş eylemeyeler ve girüp

[22] ehli Ḫurşīde Bānū ile daḫı ḥelālleşdi vedāᶜ idüp ṭaşra çıḳdı. İçerüde Bānū feryāda başladı. Andan Ferāmurz [23] ṭaşrada cümleye vedāᶜ eyleyüp Ḳuṭb-ı āteş-dem'e süvār olup Ḳırṭās-ı Merdüm-ser'i rikābına aldı ve ber-havā "Ḳandasın Kūh-ı Ser- [24] –bülend?" diyüp çekilüp gitdiler.

Az zamānda bir kūha geldiler. Bu kūh öyle bir kūh ki başı eflāke ser çekmiş bir yek-pāre ḳayadur, [25] aṣlā şecerden eşer yoḳ ve bu ṭaġuñ firāzı yidi sekiz ḫarman cirmi ḳadar ṣaḥrā ve bu ṣaḥrāda bir lāne-i metīn var taḫmīnen **[314ª]** [1] dört ḫarman cirmi ḳadar var; ammā aṣlā ẕevi'l-ervāḥ bir ferd yoḳdur, ejderhā kemükleri yıġılmış ki ḥaddi ḥaṣrı [2] yoḳ. Ferāmurz bunı görüp taᶜaccüb eyledi, dönüp Ḳırṭās'a eyitdi: "Kūh-ı Ser-bülend didükleri bu mıdur?" didi. Ḳırṭās "Belī [3] server, budur. İşte murġ-ı Būḳalemūn'uñ āşiyānesi; ammā kendi yoḳdur." didi. Ferāmurz "Biraz ṣabr idelüm, eger gelirse temāşā eyleyelüm [4] ve hem belki bize daḫı delīl olup maṭlaᶜ-ı şemsi ziyāret itdüre." diyüp Ḳuṭb'dan inüp ol lānede gezmege başladı, gördi, [5] ejderhā üstüḫᵛānlar arasında ol-ḳadar bāz vardur, şümāra gelmez. Nā-gāh anı gördiler, güneşüñ yüzi ṭutıldı ve [6] bir ġarīb vujuldı peydā oldı. "Eyā ne ola?" diyüp havāya baḳdılar, ne gördiler, cüşşede bir ṭaġa beñzer bir murġ-ı ᶜacāyib gelür, cenāḥı [7] sāyesi şemsüñ pertevin ḳaplamış ve ol vüjuldi ḳanadlarınuñ vujuldısı idi; ammā bu murġ tamām süzilüp āşiyānesine [8] yaḳın geldükde Ferāmurz gördi, bunuñ pençesinde biş yüz arış miḳdārı bir ejderhā, daḫı saġ ḳurum ḳurum olup gelür [9] ve ol murġ daḫı gördi, lānesinde yād kimseler var, düşmen ḳıyās idüp bir kerre pençesinde olan ejderhāyı ḳapup [10] ṣalıvirdi, aşaġa ejderhā indükde ḫurd-ḫām oldı. Andan murġ öyle bir şaḳıdı kim heybetinden Ḳırṭās gibi ᶜadīmü'l-vücūd [11] Kührāb-ı zeber-desti bī-hūş eyledi ve Ḳuṭb-ı āteş-dem ġaşş olup ḳaldı ve Ferāmurz gibi ciger-dār server mebhūt oldı, [12] yaᶜnī serāsime oldı. Hemān murġ bir kerre Ferāmurz'uñ üzerine süzilüp murād eyledi ki ḳanadı ile Ferāmurz'ı çarpup [13] maḥv eyleye. Ferāmurz müddet-i ᶜömrinde bir şeyden ḫavf eylememiş iken bu murġuñ gelişinden vehm alup cān ḥavli ile tīġ-ı āteşīni [14] çeküp nice ṣaldıysa murġuñ ṣaġ ḳanadına gelüp ḳanadından yidi dāne perrin kesüp zemīne düşürdi. Murġ-ı Būḳalemūn [15] tīġuñ şuᶜlesinden ürküp bir ṭarafa çavdı gitdi ve bir kerre cevelān idüp öteden yine

ġıjġırup yüridi ki Ferāmurz'ı [16] pençesiyle ḳapup iki pāre eyleye. Ol maḥall ḥ^{v}āce-i ^{c}ilm-i ledün Ḫıżır-zinde ẓāhir olup Ferāmurz'a "Çek elüñ yā Ferāmurz, [17] ḫaṭā eylersin! Bu murġ bir mübārek ḳuşdur." didi ve dönüp murġ-ı Būḳalemūn'a daḫı ḫiṭāb idüp "Yā murġ-ı mübārek, göñlünden [18] ḫışm u kīni gider! Ol dilāver saña düşmenlik içün gelmedi, dostlıḳ ile geldi, senüñ yanında ḥāceti vardur, [19] anı ricā ider. Gerekdür ki ḥāceti yirine getüresin, emr-i Rabbānī budur ki delīl olup maṭla^{c}-ı şemsi ziyāret itdüresin!" [20] diyüp ġā^{c}ib oldı. Çünki murġ-ı Būḳalemūn Ḥażret-i Ḫıżır'dan bu kelimātı işitdi, hemān ḫışm u kīni terk idüp rıfḳ <u> [21] mülāyemet ile süzilüp āşiyānenüñ bir ṭarafına ḳanadların dirüp ādāb-ile geldi, Ferāmurz'a selām virdi. Ferāmurz daḫı [22] ^{c}izzet ile selāmın aldı. Murġ "Ḫoş geldüñ, ey dilāver-i ^{c}ālem, ma^{c}ẕūr olsun, bilmedüm, seni düşmen ḳıyās eyledüm." diyüp [23] vāfir ^{c}öẕür diledi. Ferāmurz "Māni^{c} degüldür ey murġ-ı mübārek, ẓāhir her kişi meskeninde yād kimesne görse düşmen ṣanur; ancaḳ [24] ben ḫaṭā eyledüm, dehşetümden kendim unudup saña tīġ çekdüm, perrin düşürdüm, bu cürmümüzi ^{c}afv eyle ve hem senden [25] ricā eylerem ki çünki bir ḫaṭādur oldı, şol düşen perrleri baña hībe eyle, teberrüken otaġa yapdurup ^{c}aşḳuña başumda **[314^{b}]** [1] ṭaşıyayum." didi. Murġ gülüp "Yā Ferāmurz, daḫı benüm otaġalarum bir ṣāḥib-ḳırāna müyesser olmamışdur; ancaḳ sen kendi ḳılıcuñ [2] ile aldın, benden yādigār olsun." didi. Bu maḥalle dek meger Ḳırṭās'uñ da ^{c}aḳlı başına gelmiş-idi. Ferāmurz eyitdi: "Ey ser-bāz-ı [3] nerre-gān**,** al şu tüyleri, eyüce ḥıfẓ eyle. İnşā'allāh selāmete çıḳduḳda otaġa yapdururam." didi. Ḳırṭās "Be-ser <ü> çeşm." [4] diyüp alup żabṭ eyledi. Murġ, Ḳırṭās'a baḳup "Bu kimdür?" didi. Ferāmurz daḫı aṣlı ile naḳl eyledi. Murġ-ı Būḳalemūn "İmdi [5] öyle ise bu nerre daḫı maḥrūm olmasun." diyüp Ḳırṭās'a da virdi. Ḳırṭās ziyāde ḥaẓẓ idüp murġ-ı Būḳalemūn'a ṭapu [6] ḳıldı ve du^{c}ā eyledi. Ferāmurz dönüp "Yā murġ-ı mübārek, gerçi küstāḫlıḳdur; ammā sen ṭuyūr cinsinden olup bu benī-ādem lisānın [7] nice ögrendüñ, sebeb nedür?" didi. Murġ-ı Būḳalemūn eyitdi: "Ey pehlevān, Ḥażret-i İbrāhīm ^{c}a<leyhi's-selā>m Ḥażretleri buraya uġrayup aña īmān [8] getürdüm ve niyāz idüp 'Yā nebī-Allāh, ceddüñ Ḥażret-i Ādem-i ṣāfī ^{c}a<leyhi's-selā>m, sīmurġ-ı ^{c}anḳāya du^{c}ā eyledi, 'Benī-ādem lisānın hem söyler ve hem [9] añlarsın.', daḫı baña du^{c}ā eyle.' didüm. Ḥażret-i İbrāhīm daḫı du^{c}ā idüp tīz du^{c}āsı müstecāb oldı. Ol-zamāndan beri yitmiş- [10] -iki

lisānı hem söylerüm ve añlaram.” didi. Ferāmurz eyitdi: “Yā murġ-ı mübārek, senden bir ricām daḫı vardur. Luṭf eyle, baña delīl [11] olup maṭla^{c}-ı şemsi ziyāret itdür.” didi. Murġ-ı Būḳalemūn “N’ola, baş üzerine. Ceddüñ Sām’a ve Ḥażret-i Süleymān’a ben delīl [12] olup getürdüm.” didi. Andan yine Ferāmurz Ḳuṭb’a süvār olup Ḳırṭās rikābınca murġ-ı mübārek öñine düşüp ber-havā gitdi. [13] Tā kim bir gün bir kūh-ı ^{c}aẓīmüñ firāzına geldiler. Ferāmurz bunı görüp “Eyā ne ola?” diyü dönüp murġ-ı mübāreke su’āl eyledi. “Yā [14] murġ-ı mübārek, bu şaḫış kimdür ve böyle altmış ḳanadı var, iki başı var, elinde bir cām ṭutar, gāh gāh elinde olan cāmı gösterüp [15] yalabdur ve gāh ṣaḳlar.” Ferāmurz bunı görüp “Eyā ne ola?” diyü murġ-ı mübāreke su’āl eyledi. “Yā murġ-ı mübārek, bu şaḫış kimdür ve böyle [16] ol cāmı niçün gāhī gösterüp gāhī ṣaḳlar?” didi. Murġ eyitdi: “Ey dilāver-i ^{c}ālem, ol şaḫış melekdür, berḳ üzerine müvekkildür [17] ḳaçan ol cāmı gösterür, berḳ ẓuhūr eyler.” didi. Andan geçüp bir deryāya geldiler, öyle ḥareket eyler kim baḥr-i sīmābdur. Ol deryāda [18] bir cezīre var, ol cezīre de zıbıḳ gibi ḥareketden ḫālī degül; ammā bu cezīrede üç yüz altmış mīl var, her mīlüñ bir zū-ferāḫı [19] vaṣfā gelmez ve ne şeydendür ma^{c}lūm degüldür ve her mīlüñ dibinde bir bıñar var ve her bıñaruñ öñinde bir ḥavż var ve her ḥavżuñ [20] üzerinde yidişer melek ta^{c}yīn olınmış, her melegüñ ellerinde ḳumḳumalar var, bıñardan ḥavża ṣu dökilür, ḥavżdan melekler ol [21] ḳumḳumaları ṭoldururlar. “Bunlaruñ sırrı nedür?” diyü su’āl eyledi. Murġ-ı mübārek eyitdi: “Ey dilāver, bu deryāya deryā-yı Aḫterān dirler, [22] bunda menzil ve mekān olmaz ve ol cezīre maṭla^{c}-ı şemsdür ve ol meleklerin her biri bir güne ve bir dereceye işāretdür ki sene-i şemsiyye [23] ve üç yüz altmış gündür. Nücūm ḳavli altı gün daḫı vardur. O ḥesāb bu ḳıyāsa degüldür, zīrā bu burūcāt ḥesābıdur ki şems [24] her burcda otuz gün ṭurur ve her bir burcda derece ^{c}add olınur ve her günde bir derece ḳaṭ^{c} eyler. Bu taḳdīrce üç yüz- [25] - altmış gün on iki burca taḳsīm olınur. Ḫulāsa-yı kelām, güneş her gün bu mīllerüñ birinden ṭulū^{c} eyler ve şemsüñ **[315^{a}]** [1] aṣıl maḳāmı çarḫ-ı çehārumdan ya^{c}nī dördünci ḳat āsmāndadur ve bu zemīn bir ṭop gibidür, gökler zemīni yidi ḳat [2] iḥāṭa eylemişdür.” didi. Ferāmurz bunı işidüp ḥayrān oldı, nā-gāh anı gördi mīlüñ birinden bir ^{c}aẓīm melek ẓāhir [3] oldı, ellerinde nūrdan kemendler var, feryād eyledi, ol yidi melekler, ki ellerinde ḳumḳumalar ile ṣu ṭutarlar, anlar daḫı

[4] feryāda başladı. Der-ᶜaḳab bir melek daḫı ẓuhūr eyledi, anuñ da ellerinde nūrdan kemendler, feryād eyler. Anuñ ardınca bir melek [5] daḫı çıḳdı, anuñ da ellerinde nūrdan kemendler. Der-ᶜaḳab bir melek daḫı çıḳdı, ellerinde kemend. Bu dört melek, başları āsmānda [6] ve pāyları taḥte'ş-şerāda ve bu dört melek öyle feryād u zārī iderlerdi ki ol ḳumḳumalar ile şu ṭutan yidi melegüñ [7] feryāduñ başdurdılar; ammā Ferāmurz anı gördi, āfitāb-ı ᶜālem-tāb nūrdan bir ḳañlu üzerinde nūrdan bir ṣarı reng [8] arslana süvār olmış ve ol dört melek kemendler ile çekerler ve ol yidi melek güneş ẓāhir olduḳda ol ellerinde [9] olan ḳumḳumalar ile ṣuyı güneşüñ yüzine ṣaçup şemsüñ bir miḳdār ḥarāreti sākin oldı; ammā öyle feryād eyler [10] idi, ṣadāsın işidenlerüñ zehresi çāk olup helāk olurlardı velākin ol yidi melek ve ḳañlıyı çeken dört [11] melek feryād idüp anlaruñ feryādından güneşüñ feryādı çendān işidilmez idi. Tamām bu keyfiyyet üzre güneş ṣaḥā-yı [12] ṣafrāya vardı, ġayrı ṣadāsı kesildi. Ferāmurz dönüp murġ-ı mübārekden su'āl eyledi ki "Ey murġ-ı mübārek, bu şemsüñ nūrına [13] şu serpmekden murād nedür ve öyle şems niçün feryād ider ve bu melekler niçün feryād iderler, bunlaruñ aṣlı nedür?" didi. Murġ-ı [14] mübārek eyitdi: "Ey server-i ᶜālem, eger melekler ḳumḳuma ile ol ṣuyı yüzine serpmeseler cihān ḫalḳı şemsüñ ḥarāretinden [15] yanup kül olurdı ve meleklerüñ feryādına sebeb oldur ki güneşüñ feryādı işidilmeye, zīrā güneşüñ feryādı öyle [16] mehībdür ki işiden kimesneler taḥammül idemeyüp zehresi çāk olur ve güneşüñ feryādına sebeb oldur ki 'Yā Rabb, yine [17] ᶜāsī ḳullarınuñ yüzine mi baḳsam gerekdür?' diyüp feryād eyler." didi. Ferāmurz Ḥaḳḳ'uñ ḥikmetine māt ve ḥayrān ḳaldı. Andan-ṣoñra [18] murġ-ı Būḳalemūn "Yüri imdi ġayrı gidelüm, temāşā eyleyecek nesne ḳalmadı." diyüp döndiler. Tā kim yine kūh bilinde geldiler, [19] Ferāmurz murġ-ı Būḳalemūn'a vedāᶜ idüp ᶜazm-i Çābulḳā eyledi.

O ṭarafdan Ferāmurz maṭlaᶜ-ı şemse ziyārete gidüp Semendān Şāh [20] dīvān eyler, Ḫüsrev-i ejderhā-bend pāy-ı taḫt ṣandalīsinde "ᶜAcabā efendimüz maṭlaᶜ-ı şemse vardı mı, ziyāret ide-bilür mi?" diyü dürlü [21] dürlü taṣavvurlar iderlerdi. Bir gün yine Semendān Şāh dīvān idüp Ḫüsrev pāy-ı taḫtında şiyr-i ġurrende miṣāl otururken yine Ferāmurz'uñ [22] ṣadedi açılup "Eyā, aḥvāli nice oldı?" dirken hemān havādan birḳaç buluṭ renginde ḳaraltu peydā oldı, görenler birbirlerine

[23] gösterüp "Ṣaḳın efendimüz olmasun!" diyüp cümlesi ol ḳaraltuya nigerān oldılar. Fi'l-ḥaḳīḳa, ol ḳaraltular Ferāmurz ile [24] Ḳırṭās idi. Bunlar berḳ-i ḫāṭıf gibi süzilüp indiler. Ḫüsrev olsun, Behmen ve Kührāsb ve Sīmāb ve sā'ir dilāverler [25] olsun segirdişüp geldiler, Ferāmurz'ı istiḳbāl idüp öñinde temennā eylediler. Semendān Şāh ile Feylesūf-ı Dānā daḫı **[315^{b}]** [1] ḳarşu gelüp görişdiler. Ferāmurz serā-perde öñine gelüp Ḳuṭb'dan inüp içeri girdi ve geçüp pāy-ı taḫt ṣandalīsinde [2] ḳarār eyledi. Ḫüsrev alt yanına oturup Behmen-i Çābulḳāyī ṣol pāy-ı taḫtda ḳarār eyledi. Andan Ferāmurz cüz'ī oturup [3] ḳalḳup üzerinden ālāt-ı ṣāḥib-ḳırānī<y>i çıḳarup gencūra teslīm eyledi ve ḥareme gitdi. Ḫurşīde Bānū'ya ise muḳaddem [4] müjdeciler gitmiş-idi, ḳarşu gelüp biñ nāz ile Ferāmurz'uñ elin öpdi. Ferāmurz bunı sīneye çeküp der-āġuş [5] eyledükde Siyāvuş köçek ḥarekete gelüp baş ḳaldurdı. Ferāmurz daḫı tīzdür, aḫşāma dek ṣabr eyledi ammā hele biraz [6] görişüp yine ṭaşra çıḳdı, gelüp yirinde ḳarār eyledi. Ṭa^{c}ām gelüp yindi. Meclis gelüp ele cām aldılar, bir miḳdār keyfler [7] gelüp şeṭāretler[22] ḥāṣıl olduḳda gerek Semendān Şāh ve gerek Ḫüsrev Ferāmurz'a yüz urup "Devletlü ṣāḥib-ḳırān, seyr [8] u seyāḥatüñüzden naḳl idüñ, biraz işidüp ḥiṣṣe-mend olalum." didükde Ferāmurz gideli olan vāḳı^{c}a<y>ı cümle naḳl u beyān [9] idüp murġ-ı Būḳalemūn ile arada geçen mu^{c}āmelātı naḳīr ü ḳıṭmīr vuḳū^{c}ı üzre taḳrīr eyledi ve Ḳırṭās'a "Ḳanı tüyler?" [10] diyince Ḳırṭās yidi dāne murġ-ı Būḳalemūn tüylerin çıḳarup Ferāmurz'uñ öñine ḳodı. Herkes bunlara ḥayrān oldılar. [11] Andan Feylesūf-ı Dānā'ya baḳup "Ey dānā-yı ẕū-fünūn, senden yine bir ricām vardur; şu tüyleri yidi dāne oṭaġa yapup [12] ba^{c}ż<ī> ḫavāṣ içün ṭılısmāt eyle." didi. Feylesūf-ı Dānā "N'ola." diyüp aldı orada Ḳırṭās-ı merdüm-ser daḫı bir tüy çıḳarup [13] Feylesūf'a virdi, "Bunı da teberrüken bize yap." didi ve elin öpdi. Feylesūf anı da alup bunları birḳaç günde yapup [14] virdi, herkes görüp ta^{c}accüb eyledi. Ḳırṭās daḫı ol oṭaġayı başına ṣoḳdı. Ḳırṭās evvelkiden ziyāde mehābet ve şöhret [15] baġladı. Bundan-ṣoñra Ferāmurz birḳaç gün daḫı eglenüp bir gün dīvān eyledi. Cümle erbāb-ı dīvān gelüp ḥāżır oldılar. [16] Ferāmurz baş ḳaldurup eyitdi: "Ey begler, şimden-girü iş ḳalmadı, Īrān'dan çıḳalı ḳatı çoḳ zamān oldı, aḥvālleri niçe [17] oldı bilmezüz. Ġayrı Īrān'a giderüm; ancaḳ benümle Īrān'a gideriñüz var mıdur?

[22] Metinde *şetāret* olarak yazılmış.

Baḳıñ görüñ, kendi kendiñüze danışuñ. Murādıñuz [18] var ise gidüñ, yoġ-ısa benüm kimseye cebrüm yoḳdur, ṣafāsı olan gitsün, olmayan ḳalsun." didi. Ḫüsrev-i ejderhā-bend [19] dönüp "Ey dilāver, ben senden şimden-girü ölince ayrılmam, hā nihāyet gāh u gāh ṣılā-yı vaṭan iḳtiżā iderse giderüm, [20] şimdiki ḥālde ber-ā-ber giderüm." didi. Behmen-i Çābulḳā daḫı gidecek oldı. "Şimdi bize münāsib olan deryā bile gitmekdür." [21] dinildi. Ferāmurz maᶜḳūl görüp rıżā virdi. Tīz ādemler gönderüp gemiler tedārik olındı. Ḫüsrev bu arada ᶜaskerinden [22] on iki biñ ādem intiḥāb idüp ḳüṣūrın Ḫāver-zemīn'e yolladı. Üç biñ ādem "Behmen'üñ on biş biñ benī-ādem [23] ᶜaskeri ve bu ḳadar aġırlıḳ var, otuz pāre gemi kifāyet ider." diyüp bir gün gemiler ḥāżır oldı, gelüp Ferāmurz'a ḫaber virdiler. [24] Ferāmurz emr eyledi, ol aġırlıġı ḳaldurup gemilere yirleşdürdiler. Andan Ferāmurz ehli Ḫurşīde Bānū ile vedāᶜlaşup "Eger [25] oġlum olursa bāzūsına bend eyle, ḳızum olursa ṣatup cehāz düz." diyü bir ẕī-ḳıymet gevheri bāzū-bend virdi. **[316ᵃ]** [1] Andan Semendān Şāh'a ve Feylesūf-ı Dānāyla vedāᶜlaşup Cābulḳā öñinden ḳalḳup iskeleye gelüp gemilere girdiler, lenger [2] ḳoparup yelken açup rūy-ı deryā-yı revān oldılar.

Birḳaç-gün gitdiler. Nā-gāh rūzigār iᶜtidāl üzre iken bir ᶜaẕīm furtına [3] ḳopup deryānuñ yüzi mevcelendi ve gitdükce şiddetlendi. Mellāḥlar bu ḥāli görüp başladılar ṣaçların ve ṣaḳalların [4] yolmaġa. Ferāmurz mellāḥların bu keyfiyyetlerin görüp "Bre ādemler, n'olduñuz, bu mertebe feryāduñuza sebeb nedür?" didi. Mellāḥlar "Sulṭānum, [5] bu deryāda tinnīn olur, gāh gāh böyle ẓuhūr idüp deryādan çıḳar, rāst geldügi gemileri yudar. İşte şimdi yine [6] gelür, bu furtına anuñdur." didiler. Ferāmurz "Yā buña hīç çāre yoḳ mıdur, sā'ir vaḳtlerde gemiler nice gider?" didi. Mellāḥlar "Sulṭānum, [7] ᶜilāc var idi; ammā telāş ile ḫāṭırumuzdan gitdi," didiler. Ferāmurz "Ne idi ol ᶜilāc?" didi. Mellāḥlar "Ṭulumlar ile [8] keskin sirke alurduḳ, böyle ẓuhūr eyledükde hemān birḳaç ṭulum sirke atarduḳ, bir kerre dem çeküp ṭulum ile sirke<y>i [9] yudar idi ve alup bir cānibe giderdi. Şimdi sirke almaġa unutduḳ, bilmem ḥālümüz niçe olur?" didiler. Ferāmurz biraz fikr [10] idüp hemān ṣoyınmaġa başladı. "N'işlersiñüz, ey dilāver?" didiler. Ferāmurz "Varur, tinnīni helāk eylerem." didi. "Olmaz, devletlü [11] ṣāḥib-ḳırān, bu deryādur, ḳara degüldür ki varasın." didiler. Ferāmurz eyitdi: "Hemān

siz du^{c}āda oluñ.” diyüp ṣoyındı ve tīġ-ı [12] āteşīni ^{c}uryān idüp aġzına aldı ve kendin götürüp deryāya atdı, yüzerek tinnīne yaḳın vardı. Tinnīn daḫı gördi, [13] kendine şikār gelür, sevinüp bir kerre başın yoḳaru ḳaldurdı. Ol-maḥall Ferāmurz ṣol yanı üzerine geldügi ile tīġı [14] aġzından eline aldugı bir oldı ve “Yā Allāh!” diyüp tinnīnüñ ṣudan yoḳaru olan yirine bir tīġ-ı tīz-ḫūn-rīz āteş-engīz [15] öyle ^{c}aşḳ eyledi ki mānend-i ḫıyār iki pāre eyledi. Tinnīn cān ḥavliyle ḳuyrugın çevürüp ṣuyı püfkürdi. Ferāmurz yine [16] tīġı aġzına alup yüzerek gemiye geldi. Deryānuñ furtınası sākin oldı. Ferāmurz gemiye çıḳup yine yollarına çekilüp [17] gitdiler; ammā herkes Ferāmurz’uñ bu merdligine taḥsīn eylediler, “Bu iş maḳdūr-ı beşer degüldü.” didiler. Bundan-ṣoñra iki ay miḳdārı [18] ^{c}ale’t-tevālī engin<i> söküp gitdiler. Bir gün giderken anı gördiler, ḳarşudan on-iki pāre gemi ẓāhir oldı. Deryā da bir miḳdār [19] sākin idi. Bunlar vardı, anlar geldi, birbirlerine yaḳın geldükde gördiler, bu gemide olanlar zengīlerdür. Meger Cezīre-i Siyāh dirler [20] bir cezīre var idi. Bunlar ol cezīrenüñ begleri idiler ve iki birāderler idi. Birine Cabbār-ı merdüm-ḫor ve birine Ḳātil-i ḫūn-āşām [21] dirler idi. Üç biñ Zengī idiler, anlar daḫı bunları görüp bāzirgān gemisi ḳıyās eylediler, “Elimüze eyü ġanī şikār girdi.” [22] diyüp şād oldılar ve gelüp gemilere çatdılar, Ferāmurz mellāḥlara emr eyledi, ḳapūdāneyi Zengīlerüñ ḳapūdānesine çatup hemān [23] Ferāmurz Cabbār-ı merdüm-ḫoruñ gemisine atılup Cabbār tīġ ḥavāle eyledi, Ferāmurz tīġın elinden alup bir sille ile yıḳdı ve üzerine [24] düşüp iki elin iki ḳafasına baġladı. Ḳātil-i ḫūn-āşām geldi, anuñ da tīġın elinden alup bir sille ile yıḳup baġladı. [25] Sā’ir Zengīler bu ḥāli görüp “Amān!” didiler. Bu arada bir feryād ḳopdı. Ferāmurz gördi, Ḳırṭās-ı merdüm-ser gemileri devirüp **[316^{b}]** [1] devirüp Zengīleri ġarḳ ideyor hayḳırup “İncitme, yā Ḳırṭās!” diyü āzār eyledi, Ḳırṭās da fāriġ oldı. Ḥāṣılı Ferāmurz [2] bunları żabṭ idüp Cabbār-ı merdüm-ḫor ile Ḳātil-i ḫūn-āşām ḳarşusına getürüp “Nicesin?” didükde bunlar gördiler, kendüler [3] didükleri degüldür, “Amān” diyüp īmāna geldiler. Üç biñ Zengī Ferāmurz’a tābi^{c} oldılar ve cezīrelerine da^{c}vet eylediler. Ferāmurz icābet [4] idüp Cezīre-i Siyāh’a gelüp yanaşdılar. Bunlar gemiden çıḳup iskele başında sāye-bān ḳurdılar. Ferāmurz ve Ḫüsrev oturup [5] Behmen gemiler üzerine nigeh-bān ta^{c}yīn olındı. Cabbār-ıla Ḳātil Ferāmurz’a żiyāfet idüp, meger derūnī īmāna gelmişlerdi, żiyāfet [6] eṣnāsında darulı şarāb

virüp hem Ferāmurz'ı ve hem Ḫüsrev'i darudan geçürüp ikisin de bend'e çekdiler. Meger Ḳırṭās [7] gemilere gitmiş-idi, gelüp ḥāl böyle olduġın görüp Zengīlerüñ ikisin de birer sille ile yıḳup Ferāmurz'ı ve Ḫüsrev'i [8] ḳapdı, bir köşeye çekdi ve birine ṭayanup ṭurdı; ammā Zengīlerüñ ᶜaḳlı gelüp Ḳırṭāsın üzerine hücūm eylediler kim Ḳırṭās'a [9] bir ṭarīḳ ile irüp bunlara bir żarar idemediler. Bunlar bu keşākeşde iken Ferāmurz'uñ ve Ḫüsrev'üñ daruları defᶜ olup [10] kendülere geldiler, bu ḥāli görüp bendleri ḳırdılar. Ferāmurz Cabbār'ı, Ḫüsrev Ḳātil'i birer mūştla yıḳup bende çekdiler. Ferāmurz bunları [11] öldürmek istedi. Bunlar aġlaşup "Bir daḫı itmeyelüm." diyü yemīn idüp derūnī īmāna geldiler ve cellād-başılıḳ istediler. [12] Ferāmurz bunları üç biñ Zengī ile cellād-başı eyledi ve ḳalᶜada olanlar cümle īmāna getürdiler. Ḳırṭās gemilere varup [13] aḥvāli bildürdi, anlar da şād oldılar. Ferāmurz ḳalᶜadan ḳalḳup ṭaşra sāye-bāna çıḳdı. Cabbār ile Ḳātil daḫı tedāriklerin görüp [14] gemiler ḥāżır idüp yirleşdiler. Cümle on sekiz biñ leşker-ile ᶜazm-i Īrān eylediler. Biş on gün, bir ay, iki ay gidüp [15] bir gün ḳıyılar görindi. Mellāḥlar baḳup "Çīn sāḥilidür." didiler. Ferāmurz ġayrı deryādan uṣanmış-ıdı, "Çīn iskelesine [16] yanaşuñ." didi. Mellāḥlar gemileri sürüp tā kim Çīn iskelesine geldiler, yelken indürüp lenger atup iskele ḳurdılar.

[17] Ferāmurz evvel çıḳup tīz bir sāye-bān çıḳarup Surḫāb cinnī fi'l-ḥāl ḳurdı. Ferāmurz geçüp altında oturdı. Ardınca [18] Ḫüsrev çıḳdı, Ferāmurz yanına daᶜvet idüp ġayrı ᶜaskere çaḳmaġa başladı; ammā iskeleden bunları görüp gümrükciler [19] şikār ẓann eylediler, gelüp gördiler didükleri degüldür, su'āl eylediler, kim idügin ḫaber alup ḫāḳān-ı Çīn'e ḫaber eylediler. Ḫāḳān-ı [20] Çīnī tīz ol on sekiz biñ ᶜaskere yeticek ḳadar nüzül-i niᶜmet tedārik idüp Ḳahhār-ı Çīnī nām bir pehlevān-ile gönderdi [21] ve şehre daᶜvet eyledi. Ḳahhār-ı Çīnī gelüp zaḫīre<y>i virdi ve Ferāmurz'a buluşup pūs-ı dāmān eyledükden-ṣoñra ḫāḳān-ı Çīn'üñ [22] selāmın īṣāl eyledi ve "Şehrümüze teşrīf idüp mübārek ḳademleri ile diyārumuzı müşerref eylemeleri ricā olınur." didi. [23] Ferāmurz icābet idüp Ḫüsrev'i ve Sīmāb'ı aldı, Ḳırṭās'ı Behmen ile leşker üzerine taᶜyīn eyledi ve navlunların ve baḫşīşlerin [24] virüp yolladı. Andan Ḳuṭb'a süvār olup Ḫüsrev daḫı Kemmiyyet-i Kürre'ye süvār oldı. Sīmāb-ı ṣabā-reftār rikābında ᶜazm-i [25] Çīn eylediler öykeden ḫāḳān-ı

Çīn daḫı adamlar taᶜyīn eylemişdi, “Gelürse bańa ḫaber idüñ.” diyü. Şimdi gelüp ḫaber eylediler. **[317ᵃ]** [1] Ḫāḳān-ı Çīn bu ḳadar sulṭānlar ile süvār olup ḳalᶜa-yı Çīn’den ṭaşra istiḳbāl eyledi, Ferāmurz’uñ ber-ā-berine geldükde [2] raḫşından inmek murād eyledi. Ferāmurz yemīn virüp inmege ḳomadı. At üzerinden merḥabālaşup dönüp at başı ber-ā-ber [3] ṣoḥbet iderek tā sarāy-ı ḫāḳāna geldiler, binek ṭaşına yanaşup Ferāmurz Ḳuṭb’dan indükde hemān ḳoltuġına girüp dīvāna [4] çıḳardılar. Andan ṣaġ pāy-ı taḫt ṣandalīsinüñ pūşīdesin alı-virdiler. Ferāmurz geçüp ḳarār eyledi. Ḫüsrev-i ejderhā-bend [5] ṣol pāy-ı taḫt ṣandalīsinde oturtdılar. Ḫāḳān-ı Çīn żiyāfet ṭaᶜāmı sipāriş eylemiş-idi, işāret eyledi simāṭ-ı şāhī [6] getürüp döşendi, taᶜāmdur yindi. Andan ālāt-ı meclis gelüp ele cām alup ᶜıyş <u> nūşa başladılar. Eşnā-yı ṣoḥbetde ḫāḳān [7] “Bu cānibe gelmeñüze ne sebeb oldı?” didi. Ferāmurz daḫı iptidādan intihāya varınca naḳl eyledi. Ḫāḳān-ı Çīn eyitdi: “Ey server-i [8] ᶜālem, ol Sührāb meger senüñ birāderüñ imiş, pederüñ Rüstem bilmezlik ile ḳatl eyledi.” diyüp olduġı gibi naḳl eyledi. [9] Ferāmurz Sührāb içün biraz te’essüf çeküp acıdı. Ḫulāṣa-i kelām Çīn ḫāḳānı Ferāmurz’a üç-gün żiyāfet idüp [10] ᶜaẓīm ikrām eyledi. Ferāmurz oradan Ḳırṭās’ı Hind’de nehr-i Ḥumā’ya, ki Selīm Şāh’uñ ḳızın Ḳırnāṭıs-nerre oradan [11] ḳopup Kūh-ı Ceberūt’a iletmiş-idi, “Var benden selām idüp bu kāġıdı ve benüm anda olan ālāt-ı esbābum getür, eger beni [12] bunda bulmazsañ Īrān’a gel.” didi ve bir mufaṣṣal nāme inşā idüp bir nāme de başḳa Māh-duḫt Bānū’ya inşā idüp [13] aña müteᶜallik biraz hedāyā gönderdi. Ḳırṭās nāmeleri aldı. hedāyāları alup dem çekdi, “Ḳandasın Hindistān?” diyüp [14] gitdi. Ḳırṭās gitdükden-ṣoñra Ferāmurz daḫı ḫāḳān-ı Çīn’e vedāᶜ idüp on-sekiz biñ er-ile “Ḳandasın Īrān-zemīn [15] ve diyār-ı Belḫ?” diyüp çekilüp gitmede. Bizüm dāsitānumuz bu ṭarafda bir ġayrı ṣadede daḫı gelmedi.

Rāvī-i şīrīn-edā ve nāḳil-i [16] suḫan-pīrā bu dāsitān-ı leṭāfet-āmīzi şöyle naḳl eyler kim bir gün Tūrān-zemīnde ve Ḳalᶜa-i Behişt-kend’de sulṭān-ı [17] Türkistān Efrāsiyāb ibn-i Peşenek Ḫān dīvān idüp ḥükm ü ḥükūmet iderken bir gürūh-ı Tātār gelüp Efrāsiyāb dīvānına [18] ġulüv eylediler ve ġavġā idüp “Ey sulṭān-ı Tūrān, on-bir senedür bir ṭarafa aḳın eylemedük, ġayrı çulı ṭorbayı yidük, [19] yiyecek nesnemüz ḳalmadı, zügürtlik cānumuza kār eyledi, nekbet-i kārbān-

sarāy ḫalḳından yayılma misāfir kehlesi gibi yaḳamuz [20] aldı, bize iẕin vir, Īrān yaḳasına bir aḳın idüp biraz ṭoyumlıḳ alalum yoḫsa ḥālümüz yaman olmışdur, ṣoñra arada [21] fesād ḥāṣıl olur." diyü cānı acımış aç uyuz Tātār nekbetleri lisānlarına gelen hezūrātı yidiler. Bu kerre Efrāsiyāb [22] bunlara ġażaba geldi; ammā babası Peşenek Ḫān'a eyledükleri ġulüv ḫāṭırına gelüp yine "Ādemlar, n'ola olsun, ancaḳ birkaç [23] gün ṣabr eyleñ, bir yol ben de fikr ü müşāvere ideyüm de maᶜḳūl ne ise aña göre idelüm." diyüp bunları bir ḥāl ile [24] ṣavışdurdı. Dīvān bozulduḳdan-ṣoñra Efrāsiyāb ḳarındaşı Gerşīvez-vezīr ve Yāfes-vezīr ile bir tenhā [25] yire gelüp müşāvere eyledi "Şimdi nice idelüm?" diyü. Bunlar ḫod eski münāfıḳlardur eyitdiler: "Ey şāh-ı Tūrān, maᶜḳūl olan **[317ᵇ]** [1] budur ki hemān iẕin virürseñüz bir kerre varup çapul eylesünler, ellerine giren ile yine bir zamān çöplenürler, [2] daḫı aᶜlāsın isterseñ kendiñüz ber-ā-ber binüp şikār bahānesiyle Īrān ṣınurına varduḳda ortalıġı tecessüs [3] itdürürsiñüz, ne ṭaraf ḥālī ise hemān ol ṭarafa çapul idüp bir ġanīmet ele girdükde yine Tūrān ṭarafına geçersiñüz." [4] didiler. Efrāsiyāb kendi bile gitmegi münāsib gördi. Hemān Behişt-kend içinde münādīler yaḳın idüp yir yir nidā itdürürdi [5] "Şāh-ı Tūrān çapul eylese gerekdür." diyü. Tīz elden iki kerre yüz biñ ᶜasker Türk ve Tātār cemᶜ oldı. Efrāsiyāb bunlaruñ [6] öñine düşüp Īrān ṣınurına geldi, Ceyḥūn'ı ᶜubūr idüp Īrān yaḳasına geçdiler. Efrāsiyāb cāsūs gönderüp [7] ḫaber aldı ki Ferāmurz Sührāb vāḳıᶜasında Hindistān'a gitmiş idi. Ol-zamāndan beri daḫı gelmemiş, Nīm-rūz ḥālīdür. Hemān [8] ılġar idüp benüm zūr üzerine büridi; ammā köylerden yaᶜnī fedāyīler Efrāsiyāb'uñ geldügin duyınca fi'l-ḥāl Nīm-rūz [9] kütvāli Melik Şāh'a ḫaber virdiler. Melik Şāh daḫı Zābil'e Rüstem'e ḫaber uçurdı. Giden ādem ılġar ile Zābil'e gelüp [10] Rüstem'e buluşdı ve Efrāsiyāb'uñ Nīm-rūz üzerine aḳın eyledügin bildürdi. Hemān Rüstem bānūlar ve gīv ser-firāz biş [11] altı nefer pehlevān, bir de Zevāde süvār olup Nīm-rūz üzerine yüridiler. Efrāsiyāb gelüp Nīm-rūz'ı ṣarup [12] alıcaḳ maḥall Rüstem gelüp irişdi. Biş nefer kimse ile kendin Tūrānīlere urdı. Efrāsiyāb "Breh breh!" diyüp ḳalᶜadan [13] el çekdi. Bu altı nefer kimse<y>i ḳuşadup cenge ṭurdılar. Rüstem her kim öñine geldiyse urup kimini yıḳdı ve [14] kimini öldürdi; ammā bu kerre Efrāsiyāb gelüp ḥamle eyledi. Rüstem öñinde ḥamlelerin menᶜ idüp bir ḍarb ile [15] urup ser-nigūn eyledi; ammā Tātār ᶜaskeri ġulüv idüp Efrāsiyāb'ı Rüstem'üñ öñinden ḳapdılar,

nerrey<i> bir gergedāna bindürüp [16] alup ḳaçdılar. Rüstem nām-dār biş nefer-i dilāver ile Efrāsiyāb'uñ ḳafasına düşüp Ceyḥūn kenārına varınca ḳovup [17] Efrāsiyāb Ceyḥūn'ı yıldırup Tūrān yaḳasına geçdi. Añsuzın Rüstem'den bir ṭabanca yidi ki birḳaç seneye dek acısın [18] unutmadı; ammā Ceyḥūn'ı ᶜubūr idüp bir yire indi. Biraz teneffüs idüp Tātār ᶜaskeri anda başına cemᶜ oldı. [19] Eyitdi: "Biz bu nā-bekāra nice intiḳām alduram?" diyüp ġam-gīn ve dil-perīşān oldı; ammā bu ṭarafdan Rüstem Ceyḥūn [20] kenārında ol-gün, irtesi gün eglenüp gördi, Türklerden ṣayyıt ve ṣadā yoḳdur, dönüp Nīm-rūz'a geldi. Melik Şāh [21] istiḳbāl idüp Rüstem'üñ rikābın öpdi ve żiyāfet idüp ol gice ṣalı-virmedi. Rüstem ġayrı bildi kim Efrāsiyāb [22] dönüp gelmez, Melik Şāh'a vedāᶜ idüp Zābil'e gitdi, varup ḫaber virdi ve kendi ᶜāleminde oldı. Öykeden [23] Efrāsiyāb pür-ḳaṣāvet ḳalḳup Behişt-kend'e döndi, giderken bir kūha uġradı, ki kūh-ı Naḳḳaşān dirlerdi, kūhuñ öñi [24] ṣaḥrā ammā kūhuñ baᶜżī düz ta<r>la eylemişler. Meger dīh-i naḳḳaşānuñ tarlaları idi, cā-be-cā diḥḳānīler tarlada [25] çift sürerler.

Efrāsiyāb bunları seyr iderken bir tarlanuñ içinde on-biş yigirmi yaşında bir Türk oġlanı **[318ª]** [1] ammā başında bir eski ḳalpaḳ, egninde köhne çepken, yalñız çift sürer; ammā bil'i zemīne urur, üzerine düşüp ṭabanı [2] virür, bil zemīni yarup ala tarlanuñ öbir başına varınca ḥendek miṣāli ayırur. Efrāsiyāb "Oġlan çoḳ ḳuvvete [3] mālikdür." diyüp taᶜaccüb idüp at başın çeküp ṭurdı ve dönüp yanında olan pehlevānlara oġlanı gösterüp [4] "Gördiñüz mi oġlan naṣıl bil ḳullanur?" didi. Bunlar daḫı baḳup "Belī, pādişāhum, gördük, eyü acı ḳuvvete mālik oġlana [5] beñzer." didiler. Efrāsiyāb eyitdi: "Varuñ, biriñüz baña şol oġlanı getürüñ." didi. Hemān Hūmān at sürüp oġlana [6] ṭoġrı yüridi; ammā oġlan gördi, bir atlu tarlayı çiyneyüp gelür, hemān Hūmān hayḳırup "Yā ādem, tarlayı çiyneme, [7] ben aña zaḥmet çekeyor." didi. Hūmān diñlemeyüp yüridi, yaḳın gelüp "Gel oġlan, seni şāh-ı Tūrān ister." didi; [8] ammā oġlan Hūmān'uñ böyle fużūlī geldügine elem çeküp ġażaba gelmiş-idi, "Yıḳıl hey ḥerīf, var git, ben şāh māh bilmem, [9] şimdi senüñ ᶜırżuñ ḫāk-ile yeksān eylerem." didi. Hūmān oġlanuñ böyle evżāᶜından darılup "Hāy yaban oġlanı, [10] sen misin baña bu evżāᶜı eyleyen!" diyüp şeşperin çeküp oġlana ḥavāle eyledi. Hemān ol oġlan el ṣunup çeküp [11] Hūmān'uñ elinden

şeşperin alup bir Hūmān'a bir atınuñ ṣaġrısına urdı. At Hūmān'ı alup beri Efrāsiyāb ṭarafına [12] ḳaçdı. Efrāsiyāb bunı görüp Hūmān'a ᶜitāb eyledi "Nā-bekār, niçün varup ādāb-ile getürmedüñ?" didi ve dönüp [13] Pīrān'a "Yā Pīrān, sen var ādāb-ile ḥareket idüp getür." didi. Pīrān daḫı at sürüp tarlanuñ kenārına geldükde ṣınur [14] yirlerin gözederek geldi; ammā oġlan gördi, biri daḫı geliyor, "Çiyneme bre tarlayı!" diyü hayḳırdı. Pīrān eyitdi: "Çiynemem [15] şah-bāzum." diyü dolaşarak geliyorken hemān bir kimse gelüp Pīrān'uñ rikābın öpdi. Pīrān diḳḳat-ile baḳup gördi Tilke- [16] –dür ki Sührāb ibn-i Rüstem'üñ lālāsı idi, "Hāy yā Tilke, sen bunda mı olursın, bu deliḳanlu kimdür?" didi. Tilke "Sulṭānum, [17] bu nev-civān Sührāb ibn-i Rüstem'üñ yādigārı yaᶜnī ciger-kūşesidür, adına Burzū dirler, Sührāb helāk olduḳda [18] dedesi deli Şīdūş varup Semenkān'dan dīh-i naḳḳaşāna getürdi, bunda bu yidi ẓāhir, köy ḥāli, maᶜlūm, çift sürer, [19] zirāᶜat eyler. Ben de efendim oġlıdur diyü yanından ayrılmam. İşte şimdi bunda böyle rencberlicik[23] ile geçinüp giderüz." didi. [20] Pīrān bunı işidince bildi kim Sührāb'uñ oġlıdur, dönüp Tilke'ye "Yā Tilke, bilürsin kim pādişāhumuz Efrāsiyāb Ḫān [21] Sührāb'ı nice severdi, öyle olsun dimedi; ammā Rüstem-i Ḫūn-rīz baña ġalebe eyledi diyüp ḳatl eyledi. Ol-zamāndan [22] beri pādişāhumuzuñ Sührāb'a ḫayfı vardur, şimdi bunı görüp istedi. Sen de söyle "Efrāsiyāb senüñ dedeñdür," [23] diyüp ve alup gidelüm didi. Tilke ne disün Burzū'ya gelüp eyitdi: "Gözüm nūrı, seni dedeñ istemiş. Ol ḳarşudaki [24] pādişāh senüñ dedeñdür." didi. Burzū gerçek ṣandı. Bunlar Burzū'y<ı> alup Efrāsiyāb öñine getürdiler; ammā Pīrān [25] ilerü gelüp Efrāsiyāb'a aṣlı ile bildürdi ve "Bizler aña sizleri 'Dedeñdür.' didük, aña göre ḥareket eyleñ." didi. **[318ᵇ]** [1] Bu maḥallde Burzū geldi, taᶜlīm eylediler. Efrāsiyāb öñinde yir öpdi, "Gel benüm nebīre-i mümtāzum!" diyüp [2] Burzū'yı baġrına başdı ve naẓar eyledi. Gerçi enine uzunına bö-y-ümiş bir bulınmaduḳ ṭaş; ammā cevāhir-i maᶜdenī zīrā [3] bu Efrāsiyāb bahādırdur, bahādırlıḳ nişānesin bilür, Burzū'nuñ yüzine baḳınca gördi ki çehresinde bahādırlıḳ [4] aṣārı nümāyāndur, ᶜaẓīm iltifāt eyledi, "Benüm nebīrem ne lāyıḳdur böyle çift sürüp ve rencberlik eyleyesin." diyüp [5] çıḳarup Burzū'ya bir kīse altun virdi ve daḫı parmaġından ḫātemin çıḳarup Burzū'ya virdi, zīrā ol ḫātemden [6] iş çıḳsa gerekdür ve Burzū'ya sipāriş eyledi "Gözüm nūrı, her

[23] *rencbercilik* olmalıydı, metinde böyle yazılmış.

ne zamān aḳçe iḳtiżā eylerse şehre gel, ṭoġrı benüm [7] sarāyuma gelüp baña buluş.” didi ve Tilke’ye daḫı eyitdi: “Yā Tilke, gāhīce bu nebīremi baña getür.” didi ve çekilüp [c]azm-i [8] Behişt-kend eyleyüp gitdi. Burzū daḫı oradan ġayrı çifti ḳoyup lālāsı ile köye gitdi; ammā [c]ömrinde altun nedür görmedük [9] Türk oġlanı sevinüp ṭoġrı eve vardı, māderi Şehre Bānū’ya eyitdi: “Ey māder, bugün tarlada çift sürerken [10] dedem pādişāh gelüp baña bir kīse altun virdi ve her ne zamān tükenürse yine baña gel, saña çoḳ altun vireyüm.” didi. [11] “İşte bir de ḫātem yüzük virdi ve ziyāde aşlaḳ taşı var.” didi, ol ise elmās idi. Şehre Bānū “Naṣıl, [12] pādişāh kim oġul, dirler imiş?” didi. Şehre Bānū ḳıyās eyledi kim Rüstem’e rāst geldi. Burzū eyitdi: “Ana adına Efrāsiyāb [13] Şāh dirler imiş, Behişt-kend dirler bir şārda olur imiş, işte lālām Tilke pek eyü bilür imiş.” didi. Şehre Bānū [14] Tilke-i ṣaf-şikeni çaġırup aṣlın ṣordı. Tilke daḫı aṣlı ile naḳl eyledi. Bu kerre Şehre Bānū altunı görince [15] [c]avrat degül mi ol sā[c]at yumuşadı. “Belī oġul, öyle, Efrāsiyāb senüñ dedeñdür, gāh gāh varup böyle altuncuḳ [16] getür.” didi. Burzū “N’ola, ey māder.” diyüp başladı Burzū’y<ı> [c]unvāna ya[c]nī birer ḳat köy fedāyīleri ṭarzında pākce [17] libās idindi ve döndi vālidesine eyitdi: “Ey māder, bu bizüm oturduġumuz ev kimüñdür?” didi. Şehre Bānū “Ey oġul, [18] kimüñ olsa gerek, benüm babamuñ idi, baña virdi, şimdiki ḥālde bizümdür.” didi. Burzū eyitdi: “Su’āl eyledügimüñ [19] aṣlı budur ki murādum bir eyüce fevḳānī sarāy yapdurmaḳdur, zīrā bize bu ev dardur, niçe misāfirümüz gelür.” didi. Şehre [20] Bānū daḫı “Pek ma[c]ḳūlsın bilürsin oġul; ammā sarāy yapdurmaġa altun çoḳ ister bir kīse ile olmaz.” didi. [21] Burzū eyitdi: “Be hey vālide tükenürse varuram dedem Efrāsiyāb’dan isterüm, ol baña ‘Düketdükce gel.’ didi.” diyüp [22] hemān sarāy bināsına şürū[c] eyledi; ammā kīsede olan altun cümle tükendi. Burzū Tilke’ye eyitdi: “Lālā beg, yüri [23] Efrāsiyāb’a varup hem görişelüm ve hem bir kīse altun daḫı isteyelüm.” didi. Tilke “N’ola.” diyüp ḳalḳdılar [24] Behişt-kend’e varup sarāy-ı Efrāsiyāb’a irdiler. Tilke ilerü varup kendin [c]arż eyledi, bevvāblar gelüp Efrāsiyāb’a [25] bildürdiler. Efrāsiyāb daḫı “Nebīremi istiḳbāl eyleñ!” diyüp Burzūy’ı istiḳbāl itdürdi. Dīvāna girdükde ehl-i dīvān **[319[a]]** [1] ayaġa durup buña ta[c]ẓīm itdiler. Burzūy Efrāsiyāb öñinde yir öpdi Efrāsiyāb işāret eyledi, ṣol ḳol [2] ṣandalīsi ki Bilsem ibn-i Veyse ṣandalīsidür, anuñ pūşīdesin aldılar, Burzūy

geçüp ḳarār eyledi. Efrāsiyāb [3] "Ḫoş geldüñ gözüm, ne ᶜālemdesin?" didi. Burzūy eyitdi: "Devletüm dede, bir sarāy yapdurmaġa mübāşeret eyledüm, zīrā bizüm [4] kendi evimüz yoġ-ıdı; ancaḳ altun kifāyet itmedi, öyle nā-tamām ḳaldı." didi. Efrāsiyāb gülüp "Elem çekme oġul, [5] bende altun çoḳdur, hemān iḳtiżā eyledükce gel, iste." diyüp ḫazīne-dāra fermān eyledi, "Nebīreme iki kīse altun [6] vir." didi. Andan Efrāsiyāb Burzūy'a altunı ḳaṣden az virdi ki köy oġlanıdur, aḳce ve altun gördügi yoḳ, [7] birden çoḳ virse şaşar, anuñ-içün böyle hażmına göre virdi. Ḥāṣıl-ı kelām, Burzū biraz oturup gitmek [8] murād eyledi. Ḫazīne-dār Burzū'ya iki kīse altun virdi, Burzū alup Tilke'ye virdi, Tilke żabṭ eyledi. [9] Andan Burzū biraz daḫı oturup yidi, içdi, tamām keyfi irişdi ve ḳalḳup yir öpdi. Dīvāndan çıḳınca [10] meger Efrāsiyāb muḳaddem ışmarlamış idi bir gergedān egeri ve uyan ile Burzū'ya çeki-virdiler. Burzūy üzerine [11] binüp Tilke ile Dīh-i Naḳḳaşān'a geldiler. Ol iki kīse altunı māderi Şehre Bānū'ya gösterdi. Andan sarāy yapdurup [12] tekmīl eylediler. Köy evi n'olsa gerek ne-ḳadar büyük ve mükellef olsa yine şehr ḫānesi gibi olmaz. Andan ol sarāya [13] baᶜżī iḳtiżā eyleyen metāᶜu'l-beyt ne ise mümkin-i mertebe aldı, altun yine dükendi. Tilke'ye eyitdi: "Lālā beg, altunumuz [14] yine ḳalmadı, yüri dedem Efrāsiyāb'a gide gidelüm, belki yine biraz altun aluruz." didi. Tilke "N'ola." diyüp raḫşlarına [15] bindiler, ᶜazm-i Behişt-kend eylediler.

Ammā üstād öyle naḳl eyler kim Kīylān-ı Geşt-gīr nām bir geşt-gīr var idi, Hind ve [16] Sind'i gezüp vardugı yirde bulınan pehlevānlar ile güreşüp cümlesin yeñerdi, ol diyār şāhından eline [17] bir menşūr alurdı, baᶜżī diyārlarda bir kimse arḳasın yire getürmişdür diyü bütün aḳālīmleri gezüp faḳaṭ bir Tūrān [18] ve bir de Īrān ḳalmış-ıdı. Şimdi Tūrān'a geldi, eger Tūrān'da daḫı güreşüp anda eline bir menşūr ala, oradan [19] Īrān'a geçe, anda daḫı kendüye ġalebe ider yoḳ ise Īrān şāhından daḫı bir menşūr veyā bir ekmek alup varup [20] diyārında ölince yiye. Ol niyyet ile Efrāsiyāb dīvānına gelüp kendin ᶜarż eyledi. Efrāsiyāb daḫı destūr [21] virüp dīvān eyledi. Cümle pehlevānlar gelüp dīvān-ı Efrāsiyāb'da cemᶜ oldılar. Andan Kīylān-ı Geşt-gīr gelüp [22] ḳırḳ dāne destārı var idi, anlar ile birer birer güreşüp başdı. Baᶜdehu Efrāsiyāb dīvānında olan ne-ḳadar [23] pehlevān var ise cümle çıḳdılar, Kīylān-ı Geşt-gīr cümlesine ġalebe gösterdi, ġayrı kimse ḳalmadı.

Üç günde [24] dīvān-ı Efrāsiyāb'ı araladı ve menşūr istedi; ammā Efrāsiyāb daḫı buña menşūr virmege ᶜār eyledi, zīrā [25] "Ḥerīfüñ gidecegi Īrān'dur, Īrān'da ise pehlevān çoḳdur, biri baṣar, Tūrān pehlevānlarınuñ ᶜırżı şikest olur." **[319ᵇ]** [1] diyü menşūr virmege tereddüd idüp baᶜżī ᶜillet ve bahāneler eylemege başladı. Kīylān-ı Geşt-gīr ise "Be hey pādişāhum, [2] bāña niçün ᶜöẕür idersin, eger daḫı bir yirde pehlevānuñ var ise gelsün, yoġ-ısa bāña menşūr virin, gideyüm." [3] diyüp bu keşākeşde iken "Burzū-yı Şehbāz geldi." diyü dīvān-ı Efrāsiyāb'da bir gürüldi oldı. Efrāsiyāb "Nedür?" [4] didükde "Burzūy" didiler. Hemān Efrāsiyāb ḳarşuladup Burzūy gergedānından inüp apul apul dīvāndan [5] içeri girdi, yir öpüp ṣol pāy-ı taḫt ṣandalīsinde geçüp ḳarār eyledi; ammā Burzūy gördi, Kīylān-ı Geşt-gīr [6] meydānda gezinüp Efrāsiyāb'dan bir şey ister, Efrāsiyāb virmekden çekinür, Burzūy "Bunuñ nesidür, ben bir nesne añlamadum." [7] diyüp Efrāsiyāb'a eyitdi: "Devletüm dede, bu ḥerīf sizden ne ister?" didi. Efrāsiyāb "İşte aḥvāl şöyledür, [8] menşūr ister." didi. Burzūy "Menşūr nedür, ben anı bilmem." didi. Efrāsiyāb eyitdi: "Şu siyāḳda bir kāġıd ister; ammā [9] öyle kāġıd virmek bize göre pek güçdür." diyüp aṣlı ile Burzū'ya añlatdı. Burzūy ġavrına vāṣıl [10] olduḳda dönüp Efrāsiyāb'a "Çün kim öyledür, devletüm dede, bir kerre ben de güreşürem, eger beni de baṣarsa ol-zamān [11] kāġıdı virüñ." didi. Kīylān-ı Geşt-gīr bir kerre olur göziyle Burzū'ya baḳdı, bir delüḳanlu Türk oġlanı egerçi ḳuvveti [12] müşāhede olınur; ammā maᶜlūm ki daḫı güreşmek naṣıl olur görmemiş. Efrāsiyāb dönüp Kīylān'a eyitdi; "Yā Kīylān, [13] ne dirsin, benüm nebīrüm senüñle güreşmek ister, anuñla daḫı güreşür misin?" didi. Kīylān eyitdi: "Pādişāhum, bu güreş [14] ḥālidür, bunda ḳol ḳırılur, baş yarılur, ṣoñra o tāze oġlandur, belki güreş resmin daḫı bilmez, bir ḫaṭā olur da [15] bāña ᶜitāb eylersin." didi. Burzūy dönüp Kīylān'a eyitdi: "Baḳ a pehlevān, eger beni ḳaṣd idüp öldürürseñ [16] daḫı saña ḳanum ve ḳatlüm ḥelāl olsun." didi. Kīylān eyitdi: "Benüm de ḳanum ve ḳatlüm saña ḥelāl olsun." diyüp [17] ḳavl u ḳarār eylediler. Burzūy yirinden ḳalḳup Kīylān-ı Geşt-gīrüñ öñine geldi. Bunları meydāna getürüp bu kerre [18] Kīylān ḳıçın ḳıçın girü çekildi. Burzūy "N'eylemek gerek?" didi, zīrā Burzūy güreş ādābın ve geşt-gīrlik resmin [19] bilmez, hemān "Bilinden bir kerre ḳavrayup ḳaldurayum ve acı ḳavun gibi zemīne urayum." dirken Kīylān eyitdi: "Bre oġlan, [20] ᶜādet böyledür ki iki

pehlevān güreşe ṭursa iptidā üç kerre ḳoç gibi baş doḳuşurlar, andan güreş ṭutarlar.” [21] didi. Burzūy eyitdi: “Ben oyun ṭarīḳin bilmem, hem ta[c]līm eyle ve hem bolay ki beni baṣa-bileydüñ, zīrā eger ben seni baṣarsam [22] helāk eylerem, amān ve zamān virmem, gözüñ pek aç.” diyüp Kīylān naṣıl eylediyse Burzūy daḫı anuñ gibi eyledi. [23] Öteden Kīylān geldi, beriden Burzūy geldi, birbirlerine baş urdılar ki egerçi Burzū’nuñ başı bir miḳdār [24] ṣarṣıldı; ammā Kīylān’uñ başı ḳarpuz ḳadar şişdi. Hemān yine Burzūy bir kerre girü girü gitmege başladı. Kīylān [25] Burzū’ya eyitdi: “N’eylesek gerek?” didi. Burzūy eyitdi: “ ‘Üçer kerre, [c]ādet budur, baş ṭoḳuşalum.’ didüñ, işte biri gitdi, **[320[a]]** [1] iki daḫı ḳaldı.” didi. Kīylān eyitdi: “İkisi dursun, biri daḫı kifāyet ider.” didi. Andan bunlar elleşmegedür [2] başladı. Kīylān şöyle böyle dirken ḳolayına getürüp hemān Burzū’nuñ çehresine bir sille-i saḫt öyle urdı kim [3] gūyā Burzū’nuñ gözlerinden āteşler çıḳdı, ṣūretinde sillenüñ yiri ḳıbḳırmızı ḳaldı. Burzūy aṣlında tünd- [4] ḫūdur bu ḥāle öyle ġażaba geldi kim eger dīvān-ı Efrāsiyāb olmayaydı öykesinden Kīylān’ı çeküp iki yırtardı; [5] ammā n’eylesün daḫı ṭoyluḳ dönüp Kīylān’a eyitdi: “Mel[c]ūn, sillenüñ aṣlı nedür?” didi. Kīylān eyitdi: “Yā ben saña [6] muḳaddem dimedüm mi kim sen daḫı güreş ṭarīḳin bilmezsin, hem darılursın, eger gözüñ ḳaydı ise māni[c] degüldür, [7] çıḳ var git, baña menşūrum alı-vir didi. Burzūy eyitdi: “Yā Kīylān, ben güreşinden ve filānından elem çekmem; ancaḳ [8] böyle sille ve mūşt urmaḳ da güreşde var mıdur?” didi. Kīylān eyitdi: “Belī yā ẓāhir, vardur.”, Burzūy eyitdi: [9] “Di imdi öyle ise ṣuçuñ yoġ-ımış.” diyüp bunlar yine birbirlerine uzaḳdan el uzadup oynaşmaġa [10] başladılar. Burzūy ḳolayına getürüp Kīylān’uñ ḳafasına bir mūşt-ı pehlevānī öyle urdı kim bu Kīylān-ı Geşt-gīr [11] ḳatı çoḳ zamān idi diyār-be-diyār seyr u seyāḥat eyleyüp varduġı memleketlerde böyle güreşe güreşe, [12] sille ile mūşt yiye yiye ḳafası çürimiş idi, ḫoş ṭoġrısı gażabıyla Burzūy da pekçe urmış bulındı, [13] ḥerīfüñ ḳafası güneş yimiş ṭuz ḳapaġı gibi ṭardaġan olup beynisi meydāna ṣaçıldı, düşdi. Bu ḳadar [14] zamāndan beri gezdügi diyārlarda rāst geldügi pehlevānları baṣup yaturken Geşt-gīr’üñ ecel kendisin [15] añsuzdan bir [...] āteş itdi ki ḳafası ṭaşa birden gelüp ḫurd-ḫām oldı. Netīce-i kelām, Kīylān-ı [16] Geşt-gīr ol arada mürd oldı; ammā cümle erbāb-ı dīvān Burzū’nuñ bu ḳuvvetin görüp engüşt-ber dehān idüp [17] ta[c]accübde ḳaldılar.

Bundan-ṣoñra Efrāsiyāb daḫı Burzū'nuñ bu keyfiyyetin görüp taḥsīn eyleyüp kendü kendüye [18] eyitdi: "Yā Efrāsiyāb, işte şimdi Īrānīlerden senüñ intiḳāmın alı-virürse bu oġlan alı-virür yoḫsa [19] ġayrısınuñ elinden gelmez." didi. Meger bu Kīylān her diyārda geşt-gīrlik idüp ol-ḳadar altun ve gümüş ve sā'ir [20] żī-ḳıymet tefāriḳ ve yādigārlara mālik olmış ki bī-nihāye bu kerre bunları Efrāsiyāb cümlesin Burzū'ya virdi [21] ve ol ḳırḳ dest-yārı daḫı Burzūy'uñ elin öpüp kendüye tābi^{c} olup yanında ḳaldılar. Bundan-ṣoñra bir daḫı [22] Efrāsiyāb ġayrı sarāyına muttaṣıl bir sarāy virüp ḫadem ve ḥaşem virdi ve kendüye tenbīh eyledi ki "Yā Burzūy, [23] sen benüm yanumdan ayrılma." didi ve başladı Burzū'ya silaḥ-şōrlıḳ ta^{c}līm eylemege. Bildügi ḳadar silaḥ-şōr ^{c}ilmin ta^{c}līm [24] idüp dā'imā ādab-ı cengī ve resm-i pür-ḥāşi-i kemālī ile Efrāsiyāb'dan görüp ve ḥaḳḳu'l-insāf budur ki Burzūy [25] ilerü çeküp bir ādem eyledi yoḫsa Efrāsiyāb eger Burzū'ya ṣāḥib çıḳup iltifāt itmeyeydi Burzūy çiftcilikden **[320^{b}]** [1] ḳurtılmazdı, anda ḳalur giderdi, zīrā Rüstem bilmezdi ki Sührāb'uñ oġlı olduġın, ḫaber-dār degül idi [2] ve ṣol pāy-ı taḫt ṣandalīsi ki Bilsem ibn-i Veyse-i Cenk'üñ idi ve ṣaġ pāy-ı taḫtda Pīrān otururdı, [3] ṣolda Bilsem otururdı; ammā Bilsem cümlesinden şecī^{c} idi; ancaḳ bir mütekebbir pehlevān idi, Kilān ḫaremde olur [4] idi, yigirmi otuz günde bir kerre dīvān-ı şāh-ı Efrāsiyāb'a gelürdi ve sā'ir vaḳtlerde anuñ ṣandalīsi pūşīdeli [5] dururdı, Burzūy geldükce bir iki sā^{c}at miḳdārı otururdı. Şimdi Efrāsiyāb çün kim Burzū'yı yanında [6] alı-ḳodı, ol ṣandalī<y>i müstaḳillen Burzū'ya teslīm eyledi; ammā vüzerādan bir vezīri Bilsem ṭarafın ṭutardı, [7] Bulcās dirlerdi ol vezīr el altından bir teẕkere yazup bir ġulām ile Kilān ḫaremde Bilsem'e gönderdi. Bir gün [8] ġulāmdur varup Bilsem'e buluşdı ve Bulcās vezīrüñ teẕkeresin virdi. Bilsem alup teẕkere<y>i müṭāla^{c}a eyledi. [9] Ġulām daḫı aġızdan eyitdi: "Ey dilāver, şimdi pādişāhumuz Efrāsiyāb Ḫān dīh-i Naḳḳaşān'dan Sührāb oġlın bulup [10] getürtdi ve ^{c}aẓīm iltifāt eyledi ve 'Nebīrümdür.' diyü ilerü çekdi ve ḫattā senüñ yirin aña virdi, ṣol pāy-ı taḫt [11] pehlevānı odur. Ben bunı görüp gücime geldi ve saña bu teẕkere<y>i gönderdmege, Eger senüñ ṣandalī ḫācetüñ ise [12] bir gün evvel gelüp da^{c}vā idesin." dimiş. Bilsem teẕkereden bu cevābı işitdükde gözi alası döndi ve eyitdi: [13] "Burzūy didükleri oġlan kim ola ki gelüp benüm yirümde otura!" diyüp ol dem yirinden ṭurup, on iki biñ [14] ^{c}askere mālik idi, ḫāżır idüp bir gün hemān

[...] eyledi, on iki biñ er bindi ve Bilsem öñlerine düşüp [15] ılġar ile "Ḳandasın Behişt-kend?" diyüp gitdi, az zamānda geldi ve [c]askerin ṭaşraya bıraġup kendi yalñızca [16] gelüp dīvān-ı Efrāsiyāb'a yüridi; ammā bevvāblar görüp gelüp Efrāsiyāb'a "Pehlevān Bilsem geldi." didiler. Nā-gāh Bilsem [17] daḫı gelüp raḫşından inüp ṭoġrı dīvāna çıḳdı, Efrāsiyāb öñine gelüp sā'ir vaḳtler gibi yir öperdi; ammā [18] şimdi öpmeyüp öyle ayaḳ üzerinde durdı. Efrāsiyāb Bilsem'üñ bu evżā[c]uñ görüp bildi ki ṣandalī [19] içün ġażaba gelmişdür, eyitdi: "Ḫoş geldüñ yā Bilsem!" didi. Bilsem hemān feṭḥ-i kelām eyledi kim "Baḳ a pādişāhum, hīç [20] bu āna gelince benüm bir ḫiẕmetüñden rū-gerdān olup tekāsül eyledügüm var mıdur?" didi. Efrāsiyāb eyitdi: "Yoḳ [21] yā Bilsem, lākin aşaġısında ne diseñ gerek?" didi. Bilsem eyitdi: "Ne disem gerek, lāyıḳ ve inṣāf mıdur ki benüm yirümi [22] āḫirden gelüp bir anası südi aġzında ḳoḳan oġlana virmek size düşer mi?" didi, "Yā ben anı ṣandalīme [23] oturmaġa ḳor mıyam?" diyüp hemān el ḫançer-i āb-dāra urdı, "Ḳalḳ ol ṣandalīden bre sefīh yaban oġlanı!" diyüp [24] Burzūy'uñ üzerine yüridi. Burzūy gördi ḫançer ile üzerine geliyor. Efrāsiyāb eyitdi: "Bre yā Bilsem, çek [25] elin, [c]ayıbdur." diyesiye ḳalmadı Bilsem ḫançeri ḥavāle eyledi; ammā gördi ki olmaz hemān bir kerre yirinden....

SÖZLÜK

-A-

a *ünl.* Bazı fiil şekillerinden sonra gelerek anlamı kuvvetlendirmek ve yapılan işin tabiî bir şey olduğunu belirtmek için "ya" sözü gibi kullanılır. *…böyle aġır bendleri ḳıracaḳ degül a…* 297b/02, 319b/15, 320b/19

ā *(A.)* İki aynı veya iki ayrı kelime arasına sıkışarak sözün mânâsını kuvvetlendirir. *…yek-ā-yek, küt-ā-küt, aḫşām olınca ceng idüp birbirlerine eyü kötekler urdılar.* 293b/19, 307b/06, 293b/19, 307b/06

āb *(F.) i.* Su.

ā..-ı cārī Akarsu, nehir. *Ferāmurz gördi, bir laṭīf ṣaḥrādur, mīşe-zār ve bir āb-ı cārī.* 300a/08

ā.-ı ḥayāt Hayat suyu, ölümsüzlük veren su. 298b/17, 300a/19

→ gül-ā., ḫançer-i ā.-dār

ᶜacabā *(A.) zf.* Merak, şüphe, tereddüt bildiren soru zarfı. *ᶜAcabā bu laᶜīn kim ola, beni n'içün getürdi ola?* 298a/02, 310a/17, 310b/08

ᶜacāyib *(A.) sf.* Garip, tuhaf. 303a/20

→ murġ-ı ᶜa.

ᶜacele *(A.) i.* Bir şeyi çabuk yapmaya çalışma, tezlik. 306a/21

acı 1 i. İçeriden veya dışarıdan gelen bir tesirle vücutta hissedilen ve bu tesirin ortadan kalkmasıyla geçen rahatsızlık durumu, ağrı, ıztırap. *Añsuzın Rüstem'den bir ṭabanca yidi ki birḳaç seneye dek acısın unutmadı.* 317b/17

2 i.. *mec.* Bir olayın, bir söz veya düşüncenin insanda bıraktığı üzücü tesir. *…ölince benüm de derūnumdan acıñ çıḳmaz.* 306a/16, 297b/23

3 *sf.* Şiddetli, sert, keskin. *"Belī, pādişāhum, gördük, eyü acı ḳuvvete mālik oġlana beñzer." didiler.* 318a/04

a. acı Sert ve keskin bir şekilde. cAmūddur, Ferāmurz'uñ ketfine inince burnından acı acı tütünler gelüp ṭamar-be-ṭamar ḫaber-dār oldı. 311a/10

→ cān a.sı

acı- Başkasının durumundan üzüntü duymak. *Rüstem ḳıza acıdı…*291a/15, 317a/09, 294b/23

acı ḳavun *birl. i.* Eşek hıyarı denen bitki, acı dülek. *Bilinden bir kerre ḳavrayup ḳaldurayum ve acı ḳavun gibi zemīne urayum.* 319b/19

ᶜāciz *(A.) i.* Güçsüz, kudretsiz, zayıf kimse.

ᶜā. ol- Çaresiz kalmak. *Ferāmurz ᶜāciz olup göñül evinden Ḫālıḳ-ı bī-çüne münācāt eyledi.* 298b/15, 299a/18, 301b/02

aç *sf.* Yemek yeme ihtiyacı duyan. *Aç ḳurd ḳoyun sürüsine ne resme girerse öyle girdi...* 296a/24, 317a/21

aç- **1** Bir şeyi kapalı, örtülü, kilitli durumdan kurtarmak. *…ḫazīne açup cevāhir çıḳarup ṭabaḳlara ṭoldurdılar…*296b/15, 298b/20, 310a/19

2 Genişletmek. *Ferāmurz bunuñ gürzine pençe açup ṣarıldı, çeküp elinden aldı…* 295b/16, 298a/11, 299a/24

→ göz a., yelken a.

açıḳ i. Kapalı olmayan. *…gördi, ḳubbenüñ bir ḳapusı var, açıḳ, iki ṭarafda iki cinnī ḳocası oturur.* 311b/12

açıl- Kapalı durumdan açık hale gelmek. *Ferāmurz ḳapusın çeküp ḳapadı, zenberegi var idi ardına inüp ġayrı açılmadı.* 299a/14, 312a/10, 312a/14

→ gözi a., ṣadedi a.

ad i. **1** Ad, isim. *Rüstem'üñ adın ṣordı. "Rüstem-i Behmen-i -yek-ḍarb dirler." didi.* 292a/10, 293a/24, 297b/02

2 Şöhret, nam, şan. *Şimdi buradan dönüp Ḫāver-zemīn'e varsam, adım 'Ferāmurz'dan ḳorḳdı.' olur.* 304/14

ādāb **1** *(A.) i.* Kâide, kural. *Burzūy "N'eylemek gerek?" didi, zīrā Burzūy güreş ādābın ve geşt-gīrlik resmin bilmez…* 319b/18

2 Saygı, hürmet. *Ferāmurz ādāb ile selām virüp ādāb icrā eyledükden-ṣoñra, Semendān, Ferāmurz'ı taḫtına teklīf eyledi.* 301a/11, 314a/21, 318a/12

ā.-ı cengī Savaş yöntemleri, usulleri. *Bildügi ḳadar silaḥ-şōr ᶜilmin taᶜlīm idüp dā'imā ādab-ı cengī ve resm-i pür-ḥāşi-i kemālī ile Efrāsiyāb'dan görüp…* 320a/24

ᶜadāvet *(A.) i.* Düşmanlık. 306a/13, 312b/06

ᶜadd *(A.) i.* Sayma.

ᶜa.olın- Kabul edilmek, sayılmak. 314b/24

Ādem *(A.) i.* İlk yaratılan insan ve ilk peygamber.

→ Ḥażret-i Ādem-i ṣāfī

ādem *(A.) i.* Kişi, insan. 294a/07, 295b/23, 296a/05

ā. ejderhası İri cüsseli, heybetli insan. *Bu iki ādem ejderhāsı birbiriyle cenge ṭurdılar.* 293b/08, 305b/20

ā. eyle- İş güç sahibi etmek, yetiştirmek. *Burzū'ya silaḥ-şōrlıḳ taᶜlīm eylemege. Bildügi ḳadar silaḥ-şōr ᶜilmin taᶜlīm idüp dā'imā ādab-ı cengī ve resm-i pür-ḥāşi-i kemālī ile Efrāsiyāb'dan görüp ve ḥaḳḳu'l-insāf budur ki Burzūy ilerü çeküp bir ādem eyledi* 320a/25

→ benī-ā.,

ᶜādet *(A.) i.* Usul, töre, alışkanlık. *Bir gün ol ḳavm yine ᶜādetleri üzre deryā yüzinden ẓuhūr eyledi...* 296a/12, 319b/20, 319b/25

adım *i.* Bir adım uzunluğundaki mesafe. 303a/18, 308a/07, 308a/08

ᶜadīm *(A.) i.* Yok olan, bulunmayan.

ᶜadīmü'l-vücūd Bedensiz, maddi varlığı olmayan. *Murġ öyle bir şaḳıdı kim heybetinden Ḳırṭās gibi ᶜadīmü'l-vücūd Kührāb-ı zeber-desti bī-hūş eyledi.* 314a/10

ᶜadīmü'l-ᶜaḳli'l-ᶜadīl ber tefārik *Andan bunı dürlü ṣanᶜatlar ile bir cām düz- -di kim, fi'l-ḥaḳīḳa, ᶜadīmü'l-ᶜaḳli'l-ᶜadīl ber tefārik oldı.* 313a/16

āferīn *(F.) ünl.* Aferin, bravo.

ā. eyle- Beğenmek, beğendiğini ifade etmek. *Ferāmurz daḫı bu ḥāli görince ḥayrete varup Ḫüsrev'üñ ḳuvvetine hezār taḥsīn ve āferīn eyledi.* 306a/24

āfitāb *(F.) i.* Güneş.

ā.-ı ᶜālem-tāb Güneş. *Çün kim gice mürūr idüp ṣabāḥ oldı, āfitāb-ı ᶜālem-tāb sūy-ı ufuḳdan baş ḳaldurup nūrıyla ᶜālemi münevver ḳılduḳda* 293a/01, 315a/07

āf-tābe *(F.) i.* Su kabı. *Sīmāb Şāh'a duᶜā idüp andan āf-tābesinden Ḫüsrev'üñ nāmesin çıḳardı.* 304a/16

ᶜafv *(A.) i.* Bağışlama.

ᶜa. eyle- Bağışlamak. 295b/22, 314a/24

ᶜa. it- Bağışlamak. 295a/03

aġa *i.* Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen unvan. *İtme aġa, ᶜayıbdur!* 291a/15, 291a/23, 291b/13

aġaç *i.* Ağaç. 307b/18

āgāh *(F.) i.* Haberi olan, haberli, haberdar.

ā. eyle- Haberdar etmek. 307a/14

ā. itdür- Haberdar ettirmek. *Ḫüsrev daḫı ᶜaskerüñ āgāh itdürüp "Yarın cengdür." diyü münādīler nidā itdürdi.* 305a/07

ağır *sf.* Hafif olmayan, ağır. 297b/23

ağırlıḳ i. Bir ordunun cephane, giyecek yiyecek gibi seferdeki donanım malzemesi, teçhîzat. *Behmen'üñ on biş biñ benī-ādem ᶜaskeri ve bu ḳadar aġırlıḳ var, otuz pāre gemi kifāyet ider.* 315b/23, 315b/24

aġız *i.* 1 Ağız. *Nā-gāh Ḫıżır gelüp aġzı yarın Ferāmurz'uñ aġzına ṣundı.* 298b/16, 299a/24, 299b/08

2 Girilip çıkılacak yerlerin giriş çıkış yeri. *İşte cāh budur ki bu ṭaşı aġzına ḳapadı.* 312a/07, 312a/10

3 Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı. *Ol cāmı mā-ı ṣāfī ile memlū idüp keskin lodos ile aġzına ḳosalar* 313a/18

a.dan Sözlü olarak. *Ġulām daḫı aġızdan eyitdi.* 320b/09

a.ın aç- Konuşmak için ağzını açmak. 310a/19

a. yarı Salya, tükürük. *Nā-gāh Ḫıżır gelüp aġzı yarın Ferāmurz'uñ aġzına ṣundı.* 298b/16

→ anası südi aġzında ḳoḳ-, ödi a.a gel-

aġlaş- Birlikte ağlamak. 316b/11

āġūş *(F.) i.* Kucak.

→ der-ā. eyle-

āh *ünl.* Kullanıldığı yere göre maddi ve manevi bir acıyı, ağrı, ıztırap, pişmanlık, esef, acıma, özlem, hayranlık, beğenme vb. duyguları ifade eder. *Āh, şol nev-civān şarṭları icrā idüp beni alsa* 301b/07, 302b/13

aḫbār *(A.) i.* Haberler.

→ rāviyān-ı a.

āhen *(F.) i.* Demir.

āhen-ten Demir gibi sağlam vücutlu. 299a/15

āḫir *(A.)* 1 *i.* Son, nihayet. *Dāstānı Şāh-nāme āḫirinde naḳl olınur.* 309a/25, 309b/03

2 *zf.* Sonunda, nihayet. *Ḳafᶜa-ı Siyāmek ḳapusın dögmege başladı, āḫir ḳapuyı yıḳup içeri girdi.* 291b/23, 308a/23

ā.den Sonradan. *Lāyıḳ ve inṣāf mıdur ki benüm yirümi āḫirden gelüp bir anası südi aġzında ḳoḳan oġlana virmek* 320b/22

aḥkām *(A.) i.* Yıldızlardan ve muhtelif alametlerden çıkarılan anlamlar ve varılan sonuçlar. *Netīce-i eşkāle naẓar idüp aḥkāmuñ buldı.* 312b/25

aḥmer *(A.) sf.* Kırmızı.

→ zer-i a.

āḫret *(A.) i.* Öbür dünya, ahiret.

→ dünya ā.hemşīre ol-

aḫşām *(A.)* **1** i. Akşam. 293a/14, 315b/05

2 *zf.*Akşam vakti. *Aḫşām dönüp ḳondılar.* 293b/20, 307a/05, 307a/06

a. ol- Güneş batarak gün sona ermek. 293a/20, 293a/21, 293b/13

aḫter *(F.) i.* Yıldız.

→ duḫter-i a., duḫter-i pākīze-a.

āhū *(F.) i.* Ceylan. 295a/21, 295a/23, 295b/08

aḥvāl *(A.)* i.Durum, vaziyet, hal. *Rüstem-i yek-dest aḥvālin tafṣīl üzre beyān eyledi.* 292a/23, 296a/09, 299a/21

āḫyer *sf.* İyi, çok iyi. *Bir āḫyer yirde oturur.* 298a/25, 300b/07

aḳ- Meyletmek. *Biraz ṣabr eyle, ḳızuñ göñli saña biraz alışsun ve cānı saña aḳsun.* 291a/16

ᶜaḳab *(A.) i.* Bir olayın veya zamanın hemen sonrası.

→ der-ᶜa.

aḳālīm *(A.) i.* Diyarlar, memleketler. *Baᶜżī diyārlarda bir kimse arḳasın yire getürmişdür diyü bütün aḳālīmleri gezüp faḳaṭ bir Tūrān ve bir de Īrān ḳalmış-ıdı.* 319a/17

aḳçe / aḳce *i.* Para, nakit. *Gözüm nūrı, her ne zamān aḳçe iḳtiżā eylerse şehre gel, ṭoġrı benüm sarāyuma gelüp bāña buluş...* 318b/06, 319a/06

ᶜaḳd *(A.) i.* Bağlama.

ᶜa. it- Nikahlamak, nikah kıymak. *Hūşeng ile Siyāmek'i ṣalıvirdi ve ḳızları bunlara ᶜaḳd idüp virdi.* 292a/09

ᶜāḳıbet *(A.) zf.* Nihayet, sonunda. *ᶜĀḳıbet Efrāsiyāb girüp Rüstem anı da yıḳup* 295a/04, 311b/24

aḳın *i.* Baskın, hücum.

a. eyle- Düşman memleketlerine hücum etmek, baskın yapmak. *Ey sulṭān-ı Tūrān, on-bir senedür bir ṭarafa aḳın eylemedük.* 317a/18, 317b/10

a. it- Düşman memleketlerine hücum etmek, baskın yapmak. 317a/20

ᶜAḳīm / ᶜAḳīm-nerre Kişi adı. 310a/16, 310a/17, 310a/19

→ Cāh-ı ᶜA., Dīv-i ᶜA., Ġār-ı ᶜA., Gürz-i ᶜA., Kūh-ı ᶜA.

ᶜaḳl *(A.) i.* Akıl, us, düşünce melekesi. *Tīz bir efsūn oḳıyup Ferāmurz'uñ ᶜaḳlın aldı.* 298a/20

ᶜa. dā'iresinden çıḳ- Korku sebebiyle bayılmak, kendinden geçmek. *Ṭūs daḫı ᶜaḳl dā'iresinden çıḳup bir sāᶜat ḳadar bī-hūş yatdı.* 294b/17

ᶜa.ı başına gel- Uyku, sarhoşluk, baygınlık gibi hallerden ayılmak, kendine gelmek. *Ṭūs'uñ daᶜaḳlı başına gelüp Rüstem'üñ ḫavfindan raḫşına süvār olup bir cānibe ḳaçdı.* 294b/22, 311b/19, 314b/02

ᶜa.ı gel- Uyku, sarhoşluk, baygınlık gibi hallerden ayılmak, kendine gelmek. *Ammā Zengīlerüñ ᶜaḳlı gelüp Ḳırṭāsın üzerine hücūm eylediler.* 316b/08

ᶜa.ı git- 1 Bayılmak, kendinden geçmek. *Gürz-i Süleymān, Ḫüsrev'üñ ketfinde olan sipere indükde siper oluḳ oluḳ olup Ḫüsrev'üñ ᶜaḳlı gitdi.* 306b/21

2 Çok şaşırmak, korkmak, ödü kopmak. *Semendān bu ḥāli görüp ᶜaḳlı gitdi.* 302a/06, 302b/22

ᶜa.ı kes- Olabileceğine inanmak, olabilmesini mümkün görmek. *Behmen gördi kim Şāh'uñ pek ġażabı var ölecegin ᶜaḳlı kesdi.* 309b/20

ᶜa.ın başına cemᶜ it- Akılsızca davranışlardan vazgeçip ne yaptığını bilir duruma gelmek. *Kāvus'uñ levni müteġayyir oldı bu naṣıl ḥareketdür diyü; ammā gine ᶜaḳlın başına cemᶜ idüp Rüstem'e ḫifᶜat virdi.* 292a/16

ᶜa.ın başına getür- Aklının başına gelmesine, ayılmasına sebep olmak. *Gel, imdi ben bunuñ ᶜaḳlın başına getürüp biraz söyledüp öyle öldüreyüm.* 297b/23

ᶜa.ına gel- Hatırlamak. *Bir gün ᶜaḳlına gelüp, belki bir ḫaṭā ola ben de varup bile bulınayum diyü Hind'e gitdi.* 292b/10

ᶜa.ına geleni eyle- Uzun boylu düşünmeden, ölçüp biçmeden hareket etmek. *Resm-i cihān-bānī ve āyīn-i pehlevānī nedür bilmez, ᶜaḳlına geleni eyler.* 294a/15

ᶜa.ına gelme- Düşünememek. *Rüstem'üñ Efrāsiyāb ṭarafından elçilik ile geldügi münāsib olmaduġından kimesnenüñ ᶜaḳlına bile gelmedi.* 292a/19

→ ᶜadīmü'l-ᶜaḳli'l-ᶜadīl ber tefāriḳ

aḳrān *(A.)* **1** *i.* Yaşıt, akran. 293b/12

2 *sf.* Denk, eş. *Yek-dest ile aḳrān cengin iderler.* 293b/10

ᶜaḳreb *(A.) i.* Akrep. *Taḫtın ṣaġ cānibinde bir ḳapu vardur, üzerinde zer-i*

aḥmerden ᶜaḳreb hey'etinde kilidi vardur. 298b/20

āl *(A.)* i.Aile, evlat.

āl-i Keyūmerş Keyūmerş ailesi. *Ḫāverzemīn ṣāḥib-ḳırānum ve nesl-i Ḳahramān ve āl-i Keyūmerşdenem dirsin* 307a/24

al- **1** Herhangi bir şeyi tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak. *Siyāmek'i tīġıyla ḳavrayup ḳolına aldı.* 291b/25, 292a/13, 295a/23

2 Beraberinde götürmek veya getirmek. *Ben varup maᶜşūḳamı alup gelürem.* 291a/08, 291a/10, 291a/11

3 Sürükleyip götürmek. *Bī-çāre ḳız ṣuda boġılup ṣu alup gitdi.* 291a/20

4 Fethetmek, zaptetmek. *Hūşeng ve Siyāmek üzerine gider kim varup ḳafʿaların alup ikisinüñ de başın kesüp ḳızı almaġa gider.* 291b/12, 292b/25, 317b/12

5 Bir tarafa doğru çekmek veya çevirmek. *Bilsem cān ḥavliyle baş ḳaçurup arḳasına alduḳda taḥammül idemeyüp pāyları rikābdan boşanup* 295b/18, 305b/02, 305b/05

6 Kaldırmak. *Selīm Şāh emr idüp pāy-ı taḫtuñ pūşīdesin alup Ferāmurz geçüp oturdı.* 296a/08, 297a/20, 301b/04

7 (Bir kimse ile) Evlenmek. *Ḥāliyā, şimdi Hind pādişāhınuñ ḳızın aldı.* 297b/18, 303b/05

8 (Birini bir kimse ile) Evlendirmek. *Eger ben aña ġālib olursam, gine ḳızı Ferāmurz'a alıvirüp sürında bile oluram.* 304b/16

9 –de tutmak, -de bulundurmak. *Geldüm ki ol şarṭları bozup ve Ḫürşīde Bānū'yı Allāh emriyle menkūḥalıga alam.* 300b/22

10 Ölçmek veya aynını çıkarmak suretiyle tespit etmek. *Biş on gün Ḫurşīde Bānū'nuñ üzerine düşüp bir maḥallde, tamām geregi gibi seyr idüp naḳşın aldı.* 303b/25

11 (Bir mesafeyi) Kat etmek. *Dem çeküp ber-havā gider ve her nefesde bir ḳonaḳlıḳ yir alur.* 299a/20

12 Gidermek, izale etmek. Bir ḥamlesi ḳaldı. Alabildiyse ḫoş, alamadıysa ġayrı iş beter. 307b/16, 307b/16

13 Toplamak. *Var ḳuvvetin bāzūya alup ve iki eliyle düvāl-i zencīr-i kemere ṣarılup* 307b/16

14 Bir şeyin içinden bir parçayı, bir maddeyi çıkarmak. *Bu kelleyi terbiye idüp laḥmın alup kemik ḳaldı.* 313a/15

15 Sağlamak, elde etmek, temin etmek. *...bize iẕin vir, Īrān yaḳasına bir aḳın idüp biraz ṭoyumlıḳ alalum yoḫsa ḥālümüz yaman olmışdur...* 317a/20

16 Koymak. *Tīġ-ı āteşīni ᶜuryān idüp aġzına aldı.* 316a/12, 316a/16

17 Karşılamak, mukâbele etmek. *Ferāmurz daḫı Ḳuṭb'ı meydāna sürüp Ḫüsrev'e ᶜaşḳ eyledi. Ḫüsrev daḫı Ferāmurz'uñ ᶜaşḳın alup gördi.* 305a/10, 305a/22

a.up yüri- Gitmek, gidedurmak. *Meᶜūn, bir cānibe alup yüriyüdi.* 298a/22,

→ cān a., destūr a., elinden a., ḫaber a., ḫāṭırların ele a., intiḳām a., kām a., öñin a., selāmın a., ṭaban a., vehm a., yaḳa a.

aᶜlā *(A.) sf.* Daha iyi, daha mükemmel. *Daḫı aᶜlāsın isterseñ kendiñüz berāber binüp şikār bahānesiyle Īrān sınurına varduḳda ortalıġı tecessüs itdürürsiñüz.* 317b/02, 313b/18

ala *sf.* Açık kestane renginde.

→ gözi alası dön-, gözi alası dört ol-

alaca *i.* Üzerinde yer yer başka renkten benek ve lekeler bulunma. *Başı kedi başına beñzer, gövdesi ḳaplan alacası gibi bir mehīb kührābdur.* 297b/25

alacaḳ *i.* Bir hesap gereğince alınması gereken şey, alınacak şey. *Şimdi senüñ bende bir ḍarb alacaġuñ vardur.* 307b/03

aları aları *zf.* Sert sert, dikkatli dikkatli. *Semendān Şāh öñinde yir öpdi, bir kerre aları aları ṣandalīsine baḳdı.* 301b/19

ālāt *(A.) i.* **1** Aletler, malzemeler. *...otuz-altı pāre raḫş ālātı ḳodum...* 299a/07, 299a/13, 299b/03

2 Savaşta kullanılan alet, silah. *Ḥamlenüñ güci budur kim hem ḫaṣma ālāt ḥavāle ide ve hem ḫaṣmuñ ālātın redd ide.* 305a/21, 305a/21

ā.-ı ceng Savaş aletleri, teçhizat. 296a/16, 299a/01, 299a/07

ā.-ı Ehremān Ehreman'ın malzemeleri. 304b/19

ā.-ı esbāb Giyim kuşam malzemeleri. 303b/08, 317a/11

ā.-ı ḥarb Savaş aletleri, teçhîzât. 293a/02

ā.-ı meclis İçki sofrasında kullanılan âlet edevât. *Andan ālāt-ı meclis gelüp ele*

cām alup ᶜıyş <u> nūşa başladılar. 317a/06

ā.-ı ṣāḥib-ḳırānī Sâhib-kırânlık teçhîzâtı. *Ferāmurz cüz'ī oturup ḳalḳup üzerinden ālāt-ı ṣāḥib-ḳırānī<y>i çıḳarup gencūra teslīm eyledi* 315b/03

alay *(Yun.) i.* Ordu, asker topluluğu.

a. bağla- Düşman karşısında harekete geçmek üzere emir ve kumanda beklemek, savaş durumu almak. *Bunlar daḫı meydān kenārına gelüp alaylar ve ṣaflar bağlayup cümlesi naẓar-ber-meydān oldılar.* 293a/03, 305a/08

a. düz- Düşman karşısında harekete geçmek üzere emir ve kumanda beklemek, savaş durumu almak. 307a/18

a. yaş- Düşman karşısında harekete geçmek üzere emir ve kumanda beklemek, savaş durumu almak. *Ol gice daḫı mürūr idüp yine iki gürūh sıpāh yirlerinden ḳalḳup birbirlerine muḳābil ve muḳārin oldılar ve ṣaflar düzilüp alaylar yaṣdılar.* 293a/19

alçaḳlıḳ *i.* Alçaklık, tevazu.

→ gönül a.ı it-

aldurma- Önem vermemek, üzerinde durmamak, umursamamak. *Ferāmurz gine naᶜra urdı, bunlar ġayrı naᶜradan aldurmadılar.* 296b/05, 298b/13

ᶜalem *(A.) i.* Sancak, bayrak. 291b/02, 299a/06, 299a/24

ᶜālem *(A.) i.* **1** Dünya. 293a/02, 305b/25

2 Bir şeyin kendi içinde ve aynı özelliği taşıyan şeylerin kendi aralarında meydana getirdiği bütün. *Ġayrı birlik ᶜālemine varup żiyāfetler olup Ḫüsrev peşkeşlerin ᶜarż eyledi.* 308b/25

3 Zevk ve safa, eğlence. *Ammā gördi, böyle meclis ṣoḥbetinde ᶜālem yoḳdur.* 309a/18

ᶜā.inde (ol-) Kendi halinde, kendi dünyasında. *Nıṣfu'l-leyl oldı, bir şey yoḳdur, herkes ᶜāleminde ḫᵛāb taḳāżā idüp gitdi.* 309b/06, 317b/22

→ āfitāb-ı ᶜā.-tāb, dilāver-i ᶜā., kendi ᶜā.inde (ol-), ne ᶜā.de, pehlevān-ı ᶜā., ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜā., ṣāḥīfe-i ᶜā., ser-fırāz-ı ᶜā., server-i ᶜā., vücūdı ṣaḥīfe-i ᶜā.den ḥakk ol-

ᶜale't-tevālī *(A.) zf.* Arası kesilmeksizin, arka arkaya, mütemadiyen. *Ḳahramān ardınca girüp üç-gün, ᶜale't-tevālī, maġārada nerre<y>i aradı.* 311b/25, 316a/18

ᶜaleyh *(A.) takı.* Onun üzerine, ona.

ᶜa.i's-selām Allah'ın selamı onun üzerine olsun. 299a/21, 314b/07, 314b/08

ᶜaleyke *(A.) takı.* Senin üzerine olsun.

ᶜa. ᶜavnu'llāh Allah'ın yardımı senin üzerine olsun. 306b/13

alı-ḳo- Bir kimseyi bir süre için bir yerde tutmak. *Şimdi Efrāsiyāb çün kim Burzū'yı yanında alı-ḳodı, ol ṣandalī<y>i müstaḳillen Burzū'ya teslīm eyledi.* 320b/06

alış- Kaynaşmak, uyuşmak, ünsiyet peyda etmek. Bir*az ṣabr eyle, ḳızuñ göñli saña biraz alışsun.* 291a/16, 296b/06

2 Bir şeyi tekrarlaya tekrarlaya kolayca yababilir duruma gelmek. *Ammā yayan yürimege server alışmamış, biraz gitdi yorıldı.* 298a/13

alışdur- Dayanıklı duruma getirmek, mukavemet kazandırmak. *Ferāmurz'uñ gözleri ḫīrelenüp bir zamān baḳmaġa ḳādır olamadı. Hele güç-ile gözin alışdurdı.* 309a/13

ᶜalī *(A.) sf.* Yüce, büyük, ulu. *Ḥāṣıl-ı kelām, Ḫusrev'e üç-gün ᶜalī ẓiyāfetler idüp dördünci gün sūra bünyād oldılar.* 309a/02

Allāh **1** Allah. 296a/13, 303a/09, 313b/20

2 ***ünl.*** Hayret, şaşkınlık, sevinç, coşkunluk, şükür, yalvarma, korku, ıztırap gibi hislerin şiddetini anlatır. *Andan Ferāmurz dāmen-i der-miyān idüp, vardı, Gerşāsb'uñ ḳalıbın el urdı "Yā Allāh!" diyüp nice zor eylediyse öyle bir sengīn ḳalıbı ḳucaġına aldı...* 296b/18, 303a/17, 309b/14

A. emriyle Kız isterken kullanılan klişeleşmiş söz. *Ḫūrşīde Bānū'yı Allāh emriyle menkūḥalıga alam.* 300b/21

Allāhuekber *(A.) ünl.* "Allah en büyüktür"anlamında nida.

→ naᶜra-yı ṭanṭana-yı Allāhu Ekber

allı *sf.* Üzerinde al renk bulunan. *...ol ṭaşuñ ortası delük, ol delükden allı yeşilli tütünler çıḳar...* 312a/07, 313a/01

alt *i.* **1** Üst karşıtı, alt. 298b/07, 298b/09, 305a/23

2 Vücudun bacaklarla bel arasında kalan ve otururken yere gelen kısmı. *Rüstem ise altında gergedān ve yüzinde niḳāb ve ālātı pūşīdeli* 292a/18, 293a/04, 302b/17

3 Bir şeyin aşağısında bulunan boşluk veya yer. *Ferāmurz evvel çıḳup tīz bir sāye-bān çıḳarup Surḫāb cinnī fi'l-ḥāl ḳurdı. Ferāmurz geçüp altında oturdı.* 316b/17

4 *sf.* Bulunulan yere göre daha alçakta olan. *Ḫüsrev alt yanına oturup Behmen-i Çābulḳāyī ṣol pāy-ı taḥtda ḳarār eyledi.* 315b/02

a. it- *kaba.* Bir kadını cinsel ilişki esnasında altına almak. *Rüstem'üñ yanında ḳızı alt idüp der-kār olmaḳ diledi.* 291a/13

→ el a.ından

altı *sf.*. Altı. 311b/15, 311b/20, 311b/23

altmış *sf.* Altmış. 314b/14

altun *i.* **1** Altın. *Ferāmurz gördi, bu arslanlar ṣarı altundur ve içerüde ol-ḳadar māl ve cevāhire müteᶜallik̇ şeyler var kim ḥesāba gelmez.*303a/22, 300a/21

2 Altından yapılmış para. *Ṭūs'a bir ḫil'at giyürdiler ve biñ altun daḫı ṣayup Ṭūs'uñ öñine ḳodılar.* 294b/05, 304a/03, 318b/05

3 *sf.* Altın. *...dönince gördi, ḳapunuñ iç ṭarafında bir küçücük altun levḥ aṣılu.* 312a/25, 320a/19

ālūde *(F.) sf.* mec. Suçlu.

ā. eyle- Suçlu addetmek. *Ey dilāver, bugün ālūde eyledügin dilāverleri niçün ḳatl idüp veyāḫūd bend'e çekmedin.* 293a/16, 293b/24

aᶜmā *(A.) i.* Kör.

a. it- Kör etmek. 313a/11

→ meges-i a.

amān *(A.) ünl.* Rica, yalvarma, bağışlanma isteği. *Amān dilāver, beni öldürtme.* 292a/03, 295b/21, 309b/21

a. virme- Göz açtırmamak, nefes aldırmamak, fırsat vermemek. *Ol gün Rüstem-i yek-dest meydānı ṭutdı, kimseye amān virmedi.* 293a/14, 293a/22, 294a/03

a. zaman virme- Göz açtırmamak, nefes aldırmamak, fırsat vermemek. *...eger ben seni başarsam helāk eylerem, amān ve zamān virmem, gözüñ pek aç...* 319b/22

āmīz *(F.) sf.* Sonuna geldiği kelimelere "…ile karışık, -i taşıyan" anlamı katarak Farsça birleşik sıfatlar yapar.

→ dāsitān-ı leṭāfet-ā.

ᶜamm *(A.) i.* Amca. *Ḳanı ᶜammum Dīv-i Sepīd ve ḳanı ḳarındaşum Serṭān-nerre?* 298a/05

ammā *(A.) bağ.* **1** Fakat, zıt ve aykırı hükm ifade eden iki cümleyi birbirine bağlar. *Rüstem-i yek-dest ṣuyı geçdi ammā ölmedi.* 291a/03, 291a/16, 291a/21

2 Buna rağmen, yine de. *Kāvus tenhā ḳaldı; ammā Rüstem-i yek dest'üñ ba*ᶜ*ż<ı> ḥālin vüzerā ile müşāvere eyledi.* 294a/23, 298a/23, 302a/17

3 Bir hükmü kuvvetlendirir, pekiştirir. *Bāġın ḳapusına gelüp gördi, üst eşiginde bir duḫter-i aḫterī taṣvīr eylemişler; ammā bir ṣūret ve ḥüsn <ü> cemāl <ü> zībā vardur kim gözler görmiş degül.* 300a/14

4 Uyarmak, dikkati çekmek için kullanılır, şart bildirir. *Yā Ḫüsrev, sañа bir şey su'āl eylesem gerek; ammā ṭoġrı söyle.* 306a/08

→ fe a.

ᶜamūd *(A.) i.* **1** Değnek, sopa. Ferāmurz daḫı bir tīġ urup ᶜamūd-ıla iki pāre eyledi. 297b/07, 298a/08, 298a/11

2 Sütun, direk. *Bir ṭaşdan yonma ḥücre, orta yirine yidi* ᶜ*amūd vaż*ᶜ *eylemişler.* 312a/15, 312a/15

3 mec. *kaba.* Erkeğin cinsellik organı. *Ḳız gördi Rüstem-i yek-dest'üñ murādı iş görmekdür, ḳıṣṣa ve* ᶜ*amūd da haẕm olınacaḳ* ᶜ*amūd degül, başladı cabalamaġa.* 291a/14, 291a/14, 312a/24

ᶜa.-ı kāşāne *mec. kaba.* Erkeğin cinsellik organı. *Rüstem-i yek-dest'üñ bu arada* ᶜ*amūd-ı kāşānesi ḥarekete gelüp hemān Rüstem'üñ yanında ḳızı alt idüp der-kār olmaḳ diledi.* 291a/12

ān *(A.) i.* An, lahza. 320b/20

añ- Bahsetmek, sözünü etmek. *Yā Mihrān bunı Ferāmurz'a tenhāca bir kerre añup żamīrüñ yoḳla gör ister mi?* 297a/04, 310a/15

ana *i.* Anne. 298b/03, 318b/12

a.sı südi aġzında ḳoḳ- Yeni yetme olmak, herhangi bir konuda tecrübesi bulunmamak. *Lāyıḳ ve inṣāf mıdur ki benüm yirümi āḫirden gelüp bir anası südi aġzında ḳoḳan oġlana virmek* 320b/22

añа *zm.* Ona. *Bir bu ki añа ḳuvvet ile cevāba ḳādir degülüm...* 294b/08, 300b/25, 300b/21, 302a/16

ancaḳ *zf.* **1** Sadece, yalnız. *Yoḳ, daḫı öldürmedüm; ancaḳ ṭutup ḥabs eyledüm.* 309b/18

2 "Olsa olsa, en çok, daha çok, güçlükle" anlamlarında, bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını gösteren bir söz. *Yigirmi dört pāre yelken açup gice gündüz ḳullansalar ol bir kenārına bir ayda ancaḳ yanaşa-bilürdi.* 313a/20, 304a/23

3 Galiba. *"Sen bu* ᶜ*askerden degülsin ancaḳ." didi.* 291b/04, 301a/22, 301b/03

4 *bağ.* Fakat, ama, lakin. *Bu bağda on biñ ḳadar ᶜasker vardur, ancaḳ sen bunda dur, ben varup maᶜşūḳamı alup gelürem.* 291a/08, 291b/20, 293b/24

anda *zm.* Orada. 291a/23, 292a/24, 292b/04

andan **1** *kişi zm.* Ondan. *Behmen-i yek-ḍarbı daᶜvet eyleñ, gelsün, bunuñ ḥālin andan su'āl idelüm.* 294a/09, 299b/12

2 Oradan. *Biraz fikre varup "Şu nā-bekārı bārī uyurken öldüreyüm." diyüp andan sürüp türbe-i Sührāb'a geldi.* 294b/12, 295a/09, 296a/07

3 *zf.* Ondan sonra. *Andan Fezzāne Bānū'yı biraz öpüp ḳuçdı.* 291a/12, 292a/24, 296a/01, 299a/06

a. ötüri Ondan dolayı, onun için. *...eger andan ötüri Rüstem saña ᶜitāb iderse ben ḫalāṣ iderüm.* 294b/10

anı **1** *zm.* Onu. *Birḳaç kerre geldi, ne ḫayr itdiyse bunda daḫı anı ḫayr ider.* 292a/18, 296b/09, 298b/14

2 *Kişi zm.* Onu. *"Eyā, kim gire?" dirler iken anı gördiler...* 293a/04, 293a/11, 293b/17

ᶜanḳā *(A.) i.* Anka kuşu, Simurg.

***ᶜanḳā-ser** *sf.* Anka başlı. *Andan sekiz çift kūs-ı ḥarbī ḳodum ve ᶜanḳā-ser bir ᶜalem ḳodum.* 299a/06

→ pençe-i ᶜa., sīmurġ-ı ᶜa.

añla- **1** Anlamak, bilmek. '*Benī-ādem lisānın hem söyler ve hem añlarsın.*' 314b/09, 314b/10

2 Görmek, fark etmek. *İrān dilāverleri rezm ṭonlar çıḳarup andan Kāvus-ı Kāmrān şemᶜine cemᶜ oldılar. Meclis döşenüp biraz bāde nūş eylediler, andan Rüstem-i yek-dest añladı.* 294a/13

→ bir nesne añlama-

añlat- Anlatmak. 319b/09

anlar **1** *zm.* Onlar. *"Bānū<y>ı alduḳda virürem." diyü anları daḫı alup ḥāżır ve müheyyā sabāḥa muntaẓır oldı.* 308b/11, 310a/14

2 *Kişi zm.* Onlar. *"Şaḳın bir ferde ḍarb getürme, zīrā anlar bize lāzım olurlar." dir idi.* 293a/23, 296b/12, 298b/25

añsuzdan *zf.* Ansızın, birdenbire. *Kāvus ᶜaskeri birden yüritmek istedi; ammā Zāl ḳā'il olmadı, kendi gireyüm dirken añsuzdan bir gergedān-süvār naᶜra urup Kāvus-ı Kāmrān ṭarafından meydāna girdi...* 293b/06

añsuzın *zf.* Ansızın, birdenbire. *Bilsem daḫı añsuzın Ferāmurz'ı görüp şād oldı.* 295b/02, 317b/17

anuñ **1** *zm.* Onun. 300b/17, 303a/07, 303a/10

2 Kişi *zm.* Onun. 291a/23, 293a/12, 293b/03

añur- *yan.* Anırır gibi bir ses çıkarmak. *ᶜAḳīm-nerre'yi ber-hevā añurup öyle bir naᶜra urdı kim ᶜAḳīm-nerre daḫı yañılup Ḫurşīde Bānū'y<ı> ḳapdı.* 310b/05

apul apul *zf.* İki yana sallana sallana. *Ferāmurz yirinden ṭurup apul apul gelüp kemānuñ çilesin çözdi.* 302a/25, 306b/13, 319b/04

ᶜār *(A.) i.* Utanma, ar. 302a/05

ᶜā. eyle- Utanç duymak, utanmak. *...Efrāsiyāb daḫı buña menşūr virmege ᶜār eyledi...* 319a/24

ᶜā. it- Utanç duymak, utanmak. 311a/23

ara *i.* **1** İki şey arasındaki mesafe. *İki ḳaᶜa ḳarşu ḳarşuya yapılmış, ikisinüñ arasında yol gider.* 291b/16, 296a/14, 314a/05

2 İç. *Tevekkül-i ber-Ḫudā idüp bunlaruñ aralarına girdi.* 296b/06

3 Yer. *Bu ara, Küh-ı Serendīb'dür.* 298b/03

4 Bir oluştan diğer bir oluşa kadar geçen zaman fasılası. *Arada sūr ve Ḫüsrev ġā'ilesi olmaġla ḫāṭırından gitdi.* 310a/15, 297a/25, 315b/09

5 Kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan durumu veya ilgisi. Bir kerre Māh-duḫt Bānū'yı bülbül ḳafesi gibi ḳapup cām<e>-ḫābına girüp arada çoḳ nāz niyāz oldı. 297a/25

→ bu a.da, bu a.ya, ol a.da, ol a.ya

ara- Aramak, bulmaya çalışmak. 291b/04, 298b/02, 311a/02

-ārā *(F.) sf.* Sonuna geldiği kelimelere "süsleyici, süsleyen" anlamlarını katar.

→ meclis-ā.lıḳ

arala- İki şey arasında açıklık oluşturmak, yarı açmak. *Üç günde dīvān-ı Efrāsiyāb'ı araladı ve menşūr istedi.* 'Üç gün sonra Efrâsiyab'ın Dîvan (perdesini ?) aralayarak içeri girip ferman istedi.' 319a/24

ārām *(F.) i.* Durma, dinlenme.

ā. it- Dinlenmek. 300b/08

→ ṭabl-ı ā.

ārāste *(F.) i.* Düzenleme, hazırlama.

ā. eyle- Hazırlamak. 304b/19

ā. it- Düzenlemek, tertip etmek. *İki ᶜasker yirlerinden durup ālāt-ı ḥarblerin üzerlerine ārāste idüp raḫşlarına süvār oldılar.* 293a/02, 299a/13, 304a/04

arış *i.* Arşın. *Adına Behmen-i Çābulḳā dirler idi. Yüz on biş arış ḳadd çeker idi.* 301a/15, 310b/25, 314a/08

ᶜārż *(A.) i.* Sonradan ortaya çıkan şey, musibet.

ᶜā. ol- Musallat olmak. *Ḥikmet-i Ḫudā, Ḫüsrev'e bir süstlik ᶜārż oldı.* 309b/05

arḳa *i.* **1** Ön, sağ ve solun dışındaki dördüncü yön, ön karşıtı. 305b/02

2 Geri. *Bilsem cān ḥavliyle baş ḳaçurup arḳasına alduḳda* 295b/18, 305b/02, 305b/05

3 Sırt. *...Gürz-i Müntehā'nuñ deste-çūbı Ḫüsrev'üñ elinden fırlayup Ḫüsrev iki ellerin zānūsına ṭayayup arḳasın berāber virdi.* 306b/20

a. vir- Arkasını bir yere döndürmek, sırtını çevirmek, yaslanmak. *Bir dıraḫta arḳa virüp ḳarşu ṭarafa doġrı naẓar eyledi.* 298a/14

a. sını yire getür- Yenmek, sırtını yere getirmek. *Benüm arḳam kimesne yire getürmemişdür.* 305a/17, 319a/17

→ e a.sı yirde, el a.sı yirde eyle-

armud *(F.) i.* Armut. 296b/01

arslan *i.* Arslan. 297b/06, 303a/22, 310a/09

art *i.* **1** Arka taraf, arka. 299a/14, 301b/06, 302b/12

2 Peş. *Rüstem belki dönüp ardumuzdan gelür.* 291a/01, 292b/14

art- Fazlalaşmak, şiddetlenmek. 300a/02

ᶜarūs *(A.) i.* Gelin, düğün. *Ḫurşīde Bānū içün ᶜarūsına baᶜżī girān-bahā cevāhire müteᶜallik nesneler tedārik idüp bile getürmiş-idi.* 308b/10

***ᶜarūsiye** *(A.) i.* Evlenen erkeklerden alınan bir tür vergi. *Ferāmurz'a kendü içün tedārik eyledügi ᶜarūsiye tuḥfelerüñ* 308b/09

ᶜarż *(A.) i.* Sunma, takdim etme.

ᶜa. eyle- Sunmak, takdim etmek. *Ferāmurz'a Māh-duḫt Bānū'y<ı> ᶜarż eyledi.* 297a/14, 304b/22, 319a/20

ᶜa.. it- **1** Sunmak, takdim etmek. 292a/14

2 Saygıyla ifade etmek, bildirmek. *Ferāmurz'ı ḳarşulayup ikrām ile*

getürüp yir virürsin ve şarṭları ᶜarż idersin, yirine getüre-bilürse Ḫurşīde Bānū'yı virürsin. 301a/01

arzū *(F.) i.* Arzu, istek. 298b/17

aṣ- Üzerine takmak, asmak. 291a/25, 312a/13

āsā *(F.) takı.* Gibi; sonuna geldiği kelimelere "gibi, benzer" anlamı katar.

→ bāġ-ı behişt-ā.

aṣaḥḥ *(A.) sf.* Doğru, çok doğru. *Aṣaḥḥ rivāyet budur ki Cihān-baḫş Ḫurşīde Bānū'dan vücūda geldi.* 309a/24

āsān *(F.) sf.* Kolay.

ā. it- Kolaylaştırmak. *Allāh āsān iderse anuñ daḫı fetḥi tevfīḳ olur.* 303a/09

aṣār *(A.) i.* Alamet, iz, belirti. *Burzū'nuñ yüzine baḳınca gördi ki çehresinde bahādırlıḳ aṣārı nümāyāndur.* 318b/04

āsāyiş *(F.) i.* Rahatlık, huzur, barış.

ā. eyle- Huzuru, barışı sağlamak. 306a/04

ā. it- Huzuru, barışı sağlamak. 306a/06

→ ṭabl-ı ā.

aṣl *(A.) i.* **1** Gerçek, hakikat. *...varup ḳalʿaların alup ikisinüñ de başın kesüp ḳızı almaġa gider, işte aṣlı budur.* 291b/12, 291b/13, 304b/04

2 Köken, başlangıç, sebep. *Gice olan ġavġānuñ aṣlın su'āl eyledi.* 309b/17, 310b/08, 310b/09

3 Soy, nesep. *Aṣlı dīvdür Kūh-ı Esved'de Dīv-i Esved nām bir kührāb dīv başlu idi.* 299a/16

4 *sf.* En önemli, olan, başta gelen, esas. *Aṣıl söz Ḳırṭās'dadur, zīrā Ḳırṭās ne yaparsa anlar da anı yapar.* 312b/04, 315a/01

a. ına ḳavuşdur- *mec.* Öldürmek *Ben şimdi seni aṣlına ḳavuşdurayım!* 298a/08

aṣlında *zf.* Esasında, gerçekte. *Ṣaḥīḥ rivāyet budur, ki aṣlında Ḍaḥḥāk-ı Mārī neslinden böyle bir zeber-dest kimse idi.* 295a/13, 320a/03

aṣıl- Üzerine takılmak, asılmak. *Süleymān bin Devvār'uñ boynında levḥ-i zerrīn aṣılup anı alup üzerinde olan ḥaṭṭa naẓar eyledi.* 298b/14

aṣılu *sf.* Asılı, asılmış olan. 312a/25

ᶜāsī *(A.) sf.* Baş kaldıran, isyan eden, asi. *Yā Rabb, yine ᶜāsī ḳullarınuñ yüzine mi baḳsam gerekdür.*315a/17

ᶜasker *(F.) i.* Asker. 291a/08, 303b/20, 317b/05

ᶜa.-i Ḫāver-zemīn Haver askerleri. 308a/19

ᶜa.-i Tūrān Turan askerleri. 292b/17

→ ser-ᶜa.

aṣlā *(A.) zf.* Hiçbir zaman, kesinlikle. 294a/08, 302b/20, 314a/01

āsmān *(F.) i.* Gök, sema. 296a/22, 303a/19, 315a/01

aş- Taşmak. *Bıyıḳları düm-i evren gibi bināgūşından aşmış, gelüp geçdi.* 304b/19

aşaġa / aşaġı *i.* **1** Aşağı, aşağıya. 298b/05, 320b/21

2 *zf.* Aşağıya. *Ṭūs, aşaġı yoḳaru baḳup gördi, bir seng-i müntehā var.* 294b/13, 299b/08, 299b/16

-āşām *(F.) sf.* Sonuna geldiği kelimelere "içen, içici" anlamını katarak birleşik sıfat yapar.

→ Ḳātil-i ḫūn-ā.

aşçıbaşı *birl. i.* Aşçıbaşı. 308a/19

ᶜāşıḳ *(A.) i.* Âşık, aşırı seven kimse. 291b/10, 301b/05, 310b/11

ᶜā. ol- Âşık olmak. 300a/15, 301b/07, 303b/18

āşikāre *(F.) zf.* Aşikar, açık olarak. *Velākin sen anı āşikāre erlik ile öldüremezsin* 297b/18, 297b/20

āşinā *(F.) i.* Bildik, tanıdık. 312b/13

ā.-yı ṣoḥbet Hasbihâl, sohbet. *Āşinā-yı ṣoḥbetde Efrāsiyāb, Rüstem-i yek dest'e eyitdi:...* 293a/15

āşiyāne *(F.) i.* Kuş yuvası. *İşte murġ-ı Būḳalemūn'uñ āşiyānesi; ammā kendi yoḳdur.* 314a/03, 314a/07, 314a/21

ᶜaşḳ (I) *(A.) i.* Sevgi, bağlılık, muhabbet. 314a/25

ᶜaşḳ (II) *(A.) i.* 305a/10

ᶜa. eyle- **1** Saygı ve tazim göstermek. *Bilsem gelüp ᶜaşḳ eyledi. Ferāmurz merḥabā idüp "Ḫoş geldüñ pehlevān! Buyuruñ, bir miḳdār ᶜişret idelüm." didi.* 295b/04,

2 Vurmak, saplamak. *Ferāmurz'a, bir nīze ᶜaşḳ eyledi.* 295b/14, 305a/10,

aşlaḳ Bir nevi taş. (?) *İşte bir de ḫātem yüzük virdi ve ziyāde aşlaḳ taşı var.* 318b/11

Aşūbe bk. **Beg Aşūbe**

aşurı *takı* Öteye, ileriye. *El tīr ü kemāne urup āhūnuñ ḳıçı başından aşurı gitdi.* 295a/23

at *i.* At. 293a/07, 309b/12, 318a/03

a. başı Yan yana, çok yakın mesafede. *At üzerinden merḥabālaşup dönüp at başı berāber ṣoḥbet iderek tā sarāy-ı ḫāḳāna geldiler...* 317a/02

a. keverk eyle- Atına semer vurup binmek. *Rüstem ġażaba geldi ve at keverk eyledi.* 294b/21

at- 1 (Bir şeyi) Fırlatmak. *...Rüstem-i yekdest ol ġażab ile ḳaldurup ḳızı ṣuya atdı.* 291a/19, 299b/19, 302b/15

2 Saçmak, serpmek. *Böyle ẓuhūr eyledükde hemān birḳaç ṭulum sirke atarduḳ.* 316a/08

→ lenger a., mu^{c}allāḳ a., ḳur^{c}a a.

ata *i.* Ata, cet. 293a/15

aṭa *i.* Ada. *Şöyle bir aṭa görinürdi, ol iki mīl gelüp ol aṭayı iḥāṭa eyledi.* 300a/01, 300a/03, 300a/05

āteş *(F.) i.* Ateş. *...dünyāda kesmedügi aṣlā bir şey yoḳdur ve ṣalduḳca eṭrāfa ṣu^{c}lesi āteş renginde görinür...* 299a/03, 293a/07, , 299a/25

→ ehremen-ā., gözlerinden ā.ler çıḳ-, Ḳuṭb-ı ā.-dem, Ḳuṭb-ı ā.-efşān

***āteş-engīz** *sf.* Ateş çıkaran. 311a/25, 316a/14

***āteş-efşān** *sf.* Ateş saçan, ateş püsküren.

***āteşīn** *(F.) sf.* Ateş gibi.

→ tīġ-ı ā.

atıl- (Bir kimse) Bir yere doğru fırlamak. 302a/09, 303a/13, 316a/23

atlu *i.* Atlı, süvari. 318a/06

av i. Avlanarak yakalanan hayvan. *Pehlevān, sen bilmez misin ki av alanuñdur yoḫsa uranuñ degüldür…* 295b/06

a^{c}vān *(A.)* i.Yardım edenler, yardımcılar. *"Ḳanı a^{c}vānın?" diyince "İşte sulṭānum." diyüp girüyi gösterdi.* 299a/10, 299a/11, 299a/05

-āver *(F.)* Getiren, taşıyan.

→ zor-ā.

^{c}avḳ *(A.) i.* Durdurma, vaz geçirme.

^{c}a. eyle- Durdurmak, vazgeçirmek. *"Baş üzerine; ancaḳ daḫı küçükdür." diyüp ^{c}avḳ eyledi.* 310a/13

avla- *mec.* Tuzağa düşürmek.

→ ġāfil a.

ᶜavrat *(A.) i.* Kadın. *Şehre Bānū altunı görince, ᶜavrat degül mi, ol sāᶜat yumuşadı.* 318b/15

aᶜyān *(A.) i.* İleri gelenler.

a.-ı devlet Devletin ileri gelenleri. 301a/09

aᶜẓam (A) *sf.* (Daha, en, çok) Büyük.

→ Dāl-ı A., İsm-i aᶜẓam

ay i. Yılın on iki bölümünden biri. *Biş on gün, bir ay, iki ay gidüp bir gün ḳıyılar görindi.* 316b/14, 313a/20, 316a/17

ayaġ / ayaḳ i. Ayak. *"Gel imdi pehlevān, işte düvālümden ṭut ve beni ḳaldur. Eger ayaġum yirden rūzigār işleyecek ḳadar ḳaldurabilürseñ ġālibümsin…* 307b/10

a. üzre ṭur- Ayakta durmak.301a/21

a. üzerinde dur- Ayakta durmak. t 320b/18

a. üzerine ṭur- Ayağa kalkmak, ayakta durmak. 301a/23

a.a dur- / a.a ṭur- *Feylesūf-ı Ekber ayaġa durup oḳıdı.* 300b/17 298a/10, 301a/10, 319a/01, 311b/13

a.una gel- Zahmet çekmeden elde etmek. *Şikār ayaġumuza geldi* 295a/22

ᶜayıb *(A.) i.* Ayıp. 291a/15, 320b/25

ayır- Birbirinden uzaklaştırmak. *…bil zemīni yarup ala tarlanuñ öbir başına varınca ḥendek miṣāli ayırur.* 318a/02

ayırd ol- Birkaç şeyi birbirinden ayıran niteliği anlamak, tefrik etmek. *Bugün senüñle otuz ṭoḳuz gündür ceng iderüz, yarın tamām ḳırḳ gün olur, senüñle ayırd oluruz.* 307a/08, 307a/12, 307a/25, 307a/02

āyīn *(F.) i.* Âdet, töre, yol, kânun, her hangi bir dînin esasları. *Ḥażret-i Süleymān bu diyāra gelüp cümlesin Ḥażret-i Şīt āyīni üzre müselmān idüp Feylesūf'ı bu diyārda ḳodı kim cümle āyīn-i İslām'ı taᶜlīm ide.* 300b/15

ā.-i bāṭıla Yeni âdetler. *Ferāmurz, pederinden-ṣoñra, niçe zamān ṣāḥib-ḳırān olup zamānında bir āyīn-i bāṭıla peydā olup ol āyīni ibṭāl eylese gerekdür…* 301a/02

ā.-i Dāvud Hz. Dâvud'un dîninin esasları. *…āyīn-i Dāvud'ı bu diyār ḫalḳına taᶜlīm eylemek içün bunda ḳodı…* 313b/09

ā.-i İslām İslâm dîninin esasları. *…Feylesūf'ı bu diyārda ḳodı kim cümle āyīn-i İslām'ı taᶜlīm ide.* 300b/16

ā.-i pehlevānī Pehlivanlığın kâideleri, esasları. *…n'eyleyem, işe yaramaz, resm-i cihān-bānī ve āyīn-i pehlevānī nedür bilmez…* 294a/15

āyīne (?) *Ḫüsrev ve Ferāmurz'uñ nīzesin sipere alup yalman-ı nīze, āyīne-i siperi pūs eyledükde Ḫüsrev'üñ ḳolları bükilüp siper Ḫüsrev'üñ gögsine ḳapandı.* 305b/02, 306b/06

ā.-i siper (?) *...yalman-ı nīze, āyīne-i siperi pūs eyledükde...* 305a/22

ayrıl- **1** Uzaklaşmak, ayrı düşmek. *…yā Burzūy, sen benüm yanumdan ayrılma.* 320a/23

2 İlgisini kesmek. *Şimden-girü yanından ayrılmam bile giderüm.* 308a/24, 315b/19. 318a/19

ᶜayyār *(A.) sf.* Çevik, yiğit (kimse). *Ḫüsrev-i ejderhā-bend'üñ rikābında yürür bir ᶜayyār ṭarrār ḫançer-güzārı var idi, ġāyetle bir çābük çālāk idi…* 304a/04, 304a/11, 304a/17

***ᶜayyārī** *sf.* Çevik, yiğit.

→ dīv-i ᶜa.

ᶜayyūḳ *(A.) i.* Göğün en yüksek noktası.

→ ṣadāsı ᶜa.a peyveste ol-

az *sf.* 1 Miktarı çok olmayan. *Efrāsiyāb Burzūy'a altunı ḳaṣden az virdi ki köy oġlanıdur, aḳce ve altun gördügi yoḳ, birden çoḳ virse şaşar…* 319a/06

2 (Zaman için) Kısa. *Az zamānda Kūh-ı ᶜAḳīm'e gelüp…* 310b/15, 313b/24x 320b/15

a. ḳal- Bir şeyin tam olmak üzere iken olmadığını ifade etmek için "az daha, neredeyse" anlamında kullanılır. *Az ḳaldı fīl helāk olayazdı.*306b/01, 307b/22

ᶜaẕab *(A.) i.* Sıkıntı, acı, ceza. *Şimdi seni neᶜaẕab ile öldüreyüm?.* 298a/03

āzād *(A.) i.* Serbest bırakma, serbestlik.

ā. ol- Serbest kalmak, kurtulmak. *…siz daḫı ol-zamān āzād oluñ ve ol dilāverden destūr alup diyāruñuza gidüñ…* .312a/02, 312b/08

ā.. eyle- Serbest bırakmak, salıvermek. 295b/22

āzār *(F.)* Çıkışma, paylama, tekdir.

ā.eyle- Azarlamak, paylamak. *…hayḳırup "İncitme, yā Ḳırṭās!" diyü āzār eyledi.* 316b/01

azġaş- Kızmak, kızışmak. *Rüstem-i yek-dest'üñ öñin alup ᶜaşḳ eyledi ve söyleşürek azġaşup cenge başladılar.* 293a/08

ᶜaẓīm *(A.) sf.* 1 (Maddî bakımdan) Büyük. *Gördi, bir ᶜaẓīm dīvān. Ber-taḫt-ı āᶜlā ḳurılup üzerinde Süleymān bin Devvār oturmış ve ṣaġ ṣol vezīrleri var.* 298b/10, 300a/06, 300b/05

2 (Maddî bakımdan) Çok. *Efrāsiyāb'a bunlara ᶜaẓīm iḥsānlar idüp döndi…* 292a/04, 293a/15, 300b/10

3 (Tesir bakımından) Çok şiddetli. *Senden dilerüm ki şu Rüstem-i yek-dest'i ne ṭarīḳ ile olursa öldüresin, zīrā ṣoñra başumuza bir ᶜaẓīm belā olur.* 294b/06, 296b/17, 306a/03, 310b/23

ᶜaẓīmü'l-cüsse İri, hacimce büyük. 300a/02

→ ġār-ı ᶜa., kūh-ı ᶜa., şükr-i ᶜa. eyle-

ᶜazīmet *(A.) i.* Gitme, gidiş, yola çıkma.

ᶜa. it- Gitmek. *Andan murād eyledi ki Īrān'a ᶜazīmet itmege…* 297b/05

ᶜazm *(A.) i.* Yola çıkmak, kesin karar vererek bir yere yönelme.

ᶜa. eyle- Gitme, yönelme, yola çıkma. *Ferāmurz daḫı süvār olup dāmen-i kūha ᶜazm eyledi.* 300a/11

ᶜa. it- Gitmek, yola çıkmak. *Ferāmurz maġāralarda vāfir cevāhir buldı, cümlesin alup ḳalan perilere yükledüp ol aradan ᶜazm idüp Surḫāb-cinnī'<y>i bıraḳduġı yire geldi.* 299b/23

ᶜa.-i meydān eyle- Meydana girmek. *…iki ᶜasker yirlerinden durup at, fīl, gergedānlarına süvār olup ᶜazm-i meydān eylediler…* 307a/18

ᶜa.-i meydān-ı rezm eyle- Savaş meydanına girmek. *ᶜAlem şuḳḳaların küşād eylediler ve ᶜazm-i meydān-ı rezm eylediler, birbirine muḳābil ve muḳārīn olup ṣaflar bağladılar.* 306a/01

ᶜa.-i rāh eyle- Yola çıkmak, gitmek. *Hele ṣuyı geçdiler, ᶜazm-i rāh eylediler.* 291a/06

āzmāyiş *(F.) i.* Deneme, tecrübe etme.

a. eyle- Denemek. *...durmayup siḥr āzmāyiş eyler.* 299b/17

-B-

bā *(F.) e.* İle. Ayrıca bk. **be**

***bā-ḫuṣūṣ** Özellikle, bilhassa. *Bā-ḫuṣūṣ Ferāmurz ve Ḫüsrev ve Semendān Şāh ve Feylesūf bir yirde ᶜişret idüp* 309a/05

bāb *(A.) i.* Kapı.

b.-ı dīvān Divan ehli. *Bāb-ı dīvān ve pehlevānān, her biri bir işe meşġūl olmışlar.* 298b/11

baba *i.* Baba. 291a/11, 303b/13, 318b/18

bāç *(F.) i.* Vergi.

→ miyān-ı b.

bād *(F.) i.* Rüzgar. 312b/25, 312b/25

-bād *(F.)* Bazı kelimelerin sonuna gelerek "olsun" temenisini taşıyan cümleler yapar.

→ mübārek-bād

bāde *(F.) i.* Şarap, içki. *Meclis döşenüp biraz bāde nūş eylediler.* 294a/12, 302b/16, 313a/22

b.-i erġuvānī Erguvan renginde şarap. *Ḥāṣılı, elinden ṭutup götürdi, meclis kenārına oturdup kendi daḫı oturup birḳaç ḳadeḥ bāde-i erġuvānī içüp bir iki ḳadeḥ daḫı Ḫurşīde Bānū'ya içürdi.* 309a/17

baᶜde *(A.) e.* Başına geldiği kelime ve tamlamalara "sonra" anlamı katarak birleşik zarf yapar.

baᶜde'l-baᶜdehu Sonra. *Çün kim ṣabāḥ oldı bunlar ḳalḳup baᶜde'l-baᶜde biraz da defᶜ-i ḫumār eylediler.* 296a/01

baᶜde'l-ġusl Gusül abdesti aldıktan sonra. *Ṣabāḥ olduḳda, baᶜde'l-ġusl, Ferāmurz, dīvān-ı Selīm Şāh'a geldi.* 297b/03, 309b/16

baᶜde'l-yevm Bugünden sonra. *Baᶜde'l-yevm Ḫurşīde Bānū benüm dünya āḫret hemşīrem olsun.* 308a/11

baᶜdehu Sonra, ondan sonra. *Baᶜdehu Ḫurşīde Bānū benüm hemşīrem olsun; ancaḳ iḳtiżā eyledi kim sizüñle imtiḥān olup ġālib maġlūb biline.* 305a/15, 311b/11, 319a/22

bāġ *(F.) i.* Bahçe, bostan, *bağ. Bir gün Ḳanāc Şāhānı ḳızıyla oturup ᶜişret eyledükleri bāġa girdiler.* 291a/06, 300a/13, 304a/01

b.-ı behişt-āsā Cennet bağı. *Nā-gāh, Ferāmurz gördi, bir bāġ-ı behişt-āsā, eṭrāfı çemen-zār.* 300a/12

***bāġ-bān** *i.* Bahçıvan. 300a/17

bağa *i.* Kaplumbağa. 300a/04, 300a/05, 300a/05, 300a/06

bağdaş *i.* Bir oturuş şekli, bağdaş. *Ferāmurz "Pehlevān, bunda bāġdaş olmaz." diyüp Behmen'i öyle ṣıḳdı kim Behmen ẓann eyledi kim kemükleri birbirine girdi.* 302a/02

b. ḳur- Bağdaş vaziyetinde oturmak. *Ferāmurz'uñ yanına oturdı. Andan bāġdaş ḳurup "Pehlevān, biraz daḫı öte otur." diyüp diz urdı.* 302a/01

bağır *i.* Göğüs, sine.

bağrına baş- Kucaklamak, bağrına basmak. *Efrāsiyāb öñinde yir öpdi, "Gel benüm nebīre-i mümtāzum!" diyüp Burzū'yı bağrına başdı ve naẓar eyledi.* 318b/02

bağır- Bağırmak. 298a/12, 306a/23, 311b/05

bağışla- Affetmek. 292a/05, 309b/23, 309b/24

bağla- **1** Bağlamak. *Ol maḥall Sīmāb da gelmiş-idi, üzerine düşüp iki elin ḳafasına bağladı ve getürüp ḥaps eyledi.* 309b/15, 316a/24

2 Büyü yapmak. *Mihrān Ḥekīm üzerine ṭılısm bağladı kim bu ḳalıblar bir daḫı yıḳılmaya.* 296b/23,

→ alay b., el b., mehābet b., ṣaf b., şöhret b.

bağlat- Bağlamasına, zaptetmesine izin vermek. *[c]Āḳıbet Efrāsiyāb girüp Rüstem anı da yıḳup Tātār [c]askeri ġulüv idüp bağlatmadılar.* 295a/04

bahā *(F.) i.* Değer, kıymet.

→ girān-b., ḫil[c]at-ı zībā-ı girān-b.

bahādır *(F.) sf.* Cesur, yiğit. *Şöyle bir nev-civān [c]āşıḳ ẓuhūr eyledi. Şarṭları bozup seni alsa gerek; ammā ziyāde maḥbūb ve hem bahādır.* 301b/06, 318b/03

bahādırlıḳ *i.* Cesaret, yiğitlik. *Zīrā bu Efrāsiyāb bahādırdur, bahādırlıḳ nişānesin bilür, Burzū'nuñ yüzine baḳınca gördi ki çehresinde bahādırlıḳ aṣārı nümāyāndur.* 318b/03, 318b/03

bahāne *(F.) i.* Sebep, bahane. *Ṣoñra dimeyesin ki üzerime ġāfil geldi, tedārikli bulınmadum, [c]öẕür bahāne ber-ṭaraf.* 292a/16, 307a/08, 317b/02

b. eyle- Bahane etmek. 302a/23, 319b/01

b. it- Bahane etmek. 297a/05

baḥr *(A.) i.* Deniz.

b.-i sīmāb Civa denizi. *Andan geçüp bir deryāya geldiler, öyle ḥareket eyler kim baḥr-i sīmābdur.* 314b/17

baḥrī *(A.)* i.Denile ilgili, denize ait.

→ Kemmiyyet-i B.

baḫş *(F.) i.* Pay, hisse.

→ naᶜra b. eyle-

baḫşīş *(F.) i.* İhsan. *Ferāmurz icābet idüp Ḫüsrev'i ve Sīmāb'ı aldı, Ḳırṭās'ı Behmen ile leşker üzerine taᶜyīn eyledi ve navlunların ve baḫşīşlerin virüp yolladı.* 316b/23

bāᶜiş *(A.) i.* Sebep. *Bunuñ bu ḳadar Rüstem'den ḳorḳmasına bāᶜiş nedür.* 294a/10, 313b/06

baḳ- 1 Bakmak. *Ol şāh Rüstem'e baḳup "Sen bu ᶜaskerden degülsin ancaḳ." didi.* 291b/04, 293a/06, 294b/13

2 İlgilenmek, meşgul olmak. *Sen baña baḳ, ben bu ᶜaskerde bir nām ḳoyup Türkistān Ḫānı olan Efrāsiyāb'a intisāb idelüm.* 291b/14, 295a/10

3 Kontrol etmek, yoklamak, araştırmak. *Gürz-bānlar Sīmāb'uñ ᶜacelesinden gürzin ġılāfın almamışlar, Ḫüsrev daḫı baḳmayup gürz-bānlara gürzüñ bendlerin aldılar.* 306a/21, 315b/17

4 Görmek, anlamak, idrak etmek. *Rüstem baḳdı gelmez, varup ṣalıvir şol ḳızı dīv elinden ḫalāṣ ideyüm ṣandı.* 291a/17

5 Başında kullanıldığı cümlelere göre uyarı, tehdit, tembih, tasdik gibi anlamlar ifade eden dikkat çekme sözü. *ʿBaḳ, beni, Ḫüsrev'e, ġāfil avladı.' dimeyesin.* 304b/01, 305a/13, 308a/25

→ göziyle b.

baḳış *i.* Bakma, bakış. 295b/13

baḳıl- Bakma eylemine konu olmak. *Bir mirrīḫ-ṣıfāt nev-civān; ammā heybetinden yüzine baḳılmaz.* 304a/22

baḳın- Bakmak, çevreye göz gezdirmek. *"Yā Ḳuṭb, sen bunda ṭur, ben çeşme bulup tāze-kārlıḳ ideyüm." diyü eṭrāfına baḳınurken bir bıñar gördi.* 311b/09

bāḳī *(A.) sf.* Kalan, alt taraf. *Bāḳī ᶜasker ile Kāvus daḫı ᶜazm-i Deşt-i Muġān idüp Ṭūs-ı muḳaddem-i ceyş gelüp gördi,* 292b/16, 304a/19, 313b/01

bākire *(A.) i.* Kızlığı bozulmamış, bakire. *Hūşeng "Amān dilāver, beni öldürtme, ḳız daḫı bākiredür, ṭurıyor." didi.* 292a/03

bāl *(F.) i.* Kanat. *Ḫarāret-i tābından bāl <ü> peri sūzān olurdı.* 309a/15

bālā *(F.) i.* Yüksek, yüce.

bālā-ḳadd Uzun boylu. Elinde tīr ü kemān bir bālā-ḳadd dilāver, ṭolı dizgin çıḳadüşdi. 295b/01, 300b/13

balıḳ *i.* Balık. 300a/06, 300a/06

balyimez Karada ve denizde kullanılan, orta çapta, uzun menzilli bir nevi ağır top.

b. topı Balyemez topu. Her birinüñ ṣadāsı balyimez topı ḳadar çıḳardı. 312a/19

-bān *(F.)* Sonuna geldiği kelimelere "gözetici, koruyucu, koruyan" anlamı katarak birleşik kelime yapar.

→ bāġ-b., gürz-b., nigeh-b., sāye-b.

bānū 1 Kadın, hanım.

b.-yı şebistānlıḳ Mahrem, harem. *"Ey dānā, çün kim kendi murād eyledükden-ṣoñra anı cāriyelige degül bānū-yı şebistānlıġa ḳabūl iderüm." didi.* 297a/12, 317b/10

2 Soylu ve asil kadınlara verilen unvan. *Rüstem-i yek-dest on biñ ᶜaskeri ḳırdı ve Ḳanāc Şāhı daḫı öldürüp ve maᶜşūḳası Fezzāne Bānū'yı aldı.* 291a/10, 310b/06, 317a/13

baña *zm.* Ben zamirinin yönelme hali. 291b/14, 306a/17, 320a/07

bārgāh *(F.) i.* Sultan çadırı veya sarayı, yüksek divan. *Bu ṭarafdan Kāvus-ı Kāmrān daḫı bütün ᶜaskeriyle gelüp bār-gāhına indi.* 292b/18, 300b/07, 309b/07

barış *i.* Barış.

b. göriş ol- Aradaki dargınlığı kaldırarak barışıp görüşmek. *Ṣulḥ olalum." didi. Kāvus daḫı rāżī oldı. Rüstem daḫı ne disün, barış göriş olup ṣulḥ-nāme yazılup iki cānibden birbirine virdiler.* 295a/08

Bārī *(A.) i.* Allah'ın isimlerinden biri. *Kūh-ı Esved'de dīvler elinden ᶜāciz olup Bārī Teᶜālā Ḥażretlerinüñ emri ile, ben, varup alup buraya getürdüm.* 299a/18

bārī *(F.) e.* Hiç olmazsa. *Biraz fikre varup "Şu nā-bekārı bārī uyurken öldüreyüm." diyüp andan sürüp türbe-i Sührāb'a geldi.* 294b/11, 297a/01, 297a/22

2 Artık. *"Ol meᶠūn şimdi ḳanda gitdi? Bārī öldürmek gerek idüñüz." didi.* 309b/18

bārū *(F.) i.* Kale duvarı.

→ burc-ı b.

baṣ- 1 (Ayak) Basmak. Ferāmurz lenger virince Ḫüsrev'üñ ḳolları bükilüp

pāyların dürüst zemīne başdı. 307b/14, 307b/15

2 Üstün gelmek, alt etmek. *Zengīler birer birer gelüp Ferāmurz cümlesin başdı.* 302b/10, 308a/17, 319a/22

3 Saplamak, batırmak. Ferāmurz gine başdı tīġı. 296b/02, 296b/07

→ bağrına b.

başdur- Etkisini kuvvetle hissettirmek. *Ḫurşīde Bānū'nuñ yüzinden niḳābın ḳaldurınca gerdek-ḫānenüñ içi münevver oldı, öyle ki şem^{c}-i kāfūruñ żiyāsını başdurdı.* 309a/13, 315a/07

başıl- Yenilmek. *Yüz Zengī zeber destin bir def^{a}ada teneffüs eylemedin başup anlardan mā^{c}adā ḳızuñ otuz miḳdārı ṭālibleri vardur anlar daḫı başılupdur.* 302b/09

baş i. **1** Baş, kafa. *Varup ḳaf^{a}aların alup ikisinüñ de başın kesüp ḳızı almaġa gider.* 291b/12, 294a/03, 295a/12

2 Bir şeyin veya bir yerin etrafı, çevresi, yakını. *Selīm Şāh şād olup tīz ḳaf^{a}a ḳapuların küşād itdiler ve ḫazīne açup cevāhir çıḳarup ṭabaḳlara ṭoldurdılar, birer ġulām başına virdiler.* 296b/15, 317b/18

3 İki uçtan her biri, taraf. *Ḫüsrev gürzin żabṭ idüp meydānın başına vardı.* 305b/04, 305b/19, 311a/25

4 Bir şeyin başladığı yer, baş tarafı. *Yidi isim yazılu, başında Ḳırṭās yazar.* 312b/01, 316b/04

5 Arazide dağ, tepe gibi yükselen yerlerin en üst noktası, zirve. *Bu kūh öyle bir kūh ki başı eflāke ser çekmiş bir yek-pāre ḳayadur.* 313b/24

6 *sf.* Önde gelen, ilk. *Süleymān bin Devvār rūḥına biraz oḳıyup andan ḫātemi alup parmaġına geçürdi ve baş ismi oḳuduḳda "Lebbeyk!" diyüp Ferāmurz'uñ ḳarşusında ẓāhir oldı.* 299a/09

b. belāsı Başa dert olan kimse veya şey. *Hey oġlancuḳ, yā sen baş belāsı imişsin, ben de seni bir kefrete yarar ḳıyās eyledüm.* 291a/03

b. göster- (Güneş) Doğmak, ortaya çıkmak. *Çün kim ṣabāḥ oldı, gün ḳubbe-i felekden baş gösterüp ^{c}ālem münevver olduḳda* 305b/25

b. ḳaldur- **1** (Güneş) Doğmak, ortaya çıkmak. *Çün kim gice mürūr idüp ṣabāḥ oldı, āfitāb-ı ^{c}ālem-tāb sūy-ı ufuḳdan baş ḳaldurup nūrıyla ^{c}ālemi münevver ḳılduḳda* 293a/01

2 Kendini göstermek, ortaya çıkmak. *Ferāmurz bunı sīneye çeküp der-āġuş eyledükde Siyāvuş köçek ḥarekete gelüp baş ḳaldurdı.* 315b/05,

b. ḳoy- Saygıyla önünde eğilmek. *Sīmāb içeri girüp Ferāmurz'a baş ḳoyup nāme<y>i virdi.* 304b/23, 312b/07, 312b/09

b. ser-ḳaplan *i.* Bir tür unvan. *Ferāmurz işāret eyledi, baş-ser-ḳaplan sandalīsinüñ pūşīdesin alıvirdiler.* 308b/21, 308b/24

b. ucı (Bir kimsenin bulunduğu yerin) Çok yakını, yanı başı. *Başum ucında ṣanduḳ ile yādigārlar vardur, alasın.* 298b/21,

b. üzerine Emredersiniz, evet, peki efendim. *Dānā "N'ola sulṭānum, baş üzerine!" didi ve bu kelleyi terbiye idüp laḥmın alup kemik ḳaldı.* 313a/15, 314b/11

b.ına belā ol- Rahatsız etmek, sıkıntı vermek, bela olmak. *"Senden dilerüm ki şu Rüstem-i yek-dest'i ne ṭarīḳ ile olursa öldüresin, zīrā ṣoñra başumuza bir ᶜaẓīm belā olur." didi.* 294b/06

b.um üzerinde yirüñüz vardur "Bizim için kıymetlisiniz" anlamında söylenir. *Ḥüsn-i iḫtiyāruñuz ile eger benümle berāberce olup ben ḳanda gidersem bile gidüp benden ayrılmazsañuz başum üzerinde yirüñüz vardur, size rᶜāyet eylerem, yine yanumda her biriñüz maḳbūl ve merġūbdur.* 308b/02

→ ᶜaḳlı b.ına gel-, ᶜaḳlın b.ına cemᶜ it-, ᶜaḳlın b.ına getür-, at b.ı, cān b.ına ṣıçra- yalñız b.ıyla

başḳa *sf.* Başka, diğer. *Adına Behmen-i Çābulḳā dirler idi. Yüz on biş arış ḳadd çeker idi. Başḳa bir ḳalᶜası var idi.* 301a/16, 317a/12

başla- (Bir işe) Başlamak. Rüstem-i yek-dest gergedānın sürüp *Ḳalᶜa-i Siyāmek ḳapusın dögmege başladı, āḫir ḳapuyı yıḳup içeri girdi.* 291b/23, 309a/20, 320a/10

başlu *i.* Başı olan, başlı. *Aṣlı dīvdür Kūh-ı Esved'de Dīv-i Esved nām bir kührāb dīv başlu idi.* 299a/16

başparmaḳ *i.* Başparmak. 307b/19

bat- Yumuşak bir maddenin içine gömülmek. *Ferāmurz ṭopuḳlarına varınca zemīne batup az ḳaldı bütün yire giçe.* 307b/22

bāṭıla *(A.) i.* Doğru ve sahih olmayan, batıl.

→ āyīn-i b.

baṭman *(Soğd.) i.* Bir ağırlık ölçüsü. *Ehremān iki gürz ḳullanurdı, biri*

ṭoḳuz biñ baṭman idi. 303b/10, 303b/10, 313a/05

ba^{c}zı *(A.) sf.* **1** Birtakım, bir kısım. Herkes ṭaġılup gitdiler, Kāvus tenhā ḳaldı; ammā Rüstem-i yek dest'üñ ba^{c}ż<ı> ḥālin vüzerā ile müşāvere eyledi. 294a/23, 303a/24, 308b/10

2 zm. İçlerinden birkaçı, kimi. ba^{c}żīlar ta^{c}bīr idüp miṣālinde mübālaġa gösterdiler. 313a/17, 317b/24

bāz *(F.) i.* Doğan, şahin. *Ḳuṭb'dan inüp ol lānede gezmege başladı, gördi, ejderhā üstüḫ^{v}ānlar arasında ol-ḳadar bāz vardur, şümāra gelmez. 314a*/05

→ ser-b.-ı nerre-gān, şah-b.

bāzirgān *(F.) i.* Tüccar, bezirgan. *Bir gün Çābulḳā'dan bāzirgānlar gelüp "Çābulḳā pādişāhı Semendān Şāh'uñ bir ḳızı irişdi, ḥālā dünyāda eşi yoḳdur, ancaḳ şöyle üç şarṭı vardur." didiler.* 303b/17, 316a/21

bāzū *(F.) i.* Pazı. *Ḳaçan gürz gürze ṭoḳınduḳda Ferāmurz'uñ bāzūları uyuşup gürz elinden firladı.* 306b/05, 307b/16, 315b/25

b.-bend Kolbağı. *Ḫurşīde Bānū ile vedā^{c}laşup "Eger oġlum olursa bāzūsına bend eyle, ḳızum olursa ṣatup cehāz düz." diyü bir ẕī-ḳıymet gevheri bāzū-bend virdi.* 315b/25

→ zūr-ı b.

be *(F.) e.* İle. Ayrıca bk. **bā**

→ bende-i ḫalḳa-be-gūşı ol-, cā-be-cā, diyār-be-diyār, gāh-be-gāh, rū-be-rū, ṭamar-be-ṭamar

***be-ser ü çeşm** Baş üstüne, baş göz üstüne. 318b/21, 319b/01

***be-her-ḥāl** *zf.* Her durumda, mutlaka. 306a/16

beden *(A.) i.* Gövde, vücut. 311b/07

bedlik *i.* Kötülük, çirkinlik.

b. it- Kötülük yapmak. *Şāyed Behmen gelüp ṣandalīsinde Ferāmurz'ı gördükde bir bedlik idüp Ferāmurz'uñ ^{c}ırżına bir ḫalel getüre.* 301a/18

beg *i.* Bey. *Gürūh gürūh begler ve erbāb-ı dīvān, meclisler ḳurup şenlikler iderlerdi.* 309a/04, 309a/09, 315b/16

Beg Aşūbe Kişi adı. Efrâsiyab'ın kızı. Hūşeng ile Siyāmek'in âşık olduğu kızlardan biri. 291b/08

begen- 1 Hoşlanmak, beğenmek. 301a/19, 301a/20, 305a/11

2 İstemek, dilemek. *Anda varup öldürüp andan intiḳāmın al da, ṣoñra begendügüñ cānibe git.* 299b/12

behişt *(F.) i.* Cennet.

***behişt-āsā** Cennet gibi.

→ bāġ-ı b.

Behiştkend Yer adı.

→ Ḳalᶜa-i B.

Behmen / Rüstem-i Behmen-i yek-ḍarb / Behmen-i yek-ḍarb Kişi adı. 301a/17, 309b/24, 316b/23

Behmen / Behmen-i Çābulḳā Kişi adı. Semendan Şah'ın pay-i taht pehlivanıdır. Yüz on beş arşın boyundaydi. Kendine ait kalesinden haftada bir gün gelerek Semendan Şah'ın tahtının yanındaki sandalîye otururdu. 301b/08, 301b/22, 309a/02

Behremān / Behrām-ı dilīr Kişi adı. Hüsrev'in babası. 303b/05, 303b/15, 310a/03

bekle- 1 Muhafaza etmek, korumak. *Meger Ḫüsrev-i ejderhā-bend ol gice serā-perde<y>i beklerdi.* 309b/05, 311b/13

2 Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını beklemek. *İşte ol zamāndan beri beklerüz ki Nīrem didükleri dilāver gelüp Ḳırṭās'ı ḫalāṣ eyleye de biz de destūr alup diyārumuza giderüz.* 312a/03

bekr *(A.) i.* Genç adam. *Ferāmurz eyitdi: "Yā Ḫüsrev, ben bekrüm, benüm arḳam kimesne yire getürmemişdür, sen eyle." didi.* 305a/17

belā *(A.) i.* Musibet, afet.

→ başına b. ol-, bend-i b.

Belḫ Yer adı. 292b/09, 295a/09

→ diyār-ı B., Ḳalᶜa-i B.

belī *(F.)* ün. Evet, peki. 304b/04, 313b/07, 320a/08

beliñle- Uykudan sıçrayarak uyanmak. *Ol maḫlūḳ, naᶜra-yı Ferāmurz'dan beliñleyüp niçe biñi zehreleri çāk olup helāk oldı, māᶜadāsı serāsime olup ḳaldılar.* 296a/22, 309b/09, 311a/12

belki 1 (A. bel, F. ki) *zf.* Muhtemelen, olabilir. *Kāvus gördi ki bu gergedān-süvār-ı niḳāb-dār, Yek-dest ile aḳrān cengin iderler, belki teraḳḳī bile eyledi.* 291a/01, 306b/03, 319a/14

2 Hatta. *Kāvus gördi ki bu gergedān-süvār-ı niḳāb-dār, Yek-dest ile aḳrān cengin iderler, belki teraḳḳī bile eyledi.* 293b/10,

bellü *i.* Açık, aşikar, belli.

b. ol- Ortaya çıkmak, belli olmak. *Gel imdi senüñle düvāl ṭutuşalum, ġālib maġlūb orada bellü olsun.* 307b/08

ben *zm.* Tekil birinci şahıs kişi zamiri, ben. 291b/21, 305a/03, 319b/21

bend 1 *(F.) i.* Bağ, zincir. *Gel, imdi ben bunuñ ᶜaḳlın başına getürüp biraz söyledüp öyle öldüreyüm, böyle aġır bendleri ḳıracaḳ degül a!* 297b/23, 298a/10, 306a/22

2 Bağlı. *Andan Ferāmurz, gözin açup cāme-ḫāb esbābı ile ve elleri bend ü teng maġārada ṭurur.* 297b/24

b. eyle- Bağlamak, esir etmek. *Ferāmurz, Ḳırṭās'ı ḫalāṣ idüp kendüsine bend eylemiş, şād oldı.* 312b/12, 315b/25

b. it- 1 Bağlamak, esir etmek. *Ferhād dırāz-be-dırāz yıḳılup Rüstem aşlā bend itmek ḳaydında olmadı ve naᶜra urup er ṭaleb eyledi.* 293a/09, 302b/14, 303a/16

2 Kapamak, kilitlemek. *Şimdi Efrāsiyāb'uñ geldügin görüp ḳafʿaların bend itdiler ve burc-ı bārū üzerinde cenge ṭurdılar.* 291b/18, 291b/24

b.e çek- Esir etmek, bağlamak. *Rüstem-i yek-dest el ṣunup Siyāmek'i tīġıyla ḳavrayup ḳolına aldı ve yire urup bend'e çekdi.* 291b/25-26, 297b/22, 311b/20

b.-i belā Bela bağı. 312a/19

b.-i şalvar Şalvar kuşağı. 297a/23

→ bāzū-b., ejderhā-b., Ḫüsrev-i ejderhā-b.

bende *(F.) i.* Köle, kul.

b. ol- Kul olmak. *Ḫüsrev daḫı Ferāmurz'a bende oldı.* 308a/17, 312b/07, 312b/17

b.-i ḫalḳa-be-gūşı ol- *mec.* Kulu, kölesi olmak. *Ben daḫı anuñ bende-i ḫalḳa-be-gūşı olup ölince ġāşiye-dārı olam.* 305a/05, 307b/25

→ müselmān-ı b.-i Sübḥān

benī *(A.) i.* Oğullar.

***benī-ādem** Adem oğulları, insanlar. *Ferāmurz cinnīlere emr idüp cümlesi benī-ādem cinnī şekline girüp bār-gāh-ı Süleymān bin Devvār'ı ḳurdılar.* 300b/09, 310b/19, 315b/22

bennā *(A.) i.* Mimar. *Ḳırṭās'ı ṭutup bend'e çekdi ve Īrān'a ḫaber gönderüp ḥakīm bennālar getürtdi.* 311b/20

beñze- Benzemek, andırmak. *Başı kedi başına beñzer, gövdesi ḳaplan alacası gibi bir mehīb kührābdur.* 297b/25, 301b/14, 312a/17

ber- *ön ek* Arapça ve Farsça kelimelerin başına gelerek sıfat ve zarflar yapar, Türkçe'deki "-de" ekiyle "üzeri, üzere, üzerine, üzerinde" vb.nin karşılığıdır.

→ cān ber-cehenneme git-, engüşt-ber dehān it-, kelle-ber-kelle, naẓar-ber-meydān ol-, tevekkül-i ber-Ḫudā

***ber-hava** Havada, havaya, gökyüzüne. *Ol raḫş öyle bir raḫşdur kim ḳaçan dem çeküp ber-havā gider ve her nefesde bir ḳonaḳlıḳ yir alur.* 299a/19, 306a/23, 310b/03

ber-havā ol- Uçmak, uçup gitmek. *Maġāradan ṭaşra olup ber-hevā oldı.* 298a/17, 298a/20

***ber-murād** Muradına eren.

ber-murād it- Muradına erdirmek. *Eger ben saña ġālib olursam seni ber-murād idüp gine kendi diyāruma giderüm.* 305a/03, 308a/10

***ber-ṭaraf** Bir yana, şöyle dursun. *Ṣoñra dimeyesin ki üzerime ġāfil geldi, tedārikli bulınmadum, [c]öẕür bahāne ber-ṭaraf.* 292a/16, 307a/08

***ber-ā-ber 1** *(F.) zf.* Birlikte, beraber. *Hā nihāyet gāh u gāh ṣılā-yı vaṭan iḳtiżā iderse giderüm, şimdiki ḥālde berāber giderüm.* 315b/20, 317b/02

2 Bir seviyede, bir hizada, hizasına. *Bir mücevher ṣandalī getürüp taḫt berāberine ḳurdılar.* 301a/13, 308a/03, 308a/06

b. vir- Birbirine vurmak. *Ḫüsrev daḫı gürz berāber virdükde ḳolları bükilüp baş ilerü virüp arḳaya alduḳda siper-i Ehremān çarḫa girüp* 305b/05, 306b/20, 311b/01

berāberce *zf.* Bir arada, birlikte. *Ancaḳ eger murāduñ şikār ise gel, otur, āhūy<ı> fi'l-ḥāl kebāb idüp getürsünler, berāberce yiyelüm* 295b/08, 308b/01

berāy *(F.) e.* İçin, maksadıyla.

berāy-ı maṣlaḥat İş için, iş gereği. *Pehlevān, ma[c]ẕūr olsun biz misāfirüz, bu ṣandalīye berāy-ı maṣlaḥat oturduḳ.* 301b/22

berāy-ı ṣavāb Doğruluk için. 304b/17

beri / berü *e.* Bu tarafa, bu yana. 296a/10, 301b/17, 319b/23

berḳ *(A.) i.* Şimşek. *Ey dilāver-i [c]ālem, ol şaḫış melekdür, berḳ üzerine müvekkildür.* 314b/16, 314b/17

b.-i ḫāṭıf Göz kamaştıran şimşek. *Sīmāb "Be-ser-çeşm." diyüp berḳ-i ḫāṭıf gibi revān oldı.* 304a/11, 315a/24

berrāḳ Bulanık olmayan, duru, temiz. *Cemāl-i nūrınuñ żiyāsı yanında şuᶜle-i şemᶜ gūyā leyle-i muẓlimdür, ol-ḳadar ṣāf ve berrāḳ ve şuᶜle gösterdi.* 309a/14

berü bk. **beri**

besbellü *zf.* Anlaşılıyor ki, öyle görünüyor ki, belli ki. *Ben bunda ne gezdüm? Besbellü bu laᶜīn beni cāmeḫᵛābumdan ḳapmışdur.* 298a/01

beste *(F.) i.* Bağlanmış.

b. it- Bağlamak. *Ferāmurz, zırḫ dāmenlerin, miyānına beste idüp bir kerre ol ṭaşa dest urdı. 312a*/08

→ şikeste vü b.

beşer *(A.) i.* İnsan.

→ maḳdūr-ı b.

beter (F. *bed-ter*) *sf.* Çok fena, daha fena. *Bir ḥamlesi ḳaldı. Alabildiyse ḫoş, alamadıysa ġayrı iş beter.* 307b/16

bevvāb *(A.) i.* Kapıcı, hademe. *Bevvāblar içeri girüp Semendān Şāh'a duᶜā idüp "Pādişāhum, dīvān-ḫāne ḳapusına bir ᶜayyār gelmiş, nāmesi var." didiler.* 304a/14, 318b/24, 320b/16

beyān *(A.) i.* Söyleme, bildirme.

b. eyle- Anlatmak, bildirmek. *...Rüstem-i yek-dest aḥvālin tafṣīl üzre beyān eyledi.* 292a/23, 294a/16

b. it- Anlatmak, bildirmek 295a/16, 315b/08

b. olın- Anlatılmak, nakledilmek. *İşte, Ferāmurz'uñ bundan bir evlādı olup adına Cihān-baḫş diyeler, vaḳti geldükde ser-güẕeştleri beyān olınur.* 297b/03

beyin i. Düşünme organı, beyin. *...ḥerīfüñ ḳafası güneş yimiş ṭuz ḳapaġı gibi ṭardaġan olup beynisi meydāna ṣaçıldı...* 320a/13

beyt *(A.) i.* İki mısradan oluşan şiir parçası, beyit. 308b/20

bezm *(F.) i.* İçki meclisi. *...iki leşker dönüp bār-gāhlarına varup rezm ṭonların çıḳarup bezm ṭonların giydiler.* 305b/22, 307a/10

→ erbāb-ı b

bıñar i. Pınar, çeşme. *"Yā Ḳuṭb, sen bunda ṭur, ben çeşme bulup tāze-kārlıḳ ideyüm." diyü eṭrāfına baḳınurken bir bıñar gördi...* 311b/09, 314b/19, 314b/20

bırak- 1 Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak. *Rüstem-i yek-dest'üñ başına ṭaş*

bıraġup helāk eylemişler... 294b/19, 295a/12, 311a/25

2 Terketmek. *Yarın eger Ferāmurz beni başar ise ṣaḳınup yüriyelüm dimeñüz, her ne olur ise muḳayyed olmañ ve bıraġup firār eylemeñ.* 307a/16

3 Uğraşmaz olmak, artık uğraşmamak. *Ḳahramān ardınca girüp ġārı arayup bulamadı, ᶜāciz olup bıraġup gitdi idi.* 311a/02

4 Yanına almamak, yanında götürmemek. *...az zamānda geldi ve ᶜaskerin ṭaşraya bıraġup kendi yalñızca gelüp dīvān-ı Efrāsiyāb'a yüridi...* 320b/15

→ igne b.sañ zemīne düşmez

bıyıḳ *i.* Bıyık. *...bıyıḳları düm-i evren gibi bināgūşından aşmış...* 304b/19

bi *(A.)* Harf-i cer.

bi'l-ᶜayn Görülüyor ki, görünen o ki. *Racīm-i ᶜaleyhi'l-laᶜne bir gün gelüp Ḳırnāṭıs'a "Bi'l-ᶜayn, sen bunda kendi ṣafāñdasın; ammā hīç birāderüñ Serṭān-nerre'nüñ ḥālinden ḫaberüñ var mıdur?" didi.* 297b/13

bi-emri'llāh Allah'ın emriyle. 313a/12

bi-ḥaḳḳ-ı Dāvudu'n-nebī Dâvud nebînin hakkı için. 305a/05

bi'ż-żarūrī *zf.* Mecburen. *Ferāmurz sedd-i İskender gibi durur gördi, bi'ż-żarūrī taḥsīn eyledi.* 311a/13

bī *(F.)* Başına geldiği kelimelere "-sız" anlamını katan bir olumsuzluk eki.

***bī-çāre** Çaresiz. 291a/19, 306a/23

***bī-çün** Sebep sorulmaz olan (Allah).

→ Ḫālıḳ-ı b.-çün

***bī-hūş** Kendinde olmaksızın, kendinden geçmiş şekilde. 294b/17, 298a/21

b. eyle- Kendinden geçirmek. 314a/11

b. ol- Kendinden geçmek. 296b/02, 296b/03, 297b/21

***bī-nihāye** Sonsuz, sınırsız. 320a/20

→ laᶜīn-i b.-dīn, Maᶜbūd-ı b.-zevāl

bikr *(A.)* Kızlık, bekâret. 309a/22

bil (I) *(F.)* Toprağı aktarmaya veya işlemeye yarayan âlet. *"Gördiñüz mi oġlan naṣıl bil ḳullanur?" didi.* 318a/01, 318a/02, 318a/04,

bil (II) 1 İnsan bedeninde göğüsle karın arasında kalan bölüm. *"Bilinden bir kerre ḳavrayup ḳaldurayum ve acı ḳavun gibi zemīne urayum."* 319b/19, 298a/11

2 Dağ sırtlarında geçit veren çukur yer. *Tā kim yine kūh bilinde geldiler...* 315a/18

bil- **1** Bir şeyi anlamış veya öğnrenmiş bulunmak. *...resm-i cihān-bānī ve āyīn-i pehlevānī nedür bilmez...* 294a/15, 295b/06

2 Anlamak, idrâk etmek, farkına varmak. *...bildi ki ādeme lāzım olacaḳ nām imiş.* 291a/02, 294b/18, 298a/05

3 Tanımak. *Eyā, bu pehlevān kimdür, bilür misin?* 293b/10, 293b/11, 293b/21

b.diginden ḳalma- Elinden geleni ardına koymamak. *Ben aña ḳızum virmem, bildiginden ḳalmasun.* 304b/02

b.mem Bilgim yok, anlamında kullanılan bir söz. *Bilmem bugün de ẓuhūr eyler mi?* 293b/25

→ miḳdārın b.

bilā *(A.)* Olumsuzluk edatı.

***bilā-cürᶜa** Bir yudumda. *Bu arada Ferāmurz ol elinde olan cāmı bilā-cürᶜa, bilā-tereddüd nūş idüp sāḳīye işāret eyledi.* 302b/18, 313a/23, 313a/24

***bilā-tereddüd** Tereddüt etmeden. *Bu arada Ferāmurz ol elinde olan cāmı bilā-cürᶜa, bilā-tereddüd nūş idüp sāḳīye işāret eyledi.* 302b/19

bildür- Haber vermek. 299a/06, 304b/23, 318a/25

bile **1** *zf.* Birlikte, beraber, ile. *Belki bir ḫaṭā ola ben de varup bile bulınayum diyü Hind'e gitdi.* 293b/10, 308b/01, 315b/20

2 bağ. Da, dahi. 291a/06, 292a/20, 310b/25

bilek *i.* Bilek, el. 302a/10

bilin- Ortaya çıkmak, anlaşılmak, bilinmek. 305a/02, 305a/16, 308a/17

bilmezlik *i.* Bilmeme durumu.

b. ile *zf.* Bilmeden, yanlışlıkla. *Ol Sührāb meger senüñ birāderüñ imiş, pederüñ Rüstem bilmezlik ile ḳatl eyledi.* 317a/08

Bilsem / Bilsem ibn-i Veyse Kişi adı. Türk'tür. Feramurz Hind seferinde iken Bilsem'in yaraladığı ceylanı avlamış, Bilsem'in ceylanı istemesi üzerine cenk etmişlerdir. Feramurz Bilsem'e galip gelmiştir. 295a/25, 320b/03, 320b/25

biñ *sf.* **1** Bin. 294b/05, 299a/11, 303b/22

2 mec. Çok. *Ḫurşīde Bānū'ya ise muḳaddem müjdeciler gitmiş-idi, ḳarşu gelüp biñ nāz ile Ferāmurz'uñ elin öpdi.* 315b/04

→ bir iken iki biñ ol-

biñer *sf.* Biner. 298b/23

bin *(A.) i.* Oğlu. *Güderz yandan Ferhād bin Güderz'e işāret eyledi.* 293a/06, 293a/08, 293a/10

bin- **1** (Ata) binmek. 293a/12, 303b/09, 313b/09

2 Üzerine çıkmak, abanmak. *Hāy nā-bekār, üzerime ne binersin?* 302a/03

→ ṣayd u şikāra b., şikāra b.

binā *(A.) i.* Yapı. *Hemān sarāy bināsına şürūᶜ eyledi.* 318b/22

b. itdür- Yaptırmak, kurdurmak. 311b/20

bināgūş *(F.) i.* Kulak memesi. *Bıyıḳları düm-i evren gibi bināgūşından aşmış.* 304b/19

bindür- (Ata) bindirmek, binmesini sağlamak. 317b/15

binek ṭaşı *i.* Ata binmek için üzerine çıkılan yüksekçe taş. *Binek ṭaşına yanaşup Ferāmurz Ḳuṭb'dan indükde hemān ḳoltuġına girüp dīvāna çıḳardılar.* 317a/03

bint *(A.) i.* Kız. 310a/20

bir *sf.* **1** Bir. *Rüstem'üñ sīnesine bir mūşt urdı.* 291a/18, 293b/24, 296a/10

2 Herhangi bir. *Bir gün Ḳanāc Şāhānı ḳızıyla oturup ᶜişret eyledükleri bāġa girdiler.* 291a/06, 291b/04, 292a/11

3 Biraz. *Ferāmurz eyitdi: "Pīrüm, teşneligüm var, bañа bir ṣu vir." didi.* 300a/18

4 *i.* Birinci. *Bir bu ki añа ḳuvvet ile cevāba ḳādir degülüm; ikinci budur ki, ṣoñra Rüstem ṭuyarsa beni öldürür.* 294b/08, 301b/13

5 *zf.* Bir an önce. *Īrān'ı żabṭ iderüm, şimdiki ḥālde Efrāsiyāb'ı bir ḥāll idelüm ol-daḫı, varsun, ḳanda giderse gitsün!* 294a/22

6 *zf.* Bir kere. *Ferāmurz meyvenüñ her birinden birer ikişer tenāvül idüp el cebe ṣundı, bir üç cevāhir ile ḳarışuḳ altun ṭabaġın içine ḳoydı, bir üç daḫı ḳodı.* 300a/21, 300a/21

b. bir Birer birer, teker teker. başladı Bānū'nuñ birer birer dügmelerin çözmege. 297a/23

b. … bir Başına geldiği kelimeleri daha kuvvetle belirtir. *Şimden-girü dünyāda bir o ve bir de ben ḳalsam yine hemşīremdür.* 308a/12, 318a/11

b. ... bir de Sıralanan unsurlarla son unsurun beraberliğini ifade eder. *Baʿżī diyārlarda bir kimse arḳasın yire getürmişdür diyü bütün aḳālīmleri gezüp faḳaṭ bir Tūrān ve bir de Īrān ḳalmış-ıdı.* 319a/18

b. daḫı Bir kere daha, ikinci kez, tekrar. *Mihrān Ḥekīm üzerine ṭılısm baġladı kim bu ḳalıblar bir daḫı yıḳılmaya.* 296b/23, 301a/24, 302a/14

b. de 1 Bir kere de. *Ferāmurz "Çek elin laʿīn, nevbet benümdür. Ben senüñ ḥammāluñ mıyam? Bir de ben urayum!" diyüp ḳapdı Gürz-i Süleymān'ı.* 311a/14

2 Ayrıca, buna ilaveten. *Rüstem ḳıza acıdı ve bir de Rüstem-i yek-dest'üñ böyle nā-hem-vār vaż'ına gücenüp* 291a/15, 302a/11

b. ḥāl ile Bir şekilde. *Efrāsiyāb üzerine itdüm, ola kim Efrāsiyāb bir ḥāl ile ḳatl ide, benüm elümde żāyiʿ olmaya diyü.* 294a/20, 311b/17, 317a/23

b. ḥāl ol- Eskiden görülmeyen, değişik bir hal göstermek. *Bunda bir ḥāl vardur diyüp herkes bir sözde.* 294a/11

2 Kazaya uğramak. *Eger ben bir ḥāl olup gelmezsem benüm dārātum alup Īrān'da pederüm Rüstem'e teslīm eyle.* 313b/19

b. iken iki biñ ol- Artmak, çoğalmak. *Ḳırṭās-ı merdüm-ser, ʿAḳīm-nerre'nüñ öldügüñ gūş eyledükde Ferāmurz'uñ ne ḳuvvete mālik server oldugın bilüp muḥabbeti bir iken iki biñ oldı.* 312b/15

b. iki Birkaç, az miktarda, az sayıda. *Birḳaç ḳadeḥ bāde-i erġuvānī içüp bir iki ḳadeḥ daḫı Ḫurşīde Bānū'ya içürdi.* 309a/18, 313a/18, 320b/05

b. kefrete yara- Herhangi bir derde derman olmak, bir meseleyi çözebilecek donanıma sahip olmak. *Hey oġlancuḳ, yā sen baş belāsı imişsin, ben de seni bir kefrete yarar ḳıyās eyledüm.* 291a/04

b. kerre Bir defa. *Şimdi ḳalıb-ı Gerşāsb yıḳılalıdan beri ayda bir kerre çıḳmaġa başladılar.* 296a/10, 297a/04, 297b/01

b. mertebe O kadar çok, çok fazla. *Ferāmurz-ı ser-āmed, Ḥażret-i Ḫıżır Nebī ʿaleyhi's-selāmdan bu raḫşın aḥvālin işitdükde bir mertebe şād <u> ḫandān oldı kim vaṣf olınmaz.* 299a/21

b. miḳdār Biraz, kısa bir süre. *"Ḫoş geldüñ pehlevān! Buyuruñ, bir miḳdār*

ᶜişret idelüm." didi. 295b/04, 295b/05, 301a/22

b. nesne añlama- Hiçbir şey anlamamak. *Burzūy "Bunuñ nesidür, ben bir nesne añlamadum." diyüp Efrāsiyāb'a eyitdi.* 319b/06

b. ol- Çabukluk anlatır; sanki aynı anda imiş gibi çok kısa bir zaman içinde oluvermek. *Ol-maḥall Ferāmurz ṣol yanı üzerine geldügi ile tīġı aġzından eline aldugı bir oldı.* 316a/14

b. pula degme- Hiçbir değeri olmamak. *"Kişi nāmıyla işlermiş işi, nāmsuz bir pula degmezmiş kişi." didi.* 291a/02

b. ṭarafdan Bir yandan, diğer taraftan. *Tīz ādem gönderüp varup gördiler, Rüstem-i yek-dest'üñ başına ṭaş bıraġup helāk eylemişler; ammā bir ṭarafdan Ṭūs daḫı yatup ḳalmış, gelüp Rüstem'e ḫaber virdiler.* 294b/19

b. uġurdan Hep birden, birden. *Ferāmurz gine naᶜra urdı, bunlar ġayrı naᶜradan aldurmadılar, bir uġurdan Ferāmurz'a yüridiler.* 296b/05, 302b/25, 308b/04

b. yire gel- Cinsel ilişkiye girmek. *Mihrān Ḥekīm, Selīm Şāh'a "Eyü mülāḥaẓa eylemişsüz pādişāhum, eger bir yire gelüp ikisiden bir evlād vücūda gelürse ol daḫı kendü gibi olur." didi.* 297a/03

b. yol Bir kere. *Ferāmurz cübbe eteklerin miyānına bend idüp bir yol varup ol sütūna ṣarıldı.* 303a/16, 317a/23

b. zamān Bir müddet. *Ferāmurz bu taṣvīri görince hemān ᶜāşıḳı oldı ve buña bir zamān ḫayrān olup ḳaldı.* 300a/15, 309a/13, 317b/01

→ niçe b., öyle b.

birāder *(F.) i.* Erkek kardeş. *Pehlevān, bizüm pādişāhumuzuñ sāde iki ḳulı var idi. İkisi de birāderler idi.* 291b/05, 295a/07, 303b/05

biraz 1 *sf.* Biraz. *Gördi, Rüstem'e ḳarşu ṭurılmaz, müşāvere idüp birāderi Gerşīvez'i biraz hedāyā ile Kāvus ṭarafına gönderdi.* 295a/07, 303a/19, 317a/13

2 *zf.* Biraz, bir müddet. *Andan Fezzāne Bānū'yı biraz öpüp ḳuçdı.* 291a/12, 291a/15, 291a/16

birazdan *zf.* Az sonra, biraz sonra. *Birazdan Selīm Şāh geldükde Mihrān Ḥekīm eşnā-yı ṣoḥbetde Selīm Şāh'a göñli var diyü işāret eyledi.* 297a/13, 300a/19, 303a/06

birbiri birl. *zm.* İki veya daha fazla şey yahut kimsenin yerini tutar, birbiri. *Efrāsiyāb daḫı anlara ḫiẕmetler muḳābelesinde birer ḳaᶠa örüp şāh*

eyledi ve ḳal'aları daḫı birbirine yaḳındur. 291b/07, 29299a/11, 305a/20

b.ne gir- Birbirine geçmek, iç içe girmek. *Behmen'i öyle ṣıḳdı kim Behmen ẓann eyledi kim kemükleri birbirine girdi.* 302a/03

b.ne ḳat- (Maddî şeyler için) Karıştırmak, karmakarışık etmek. *Nīze, dāmen-i siperden ḳayup ḳoltuḳ altından uġrayup zırḫ-ı Ehremān'uñ ḫalḳaların birbirine ḳatup öyle geçdi* 305a/24

birden *zf.* 1 Bir anda, ansızın. *Ferāmurz içerü girdükde bunlar birden ayaġa ḳalḳdılar.* 298b/12, 300a/06, 311b/05

2 Hemen. *Kāvus [c]askeri birden yüritmek istedi; ammā Zāl ḳā'il olmadı.* 293b/06

3 Bir defada, aynı zamanda. *"Olmaz, gel imdi ey dilāverler, ikiñüz birden ḥamle idüñ." didi.* 305a/18, 319a/07

birer *sf.* Birer. *Efrāsiyāb daḫı anlara ḫiẕmetler muḳābelesinde birer ḳal'a örüp şāh eyledi.* 291b/07, 296b/15, 303a/22

2 i. Birer tane. *"Hem ol diyārda güzelce ḳızlar çoḳdur, varup birerin alup ṣafālanuruz." didi.* 291a/24

b. birer Teker teker. *Başladı Bānū'nuñ birer birer dügmelerin çözmege.* 297a/23, 302a/23, 302b/18, 319a/22

b. ikişer Azar azar. Ferāmurz meyvenüñ her birinden birer ikişer tenāvül idüp el cebe ṣundı. 300a/20, 313b/01

biri *zm.* 1 Bir kimse, herhangi bir şahıs. *"Bu nā-bekār arada żāyi[c] olmaduḳca bize ḥużūr yoḳdur, şunı bir taḳrīb ile biri öldürse çoḳ iḥsān iderüm." didi.* 294a/24, 295a/21, 318a/14

2 Bir tanesi. *Birine Hūşeng, birine Siyāmek dirlerdi.* 291b/05, 293a/21, 300b/05

b.si Bir tanesi. 294b/02

birḳaç birl. *sf.* Az sayıda, üç beş tane kadar. Efrāsiyāb birḳaç def[c]a yüriş eyledi, olmadı. 291b/18, 307a/01, 317b/17

b.ı *zm.* Birkaç tanesi. Ferāmurz anı vilāyetine ulaşdurdı ve sā'ir perîlere destūr virüp gitdiler, birḳaçı gitmedi. 299b/23

birlik *i.* Bir olma, vahdaniyet. *Ġayrı birlik [c]ālemine varup żiyāfetler olup Ḫüsrev peşkeşlerin [c]arż eyledi.* 308b/25

bismi'l-lāh *(A.) i.* Bismillahirrahmanirrahim sözünün kısaltılmış şekli. *Ferāmurz tīġ-ı āteşīni çeküp şu[c]lesi cāhuñ içine urdı, anuñ şu[c]lesi ile bismi'l-lāh diyüp nerdibāndan aşaġı indi.* 312a/11

biş *sf.* Beş. 292a/21, 310a/04, 317b/16

bişinci *sf.* Beşinci. 312b/22

biz *zm.* Biz. 292b/12, 308b/04, 312b/05

bīzār F. Usanmış, bezmiş.

b. ol- Sıkılmak, usanmak. Ḫüsrev daḫı bīzār olup... 309b/10

boġıl- Boğulmak. *Bī-çāre ḳız ṣuda boġılup ṣu alup gitdi.* 291a/20

bol i.. Bol, çok, fazla. *Rüstem: "Şunda eglenelüm, Īrānīler ceng idicek maḥalldür, otı ṣuyı bol, ᶜasker ṣoḳılmaz." didi.* 292b/07

borç *i.* Borç.

→ boynına b. ḳoma-

boş *zf.* Boş olarak. *İki eliyle düvāl-ı zencīr-i kemere ṣarılup niçe zor eylediyse, çün kim olacaḳ var, ḥikmet-i Ḫudā, Ferāmurz daḫı boş ḳodı.* 307b/17

boşan- **1** Serbest kalmak. *Bilsem cān ḥavliyle baş ḳaçurup arḳasına alduḳda taḥammül idemeyüp pāyları rikābdan boşanup dırāz-be-dırāz zemīne nakş oldı.* 295b/18

2 Boşanmak, akmak. *Ḫüsrev'üñ ᶜaḳlı gitdi, elleri zānūdan ḳayup iki dizi ve iki pençesi zemīne gömilüp aġzından burnından ḳan boşandı.* 306b/22

boy *i.* Boy. *Ḳapusı yek-pāre polāddandur, on iki biñ ḳanṭārdur, yoḳarudan aşaġa gidermedür ve ādem boyı ḳadar yirde iki cānibden Semerḳandīler vardur.* 298b/05, 298b/09, 310b/25

boyun *i.* **1** Boyun. *Süleymān bin Devvār'uñ boynında levḥ-i zerrīn aṣılup anı alup üzerinde olan ḥaṭṭa naẓar eyledi.* 298b/14

2 Boy (?) *Biz ehl <ü> ᶜıyālümüz terk idüp boynu uzaḳ diyāra gidemezüz.' diyüp bu aradan Ḫāver-zemīn'e dönüp yine diyāruñuza giderseñüz mānīᶜ degüldür.* 308b/03

b.ına borç ḳoma- Borçlu kalmamak. *Arada sūr ve Ḫüsrev ġā'ilesi olmaġla ḫāṭırından gitdi; ammā ġammāz boynına borç ḳomaz.* 310a/15

→ günāhı b.uña. vebāli b.uña

boz- **1** Düşmanı bozguna uğratmak, yenmek. *Ol maḫlūḳı yā odur ki bozup perīşān eylerem yāḫūd cām-ı şehādeti nūş eylerem.* 296a/17, 296b/20, 296b/22

2 Şeklini değiştirmek, kurulu olan bir şeyi sökmek. *Ehremen-āteş postından yüz-ṭoḳsan ḳubbe üzerine bir bār-gāh ḳodum, Surḫāb aᶜvānıyla anı ḳurup bozmaġa me'mūrdur.* 299a/05

3 Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak. *Feylesūf-ı Dānā daḫı eline usṭurlāb alup ḳur^{c}a atdı, ḫāki ḫāke, bādı bāda urdı, yazdı çizdi bozdı, netīce-i eşkāle naẓar idüp aḥkāmuñ buldı.* 312b/25

bozıl- **1** Canı sıkılmak. *Semendān Şāh bozılup Behmen daḫı dīvāndan içeri girdi.* 301b/19, 304b/04

2 Dağılmak. *Dīvān bozulduḳdan-ṣoñra Efrāsiyāb ḳarındaşı Gerşīvez-vezīr ve Yāfes-vezīr ile bir tenhā yire gelüp müşāvere eyledi.* 317a/24

bozuḳ i. *mec.* Huzursuz, tedirgin.

→ çehresi b.

bozum *i.* Bozmak işi.

b.a düş- Hiç beklenmeyen ters bir cevap veya davranışla mahçup olmak. *Selīm Şāh "İmdi, yā Mihrān, bunı Ferāmurz'a tenhāca bir kerre añup żamīrüñ yoḳla, gör, ister mı, ṣoñra yanında bozuma düşmeyelüm." didi.* 297a/04

böyle *i.* ve *sf.* Böyle, bu şekilde. *Rüstem-i yek-dest'i bir taḳarrüb ile helāk eyleye; ammā böyle zūr-ı bāzūya mālik kimse<y>i öldürmege ḳıyamayup* 291a/21, 295a/13, 301a/01

2 *zf.* Böyle, bu şekilde. *Ben yanında olınca tenbīh eylerem şöyle eyle böyle eyle.* 292b/02, 295a/16, 297b/22

3 *zf.* Bu kadar, bu derece. *Gel, imdi ben bunuñ ^{c}aḳlın başına getürüp biraz söyledüp öyle öldüreyüm, böyle aġır bendleri ḳıracaḳ degül a!* 297b/23, 302b/02,

böylece *zf.* Bu şekilde, böyle. *Bu dāsitānı naḳl iden rāvīler böylece rivāyet iderler kim* 310a/06

→ bundan b.

bre / breh *ünl.* Ey, hey, be. *Bre hey nā-bekār! Ben saña iltiyām eyledügüm senden ḫavf eyledügümden midür?* 295b/10, 318a/14, 320b/24

b. breh Şaşkınlık, hiddet, heyecan gibi duyguları ifade eder. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend bunı gördükde "Breh breh!" diyüp yine yire indürdi.* 306a/25, 317b/12

b. breh it- Hayret etmek, şaşırmak; "breh breh" demek. *Ḫüsrev, breh breh idüp "Bir ḥamlesi ḳaldı. Alabildiyse ḫoş, alamadıysa ġayrı iş beter." diyüp var ḳuvvetin bāzūya alup* 307b/16

breh bk. **bre**

bu *sf.* **1** Bu. *Bu bağda on biñ ḳadar ^{c}asker vardur.* 291a/07, 292a/15, 292b/21

2 zm. Bu. *Ḳabāḥatleri daḫı bu kim Beg Aşūbe nām bir ḳızı irişdi…*291b/08, 292a/16, 298a/19

b. ara Bura, bu yer. *Bu ara, Kūh-ı Serendīb'dür.* 298b/03, 313b/05

b. arada Geçen zaman içinde, bu esnada. *Rüstem-i yek-dest'üñ bu arada [c]amūd-ı kāşānesi ḥarekete gelüp hemān Rüstem'üñ yanında ḳızı alt idüp der-kār olmaḳ diledi.* 291a/12, 308a/02, 316a/25

b. aradan Buradan. *Bu aradan Ḫāver-zemīn'e dönüp yine diyāruñuza giderseñüz mānı[c] degüldür.* 308b/03

b. eşnāda Bu sırada. *Bu eşnāda Ḫūrşīde Bānū'ya da ḫaber itdiler.* 301b/04, 306b/11, 310b/20

b. ḳadar Bu ölçüde, bu miktarda. *Siyāmek [c]askeri bu ḳadar iḳdām eylediler, şāhların ḳurtarmaġa çāre olmadı.* 292a/01, 294a/09, 300b/22

b. mertebe Bu kadar, bu ölçüde. *Efrāsiyāb daḫı Rüstem'i bilmedi, bu mertebe Rüstem-i yek-dest'e muḳābil olan naṣıl kimsedür diyü.* 293b/21, 316a/04

b. minvāl üzre Bu yolda, bu tarzda. *Ferāmurz da Ḫüsrev'üñ nīzesin bu minvāl üzre men[c] eyledi.* 305a/24, 306a/04, 307a/05

b. ṭarafdan Bu yandan, diğer taraftan. *Bu ṭarafdan Kāvus-ı Kāmrān daḫı bütün [c]askeriyle gelüp bār-gāhına indi.* 292b/18, 294a/11, 295a/02

b. ṭarza Bu minval üzere, bu şekilde. *Bu ṭarza nāme yazılup Sīmāb-ı ṣabā-reftār [c]ayyāra cā'izesin virüp gönderdiler.* 304b/08

b. yaḳında Bu birkaç gün zarfında, bugünlerde. *Bu yaḳında bir seyyāḥ geldi.* 300a/24

b. yañadan Diğer taraftan, bu taraftan. *Bu yañadan Rüstem gitdükden-ṣoñra eṭrāf eknāfa, Kāvus, nāmeler perākende idüp ve Zābil'e, Rüstem'e ḫaber gönderdi.* 292b/07, 300b/10, 301b/12

b. yüzden Bu sebeple, bunun için, bundan dolayı. *Kendüniñ de mevti bu yüzden olacaḳ idi, oldı.* 295a/14

b.ndan böyle Bundan sonra, artık. *Şimden-girü dünyāda bir o ve bir de ben ḳalsam yine hemşīremdür ve bundan böyle senüñ ölince ḳuluñam.* 308a/12

būd *(F.) i.* Varlık.

→ nā-būd, nā-būd ol-

budaḳ *i.* Budak, dal.

→ gözin budaḳdan ṣaḳınma-

bugün *zf.* Bugün, içinde bulunulan günde. 293a/16, 302b/04, 312a/05, 318b/09

būḳalemūn *(F.) i.* Bulunduğu yere göre renk değiştiren bir hayvan, bukalemun.

→ murġ-ı B.

bul- **1** Aramak, arayıp bulmak. *Efrāsiyāb, bār-gāhına gelüp Rüstem-i yek-dest'i tecessüs itdürdi, varup Sührāb türbesinde buldılar.* 294a/07, 294b/24, 303a/15

2 –e ermek, elde etmek, kazanmak. *Arada nāz niyāz kemālin bulduḳda Ferāmurz iki zānū üzerine geldi.* 297a/25, 309a/21

3 Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak. *Şöyle polād sütūnlardur, ḳapuyı ādem boyı ḳadar ḳaldurup bir eliyle ol sütūnı ḳapunuñ altına ḳoyup ol arada yol bulursın.* 298b/07, 299b/21, 299b/23

4 …olarak görmek, … olduğunu görmek, kabul etmek, telakki etmek. *Ferāmurz bu ḥüsn-i cemāle ḥayrān ḳalup ṭaṣvīrde gördigi gibi buldı.* 309a/16

→ furṣat b., hezīmet b., tesellī b., yol b., ẓafer b.

bular *zm.* Bunlar. 312b/01

Bulcās Bir vezir adı. 320b/07, 320b/08

bulın- **1** Var olmak, mevcut olmak. *Pādişāhum, hemān mevcūd bulınan ᶜasker ile biz de ḳalḳup ḳarşu giderüz.* 292b/13, 294b/16, 304b/06

2 Olmak, etmek, yapmak. *Ṣoñra dimeyesin ki üzerime ġāfil geldi, tedārikli bulınmadum, ᶜöẕür bahāne ber-ṭaraf." dimiş.* 292a/15, 292b/01, 292b/10

3 Sağlanmak, tedarik ve temin edilmek. *Kāvus da emr idüp "Mevcūd iki kerre yüz biñ ᶜasker bulındı, sā'ir gelen ardumuzca gelsün." diyüp* 292b/14, 313b/17

4 Ele geçirilmek. *Rüstem emr eyledi, Ṭūs bulınsun diyü.* 295a/02

5 (–mış ekini alan isim fiilerden sonra) Olmak. *Burzūy da pekçe urmış bulındı.* 320a/12

bulınmaduḳ *sf.* Görülmedik, ender bulunan. Gerçi enine uzunına bö-y-ümiş bir bulınmaduḳ ṭaş; ammā cevāhir-i maᶜdenī zīrā bu Efrāsiyāb bahādırdur. 318b/02

buluş- **1** Bir araya gelmek, karşılaşmak. *Efrāsiyāb'a buluşup mektūbı virdi ve "Bildüginden ḳalmasun." didi.* 292b/04, 299b/04, 318b/07

2 Kavuşmak. *Pederi Zāl'a buluşup Zāl-ı zamān, Rüstem'üñ ġāᶜib olduġına elem*

üzre idi, Rüstem'i görüp şād oldı. 292a/20,

buluṭ *i.* Bulut. 313a/01, 315a/22

bunca *sf.* Bu kadar, bunun gibi, böyle. Yā Rüstem, bunca zamān ḳanda idüñ, biz bunda ne zaḥmetler çekdük. 293b/23, 297a/16, 312a/21

bunda *i.* Burada. *"Bu bağda on biñ ḳadar ᶜasker vardur, ancaḳ sen bunda dur, ben varup maᶜşūḳamı alup gelürem." didi.* 291a/08, 293b/23, 297b/13

2 Buraya. *Çeşme-i Nehrevān'a buluşup ceng eylerüz, bunda getürüp Īrān'ı çiynetmeyelüm.* 292b/13, 295b/05, 298a/04

3 Bu hususta. *Birḳaç kerre geldi, ne ḫayr itdiyse bunda daḫı anı ḫayr ider.* 292a/18

bunlar *zm.* Bunlar, "bu" zamirinin çokluk hali. 293b/13, 306a/03, 316b/09

bura *i.* Bu yer. 298a/17, 304b/14, 314b/07

burc (I) *(A.) i.* Kale, kale bedeni.

b.-ı bārū Kale duvarı, sur. *Şimdi Efrāsiyāb'uñ geldügin görüp ḳaᶜaların bend itdiler ve burc-ı bārū üzerinde cenge ṭurdılar.* 291b/18

burc (II) *(A.) i.* Zodyak üzerinde yer alan on iki takım yıldızdan her biri. *Bu burūcāt ḥesābıdur ki şems her burcda otuz gün ṭurur.* 314b/24, 314b/24, 314b/25

burūcāt *(A.) i.* Burçlar. *O ḥesāb bu ḳıyāsa degüldür, zīrā bu burūcāt ḥesābıdur.* 314b/23

burun *i.* Burun. 297b/21, 306b/07, 311a/10

burūt

→ zīr-i burūtdan gülüş-

Burzū / Burzūy / Burzū-yı Şehbāz Sührab'ın oğludur. Ziraatle uğraşır. 318a/17, 319a/01, 320a/20

būse *(F.) i.* Öpme.

b. eyle- Öpmek. *Kendi daḫı ṣoyınup ḳapdı ve ḳaᶜr-ı cāme-ḫᵛāba daldı. Bir miḳdār būse vü kenār eyledi.* 309a/20

bö-y-ümiş *sf.* (?) *"Gel benüm nebīre-i mümtāzum!" diyüp Burzū'yı bağrına başdı ve naẓar eyledi. Gerçi enine uzunına bö-y-ümiş bir bulınmaduḳ ṭaş; ammā cevāhir-i maᶜdenī zīrā bu Efrāsiyāb bahādırdur, bahādırlıḳ nişānesin bilür.* 318b/02

buyur- 1 Emir vermek, emretmek. Ṭūs "Ḫayır pādişāhum, buyuruñ." didi.

Kāvus eyitdi: "Tīz ḫilᶜat getürüñ!" 294b/04, 299b/03, 301a/21

2 Bir şeye davet etmede nezaket sözü olarak kullanılır. *"Ḫoş geldüñ pehlevān! Buyuruñ, bir miḳdār ᶜişret idelüm." didi.* 295b/04, 301a/13, 301a/22

3 Konuğu saygı ile içeri almak. *Pīr eyitdi: "Buyuruñ içerü." diyüp girdiler.* 300a/18, 308a/14

b.uñ eyle- Nazikçe "Buyurun, oturun" demek. *Ferāmurz dönüp buyuruñ eyledi, ol ṣandalīye Ḫüsrev'i oturtdı.* 308b/22

bükil- Eğrilmek, eğilmek. *Ḫüsrev'üñ ḳolları bükilüp siper Ḫüsrev'üñ gögsine ḳapandı.* 305a/22, 305b/05, 307b/14

bülbül *(F.) i.* Bülbül. *Bir kerre Māh-duḫt Bānū'yı bülbül ḳafesi gibi ḳapup cām<e>-ḫābına girüp arada çoḳ nāz niyāz oldı.* 297a/24

bünyād *(F.) i.* Asıl, esas, temel.

b. it- Bina etmek, inşa etmek. *Bu arada bu daḫme<y>i bünyād itdüm.* 298b/18

b. ol- Başlamak. *Ḥāṣıl-ı kelām, Ḫüsrev'e üç-gün ᶜalī żiyāfetler idüp dördünci gün sūra bünyād oldılar.* 309a/02

b. urıl- Başlanmak. *Şimden-girü sūra bünyād urılsun.* 304a/12

büri- Kaplamak, örtmek. *Toz Ferāmurz'ı büridi.* 306b/08, 317b/08

bürrān *(F.) sf.* Keskin, kesici.

→ ġarḳ-ı b. eyle-

bütün *sf.* **1** Hep, hepsi, tamamı. *Bütün ᶜaskeri ḳırup babasın öldürdüm.* 291a/11, 292b/18, 301a/09

2 *zf.* Tamamiyle, hep, tamamen. *Ferāmurz ṭopuḳlarına varınca zemīne batup az ḳaldı bütün yire giçe.* 307b/22

büyük *i.* ve *sf.* Büyük. *"Yā Ḫüsrev, senüñ bir büyük gürzüñ var imiş, ḳanı ol gürz?" didi.* 306a/09, 311a/04, 319a/12

cā-be-cā *(F.) zf.* Yer yer. *Meger dīh-i nakḳaşānuñ tarlaları idi, cā-be-cā diḥḳānīler tarlada çift sürerler.* 317b/24

cabala- bk. **çabala-**

Cabbār-ı merdüm-ḫor / Cabbār Kişi adı. Cezire-i Siyah'ın beylerinden birinin adı. 316a/20, 316a/23, 316b/13

Cābulḳā bk. **Çābulḳā** Yer adı.

Cābulḳāyī bk. **Çābulḳāyī**

cāh *(A.) i.* Yer, çukur. *bu ḳubbenüñ orta yirinden bir ᶜaẓīm cāh vardur* 311b/14, 311b/15, 312a/23

C.-ı 'Aḳīm "Dipsiz çukur" anlamında yer adı. Kahraman kubbesinin ortasındaki çukur. Kahraman içine bir devi hapsetmiş. 311b/14

cā'ize *(A.) i.* Armağan, bahşiş, hediye. *Sīmāb-ı şabā-reftār ᶜayyāra cā'izesin virüp gönderdiler.* 304b/08

cām *(F.) i.* Kadeh. *Ol-maḥall, meger sāḳī cāmı şunmış-ıdı. Ferāmurz, ol cāmı nūş eyledi.* 302a/08, 314b/14, 317a/06

c.-ı şehādeti nūş eyle- Ölmek, şehîd olmak. *Ol maḫlūḳı yā odur ki bozup perīşān eylerem yāḫūd cām-ı şehādeti nūş eylerem...* 296a/17

cāme *(F.) i.* Elbise, çamaşır, giyecek şey.

***cāme-ḫāb / cāme-ḫᵛāb:** Yatak. *Ferāmurz, gözin açup cāme-ḫāb es[v]ābı ile ve elleri bend ü teng maġārada ṭurur* 297a/24, 297a/25, 298a/02, 310b/02

cāme-ḫāb ẕevḳin eyle- *mec. kaba.* Cinsel ilişkide bulunmak. *"Eyüsi, hemān cāme-ḫāb ẕevḳin eylemekdür." diyüp Bānū<y>ı sāde pīrāhen ile ḳalınca şoydı. Kendi daḫı şoyınup ḳapdı ve ḳaᶜr-ı cāme-ḫᵛāba daldı. Bir miḳdār būse vü kenār eyledi* 309a/19

→ 'işret-i c., ḳa'r-ı c.

cān *(F.) i.* Can, gönül, ruh.

c. acısı Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı. *Ṭaş Rüstem'üñ başına indükde Rüstem-i yek-dest cān acısı ile öyle bir ḥayḳırış ḥayḳırdı kim yaḳın bulınan ᶜaskerden biñ ḳadar kimsenüñ zehresi çāk oldı.* 294b/16, 298a/12

c. al- Öldürmek. *Bre meᶠūn, cān almadan ḳanda ḫalāṣ eylersin?* 311a/12

c. başına şıçra- Çok sinirlenmek. *cān başına şıçrayup türbede yılan görmişe döndi.* 299b/18, 306b/22

Cān-bin-Cān Bir kavim adı. *Ferāmurz ol ḥaṭṭı silüp gördi, benī-ādem lisānı degül Cān-bin-Cān ḳavmi yazusıdur.* 303a/12

c. havli-y-ile Canının tehlikede olduğunu hissetmekten gelen kuvvetli tepkiyle. *Cān ḥavli-y-ile āhū ḳaçar iken Ferāmurz urup yıḳdı.* 295a/24, 311b/03, 316a/15

c. ṣoḥbeti it- Gönül sohbeti etmek. 305a/12

c.ı acı- Vücudun herhangi bir yerinde acı duymak. 317a/21

c.ı aḳ- (Birine, bir şeye) Ülfet peydâh etmek, alışmak, meyletmek. *Göñli saña biraz alışsun ve cānı saña aḳsun.*291a/16

c.ına kār eyle- Tahammül gücünü aşmak, cana yetmek. *Yiyecek nesnemüz ḳalmadı, zügürtlik cānumuza kār eyledi* 317a/19

***cān ber-cehenneme git-** "Canı cehenneme gitsin" anlamında öfke ve nefret bildiren bir söz. *La'īn bir kerre cān acısıyla baġırup cān ber-cehenneme gitdi.* 298a/12

cānib *(A.) i.* Taraf, cihet, *yan. Sulṭān-ı Türkistān bu cānibe ḳanda gider?* 291b/03, 292a/11, 312a/09

→ eẕ-ẕīn c.

cārī *(A.) sf.* Akan.

→ āb-ı c., nehr-i c.

cāriyelik *(A.) i.* Cariye olma durumu. *Māh-duḫt Bānū'y<ı> kendüsine cāriyelige virelüm.* 297a/02, 297a/10, 297a/11

cāsūs *(A.) i.* Casus. *Efrāsiyāb cāsūs gönderüp ḫaber aldı ki Ferāmurz Sührāb vāḳı'asında Hindistān'a gitmiş idi.* 317b/06

cayır cayır *zf.* Yanıştaki şiddeti belirtir. *Ḫüsrev-i dilāver-i zor-mend, göñli aġaç miṣāli cayır cayır, Ferāmurz'ı yirden ḳaldurup ayaġın ḫāk-i zemīnden yuḳarı kesmek mümkin olmadı* 307b/18

cāẕū *(F.) i.* Cadı, büyücü.

→ Ġencūbe Cāẕū

cebr *(A.) i.* Kuvvet, güç. *Cebrüm ve gücüm bu ḳadar. Eger şarṭları boza-bilürsem aluram, eger idemezsem döner giderüm.* 300b/22, 308b/04, 315b/18

c. eyle- Zorlamak, zor kullanmak. *Baḳ, Ḫüsrev bize cebr ve ẓulm eyledi, bizi diyār-be-diyār ehl-i 'ıyālümüzden cüdā idüp gezdürd<i>.* 308a/25

cedd *(A.) i.* Dede, ata, soy. *Bir de ceddüñ Sām-süvār gelüp ziyāret eyledi* 313b/10, 313b/13, 314b/11

cehāz *(A.) i.* Çeyiz. *Oġlum olursa bāzūsına bend eyle, ḳızum olursa ṣatup cehāz düz.* 315b/25

cehd *(A.) i.* Çalışma, çabalama.

c. eyle- Çalışmak, çabalamak. *Öldürmege cehd eyle, eger andan ötüri Rüstem saña ᶜitāb iderse ben ḫalāṣ iderüm.* 294b/10

cehennem *(A.) i.* Cehennem. *Racīm "Cehenneme gitdi." didi.* 297b/15

→ cān ber-c.e git-

celāl *(A.) i.* Öfke, kızgınlık, hışım. *Kemāl mertebe celāl u ġażabda idi. Nīzesin sıper ile çarpup menᶜ eyledi.* 295b/15

cellād *(A.) i.* Cellat. *Şāh'uñ ġażabı ziyāde idi, hemān cellād eyledi. Behmen gördi kim Şāh'uñ pek ġażabı var ölecegin ᶜaḳlı kesdi* 309b/20, 309b/22, 309b/22

***cellād-başı** *i.* Cellâtbaşı *Bunlar aġlaşup "Bir daḫı itmeyelüm." diyü yemīn idüp derūnī īmāna geldiler ve cellād-başılıḳ istediler. Ferāmurz bunları üç biñ Zengī ile cellād-başı eyledi ve ḳafᶜada olanlar cümle īmāna getürdiler.* 316b/12

***cellād-başılık** i. Cellâtbaşılık. *Bunlar aġlaşup "Bir daḫı itmeyelüm." diyü yemīn idüp derūnī īmāna geldiler ve cellād-başılıḳ istediler. Ferāmurz bunları üç biñ Zengī ile cellād-başı eyledi ve ḳafᶜada olanlar cümle īmāna getürdiler.* 316b/11

cem' *(A.) i.* Toplama, topluluk.

c. ol- Toplanmak, bir araya gelmek. *Cābulḳāyīler Ferāmurz bār-gāhına cemᶜ oldılar* 305b/22, 319a/21

→ 'aḳlın başına c. it-, kendin c. eyle-

cemāl *(A.) i.* Güzellik, yüz güzelliği. *Olḳadar ḥüsn ü cemāl var kim görenler ḥayrān olurdı.* 305a/11

c.-i nūr Yüz aydınlığı. *...baḳdı, cemāl-i nūrınuñ żiyāsı yanında şuᶜle-i şemᶜ gūyā leyle-i muẓlimdür...* 309a/14

→ ḥüsn-i c., ḥüsn-i c.-i zībā

cemīᶜ *(A.) sf.* Bütün, hepsi, cümle. *Nā-gāh Ḫıżır gelüp aġzı yarın Ferāmurz'uñ aġzına şundı. Cemīᶜ ü's-senā', Ferāmurz'a keşf oldı, ḫaṭṭı ḳırā'at eyledi.* 298b/16

cenāb *(A.) i.* Allah, peygamber ve bazı tarikat büyüklerine ait isim ve sıfatların başına getirilerek "hazret" manasında kullanılır.

c.-ı Ḫudā Allah. *Cenāb-ı Ḫudā kendüsine ilhām idüp Rüstem ṭarafına geldi* 295a/14

cenāḥ *(A.) i.* Kanat. *Bir murġ-ı ᶜacāyib gelür, cenāḥı sāyesi şemsüñ pertevin ḳaplamış* 314a/06

ceng *(F.) i.* Savaş. *Eger murāduñ ceng ise, işte geldüm* 292b/20, 295a/16, 304b/03

c. eyle- Savaşmak. *Ferāmurz bu laᶜīn ile üç sāᶜat miḳdārı ceng eyledi* 311a/17, 292b/13, 307b/06

c.e ṭur- / c.e dur- Savaşmaya başlamak. *Ḳalʿaların bend itdiler ve burc-ı bārū üzerinde cenge ṭurdılar.* 291b/18, 293b/09, 317b/13

c. it- Savaşmak. *Ḫamle eyle, senüñle iki birāderler gibi ceng idelüm.* 305a/16, 292b/06, 311b/24

c.-i ḥarbī Savaşın başladığını bildiren davul. (Kaynaklarda ise bunun tam aksi bilgiler verilmektedir: Biten savaştan sonra divan toplantısını haber vermek için çalınan davullara *ṭabl-ı ceng-i ḥarbī* denir.) *Rüstem, ol ġażab ile ceng-i ḥarbī çaldurup meydāna girdi* 295a/03, 293a/03, 294a/01, 307a/13

→ ālāt-ı c., imtiḥān-ı c., ṭabl-ı c.

***cengī** sf. Cenge ait, cenkle ilgili.

→ ādab-ı c.

cep *(A.) i.* Cep. *El cebe şundı, bir üç cevāhir ile ḳarışuḳ altun ṭabaġın içine ḳoydı, bir üç daḫı ḳodı ṭabaḳ ṭoldı.* 300a/21

cereyān *(A.) i.* Akma, akış.

c. ol- Akmak. *Bir ᶜacāyib şu cereyān oldı.* 303a/20

cesāret *(A.) i.* Cesaret, yüreklilik.

c. it- Cesaret etmek. *Ḫüsrev, Ferāmurz'a ḳarşu ṭurmaġa cesāret idemedi* 305a/13

cevāb *(A.) i.* Cevap. *Pādişāhum, aña cevāb budur ki Ferāmurz'ı ḳarşulayup ikrām ile getürüp yir virürsin* 300b/25, 304b/02, 320b/12

c.-nāme Cevap mektubu. *"Murādum bu kerre yine devlet ṣınaşmaḳdur." diyüp cevāb-nāme gönderdi.* 292b/22, 304a/19, 304b/13

c. vir- 1 Cevap vermek. *Maḳṣūduñ ne güne ise aña göre cevāb viresin!* 292b/21, 300b/23, 310a/24

2 Karşısında durmak, karşılık vermek. *Pek metīn dilāverdür, ḥāliyā Īrān ᶜaskerinde cevāb virür yoḳdur.* 293b/12

c. it- Cevap vermek. *Semendān Şāh'a bir nāme gönderelüm, ne cevāb ider?* 304a/10

cevāhir *(A.) i.* Cevherler, değerli taşlar. *Ḫazīne açup cevāhir çıḳarup ṭabaḳlara ṭoldurdılar* 296b/15, 300a/21, 311b/07

c.-i maᶜdenī Madenî cevherler. 318b/02

cevelān *(A.) i.* Dolaşma, gidip gelme.

c. it- Dolaşmak. *Raḫş daḫı gūşın ḳalem ve dümin ᶜalem idüp eṭrāfın cevelān ider idi.* 306b/10, 314a/15

→ ṭarīd-i c. eyle-

Ceyḥūn Nehir adı. *Bir gün Ceyḥūn'ı ᶜubūr idüp Īrān yaḳasına ḳondılar.* 292a/11, 292b/12, 317b/06

ceyş *(A.) i.* Asker, ordu.

→ muḳaddem-i c. it-, Ṭūs-ı muḳaddem-i ceyş, Ṭūs-ı muḳaddem-i c. ol-

cezīre *(A.) i.* Ada. *Bunlar ol cezīrenüñ begleri idiler ve iki birāderler idi.* 316a/20, 314b/18, 316b/03

C.-i Siyāh Siyah ada. 316a/19, 316b/04

ciger *(F.) i.* Ciğer, bağır. *Sefīd yidi sene siḥr-ile aᶜmā idüp ṣoñra pederüm Rüstem varup Dīv-i Sefīd'i ḳatl idüp cigeri ḳanın getürüp cümlenüñ gözleri açıldı* 313a/11

***ciger-dār** *sf.* Yürekli, cesur. *Ferāmurz gibi ciger-dār server mebhūt oldı* 314a/11

***ciger-küşe** *i.* Evlat, çok sevilen kişi. *Ben ki ḥālā dehrüñ ṣāḥib-ḳırānı olan Rüstem ibn-i Zāl'uñ ciger-küşesi Ferāmurz bin Rüstem, sen ki Semendān Şāhsın.* 300b/18, 304b/05, 307a/11, 318a/17

c.-i ṣāḥib-ḳırān-ı zamān Zamanın hükümdarının evladı. *ᶜAleyke ᶜavnu'llāh, ey ciger-küşe-i ṣāḥib-ḳırān-ı zamān!* 306b/13

cihān *(F.) i.* Dünya, cihan. *Ey server-i ᶜālem, eger melekler ḳumḳuma ile ol ṣuyı yüzine serpmeseler cihān ḫalḳı şemsüñ ḥarāretinden yanup kül olurdı* 315a/14, 293b/09, 299a/16

c.dan git- Ölmek. *Çünki Ḳahramān cihāndan gitdi, bunca demden beri bizi bunda maḥbūs iden anuñ ḫavfidur.*312a/21

→ resm-i c.-bānī

Cihān-baḫş Kişi adı. Ferâmurz ile Mâh-duht'un torunu. 297b/02, 309a/24, 309a/23

Cihān-baḫş-ārā Kişi adı. Ferâmurz ile Hurşîde Banu'nun oğlu.

cilā *(A.) i.* Parlaklık.

→ tāb-ı c.

Cimāpūr Yer adı.

→ şehr-i C.

cin *(A.) i.* Cin.

***cinnī** Cin taifesine mensup olan varlık, cin, ecinni. *Her kūşesinde bir cinnī ismi yazılup ṭılısm olmışdur.* 298b/23, 300a/09, 311b/12,

→ Ḳamṭār c., Surḥāb c., Şehmād c.

cins *(A.) i.* Cins *(A.) i. Yā murġ-ı mübārek, gerçi küstāḫlıḳdur; ammā sen ṭuyūr cinsinden olup bu benī-ādem lisānın nice ögrendüñ, sebeb nedür?*314b/06

cirm *(A.) i.* Büyüklük, hacim. *Bu ṭaġuñ firāzı yidi sekiz ḫarman cirmi ḳadar ṣaḥrā ve bu ṣaḥrāda bir lāne-i metīn var* 313b/25, 314a/01

→ vüs^{c}at-i c.

civān *(F.) i.* Genç, yakışıklı erkek *Vāh, yazıḳ! Şol civāna, ḳorḳaram bir żarar eyler!* 302a/07

→ nev-c.

cübbe *(A.) i.* Cüppe. *Ferāmurz cübbe eteklerin miyānına bend idüp bir yol varup ol sütūna ṣarıldı.*303a/16

cüdā *(F.) i.* Ayrı düşmüş, ayrılmış.

c. eyle- Ayırmak, koparmak. *^{c}Aḳīm-nerre'nüñ kellesin bedeninden cüdā eyledi.* 311b/07

c. it- Ayırmak. *Baḳ, Ḫüsrev bize cebr ve ẓulm eyledi, bizi diyār-be-diyār ehl-i ^{c}ıyālümüzden cüdā idüp gezdürd<i>.* 308a/25

cümle *(A.)* **1** *sf.* Bütün, hep. *Īrān diyārında cümle ḳaf^{c}aları alduḳda ol dilāverler bize tābi^{c} olur.* 292b/25, 299a/12, 308b/15

2 *zm.* Hepsi, herkes. *Her birinüñ biñer ^{c}ivānı vardur. Cümlesinüñ üzerine żābiṭ Serḥāb cinnī olmışdur.* 298b/23, 293a/04, 308b/04

cürm *(A.) i.* Suç. *Var yā Bilsem, cürmini ^{c}afv eyledüm.* 295b/22, 292a/06, 314a/24

c. it- Suç işlemek. *Pādişāhum, ġayrı bunları baña bağışla, miḳdārların bildiler ve itdükleri cürme mu^{c}terifler* 292a/06

→ vüs'at-i c.

cür^{c}a *(A.) i.* Yudum.

→ bilā-c.

cür'et *(A.) i.* Cesaret, atılganlık.

c. it- Cesaret etmek. *Ferāmurz'ı gördi, āşikāre cür'et idemedi.* 297b/20

cüşşe *(A.) i.* Gövde, beden. *Gördi, bir raḫşdur, fīl cüşşesi ḳadar var* 299a/23,

c.de Cüsse bakımından. *"Eyā ne ola?" diyüp havāya baḳdılar, ne gördiler, cüşşede bir ṭaġa beñzer bir murġ-ı ᶜacāyib gelür...* 314a/06

→ 'aẓīmü'l-c.

cüz'ī *(A.) zf.* Pek az, az miktarda. *Andan Ferāmurz cüz'ī oturup...* 315b/02, 302b/17

-Ç-

çabala- / cabala- Çalışıp uğraşmak, gayret sarf etmek. *ᶜamūd da haẕm olınacaḳ ᶜamūd degül, başladı cabalamaġa.* 291a/14, 299b/06

Çābulḳā / Cābulḳā Yer adı. Dünyanın en doğusunda olduğuna inanılan şehir. Bin kapısı ve her kapısının bir padişahı vardır. *Bu taṣvīr Çābulḳā sulṭānı Semender Şāh'uñ ḳızı Ḫurşīde Bānū'nuñdur.* 300a/24, 312b/18, 316a/01

Çābulḳā Ḳal'ası Çabulka Kalesi. 300b/10

→ 'azm-i C. eyle-, Behmen-i Ç., Ḳal'a-i Ç.

***Çābulḳāyī / Cābulḳāyī** Çabulka halkına mensup. *Cābulḳāyīler Ferāmurz bārgāhına cemᶜ oldılar.* 305b/22, 306b/08, 308a/20

çābük *(F.) sf.* Çabuk, atak.

ç. çālāk Çabuk hareket eden, çevik. *Bir ᶜayyār ṭarrār ḫançer-güzārı var idi, ġāyetle bir çābük çālāk idi.* 304a/05

çadır *i.* Çadır. *Rüstem-i yek-dest kendi çadırına gelüp Rüstem ḳarşuladı.* 293b/15, 310b/03

çağır- Seslenmek, yanına çağırmak. *Kāvus bu söz üzerine Ṭūs'ı çağırdı.* 294b/02, 303b/22, 318b/14

çağrış- Bağrışmak. Bunlar cümle bir uğurdan çağrışup 308b/04, 312a/19

çāk *(F.) i.* Yırtık.

→ zehresi ç.ol-

çaḳ- Tanıtmak. *Ferāmurz yanına daᶜvet idüp ġayrı ᶜaskere çaḳmaġa başladı.* 316b/18

çal- (Bir müzik aleti) Çalmak. *İki sipāh yirlerinden ṭurup ṭabl ve ẓurnāların çalup ᶜalem şuḳḳaların küşād eylediler.* 306a/01, 307a/13, 313b/04

çālāk *(F.) sf.* Hareketli, çevik.

→ çābük ç.

çaldur- (Bir müzik aleti) Çaldırmak. *Efrāsiyāb gördi, iş ġayrı oldı, nā-çār ṭabl-ı ārām çaldurup döndiler.* 294a/05, 295a/03, 307b/01

çalın- (Bir müzik aleti) Çalınmak. *İki ṭarafdan ceng-i ḥarbīler çalınup bunlar daḫı meydān kenārına gelüp* 293a/03, 305b/21, 308a/17

çalış- Vuruşmak, çarpışmak, gayret etmek. *Ḳahramān bunı ele getürmek murād idüp çoḳ çalışdı, olmadı.* 311b/17

çalmaḳ (Bir müzik aleti) Çalmak işi. *Her kim istimāᶜ eylese taḫammül idemez, helāk olur, işte ṭās çalmaġa bāᶜiṣ budur.* 313b/06

çapul *i.* Yağma, talan.

ç. eyle- Yağma etmek, talan etmek. *Hemān iẕin virürseñüz bir kerre varup çapul eylesünler.* 317b/01, 317b/05

ç. it- Yağma etmek, talan etmek. *Ne ṭaraf ḥālī ise hemān ol ṭarafa çapul idüp bir ġanīmet ele girdükde* 317b/03

çār (I) *(F.) i.* Çare.

→ nā-ç.

çār (II) *(F.) i.* Dört.

ç. ebrū Bıyığı yeni terlemiş (delikanlı). *Henüz çār-ebrū taᶜbīr olduġı maḥalleri ol-ḳadar ḥüsn ü cemāl var.* 305a/10

çāre *(F.) i.* Çare, tedbir, derman. *Ġayrı ḫulāṣa çāre yoḳdur.* 309b/21, 316a/06

ç. ol- İşe yaramak, sorunu çözmek. *Siyāmek ᶜaskeri bu ḳadar iḳdām eylediler, şāhların ḳurtarmaġa çāre olmadı.* 292a/01

→ bī-ç.

çarḫ *(F.) i.* 1 Çark, dönen tekerlek. *Arḳada olan siperüñ āyīneleri çarḫa girüp Ferāmurz lenger virdükde* 305b/02, 305b/05

2 Gök. *Öyle baḫş eyledi kim zemīn <ü> zamān çarḫ <u> āsmān iñil iñil iñledi.* 296a/22

ç.-ı çehārum Gökyüzünün dördüncü katı. *Şemsüñ aṣıl maḳāmı çarḫ-ı çehārumdan yaᶜnī dördünci ḳat āsmāndadur.* 315a/01

çarp- Hızla dokundurmak, şiddetle vurmak. *Rüstem-i yek-dest ḳolçaḳ ile çarpup redd eyledi.* 293a/09, 295b/15, 314a/12

çat- Çarpmak. *"Elimüze eyü ġanī şikār girdi." diyüp şād oldılar ve gelüp gemilere çatdılar.* 316a/22, 316a/22

çatırdı Yıkılan, kırılan, başka bir şeye çarpan sert bir nesnenin çıkardığı ses, çatırdama sesi. *"Ḫoş-imdi." diyüp dururken bir çatırdı daḫı ḳopdı.* 295b/01

çav- İleri fırlamak, yönünü değiştirmek, sapmak. *Murġ-ı Būḳalemūn tīġuñ şuᶜ lesinden ürküp bir ṭarafa çavdı gitdi.* 314a/15

çeb *(F.) i.* Sol, yesâr.

ç. düş- Karşı gelmek, düşman olmak, muhalefet etmek. (?) *Ḳahramān'a ᶜiṣyān idüp çeb düşdi.* 311b/16

çehārum *(F.) sf.* Dördüncü.

→ çarḫ-ı ç.

çehre *(F.) i.* Yüz, çehre. *ᶜAḳīm-nerre cān ḥavli ile ṣol elinde ḳalan yarım ᶜamūdı Ferāmurz'uñ çehresine ḥavāle eyledi.* 311b/03, 318b/03, 320a/02

ç.si bozuḳ Yüzü asık. *Anda olan kührāblar gördiler ᶜAḳīm-nerre'nüñ çehresi bozuḳ, su'āl eylediler.* 311a/21

çek- **1** (Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak *İşte, yüz Zengī, otuz ḳadar pehlevān gelüp kemende yapışsunlar, çeksünler elümden olan ṭolu ḳadeḥden bir ḳaṭre bāde dökilür ise anlar baña ġalebe eylemiş, ḳanda ḳaldı ki altumda olan ṣandalī bir cüz'ī ḥareket ide-bilürler!* 302b/16, 298a/11,

2 Bulunduğu yerden başka bir yere gelmesini sağlamak. *Andan Şāh'ı Deşt-ı Nehrevān'a çeküp Efrāsiyāb ile anda muḳābil olsun.* 292a/24, 316b/08,

3 Uzunluğunda olmak. *Yüz-on-biş arşın ḳadd çeker idi.* 301a/15, 303b/14, 310a/09

4 Taşıyacak veya tartacak güçte olmak, taşıyabilmek. *Ferāmurz "Şāhum, bu da çekmez, yazıḳ ṣandalīye!" didi.* 301a/25, 301b/01, 301b/03

5 (İp, yay gibi şeyleri) Germek. *Oġul, bir şarṭı bir kemāndur, anı çeküp çilesin geçürmekdür.* 301b/13, 302b/01, 302b/02

6 (Üzerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi silahları) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak. *Behmen'üñ itdügi mefᶜanete düşnām iderken ḳılıc çekince...* 302a/07, 312a/11, 314a/24

7 Hareket ettirip sürüklemek. *Varup ḫazīneden çıḳarup yitmiş seksen ḳadar yayı bir ḳızaġa yükledüp çekerek getürdiler.* 302a/21, 303b/11, 315a/08

8 Göndermek, sevk etmek. *Ḫurşīde Bānū'nuñ yolına bu ḳadar māl ḫarc idüp 'asker çeküp geldüm.* 304b/23

9 (Bir hayvanı veya aracı) Bir yere sürmek, sürüp götürmek. *"Çeküñ fīli meydāna, efendimüz Gürz-i Müntehā<y>ı ister, tīz ṭutuñ!" diyüp söyledi.* 306a/19, 306a/20, 309b/09,

→ 'asker ç., bende ç., dem ç., eflāke ser ç., el ç., elem ç., ilerü ç., sīneye ç., te'essüf ç., zaḥmet ç.

çekil- **1** Bir yere gitmek, girmek, dönmek. *Ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem bir cānibe çekilüp fi'l-ḥāl Efrāsiyāb ṭarafına geçdi.* 293b/14

2 Örtülmek, kapatılmak. *Ferāmurz gördi, pāy-ı taḫt ṣandalīsine pūşīde çekilmiş.* 301a/14

3 Bulunduğu yerden ayrılıp geriye veya sağa sola gitmek suretiyle yerini değiştirmek. *Ferāmurz "Yoḳ ṣāhum, mānīᶜ degüldür, gelsün." diyüp şöyle çekildi, Behmen'e yir gösterdi.* 301b/25, 302a/04, 309b/22,

çekin- İmtinâ etmek, kaçınmak. *Burzūy gördi, Kīylān-ı Geşt-gīr meydānda gezinüp Efrāsiyāb'dan bir şey ister, Efrāsiyāb virmekden çekinür.* 319b/06

çekmek *i.* (İp, yay gibi şeyleri) Germe işi. *Oġul, bir ṣarṭı bir kemāndur, anı çeküp çilesin geçürmekdür.* 301b/13

çemen *(F.) i.* Çimen.

***çemen-zār** *i.* Çimenlik, yeşil alan. *Nā-gāh, Ferāmurz gördi, bir bāġ-ı behişt-āsā, eṭrāfı çemen-zār.* 300a/12

çenber *(F.) i.* Çember. *Kemmiyyet-i Kürre'nüñ miyānı çenber olup, tozdur, Ḫüsrev'i ḳapladı.* 305b/18

çendān *(F.) zf.* Hiçbir zaman, asla, kesinlikle. *Anlaruñ feryādından güneşüñ feryādı çendān işidilmez idi.* 315a/11

çeng *(F.) i.* Kanuna benzer bir çeşit saz.

ç.-i ḥarbī Savaşın başladığını bildiren davul. (Kaynaklarda ise bunun tam aksi bilgiler verilmektedir: Biten savaştan sonra dîvan toplantısını haber vermek için çalınan davullara *ṭabl-ı ceng-i ḥarbī* denir.) *Biraz ṭarīd-i cevelān eyledükden ṣoñra ḳol ḳaldurup çeng-i ḥarbīleri diñdürdi.* 293a/05

çepken *i.* Gömlek üzerine giyilen, kolları bol ve yırtmaçlı, çoğunlukla yakasız, sırma işlemeli, bele kadar inen kısa giyecek. *Başında bir eski ḳalpaḳ, egninde köhne çepken, yalñız çift sürer.* 318a/01

çeri *i.* Asker. *Hūşeng ile Siyāmek çerilerin alup ḳafᶜalarına muḥkem tadārik görüp gözedürler idi.* 291b/17

çeşm *(F.) i.* Göz.

ç. ü gūş ol- Dikkat kesilmek, dikkat etmek. *Ḫüsrev cānibine çeşm ü gūş oldılar.* 304b/12

→ be-ser-ç.

çeşme *(F.) i.* Çeşme. *Yā Ḳuṭb, sen bunda ṭur, ben çeşme bulup tāze-kārlıḳ ideyüm.* 311b/09

ç.-i Nehrevān Nehrevan Çeşmesi. 292b/06, 292b/13, 295a/16

çevir- **1** Yönünü değiştirmek, çevirmek. *Gergedān başın çevürüp ṭolı dizgin*

Efrāsiyāb cānibine daḫı ḳaçmayup 294a/03, 305a/19, 305a/20

2 Döndürmek, hareket ettirmek. *Tinnīn cān ḥavliyle ḳuyruġın çevürüp ṣuyı püfkürdi.* 316a/15

→ yüz ç.

çıḳ- **1** Dışarı çıkmak. *Bāġdan çıḳup Rüstem'üñ yanına geldi.* 291a/11, 309b/09, 311b/25

2 (Bir yerde) Görünmek. *Ṣaḳın yarın meydāna çıḳup ceng eyledükde kimesne öldürme.* 292b/24, 298b/09

3 Ortaya çıkmak, görünmek. *Şimdi ḳalıb-ı Gürşasb yıḳılalıdan beri ayda bir kerre çıḳmaġa başladılar.* 296a/10, 296a/11, 315a/05

4 (Üstüne) Binmek. *Ferāmurz ilerü vardı, taḫta çıḳdı.* 298b/14, 316a/16

5 Bulunmak, bulunduğu tespit edilmek. *Ferāmurz daḫı daḫmeden çıḳan mālı cümle cinnīlere geregi gibi yükledüp* 299b/13

6 Meydana gelmek, patlak vermek. *Zīrā sütūn ḳopınca yirinden bir rūzigār çıḳar.* 303a/14, 303a/14, 303a/14

7 Gitmek, katılmak. *Ferāmurz, baᶜde'l-ġusl, dīvāna çıḳup Semendān Şāh Ferāmurz'a bir ḫilᶜat-ı fāḫir giyürdi.* 309b/16, 310b/10, 320b/17

8 Ayrılmak, uzaklaşmak. *Zīrā Īrān'dan çıḳalı birḳaç sene ḳadar olmış-ıdı.* 310a/05

9 Etrafa yayılmak, dağılmak. *Ammā ol ṭaşuñ ortası delük, ol delükden allı yeşilli tütünler çıḳar.* 312a/07, 312a/08

10 (Ses için) Duyulur hale gelmek. *Her birinüñ ṣadāsı balyimez topı ḳadar çıḳardı.* 312a/20

11 (Her hangi bir duygunun tesiri) kaybolmak, kalmamak. *Ṣoñra bir ḫaṭā vāḳiᶜ olur da, nev-civānsun, ölince benüm de derūnumdan acıñ çıḳmaz.* 306a/16

ç.a-düş-Çıkmak, çıkagelmek. *Elinde tīr ü kemān bir bālā-ḳadd dilāver, ṭolı dizgin çıḳadüşdi.* 295b/02

→ 'aḳıl dā'iresinden ç., gözlerinden āteşler ç., iş ç., ḳarşu ç., ṣāḥib ç., selāmete ç., şikāra ç.

çıḳar- **1** (Bulunduğu yerden) Dışarı çıkmasını sağlamak. *Ḫazīne açup cevāhir çıḳarup ṭabaḳlara ṭoldurdılar.* 296b/15, 299a/12, 300b/01

2 (Giyilen veya takılan şeyleri) Vücuttan ayırmak. *Cümle Īrān dilāverleri rezm ṭonlar çıḳarup andan Kāvus-ı Kāmrān*

şem^{c}ine cem^{c} oldılar. 294a/12, 305b/22, 318b/05

3 İkram etmek, sunmak. *Birazdan bir maşraba ile āb-ı ḥayāt gibi bir şu çıḳardı.* 300a/19, 300a/20

4 Üstüne bindirmek. *Bir kerre Ḫüsrev'i gögsine berāber çıḳarup yine ruḥṣat virdi.* 308a/06

5 Yüksek bir yere taşımak. *Ḫurşīde Bānū<y>ı alup ber-hevā çıḳardı.* 310b/04, 317a/04

çıḳart- **1** Çıkarmak işini başkasına yaptırmak. *Vāfir cevāhire müte^{c}allik olan eşyāyı cümle ṭaşra çıḳardup* 311b/08

2 Çıkarmak, vücuttan ayırmak. *Tamām çözüp andan üzerinde libāsların bir bir çıḳartdı.* 297a/23

çıplaḳ *zf.* Çıplak, üzerinde giyecek olmadan. *Öyle çıplaḳ binüp ^{c}askere yüridi.* 309b/09

çi *(F.) e.* Ne?

ç. fā'ide Ne fayda? *Şimdi ben bunı böyle öldürsem çi-fā'ide, ölüm acısın bilmez.* 297b/22

çift *i.* **1** İki, tek olmayan. *Andan sekiz çift kūs-ı ḥarbī ḳodum.* 299a/06,

ç. ol- Çiftleşmek. *Kūh cihān şāhı olan Talas Şāh'uñ ḳızı Perī ḳızı ceng-ile alup çift olmış idi.* 299a/17

2 Tarlayı sürme işi, ziraat. *Burzū daḫı oradan ġayrı çifti ḳoyup lālāsı ile köye gitdi.* 318b/08

ç. sür- Toprağı sabanla işleyip ekilebilir duruma getirmek. *Cā-be-cā diḫḳānīler tarlada çift sürerler.* 317b/25, 318a/18, 318b/09

çiftcilik *i.* Geçimini toprağı ekip biçerek sağlama, rençberlik. *Eger Burzū'ya ṣāḥib çıḳup iltifāt itmeyeydi Burzūy çiftcilikden ḳurtılmazdı.* 320a/25

çifte *(F.) sf.* İkisi bir arada olan, ikili. *Beride Ferāmurz'uñ gögsi çifte kūslar gibi gürlemege başladı.* 302a/12

çile *(F.)* i. Çok katlı ham ibrişimden yapılan yay kirişi, yaylara gerilen ipeğin kalınlığına göre 20 ile 40 kat arasında olabilen ipek iplik. *Oġul, bir şarṭı bir kemāndur, anı çeküp çilesin geçürmekdür.* 301b/13, 302a/25, 302a/25

Çin Yer adı, Çin ülkesi. *Meger, Ḫāver-zemīn'de Çīn'den gelmiş bir naḳḳāş var idi.* 303b/21, 316b/15, 317a/09

→ 'azm-i Ç. eyle-, ḫāḳān-ı Ç., ḳal'a-yı Ç., nāḳilān-ı saḫn-ı Ç.

***Çīnī** Çine ait, Çinle ilgili, Çinli.

→ Ḳahhār-ı Ç.

çiyne- Ayakla üstüne basmak. *Bir atlu tarlayı çiyneyüp gelür.* 318a/06, 318a/06, 318a/14

çiynet- *mec.* Onurunu ayak altına aldırmak. *Bunda getürüp Īrān'ı çiynetmeyelüm.* 292b/14

çiz- Çizgilerle belirtmek, resmetmek. *Feylesūf-ı Dānā daḫı eline uṣṭurlāb alup ḳurʿa atdı, ḫāki ḫāke, bādı bāda urdı, yazdı çizdi bozdı.* 312b/25

çoġal- Fazlalaşmak, artmak. *Ol maḫlūḳ gitdükce çoġaldı.* 296b/07

çoḳ 1 i. Çok, fazla. *Hem ol diyārda güzelce ḳızlar çoḳdur.* 291a/24, 301b/24, 319a/05

2 sf. Çok, fazla. *Şunı bir taḳrīb ile biri öldürse çoḳ iḥsān iderüm.* 294a/24, 315b/16, 320a/11

3 *zf.* Belli bir ölçünün üstünde. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend ol dervīşi çaġırup çoḳ ikrām eyledi.* 303b/22, 311b/16, 319a/07

çoḳdan 1 *zf.* Uzun zamandan beri, bir hayli zamandır. *Pādişāhum, eger ben anı ḳatl itmek murād ideydüm çoḳdan ḳatl iderdüm.* 294a/20, 310b/12

2 Çok zaman evvel, çok önce. *Racīm "O, çoḳdan gitdi." didi.* 297b/14

çök- Ayakları üstüne oturmak. *Ferāmurz hemān raḫşından pertāb idüp Bilsem'üñ üzerine çökdi.* 295b/19

çūb *(F.) i.* Tahta parçası, değnek.

→ deste-i ç.

çöplen- Ucundan kenarından kendine ufak tefek çıkar sağlamak, kazanç temin etmek. *Ellerine giren ile yine bir zamān çöplenürler.* 317b/01

çöz- (Bir şeyi) Bağlı, düğümlü, sarılı veya ilikli… durumdan çıkarmak, açmak. *Başladı Bānū'nuñ birer birer dügmelerin çözmege.* 297a/23, 302a/25, 302b/14

çul *i.* Çul, hayvan örtüsü.

ç.ı torbayı yi- Eldekini, avuçtakini bitirmek, tüketmek. *On-bir senedür bir ṭarafa aḳın eylemedük, ġayrı çulı ṭorbayı yidük.* 317a/18

çuval *i.* Çuval. *Müntehā gürz-ile bir eyü ḍarb urdı, gūyā penbe çuvalına urur gibi.* 293b/05

çün *(F.) e.* **1** Çünkü, mademki. *Ferāmurz gülüp "Ey dānā, çün kim kendi murād eyledükden-ṣoñra anı cāriyelige degül*

bānū-yı şebistānlıġa ḳabūl iderüm.” didi. 297a/11, 307b/17, 319b/10

2 Ne vakit ki, vakta ki. *Çün kim gice mürūr idüp ṣabāḥ oldı, āfitāb-ı ᶜālem-tāb sūy-ı ufuḳdan baş ḳaldurup* 293a/01, 295b/25, 305b/25

çünki *(F.) e.* **1** Mademki. *Aġa, çünki maᶜşūḳuñ daḫı gitdi, gel senüñle Tūrān’a gidelüm.* 291a/23, 306b/02, 312a/21

2 Ne vakit ki, vakta ki. *Semendān Şāh, çünki nāmeden bu cevābı işidüp dönüp Feylesūf’uñ yüzine baḳdı.* 300b/24, 307a/16, 314a/20

çüri- Çürümek, bozulmak, dağılmak. *Böyle güreşe güreşe, sille ile müşt yiye yiye ḳafası çürimiş idi.* 320a/12

çürük *sf.* Dayanıklı ve sağlam olmayan. *Pādişāhum, hīç böyle çürük yayı ādem şarṭa mı ḳor?* 302b/02

-D-

da bağ. Dahi. *Sarāy-ı Siyāmek'e ḫaber eylediler kim ol da Sarāy-ı Siyāmek'e ḳapusın bend idüp cenge ṭurdı.* 291b/23, 292a/02, 292a/06.

Ḍaḥḥāk-ı Mārī Kişi adı. Rüstem-i yek-dest'in ceddi. Cemşid'in yerini almış olan İran hükümdarı. 295a/13, 297a/07

daḫı 1 *bağ.* de, da. *Rüstem kendin cem^{c} idüp ḳızuñ daḫı ol ḥāliñ görüp ġayrı Rüstem'üñ gözi alası dört oldı...* 291a/20, 291a/10, , 291a/23.

2 *zf.* Ayrıca. *Fetḥi senüñ elindedür, daḫı senüñ-çün niçe yādigārlar ḳonmışdur.* 298b/04

daḫme *(A.) i.* Türbe, mezar. 298b/04, 299b/09, 301b/15

Daḫme-i Süleymān bin Devvār Yer adı. Feramurz'un fethettiği türb*e.* 298b/04

dal *sf.* Çıplak, yalın.

d. ḫançer ol- Kabzasından çıkarıp hançer çekmek. 295b/20

d. tīġ ol- Kınından çıkarıp kılıç çekmek. 291b/24

dal- Bir şeyin, hâlin içine girmek. *Kendi daḫı ṣoyınup ḳapdı ve ḳa^{c}r-ı câme-ḫ^{v}āba daldı.* 309a/20, 311a/1

→ ḥayrete dal-

Dāl-ı A^{c}ẓām Ehreman'ın 9999 batman ağırlığındaki gürz-i kebîrinin lakabı. 303b/11

Dalu'l-^{c}aẓm Hüsrev-i ejderha-bend'in lakabı. 300b/02

dam i. Çatı, kubbe. 312a/13

dāmād *(F.) i.* Güveyi. 301a/01

dāmān *(F.) i.* Etek. 316b/21

→ pūs-ı dāmān eyle-

dāmen *(F.) i.* Etek. *Ferāmurz öñinde el arḳası yirde eyledi ve dest-i dāmenin öpdi.* 308b/18, 312a/08

d.-i der-miyān it- Eteğin uçlarını bel kısmına sıkıştırmak, eteğini toplamak. *Andan Ferāmurz dāmen-i der-miyān idüp, vardı...* 296b/18

d.-i kūh Dağ eteği. *...Ferāmurz daḫı süvār olup dāmen-i kūha ^{c}azm eyledi.* 300a/11

d.-i siper Sol elin üzerine konulan korunma âletinin kenarı. *Nīze, dāmen-i siperden ḳayup ḳoltuḳ altından uġrayup...* 305a/23

→ dest-i d.

dānā *(F.) i.* Bilen, bilgili. *Kāvus daḫı dānā eline virdi, oḳudılar.* 292a/14, 296b/20, 297a/11

d.-yı ẕū-fünūn Pek çok ilim dalında bilgili kişi. 313a/10, 315b/11

→ Feylesūf-ı Dānā

dāne *(F.) i.* Tane. 296b/09, 302b/07, 314a/14

danış- Düşünmek. 315b/17

dar i. Geniş olmayan. 318b/19

-dār *(F.)* Sahiplik anlamı veren veya meslek adı türeten *ek.*

→ ciger-d., ġāşiye- d., ḫaber- d., ḫançer-i āb- d., ḫazīne- d., ḥışṣe- d., nām- d., şarāb- d.

dārāt *(F.) i.* Zenginlik, mal, debdebe, şan, şevket. *Diñle server, eger ben bir ḥāl olup gelmezsem benüm dārātum alup Īrān'da pederüm Rüstem'e teslīm eyle...* 313b/19, 313b/20

ḍarb *(A.) i.* Vurma, vuruş, darbe. *...Ferāmurz'a bir ḍarb urdı.* 295b/16, 293a/09, 305b/01

ḍ. getür- Darbe gelmesine, zarar verilmesine izin vermek. 293a/23

ḍ.-ı dest El ile vurulan darbe. 297b/01, 304b/07

ḍ.-ı gürz Gürz darbesi. 295b/17

ḍ.-ı şedīd eyle- Şiddetle vurmak 306b/25

ḍ. ur- Darbe vurmak. 293a/11

***ḍarbī** *(A.) zf.* Zorla. *Şimdi elinden maʿşūḳını ḍarbī senüñ elinden almaḳ münāsib degül.* 304b/25

darıl- Gücenmek. *Hümān oġlanuñ böyle evżāʿından darılup "Hāy yaban oġlanı, sen misin bana bu evżāʿı eyleyen!" diyüp...* 318a/09, 320a/06

dārū *(F.) i.* İlaç. *...żiyāfet eṣnāsında darulı şarāb virüp hem Ferāmurz'ı ve hem Ḫüsrev'i darudan geçürüp ikisin de bend'e çekdiler.* 316b/06, 316b/09

dāsitān *(F.) i.* Destan, hikâye. 310a/06

d.-ı leṭāfet-āmīz Dinlemesi hoş destan, hikâye. 317a/16, 317a/15

dāver *(F.) i.* Vezir; Allah'ın veziri Hz. Muhammed. 300b/18

→ Ḥażret-i D.

Dāvud Peygamber, Hazret-i Davut.

→ āyīn-i D., bi-Ḥaḳḳ-ı D.u'n-nebī, gürz-i Süleymān ibn-i D., Ḥażret-i D.

dā'imā *(A.) zf.* Sürekli, devamlı. 309b/02, 320a/24

dā'ire *(A.) i.* Daire, alan. 294b/17

→ᶜaḳıl d.sinden çıḳ-

daᶜvā *(A.) i.* İddia.

d. eyle- İddia etmek. 304b/10

d. it- İddia etmek, şikayetçi olmak. 320b/12

daᶜvet *(A.) i.* Çağrı.

d. eyle- Çağırmak. *Behmen-i yek-ḍarbı daᶜvet eyleñ, gelsün...* 294a/09, 306a/02, 307a/20

d. it- Çağırmak. 294a/07, 294b/03, 307a/12

de bağ. Dahi. 291a/03, 295a/14, 307a/01

dede Babanın babası, büyükbaba, ata. 319a/03, 319b/07, 319b/10

defîne *(A.) i.* Hazine, gömü. 311b/10

defᶜ *(A.) i.* Kovma, uzaklaştırma. *Îrān ᶜaskeri ḳonduġı gün Hind'den elçi gelüp ejder-serler maḫlūḳından şekvā idüp defᶜ içün pehlevān diledükde Ferāmurz, taᶜyīn olınmış ḳāsıd bir vezīr idi.* 295a/17

d.-i ḥumār Sarhoşluktan kaynaklanan baş ağrısın giderme. *Andan-ṣoñra defᶜ-i ḥumār içün biraz bāde nūş idüp...* 308b/12

d.-i ḥumār eyle- Sarhoşluktan kaynaklanan baş ağrısın gidermek. 296a/01, 300a/10

d. it- Kovmak, uzaklaştırmak. *Rüstem ġurūra düşüp ṭaraf-ı Ḥaḳḳ'dan intibāh, ġurūrın defᶜ itmek içün ol bir ṣūrete gelüp güş-māl virdı.* 295a/11, 295a/13

d. ol- Yok olmak, tesiri kaybolmak. *Bunlar bu keşākeşde iken Ferāmurz'uñ ve Ḫüsrev'üñ daruları defᶜ olup kendülere geldiler...* 316b/09

defᶜa *(A.) i.* Kere, kez, sefer. *Efrāsiyāb birḳaç defᶜa yüriş eyledi, olmadı.* 291b/18, 302b/08

deg- Karşılık olmak, değerli olmak. *Semendān Şāh fermān eyledi iḳlīm-i ḫarācī deger bir ḫifᶜat-ı fāḫire giydürdi.* 302b/03

→ bir pula d.me-

degme Sıradan. *Ṭūs, aşaġı yoḳaru baḳup gördi, bir seng-i müntehā var, şöyle kim degme bir pehlevān yirinden ḳaldıramaz.* 294b/13, 309a/03

degül *i.* İsim soylu yüklemin olumsuz çekimin sağlayan kelime. 291a/06, 311a/07, 313a/17

degür- Ulaştırmak, eriştirmek. *Siz de selāmum, varup, pederüm ṣāḥib-ḳırāna degüresiz.* 296a/19

dehān *(F.) i.* Ağız.

→ evren-d.

dehr *(F.) i.* Dünya. 300b/18

dehşet *(A.) i.* Korku ve telaş. *Ferāmurz'a bir dehşet geldi, vehme vardı.* 298b/12, 294b/18, 310b/07, 314a/24

dek *e.* Kadar, değin. *...bunlar dönmeyüp ṣabāḥa dek ceng eylediler.* 296b/08, 307a/14, 308b/16

deli Akılsız. 294b/20

deliḳanlu Genç, yiğit. 318a/16

delīl *(A.) i.* Rehber, yol gösterici.. 313b/13, 313b/17, 314a/04

d. ol- Yol göstermek. *...Ḥażret-i Süleymān'a ve ceddüñ Sām-süvār'a ol murġ-ı Būḳalemūn delīl olmışdur* 313b/11

delük Dar, küçük açıklık. 312a/07, 312a/07

delüḳanlu bk. deliḳanlı.

dem *(F.) i.* **1** Zaman, an. *Ḳırnāṭıs-nerre, hemān ol **dem**, ol aradan dem çeküp Hind'e geldi.* 297b/19, 299a/23, 299b/05.

2 Nefes, soluk. *Ḳırnāṭıs-nerre, hemān ol dem, ol aradan **dem** çeküp Hind'e geldi.* 297b/19, 299a/19, 310b/01.

d.-be-dem Sürekli, durmaksızın. 296b/06

d. çek- Nefes almak. 297b/19, 299a/19, 310b/01

der *(F.) e.* –de, içinde.

d.-āġūş eyle- Kucaklamak. 308a/13, 315b/04

d.-kār olmaḳ *mec. kaba.* Cinsel birleşme yaşamak. *Fezzāne Bānū'yı biraz öpüp ḳuçdı; ammā Rüstem-i yek-dest'üñ bu arada ᶜamūd-ı kāşānesi ḥarekete gelüp hemān Rüstem'üñ yanında ḳızı alt idüp der-kār olmaḳ diledi.* 291a/13

d.-küşād ol- Açılmak. 303a/21

d.-ᶜaḳab Hemen arkasından. *Ferāmurz gine naᶜra urup bunlar düşüp der-ᶜaḳab yine ḳalḳdılar...* 296b/04, 309b/11, 315a/04, 315a/05

→ dāmen-i d.-miyān it-

derd *(F.) i.* Tasa, keder, elem.

***derd-mend** *(F.) i.* Dertli, tasalı kişi. 294b/15

derece *(A.) i.* Miktar, mertebe. 314b/24, 314b/24, 314b/22

dermān *(F.) i.* Çare.

d. ol- Derdine çare bulmak. 309b/21

derūn *(F.) i.* **1** İç. *...bir kerre el urdı ve Māh-duḫt'uñ ṣanduḳ ve ṣālın ḍarb-ı dest-ile feṭḥ idüp derūnına dürrler ḳoyup, sözüñ netīcesi, ṣulb-ı pederden raḥm-ı māder<e> bir dürr-i yektā düşdi.* 297b/01, 312b/06.

2 Gönül, kalp 300b/06, 306a/16

→ ḳısmet-i d.

***derūnī** *(F.) zf.* İçten, gönülden. *...Ferāmurz'uñ ḳademinde baş ḳoyup derūnī Ferāmurz'a bendeler oldılar.* 312b/07, 316b/05, 316b/11

dervīş *(F.) i.* Gönlü zengin, mütevazı kimse. *Meger, Ḫāver-zemīn'de Çīn'den gelmiş bir naḳḳāş var idi, adına Siyāvuş naḳḳāş dirlerdi, ġāyet kāmil idi. Ḫüsrev-i ejderhā-bend ol dervīşi çaġırup çoḳ ikrām eyledi ve biñ altun virdi.* 303b/22

deryā *(F.) i.* Deniz. *...deryā ṭarafına nigeh-bānlar taʿyīn olındı.* 296a/12, 299b/25,300a/03

d.-yı Aḫterān Özel isim. 314b/21

d.-yı muḥīṭ Okyanus. 298a/20, 299b/18, 300a/04

→ rūy-ı d.-yı revān ol-

dest *(F.) i.* El. 308a/13

d. ur- El koymak, işi üzerine almak. *Pādişāhum, fermān idüñ, dīvānuñuzda olan dilāverlerde göñlünden geçen var ise gelüp dest ursunlar.* 302a/22, 307b/12, 312a/09

d.-yār *(F.) i.* Elden tutan, yardımcı. *...ol ḳırḳ dest-yārı daḫı Burzūy'uñ elin öpüp kendüye tābiʿ olup yanında ḳaldılar.* 320a/21

d.-i dāmen Eteği tutan el. *...Ferāmurz öñinde el arḳası yirde eyledi ve dest-i dāmenin öpdi.* 308b/18

→ ḍarb-ı d., Kührāb-ı zeber-d., Rüstem-i yek-d., zeber-d.

destār *(F.) i.* Sarık, tülbent. 319a/22

deste *(F.) i.* Tutam, kabza, sap.

d.-çūb Sopa, değnek, sap. *Ḳıyās idüp bir kerre gürzüñ deste-çūbına el urdı...* 306a/22, 306b/01, 306b/19

destūr *(F.) i.* İzin.

d. al- İzin almak. *...ol dilāverden destūr alup diyāruñuza gidüñ.* 312a/02, 312a/03

d. vir- İzin vermek. *Ferāmurz anı vilāyetine ulaşdurdı ve sā'ir perîlere destūr virüp gitdiler...* 299b/22, 319a/20

deşt *(F.) i.* Çöl, sahra.

Deşt-i Muġān Mugân Çölü. (Mugân: Azerbaycan'da bir şehir adıdır. Gayette lâtif ve dilgüşâ sahraları, sebz ve hürrem mergzârları vardır. Bürhan 526[b]) 292b/15, 292b/16

Deşt-i Nehrevān Nehrevân Çölü. 292a/24

devir- Dik duran bir şeyi yatay duruma getirmek. 316a/25, 316b/01

devlet *(A.) i.* Yücelik, iyi talih; varlık. 292b/22, 319a/03

→ a[c]yān-ı d.

devletlü Devlet sahibi, yüce kişi. *Amān devletlü ṣāḥib-ḳırān-zāde! El arḳası yirde, bugün maġlūbunam.* 295b/21, 302b/07, 309a/09

devr *(A.) i.* Dönüş, zaman.

d.-i dīvān-ı Semendān Şāh Semendan Şah'ın divanı zamanı. 304a/13

d.-i rūşen Aydınlık vakit, gündüz. 308b/11

d.-ı Şems Güneş zamanı. (Kıyametin kopmasına yakın vakit, devr-i kamer adını almakta.) *Netīce, aḥvāllerinden istifsār idüp dānālar reml eylediler, "Devr-i Şems'de yine senüñ evlādlarından Nīrem nām bir dilāver gelüp Dīv-i [c]Aḳīm'i ḳatl idüp Dīv-i Ḳırṭās'ı altı a[c]vānı ile ḫalāṣ idüp ve bu Ḳırṭās'ı kendüye tābi[c] eylese gerekdür." didiler...* 311b/22

d. it- Çevirmek. 306b/16

d. itdür- Döndürmek. 306b/02

Devvār Özel isim. 299a/13

→ bār-gāh-ı D., serā-perde-i D., Süleymān bin D.

dıraḫt *(F.) i.* Ağaç. 298a/13, 298a/18, 298a/25, 298b/02

dırāz *(F.) i.* Uzun.

d. it-- Uzatmak. *El-[c]uḥdetü [c]ale'r-rāvī, ne ḳıṣṣayı dırāz idelüm...* 293a/25

***dırāz-be-dırāz** *zf.* Boylu boyunca. 295b/18, 293a/09

di- Söylemek 298a/03 300a/07, 303a/09

→ felege kelek Sīmurg'a siñek dime-

didür- Kendisi hakkında başkalarının söz söylemesine sebep olmak.

→ öyle didürmekden eyüsi ölmek

diḫ *(F.) i.* Köy.

D.-i Naḳḳaşān Nakkaşan köyü. 319a/11

diḫḳānī *(F.) i.* Köylü, rençber, çiftçi. *Meger dīh-i naḳḳaşānuñ tarlaları idi, cā-be-cā diḫḳānīler tarlada çift sürerler.* 317b/24

dik- Bir cismi dik olarak durdurmak, bir insanın dik ve ayakta durmasını sağlamak ya da buna sebep olmak. *...Ferāmurz'uñ ḳalıbın döküp ve maḫlūḳı bozup ḳaçurdugın yazup dikdiler...* 296b/22, 307b/15, 307b/19

dikil- Tepe noktaya gelmek. 307b/06

diḳḳat *(A.) i.* İncelik, önem. 318a/15

d. it- Önem vererek incelemek 303a/12

dil *(F.) i.* Gönül.

***dil-gīr ol-** Kırılmak, üzülmek. 308a/10

***dil-perīşān** Çok üzgün. 317b/19

***dil-sūz** Gönül yakan.

→ naġamāt-ı d.

***dil-āver** *(F.) i.* Yiğit, delikanlı. *Amān dilāver, beni öldürtme, ḳız daḫı bākiredür, ṭurıyor.* 292a/03, 293a/16, 295b/01

d.-i ᶜālem Âlemin delikanlısı, yiğidi. 296b/17, 301a/03, 301a/19

→ Ḫüsrev-i d.-i zor-mend, nefer-i d.

***dilāverān** *(F.) i.* Yiğitler, delikanlılar. 297a/16

dile- İstemek. *Rüstem'üñ yanında ḳızı alt idüp der-kār olmaḳ diledi.* 291a/13, 300a/06, 302b/15

→ ᶜöẕür d.

dīn *(A.) i.* İnanç sistemi.

→ laᶜīn-i bī-d.

diñdür- Susturmak. *Biraz ṭarīd-i cevelān eyledükden ṣoñra ḳol ḳaldurup çeng-i ḥarbīleri diñdürdi...* 293a/05

diñle- Söze kulak vermek, söze uymak. *Diñle, yā Ferāmurz, āhūdan geçmem, āhūy<ı> vir yāḫūd bin raḫşına, er iseñ senüñle ceng idelüm.* 295b/09, 307a/07, 313b/19

dip 1 Son. *...her mīlüñ dibinde bir bıñar var ve her bıñaruñ öñinde bir ḥavż var...* 314b/19.

2 Yanı baş. *Ol arada Sām'a bir yedek irişdürdiler, süvār olup ᶜalem dibine gitdi.* 293b/08

dir- Toparlamak. *Bu eşnāda Ferāmurz kendin dirüp ve gördi, aġzından burnından ḳan gelmiş...* 306b/11, 311a/12, 314a/21

dirīġ *(F.) i.* Uzak, engellenmiş. 292a/17

diş Ağız içinde, çene kemiklerine dizili beyaz, sert organlardan her biri. 311a/04

dīv *(F.) i.* Dev, cin, şeytan. adına *Ḳuṭb-ı āteş-dem <ü> āhen-ten evren ser-i heşt-pā-yı ᶜifrīt-ẕāt dirler. Aṣlı dīvdür Kūh-ı Esved'de Dīv-i Esved nām bir kührāb dīv başlu idi.* 299a/16, 310b/09, 310b/12

D.-i ᶜAḳīm / ᶜAḳīm-nerre Akîm mağarasında yaşayan dört elli, kührab cinsinden dev. Kührabların sultani. Duyduğu her güzel kıza talip olur, Hurşîde Banu'ya da talip olmuş. 310a/08, 310a/16, 310b/19

d.-i ᶜayyārī Hileci, kurnaz dev. 311b/15

D.-i Esved Kara Dev. 299a/16

D.-i Ḳırṭās Sepîdan-nerre'nin ortanca oğlu, Sertân-nerre'nin kardeşi, Sihâm-nerre'nin ağabeyi. 297b/08, 311b/22

D.-i Sefīd Beyaz Dev. 313a/10, 313a/11, 313a/12

D.-i Sepīd bk. Dīv-i Sefīd

dīvān *(F.) i.* Meclis, sarayda yönetim odası. 298b/10, 300b/12, 302a/04

d. eyle- Divan kurup fikir danışmak. *Ol gice giçüp irtesi gün dīvān eyledi...* 292b/19, 308a/22, 315a/20, 315b/15, 319a/21

d.-ı Efrāsiyāb Efrasiyab'ın divanı, huzuru. 319a/21, 319a/24, 320a/04

d.-ı Ḫüsrev Hüsrev'in divanı, huzuru. 308a/22

d.-ı Kāvus Kavus'un divanı, huzuru. 292a/14

d.-ı Selīm Şāh Selim Şah'ın divanı, huzuru. 297b/03

d.-ı Semendān Şāh Semendan Şah'ın divanı, huzuru. 302b/05, 303a/05

d.-ı şāh-ı Efrāsiyāb Şah Efrasiyab'ın divanı, huzuru. 320b/04

d. it- Toplanmak, bir araya gelmek. 304a/13, 304b/21, 315a/21

→ bāb-ı d., ehl-i d., erbāb-ı d.

***dīvān-ḫāne** *(F.) i.* Meclisin kurulduğu, yönetme işini yapıldığı yer. 302a/11, 304a/14, 304a/15

dīvāne *(F.) i.* Deli, aklını yitirmiş. 298a/07, 301a/22

d. ol- Aklını yitirmek, delirecek gibi olmak. 312b/22

diyār *(F.) i.* Ülke, şehir. *Ḫāver-zemīn dirler bir diyār var idi...* 303b/04, 313b/10, 319a/16

→ boynu uzaḳ d.

***diyār-be-diyār** *zf.* Ülke ülke, şehir şehir. *Ṣoñra 'Baḳ, Ḫüsrev bize cebr ve ẓulm eyledi, bizi diyār-be-diyār ehl <ü> ᶜıyālümüzden cüdā idüp gezdürd<i> dimeyesiñüz.* 308a/25, 320a/11

diz i. Bacak ortasında büküm yeri. 301a/23, 302a/02, 302a/25

dizgin i. Gemin uçlarına bağlanarak hayvanı yönlendirmeye yarayan kayış.

→ ṭolı d.

doġrı e. Karşı yönünce. 298a/14

doḳuş- İki şey birbirine çarpışmak. *...üç kerre ḳoç gibi baş doḳuşurlar, andan güreş ṭutarlar.* 319b/20

dol- Dolu duruma gelmek. *Hemān Ferāmurz bir kerre iki zānū üzerine gelüp bir naᶜra öyle baḫş eyledi kim maġāranuñ içi ṣadā ile doldı.* 298a/10, 294b/15, 312a/23

→ peymāne-i ᶜömri d.

dolaş- Gezmek, gezinmek, yürümek. 318a/15, 303a/10

donanma i. Şenlik, eğlence. 297a/15

dost *(F.) i.* Arkadaş, yakın. *...meger vezīrlerden biri Behmen-i Çābulḳā ile ġāyet dost idi...* 301b/09, 307a/20, 311b/18

***dostāne** *(F.) zf.* Dostça, dostluk içinde. 304b/14

***dostlıḳ** i. Dostça davranış. 314a/18

dög- 1 Vurarak canını acıtmak. *El-ḳıṣṣa, bu iki ādem ejderhāları aḫşām olınca birbirlerinüñ farḳın dögdiler.* 305b/20.

2 Vurmak, çalmak. *Rüstem-i yek-dest gergedānın sürüp Ḳafᶜa-i Siyāmek ḳapusın dögmege başladı...* 291b/23

dök- 1 Sıvıyı kaptan başka bir yere boşaltmak. *Bulınan birer ikişer ve ḳıyye, herkes ḥaddine göre içüp dökdiler.* 313b/02, 302b/21.

2 Maden eriyiğini kalıba aktararak biçim vermek. *Yidi dürlü maᶜdenden Ferāmurz'uñ ḳalıbın döküp ve maḫlūḳı bozup ḳaçurduġın yazup dikdiler...* 296b/22

***dökil-** Dökme işi yapılmak. 296b/02, 302b/17, 314b/20

döl Yavru, çocuk.

d. li döşli ol- Nesli devam etmek. 309a/09

dön- 1 Geri gelmek. *Efrāsiyāb'a bunlara ᶜaẓīm iḥsānlar idüp döndi...* 292a/04, 295a/06, 307a/09.

2 Yönelmek. *...bir ucın dīvān ortasına atup döndi Semendān Şāh'a...* 302b/15, 297a/09, 308a/15.

3 Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek. *...ḳılıc ṭutan bilegüñden ḳavrayup öyle ṣıḳdı kim parmaḳları toḫumlıḳ ḫıyāra döndi...* 302a/10

→ gözi alası d., gözleri ṭās-ı pür-ḫūna d. gözü d., türbede yılan görmişe d.

***dönüş** i. Geri geliş. 313b/09

dört i. Dört sayısı. 310a/10, 311a/04, 314a/01

→ gözi alası d. ol-

***dördünci** *sf.* Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen. 309a/02, 315a/01

döş i. Göğüs, bağır. 313a/05

→ dölli döş.li

döşen- 1 Hazırlanmak. *Meclis döşenüp biraz bāde nūş eylediler...* 294a/12.

2 Halı, minder gibi şeyler yere serilmek. *Ḫāḳān-ı Çīn żiyāfet ṭaᶜāmı sipāriş eylemiş-idi, işāret eyledi simāṭ-ı şāhī getürüp döşendi...* 317a/06

duḫān *(F.) i.* Duman, sis. 303a/14, 303a/14, 312a/13

duḫter *(F.) i.* Kız.

d.-i aḫter Yıldız gibi güzel kız. 300a/13

d.-i pākīze-aḫter Bahtı temiz kız. 296b/25, 300b/19, 304a/25

dur- 1 Beklemek. *...sen bunda dur, ben varup maᶜşūḳamı alup gelürem.* 291a/08, 291b/02, 320b/18.

2 Varlığını sürdürmek. *İşte, ḳarşuda duran, Daḫme-i Süleymān bin Devvār daḫmesidür.* 298b/04

→ ayaġa d. temāşāya d., yirinden d.

***durmayup** *zf.* Durmadan, ara vermeden. 299b/17

duvaḳ i. Gelin başını örten örtü. 297a/19

duᶜā *(A.) i.* Allah'a yalvarma, Allah'tan dileyiş. *Kāvus öñinde yir öpüp ve pederi Rüstem'üñ elin öpdi, himmet ve ḫayr duᶜā ṭaleb idüp gelüp gitmiş-idi.* 295a/19, 296b/21, 298b/21

d. da ol- Dua etmek, dua etmeye devam etmek. 316a/11

d. eyle- Allah'a dua etmek. 296b/17, 313a/04, 314b/06

d. it- Allah'a dua etmek. 292b/09, 294b/07, 297a/18

duy- Haber almak. 317b/08

dü *(F.) sf.*. İki. 302a/11

dügme Giyecekleri iliklemeye yarar tutturma aracı. 297a/23

düken- Bitmek, sona ermek, kalmamak. 319a/13

düket- Harcayarak bitirmek. 318b/21

düm *(F.) i.* Kuyruk. 299a/24

d.-i evren Ejderha kuyruğu. *...bıyıḳları düm-i evren gibi bināgūşından aşmış, gelüp geçdi.* 304b/19

dün i. Bugünden bir önceki gün. 307b/02

dünyā *(A.) i.* Üzerinde yaşadığımız gezegen. 294a/14, 294a/17, 299a/02

d. āḫret hemşīrem olsun Kardeşlik duygusundan başka bir gözle bakılmadığını belirtmek için kullanılan deyim. *Ḥāşā ey ser-firāz-ı ᶜālem! Baᶜde'l-yevm Ḫurşīde Bānū benüm dünya āḫret hemşīrem olsun.* 308a/11

d.lar ḳadar Pek çok. 309a/01

d.ya gel- Bir insan doğmak. 297b/16

dürlü sf. Çeşitli. *Bunlar üç dürlü maḫlūḳ geldiler...* 296a/13, 296b/01, 299a/02

***dürlü dürlü** Çeşit çeşit. 309a/04, 315a/20

dürr *(F.) i.* İnci. 297b/01

d.-i yektā mec. Çok kıymetli. *...ṣulb-ı pederden raḥm-ı māder<e> bir dürr-i yektā düşdi.* 297b/02, 309a/23

dürüst *(F.) zf.* Sağlam. 307b/14, 307b/15

düş- 1 Değerini yitirmek, bulunulan mevkiyi kaybetmek. *...eger bir kāġıd ḳalıñlıġı ḳadar ayaḳ yirden kesilse ṣāḥib-ḳırānlıḳdan düşer...* 307b/20.

2 Birlikte yürümek. Gelmek. *Öñine düşüp taᶜẓīm ve tekrīm ile sarāy-ı*

ḫāṣında bir oda taḫliye idüp Ferāmurz ḳondurdı. 296a/06, 311a/19, 312a/06. 3

3 Atlamak. *Ol maḥall Sīmāb da gelmiş-idi, üzerine düşüp iki elin ḳafasına baġladı ve getürüp ḥaps eyledi.* 309b/15.

4 Rastlamak, tesadüf etmek *Biş on gün Ḫurşīde Bānū'nuñ üzerine düşüp bir maḥallde, tamām geregi gibi seyr idüp naḳşın aldı.* 303b/24.

5 Ana rahmine döl yerleşmek. *...sözüñ netīcesi, ṣulb-ı pederden raḥm-ı māder<e> bir dürr-i yektā düşdi.* 297b/02.

6 Yukarıdan zemine inmek. *...ṣol düşen perrleri bana hībe eyle, teberrüken otaġa yapdurup [c]aşḳuña başumda ṭaşıyayum.* 314a/25, 302a/10, 320a/13.

7 Bir durum içinde olmak. *...Ḳahramān'a [c]iṣyān idüp çeb düşdi.* 311b/16.

8 Bir yerde yer tutmak. *[c]Aḳīm-nerre'nüñ ḳafasına düşdiler...* 311a/20.

9 Abanmak. *...bil'i zemīne urur, üzerine düşüp ṭabanı virür...* 318a/01.

10 Ödevi ve yetkisi olmak. *...benüm yirümi āḫirden gelüp bir anası südi aġzında ḳoḳan oġlana virmek size düşer mi?* 320b/22

11 *e.* T. Türk. ve halk ağzı. Yarı yardımcı fiil durumunda birleşik fiiller yapar. *"Yā Ma[c]būd-ı bī-zevāl!" diyüp nice zor eyledi ise gürzi fīli ile bile ḳalduradüşdi.* 306a/23

d. öñüme eyle- "Birlikte gel, bana yol göster" demek. 311a/19

→ bozuma d., ġama d., ġurūra d., ḫavfa d., ḳasāvete d., öñine d.

***düşme-** Yukarıdan zemine inmemek.

→ igne bıraḳsañ zemīne düşmez

düşmen *(F.) i.* Birini kötülüğünü isteyen, hasım. *Ferāmurz, raḫşın meydāna sürüp ol-ḳadar sipāhīlīḳ gösterdi kim dost düşmen ḫayrān oldı.* 307a/20, 314a/09, 314a/22

***düşmenlik** i. Düşmanca duygu ve davranış. 314a/18

düşnām *(F.)* b. *i.* Sövme, sövüp sayma

d. it- Sövüp saymak. *Behmen'üñ itdügi mef'anete düşnām iderken ḳılıc çekince "Vāh, yazıḳ! Şol civāna, ḳorḳaram bir żarar eyler!" diyü ġama düşdi.* 302a/07

***düşür-** Yere düşmesine sebep olmak. 314a/14, 314a/24

düvāl *(F.) i.* Bel kemeri. 307b/10, 307b/24, 309b/12

d. ṭutuş- Kemerden tutup güreşmek, savaşmak. 307b/07, 307b/08

d.-i kemer Kemerin kayış, deri kısmı. 307b/09, 308a/02

d.-i zencīr-i kemer Kemer üzerinde bulunan zencirin kayışı. 307b/12, 307b/17

düz i. Yüzeyinde girinti, çıkıntı olmayan, bir seviyede. 317b/24

düz- 1 Yapıp süslemek. *...bu kelleyi terbiye idüp laḥmın alup kemik ḳaldı andan bunı dürlü ṣanᶜatlar ile bir cām düzdi...* 313a/15.

2 Hazırlamak. *Eger oġlum olursa bāzūsına bend eyle, ḳızum olursa ṣatup cehāz düz.* 315b/25, 308b/09.

3 Düzenlemek. *İki ᶜasker yirlerinden durup at, fīl, gergedānlarına süvār olup ᶜazm-ı meydān eylediler, iki cānibden alaylar düzüp ṣaflar bağladılar.* 307a/19

***düzdür-** Yaptırmak. 299a/02

***düzil- 1** Tertip edilmek, hazırlanmak. *...ortada nīm meclis düzilmiş...* 297a/17.

2 Düzenlenmek. *...ṣaflar düzilüp alaylar yaṣdılar.* 293a/19

ebr *(F.) i.* Bulut. *Andan Bānū'nuñ yanına varup duvaġın ḳaldurduḳda gūyā bir ebr içinden māh ṭulūʿ ider gibi ṭoġdı.* 297a/19

ebrū *(F.) i.* Kaş.

→ çār-e.

ecel *(A.) i.* Ecel. 320a/14

efendi *(Yun.) i.* Buyruğu yürüyen, sözü geçen, kendisine uyulan kimse, sahip. *Sāfil ve Kāmil girye idüp "Efendimüz, Tañrı bize ol-güni göstermesün." didiler.* 296a/19, 306a/19, 318a/19

efkār *(A.) i.* Tasa, kaygı. *"Ḫoş, ben kendüm helāk eylerem, Ferāmurz'dan ġayrıya varmam!" diyüp güne güne mülāḥaẓa ve efkārda.* 302b/24

eflāk *(A.) i.* Semalar, gökler, felekler.

e.e ser çek- Çok yüksek olmak. *Bu kūh öyle bir kūh ki başı eflāke ser çekmiş bir yek-pāre ḳayadur.* 313b/24

Efrāsiyāb / Efrāsiyāb Ḫān / Efrāsiyāb ibn-i Peşenek Ḫān / Efrāsiyāb Şāh Kişi adı. Turan ülkesinin hükümdarı. Peşenek Han'ın oğlu. 291a/22, 295a/09, 317a/17

efsūn *(F.) i.* Sihir, büyü. 298a/19

eger *(F.) bağ.* **1** Eğer, şayet. *Eyü mülāḥaẓa eylemişsüz pādişāhum, eger bir yire gelüp ikisiden bir evlād vücūda gelürse ol daḫı kendü gibi olur.* 297a/02, 291b/20, 304b/06

2 Gerçi, ise de. *Eger kim muḳaddem benüm ḳıza göñlüm var idi, geldüm ki üç şarṭı icrā idüp alam; ammā benden evvel siz icrā itmişsiñüz.* 305a/14,

egerçi *(F.) zf.* Gerçi, şayet; her ne kadar. 319b/11, 319b/23

eger *i.* Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne, eyer. *...meger Efrāsiyāb muḳaddem ışmarlamış idi bir gergedān egeri ve uyan ile Burzū'ya çeki-virdiler.* 319a/10

egerle- At üzerine eyeri koyup bağlamak. 299b/08, 300a/11

egil- Bir yöne doğru çarpılmak, dikliğini kaybetmek. *Polād sütūn egilür mi?* 308a/05

egin *i.* Beden, vücut. *...ammā başında bir eski ḳalpaḳ, egninde köhne çepken, yalñız çift sürer...* 318a/01

eglen- Vakit geçirmek, oyalanmak. *"Şunda eglenelüm, İrānīler ceng idicek maḥalldür, otı ṣuyı bol, ʿasker*

ṣoḳılmaz." didi. 292b/06, 315b/15, 317b/20

ehl *(A.) i.* **1** Karı kocadan her biri, eş. *Girüp ehli Ḫurşīde Bānū ile daḫı ḥelālleşdi vedāᶜ idüp ṭaşra çıḳdı.* 313b/22, 315b/24

e.-i dīvān Divan üyeleri. 318b/25

ehl ü ᶜıyāl Çoluk, çocuk, aile. 308a/25, 308b/02

Ehremān / Ehremān ibn-i Ḳahramān Kişi adı. 303b/06, 303b/07, 303b/09

ehremen *(F.) i.* Şeytan.

***ehremen-āteş** Şeytan gibi ateşten (?) *...bir ejderhā-ser mücevher tuġulġa ḳodum ve ehremen-āteş postından yüz-ṭoḳsan ḳubbe üzerine bir bār-gāh ḳodum...* 299a/04

ejder / ejderhā *(F.) i.* Ejderha. *Bir gün, Ḫāver-zemīn'de, bir ᶜaẓīm ejderhā ẓuhūr idüp Ḳafᶜa-i Şikāh nām bir ḳafᶜa<y>ı ṣarup ne-ḳadar içinde olan ḳavmin lūt eyledi.* 303b/06, 297a/07, 297b/07

→ ādem e., e.-bend, Ḫüsrev-i e.-bend, kemend-i e.

***ejder-ser / ejderhā-ser** *sf.* ve *i.* Ejderha başlı, ejderha başlı yaratık. *Īrān ᶜaskeri ḳondużı gün Hind'den elçi gelüp ejder-serler maḫlūḳından şekvā idüp defᶜ içün pehlevān diledükde...* 295a/17, 296b/11, 299a/04

ekber *(A.) sf.* Çok büyük.

→ Feylesūf-ı E.

ekmek i. *mec.* İnsanı geçindirecek kazanç. *Īrān şāhından daḫı bir menşūr veyā bir ekmek alup varup diyārında ölince yiye.* 319a/19

eknāf *(A.) i.* Taraflar, yönler. *Bu yañadan Rüstem gitdükden-ṣoñra eṭrāf eknāfa, Kāvus, nāmeler perākende idüp ve Zābil'e, Rüstem'e ḫaber gönderdi.* 292b/08

ekşer *(A.) zf.* Daha ziyade, daha çok. 297b/11

ekşerī *zf.* Genellikle, çoğu zaman. 294a/07

eksiklik i. *mec.* Ölüm. *Ḥaḳḳ Teᶜālā eksikligin göstermesün.* 296b/17

el (I) i. **1** El. 292a/14, 293b/24, 294a/17

2 Mülkiyet, sahiplik. *...Rüstem baḳdı gelmez, varup ṣalıvir şol ḳızı dīv elinden ḫalāṣ ideyüm ṣandı.* 291a/17, 294a/21, 299a/18, 311a/19, 311a/22

3 İşi yapanın veya o işin yapılmasına tesir edenin yerini tutar. *Benüm*

elümden benddesin ve gine baña böyle söylersin. 298a/07

4 İyelik ekleriyle kullanıldığında sahiplik, mülkiyet ifade eder. *Fetḥi senüñ elindedür, daḫı senüñ-çün niçe yādigārlar ḳonmışdur.* 298b/04

5 Omuzdan itibaren bütün kol. *Tīġ ᶜamūda irdükde ᶜamūdı orta yirinden iki pāre idüp ṣaġ omuzından iki elüñ kesüp yire bıraḳdı.* 311b/02

e. altından Gizlice, gizliden gizliye. *...meger vezīrlerden biri Behmen-i Çābulḳā ile ġāyet dost idi, el altından ḫaber gönderdi.* 301b/09, 320b/07

e. arḳası yirde Pes edildiğini göstermek için söylenir, pes. *Amān devletlü ṣāḥib-ḳırān-zāde! El arḳası yirde, bugün maġlūbunam.* 295b/21

e. arḳası yirde eyle- Karşısındakine bağlılığını göstermek için yere kadar eğilmek suretiyle yapılan bir tür hareket. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend bār-gāh ḳapusında raḫşından inüp Semendān Şāh öñinde yir öpüp Ferāmurz öñinde el arḳası yirde eyledi ve dest-i dāmenin öpdi.* 308b/18

e. bağla- Saygı ifadesi olarak elleri kavuşmuş vaziyette durmak. *Behmen gelüp Ferāmurz öñinde yir öpdi ve el bağlayup ṭurdı.*309b/25

e. çek- Vazgeçmek, ilgisini kesmek. *Biş nefer kimse ile kendin Tūrānīlere urdı. Efrāsiyāb "Breh breh!" diyüp ḳafᶜadan el çekdi.* 317b/13

e.e getür- Yakalamak, ele geçirmek. *...Ḳahramān'a ᶜiṣyān idüp çeb düşdi. Ḳahramān bunı ele getürmek murād idüp çoḳ çalışdı, olmadı, bir ḥāliyle ele getüremedi...*311b/16, 311b/17

e. ele vir- Birlik olmak, birleşmek. 297a/16

e. ṣun- El uzatmak. Rüstem-i yek-dest el ṣunup Siyāmek'i tīġıyla ḳavrayup ḳolına aldı... 291b/25, 300a/21

e. ur- 1 Eline almak. *Bılsem, bu ḥāli görüp ġażabından el gürze urup irişdi...* 295a/22, 295b/15, 299b/20

2 El atmak, girişmek. *Ferāmurz dāmen-i der-miyān idüp vardı Gürşasb'uñ ḳalıbın el urdı.* 296b/18

e. uzat- Dokunmaya teşebbüs etmek. *Bunlar yine birbirlerine uzaḳdan el uzadup oynaşmaġa başladılar.* 320a/09

e.e al- Kazanmak, elde etmek. *...ol diyār şāhından eline bir menşūr alurdı.* 319a/16, 319a/18

e.e getür- Elde etmek, ele geçirmek. *Ḳahramān bunı ele getürmek murād*

idüp çoḳ çalışdı, olmadı. 311b/16, 311b/17

e.e gir- Ele geçmek, elde edilmek. *Yirine getüre-bilürse Ḫurşīde Bānū'yı virürsin, zīrā böyle dāmād ele girmez.* 301a/01, 306b/04, 316a/21

e. inden al- Birinin sahip olduğu bir şeyi yitirmesine sebep olmak. 304b/25

e.inden gel- Yapabilmek, gücü dahilinde olmak. *İşte şimdi Īrānīlerden senüñ intiḳāmın alı-virürse bu oġlan alı-virür yoḫsa ġayrısınuñ elinden gelmez.* 320a/19

e.inden geldügi ḳadar Elden geldiği kadar. *Yā Ṭūs, sen hemān elinden geldügi ḳadar öldürmege cehd eyle...* 294b/09

e.inden geleni dirīġ eyleme- Elinden gelebilecek her türlü kötülüğü yapmak. *Var, pehlevān, Efrāsiyāb'a söyle, bildüginden ḳalmasun, elinden geleni dirīġ eylemesün.* 292a/17

e.ine gir- Eline geçmek, yakalanmak. *"Evvelden de mācerā var idi, eyü elüme girdi." diyüp hemān ṭoġrılup Ferāmurz'uñ üzerine yürüdi.* 295b/03

e. ṣun- El uzatmak. *Rüstem-i yek-dest el ṣunup Siyāmek'i tīġıyla ḳavrayup ḳolına aldı...* 291b/25

→ ḫātırların e.e al-, tīz e.den

el (II) *(A.)* Arapça harf-i tarif, tanımlık.

***el-ḳıṣṣa** *zf.* Netice olarak, neticede. 305b/19

***el-ḥamdülillāh** Allah'a hamd olsun. 306a/13

***el-ʿuḥdetü ʿale'r-rāvī** Sorumluluk rivayet edenlerin üzerindedir. 293a/25, 313a/20

elbetde *(A.) zf.* Mutlaka, kesin olarak, elbette, tabii ki. *"Diñle, yā Ferāmurz, āhūdan geçmem, āhūy<ı> vir yāḫūd bin raḫşına, er iseñ senüñle ceng idelüm. Elbetde ben (senden āhūy<ı> zor ile daḫı almaġa ḳādirem." didi.* 295b/09, 300b/06, 313b/14

elçi *i.* Elçi, sefir. *Īrān ʿaskeri ḳonduġı gün Hind'den elçi gelüp ejder-serler maḫlūḳından şekvā idüp defʿ içün pehlevān diledükde Ferāmurz, taʿyīn olınmış ḳāsıd bir vezīr idi.* 295a/17, 296a/01

elçilik *i.* Elçi olma durumu. 292a/19

elem *(A.) i.* Keder. 292a/21, 294b/24

e. çek- Dert etmek, kederlenmek, üzülmek. *"Elem çekme pādişāhum, ġayrı anuñ ḫaşmı benüm." didi* 293b/25, 303a/04, 320a/07

elleş- Dövüşmek, vuruşmak. *Ṭūs ise biraz elleşdi.* 293b/02, 320a/01

elli *sf.* Elli. 299b/21

elmās *(Yun.) i.* Elmas. 318b/11

elsine *(A.) i.* Lisânlar, diller. *Nā-gāh Ḫıżır gelüp aġzı yarın Ferāmurz'uñ aġzına ṣundı. Cemī elsine Ferāmurz'a keşf oldı, ḫaṭṭı ḳırā'at eyledi.* 298b/16

emānet *(A.) i.* Allah'ın insanlara bir gün geri almak üzere verdiği can. *Eger bir evlādum ẓuhūr idüp ālātum ḳullanmaġa ḳādir olursa Allāh emāneti oġluma dārātum viresin.* 313b/20

emr *(A.) i.* Buyruk, emir. *Ol yirde Ferāmurz emriyle bir bār-gāh ḳurdılar.* 296b/18, 299b/04, 312b/02

e. eyle- Buyurmak, emretmek. *...Rüstem emr eyledi, Ṭūs bulınsun diyü.* 295a/02, 304b/17, 316a/22

e. it- Buyurmak, emretmek. *Kāvus da emr idüp "Mevcūd iki kerre yüz biñ ᶜasker bulındı, sā'ir gelen ardumuzca gelsün." diyüp...* 292b/14, 296a/07, 297a/15, 299b/24

emr-i Rabbānī Allah'ın emri. *Emr-i Rabbānī ile ben seni ḳapup bunda getürdüm.* 298b/03, 314a/19

→ Allāh e.iyle, bi-emri'llāh

en *i.* Bir şeyin iki boyutundan daha küçük olanı. 318b/02

ender *(F.) e.* İçinde.

→ ḳat-e.-ḳat ol-

engin *sf.* Ucu bucağı görünmeyecek kadar geniş.

-engīz *(F.) sf.* Sonuna geldiği kelimelere "harekete getiren, koparan, karıştıran" anlamı katar.

→ āteş-e.

engüşt *(F.) i.* Parmak.

engüşt-ber dehān it- Hayretten parmağı ağzında kalmak, şaşırmak. *Cümle erbāb-ı dīvān Burzū'nuñ bu ḳuvvetin görüp engüşt-ber dehān idüp taᶜaccübde ḳaldılar.* 320a/16

eñse *i.* Ense. 310a/18

er *i.* 1 Yiğit, kahraman. *...ancaḳ yidi sekiz gündür bir niḳāb-dār er ẓuhūr idüp Rüstem-i yek-dest'e sedd oldı.* 293b/25, 306b/17, 310b/22

2 Rütbesiz asker, nefer. *...on iki biñ er bindi ve Bilsem öñlerine düşüp ılġar ile "Ḳandasın Behişt-kend?" diyüp gitdi.* 317a/14, 320b/14

erbāb *(A.) i.* Ehil, muktedir.

e.-ı bezm Sohbet meclisinde bulunanlar. 309a/07

e.-ı dīvān Meclis üyeleri. 301a/09, 308b/15, 320a/16

e.-ı meclis Mecliste bulunanlar. 294a/14

erġuvānī *(F.) sf.* Erguvan renginde.

→ bāde-i *e.*

eri- *mec.* Aşırı zayıflamak. *...Ehremān'uñ vücūdı ṣu gibi eridi.* 303b/08

erkenden *zf.* Erken olarak, çok erken. *Erkenden mehterbaşı ṭabl-ı cenge ṭurralar urup [c]askeri āgāh eyledi.* 307a/14, 307a/16

erlik *i.* Mertlik, yiğitlik. *İşte oġlancuḳ, bāġa geldük, erlik gösterecek maḥalldür.* 291a/07, 297b/18

esbāb *(A.) i.* Giyecek, giyim, kuşam. 297b/24

→ ālāt-ı e.

eşer *(A.) i.* Nişan, iz, alamet. *Varup bārgāhı yoḳladılar, Behmen'den eşer yoḳ.* 294a/10, 312b/22, 313b/25

esīr *(A.) i.* Tutsak. *Elli ḳadar perī esīri buldı ve bir perī maḥbūbesi buldı.* 299b/21

eski *sf.* Eski. *Bunlar ḫod eski münāfiḳlardur...* 317a/25, 318a/01

esmā *(A.) i.* İsimler, esmâ-yı hüsnâ. *Ḳırṭās-ı merdüm-ser'i cāha ḥaps eyledi ve üzerine esmā ile ṭılısm itdürdi.* 311b/21

eşnā *(A.) i.* Ara, aralık, sıra, an. *...żiyāfet eşnāsında darulı şarāb virüp hem Ferāmurz'ı ve hem Ḫüsrev'i darudan geçürüp ikisin de bend'e çekdiler.* 316b/06, 295a/16

e.-yı kelām Söz, konuşma sırasında. *...żiyāfetler idüp eşnā-yı kelāmdan-ṣoñra Selīm Şāh'dan ejder-serler aḥvālin su'āl eyledi.* 296a/08

e.-yı ṣoḥbet Sohbet sırasında. 295b/24, 297a/01, 297a/13, 313b/04, 317a/06

→ bu e.da, ol e.da

esrār *(A.) i.* Sırlar. *Ṣaḳın bu esrāra kimseyi muṭṭalᶜ eyleme, görelüm ṣoñı neye varur.* 292b/03

esved *(A.) sf.* Siyah, kara.

→ Dīv-i E., Kūh-ı *e.*

eş *i.* Tam benzeri, aynı. *Çābulḳā pādişāhı Semendān Şāh'uñ bir ḳızı irişdi, ḥālā dünyāda eşi yoḳdur...* 303b/17

eşik *i.* Kapı eşiği. *Şol bāġda ṣu vardur." diyüp Ḳuṭb'ı ol cānibe sürdi. Bāġın ḳapusına gelüp gördi, üst eşiginde bir*

duḫter-i aḫterī taṣvīr eylemişler... 300a/13, 312a/12

eşkāl *(A.) i.* Şekiller, biçimler, resimler.

→ netīce-i e.

eşyā *(A.) i.* Nesneler, varlıklar, eşya. *Surḥāb'ı eşyā üzerine gözci ḳoyup kendü yalñız Ġencūbe cāẕūnuñ üzerine, mekānına gitdi...* 299b/14,. 301a/07, 312b/11

etek *i.* Giysinin belden aşağıda kalan bölümü. 303a/16

eṭrāf *(A.) i.* Civar, yöre, etraf. 295b/21, 306b/10, 311b/09

ev *i.* Mesken, ev. 318b/17, 318b/19, 319a/12

evlā *(A.) i.* Daha uygun, daha iyi. 294a/19

evlād *(A.) i.* Çocuk, çocuklar. 297a/03, 297b/02, 312a/20

evren *i.* Ejderhâ, yılan. *Altı-yüz ḳulac evren postından bir kemend ḳodum.* 299a /07, 304b/19, 310a/10

***evren-dehān** sf. Ejderhâ gibi büyük ağızlı. 313a/05

evvel *(A.)* **1** *i.* Baş, başlangıç, baş taraf. *Feylesūf-ı Dānā, nāme<y>i ḳırā'at idüp evvelinde ḥamd ü şenā, şāniyā...* 304a/23, 300b/17

2 Önce. *Evvelden de mācerā var idi, eyü elüme girdi.* 295b/03, 312b/13

3 *zf.* Öncesinde. *Āh, şu şarṭları icrā idüp bir sā'at evvel beni alaydı.* 302b/13, 305a/15

evvelde *zf.* Önce. 292b/01

→ zor-ı e.

evvelki sf. İlk, önceki. 296b/19, 306b/17, 308a/24

evżā' *(A.) i.* Durum, ahval. 318a/09, 318a/10, 320b/18

ey *ünl.* Kendine söz söylenen kimsenin dikkatini çekmek için kullanılan seslenme sözü. 293a/16, 303a/09, 317a/25

eyā *ünl.* Ey, hey. *Eyā, bu pehlevān kimdür, bilür misin?* 293b/10, 307a/17, 315a/22

eyit- Söylemek, demek. 294b/04, 310b/10, 319b/08

eyle- **1** Yapmak, işlemek. *Olsun oġlancuḳ, hemān sen ne eylerseñ ben daḫı öyle eylerem.* 291b/21, 303a/03, 319b/22

2 Tayin etmek, atamak, -la vazifelendirmek. *Şāh'uñ ġażabı ziyāde*

idi, hemān cellād eyledi. 309b/20, 316b/12

3 Yapmak, meydana getirmek. *Bir ᶜaẓīm cāh bu ki nerdibān eylemişler mināre nerdibānı gibi.* 312a/10, 312a/12, 317b/24

→ adem e., aferin e., ‘afv e., agah e., akın e., alude e., ‘ar e., ārām e., araste e., ‘arz e., asayiş e., ‘aşk e., at keverk e., ‘avk e., azad e., azar e., ‘azm e., ‘azm-i meydan-ı rezm e., ‘azm-i rah e., ‘azm-i sipah-ı haver-zemin e., bahane e., bahş e., bend e., beyan e., bi-huş e., buyuruñ e., cām-ı şehādeti nūş e., canumuza kar e., cebr e., cehd e., ceng eyle-, cüda eyle-, çapul eyle-, darb-ı şedid eyle-, da’va e., da’vet e., def’ i humar e., der-aguş e., divan e., du’a e., düş öñüme e., el arkası yirde e., elinden geleni dirig e., emr e., fark e., feragat e., ferman e., feryad e., feth-i kelam e., fikr e., firar e., galebe e., galebe sarf e., gark-ı bürran e., gulüv e., guş e., haber e., hak ile yeksan e., halas e., hamle e., hamle niza’ı e., haps e., harab e., hareket e., hata e., havale e., havf e., hazır e., hazz e., helak e., heman e., hıfz e., hibe e., hicab e., hile e., hiss e., hurd e., hurd-ham e., hücum e., ‘ıyş-ı nuş e., ‘ıyş u ‘ibadet e., ibram e., ibtal e., icra e., ifade e., ihata e., ihda e., ihtilaf e., ihtiyar e., ikdam e., iki pare e., ikram e., iktiza e., iltifat e., iltiyam e., in’am e., inşa e., isal e., istiğfar e., istikbal e., istima’ e., işaret e., ‘işret e., ‘işret e., ‘işret-i came-i hᵛab e., ‘itab e., izale e., ‘izzet e., kabul e., karar e., kat’ e., katl e., kebab e., kendin cem’ e., kıra’at e., kıyas e., küşad e., lut e., lutf e., mahv e., medh e., men’ e., mest e., mu’avenet e., muhabbet e., mukarrer e., murad e., muttali’ e., mübaşeret e., müjde e., mülahaza e., münacat e., münhezim e., müşavere e., müşerref e., mütala’a e., na-haleflik e., nakl e., naz e., nazar e., nevaht e., niyaz e., nize havale e., nuş e., perakende e., perişan e., pertab e., pertav e., peyda e., pus e., pus-ı daman e., ram e., redd e., reml e., rencberlik e., rica e., rivayet e., sabr e., safa e., sala e., sarkındılık e., ser-nigun e., seyahat e., seyr e., sihr e., sipariş e., sözinden taşra iş e., su’al e., şah e., şeb-hun e., şevk-i neşat e., şuru’ e., şükr e., şükr-i ‘azim e., ta’accüb e.,tabi’ e., tahmin e., tahsin e., takrir e., taleb e., ta’lim e., tamam e., tarid-i cevelan e., tasvir e., ta’yin e., taze-karlık e., tedarik e., tekasül e., teklif e., tekmil e., telkin e., temaşa e., temenna e., tenbih e., teneffüs e., teng e., terakki e., teslim e., tevbe e., teveccüh e., tezyin e., tılısmat e., tulu’ e., tur e., vasiyyet e., vaz’ e., veda’ e., yad e., yüriş e., zabt e., zann e., zarar e., zayi’ e., zebun e., zevk e., zira’at e., ziyaret e., zor e., zuhur e., zulm e.

eyü **1** *sf.* İyi. *Bundan eyü furṣat olmaz.* 291b/13, 293b/20, 316a/21

2 i. İyi. *Ben bu laᶜīn ile niçe bir oynarum, eyüsi bunuñ ḥaḳḳından gelmekdür.* 311a/24, 309a/18, 313b/17

3 *zf.* İstenilen, beğenilen, uygun bir biçimde. *Evvelden de mācerā var idi, eyü elüme girdi* 295b/03, 313a/12, 318b/13

eyüce *zf.* Gereği gibi, iyice. *...al şu tüyleri, eyüce ḥıfẓ eyle.* 314b/03, 318b/19

eẕ-īn *(F.)* Bundan.

e. cānib Bu taraftan. 312b/18

fāḫir *(A.) sf.* Kıymetli, değerli.

→ ḫil‘at-i f.

***fāḫire** *(A.) sf.* Fahir kelimesinin aynı manadaki müennes şekli.

→ ḫil‘at-i f.

faḳaṭ *(A.) bağ.* Fakat, ama, lakin. *Yidi gün içinde Rüstem-i yek dest, Īrān dilāverlerinden ġālib olmaduḳ kimse ḳalmadı; faḳaṭ Zāl ve Zevāde ve Sām-ı pīl ḳaldı.* 293b/01, 319a/17

faḳīr *(A.) i.* “Ben, bendeniz” anlamında tevazu sözü. *Baʿżılar taʿbīr idüp miṣālinde mübālaġa gösterdiler; ancaḳ bu faḳīrüñ taḫmīn eyledügi mertebe budur* 313a/17

fāriġ *(A.) i.* Vazgeçmiş, çekilmiş.

f. ol- Vazgeçmek. *Gel, ol sevdādan fāriġ ol.* 306a/16, 316b/01

farḳ (I) *(A.) i.* İki şey arasındaki ayrılık, fark.

f. eyle- Ayırmak, tefrik etmek. *...ʿaḳlına geleni eyler ve neʾi żarardan farḳ eylemez.* 294a/16

farḳ (II) *(A.) i.* Başın üst kısmı. *El-ḳıṣṣa, bu iki ādem ejderhāları aḫşām olınca birbirlerinüñ farḳın dögdiler.* 305b/20

fā’ide *(A.) i.* Fayda, yarar.

f.-si ol- İyi tesir etmek, yaramak, yarar sağlamak. *İşitmedüñ mi kim ol ġayrı pençe-i ʿanḳāya girdi, kimseye fā’idesi olmaz olmaz.* 311a/06

→ çi-f.

fe- *(A.)* Dilimize klişe halinde geçmiş söyleyişlerin başında bulunan ön *ek.*

***fe-emmā** Kaldı ki, fakat, ona gelince. *Fe-emmā şimdi bunda tāb-ı şuʿā-ı nūrānī var.* 309a/16

fedāyī *(A.) i.* Her türlü tehlikeyi göze alarak birini veya bir yeri koruyan kimse, muhafız. *Köylerden yaʿnī fedāyīler Efrāsiyāb’uñ geldügin duyınca fi’l-ḥāl Nīm-rūz kütvāli Melik Şāh’a ḫaber virdiler.* 317b/08, 318b/16

fehm *(A.) i.* Anlama, anlayış.

f. it- Anlamak. *Ne lisān üzre oldugın fehm idemedi.* 298b/15

felek *(A.) i.* Gökyüzü, sema.

Felege kelek Sīmurg'a siñek dime- Kimseye eyvallahı olmamak. 295b/20

→ ḳubbe-i f.

fen *(A.) i.* İlim dalı. *Ol-zamāndan beri ḳalmış idi; ammā her fende māhir ve kāmil idi.* 300b/16

ferāġat *(A.) i.* Rahatlık, huzur.

f. eyle- Vazgeçmek. *Eger Ḫurşīde Bānū'ya daḫı meylüñ var-ise ben ferāġat eyledüm.* 308a/10

f. it- Vazgeçmek. *Bu daḫı benüm şarṭum olsun, eger icrā idemezsem yine Bānū'dan ferāġat ideyüm.* 302b/15, 305a/01

ferāḥ *(A.)* i.Gönül açıklığı, sevinç, ferah.

→ zū-f.

Ferāmurz / Ferāmurz-ı ser-āmed / Ferāmurz bin Rüstem / Nīrem Kişi adı. Rüstem'in oğlu, Mah-duht'un ve Hurşide Banu'nun kocasi. Cihan-bahş'ın babası. Semendan Şah'ın damadı. Kahraman'ın evlatlarından. 292a/07, 301a/19, 317b/07

ferāmūş *(F.) i.* Unutma, unutulma.

f. it- Unutmak. *Ferāmurz, ġayrı ol taṣvīr ṣāḥibin derūndan ferāmūş itmedi.* 300b/07

ferd *(A.) i.* Kişi, kimse. *Ṣaḳın bir ferde ḍarb getürme.* 293a/23, 314a/01

Ferhād / Ferhād-bin-Güderz Kişi adı. Guderz oğlu Ferhad. Efrâsiyab ile Kâvus-ı Kâmran arasındaki savaşta Rüstem-i yek-dest er talep edince karşısına ilk çıkan fakat Rüstem tarafından öldürülen kişi. *Kāvus-ı Kāmrān iki ṭarafına baḳup Güderz yandan Ferhād bin Güderz'e işāret eyledi.* 293a/06, 293a/08, 293a/11

fermān *(F.) i.* Emir, buyruk, ferman. *Pādişāhum, fermānuñuza muṭīʿ ve münḳadam.* 294b/07, 302a/19, 302a/22

f. eyle- Emretmek, buyurmak. *Semendān Şāh fermān eyledi, bütün erbāb-ı dīvān ile Feylesūf istiḳbāle gönderdi.* 301a/09, 302b/24, 319a/05

f. it- Emretmek, buyurmak. *Kāvus daḫı fermān idüp: "Yarın cengdür!" diyü iki ṭarafdan ʿasker ḥāżır olup ṣabāḥa muntaẓır oldılar.* 292b/22, 301b/11

f. ol- Emredilmek, ferman olmak. *Şarāb-dāra fermān oldı, ṭulumlar ile bāde ṭaşıyup Dīv-i ʿAḳīm'üñ kellesin ṭoldurdılar.* 313a/22

f.-ı ilāhī Tanrı buyruğu. *Ferāmurz, deryāya ṭoġrı inüp giderken fermān-ı ilāhī ile Ḥażret-i Ḫıżır irüp Ferāmurz'ı ḳapup bir yire ḳoydı.* 298a/24

f.-ı pādişāh Padişahın buyruğu. *Maḳām-ı ḫiẕmetde ḳıyām idüp fermān-ı pādişāha müteraḳḳıb oldı.* 294b/03

feryād *(F.) i.* Bağırma, haykırma. *İçerüde Bānū feryāda başladı.* 313b/22, 315a/04, 315a/07

f. eyle- Haykırmak, feryat etmek. *Ellerinde nūrdan kemendler var, feryād eyledi.* 315a/03, 315a/04, 315a/09

f. it- Feryat etmek. *Ammā Bānū feryād idince bu kerre Ferāmurz uyandı.* 310b/04, 311b/24, 315a/13

f. kop- Birden yüksek sesle bağırılmak. *Bu arada bir feryād ḳopdı.* 316a/25

f. u zārı it- Feryat etmek, inlemek. *Bu dört melek öyle feryād u zārī iderlerdi ki* 315a/06

feryādcı *(F.) i.* Kuşatılmış bir askeri kuvvetten yardım istemek için gelen haberci. *Efrāsiyāb'a feryādcı gelüp Efrāsiyāb daḫı yüz biñ ḳadar ᶜasker ile Hūşeng ve Siyāmek üzerine gider.* 291b/11

fesād *(A.) i.* Bozgunculuk, fitne, fesat. *Ṣoñra arada fesād ḥāsıl olur.* 317a/21

faṣṣād *(A.)* Kan alan kimse, hacamatçı.

→ ṭaşt-ı f.

feṯḥ *(A.) i.* Açma, açılma. *İşte, ḳarşuda duran, Daḫme-i Süleymān bin Devvār daḫmesidür. Feṯḥi senüñ elindedür.* 298b/04, 303a/10, 303a/15

f. it- mec. *kaba.* Bedenine sahip olmak, bekâretini bozmak. *Māh-duḫt'uñ ṣanduḳ ve ṣālın ḍarb-ı dest-ile feṯḥ idüp derūnına dürrler ḳoyup...* 297b/01, 301b/15, 303a/07-08

f. ol- Açılmak, başlamak. *Bu ceng ibtidā nīze ile feṯḥ olup ṣoñra düvāl ṭutuşmaġ-ıla ḫatm olur.* 307b/07

f.-i kelām eyle- Söze başlamak. *Bilsem hemān feṯḥ-i kelām eyledi.* 320b/19

fevḳānī *(A.) sf.* Üstte olan, yukarıda bulunan.

fevḳānī sarāy Üst katı olan saray. *Murādum bir eyüce fevḳānī sarāy yapdurmaḳdur.* 318b/19

Feylesūf / Feylesūf -ı Dānā / Feylesūf- ı Ekber Kişi adı. Semendan Şah'ın veziri. Tavrîs Tevhide'nin oğlu. Hz. Süleyman Çabukla diyarına İslam'ı öğretmesi için onu görevlendirdi. *Semendān Şāh'uñ bir vezīri var idi, adına Feylesūf dirlerdi.* 300b/14, 300b/17, 303a/24

Fezzâne Bânû: Kişi adı. Rüstem-i yek-dest'in sevgilisi. Kanac Şahı tarafından kaçırıldı. Rüstem-i yek-dest tarafından

kurtarıldı. Rüstem'in kendisiyle birlikte olmak isteğini kabul etmek istemeyince Rüstem tarafından bir nehre atılarak öldürüldü. *Ḳanāc Şāhı daḫı öldürüp ve maᶜşūḳası Fezzāne Bānū'yı aldı.* 291a/10, 291a/12

fırla- Bulunduğu yerden hızla ayrılıp çıkmak. *Ferāmurz'uñ bāzūları uyuşup gürz elinden fırladı.*306b/05, 306b/19

fırlat- Hızla atmak. *Ferāmurz bir de bunı dü elinden ḳapup öyle fırlatdı kim dīvān-ḫāne ḳapusından teker meker olup gitdi.* 302a/11

fikr *(A.) i.* Düşünce, fikir.

f. eyle- Düşünmek. *Kāvus "Ne fikr eylersin yā Ṭūs?" didi.* 294b/07, 303b/19

f. it- Düşünmek. *Fikr idüp "Belki raḫşuma bir żarar işābet ider, yazıḳ, bir daḫı böyle raḫş ele girmez." diyüp* 306b/03, 311a/24, 316a/09-10

f.e var- Düşünmeye dalmak. *Ṭūs bu sözi işidince fikre vardı.* 294b/06, 298a/01, 304b/13

f. ü müşāvere it- Düşünüp taşınmak, düşünüp danışmak. *Bir yol ben de fikr ü müşāvere ideyüm de maᶜḳūl ne ise aña göre idelüm.* 317a/23

fīl *(A.) i.* Fil. *Bir raḫşdur, fīl cüssesi ḳadar var.* 299a/23, 304b/18, 307a/22

filān *(A.) sf.* (Bilinmeyen yer için) filan, filanca. *Yā Kāvus, vaḳt ki ḥāżır ol, filān maḥalle gelüp saña bu nāmeyi gönderürem.* 292a/15, 304b/01

2 Bir şeyi bildiren kelimelerden sonra ona benzer şeyleri ayrıca saymamak için kullanılır. *Yā Kīylān, ben güreşinden ve filānından elem çekmem...* 320a/07

firār *(A.) i.* Kaçma.

f. eyle- Kaçmak. *Ejder-serler ol ḥāli görince ġayrı hezīmet bulup deryāya firār eylemege başladılar.* 296b/11, 307a/16, 311a/18

firāz *(F.) i.* Yokuş. *Orta ḳubbesinüñ firāzında ᶜalem yirine sīmurġ-ı ᶜanḳā taṣvīr olınmışdur.* 299a/05, 313b/25, 314b/13

Fīs Feylesūf'un oğlu. 313b/09

fitne *(A.) i.* Karışıklık, fitne.

f. kopar- Karışıklık, kargaşalık çıkarmak. *ᶜAcabā bu mefᶜūn idi, yine ne fitne ḳoparmaġa geldi ola?* 310a/17

fī *(A.)* İçinde anlamı veren harf-i cer.

***fi'l-ḥaḳīḳa** Hakikaten, gerçekten. *Andan bunı dürlü ṣanᶜatlar ile bir cām düzdi kim, fi'l-ḥaḳīḳa, ᶜadīmü'l-ᶜaḳli'l-ᶜadīl ber tefāriḳ oldı.* 313a/16, 315a/23

***fi'l-ḥāl** Hemen, derhal. *Ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem bir cānibe çekilüp fi'l-ḥāl Efrāsiyāb ṭarafına geçdi.* 293b/14, 312b/06, 317b/08

furṣat *(A.) i.* Uygun zaman, elverişli durum, fırsat. *Bundan eyü furṣat olmaz.* 291b/13

f. bul- Elverişli, uygun zaman bulmak. *Bunda gelürse o zamān bir ṭarīḳ ile furṣat bulup helāk eylersin.* 310b/01, 310b/03

furtına *(İt.) i.* Şiddetle esen sert rüzgar. *İşte şimdi yine gelür, bu furtına anuñdur.* 316a/06, 316a/16

fużūlī *(A.) zf.* Boş yere, boşuna, gereksiz yere. *Oġlan Hūmān'uñ böyle fużūlī geldügine elem çeküp ġażaba gelmiş-idi.* 318a/08

fünūn *(A.) i.* İlim, bilgi.

→ dānā-yı z̲ū-f.

ġāfil *(A.) i.* ve *sf.* Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan. 294b/15, 307b/01

ġ. avla- Bir kimseyi ummadığı bir zamanda dalgın veya hazırlıksız iken yakalamak. 302a/16, 304b/02

gāh *(F.) zf.* Bazen, bazı zaman, kâh.

gāh gāh Ara sıra, vakit vakit. *"Belī oġul, öyle, Efrāsiyāb senüñ dedeñdür, gāh gāh varup böyle altuncuḳ getür." didi.* 318b/15, 314b/14

gāh … gāh Vakit vakit, bazı bazı, ara sıra. *Sīmāb-ı ṣabā-reftār gāh meclis-ārālıḳ ile gāh sāḳī-i şīrīnkārlıḳ ile gāh rebābuñ eline alup naġamāt-ı dil-sūz ile erbāb-ı bezmi mest ü şevḳ-i neşāṭ eylerdi.* 309a/06

gāh-be-gāh Arada sırada. *Ol zamān, Kemmiyyet, gine deryāya gidüp gāh-be-gāh gelüp Ehremān'uñ türbesin ziyāret iderdi.* 303b/09

gāh u gāh Ara sıra, bazan. *Ey dilāver, ben senden şimden-girü ölince ayrılmam, hā nihāyet gāh u gāh ṣılā-yı vaṭan iḳtiżā iderse giderüm…* 315b/19

→ nā-g.

***gāhī** zf. Ara sıra, bazan, bazı defa. *"Yā murġ-ı mübārek, bu şaḥış kimdür ve böyle ol cāmı niçün gāhī gösterüp gāhī ṣaḳlar?" didi.* 314b/16

gāhīce *zf.* Bazen, bazı kere, gâh. *"Yā Tilke, gāhīce bu nebīremi baña getür."* 318b/07

-gāh *(F.) ek.* Farsça ve Arapça kelimelerin sonuna gelerek yer ve zaman bildiren türemiş isimler yapar.

→ bār-g

ġā^{c}ib *(A.) i.* Göz önünde olmayan.

ġ. ol- Kaybolmak. Göz önünden gitmek. 292a/21, 303a/20, 314a/20

***ġā'ibāne** *zf.* Gizlice, görmeksizin. *Ḫüsrev, bu ḫaberden ḥaẓẓ idüp ġā'ibāne sem^{c} ile Ḫurşīde Bānū'ya ^{c}āşıḳ oldı…* 303b/18

ġā'ile *(A.) i.* Sıkıntı veren uğraştırıcı durum, sıkıntılı iş, halli güç mesele ve olay. 310a/15

ġalebe *(A.) i.* Dövüşte ve savaşta yenme, galip gelme, galibiyet.

ġ.eyle- Gâlip gelmek, yenmek. 294a/15, 301b/14, 302b/11

ġ.it- Yenmek, gâlip gelmek. 305a/05, 311a/13, 319a/19

ġ.sarf eyle- Yenmek. 293a/25

ġālib *(A.) sf.* ve *i.* Üstün gelen, yenen, galebe eden kimse. 305a/02, 305a/16, 307b/08

ġ, ol- Yenmek, galebe etmek. 293b/01, 293b/18, 304b/15

ġālibā *zf.* Anlaşılan, zannederim ki, öyle görünüyor ki.311b/10

ġam *(A.) i.* Kaygı, tasa, keder.

ġ.a düş- Gamlanmak, kederlenmek. 302a/08

***ġam-gīn sıf.** Gamlı, kederli. 317b/19

ġammāz *(A.) i.* Söz taşıyan, lâf yetiştiren, kovucu. 310a/15

→ Racīm-i ġ.

-gān *(F.)* Sonu –e ile biten kelimelere getirilen Farsça çoğul eki.

→ ser-bāz-ı nerre-g.

ġanī *(A.) sf.* Çok, bol.316a/21

ġanīmet *(A.) i.* Savaşta düşmandan alınan mallar. 317b/03

ġār *(F.) i.* Mağara. 311a/01, 311a/02

ġ.-ı ᶜaẓīm Büyük mağara. 310a/08

Ġār-ı ᶜAḳīm Kuh-ı Akim dağında olan büyük mağara. İçinde Akim-nerre yaşıyor. 310a/08, 310a/16, 310b/16

ġarīb *(A.) sf.* Tuhaf, alışılmamış. 313b/05, 314a/06

ġarīm *(A.) i.* Hasım, rakip

ġ. ol- Düşman olmak. 294a/17, 312b/03

ġarḳ *(A.) i.* Batma, batırma.

ġ.-ı bürrān eyle- Yırtacak biçimde batırmak, sokmak. 309a/22

ġ. it- Suya batırma, boğma. 316b/01

ġ. ol- *mec.* …ile dolmak, -e boğulmak. *Māh-duḫt Bānū daḫı zer-i zīvere ġarḳ olmış…* 297a/17

ġarrā *(A.) sf.* Parlak, gösterişli, şâşalı.

→ şiyr-i ġarrā 308a/02

ġassāle *(A.) i.* Ölü yıkayıcı kadın.

→ şelāṣe-i ġ. 303a/02

ġāşiye *(A.) i.* At eyerinin altına örtülen sırmalı veya şerit süslemeli, sahibinin

servetine göre kıymetli taşlarla bezenmiş örtü, haşa.

***ġāşiye-dār** (A. ve F.)b. *i.* Seyis, at uşağı. *Ol daḫı baña ġalebe iderse, bi-Ḥaḳḳ-ı Dāvudu'n-nebī, ben daḫı anuñ bende-i ḫalḳa-be-gūşı olup ölince ġāşiye-dārı olam." didi* 305a/05

ġaşş *(F.) i.* Hayretten ve korkudan doğan şaşkınlıkla aklî melekelerini yitirme, bî-hûş olma.

ġaşş ol- Hayretten ve korkudan doğan şaşkınlıkla aklî melekelerini yitirme, bî-hûş olma. *Bunlaruñ yidisi de naᶜranuñ heybetinden ġaşş olup ḳaldılar.* 314a/11, 302b/03, 312a/23

ġavġā *(F.) i.* Kavga kelimesinin eskiden kullanılan asıl şekli. 309b/17

ġ. it- Kavga etmek. 317a/18

ġavr *(A.) i.* Bir şeyin esası, aslı, künhü. 319b/09

ġayb *(A.) i.* Göz önünde olmayan.

ġ. ol- Göz önünden uzaklaşmak. *…furṣatın gözedüp uyurken öldürebilürseñ öldürürsin." didi ve ġayb oldı.* 297b/19

ġāyet *(A.) zf.* Çok, pek, pek çok, son derece. *Sulṭānum, şāhumuz sizden ġāyet maḥcūbdur.* 297a/09, 301b/06, 312b/07

***ġāyetle** *zf.* Aşırı derecede, çok fazla, son derece. 304a/05, 311a/04

ġayret *(A.)* İçten gelerek çalışma, belli bi şey için çabalama, didinme, çaba. 294b/14, 305a/23, 306b/25

ġ. it- Bir şeyin olması için çalışmak, emek sarf etmek. 296b/12, 308a/04

ġayrı *(A.)* **1** *sf. Bir de ceddüñ Sām-süvār gelüp ziyāret eyledi, ġayrı kimse gitmedi.* 313b/11,

2 *takı.* (-den) Başka. *Āh, şol nev-civān şarṭları icrā idüp beni alsa, zīrā ben bundan ġayrıya varmam.* 301b/07, 302b/24

3 *zf. e.* T. Türk. ve halk ağzı. Artık, bundan sonra. *Rüstem ġayrı ḫayrete dalup tevbe ve istiġfār eyledi.* 291a/05, 291a/16, 291a/20

ġazā *(A.) i.* Savaş.

***Ġazāñ mübārek olsun** Hak yolunda güç bir mücadeleye girişenlere teşvik ve böyle bir iin üstesinden gelenlere tebrik sözü olarak kullanılır. *"Ġazāñ mübārek olsun ey dilāver-i ᶜālem! Ḥaḳḳ Teᶜālā eksikligin göstermesün." diyüp ᶜaẓīm duᶜā eylediler.* 296b/16

ġażab *(A.)* Aşırı hiddet, intikam alma duygusu ile karışık öfke. *…Rüstem-i yek-dest ol ġażab ile ḳaldurup ḳızı ṣuya atdı.* 291a/19, 295a/03

ġ.a getür- Kızdırmak, tahrik etmek. 306a/17

geç- / **giç-** **1** Bir yerden bir başka yere gitmek. *Rüstem-i yek-dest ṣuyı geçdi ammā ölmedi. Rüstem geçemedi.* 291a/03, 295a/20, 317b/03

2 (Zaman) yaşanıp tükenmek. *Nücūm sāᶜat geçmedi, Rüstem-i yek-dest on biñ ᶜaskeri ḳırdı…*291a/10, 296a/10, 309b/10

3 Bir yerin hizâsını aşıp o yeri geride bırakmak. *"Efrāsiyāb didükleri nā-bekār Türk ḥareket eylemiş, Ceyḥūn'ı geçüp nāme göndermiş, şimdi biz nice idelüm?" didi.* 292b/12

4 Belli bir yerde yer almak. *Ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem bir cānibe çekilüp fi'l-ḥāl Efrāsiyāb ṭarafına geçdi.* 293b/15

5 Belli bir yönde beli bir yol tâkip etmek. *Nā-gāh, Ferāmurz anı görüp ormandan biri, bir āhū şitāb-ile Ferāmurz'uñ öñinden geçüp gitse gerek.* 295a/22, 298b/09

6 Vazgeçmek. *Diñle, yā Ferāmurz, āhūdan geçmem, āhūy<ı> vir yāḫūd bin raḫşına, er iseñ senüñle ceng idelüm.* 295b/09

7 (Bir olay, bir iş) Vukû bulmak, cereyan etmek. *…Selīm Şāh'uñ dedesi Mihrāc Ḫān ile geçen güzeştlerin naḳl eyledi…* 297a/08

8 (Bir şey bir yere veya kendine mahsus olan yere) Yerleşmek, takılmak. *Yā Ferāmurz, ḫātem hemān parmaġına geçince anlar saña rām olurlar.* 298b/25

9 Saplanmak, batmak, girmek. *Ferāmurz ṭopuḳlarına varınca zemīne batup az ḳaldı bütün yire giçe.* 307b/22

geçin- **1** Yaşamak için gerekli şeyleri sağlayıp hayatını sürdürmek. *İşte şimdi bunda böyle rencberlicik ile geçinüp giderüz.* 318a/19

2 Öyle olmadığı halde kendini öyle imiş gibi görmek, kendini … saymak, … imiş gibi davranmak. *Kührāsb-ı Ḫāverī dirlerdi, ḫaylī mübāriz geçinür kimse idi.* 304a/06, 310b/11, 291b/10

geçme Parçaları birbirine geçirilmek sûretiyle meydana gelmiş olan. *Surḫāb-cinnī maġāradan içeri girdi. Bu maġāra ise birbirinden geçme bir yir idi.* 310b/17

geçür- **1** Bir yerden bir yere geçmesini sağlamak. *…Rüstem'i atıyla ṣırtına urup ṣuyı öte geçürdi.* 291a/04

2 (Bir şeyi bir yere veya kendine mahsus olan yere) Yerleştirmek, koymak, takmak, sokmak. *…Süleymān bin Devvār rūḥına biraz oḳıyup andan ḫātemi alup parmaġına geçürdi…* 299a/09

3 Yaşamak, yaşayıp tüketmek. *Olgice<y>i bu ḥāl üzre geçürdiler.* 305b/24

4 Bir işe, bir hâle konu olmak. *…żiyāfet eṣnāsında darulı şarāb virüp hem Ferāmurz'ı ve hem Ḫüsrev'i darudan geçürüp ikisin de bend'e çekdiler.* 316b/06

→ gönlünden g., gözden g., sihrden g.

geçürmek i. (Bir şeyi bir yere veya kendine mahsus olan yere) Yerleştirmek, koymak, takmak, sokmak. *Oġul, bir şarṭı bir kemāndur, anı çeküp çilesin geçürmekdür.* 301b/13

gel- **1** (Bir şey veya kimse) Konuşana göre uzak bir yerden daha yakın bir yere doğru yol almak, bir mesâfe kat edip uzak bir yerden yakın bir yere varmak. *Rüstem "Yoḳ, biz Hind'den gelürüz." didi…*291b/04, 300b/12

2 İstek bildiren bir cümlenin başında "Haydi, direnme, kabul et" anlamında kullanılır. *Gel, ol sevdādan fāriġ ol.* 306a/16, 291a/23, 301b/23

3 Tâkip etmek, izlemek. *…belki dönüp ardumuzdan gelür.* 291a/01, 292b/14

4 Varmak, ulaşmak, vâsıl olmak. *İşte oġlancuḳ, bāġa geldük, erlik gösterecek maḥalldür.* 291a/07, 291b/16, 314b/17

5 Bulunduğu yerden ayrılıp geri dönmek, avdet etmek. *"Bu baġda on biñ ḳadar ᶜasker vardur, ancaḳ sen bunda dur, ben varup maᶜşūḳamı alup gelürem." didi.* 291a/08, 291a/11, 299b/10, 303b/22

6 (İsimlerin yönelme haliyle) Etmek yardımcı fiili yerine kullanılır. (Meselâ: ġażaba g., ḥarekete g,) *Er ise ḳorḳmasun, gelsün.' didi." diyüp döndi. ᶜAḳīm-nerre bundan ᶜaẓīm ġażaba geldi.* 310b/23, 300a/01,

7 (Bir maksatla) Bir yere uğramak, ziyâret etmek. *Rüstem'üñ Efrāsiyāb ṭarafından elçilik ile geldügi münāsib olmaduġından kimesnenüñ ᶜaḳlına bile gelmedi.* 292a/19, 301a/16, 310a/17

8 Doğmak, yaşamak, dünyaya gelmek.. *…tā kim benden-ṣoñra gelen dilāverler oḳıyup rūḥum ḫayr duᶜā ile yād ideler* 296b/21, 298b/17, 299b/15

9 (Zaman bildiren kelimeler veya zamana bağlı şeylerle) Çatmak, girmek, erişmek, başlamak.

Ferāmurz'uñ bundan bir evlādı olup adına Cihān-baḫş diyeler, vaḳti geldükde ser-güẕeştleri beyān olınur. 297b/03, 299a/06

10 …ihtiyacını duymak, … isteği hissetmek. *Bir dıraḫta arḳa virüp ḳarşu ṭarafa doġrı naẓar eyledi; ammā gözlerine ḫ^{v}āb geldi, uyuyaḳaldı.* 298a/14

11 (Bir hal bir kimseye) Hâkim olmak. *Ferāmurz'a bir dehşet geldi, vehme vardı.* 298b/12

12 ... ile ölçülmesi veya anlatılması mümkün olmamak, ölçülemeyecek veya anlatılamayacak kadar çok veya güç olmak. *Ferāmurz gördi, bu arslanlar ṣarı altundur ve içerüde ol-ḳadar māl ve cevāhire müte^{c}alliḳ şeyler var kim ḥesāba gelmez.* 303a/23

13 Rast gelmek, rastlamak, isâbet etmek. *Ferāmurz'uñ elleri zānūsından ḳayup bir dizi ve pençesi zemīne geldi…* 306b/07

14 (Sıvılar için) Çıkıp akmak. *Ferāmurz'uñ elleri zānūsından ḳayup bir dizi ve pençesi zemīne geldi, aġzından burnından ḳan* ***geldi****…* 306b/08, 306b/12, 311a/10

g.en geçen Gelip geçenler, sokata, etrafta kim varsa, herkes. *…bāġ ḳapusında Ḫurşīde Bānū'nuñ taṣvīrin yazdı kim gelen geçen seyr idüp pesend ideler.* 304a/01

→ ^{c}aḳlı başına g., ^{c}aḳlı g., ^{c}aḳlına g., ayaġuna g., elinden g., elinden g.eni dirīġ eyleme-., dünyaya g., ġāfil g., gözlerinden yaş g., gücine g., ḥaḳḳından g., ḫoş g.düñ., īmāna g., ḳarşu g., kendüye g., keyfler g., keyfine g., nuṭḳa g., ödi aġzına g., rāst g., ṣafā g.düñ., süvār g., teşnelik g., vücūda g., yaḳın g.

geliş Gelmek işi, vusul. 314a/13, 304a/18

gemi i. Gemi. *"Behmen'üñ on biş biñ benī-ādem ^{c}askeri ve bu ḳadar aġırlıḳ var, otuz pāre gemi kifāyet ider." diyüp bir gün gemiler ḥāżır oldı.* 315b/23, 316a/06, 316b/12

Ġencūbe Cāẕū Kişi adı. Kırtas nerrenin annesi. Harir-i Tiran'da yaşar. Büyücüdür. Başı köpek, elleri kurt şeklindedir. 297b/11, 298b/03, 299b/11

gencūr *(F.) i.* Hazinedar, hazine bekçisi. 315b/03

gerçek i. Doğru, aslı olan, sahi. *Ol ḳarşudaki pādişāh senüñ dedeñdür." didi. Burzū gerçek ṣandı.* 318a/24

gerçi *zf.* Aslına bakılırsa, aslında. 314b/06, 318b/02

gerdān *sf.* Dönen, döndüren.

→rū-g. ol-

gerdek *(F.) i.* Zifaf.

g. gicesi Düğünden sonra gelinle güveyin karı kocalık halini yaşadığı gece. *Şimdi sūr āḫirinde, gerdek gicesin daḫı varup ḫaber virdiler.* 309b/03

***gerdek-ḫāne** Gelinle güveyin düğün gecesi yalnız kaldıkları oda, hacle. 297a/16, 309a/08, 309a/12

gerek (I) *sf.* **1** Varlığına ihtiyaç duyulan, yapılması, edinilmesi îcap eden (şey). *"Ey dilāver, şimdi size gerek olan ol idi kim sūrımuzda bile bulınasın, biş on gün cān ṣoḥbeti idevüz." didi.* 305a/12

2 *zf.* Şart cümlelerinde üstün ihtimali bildirir, herhalde. *Anuñla aḫşām olınca ceng eyledük, ölmedi, anı yıḳamadum, ḳuvvetlü pehlevān imiş. Yarın gine ceng eylesek gerek….* 293b/17, 295a/22, 299b/14

3 i. Lüzum. *Ey dānā, gerekdür ki benüm de Gürşasb gibi ḳalıbum dikesiñüz…* 292b/20, 301a/03, 313b/13

geregi gibi Nasıl olması gerekiyorsa öyle. *Anda Ḫıżır gelüp Ferāmurz'a birḳaç gün ᶜilm-i silaḫ-şōrlıġı geregi gibi taᶜlīm eyledi…*299b/10, 303b/24

gerek (II) bağ. "Hem" gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır. *Gerek Semendān Şāh ve gerek Ḫurşīde Bānū daḫı ḳasāvete düşdi.* 312b/2, 315b/07

gergedān *(F.) i.* Gergedan. Tūrān cānibinden Rüstem-i yek dest, altında olan gergedānın sürüp meydāna girdi. 293a/05, 293b/06, 294a/03

***gergedān-ser** *i.* Gergedan başlı. *Bunlar üç dürlü maḫlūḳ geldiler: Ejder-serler ve gergedān-serler ve neheng-serler.* 296a/11, 296a/14, 296b/11

***gergedān-süvār** *i.* Gergedana binen. 293b/08

g.-ı niḳāb-dār Yüzü örtülü gergedan süvarisi (Metinde Rüstem'in sıfatı olarak kullanılmıştır.). 293b/09

Gerşāsb / Gerşāsb-ı āhen-dest Îran hükümdârlarındandır. Îran'ın eski masallarına göre Rüstem'in ecdâdından biri ve Etred'in oğlu, Nerîman'ın babasıdır. Ferîdun'un muâsırıdır. Esedî-i Tûsî fütûhatını yapmıştır. Babasının hayatında hükümdar olup yine hayatında İsfendiyâr ile muharebe ederken öldürülmüştür. Dahhak-ı mari zamanında ejderha öldürdüğü için heykeli dikilmiştir. 296b/14, 297a/07, 303b/08

→ ḳalıb-ı G.

Gerşīvez Efrasyab'ın biraderinin ismidir. Siyavuş'u öldürmüştür. 295a/05, 295a/07

Gerşīvez-vezīr Kişi adı. Efrasiyab'ın kardeşi. 317a/24

geşt *(F.) i.* Gezme, geçme, seyretme.

***geşt-gīr** Şehir şehir gezerek güreş tutan kimse, pehlivan. *Ammā üstād öyle naḳl eyler kim Kīylān-ı Geşt-gīr nām bir geşt-gīr var idi, Hind ve Sind'i gezüp vardıġı yirde bulınan pehlevānlar ile güreşüp cümlesin yeñerdi.* 319a/15, 320a/14

***geşt-gīrlik** Şehir şehir gezerek gittiği yerin pehlivanlarıyla güreşmek, pehlivanlık etmek. *Burzūy güreş ādābın ve geşt-gīrlik resmin bilmez…* 319b/18

g. it- Şehir şehir gezerek gittiği yerin pehlivanlarıyla güreşmek, pehlivanlık etmek. 320a/19

→ Kīylān-ı g.

getür-1 (Daha uzak bir yerden) Bulunulan yere, gelmesini sağlamak, gelmesine sebep olmak, iletmek, nakletmek. *Tīz ḫiᶜat getürüñ!* 294b/04, 295a/25,

2 (Bir yere) Bir kimse veya şeyle birlikte gelmek, gelirken o kimse veya şey yanında olmak. *Rüstem, Hūşeng'i alup Efrāsiyāb'a getürdi.* 292a/03, 297a/16, 298a/04

3 Denkleştirmek, isâbet ettirmek. *Ferāmurz'ı gördi kim kendüye gelür, hemān sekiz pāyın bir yire getürüp…*

4 (Yardımcı fiil olarak) … etmesini sağlamak, … durumuna gelmesine sebep olmak. (Gayrete getirmek, harekete getirmek, gazaba getirmek…) *…Eger eylemezseñ maġlūbumsın, çıḳ meydānumdan." diyüp Ḫüsrev'i ġazāba getürdi.* 306a/17

5 Eriştirmek, ulaştırmak. *Göreyüm seni ᶜayyār, bāña şāfī cevāb getür.* 304a/11

→ ᶜaḳlın başına g., arḳasını yire g., ḍarb g., ele g., ġazāba g., ḫalel g., ḥarekete g., īmān g., īmāna g., ḳolayına g., yirine g.

getürt- Getirme işini başkasına yaptırmak. 295b/24, 311b/20, 320b/10

gevher *(F.) i.* Mücevher, elmas, inci. 315b/25

gez- 1 (Bir yeri görmek, incelemek için veya belli bir maksatla) *Maġāra için gezüp vāfir cevāhire müteᶜallik olan eşyāyı cümle ṭaşra çıḳardup…* 311b/07

2 (Bir yerde) Olmak, bulunmak, dolaşmak. *Bu ḳadar zamāndan beri gezdügi diyārlarda rāst geldügi*

pehlevānları başup yaturken… 320a/14, 298a/01

3 Halkın içine çıkmak, dolaşmak. *…meger şecāʿat ḳıyāfete göre olmaz imiş.' dirler, ḫalḳın ṭaʿnından gezemem.* 305a/14

gezdür- Bir kimseye bir yerde bir yöne doğru sürekli yer değiştirtmek, yürütmek, gezmesini sağlamak. *Baḳ, Ḫüsrev bize cebr ve ẓulm eyledi, bizi diyār-be-diyār ehl-i ʿıyālümüzden cüdā idüp gezdürd<i>…* 308a/25

gezin- Kısa ve sınırlı bir mesâfe içinde gidip gelmek, gezip durmak. 306b/22, 319b/06

ġıdā *(A.) i.* Yiyecek, içecek, besin. 298a/21, 299a/20

ġıjġır- Ürkütmek için hırıltılı bir ses çıkarmak. *Murġ-ı Būḳalemūn tīġuñ şuʿlesinden ürküp bir ṭarafa çavdı gitdi ve bir kerre cevelān idüp öteden yine ġıjġırup yüridi ki Ferāmurz'ı pençesiyle ḳapup iki pāre eyleye.* 314a/15

ġılāf *(A.) i.* Kılıf, kın, mahfaza. 306a/21, 306b/11, 306a/10

ġırīv *(F.) i.* Bağırma, bağrışma. 308a/04

gibi *takı.* **1** Benzerlik bildirir, benzer, benzeyen. … *Kāvus öñine gelüp yir öpdi ve at sürüp yanar āteş gibi meydāna girdi.* 293a/07, 293b/16, 294a/25

2 Bir kimsenin bir işi kendisine benzetildiği kimse tarzında yaptığını veya bir işin kendisine benzetildiği şeydeki biçimde olduğunu göstermek için kullanılır: … imişçesine, -e benzer biçimde. *…gürz-ile bir eyü ḍarb urdı, gūyā penbe çuvalına urur gibi.* 293b/05, 296a/25

3 Aynen öyle, aynı şekilde. *Belī pehlevān, didügin gibi idi…*304b/04, 304b/10, 309a/16

4 Hemen, hemen arkasından, o anda. *Tā kim ḳapuya gelüp ṭaşra çıḳduġı gibi hemān Ferāmurz'ı görince Ḳahramān-ı Ḳātil ṣandı…*310b/23

→ geregi g.

gice 1 *i.* Gece, Güneş battıktan Güneş doğuncaya kadarki zaman dilimi. *Olgice<y>i bu ḥāl üzre geçürdiler.* 305b/24, 292b/05

2 *zf.* Bu zaman içinde, geceleyin, gece vaktinde. *…Rüstem ise her gice tenbīh eylerdi: "Ṣaḳın bir ferde ḍarb getürme, zīrā anlar bize lāzım olurlar." dir idi.* 293a/23, 297b/20

g. gündüz Durmaksızın, sürekli. *…yigirmi dört pāre yelken açup gice*

gündüz ḳullansalar ol bir kenārına bir ayda ancaḳ yanaşa-bilürdi. 313a/19

→ gerdek g,si, ḳırḳ gün ḳırḳ g.

giç- bk. geç-

gider- Ortadan kaldırmak, yok etmek, izâle etmek. *Yā murġ-ı mübārek, gönlünden ḫışm u kīni gider!* 314a/18, 300b/14, 304a/21

giderme (?) *Ḳapusı yek-pāre polāddandur, on iki biñ ḳanṭārdur, yoḳarudan aşaġa gidermedür...* 298b/05

gidi *(F.) i.* argo. Pezevenk, deyyus. *Ziyāde zeber-dest ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥibi gidi, öldürmege ḳıyamadum…* 292a/25, 291a/16, 294a/17

gine *zf.* Yine, tekrar. 291b/20, 300b/23, 307b/02

gir-1 (Dışarıdan içeriye) Geçmek, (içeriye) varmak, dâhil olmak. *Ḳaʿa-i Siyāmek ḳapusın dögmege başladı, āḫir ḳapuyı yıḳup içeri girdi.* 291b/23, 297a/25, 298a/15,

2 Gelmek. *Bir gün Ḳanāc Şāhānı ḳızıyla oturup ᶜişret eyledükleri bāġa girdiler.* 291a/07,

3 Bürünmek. *…sekizinci gün Rüstem kendi ṣūretine girüp Kāvus'a geldi.* 293b/22,

4 Saldırmak. *Aç ḳurd ḳoyun sürüsine ne resme girerse öyle girdi…*296a/24,

5 Dönüşmek, inkılâp etmek. *Ferāmurz cinnīlere emr idüp cümlesi benī-ādem cinnī şekline girüp bār-gāh-ı Süleymān bin Devvār'ı ḳurdılar.* 300b/10

6 Zaman anlamlı kelimeler için gelmek. *Sekiz yaşına girdükde bir ejder ẓuhūr idüp, vardı, öldürdi…*303b/12,

7 (Bütün veya bir kısmı ile) Bir şeyin içine dalmak. *Surḫāb cinnī segirdüp tozuñ içine girüp Ferāmurz'ı ol ḥālde görüp eṭrāfın ṭolaşmaġa başladı…* 306b/09, 306b/22,

8 Bir şeyin tahakkümü altında bulunmak. *İşitmedüñ mi kim ol ġayrı pençe-i ᶜanḳāya girdi, kimseye fā'idesi olmaz olmaz.* 311a/06

9 Kendini (bir topluluğa, bir kuruluşa, bir inanca) katmak, katılmak, bir topluluk içinde yer almak, intisap etmek. *…Ḥażret-i Süleymān'a īmān getürüp Ḥażret-i Dāvud şerīᶜatine girdük…* 313b/08

→ birbirine g., ele g.., ḳoltuġına g.

-gīr *(F.) sf.* Sonuna geldiği kelimelere "tutan, tutucu, alan, zapteden; yayılan, yayıcı" anlamı katarak Farsça usûlüyle birleşik sıfatlar yapar.

→ dil-g. ol-, Kīylān-ı Geşt-g., geşt-g.

girān *(F.) sf. mec.* (Kıymeti) fazla, (değeri) çok olan.

→ gürz-i g.

***girān-bahā** Çok değerli, pek kıymetli. *Ḫurşīde Bānū içün ᶜarūsına baᶜżī girān-bahā cevāhire müteᶜallik nesneler tedārik idüp bile getürmiş-idi.* 308b/10

→ ḫilᶜat-ı zībā-ı g.

girībān *(F.) i.* Elbise yakası. 295b/20

giriş- (Kavgaya) Tutuşmak. *Ferāmurz, hemān, miyānında tīġ-ı sepīdi ᶜuryān idüp bu maḫlūḳa girişdi.* 296a/24

girü i. Arkada bulunan taraf, arka taraf. …kendi daḫı ḳırk adım girüye pertāb eyledi… 303a/18, 303a/16

g. çekil- (Bulunduğu yerden) Arkaya, geriye doğru gitmek. *…Ferāmurz ziyādece ṣıḳınca Behmen girü çekilüp bir kerre dīvān ḫalḳına baḳdı…* 302a/04, 309b/22, 319b/18

g. dön- Tekrar geldiği yere gitmek, avdet etmek. 303a/23

g. girü Geriye doğru, arkaya doğru. 319b/24

g. vir- (Bir şeyi) Tekrar aldığı kimseye veya yere vermek, iâde etmek. 295b/07

girye *(F.) i.* Gözyaşı.

g. it- Gözyaşı dökmek, ağlamak. 296a/19

git- **1** (Bir şey veya bir kimse) Konuşana göre yakın bir yerden daha uzak bir yere doğru hareket etmek. *Efrāsiyāb ḳalḳup Tūrān'a gitdi.* 295a/09, 296b/24

2 (Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak. *Racīm "O, çoḳdan gitdi." didi.* 297b/14, 299b/22

3 (Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, belli bir yerden geçmek. *Ferāmurz bunlara emr idüp ol mālı alup ᶜazm-i Hind eylediler; ammā deryā üzerinden giderlerdi.* 299b/25, 291a/25

4 Geçmek. *…ikisinüñ arasında yol gider… 291b/16*

5 Etkisini kaybetmek. *Ferāmurz'uñ üzerinden siḥr gidüp kendüye geldi…* 298a/25

6 (Bağlı olduğu kimselerden) temelli ayrılmak. *Aġa, çünki maᶜşūḳuñ daḫı **gitdi**, gel senüñle Tūrān'a gidelüm, benüm de anda bir ḫaşmum vardur, varup anuñ ḥaḳḳından gelelüm.* 291a/23

7 Zarf-fiil veya belirli geçmiş zaman eki almış fiillerden sonra geldiğinde bir işin olup bittiğini ifâde eder. *Bī-çāre ḳız ṣuda boġılup ṣu alup gitdi.* 291a/20, 294a/23, 311a/02,

8 (Şöyle veya böyle) Yol almak, yolda ilerlemek. *…ol raḫş öyle bir raḫşdur kim ḳaçan dem çeküp ber-havā gider…*299a/19, 314b/12

9 Elden çıkmak, yâr olmamak. *Şimden-girü ḳız gitdi; lākin teberrüken gelüp sürumuzda bile bulınursañuz, ṣafā geldüñüz.* 304b/06

10 Bir kimse ile beraber yola çıkıp ona arkadaşlık etmek, refâkat etmek. *Şimden-girü yanından ayrılmam, bile giderüm.* 308a/25, 308b/05, 315b/20

11 (Zaman için) Geçmek, sona ermek. *Ẓulām-ı şeb gidüp devr-i rūşen oldı.* 308b/11

12 Kopmak, kesilmek, ayrılmak. *Ḳolcaġ-ıla men[c] idüp bir tīġ daḫı ṣol cānibine urdı, iki eliyle bir uyluġı daḫı gidüp köskütük kelle ile gövde zemīne indi…* 311b/04

13 Gönderilmek, sevk edilmek. *Bu arada Ḫurşīde Bānū'ya müjdeciler gitdi.* 313a/08, 315b/04

14 Şimdiki ve geniş zaman şekliyle bildirme eki almış bazı isimlerden sonra geldiğinde süreklilik bildirir. *Efrāsiyāb eger Burzū'ya ṣāḥib çıḳup iltifāt itmeyeydi Burzūy çiftcilikden ḳurtılmazdı, anda ḳalur giderdi…* 320b/01

g. işine Sen kendi işine bak, herkes kendi işine. *…berāberce yiyelüm, andan-ṣoñra ben bir yana, sen bir yana işümüze gidelüm…*295b/08

→ [c]aḳlı g., cān ber-cehenneme g., cihāndan g., ḫāṭırından g., ilerü g., ḳafasınca g., ḳarşu g., var g.

gitdükce *zf.* Zaman geçtikçe, gitgide, giderek. *Ol maḫlūḳ gitdükce çoġaldı ve gice olduḳda bunlar dönmeyüp ṣabāḥa dek ceng eylediler.* 296b/07. 316a/03

gīv (?) *Hemān Rüstem Bānūlar ve gīv ser-firāz biş altı nefer pehlevān, bir de Zevāde süvār olup Nīm-rūz üzerine yüridiler.* 317b/10

giy- Bir giyeceği bedenine veya bir organına geçirmek. *…iki leşker dönüp bār-gāhlarına geldiler, rezm ṭonların çıḳarup bezm ṭonların giydiler.* 307a/10, 305b/22, 313a/06

giyür- Giydirmek. *Efrāsiyāb Rüstem-i yek-dest'e yine bir ḫil'at giyürdi.* 293a/22, 301a/06, 309b/17

göç i. Hicret, bir yerden bir yere göçme işi. 304b/17

g. it- Yerleşmek üzere asıl yerini bırakıp başka bir yere gitmek. *"Göçdür Cābulḳā üzerine!" diyüp irtesi ol aradan göç idüp ᶜazm-i Cābulḳā eylediler.* 304b/17

göç- Hicret etmek.

→ ḳona g.

gögüs i. **1** Vücûdun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer gibi organları içine alan bölümü. *Beride Ferāmurz'uñ gögsi çifte kūslar gibi gürlemege başladı.* 302a/12

2 Vücûdun bu kısmının ön tarafı. *…Ḫüsrev'üñ ḳolları bükilüp siper Ḫüsrev'üñ gögsine ḳapandı.* 305a/23, 308a/06

gök Gökyüzü, semâ. 315a/01

gömil- Batmak, içine geçmek. *…bir dizi ve bir pençesi zemīne gömilmiş idi.* 306b/12, 306b/21

gönder- 1 Gitmesini sağlamak veya gitmesine yol açmak. *…Sīmāb-ı ṣabā-reftār ᶜayyāra cā'izesin virüp gönderdiler.* 304b/08, 317a/13

2 Bir araçla ulaştırmak, yollamak. *Efrāsiyāb ol arada Kāvus-ı Kāmrān'a bir nāme yazup gönderecek oldı…* 292a/12, 292a/15, 292b/08

3 (Belli bir yere belli bir işi yapmak üzere) Gitmesini sağlamak, bir görevle yollamak. *Efrāsiyāb ādem gönderüp daᶜvet itdürdi…* 294a/07, 294b/19, 295a/07

göndert- Gönderme işini bir başkasına yaptırmak. 320b/11

göñül i. Îman, sevgi ve nefretin, iyi ve kötü bütün duyguların kaynağı olduğu kabul edilen kalbin mânevi yönü. *Biraz ṣabr eyle, ḳızuñ göñli saña biraz alışsun…*291a/16, 307b/18

g. alçaḳlıġı it- Tevazu göstermek. *Luṭf idüp göñül alçaḳlıġı idüp teşrīf idesiñiz, bunda görişüp şarṭları söyleşürüz.* 301a/04

g. evi: Gönül evi. *Ferāmurz 'āciz olup göñül evinden Ḫālıḳ-ı bī-çüne münācāt eyledi.* 298b/15

göñlinden İçinden, aklından. *Semendān Şāh gülüp göñlinden "Bu dilāver bir miḳdār dīvāne ancaḳ." diyüp dönüp Ferāmurz'a eyitdi…*301a/21, 304a/22

göñlinden geçür- Düşünmek, tasarlamak. 297a/11

g.ü ol- (Birinde, bir şeyde) (O kimseyi) Arzulamak, sevip istemek. *…Mihrān Ḥekīm eşnā-yı ṣoḥbetde Selīm Şāh'a göñli var diyü işāret eyledi.* 297a/13

***gönlince** *sf.* Gönlüne göre, istediği gibi. *…tamām uyluġına münāsib ve gönlince bir raḫşdur…* 299b/09

g.var- Suyuna gitmek. *Bunlaruñ gönüllerince varup kendime bunları tābi*ᶜ *ideyüm ve İ*̄*rān'a alup gideyüm…* 292a/07

gör- 1 (Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak. *Ṭūs, aşaġı yoḳaru baḳup gördi, bir seng-i müntehā var, şöyle kim degme bir pehlevān yirinden ḳaldıramaz.* 294b/13, 295a/23, 298b/01

2 Anlamak, kavramak, sezmek. *Ḳız gördi Rüstem-i yek-dest'üñ murādı iş görmekdür…* 291a/13, 291b/02, 292a/07, 295a/07

3 Belirli bir zaman içinde bir olaya şahit olmak. *Hemān Rüstem-i yek-dest ilerü yüriyüp Rüstem-i yek-dest gördi, bāġ içinde bir ḳızılca ḳıyāmetdür ḳopdı.* 291a/09, 293b/09, 302a/13

4 Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek. *Yoḳ degüldür, gelsün görelüm naṣıl* ᶜ*askerdür.* 291b/01

5 (Belli bir eğitim öğretime) Tâbi tutulmak. *…ma*ᶜ*lūm ki daḫı güreşmek naṣıl olur görmemiş.* 319b/12

6 Yapma, îfâ etme. *…Siyāmek çerilerin alup ḳa*ᶠ*alarına muḥkem tadārik görüp gözedürler idi.* 291b/17, 291b/17, 296b/21, 304a/03

7 … ile karşılaşmak, (iyi durumlar için) erişmek, nâil olmak, (kötü durumlar için) kendisine yapılmak, mâruz kalmak, dûçar olmak. *Var, bunda ṭurma, żarar görürsin.* 302a/16

8 … olarak kabul etmek, şöyle veya böyle değerlendirmek. *Efrāsiyāb kendi bile gitmegi münāsib gördi.* 317b/04, 315b/21

9 Seyredilecek bir şeye gidip bakmak, seyretmek, temâşâ etmek. *Ferāmurz gördi, bir* ᶜ*aẓīmü'l-cüṯṯe nesne nümāyān oldı, gelüp ol mīller ile aṭayı iḥāṭa eyledi ve cümlesi ġā*ᶜ*ib oldı. Deryā daḫı sākin oldı. Ferāmurz bunları görince…*300a/12

10 İncelemek, tetkik etmek. *Ferāmurz ol ḥaṭṭı silüp gördi, benī-ādem lisānı degül…*303a/11, 304a/15,

11 mec. Sahip olmak. *Andan Efrāsiyāb Burzūy'a altunı ḳaṣden az virdi ki köy oġlanıdur, aḳce ve altun gördügi yoḳ…*319a/06, 318b/08

12 Yaşamak, geçirmek. *…'Nebīrümdür.' diyü ilerü çekdi ve ḥattā senüñ yirin aña virdi, ṣol pāy-ı taḫt pehlevānı odur. Ben bunı görüp gücime geldi…* 320b/11

g.elüm Bekleyelim bakalım, hele. *…görelüm Ḫudā ne gösterür.* 292a/25, 292b/03, 294b/11

g.eyüm "Haydi bakalım, göster kendini, bu işi başar" anlamında teşvik sözü. *Göreyüm pehlevān, meydāna girene amān virme!* 293a/22, 304a/11, 309b/07

→ ne g.di, türbede yılan g.mişe dön-

göre *takı.* **1** Uygun şekilde, uygun olarak. *Maḳṣūduñ ne gūne ise aña göre cevāb viresin!* 292b/21

2 Göz önünde tutulursa, bakılırsa. *…hem gördi bunlar ḥareketlerine göre ḳuvvet-i ḳāhire vardur ki ne Rüstem pāy-dār olur ve ne Ferāmurz.* 292a/07, 303b/20, 304a/22

3 … açısından, düşüncesince. *…şecāʿat ḳıyāfete göre olmaz imiş.* 305a/14

4 (Bir şeye) Uygun, elverişli. *Bulınan birer ikişer ve ḳıyye, herkes ḥaddine göre içüp dökdiler.* 313b/02

görin- **1** Gözükmek, zuhur etmek. *…bir gün ḳıyılar görindi. Mellāḥlar baḳup "Çīn sāḥilidür." didiler.* 316b/15, 310b/20. 300a/01

2 Görülür halde olmak, görülebilecek durum veya nitelikte olmak. *…şol ḳarşuñda görinen maġāradadur…* 299a/15, 306a/10

3 … olduğu hissini vermek, … etkisi bırakmak. *Sulṭānum, ol aṭa gibi görinen deryā-yı muḥīṭ bāġalarından bir aṭa renginde görinür; lākin bāġadur.* 300a/04, 297b/07, 299a/03

göriş i. Görüşme.

→ barış g. ol-

göriş- **1** Karşı karşıya gelip konuşmak, birbirini görmek. *Yolda Ferāmurz ile buluşup görişdiler.* 296a/06, 315b/01, 304b/11

2 Bir araya gelip bir mesele üzerindeki fikirlerini karşılıklı ortaya koymak, müzâkere etmek. *Yüri pehlevān, bugün ārām eyle, yarın gine görişelüm.* 293b/13, 318b/23

3 Sohbet etmek, birlikte oturup konuşmak. *Varup sürında bulınup dostāne görişsem, yine ʿḪavfından eyledi.' dirler…* 301a/05, 313a/04, 315b/06

görmek i. Yapmak, îfâ etmek. *Ḳız gördi Rüstem-i yek-dest'üñ murādı iş görmekdür…* 291a/13

göster- **1** Görülmesini sağlamak, görülmesine sebep olmak. *Sāfil, ol tīri*

daḫı getürüp Ferāmurz'a gösterdi. 295a/25, 314b/16, 319a/11

2 (Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak. *İşte oġlancuḳ, bāġa geldük, erlik gösterecek maḥalldür.* 291a/07, 307a/20

3 Yaşatmak, yaşamasına yol açmak. *…görelüm Ḫudā ne gösterür.* 292a/25, 296a/12, 296a/20, 296b/17

4 İşâret etmek. *…bir Kührāb. "Ḳanı aᶜvānın?" diyince "İşte sulṭānum." diyüp girüyi gösterdi.* 299a/11, 301b/03. 310b/05

5 Cezasını vermek, aklını başına getirmek. *Ey nā-bekār yaban oġlanı, ben saña göstereyüm!* 301b/10

6 Birinin görmesini sağlamak. *…Behmen'e yir gösterdi.* 301b/25

7 Yapmak, etmek. *…öyle pek büyük degül idi, baᶜżılar taᶜbīr idüp miṣālinde mübālaġa gösterdiler…*313a/17

→ Allāh g.mesün, baş g., erlik g., ġalebe g.

götür- 1 (Bir kimseyi bir yere giderken) Beraberinde bulundurmak. *Ferāmurz'ı ḳapup ṭoġrı mekānına götürdi…* 297b/22, 309a/17, 291a/22

2 (Bulunulan yerden daha uzak bir yere) Taşımak, ulaştırmak, iletmek. *"Nāmeyi ben götüreyüm." didi.* 292a/13

3 Tartmak, çekmek. *Ḫayır pādişāhum, benüm begenmedügümden degüldür, ancaḳ ol ṣandalī şāyed beni götürmeyüp şikest ola.* 301a/20

4 Kaçırmak. …cürme göñülleri olursa gine ḳoyup götürürler ve hem gördi bunlar ḥareketlerine göre ḳuvvet-i ḳāhire vardur… 292a/07

gövde i. İnsan bedeni. 297b/25, 310a/10, 311b/05

göz i. Görme organı. *Hele güç-ile gözin alışdurdı; ammā, baḳdı, cemāl-i nūrınuñ żiyāsı yanında şufᶜle-i şemᶜ gūyā leyle-i muẓlimdür…* 309a/13, 294b/23, 311a/04

g. aç- 1 Ayılmak, açılmak, kendine gelmek. *…göz açup kendüyi ol ḥālde görüp ḳanı daḫı gördi…* 306b/23, 298a/25, 297b/24

2 Dikkatli olmak, dikkat etmek. *…eger ben seni başarsam helāk eylerem, amān ve zamān virmem, gözüñ pek aç.* 319b/22

g.den geçür- Göz atmak, incelemek. *Semendān Şāh daḫı nāmenüñ mührin giderüp gözden geçürdi.* 304a/21

g.i açıl- Sıkıntılı bir durumdan kurtulup ferahlamak, rahatlamak. *Bilsem'üñ üzerine çökdi ve yaḳasından ṭutup dal ḫançer oldı. Bilsem'üñ gözi açılup, ne gördi!* 295b/20, 313a/12

g.i alası dön- Çok sinirlenmek, tepesinin tası atmak. *Bilsem teẕkereden bu cevābı işitdükde gözi alası döndi.* 320b/12

g.i alası dört ol- Gözü fal taşı gibi açılmak 291a/20

g.i dön- Öfkeyle kendinden geçerek saldıracak duruma gelmek. *Bānū ile ẕevḳ <u> ṣafādadur." diyince ᶜAḳīm-nerre'nüñ gözleri döndi.* 310a/21

g.i ḳay- Bir şeyi istemeden görmek, elinde olmayarak bakmak.*…muḳaddem dimedüm mi kim sen daḫı güreş ṭarīḳin bilmezsin, hem darılursın, eger gözüñ ḳaydı ise mānīᶜ degüldür…*320a/06

g.i ḳız- Öfke veya şiddetli arzudan aklına geleni yapacak duruma gelmek. *"İtme aġa, ᶜayıbdur! Biraz ṣabr eyle, ḳızuñ göñli saña biraz alışsun ve cānı saña aḳsun." didi; ammā Rüstem-i yek-dest diñlemez, gidinüñ ġayrı gözi ḳızmış…* 291a/16

g.in budaḳdan ṣaḳınma- Tehlikelere aldırmamak, çok cesur olmak. *…Rüstem'den elem çekmez; üçinci, ṣecāᶜat ṣāḥibidür, gözin budaḳdan ṣaḳınmaz, eger ider ise ol ider…* 294b/01

g.iyle baḳ- … gibi görmek, … olarak kabul etmek. Kīylān-ı Geşt-gīr bir kerre olur göziyle Burzū'ya baḳdı… 319b/11

g.ler görmiş degül Eşi benzeri yok. Eşsiz, misilsiz. *…üst eşiginde bir duḫter-i aḫterī taṣvīr eylemişler; ammā bir ṣūret ve ḥüsn <ü> cemāl <ü> zībā vardur kim gözler görmiş degül.* 300a/14

g.leri ṭās-ı pür-ḫūna dön- İçki içmekten gözleri kızarmak. *Bundan-ṣoñra meclisde olan yārānuñ gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dönüp tamām neş'e vü şevḳ-i neşāṭ oldılar…* 313b/03

g.lerinden āteşler çıḳ- Şiddetli acı duymak, canı çok yanmak. *Burzū'nuñ çehresine bir sille-i saḫt öyle urdı kim gūyā Burzū'nuñ gözlerinden āteşler çıḳdı…* 320a/03

g.lerinden yaş gel- Gözleri yaşarmak, ağlamaklı olmak. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend'üñ gözlerinden yaş gelüp "Ḥāşā ey ser-firāz-ı ᶜālem! Baᶜde'l-yevm Ḫurşīde Bānū benüm dünya āḫret hemşīrem olsun…*308a/11

g.üm Sevilen bir kimseye hitap sözü. *Ḫoş geldüñ gözüm, neᶜālemdesin?* 319a/03

g.üm nūrı "Canım, sevdiğim, en değer verdiğim varlık." anlamlarında kullanılan bir hitap sözü. *Gözüm nūrı, biş on gündür şikāra gidüp ġāᶜib olduñ, ḳanda idüñ?* 292a/21, 318a/23, 318b/06

→ yüzi g.i

gözet- **1** Dikkatle bakmak, gözlemek, gözetlemek, tarassut etmek, kontrol etmek. *Pīrān daḫı at sürüp tarlanuñ kenārına geldükde ṣınur yirlerin gözederek geldi…* 318a/14, 310a/24, 291b/17

2 Kollamak, aramak. *Furṣatuñ gözedürler, bunlar yalñız bāġda oturup ᶜişret eylerken bunlar ḳızları ḳapup ḳaçdılar.* 291b/10, 309b/02, 309a/04

gözci i. Gözcü. 299b/14

ġubār *(A.) i.* Toz, ince toprak. 305b/19

Güderz: Kişi adı. 293a/06, 293a/08, 293a/11

ġulām *(A.) i.* Köle, esir, bende. 296b/15, 320b/07, 320b/09

ġulüv (A. *ġulüvv*) *i.* Saldırma, hücûm, ayaklanma.

ġ. eyle- Saldırmak. 317a/18, 317a/22

ġ. it- Saldırmak, hücûm etmek. 295a/04, 296b/01, 317b/15

güne *(F.) i.* Tür, nevi, çeşit, tarz. *Maḳṣūduñ ne güne ise aña göre cevāb viresin!* 292b/21

g. güne Türlü türlü, çeşit çeşit. 302b/24

gurrende F. Gürleyen, hiddet ve şiddetle bağıran.

→ şiyr-i ġ.

ġurūr *(A.) i.* Kibir, büyüklenme. 295a/11, 295a/13

ġusl *(A.) i.* Boy abdesti.

→ baᶜde'l-ġ.

güş *(F.) i.* Kulak. 306b/10

g. eyle- Kulak vermek, dinlemek. 312b/15

→ bende-i ḫalḳa-be-g.ı ol-, çeşm ü g. ol-

***güş-māl** i. Kulağını bükme.

güş-māl vir- Kulak bükmek, azarlamak, tehdit etmek. 295a/12

güyā *(F.) zf.* Sözde, sanki. *…gürz-ile bir eyü ḍarb urdı, güyā penbe çuvalına urur gibi.*293b/05, 306a/20, 309a/14

güç (I) i. Bir iş veya hareketi sağlayan maddî ve fizikî kuvvet. *…ġażaba*

*geldükde güci yitdügin żāyı*ᶜ *eyler.* 294a/16, 300b/22

2 Sahip olduğu kuvvetin yaptırma veya yönlendirebilme hassası, nüfuz, kudret. *Ḥamlenüñ güci budur kim hem ḫaṣma ālāt ḥavāle ide ve hem ḫaṣmuñ ālātın redd ide.* 305a/21

güç (II) **1** *sf.* Yapılması, başa çıkılması zor olan, emek isteyen, yorucu, zor, müşkül. *Şu siyāḳda bir kāġıd ister; ammā öyle kāġıd virmek bize göre pek güçdür.* 319b/09

2 *zf.* Kendini zorlayarak, gayret ve kuvvet sarfederek. *Hele güç-ile gözin alışdurdı; ammā, baḳdı, cemāl-i nūrınuñ żiyāsı yanında şuᶜle-ı şemᶜ gūyā leyle-i muẓlimdür…* 309a/13, 294b/14

g.ine gel- Gücüne gitmek, alınmak. *Ferāmurz gördi, pāy-ı taḫt ṣandalīsine pūşīde çekilmiş, öyle ḥālī kendüye pāy-ı taḫt ṣandalīsin teklīf itmedükleri gücine gelüp oturmadı.* 301a/14, 320b/11,

gücen- Kırılmak, darılmak. 291a/15

gül *(F.) i.* Gül.

***gül-āb** Gül suyu. 306b/23

gül- Gülmek. *Ferāmurz gülüp "Ey dānā, çün kim kendi murād eyledükden-ṣoñra anı cāriyelige degül bānū-yı şebistānlıġa ḳabūl iderüm." didi.* 297a/11, 306a/11,

2 Alay etmek. *Racīm gülüp "Yā* ᶜ*Aḳīm, Ferāmurz senüñ didügüñ Ferāmurz degüldür. Sen aña rū-be-rū ṭurup ceng ile cevāb virmege ḳādir degülsin…* 310a/23, 314b/01, 319a/04

gülüş- Birlikte gülmek.

→ zīr-i burūtdan g.

güldürredek *zf.* "Güldürredek" sesini çıkararak. *Ferāmurz ol miftāḥı alup ḳuflı küşād eyledi ve ḳapuyı ḳapup, ḳapudur, güldürredek açıldı…* 312a/14

güm güm *zf.* Derinden ve patlayıcı ankılı gürültü. *…ol cāhuñ içi na*ᶜ*ra ile dolup güm güm ṣadā virdi.* 312a/23

gümrāh *(F.) sf.* Aşırı derecede büyümüş olan. 310a/10

gümrükci *(Yun. ve +ci Türkçe ek ile)* Gümrük memuru. 316b/18

gümüş *sf.* Gümüşten yapılmış. 320a/19

gün i. **1** Gün *"Gözüm nūrı, biş on gündür şikāra gidüp ġa*ᶜ*ib olduñ, ḳanda idüñ?" didi.* 292a/21, 293b/01, 314b/22

2 Gündüz *Ol gice giçüp irtesi gün dīvān eyledi…*292b/19, 297a/15

3 Güneş *Çün kim ṣabāḥ oldı, gün ḳubbe-i felekden baş gösterüp ᶜālem münevver olduḳda…*305b/25

4 Zaman, vakit. *Efendimüz, Tañrı bize ol-güni göstermesün.* 296a/20, 291a/25, 292a/11

→ ḳırḳ g. ḳırḳ gice

günāh *(F.) i.* Din bakımdan suç sayılacak iş.

g.ı boynuña Ben karışmam, sorumluluk sana düşer. 306a/18

gündüz i. Günün aydınlık dilimi.

→ gice g.

güneş i. Güneş, âfitâb. 313b/05, 314b/25, 315a/08

g.üñ yüzi ṭutıl- Güneş tutulması olmak. *Nā-gāh anı gördiler, güneşüñ yüzi ṭutıldı…* 314a/05

güreş i. Belli kurallar içinde, güç kullanarak iki kişin türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışması. 319b/13, 319b/14, 319b/18

g. ṭut- Güreşmek. 319b/20

g.e güreşe Güreş yapa yapa. 320a/11

g.e ṭur- Güreş yapmaya başlamak. 319b/20

güreş- Güreşmek. 319a/16, 319a/18, 319a/22

güreşmek i. Güreşmek. 319b/12, 319b/13

gürle- Gürlemek. 302a/12

gürūh (F.) *i.* Topluluk, grup. 293a/18

g.-ı Tātār Tatarlardan bir grup. 317a/17

g. gürūh Yığın yığın, kalabalıklar halinde. *Gürūh gürūh begler ve erbāb-ı dīvān, meclisler ḳurup şenlikler iderlerdi.* 309a/04

gürüldi i. Gürültü. 319b/03

gürz *(F.) i.* Ateşli silahların îcâdından önce savaş âleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz, bozdoğan, şeşper. *Hemān, Ferāmurz bunuñ gürzine pençe açup ṣarıldı, çeküp elinden aldı…*295b/16, 311a/09, 311a/22

g.-i girān Ağır gürz, topuz. 305b/01

G.-i Kebīr / G.-i Müntehā Hüsrev'e dedelerinden kalan büyük gürz. 306a/18, 306a/19, 306b/06

g.-i şiyr-ser Baş kısmı arslan şeklinde olan gürz. 299a/03

→ ḍarb-ı g.

***gürz-bān** *(F.) i.* Gürz kullanan. *"Var ᶜayyār, gürz-bānlara söyle, Gürz-i Müntehā<y>ı getürsünler." didi.* 306a/18, 306a/19, 306a/20, 306a/21, 306a/21, 306a/25

güẕār *(F.) i.* Geçme, geçiş.

→ ḫançer-g.

güzel *sf.* ve *i.* Güzel. *Hāy benüm güzel oġlum, seni bu ḥāle kim ḳomış?!* 298a/16, 300a/20, 310a/11

***güzelce** *sf.* Güzelce. *Hem ol diyārda güzelce ḳızlar çoḳdur…* 291a/24

güzeşt *(F.) i.* Geçme, geçen, yaşanan, mâcerâ. *Selīm Şāh'uñ dedesi Mihrāc Ḫān ile geçen güzeştlerin naḳl eyledi…* 297a/08

→ ser-g.

güzīde *(F.) i.* Seçkin. 308a/22

-H-

hā *ünl.* İhtar, ikaz, tembih bildirir. *Şol āhū benümdür, zīrā bir miḳdār urmış idüm, hā yıḳılmadı, bunda geldi, siz urup almışsıñuz.* 295b/05, 312b/21, 315b/19

ḫāb / **ḫ^{v}āb** *(F.) i.* Uyku. *Bir dıraḫta arḳa virüp ḳarşu ṭarafa doġrı naẓar eyledi; ammā gözlerine ḫ^{v}āb geldi, uyuyaḳaldı.* 298a/14, 309b/06

ḫ. ẕevḳi it- *mec.* Cinsel birliktelik. *Gördi, bunda böyle ẕevḳ olmaz bārī ḫāb ẕevḳi idelüm diyüp başladı Bānū'nuñ birer birer dügmelerin çözmege.* 297a/22

ḫ.a var- Uyumak. *Rüstem ol maḥallde, bār-gāhında yatup ḫāba varmışdı.* 294b/18, 298a/18, 309b/08

→ câme-ḫ., câme-i ḫ. ^{c}işret-i câme-ḫ eyle-

ḫaber *(A.) i.* Havadis. *Behmen'e bu ḫaber varınca Behmen ġazaba gelüp* 301b/10, 303a/03, 310a/05

ḫ. al- Bir şeyi duymak, öğrenmek. *Rüstem sipāhdan aṣlın ḫaber alup* 291b/13, 304b/18, 317b/07

ḫ. eyle- Haber göndermek, haber vermek. *Sarāy-ı Siyāmek'e ḫaber eylediler kim ol da Sarāy-ı Siyāmek'e ḳapusın bend idüp cenge ṭurdı.* 291b/23, 301a/08, 316b/25

ḫ. gönder- (Biri vasıtısıyla bir kimseye) Bir hususu bildirmek. *Rüstem'e ḫaber gönderdi.* 292b/08, 301b/09, 311b/20

ḫ. it- Haber göndermek, haber vermek. *Bu eşnāda Ḫūrşīde Bānū'ya da ḫaber itdiler.* 301b/05, 309b/02, 316b/25

ḫ. vir- Haber vermek. *Ammā bir ṭarafdan Ṭūs daḫı yatup ḳalmış, gelüp Rüstem'e ḫaber virdiler.* 294b/20, 309b/03, 317b/22

ḫ. uçur- Acele ve gizli haber göndermek. *Melik Şāh daḫı Zābil'e Rüstem'e ḫaber uçurdı.* 317b/09

***ḫaber-dār** *sf.* Haberi olan, haberli, vakıf. *Andan ḫaber-dār degül idi.* 310a/06, 320b/01

ḫ. ol- Haberi olmak, bilmek, öğrenmek. *Ferāmurz'uñ ketfine inince burnından acı acı tütünler gelüp ṭamar-be-ṭamar ḫaber-dār oldı.* 311a/10,

ḫācet *(A.) i.* **1** İstek, dilek. *İmdi, ey ḳaltaban Türk, ḫamle eyle eger āhū almaḳ ḥācetüñ ise!* 295b/13, 314a/18, 320b/11

2 İhtiyaç. *Hem ol gürze ne ḫācet?* 306a/15

ḥ. olma- İhtiyaç olmamak. *Yek-dest aṣlā ḥāceti olmadı.* 293b/05

ḥadd *(A.) i.* Derece, mertebe. *Bulınan birer ikişer ve ḳıyye, herkes ḥaddine göre içüp dökdiler.* 313b/02

ḥ.i ḥasrı yoḳ Sayısız, çok fazla. *...ejderhā kemükleri yıġılmış ki ḥaddi ḥaṣrı yoḳ.* 314a/01

ḥ. ḥesābın Allāh'dan ġayrı kimse bilmez Sayılamayacak kadar çok. 296a/13

→ ne ḥ.

ḫadem *(A.) i.* Hizmetçiler. *Efrāsiyāb ġayrı sarāyına muttaṣıl bir sarāy virüp ḫadem ve ḫaşem virdi.* 320a/22

ḫadeng *(F.) i.* Ok. *Ammā gördi āhūda bir ḫadeng daḫı var.* 295a/23

hafta *(F.) i.* Hafta. *Ḥattā geçen gün haftada çıḳduḳlarında yanlarına gergedān-serler maḫlūḳın daḫı uydurup bile çıḳdılar.* 296a/10, 301a/16

ḫāh / ḫ^vāh *(F.) i.* İsteme, isteyiş,

ḫ. nā-ḫāh *zf.* İster istemez. *Ḫāh-nā-ḫāh, ol ejder-seri bir tīġ urup iki pāre eyledi.* 296b/10, 307b/13

ḫāk *(F.) i.* Toprak. *Ḫāki ḫāke, bādı bāda urdı.* 312b/25, 312b/25

ḫ. ile yeksān eyle- Yerle bir etmek. *Eger virmezlerse, gelüp, ol diyārı ḫāk-ile yeksān eylerdi.* 310a/12, 318a/09

ḫ.-i ḳadem Ayak toprağı. 308b/20

ḫ.-i pāy Ayak toprağı. 308a/14

ḫ.-i zemīn Yer. 307b/18

ḫāḳān *(A.) i.* Hükümdar, hakan. *Eşnā-yı ṣoḥbetde ḫāḳān "Bu cānibe gelmeñüze ne sebeb oldı?" didi.* 317a/06

ḫ.-ı Çin Çin hükümdarı. 316b/19, 317a/01, 317a/14

→ saray-ı ḫ.

ḫaḳāret *(A.) i.* Küçük düşürme. *Semendān Şāh ve Ḫurşīde Bānū daḫı Behmen'e ol ḫaḳāret olduġına ḫaṭā eylediler.* 302a/13

ḫākī *(F.) i.* Ademoğlu, insan. *Ey ḫākī, seni bunda ben getürdüm.* 298a/04, 299b/18, 311a/21

ḫakīm *(A.) i.* Hikmet sahibi. *Īrān'a ḫaber gönderüp ḫakīm bennālar getürtdi.* 311b/20

→ selāmū'n-ḫ.

ḫakk *(A.)* Bir şey üzerindeki yazı vb. şeyi kazıma.

→ vücūdı ṣaḥīfe-i ᶜālemden ḥ. ol-

ḥaḳḳ *(A.) i.* **1** Doğru, gerçek, hak.

2 Hisse, pay. *Yā Ḫüsrev, ḥaḳḳuña rāżī olur mısın?* 307b/23

3 Allah, Tanrı. *Ferāmurz Ḥaḳḳ'uñ ḥikmetine māt ve ḥayrān ḳaldı.* 315a/17

Ḥaḳḳ Teᶜālā Yüce olan Allah. 296b/17

ḥ. ından gel- Alt etmek, yenmek. *Benüm de anda bir ḥasmum vardur, varup anuñ ḥaḳḳından gelelüm.* 291a/24, 295a/01, 311a/24

ḥaḳḳu'l-insāf İnsaflı hakikat. *Ḥaḳḳu'l-insāf budur ki Burzūy ilerü çeküp bir ādem eyledi.* 320a/24

→ be-ḥ.-ı Dāvudu'n-nebī, ṭaraf-ı Ḥ.

ḥāl *(A.) i.* Durum, vaziyet. *Rüstem kendin cemᶜ idüp ḳızuñ daḫı ol ḥāliñ görüp* 291a/20, 295b/15, 305b/24

2 Yöntem, yol. *Ola kim Efrāsiyāb bir ḥāl ile ḳatl ide.* 294a/20, 311b/17, 317a/23

3 mec. Zorluk, sıkıntı, kötü durum. *Bunda bir ḥāl vardur diyüp...* 294a/11

ḥ ḫāṭır ṣoruş- Birbirlerine "Nasılsınız?" diyerek ne durumda olduğunu sormak. *Birbirlerinüñ yüzlerine tükürüp eñselerine silleler urup ḥāl ḫāṭır ṣoruşdılar.* 310a/18, 312b/13

ḥ.i yaman ol- Çok zor durumda olmak. 317a/20

ḥ.ümüz niçe olur Bu gidişle durumumuz ne olacak. 316a/09

→ be-her-ḥ., bir ḥ. ol-, fi'l-ḥ., ne ḥ. ise, keyfiyyet-i ḥ., şimdiki ḥ.

ḥālā *(A.) zf.* Daha, henüz, şimdi bile, halen. *Ben ki ḥālā dehrüñ ṣāḥib-ḳırānı olan Rüstem ibn-i Zāl'uñ ciger-küşesi Ferāmurz bin Rüstem* 300b/18, 303b/17, 310a/21

ḫalāṣ *(A.) i.* Kurtulma, kurtuluş.

ḫ. eyle- Kurtarmak. *Bre mefᶜūn, cān almadan ḳanda ḫalāṣ eylersin?* 311a/12, 312a/02, 312a/19

ḫ. it- Kurtarmak. *Varup ṣalıvir şol ḳızı dīv elinden ḫalāṣ ideyüm ṣandı.* 291a/17, 294b/10, 312b/12

ḫ. ol- Kurtulmak. *Sen nice ḫalāṣ olduñ?* 299b/19, 311a/19

ḫaleflik *(A.) i.* Evlat, zürriyet olma hali.

→ nā-ḫ. eyle-

ḫalel *(A.) i.* Bozukluk, eksiklik.

ḫ. getür- Zarara uğratmak. *Ferāmurz'uñ ᶜırżına bir ḫalel getüre.* 301a/18

ḫ. vir- Zarara uğratmak. *İḥtimāldür ki niẓām-ı mülk-i Īrān'a ḫalel virür.* 294a/19

Ḫālıḳ *(A.) i.* Yaratıcı, yaratan.

Ḫ.-ı bī-çün Kendisine "niçin, neden" denmeyecek olan eşsiz yaratıcı, Allah. *Ḫulāṣa, ṣıḥḥatüñ gine Ḫālıḳ-ı bī-çün bilür.* 295a/15, 298b/15

ḫālī *(A.)* **1** sf. Boş, sahipsiz. *Ferāmurz gördi, pāy-ı taḫt ṣandalīsine pūşīde çekilmiş, öyle ḫālī kendüye pāy-ı taḫt ṣandalīsin teklīf itmedükleri gücine gelüp oturmadı.* 301a/14, 317b/03

2 (Bir şeyden hâlî olmamak) O şey ya da özellik onda bulunmak. *...ol cezīre de zıbıḳ gibi ḫareketden ḫālī degül...* 314b/18

ḫāliyā *(A.) zf.* Şimdiki zamanda, şimdiki halde, şimdi. *Pek metīn dilāverdür, ḫāliyā Īrān ᶜaskerinde cevāb virür yoḳdur.* 293b/11, 294a/14, 297b/17, 304a/18, 304a/24

ḫalḳ **1** Bir milleti meydana getiren insan topluluğu. *Meger şecāᶜat ḳıyāfete göre olmaz imiş.' dirler, ḫalḳın ṭaᶜnından gezemem.* 305a/14, 313b/10, 315a/14

2 Aynı yerde bulunan kimseler. *Behmen girü çekilüp bir kerre dīvān ḫalḳına baḳdı.* 302a/04, 317a/19

ḫalḳa *(A.) i.* Halka. *Nīze, dāmen-i siperden ḳayup ḳoltuḳ altından uġrayup zırḫ-ı Ehremān'uñ ḫalḳaların birbirine ḳatup öyle geçdi.* 305a/24

→ bende-i ḫ.-be-gūşı ol-

ḫāll *(A.) i.* Çözme, halletme.

ḫ. it- Çıkar yol bulup yoluna koymak. *Şimdiki ḫālde Efrāsiyāb'ı bir ḫāll idelüm ol-daḫı, varsun, ḳanda giderse gitsün!* 294a/22

ḫallāc *(A.) i.* Pamuk atıcısı.

→ miyānı ḫ. yayına dön-

ḫām (F) *sf.* Eğri, bükülmüş.

→ ḫurd-ḫ. it-, ḫurd-ḫ. ol-

ḫamd *(A.) i.* Kulun yaratanına minnet ve şükran duygularını bildirmesi, hamd. *Evvel nām-ı Ḫudā'ya ḫamd u şenā ve Ḫażret-i Dāver'e ṣalavāt u ṣelāmdan-ṣoñra,* 300b/18, 304a/23

ḫaml *(A.) i.* Yorma, atıf ve isnat etme.

ḫ. it- İsnat etmek, yormak. *İşiden, merdligüme ḫaml ider.* 304b/17

ḥamle *(A.) i.* Saldırma, hamle, hücum. *Rüstem-i yek-dest anuñ da ḥamlelerin men*^{c} *idüp bir ḍarb ile yıḳdı.* 293a/12, 307b/02, 317b/14

ḥ. baş- Saldırmak, hücum etmek. *İkinci şarṭı, yüz ḳadar Zengī ḳulum vardur, her biri mīl-i mināreye beñzer, bir ḥamle başup ġalebe eylemekdür.* 301b/14

ḥ. eyle- Saldırmak, hücum etmek. *İmdi, ey ḳaltaban Türk, ḥamle eyle eger āhū almaḳ ḥācetüñ ise!* 295b/13, 305a/16, 317b/14

ḥ. it- Saldırmak, hücum etmek. *Gāh ejder ṣūretinde görinüp āḫir kendi şeklinde ḥamle idüp Ferāmurz daḫı bir tīġ urup* 297b/07, 305a/18, 307b/02

ḥ. nizā^{c}ı eyle- Saldırı sırası için kavga etmek. *Biraz ḥamle nizā^{c}ı eylediler.* 305a/17

ḥammāl *(A.) i.* Yük taşıyan, hamal. *Ben senüñ ḥammāluñ mıyam?* 311a/14

ḥammām *(A.) i.* Hamam. *İki-yüz-on arış ḳadd ü ḳāmet çekerdi, başı ḥammām ḳubbesinden büyük idi.* 310a/09

ḫāmūş *(F.) i.* Susmuş, sessiz.

ḫ. ol- Susmak. *Ejderhā-bend didükleri pehlevānuñ rikābında yürür ^{c}ayyārıyam, diyüp ḫāmūş oldı.* 304a/20, 312a/04

ḫān *(F.) i.* Hükümdar, hakan. *Türkistān Ḫān'ı olan Efrāsiyāb'a intisāb idelüm.* 291b/14

→ Efrāsiyāb Ḫ., Efrāsiyāb ibn-i Peşenek Ḫ., Mihrāc Ḫ., Peşenek Ḫ.

ḫançer *(A.) i.* Hançer. *Burzūy gördi ḫançer ile üzerine geliyor.* 320b/24, 320b/25

ḫ.-i ser-tīz Keskin hançer. *Elinde ḫançer-i ser-tīz, eṭrāfa baḳdı.* 295b/21

ḫ.-i āb-dār Keskin ve parlak hançer. *Hemān el ḫançer-i āb-dāra urdı.* 320b/23

***ḫançer-güzār** *i.* Hançer kullanan, cengâver. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend'üñ rikābında yürür bir ^{c}ayyār ṭarrār ḫançer-güzārı var idi.* 304a/05

→ dal ḫ. ol-

ḫandān *(F.) sf.* Gülen, şen.

→ şād u ḫ ol-

ḫāne *(F.) i.* Ev. *Köy evi n'olsa gerek ne-ḳadar büyük ve mükellef olsa yine şehr ḫānesi gibi olmaz.* 319a/12

→ dīvān-ḫ., gerdek-ḫ., mehter-ḫ.

ḥaps / ḥabs *(A.) i.* Dışarı çıkmasına izin vermemek üzere bir yere kapatma.

ḥ. eyle- Hapsetmek. *Üzerine düşüp iki elin ḳafasına bağladı ve getürüp ḥaps eyledi.* 309b/15, 311b/19, 311b/23

ḫāra *(F.) i.* Çok sert taş, mermer.

→ seng-i ḫ.

ḫarāb *(A.) i.* Harabe, harap.

ḫ. eyle- Yıkmak, harap etmek, bozmak. *Eger bu gidinüñ iki eli de ṣaġ olaydı, bu ki, dünyāda ġarīm olur bulınmazdı, belki dünyāy<ı> ḥarāb eylerdi.* 294a/17

ḫarāç *(A.) i.* Vergi.

***ḫarācī** Haraca bağlanmış. (?)

→ iḳlīm-i ḫ.

ḥarāret *(A.) i.* Sıcaklık, hararet. *Ol ellerinde olan ḳumḳumalar ile ṣuyı güneşüñ yüzine ṣaçup şemsüñ bir miḳdār ḥarāreti sākin oldı.* 315a/09, 315a/14

ḥ.-i tāb Işığın yaydığı sıcaklık. *Ḥarāret-i tābından bāl <ü> peri sūzān olurdı.* 309a/15

ḥarb *(A.) i.* Savaş, cenk.

→ ālāt-ı ḥ.

***harbī** *(A.) sf.* Savaşla ilgili.

→ ceng-i ḥ., kūs-ı ḥ.

ḥarc *(A.) i.* Harcama, masraf.

ḥ. it- Harcamak, masraf etmek. *Ḫurşīde Bānū'nuñ yolına bu ḳadar māl ḫarc idüp [c]asker çeküp geldüm.* 304b/24

ḥarçlıḳ *i.* Harçlık. *Bunı yol ḫarçlıġı eyle.* 303b/22

ḥareket *(A.) i.* **1** Davranış, davranma, hareket. *Hem gördi bunlar ḥareketlerine göre ḳuvvet-i ḳāhire vardur.* 292a/07, 292a/16

2 Yer değiştirme, kımıldama. *Aṣlā ne Ferāmurz'ı yirinden ḥarekete ḳādir olabildiler ve ne elinde olan cāmdan bir ḳatre bāde dökemediler.* 302b/21, 303a/01, 314b/18

ḥ. eyle- **1** Yola çıkmak. *Efrāsiyāb didükleri nā-bekār Türk ḥareket eylemiş.* 292b/12,

2 Davranmak, hareket etmek. *Aña göre ḥareket eyleñ.* 318a/25

3 Hareketlilik göstermek. *Ferāmurz ḳolları yirinden ḥareket eyledi.* 311a/09, 314b/17

ḥ. it- **1** Yerini veya durumunu değiştirmek, hareket ettirmek. *Ḳanda*

ḳaldı ki altumda olan ṣandalī bir cüz'ī ḥareket ide-bilürler! 302b/17, 302b/25

2 Davranmak. *Yā Pīrān, sen var ādāb-ile ḥareket idüp getür.* 318a/13

ḥarekete gel- 1 Hareketlenmek, hareketlilik göstermek. *Ol aṭa daḫı ḥarekete gelüp deryānuñ şiddeti artup ṭaġ gibi mevceler ẓāhir oldı.* 300a/01, 305b/02, 315b/05

2 mec. *kaba.* Cinsel organı uyarılmak. *Rüstem-i yek-dest'üñ bu arada [c]amūd-ı kāşānesi ḥarekete gelüp hemān Rüstem'üñ yanında ḳızı alt idüp der-kār olmaḳ diledi.* 291a/12

ḥ. e getür- Harekete geçmesini sağlamak, kımıldatmak. 302a/24

ḥarem *(A.) i.* Yalnız kadınlara mahsus bölüm. *[c]Aḳīm-nerre hemān furṣat bulup ḥarem çadırın ḳubbeden yarup ve Ḫurşīde Bānū<y>ı alup* 310b/03, 312b/22, 315b/03

Ḥarīr-i Tīran Yer adı. *Ḥarīr-i Tīran'da olurdı.* 297b/11

Ḥarīrī Teberān Şāh Kişi adı. Semensa Banu'nun kızi. *Ḥarīrī Teberān Şāh Perīnüñ ḳızıyam.* 299b/21

ḫarman *(F.) i.* Tahılı saptan ayırma işi, harman. *Bu ṭaġuñ firāzı yidi sekiz ḫarman cirmi ḳadar ṣaḥrā ve bu ṣaḥrāda bir lāne-i metīn var.* 313b/25, 314a/01

ḫāṣ *(A.) sf.* Bir kimseye mahsus, özel.

→ ḫil[c]at-ı ḫ., sarāy-ı ḫ.

ḥāṣıl *(A.) i.* Meydana gelme, olma.

ḥ. ol- 1 Meydana gelmek, ortaya çıkmak. *Ḳahramān-ı serv-i ḫırāmānı alup Nerīmān ḥāṣıl olduġın ve niçe zamān Nerīmān, Hind'i żabṭ idüp* 297a/06, 313b/05, 317a/21

2 Doğmak, doğmasına vesile olmak. *Bu didügüm Ḳuṭb-ı āteş-dem, anlardan ḥāṣıl oldı.* 299a/17

ḥ.-ı kelām Sözün kısası. *Ḥāṣıl-ı kelām gireni yıḳdı.* 293a/13, 307a/06, 319a/07

***ḥāṣılı** *(A.) zf.* Sonuç olarak, sözün kısası. *Ḥāṣılı Rüstem Kāvus'dan çıḳup ṭoġrı Zābil'e geldi.* 292a/20, 302b/01, 316b/01

ḫaṣm *(A.) i.* Düşman. *Bu [c]asker midür ḫaṣmuñ, hemān uralum!* 291b/01, 294a/01, 305a/21

ḥaṣr *(A.) i.* Sınır, had. *Ejderhā kemükleri yıġılmış ki ḥaddi ḥaṣrı yoḳ.* 314a/01

ḫāṣṣa *(A.) i.* Bir şeye veya bir kimseye mahsus olan, keyfiyet. *Hem levḥüñ daḫı ḫāṣṣası, fi'l-ḥāl, te'ṣīr idüp*

bunlaruñ derūnlarında olan ᶜadāvet tebdīl-i muḥabbet oldı. 312b/06

ḥāşā *(A.) ünl.* Asla, katiyyen, hiçbir zaman. *Ḥāşā ey ser-firāz-ı ᶜālem! Baᶜde'l-yevm Ḫurşīde Bānū benüm dünya āḫret hemşiyrem olsun.* 308a/11, 308b/19

ḥaşem *(A.) i.* Bir kimsenin yanında bulunanlar, ma'iyyet. *Efrāsiyāb ġayrı sarāyına muttaṣıl bir sarāy virüp ḫadem ve ḥaşem virdi.* 320a/22

ḥāşī *(A.) sf.* Huşû duyan.

→ resm-i pür-ḥ.-i kemālī

ḫaṭā *(A.) i.* Yanlış, yanlışlık. *Bir gün ᶜaḳlına gelüp, belki bir ḫaṭā ola ben de varup bile bulınayum.* 292b/10, 302b/23, 306b/14

ḫ. eyle- Yanlış hareket etmek. *Ne yavuz ḫaṭā eyledük!* 312b/04, 314a/17, 314a/24

ḫ. ir- Başına kötü bir iş gelmek. *Belki raḫşa bir ḫaṭā ire.* 306b/18

ḫ. it- Yanlış hareket etmek. *Amān ey dilāver-i ᶜālem, ḫaṭā itdük!* 312b/05

ḫātem *(A.) i.* Yüzük. *Tabutdan ṭaşra olan parmaġumda yidi kūşeli bir ḫātem vardur.* 298b/22, 299a/09, 318b/05

ḫ.-i Heft Yedi köşeli özel bir yüzük. 298b/22

ḫāṭır *(A.) i.* **1** Gönül. *Ḫāṭırumuz tesellī bulsun.* 312b/24

2 Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi, itibar. *Efrāsiyāb da nice itsün, ḫāṭırları var.* 292a/06

ḫ.ı için Gönlünü hoş etmek için, -nin hatrına. *Semendān Şāh daḫı Ferāmurz'uñ ḫāṭırı içün piyāde ḳarşu varup...* 308b/17

ḫ.ına gel- Unuttuğu bir şeyi hatırlamak. *Ammā babası Peşenek Ḫān'a eyledükleri ġulüv ḫāṭırına gelüp...* 317a/22

ḫ.ından git- Unutmak, aklından çıkmak. *Arada sūr ve Ḫüsrev ġā'ilesi olmaġla ḫāṭırından gitdi.* 310a/15, 316a/07

ḫ. ların ele al- Gönlünü hoş etmek, gönlünü yapmak. *Kāvus maġlūb olanları tesellī virüp ḫāṭırların ele aldı.* 293a/14

→ ḥāl ḫ. ṣoruş-

ḫāṭıf *(A.) sf.* Göz kamaştıran.

→ berḳ-i ḫ.

ḫatm *(A.) i.* Son.

ḫ. ol- Bitmek, sona ermek. *Bu ceng ibtidā nīze ile fetḥ olup ṣoñra düvāl ṭutuşmaġ-ıla ḫatm olur.* 307b/08

ḫaṭṭ *(A.) i.* Yazı. *Süleymān bin Devvār'uñ boynında levḥ-i zerrīn aşılup anı alup üzerinde olan ḫaṭṭa naẓar eyledi.* 298b/14, 298b/16, 303a/11

ḫattā *(A.) bağ.* Üstelik, bundan başka, hatta. *Ḫattā Rüstem ol maḥallde, bārgāhında yatup ḫāba varmışdı.* 294b/17, 307b/19, 320b/10

ḫavāle *(A.) i.* Atma, fırlatma.

ḫ. eyle- Savurmak, yöneltmek. *Tīġın ᶜuryān idüp Ferāmurz'a ḥavāle eyledi.* 302a/06, 311a/24, 320b/25

ḫ. it- Savurmak, yöneltmek. *Ḫamlenüñ güci budur kim hem ḫaṣma ālāt ḥavāle ide ve hem ḫaṣmuñ ālātın redd ide.* 305a/21

ḫavāṣ *(A.) i.* İleri gelenler, seçkin sınıf. *Şu tüyleri yidi dāne oṭaġa yapup baᶜż<ī> ḫavāṣ içün ṭılısmāt eyle.* 315b/12

Ḫāver / Ḫāver-zemīn Yer adı. Hüsrev'in ülkesi. *Tā kim Ḫāver-zemīn'i gördiler, deryā-yı muḥīṭı geçüp Ḫāver-zemīn'üñ ḳarasına indiler.* 300a/07, 310a/02, 315b/22

→ ᶜasker-i Ḫ., ᶜazm-i sipāh-ı Ḫ. eyle-, ṣāḥib-ḳırān-ı Ḫ.

***Ḫāverī** Haver'e mensup olan, Haverli. *Ḫāverīler Ḫüsrev bār-gāhına cemᶜ olup* 305b/22

→ Kührāsb-ı Ḫ.

ḫavf *(A.) i.* Korku. *Ṭūs'uñ da ᶜaḳlı başına gelüp Rüstem'üñ ḫavfından raḫşına süvār olup bir cānibe ḳaçdı.* 294b/22, 304b/15, 312a/21

ḫ. eyle- Korkmak. *Ben saña iltiyām eyledügüm senden ḫavf eyledügümden midür?* 295b/11, 314a/13

ḫ. it- Korkmak. *Yā Sām-süvār varmış da, sen anuñ nebīresi degül misin? Hemān ḫavf idüp gitmedüñ.' dirler.* 313b/16

ḫ. a düş- Korkuya kapılmak. *Şimdi Ferāmurz'ı görince Ḳahramān ṣanup ḫavfa düşdi.* 311a/03

havl *(A.) i.* Korku.

→ cān ḥ. ile

ḥavż *(A.) i.* Havuz. *Her bıñaruñ öñinde bir ḥavż var.* 314b/19, 314b/19, 314b/20

hāy *(F.) ünl.* Eyvah, hay, hey. *Hāy nā-bekār, geldi, şimdi beni, amān virmez, ḳatl ider!* 294a/02, 302a/05, 318a/16

hāy hūy *yan.* Kargaşa,gürültü, hayhuy. *İki ᶜaskerden bir hāy hūy ḳopdı.* 294a/04, 306a/24, 309b/09

ḥayāt *(A.) i.* Dirilik, canlılık, hayat.

→ āb-ı ḥ.

Hāye Yer adı.

→ şehr-i H.

ḫayf *(A.) i.* Haksızlık, zulüm. *Ol-zamāndan beri pādişāhumuzuñ Sührāb'a ḫayfi vardur.* 318a/22

ḫ. ol- Yazık olmak, ziyan olmak. *Ferāmurz'a bir ḫaṭā vāḳiʿ oldı ise ḫayf oldı.* 306b/14

ḫayır *(A.) ünl.* "Öyle değil, olmaz, yok, asla" anlamlarında olumsuzluk, ret ve inkar bildirir. *Ṭūs "Ḫayır pādişāhum, buyuruñ." didi.* 294b/04, 301a/19, 312b/13

ḫayr *(A.) i.* İyi ve makbul olan hal ve iş, iyilik, fayda. *Zīrā bir ḫayrın ve şerrin bilmez ḥerīfdür.* 292b/02, 296b/21, 299a/08

ḫ. it- Fayda sağlamak. *Birḳaç kerre geldi, ne ḫayr itdiyse bunda daḫı anı ḫayr ider.* 292a/18

hayḳır- Bağırmak, feryat etmek. *Rüstem-i yek-dest cān acısı ile öyle bir hayḳırış hayḳırdı.* 294b/16, 316b/01, 318a/14

hayḳırış i.Haykırma sesi, feryat. *Rüstem-i yek-dest cān acısı ile öyle bir hayḳırış hayḳırdı.* 294b/16

ḫaylī *(F.) sf.* Birçok, epey, oldukça fazla. *Ferāmurz ḫaylī mesāfe gidüp bir şikāra rāst gelmedi.* 300a/11, 304a/06

ḫayme *(A.) i.* Çadır. *On iki biñ ᶜaskere yeticek ḳadar ālāt-ı ceng kodum ve ḫayme ve seksen ṣanduḳ cevāhir ḳodum.* 299a/07

ḥayrān *(A.) i.* Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden kimse.

ḥ. ḳal- Çok beğenmek. *Ammā Ferāmurz bu ḥüsn-i cemāle ḥayrān ḳalup ṭaṣvīrde gördigi gibi buldı.* 309a/16, 315a/17

ḥ. ol- Çok beğenmek. *Erbāb-ı meclis ḥayrān oldılar.* 294a/14, 305a/11, 315b/10

ḥayret *(A.) i.* Şaşma, şaşırma.

ḥ.e dal- Şaşırmak. *Rüstem ġayrı ḥayrete dalup tevbe ve istiġfār eyledi.* 291a/05

ḥ. e var- Şaşırmak. *Ferāmurz daḫı bu ḥāli görince ḥayrete varup Ḫüsrev'üñ ḳuvvetine hezār taḥsīn ve āferīn eyledi.* 306a/24

ḥāżır *(A.) i.* Bir işi için gerekli ve her türlü şeyini tamamlamış olan. *Ḥāżır ve*

müheyyā sabāḥa muntaẓır oldı. 308b/11

ḥ. it- Hazır duruma getirmek, hazırlamak. 308b/09, 316b/14, 320b/14

ḥ. ol- Hazır durumda bulunmak. *Yā Kāvus, vaḳt ki ḥāżır ol, filān maḥalle gelüp sañā bu nāmeyi gönderürem.* 292a/15, 301b/11, 315b/23

ḥ. eyle- Hazırlamak. *Ḳırḳ biñ ᶜasker-i Ḫāver-zemīn ḳonacaḳ yir ḥāżır eylediler.* 308a/19

ḫazīne *(A.) i.* Hazine. *Ḫazīne açup cevāhir çıḳarup ṭabaḳlara ṭoldurdılar.* 296b/15, 302a/20, 303b/01, 313b/02

***ḫazīne-dār** *(A.) i.* Hazineyi muhafaza eden kimse. *Ḫazīne-dārına fermān eyledi.* 308b/08, 319a/05, 319a/08

ḥażm *(A.)* i. *mec.* Taşıyabilme ve idare edebilme gücü. *Birden çoḳ virse şaşar, anuñ-içün böyle ḥażmına göre virdi.* 319a/07

ḥ. olın- *mec.* Ses çıkarmadan kabul edilmek. *Rüstem-i yek-dest'üñ murādı iş görmekdür, ḳıṣa ve ᶜamūd da ḥażm olınacaḳ ᶜamūd degül.* 291a/14

ḥażret *(A.) i.* Şahıs veya kutsal sayılan varlık isimlerinin başına getirilip Farsça isim tamlaması şeklinde kullanılır ve saygı ifade eder. *Ḥażret-i Ḫıżır, Ḥażret-i Süleymān, Ḥażret-i Şīt.*

Ḥ.-i Dāver Hazret-i Muhammed (s.a.s) *Ḥażret-i Dāver'e ṣalavāt u ṣelāmdan-ṣoñra...* 300b/18

ḥ.leri İsim ve unvanların sonuna saygı sözü olarak getirilir. *Bārī Teᶜālā Ḥażretleri* 299a/18, 314b/07

ḥaẕẕ *(A.) i.* Bir şeyin insana verdiği hoşa giden tatlı duygu, zevk.

ḥ. eyle- Hoşlanmak, zevk almak. *Kāvus-ı Kāmrān bundan ḥaẕẕ eyledi.* 293b/12, 294b/25

ḥ. it- Hoşlanmak, zevk almak. *Ḫüsrev, bu ḫaberden ḥaẕẕ idüp ġā'ibāne semᶜ ile Ḫurşīde Bānū'ya ᶜāşıḳ oldı.* 303b/18, 308b/05, 312b/07, 314b/05

hedāyā *(A.) i.* Hediyeler. *Birāderi Kereşyūz'ı biraz hedāyā ile Kāvus ṭarafına gönderdi.* 295a/07, 308b/09, 317a/13, 317a/13

hediyye *(A.) i.* Hediye, armağan. *Ṣāḥib-ḳırān-zādeye bu luṭf-ı kerem ᶜivaż bir hediyyemüz yoḳdur ki vireyüz.* 297a/10

heft *(F.) sf.* Yedi.

→ Ḫātem-i H.

ḥekīm *(A.) i.* Tıp doktoru, tabip.

→ Mihrān Ḥ.

helāk *(A.) i.* Mahvolma, yok olma.

h. eyle- Mahvetmek, yok etmek, öldürmek. *Rüstem-i yek-dest'i bir taḳarrüb ile helāk eyleye.* 291a/21, 302b/23, 319b/22

h. it- Mahvetmek, yok etmek. *Rüstem-i yek dest, tekrār raḫşın helāk idüp hemān Sām-ı pīl meydāna girdi.* 293b/04, 298a/18

h. ol- Mahvolmak, yok olmak, ölmek. *Rüstem gelüp gördi Rüstem-i yek-dest helāk olmış.* 294b/23, 303a/13, 318a/17

ḥelāl *(A.) i.* Dinen yasak ve haram olmayan şey. *Saña ḳanum ve ḳatlüm ḥelāl olsun.* 319b/16, 319b/16

ḥelālleş- Karşılıklı olarak haklarını birbirine bağışlamak, helal etmek. ehli *Ḫurşīde Bānū ile daḫı ḥelālleşdi.* 313b/22

hele *(F.) zf.* **1** Nihayet. *Hele ṣuyı geçdiler, ᶜazm-ı rāh eylediler.* 291a/06, 300b/13, 310b/09

2 Dikkati çekmek için söylenen bir söz. *Hele ey pehlevān-ı ᶜālem, buyuruñ, ḳırılursa uġur olsun.* 301a/22, 301a/25, 301b/01,

3 Hiç olmazsa. *Ferāmurz daḫı tīzdür, aḫşāma dek ṣabr eyledi ammā hele biraz görişüp yine ṭaşra çıḳdı.* 315b/05

hem *(F.) zf.* **1** Hem, ayrıca, üstelik. *Hem ol diyārda güzelce ḳızlar çoḳdur.* 291a/24, 301b/06, 312b/05

2 Birden fazla işin birlikte yapıldığını veya birden fazla şeyin bir arada bulunduğunu gösterir. *Hem maᶜşūḳuñ Ḫūrşīde Bānū'yı alsa gerek ve hem ṣandalīne oturdı.* 301b/10, 305a/21, 314b/08

hemān *(F.) zf.* **1** Hemen, derhal, o anda. *Hemān Rüstem'üñ yanında ḳızı alt idüp der-kār olmaḳ diledi.* 291a/12, 291a/19, 319b/04

2 Öyle, öylece. *Ṭūs, hemān ol ṭaşı Rüstem-i yek-dest'üñ kellesine ḫaṭā ile bıraḳdı.* 294b/15,

3 Artık. *Olsun oġlancuḳ, hemān sen ne eylerseñ ben daḫı öyle eylerem.* 291b/21, 296b/06, 316a/11

hemşīre *(F.) i.* Kızkardeş. *Baᶜde Ḫurşīde Bānū benüm hemşīrem olsun.* 305a/15, 308a/12

→ dünya āḫret h.m olsun

hemvār *(F.) sf.* Uygun, düzgün.

→ nā-h.

hendek *(A.) i.* İki tarafı yüksek, uzunlamasına derin çukur, hendek. *Bil zemīni yarup ala tarlanuñ öbir başına varınca ḥendek miṣāli ayırur.* 318a/02

henüz *(F.) zf.* Daha şimdi, yeni. *Gördi daḫı henüz öldürmişler.* 298a/17, 305a/10

hep *zf.* Her zaman, daima. *Bu ḫaberler ise hep Behmen'e varurdı.* 303a/03, 309a/02

2 Herkes, bütün. *İşte hep gördiñüz ki Ferāmurz ile muḳaddem ḳavl idüp ḳırḳ gün ceng eyledük.* 308a/23,

her *(F.) sf.* Bütün, cümle, her, her bir. *Rüstem ise her gice tenbīh eylerdi.* 293a/23, 298b/23, 299a/20

h. biri Teker teker, hepsi. *Her biri bir tedbīr idüp, āḫir, didiler.* 294a/25, 298b/11, 298b/21

h. ḳanda Her nereye, her nerede. *Her ḳanda giderseñüz bile giderüz.* 308b/04, 310a/11

h. kim Hangi kimse ki. *Īrān pehlevānlarından her kim meydāna girdi ise ser-nigūn eyledi.* 293a/20, 300b/20, 304a/25

h. ne Hangi, hangi şey ki. *Buyuruñ, her ne cevābuñuz var ise icrā idelüm.* 301a/21, 302a/19, 307a/15

h. ne zamān Her seferde, her defada. *Ol dilāver her ne zamān gelüp Ḳırṭās'ı ḫalāṣ eylerse siz daḫı ol-zamān āzād oluñ.* 312a/01, 313a/13, 318b/06

→ be-h.hāl

ḥerīf *(A.)* i. *kaba.* Adam. *Zīrā bir ḫayrın ve şerrin bilmez ḥerīfdür.* 292b/02, 294a/18, 319b/07

herkes *(F.) zm.* Kim varsa hepsi, mevcut olan bütün insanlar. *Bunda bir ḥāl vardur diyüp herkes bir sözde.* 294a/11, 309b/06, 316a/17

ḥesāb *(A.) i.* **1** Tahmin, önceden verilen hüküm. *O ḥesāb bu ḳıyāsa degüldür, zīrā bu burūcāt ḥesābıdur.* 314b/23, 314b/23

2 Sayı. *Ol-ḳadar geldiler kim ḥadd ḥesābın Allāh'dan ġayrı kimse bilmez.* 296a/13

heşt *(F.) sf.* Sekiz.

***heşt-pā** "Sekiz ayaklı" Ahtapot.

→ ser-i h.-yı ᶜifrīt-ẕāt

havā *(A.) i.* Hava, gök. *nā-gāh havānuñ yüzinde allı yeşilli buluṭlar ẓāhir oldı.* 313a/01, 313a/02, 314a/06

***hevā-dār** sf. Havası bol, iyi hava alan. *Hemān Ḳuṭb-ı āteş-dem üzerine süvār*

oldı ve bir havā-dār yay muḥīṭ üzerinden ᶜazm-i Hind eylese gerek. 299b/14

hevā *(F.) i.* Heves, istek, arzu.

→ ber-h., ber-h. ol-

hey *ünl.* Seslenmek ve bir kimsenin dikkatini çekmek için kullanılır. *Hey oġlancuḳ, yā sen baş belāsı imişsin.* 291a/03, 301b/23, 318b/21

heybet *(A.) i.* Etkili görünüş, ululuk, azamet, heybet. *Bir mirrīḫ-ṣıfât nev-cıvān; ammā heybetinden yüzine baḳılmaz.* 304a/22, 310a/09, 312a/23,

hey'et *(A.) i.* Şekil, görünüş. *Üzerinde zer-i aḥmerden ᶜaḳreb hey'etinde kilidi vardur.* 298b/20, z311a/05

→ ṣāḥib-ḳırān-ı h.

hezār *(F.) zf.* Binlerce. *Ḫüsrev'üñ ḳuvvetine hezār taḥsīn ve āferīn eyledi.* 306a/24

hezīmet *(A.) i.* Bozgun, yenilgi.

h. bul- Mağlup olmak, yenilmek. *Ejderserler ol ḥāli görince ġayrı hezīmet bulup deryāya firār eylemege başladılar.* 296b/11

hezūrāt (?) *...cānı acımış aç uyuz Tātār nekbetleri lisānlarına gelen hezūrātı yidiler.* 317a/21

ḥıfẓ *(A.) i.* Saklama, muhafaza. *Bir ḫoşca taḳayyüd-i tām ile bār-gāhı ḥıfẓ <u> ḫırāset üzre ol!* 309b/07

ḥ. eyle- Korumak, muhafaza etmek. *Al şu tüyleri, eyüce ḥıfẓ eyle.* 314b/03

ḥ. it- Korumak, muhafaza etmek. *Bu levḥi ḥıfẓ idesin.* 312b/01

ḫırāset *(A.) i.* Bekleme, koruma. *Göreyüm seni, bir ḫoşca taḳayyüd-i tām ile bār-gāhı ḥıfẓ <u> ḫırāset üzre ol!* 309b/07

ḫışm *(A.) i.* Kızgınlık, öfke, hışım. *"İmdi, ey ḳaltaban Türk, ḥamle eyle eger āhū almaḳ ḥācetüñ ise!" diyüp ḫışmla Bilsem'e bir baḳış baḳdı.* 295b/13, 314a/18, 314a/20

ḫıyār *(F.) i.* Hıyar. *Behmenin ḳılıc ṭutan bilegüñden ḳavrayup öyle ṣıḳdı kim parmaḳları toḫumlıḳ ḫıyāra döndi.* 302a/10

→ mānend-i ḫ.

Ḫıżır / Ḫażret-i Ḫıżır / Ḫıżır Nebī / Ḫıżır-zinde Kişi adı. *Fermān-ı İlāhī ile Ḫażret-i Ḫıżır irüp Ferāmurz'ı ḳapup bir yire ḳoydı.* 298a/24, 299a/21, 314a/20

hībe *(A.) i.* Malını karşılıksız olarak verme, bağışlama.

h. eyle- Bağışlamak, karşılıksız olarak vermek. *Şol düşen perrleri bana hībe eyle.* 314a/25

ḥicāb *(A.) i.* Utanma, mahcubiyet. *Semendān Şāh ḥicābından eyitdi.* 309b/17

ḥ. eyle- Utanmak, sıkılmak. *Semendān Şāh, Ferāmurz'uñ böyle didügünden ḥicāb eyledi.* 301b/23

hīç *(F.)* **1** *sf.* Hiçbir. *Yā buña hīç çāre yoḳ mıdur.* 316a/06

2 Bir işin herhangi bir zamanda yapılıp yapılmadığını sormak için soru cümlelerinde kullanılır. *Ammā hīç birāderüñ Serṭān-nerre'nüñ ḥālinden ḫaberüñ var mıdur?* 297b/13, 310a/19, 310b/11

3 Soru cümlelerinde verilen hükmün kesinlikle sözkonusu olamayacağını anlatır. *Pādişāhum, hīç böyle çürük yayı ādem şarṭa mı ḳor?* 302b/02, 302b/25

ḥikāyet *(A.) i.* Hikaye.

ḥ. olın- Anlatılmak. *Ammā rāvī eydür, muḳaddemā ḥikāyet olındı.* 309b/01

ḥikmet *(A.) i.* **1** Sebep. *Ḥikmeti budur ki şemsüñ maṭla'ı bu araya yaḳındur, sebebi oldur.* 313b/04

2 Cenabıhakk'ın her şeyi yerli yerince yaratma, her şeyi layık olduğu yere koyma sırrı. *Ferāmurz Ḥaḳḳ'uñ ḥikmetine māt ve ḥayrān ḳaldı.* 315a/17

ḥ.-i Ḫudā Allah'ın hikmeti. *Ḥikmet-i Ḫudā, oturdugı yir bir orman kenārı idi.* 295a/20, 298a/15, 309b/05

→ verā-yı perde-i ḥ.

ḥīle *(A.) i.* Aldatma, oyun, hile.

ḥ. eyle- Aldatmak, hile yapmak. *Senüñle bizüm ṣulḥumuz müddeti daḫı tamām olmadı, yine ne ḥīle eyleseñ gerek?* 292b/20

ḫil'at *(A.) i.* Padişah tarafından mükafat için verilen kaftan, teşrifat kaftanı. *Ammā gine 'aḳlın başına cem' idüp Rüstem'e ḫil'at virdi.* 292a/17, 294b/04, 301a/05

ḫ.-ı ḫāṣ Özel, has hil'at. *Efrāsiyāb daḫı Rüstem-i yek-dest dönince ḫil'at-ı ḫāṣ giydürüp 'aẕīm iltifātlar eyledi.* 293a/15, 308b/23

ḫ.-ı fāḫir / fāḫire Çok kıymetli kaftan. *Selīm Şāh, ḫil'at-ı fāḫire giyürüp bundan-ṣoñra ġayrı 'işrete başladılar.* 297b/04, 302b/03, 308b/25

ḫ.-ı zībā-ı girān-bahā Çok değerli, kıymetli kaftan. *Ferāmurz'a iki ḫoş ḫilʿat-ı zībā-ı girān-bahā giydürüp ġayrı ʿişrete başladılar.* 303a/02

ḫimāye *(A.) i.* Koruma, himaye.

→ ser-i ḫ.

himmet *(A.) i.* Bir kimseye yapılan manevi yardım, iyilik, himmet. *Pederi Rüstem'üñ elin öpdi, himmet ve ḫayr duʿā ṭaleb idüp gelüp gitmiş-idi.* 295a/19

ḫīn *(A.) i.* Zaman, vakit.

ḫ.-i inzāl Boşalma anı. *Ḥīn-i inzālde raḥm-ı mādere bir dürr-i yektā düşdi.* 309a/23

Hind / Hindistān Yer adı, Hindistan. *Yoḳ, biz Hind'den gelürüz.* 291b/04, 309a/24, 317a/10

ʿazm-i Hind eyle- Hindistan'a yönelmek, gitmek. *Ol gelen elçi vezīr ile ʿazm-i Hind eylediler.* 296a/02, 299b/14, 299b/25

ḫīrelen- Gözleri kamaşık ve donuk hale gelmek. *Ferāmurz'uñ gözleri ḫīrelenüp bir zamān baḳmaġa ḳādir olamadı.* 309a/13

ḥiss *(A.) i.* Dış dünyaya ait etkileri beş duyu yoluyla idrak etme.

ḥ. eyle- Tahmin etmek, sezmek, fark etmek. *Ferāmurz ḥiss eyledi ki bu pādişāhlardur.* 296b/09

ḥiṣṣe *(A.) i.* Pay, nasip. *Gelüp sen de ḥiṣṣeñi alursın.* 304b/08

***ḥiṣṣe-dār** *i.* Herhangi bir şeyde hissesi olan, ortak.

ḥ. it- Ortak etmek. *Andan Feylesūf'a varup dīvānı cümle ḥiṣṣe-dār idüp üleşdürdi.* 303b/02

***ḥiṣṣe-mend** Hissesi olan, hisse sahibi.

ḥ. ol- Pay sahibi olmak, ders almak.. *...seyr u seyāḥatüñüzden naḳl idüñ, biraz işidüp ḥiṣṣe-mend olalum.* 315b/08

ḫiṭāb *(A.) i.* Sözü veya yazıyı bir kimseye yöneltme.

ḫ. it- (Birine) Söz söylemek. *Ḫüsrev bunlara ḫiṭāb idüp eyitdi.* 308a/23, 313a/09, 314a/17

ḫizmet *(A.) i.* Birinin işini görme, başkalarına ait yapılması gereken günlük işleri yapma. *Efrāsiyāb daḫı onlara ḫizmetler muḳābelesinde birer ḳalʿa örüp şāh eyledi.* 291b/06, 297a/01, 308a/24

ḫ. it- Başkalarının işini yapmak, iş görmek. *Efrāsiyāb'a muḳaddemā nice ḫiẕmetler itmişler idi.* 291b/06

ḫ.inde ol- …için gereken her şeyi yapmaya hazır olmak. *Kendüye ḳul olup ḫiẕmetinde olınca ḳul oluram.* 304b/16, 305a/03

***ḫiẕmet-kār** Hizmet eden kimse, hizmetçi. *Varuñ, bańa ol ḫiẕmet-kārı olan Behmen-i yek-ḍarbı daᶜvet eyleñ.* 294a/09

→ maḳām-ı ḫ.

ḫod *(F.)* **1** *sf.* Kendi. *Anuñ ḫod murādı "Rüstem'üñ ḥaḳḳından gelsün." dir idi.* 294b/25

2 …de. *Bunlar ḫod eski münāfiḳlardur eyitdiler.* 317a/25

-ḫor *sf.* Sonuna geldiği kelimelere "yiyen, içen" anlamı katarak Farsça birleşik sıfatlar yapar.

→ Cabbār-ı merdüm-ḫ.

ḫoş *(F.)* **1** *zf.* Güzel, hoş. *Ḫoş, ben kendüm helāk eylerem.* 302b/23, 307b/16, 310a/12

2 sf. Güzel, hoş. *Ferāmurz'a iki ḫoş ḫifᶜat-ı zībā-ı girān-bahā giydürüp ġayrı ᶜişrete başladılar.* 303a/02

ḫ. geldüñ Gelen bir kimseye söylenen karşılama sözü. *Ḫoş geldüñ pehlevān!* 295b/04, 308b/23, 320b/19

ḫ. imdi Artık, bundan sonra. *Ḫoş imdi pādişāhum, hem görelüm ne ẓuhūr ider!* 294b/11, 293b/18, 295b/01, 296a/11

→ nā-ḫ.

***ḫoşca** *zf.* Güzel ve iyi bir biçimde, iyice. Göreyüm seni, bir ḫoşca taḳayyüd-i tām ile bār-gāhı ḥıfẓ <u> ḫırāset üzre ol! 309b/07

Ḫudā *(F.) i.* Allah. *Görelüm Ḫudā ne gösterür.* 292a/25, 301b/17, 313b/17

→ Cenāb-ı Ḫ., ḥikmet-i Ḫ., nām-ı Ḫ., tevekkül-i ber-Ḫ. it-

ḫulāṣa *(A.) zf.* Sözün kısası. Ḫulāṣa, ṣıḥḥatüñ gine Ḫālıḳ-ı bī-çün bilür ve's-selām. 295a/15, 309b/21

ḫ,-i kelām Sözün kısası, kısacası. *Ḫulāṣa-i kelām, yidi gün Rüstem-i yek-dest ile Rüstem ceng eyledi.* 293b/21, 301b/02, 317a/09

ḫulūṣ *(A.) i.* Halis ve saf olma, kalp temizliği. *Ġayrı Ferāmurz'a ṣıdḳ u ḫulūṣ ile bende oldı.* 312b/16

Ḫumā Yer adı.

→ nehr-i Ḥ.

Hümān Kişi adı. Efrasiyab'ın askerlerinden Pîrân-ı Veyse'nin kardeşidir. *Hemān Hümān at sürüp oġlana ṭoġrı yüridi.* 318a/05, 318a/08, 318a/12

ḫumār *(A.) i.* İçkiden sonra gelen baş ağrısı ve sersemlik.

→ def^{c}-i ḫ., def^{c}-i ḫ. eyle-

ḫūn *(F.) i.* Kan.

→ gözleri ṭās-ı pür-ḫ.a dön-, Ḳātil-i ḫūn-āşām, Rüstem-i Ḫūn-rīz, şeb-ḫ. eyle-, tīġ-ı tīz-ḫ.-rīz

ḫurd *(F.) sf.*. Kırılmış, parçalanmış.

ḫ. eyle- Parçalamak, kırmak, öldürmek. *Ḳapup ^{c}amūdı Ferāmurz'uñ üzerine yüridi kim urup ḫurd eyleye.* 298a/09

ḫ. it- Parçalamak, kırmak. *Müşt ile ḫurd idüp ḳapuyı açasın.* 298b/20, 303b/07

ḫ. ol- 1 Parçalanmak, dağılmak. *Gürz sipere indükde siper ḫurd olup Bilsem cān ḥavliyle baş ḳaçurup...* 295b/18

2 Ölmek. *Gördi, oġlı, miyānına varınca ḫurd olmış.* 298a/16

***ḫurd-ḫām** *(F.)* Hurda haş vaziyette, un ufak durumda.

ḫ. eyle- Parçalamak, kırmak. *Öyle bir ^{c}amūd urdı kim Ḳırnāṭıs'ı biline varınca ḫurd-ḫām eyledi.* 298a/12

ḫ. it- Öldürmek. *Hem Ferāmurz'ı ve hem Semendān'ı birer ^{c}amūd ile ḫurd-ḫām idüp Bānū<y>ı alur gelürem!* 310a/22

ḫ. ol- Ölmek. *Aşaġa ejderhā indükde ḫurd-ḫām oldı.* 314a/10, 320a/15

ḫūrşīd *(F.) i.* Güneş.

ḫ.-perest Güneşe tapan. *Bir pādişāhı vardur adına Münīr Şāh dirler, ḫūrşīd-perestdür.* 300a/23

Ḫūrşīde Bānū / Ḫurşīde Bānū bint-i Semendān Şāh Kişi adı. Semendan Şah'ın kızı, Feramurz'un karısı. Hüsrev ile Feramurz onun için dövüştüler. Feramurz Hüsrev'i yendi. *Perde-i ^{c}işmetinde bir duḫter-i pākīze-aḫterüñ var imiş, adına Ḫūrşīde Bānū dirler imiş.* 300b/20, 312b/20, 315b/24

ḫuṣūṣ *(A.) i.* Konu, iş, keyfiyet.

→ bā-ḫ.

***ḫuṣūṣā** *(A.) zf.* Bilhassa, ayrıca. *Ḫuṣūṣā, Ferāmurz, pederinden-ṣoñra, niçe zamān ṣāḥib-ḳırān olup* 301a/01

hūş *(F.) i.* Akıl, şuur.

→ bī-h., bī-h. eyle-, bī-h. ol-

Hūşeng Kişi adı. Efrasiyab'ın adamlarından biri. Siyamek'in kardeşi. *İkisi de birāderler idi. Birine Hūşeng, birine Siyāmek dirlerdi.* 291b/06, 292a/03, 292a/08

→ Ḳal^{c}a-i H.

ḥużūr *(A.) i.* Rahatlık, huzur. *Bu nā-bekār arada żāyi^{ç} olmaduḳca bize ḥużūr yoḳdur.* 294a/24

ḥücre *(A.) i.* Dışarı ile ilgisi mümkün mertebe az olan küçük oda, odacık. *Gördi, ḳarşuda ḥücreler var.* 298b/09, 310b/18, 312a/15

hücūm *(A.) i.* Saldırı, saldırma.

h. eyle- Saldırmak, hücum etmek. *Bunlar ṣoñra kendülere geldi, Ferāmurz üzerine hücūm eylediler.* 296b/03, 303a/21, 316b/08

ḥükemā *(A.) i.* Hakîmler, ilim adamları. *Çābulḳā'nuñ orta yirinde bir ḳubbe var, kimse bilmez içinde ne vardur, ancaḳ ḥükemā daḥme dirler.* 301b/15

ḥükm *(A.) i.* Emir, hükümranlık. *Bundan-ṣoñra Behremān, pāy-ı taḥtın ḥükmin icrā ider.* 303b/15

ḥ. it- Hüküm sürmek. *Efrāsiyāb ibn-i Peşenek Ḫān dīvān idüp ḥükm-i ḥükūmet iderken* 317a/17

ḥükūmet *(A.) i.* Güç, kuvvet, hükumet.

ḥ. it- Hüküm sürmek. *Efrāsiyāb ibn-i Peşenek Ḫān dīvān idüp ḥükm-i ḥükūmet iderken* 317a/17

hümāyūn *(F.) sf.* Padişaha, padişahlığa ait.

→ sūr-ı h. it-

hüner *(F.) i.* Marifet, hüner. *Erbāb-ı dīvān, Ferāmurz'dan bu hüneri görince taḥsīn eylediler.* 302a/12, 304a/23, 309a/04

ḥüsn *(A.) i.* Güzellik. *Ḥüsn ilinüñ pādişāhı, melāḥat mülkinüñ māhı idi.* 296b/25, 300a/14, 305a/11

h. <ü> cemal Güzellik. 300b/02, 309a/16

h. i ihtiyaruñuz Güzel seçim. *Ḥüsn-i iḫtiyāruñuz ile eger benümle berāberce olup...* 308b/01

Ḫüsrev / Ḫüsrev-i dilāver-i zūr-mend Kişi adı. *Bir oġlı oldı, adını Ḫüsrev ḳodılar-ıdı.* 303b/12, 307a/09, 316b/10, 307b/18

→ dīvān-ı Ḫ.

Ḫüsrev-i ejderhā-bend / Ḫüsrev-i ejderhā-bend ibn-i Behremān ibn-i Ehremān ibn-i Ḳahramān Kişi adı. Behreman'ın oğlu, Ehreman'ın torunu. Haver-zemin ülkesinin sultanı. *Ḫāver-zemīn sulṭānı ve ṣāḥib-ḳırānı Ḫüsrev-i ejderhā-bend,*

ki laḳabına Dalu'l-ᶜaẓm dirler. 300b/02, 308a/15, 317a/04

ḥᵛāce *(F.) i.* Hoca, müderris, muallim.

ḥ.-i ᶜilm-i ledün Din âlimi. *Ol maḥall ḥᵛāce-i ᶜilm-i ledün Ḫıżır-zinde ẓāhir olup* 314a/16

ılġar *i.* At sürüsü. *Giden ādem ılġar ile Zābil'e gelüp Rüstem'e buluşdı.* 317b/09, 320b/15

ı. it- Atla hücum etmek. *Hemān ılġar idüp benüm zor üzerine büridi* 317b/08

ırak̲ i. Uzak. *Siz bir miḳdār ırak̲dan seyr idiñüz.* 303a/15

ᶜırż *(A.) i.* Namus, şeref. *Tūrān pehlevānlarınuñ ᶜırżı şikest olur.* 319a/25, 301a/18, 318a/09

ışmarla- Bir şeyin alınmasını bir kimseden istemek, sipariş etmek. *Ḳuṭb'a süvār olup Surḫāb'a eşyāyı ışmarladı.* 301a/07, 319a/10

ᶜıyāl *(A.) i.* Aile reisinin geçimlerini sağlamak zorunda olduğu kimseler, çoluk çocuk.

→ ehl ü ᶜı.

ᶜıyş *(A.) i.* Yiyip içme, zevk u safa.

ᶜı. u nūş Yeme içme, içki içme. *Andan ālāt-ı meclis gelüp ele cām alup ᶜıyş <u> nūşa başladılar.* 317a/06

ᶜı. u nūş eyle- Yemek, içmek, içki içmek. *İşte bu üslūb üzre ḳırḳ gün ḳırḳ gice yidiler içdiler, ᶜıyş <u> nūş eylediler.* 309a/08

ᶜı. u 'işret eyle- Yemek içmek, içki içmek. *Ferāmurz birḳaç kerre ol vādīlerde şikāra çıḳup ᶜıyş <u> ᶜişret eyledi.* 297b/05

ᶜibādet *(A.) i.* İbadet. *Kendi ḳalḳup ᶜibādet bār-gāhına girüp* 307a/13

ᶜi. eyle- İbadet etmek. *Ṣabāḥa dek ᶜibādet ve niyāz eylediler.* 307a/14, 308b/12

ᶜi. it- İbadet etmek. *Ferāmurz yirinden ṭurup ᶜibādetin idüp biraz defᶜ-i ḫumār eyledi.* 300a/10

ibn *(A.) i.* Oğul.

→ Rüstem i.-i Zāl

İbrāhīm / Ḥażret-i İbrāhīm Kişi adı. İbrahim peygamber.

→ şerīᶜat-ı İ.

ibrām *(A.) i.* Israr etme, üstüne düşme.

i. eyle- Israr etmek. *Ferāmurz'uñ ibrām iḳdām eylemesine taḥammül idemeyüp alup içdi.* 297a/21

i. it- Israr etmek. *"Rüstem saña ᶜitāb iderse ben ḫalāṣ iderüm." diyüp ibrām itdi.* 294b/10

ibṭāl *(A.) i.* Hükümsüz bırakma, bozma.

i. eyle- *Ferāmurz İsm-i aᶜẓam oḳıyup siḥrin ibṭāl eyledi.* 299b/19, 301a/02

ibtidā / iptidā *(A.) i.* **1** Başlangıç, ilk. *Rüstem başladı Rüstem-i yek-dest ṣadedin naḳl itmege, ibtidādan intihāya varınca naḳl eyledi.* 294a/13, 307b/04, 308a/03

2 Önce, ilk olarak. *Bu ceng ibtidā nīze ile feṭḥ olup ṣoñra düvāl ṭutuşmaġ-ıla ḫatm olur.* 307b/07, 307b/01, 309a/22

icābet *(A.) i.* Kabul etme, razı olma, uyma.

i. it- Kabul etmek. *Ferāmurz icābet idüp Cezīre-i Siyāh'a gelüp yanaşdılar.* 316b/03, 316b/23

icrā *(A.) i.* Yerine getirme, yapma. *Bunı daḫı her pehlevān bilmez ve icrāsına daḫı ḳādir olmaz.* 308a/08

i. eyle- Yerine getirmek, yapmak, uygulamak. *Yoḳ, eger şarṭları icrā eyledükden-ṣoñra gine virmem dirseñ mānīᶜ degül, giderüm.* 300b/23, 301a/11, 308a/09

i. it- Yapmak, uygulamak. *Buyuruñ, her ne cevābuñuz var ise icrā idelüm.* 301a/21, 305a/15, 310a/14

iç *i.* **1** Bir şeyin kendi sınırları içinde kalan kısmı, iç. *Rüstem-i yek-dest gördi, bāġ içinde bir ḳızılca ḳıyāmetdür ḳopdı.* 291a/09, 299b/16, 309a/12

2 sf. Bir şeyin çeşitli bölümlerinden merkeze en yakın olan, iç. *Ammā iç yüzinde iki şiyr ṭurur.* 303a/21, 312a/25

3 (İnsan topluluklarında) Ara. *Beriden Ferāmurz daḫı Cābulḳā ᶜaskeri içinde nidā itdürdi.* 305a/07

iç- İçmek. *Yiye içe bir gün Çeşme-i Nehrevān'a gelüp ḳondılar.* 292b/06, 300a/19, 302a/18, 313a/13

içeri / içerü *zf.* İçeri, içeriye. *Şu ḳaᶜaların birin sen ve birin ben ḳapusın gürz-ile yıḳup içeri girüp ve şāhların tutup Efrāsiyāb'a virelüm.* 291b/19, 304a/16, 312a/06

2 *i.* İçte kalan yer, iç kısım, iç taraf. *İçerüde ol-ḳadar māl ve cevāhire müteᶜallīḳ şeyler var kim ḥesāba gelmez.* 303a/22, 313b/22

i. ol- İçeriye girmek. Yek-dest sarāy ḳapusın daḫı yıḳup içeri oldı. 291b/24

için / -çün *takı.* **1** Sebep bildirir; sebebiyle, -den ötürü, -den dolayı. *Yā Ṭūs, seni ne için daᶜvet itdüm bilür misin?* 294b/03, 304a/13, 308b/17

2 Amacıyla, maksadıyla. *Rüstem ġurūra düşüp ṭaraf-ı Ḥaḳḳ'dan intibāh, ġurūrın defᶜ itmek için ol bir ṣūrete gelüp güş-māl virdi.* 295a/11, 308b/12, 314a/18

3 Diye. *İrtesi gün ibtidā ḥamle<y>i Ḫüsrev eylesün için.* 307b/04

4-e ayrılmış, -e özgü, -e has. *Senüñ için iki pāre ālāt-ı ceng ḳodum.* 299a/01, 308b/08, 308b/09

içür- İçmesini sağlamak. *Birḳaç ḳadeḥ bāde-i erġuvānī içüp bir iki ḳadeḥ daḫı Ḫurşīde Bānū'ya içürdi.* 309a/18

iddiᶜā *(A.) i.* İleri sürülen ve savunulan düşünce. *İmtiḥān olup ayırd olacaġı gün ṣāḥib-ḳırānlıḳ iddiᶜāsın ḳanġısı ise ol iptidā meydāna girer.* 307a/25

idin- Edinmek, sahip olmak. *Birer ḳat köy fedāyīleri ṭarzında pākce libās idindi.* 318b/17

ifāde *(A.) i.* Anlatma, anlatış.

i. eyle- Anlatmak. *:enüm dārātum alup Īrān'da pederüm Rüstem'e teslīm eyle ve aḥvālümi ifāde eyle.* 313b/20

ᶜifrīt *(A.) i.* Şeytan, cin. *ᶜAḳīm-nerre birḳaç ᶜifrītler ile oturup şarāb içerler.* 310b/19

ᶜi.-i laᶜīn Lânetlenmiş şeytan. *Maġāranuñ içine girdi, ne gördi, bir ᶜifrīt-i laᶜīn taḫt üzerinde oturmış.* 299b/16

→ ser-i heşt-pā-yı ᶜi.-z̄āt

igne *i.* İğne.

i. bıraḳsañ zemīne düşmez Çok kalabalık yerler için söylenir. *Ejder-serler ve gergedān-serler ve neheng-serler. Ol ṣaḥrāya yayılup ḳarınca miṣāli aralarına igne bıraḳsañ zemīne düşmez.* 296a/14

iḥāṭa *(A.) i.* Kuşatma, sarma.

i. eyle- Kuşatmak. *Şöyle bir aṭa görinürdi, ol iki mīl gelüp ol aṭayı iḥāṭa eyledi.* 300a/01, 300a/03, 315a/02

ihdā *(A.) i.* Hediye verme, hediye gönderme.

i. eyle- Hediye vermek. *Şimdi bizüm bu ḫiẕmete ᶜiważ ihdā eylemege bir tuḫfemüz yoḳdur.* 297a/01

iḥsān *(A.) i.* İyilik, lütuf, bağış.

i. it- Bağışlamak, vermek, armağan etmek. *Efrāsiyāb'a bunlara ᶜaẓīm iḥsānlar idüp döndi.* 292a/04, 294a/24, 305a/06

iḫtilāf *(A.) i.* Anlaşmazlık.

i. eyle- Anlaşmazlığa düşmek. *Rāvīler şöyle rivāyet idüp iḫtilāf eylemişler.* 295a/10

iḥtimāl *(A.) i.* Mümkün olma, imkân dâhilinde bulunma, olasılık. *Şimdi bu ḥerīf ġayrı gelmez ve bunda böyle mādām ki ṣaġ ḳalur, iḥtimāldür ki niẓām-ı mülk-i Īrān'a ḫalel virür.* 294a/18

iḫtiyār *(A.) i.* Seçme hakkı, tercih edilen şey.

i. eyle- Seçmek. *Ben de evvelki ḳavlüm üzre Ferāmurz'a ḳul oldum, ḫiẕmetin iḫtiyār eyledüm.* 308a/24

→ ḥüsn-i i.

iḳdām *(A.) i.* Gayretle çalışma. *Ferāmurz iḳdām ile öyle bir ḍarb urdı kim gürz gürze ṭoḳınduḳda* 306b/18, 306b/25

i. eyle- Gayret etmek, çalışmak. *Siyāmek ᶜaskeri bu ḳadar iḳdām eylediler.* 292a/01, 297a/21

i. it- Gayret göstermek. *Hemān iḳdām idüp ol ṭarafa yüridi.* 296b/10, 306b/02

iki *sf.* İki. *Bizüm pādişāhumuzuñ sāde iki ḳulı var idi.* 291b/05, 297a/18, 309a/21.

i. ḳat ol- İki büklüm olmak. *Bu maḫlūḳa yaḳın geldükde iki ḳat olup...* 296a/21, 296b/01

i. pāre eyle- İki parçaya ayırmak, öldürmek. *Ol ejder-seri bir tīġ urup iki pāre eyledi.* 296b/10, 297b/07, 299b/20

i. pāre it- İkiye ayırmak, bölmek. *Tīġ ᶜamūda irdükde ᶜamūdı orta yirinden*

iki pāre idüp ṣaġ omuzından iki elüñ kesüp... 311b/02

i. yırt- İkiye ayırmak, parçalamak, öldürmek. *Eger dīvān-ı Efrāsiyāb olmayaydı öykesinden Kīylān'ı çeküp iki yırtardı.* 320a/04

→ bir iken i. biñ ol-

ikinci sf. İkinci. *İkinci, Rüstem'den elem çekmez.* 294b/01, 294b/08, 301b/14

ikişer *sf.* İkişer.

→ birer i.

iḳlīm *(A.) i.* Ülke, memleket.

i.-i ḫarācī Haraca bağlanmış ülke, memleket. (?) *Semendān Şāh fermān eyledi iḳlīm-i ḫarācī deger bir ḫif'at-ı fāḫire giydürdi.* 302b/03

ikrām *(A.) i.* Hürmet, saygı. *Ferāmurz'ı ḳarşulayup ikrām ile getürüp yir virürsin.* 300b/25

i. eyle- Saygı göstermek, gönül hoşluğu için bir şeyler sunmak. *Ferāmurz'a, Semendān Şāh ayaġa durup ikrām eyledi.* 301a/11, 303b/22, 310a/17

i. it- Saygı göstermek, ağırlamak, gönül hoşluğu için bir şeyler sunmak. *Geldükde daḫı ikrām iderüm.* 303b/23

iḳrār *(A.) i.* Kabul etme. *Mihrān Ḥekīm, Ferāmurz'dan bu iḳrār ḫaberin alduḳda şād olup* 297a/12

iḳtiżā *(A.) i.* İhtiyaç, gerekme.

i. eyle- Gerekmek. *İḳtiżā eyledi ki yanında bulınmaḳ* 292b/01, 305a/02, 319a/13

i. it- Gerekli olmak, gerektirmek. *Hā nihāyet gāh u gāh ṣılā-yı vaṭan iḳtiżā iderse giderüm.* 315b/19

il *i.* Ülke. *Ḥüsn ilinüñ pādişāhı, melāḥat mülkinüñ māhı idi.* 296b/25

ᶜilāc *(A.) i.* İlaç. *Sulṭānum, ᶜilāc var idi; ammā telāş ile ḫāṭırumuzdan gitdi.* 316a/07, 316a/07

ilāh *(A.) i.* Tanrı.

***ilahī** *sf.* Allah'a mensup.

→ fermān-ı i.

ile / -ıla 1 *bağ.* İle. *Meger bu Hūşeng ile bu Siyāmek bu ḳızlara ᶜāşıḳ geçinürler imiş.* 291b/10, 293b/21, 295a/18.

2 *takı.* İsimlerin sonuna gelerek beraberlik, refakat, vasıta, araç, hal, tarz, ilişki vb. anlamlarda zarflar yapar. *Rüstem-i yek-dest ol ġażab ile ḳaldurup ḳızı ṣuya atdı.* 291a/19, 292a/08, 299a/08

3 Fiil isimlerinden sonra kullanıldığında sebep bildirir. *Ey muḥanneş laᶜīn, ḳaçmaḳ ile elümden ḳurtılur mısın?* 311a/22

4 İyelik ekinden sonra geldiğinde işin hemen olduğunu bildirir. *Ferāmurz ṣol yanı üzerine geldügi ile tīġı aġzından eline aldugı bir oldı.* 316a/13

→ ḫāk-ile yeksān eyle-

ilerü **1** *i.* Önde bulunan taraf, ön taraf, ileri. *İlerüde bir küh vardur, küh-ı Ser-bülend dirler.* 313b/11

2 *zf.* Öne doğru, ileri. *Hemān Rüstem-i yek-dest ilerü yüriyüp Rüstem-i yek-dest gördi.* 291a/09, 298b/13, 305b/05.

i. çek- Öne çıkarmak, meydana çıkarmak. *Burzūy ilerü çeküp bir ādem eyledi.* 320a/25, 320b/10

ilet- Götürmek, yerine ulaştırmak, göndermek. *Öldürmege ḳıyamadum, Efrāsiyāb üzerine iletdüm ki bir tarīḳ ile öldürsün diyü* 292a/25, 300b/04, 317a/11

ilhām *(A.) i.* İçe doğan şey.

i. it- İçe doğmasına sebep olmak. *Cenāb-ı Ḫudā kendüsine ilhām idüp Rüstem ṭarafına geldi.* 295a/14

illā *(A.) bağ.* **1** Ancak, sadece, -den başka. *Bunı kimse idemez, illā Ṭūs ider.* 294a/25,

2 Muhakkak, mutlaka, illa. *Ayaġın ḫāk-i zemīnden yuḳarı kesmek mümkin olmadı ve illā Ferāmurz'ı başparmaġınuñ üzerine dikdi.* 307b/19, 308b/02

ᶜillet *(A.) i.* Eksiklik, kusur. *Tūrān pehlevānlarınuñ ᶜırżı şikest olur." diyü menşūr virmege tereddüd idüp baᶜżī ᶜillet ve bahāneler eylemege başladı.* 319b/01

ᶜilm *(A.) i.* İlim, bilgi. *Bildügi ḳadar silaḥ-şōr ᶜilmin taᶜlīm idüp* 320a/23

ᶜi.-i silaḫ-şörlıḳ Silahşörlük bilgisi. *Ferāmurz'a birḳaç gün ᶜilm-i silaḥ-şörlıġı geregi gibi taᶜlīm eyledi* 299b/10

→ ḥᵛāce-i ᶜi.-i ledün

iltifāt *(A.) i.* İtibar etme, gönül alma.

i. eyle- Gönlünü almak, güleryüz göstermek. *Efrāsiyāb daḫı Rüstem-i yek-dest dönince ḫifᶜat-ı ḫāṣ giydürüp ᶜaẓīm iltifātlar eyledi.* 293a/15, 318b/04, 320b/10

i. it- **1** Gönlünü almak. *Efrāsiyāb üzerine iletdüm ki bir tarīḳ ile öldürsün diyü*

evvelde iltifāt idüp Īrānīler üzerine ṣaldı. 292b/01

2 Bir şeye alaka ve rağbet göstermek. *Efrāsiyāb eger Burzū'ya ṣāḥib çıḳup iltifāt itmeyeydi Burzūy çiftcilikden ḳurtılmazdı.* 320a/25

iltiyām *(A.) i.* Düzelme.

i. eyle- Anlayışlı davranmak, hoşgörü göstermek. *Ben saña iltiyām eyledügüm senden ḫavf eyledügümden midür?* 295b/10

īmān *(A.) i.* İman, inanç.

i. getür- İman etmek, inanmak. *Ḥażret-i Süleymān'a īmān getürüp Ḥażret-i Dāvud şerīʿatine girdük.* 313b/08, 314b/07

i.a gel- Bir şeyi sonradan kabul edip uymak. *"Amān" diyüp īmāna geldiler.* 316b/03, 316b/05, 316b/11

i.a getür- Kabul ettirmek, uydurmak. *Ferāmurz bunları üç biñ Zengī ile cellād-başı eyledi ve ḳalʿada olanlar cümle īmāna getürdiler.* 316b/12

imdi *zf.* **1** Şimdi. *İmdi sen ṣol ḳalʿaya, ben de bu ḳalʿaya varayum.* 291b/22, 295b/12, 297b/23

2 Bunun için, bundan dolayı, öyle ise. Ḫoş imdi yarın belki ġālib olursın. 293b/18, 294b/11, 295b/01

imtiḥān *(A.) i.* Deneme, sınama.

i.-ı ceng Vuruşma denemesi. *murād hemān senüñle imtiḥān-ı cengdür.* 306a/12

i. ol- Denenmek, sınanmak. *Ammā iş budur, kim varup kendi ile imtiḥān oluram.* 304b/15, 305a/16, 307a/25

in- **1** (Bir yerden) aşağı doğru gelmek, inmek. *Ferāmurz, deryāya ṭoġrı inüp giderken fermān-ı İlāhī ile Ḥażret-i Ḫıżır irüp* 298a/23, 300a/08, 312a/12

2 Kalmak üzere gelmek, konaklamak. *Kāvus-ı Kāmrān daḫı bütün ᶜaskeriyle gelüp bār-gāhına indi.* 292b/18, 304b/20

3 İsabet etmek. *Ṭaş Rüstem'üñ başına indükde Rüstem-i yek-dest cān acısı ile öyle bir hayḳırış hayḳırdı.* 294b/16, 295b/17, 306b/06

4 Aşağıya doğru sarkmak. *Ferāmurz ḳapusın çeküp ḳapadı, zenberegi var idi ardına inüp ġayrı açılmadı.* 299a/14

5 (Binilen bir hayvan veya taşıttan ayrılarak) Yere ayak basmak. *Ferāmurz, ol maġāranuñ öñine gelüp*

Ḳuṭb'dan aşaġa indi. 299b/16, 301a/10, 306b/18

in^{c}ām *(A.) i.* İyilik etme.

i. eyle- İyilikte bulunmak. Ḫurşīde *Bānū müjde idenlere ^{c}aẕīm ikrām ve in^{c}ām eyleyüp kendi de mesrūr oldı.* 313a/08

indür- 1 Aşağı indirmek. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend bunı gördükde "Breh breh!" diyüp yine yire indürdi.* 306a/25, 311b/19

2 Aşağıya doğru sarkıtmak, salmak, bırakmak. *Çīn iskelesine geldiler, yelken indürüp lenger atup iskele ḳurdılar.* 316b/16

incit- (Bir tarafına) Zarar vermek. *İtdükleri cürme mu^{c}terifler ve ḳızları da incitmemişler.* 292a/06, 316b/01

iñil- *yan.* İnildemek, inlemek. *Eşnā-yı ṣoḥbetde maṭla^{c}-ı şems iñilüp...* 313b/04

iñil iñil *zf. yan.* İnim inim. *Zemīn <ü> zamān çarḫ <u> āsmān iñil iñil iñledi.* 296a/22

iñle- / **iñile-** *yan.* Gür, uğultulu, yankılı ses çıkarmak. *Zemīn <ü> zamān çarḫ <u> āsmān iñil iñil iñledi.* 296a/22, 313b/05

insāf *(A.) i.* Hakka ve adalete uygun davranma. *Lāyıḳ ve inṣāf mıdur ki benüm yirümi āḫirden gelüp bir anası südi aġzında ḳoḳan oġlana virmek* 320b/21

→ ḥaḳḳu'l-insāf 320a/24

insān *(A.) i.* İnsan. *Başı insān başına beñzer.* 312a/16, 312a/17

***insāniyyet** *(A.) i.* İnsanlık, insana yakışır hal.

i. it- İnsanca davranmak. *İnsāniyyet ideyüm ṣandum; ammā sen nā-ḫaleflik eyledüñ.* 295b/11

inşā *(A.) i.* Sanatlı nesir.

i. eyle- Kaleme almak, yazmak. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend dīvān idüp bir nāme daḫı inşā eyledi.* 304b/22

i. it- Kaleme almak, yazmak. *Semendān Şāh daḫı Feylesūf'uñ söziyle bir nāme inşā idüp nāmenüñ mefhūmı budur.* 301a/03, 317a/12, 317a/12

inşā'allāh *(A.)* Allah dilerse, inşallah. *Ḫoş imdi pādişāhum, yarın inşā'allāh mübāşeret idelüm.* 301b/16, 308b/07, 314b/03

intibāh *(A.) i.* Uyanma, uyanış. *Rüstem ġurūra düşüp ṭaraf-ı Ḥaḳḳ'dan intibāh, ġurūrın def^{e} itmek içün ol bir ṣūrete gelüp güş-māl virdi.* 295a/11

intihā *(A.) i.* Son, nihayet. *İbtidādan intihāya varınca naḳl eyledi.* 294a/13, 317a/07

intiḫāb *(A.) i.* Seçme, seçilme.

i. **it-** Seçmek. *Ḫüsrev bu arada ᶜaskerinden on iki biñ ādem intiḫāb idüp ḳuşūrın Ḫāver-zemīn'e yolladı.* 315b/22

intiḳām *(A.) i.* Öç alma, intikam. *Bu intiḳām elbetde saña ḳalmaz.* 309a/03

i. **al-** Öç almak. *Andan şoñra ḫaşmumuzdan intiḳām aluruz.* 291b/15, 299b/12, 320a/18

intisāb *(A.) i.* Bir topluluğun içinde yer alma, mensubu haline gelme, oranın ferdi olma.

i. **it-** Mensup olmak, katılmak. *Türkistān Ḫān'ı olan Efrāsiyāb'a intisāb idelüm.* 291b/14

intiẓār *(A.) i.* Bekleme, bekleyiş. *Herkes "Bu gün Ferāmurz-ı ser-āmed üçinci şarṭı bozsa gerekdür." diyüp intiẓār üzre idiler.* 303a/06

inzāl *(A.) i.* Meninin gelmesi, boşalma.

→ ḥīn-i i.

ir- 1 Vasıl olmak, yetişmek, erişmek. *Aḫşām irüp ṭabl-ı ārām çalınup döndiler.* 293a/14, 296a/04, 298a/24

2 Gelmek, gelip çatmak. Bildi ki *Rüstem-i yek-dest'e lā-büdd bir ḳażā irmişdür.* 294b/19, 306b/18

Īrān Yer adı. *Efrāsiyāb ol yirden ḳalḳup dönüp Īrān cānibine teveccüh eyledi.* 292a/11, 313a/10, 319a/19

***Īrān-zemīn** İran ülkesi. *Ḳandasın Īrān-zemīn ve diyār-ı Belḫ?* 317a/14

→ niẓām-ı mülk-i Ī.

***Īrānī** *i.* İran halkına mensup olan, İranlı. *Bir tarīḳ ile öldürsün diyü evvelde iltifāt idüp Īrānīler üzerine şaldı.* 292b/01, 309a/03, 320a/18

iriş- 1 Ulaşmak, varmak. *Efrāsiyāb gördi Īrān ᶜaskeri, daḫı gelüp irişdi.* 292b/18, 295b/14, 295b/23

2 Yetişmek, büyümek. *Beg Aşūbe nām bir ḳızı irişdi.* 291b/08, 303b/17

→ keyfi i.

irişdür- Ulaştırmak, eriştirmek. *Ol arada Sām'a bir yedek irişdürdiler, süvār olup ᶜalem dibine gitdi.* 293b/07

→ keyfin i.

irşād *(A.) i.* Doğru yolu gösterme.

i. ol- Doğru yolu bulmak, gerçeği görmek. *Rüstem bundan irşād olup "Kişi nāmıyla işlermiş işi, nāmsuz bir pula degmezmiş kişi." didi.* 291a/01

irte *zf.* Sabah. *Efrāsiyāb ol gice anda yatup, irtesi, iki kerre yüz biñ ᶜasker ile ᶜazm-i Belḫ eylediler.* 292b/05, 303b/02, 304b/17

***irtesi** *sf.* Sonraki. *Ol gice giçüp ırtesi gün dīvān eyledi.* 292b/19, 305a/08, 306a/05

işābet *(A.) i.* Rast gelme, yerini bulma.

i. it- Rast gelmek. *Belki raḫşuma bir żarar işābet ider, yazık.*306b/03

īṣāl *(A.) i.* Ulaştırma, ulaştırılma.

ī. eyle- Ulaştırmak. *Ḫāḳān-ı Çīn'üñ selāmın īṣāl eyledi.* 316b/22

isim / ism *(A.) i.* Ad, isim. *Her küşesinde bir cinnī ismi yazılup ṭılısm olmışdur.* 298b/23, 298b/25, 299b/02

İ.-i aᶜẓam Allah'ın 99 adının zikredildiği dua. *Ferāmurz'a birḳaç gün ᶜilm-i silaḫ-şōrlıġı geregi gibi taᶜlīm eyledi ve İsm-i aᶜẓamı daḫı telḳīn eyledi.* 299b/10, 299b/19

iskele *(Yun.) i.* **1** İskele. *Feylesūf-ı Dānāyla vedāᶜlaşup Cābulḳā öñinden ḳalḳup iskeleye gelüp gemilere girdiler.* 316a/01, 316b/04, 316b/18

2 Kıyıya yanaşan bir deniz aracına içindekilerin karaya geçişini sağlamak için uzatılan eğreti küçük köprü. *Yelken indürüp lenger atup iskele ḳurdılar.* 316b/16

İskender Kişi adı.

→ sedd-i İ.

İslām *(A.) i.* İslamiyet.

→ āyīn-i İ.

ᶜişmet *(A.) i.* Namuslu olma, iffet.

→ perde-i ᶜi.

iste- **1** Dilemek, talep etmek, istemek. Kāvus ᶜaskeri birden yüritmek istedi. 293b/06, 294b/09, 297a/04

2 Evlenme dileğinde bulunmak. *Her ḳanda bir güzel ḳız işitse bir kührāb gönderüp isterdi.* 310a/11, 310b/12

3 Çağırmak. *Yā ᶜAḳīm, ṭaşrada seni bir ādem ister.* 310b/22, 318a/07, 318a/23

4 Gerekli kılmak, icap ettirmek. *Ammā sarāy yapdurmaġa altun çoḳ ister bir kīse ile olmaz.* 318b/20

istifsār *(A.) i.* Sorma, araştırma.

i. **it-** Sormak, soruşturmak. *Netīce, aḥvāllerinden istifsār idüp dānālar reml eylediler.* 311b/21

istiġfār *(A.) i.* Günahın bağışlanmasını dileme.

i. **eyle-** Tövbe etmek. *Rüstem ġayrı ḥayrete dalup tevbe ve istiġfār eyledi.* 291a/05

istiḳbāl (1) *(A.) i.* Bir kimseyi karşılama. bütün erbāb-ı dīvān ile Feylesūf istiḳbāle gönderdi. 301a/09, 308a/20, 308b/15

i. **it-** Karşılamak. *Kāvus istiḳbāl idüp, Rüstem daḫı Kāvus öñinde yir öpüp* 293b/23, 315a/25, 317b/21

i. **itdür-** Karşılatmak, karşılamak üzere adam yollamak. *Efrāsiyāb daḫı "Nebīremi istiḳbāl eyleñ!" diyüp Burzūy'ı istiḳbāl itdürdi.* 318b/25

i. **eyle-** Karşılamak. *Ḳaf'a-yı Çīn'den ṭaşra istiḳbāl eyledi.* 317a/01, 318b/25

istimā^{c} *(A.) i.* Kulak verme, dinleme.

i. **eyle 1** Dinlemek. *Ferāmurz, cinnīlerden bu ṣadedi istimā^{c} eyledi.* 312a/04

2 Duymak, işitmek. *Ol ṣadāyı her kim istimā^{c} eylese taḥammül idemez.* 313b/05

^{c}işyān *(A.) i.* Baş kaldırma, isyan.

^{c}i. **it-** İsyan etmek. *Bir nerre vardur, anuñ oġludur, Ḳahramān'a idüp çeb düşdi.* 311b/16, 312a/19

iş *i.* İş, amel. *Kişi nāmıyla işlermiş işi.* 291a/02, 291a/18, 294a/05

i. **çıḳ-** İşe yaramak. *Burzū'ya bir kīse altun virdi ve daḫı parmaġından ḫātemin çıḳarup Burzū'ya virdi, zīrā ol ḫātemden iş çıḳsa gerekdür...*

i. **gör-** *mec. kaba.* Cinsel ilişki yaşamak. *Ḳız gördi Rüstem-i yek-dest'üñ murādı iş görmekdür.* 291a/13

i.e **yara-** Kendisinden faydalanılmak, bir yerde kullanılmak. *Ancaḳ n'eyleyem, işe yaramaz.* 294a/15

işāret *(A.) i.* İşaret. *Ḫıżır'uñ işāretiyle Ferāmurz ol perde<y>i ḳaldurup içeri girdi.* 298b/10, 314b/22

i. **eyle-** İşaret etmek. *Gūderz yandan Ferhād bin Gūderz'e işāret eyledi.* 293a/06, 297a/13, 301a/12

i. **it-** İşaret etmek. *Semendān Şāh, nā-çār, işāret idüp pūşīdesin aldılar.* 301b/04

i. olın- İşaret edilmek. *Yine doldurdılar, bu kerre Behmen'e işāret olındı.* 313a/25

işit- 1 Duymak. 293a/24, 294a/02, 294b/06

2 Haber almak, öğrenmek. *Bu raḫşın aḥvālin işitdükde bir mertebe şād <u> ḫandān oldı.* 299a/21, 310a/11, 300b/19

işidil- 1 Duyulmak. 315a/11, 315a/15

2 Öğrenilmek. *Rüstem-i yek-dest öldügi işidilüp Efrāsiyāb daḫı ḥaẓẓ eyledi.* 294b/25

işle- 1 Çalışmak, iş yapmak. *Kişi nāmıyla işlermiş işi.* 291a/02, 307a/12

2 Geçip gitmek, cereyân etmek. *Eger ayaġum yirden rūzigār işleyecek ḳadar ḳaldurabilürseñ ġālibümsin.* 307b/10

3 (Nesneler için) İşlemek, çalışmak, görevini yerine getirmek. *Ayaḳ yirden kesilse ṣāḥib-ḳırānlıḳdan düşer; ammā teber işlemedi.* 307b/21

ᶜişret *(A.) i.* Zevk ü safa, içki meclisi, yiyip içme. 295a/20, 296a/12, 297b/04

ᶜi. eyle- Yiyip içmek. 291a/06, 291b/10, 297b/05

ᶜi. it- Yiyip içmek. 291b/09, 295b/04, 301b/12

ᶜi.-i cāme-ḫᵛāb eyle- *mec.* Cinsel ilişkiye girmek, yatmak. *Ol gice Ḫurşīde Bānū ile ᶜişret-i cāme-ḫᵛāb eyledi.* 309b/01

işte *ünl.* Bir kimse, şey veya durumu işaret etmek için kullanılır. 291b/12, 292b/20, 294a/02

it- Yapmak, işlemek. *İtme aġa, ᶜayıbdur!* 291a/15, 291b/15, 294a/25

2 Yönlendirmek, sevk etmek. *Ancaḳ öldürmege ḳıyamadum, Efrāsiyāb üzerine itdüm, ola kim Efrāsiyāb bir ḥāl ile ḳatl ide.* 294a/20

3 Tayin etmek. *Ferāmurz, Ḫüsrev'i kendi yirine vekīl idüp ve raḫşına binüp* 310b/15, 312b/19

→ akın i., ᶜafv i., ᶜakd i., ᶜaklın başına cem i., alt i., aᶜma i., ᶜar *i.* ,aram i., araste i., ᶜarz i., asan i., asayiş i., ᶜazimet i., ᶜazm i., bahane i., bedlik i., bend i., ber-murad i., beste i., beyan i., breh breh i., bünyad i., can sohbeti i., cem i., ceng i., cesaret i., cevab i., cevelan i.,cüda i., cür'et i., cürüm i., çapul i., damen-i dermiyan i., daᶜva i., daᶜvet i., defᶜ i., devr i., dıraz i., dikkat i., divan i., duᶜa i., düşnam i., emr i., engüşt-ber-dehan i., fehm i., feragat i., feramuş i., ferman i., feryad i., feth i., fikr i., galebe i., gark i., gavga i., gayret i., geşt-girlik i., girye i., göç i., gönül alçaklıgı i., gulüv i., guşın kalem dümmin ᶜalem i., haber i., hal i., halas i., haml i., hamle i., harc

i., hareket i., hata i., havale i., havf it, hayr i., hazır i., hazz i., helak i., hıfz i., hisse-dar i., hitab i., hizmet i., hurd i., hurd-ham i., hükm ü hükumet i., ılgar i., ᶜibadet i., ibram i., icabet i., icra i., ihsan i., ikdam i., ikram i., iktiza i., ilham i., iltifat i., insaniyyet i., inşa i., intihab i., intisab i., isabet i., istifsar i., istikbal i., ᶜisyan i., işaret i., ᶜişret i., ᶜitab i., iᶜtizaz i., kabahat i., kabul i., karar i., kasd i., katl i., kavl i., kebab i., kıraᶜat i., kıyam i., kıyas i., kifayet i., kulakların kalem i., küşad i., lutf i., mahbus i., maᶜlum i., medh i., memlu i., menᶜ i., merhaba i., mukaddem-ceyş i., murad i., mübaşeret i., müjde i., mürur i., müselman i., müşavere i., nādānlıḳ i., nakil i., nasb i., nazar i., nida i., nisar i., niyaz i., nuş i., ᶜözr i., pak i., perkakende i., pertap i., pesend i., redd i., reml i., renk i., riᶜayet i., rica i., rivayet i., sabr i., sala i., sarf i., sayd i., selam i., serkeşlik i., seyr i., sıklet i., sihr i., sohbet i., su'al i., sur-ı hümayun i., şad i., şekva i., şenlik i., şikar i., taᶜaccüb i., tabiᶜ i., taᶜbir i., tahammül i., tahliye i., tahrir i., takaza i., taleb i., taᶜlim i., tarih i., tasavvur i., tasvir i., taze-karlık i., taᶜzim i., tebessüm i., tecessüs i., tedarik i., tedbir i., teklif i., temenna i., tenavül i., tenbih i., teneffüs i., terbiye i., tereddüd i., terk i., te'sir i., teslim i., teşhis i., teşrif i., teveccüh i., tevekkül-i ber-huda i., tuluᶜ i., vazᶜ i., vedaᶜ i., ᶜubur i., ᶜuryan i., yad i., yakın i., yemin i., yıgın i., zabt i., zarar i., zarı i., zerk i., zevk i., zeyn i., ziyafet i., ziyaret i., zor i., zuhur i.

ᶜitāb *(A.) i.* Azarlama.

i. eyle- Azarlamak. 318a/12, 319b/15

i. it- Azarlamak. 294b/10, 306a/25

itdür- Ettirmek, yaptırmak.

→ agah i., bina i., devr i., tecessüs i., tılısm i.

ᶜivaż *(A.) i.* Bedel, karşılık. *Şimdi bizüm bu ḫiẓmete ᶜivaż ihdā eylemege bir tuḫfemüz yoḳdur.* 297a/01, 297a/10

iᶜtidāl *(A.) i.* Yavaş ve yumuşak olma. 316a/02

iᶜtizāz *(A.) i.* Kendini büyük ve şerefli görme.

i. it- Büyüklük göstermek. *Selīm Şāh da daḫı yol bulup iᶜtizāz idüp Mihrān Ḥekīm didügi gibi Ferāmurz'a Māh-duḫt Bānū'y<ı>ᶜarż eyledi.* 297a/14

iy *ünl.* Ey, ya. 291b/15

izāle *(A.) i.* Giderme, yok etme, ortadan kaldırma.

i. eyle- Gidermek. *Ḥāṣılı, Ferāmurz Ḫurşīde Bānū'nuñ bikrin izāle eyledi.* 309a/22

izdiyād *(A.) i.* Artma, çoğalma; fazla, ziyade. *Ḫüsrev, naẓar idüp, vāḳı[c]ā, medḥ eyledükleri daḫı izdiyād imiş.* 304a/02

iẕin *(A.) i.* İzin. 312b/09

i. vir- Müsaade etmek. 296a/04, 304b/23, 312b/10

[c]izzet *(A.) i.* Hürmet, saygı. *Ferāmurz daḫı [c]izzet ile selāmın aldı.* 314a/22

i. eyle- Saygı göstermek, ağırlamak. *Bunlar ayaġa ṭurup Ferāmurz'a [c]izzet eylediler.* 311b/13

ḳabāḥat *(A.) i.* Suç, kusur. 291b/08

ḳ. it- Suç sayılacak bir şey yapmak. 291b/07

ḳābil *(A.) sf.* Olabilir, mümkün. *Varılmaḳ ḳābil degül imiş.* 313b/16

ḳabūl *(A.) i.* Bir şeyi isteyerek veya istemeyerek peki deme, razı olma.

ḳ. eyle- Kabul etmek. *Ferāmurz'uñ ricāsın ḳabūl eyledi, bendlerin aldılar.* 309b/24

ḳ it- Kabul etmek. 297a/10, 297a/12

ḳabża *(A.) i.* (Kılıç, ok vb.nin) Tutulacak yeri.

→ yay ḳ.sı

ḳaç- (Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak. *Cān ḥavli-y-ile āhū ḳaçar iken Ferāmurz urup yıḳdı.* 295a/24, 294a/03, 317b/16

ḳaçan *zf.* Ne vakit, ne zaman ki. *Ḳaçan gürz gürze ṭoḳınduḳda Ferāmurz'uñ bāzūları uyuşup gürz elinden fırladı.* 306b/05, 313a/10, 314b/17

ḳaçur- **1** Kaçmak zorunda bırakmak, kaçmaya mecbur etmek. *Yidi dürlü maᶜdenden Ferāmurz'uñ ḳalıbın döküp ve maḫlūḳı bozup ḳaçurduġın yazup dikdiler.* 296b/22

2 Bir şeyi, herhangi bir tehlikeden sakınmak maksadıyla hızlıca çekmek *Ferāmurz'uñ ḳolları ḥarekete gelüp gürz gürzden ḳayup Ferāmurz baş ḳaçurup arḳaya alduḳda* 305b/02, 311a/16, 295b/18

ḳadar *(A.) e.* **1** Bir şeyin, kıyaslandığı diğer bir şey ölçüsünde, derecesinde veya büyüklüğünde olduğunu anlatır. *Meger Tanḡrı'nuñ ḳatında ne Rüstemler var imiş ki kendi yanında mūr-ı żaᶜīf ḳadar bile degül.* 291a/06, 298b/05, 312a/19.

2 Aşağı yukarı, yaklaşık. *Bu baġda on biñ ḳadar ᶜasker vardur.* 291a/08, 291b/11, 293a/20

3 Ölçüde, derecede. *Cebrüm ve gücüm bu ḳadar.* 300b/22

→ dünyālar ḳ., ẕerre ḳ.

ḳadd *(A.) i.* Boy. *Benüm ḳaddüm yüz otuz, anuñ ḳaddi seksen sekiz. Ben anı bu ḳadar ḳadd-ile ḳalduramadum, ol beni ol-ḳadar ḳaddiyle nice ḳaldura?" didi.* 308a/01, 310b/25, 311a/03

ḳ. ü ḳāmet Boy bos. *Ġār-ı ᶜAḳīm dirler ol ṭaġda Dīv-i ᶜAḳīm nām bir Kührāb-ı*

zeber-dest olurdı, iki-yüz-on arış ḳadd ü ḳāmet çekerdi. 310a/09

→ bālā-ḳ.

ḳadeḥ *(A.) i.* İçki içmekte kullanılan küçük bardak, câm. 309a/17, 309a/18, 302b/16

ḳadem *(A.) i.* **1** Ayak. *Ferāmurz'uñ ḳademinde baş ḳoyup derūnī Ferāmurz'a bendeler oldılar.* 312b/07, 312b/09

2 Adım. *"Şehrümüze teşrīf idüp mübārek ḳademleri ile diyārumuzı müşerref eylemeleri ricā olınur." didi.* 316b/22

→ ḫāk-i ḳ.

ḳademe *(A.) i.* Basamak. *İlerü yüriyüp birḳaç ḳademe varınca gine yirlerine oturdılar.* 298b/13

ḳādir *(A.) i.* Kudret ve kuvvet sâhibi, yapabilme gücüne mâlik olan kimse. *Bir bu ki aña ḳuvvet ile cevāba ḳādir degülüm.* 294b/08, 294b/02, 295b/10

ḳ. ol- Gücü yetmek, muktedir olmak. *Ṭaġ hīç ḥareket ider mi, olmadı, ẕerre ḳadar yirinden ḥarekete ḳādir olmadılar.* 303a/01, 308a/08, 309a/13

ḳafa *(A.) i.* **1** Baş *Ferāmurz-ı ser-āmed Ḳuṭb-ı āteş-dem'üñ ḳafasına bir mūşt-ı ṣāḥib-ḳırānī urdı.* 299b/01, 320a/12, 320a/13

2 Düşünce tarzı, görüş, zihniyet. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend ol pehlevān-ı zūr-mend Kührāsb'uñ ḳafasınca ḳalḳup [c]azm-i Cābulḳā eyledi.* 304a/08

ḳ.sınca git- Bir başkasının aklına uyarak iş yapmak. *Surḫāb-cinnī bunlaruñ ḳafasınca gidüp bunlar bir ḥücreye vardılar.* 310b/18

ḳafes *(A.) i.* **1** Kaçmalarını önlemek için hayvanların içine kapatıldığı, aralıklı olarak yapılmış mahfaza. *Bir kerre Māh-duḫt Bānū'yı bülbül ḳafesi gibi ḳapup cām<e>-ḫābına girüp arada çoḳ nāz niyāz oldı.* 297a/24,

2 Çapraz çubuklarla ve aralıklı olarak yapılmış, pencerelere takılan siper. *Ḫūrşīde Bānū gelüp ḳafes ardından seyr eyledi.* 301b/06, 302b/12, 302b/22

kāfūr *(A.) i.* Kâfur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan, güzel kokulu bir madde

→ şem[c]-i kāfūr

kāġıt *(F.) i.* **1** Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak. *Teber yüzi ile yoḳladı, eger bir kāġıd*

ḳalınlıġı ḳadar ayaḳ yirden kesilse ṣāḥib-ḳırānlıḳdan düşer; ammā teber işlemedi. 307b/20

2 Yazılı kâğıt, mektup. *Var benden selām idüp bu kāġıdı ve benüm anda olan ālāt-ı esbābum getür.* 317a/11, 319b/08, 319b/09

ḳahhār *(A.) sf.* Kahredici, kahreden, yok edici

ḳ.-ı Çīnī Kişi adı. 316b/20, 316b/21

ḳāhire *(A.) sf.* Kahreden, mehveden, ezen, üstün gelen.

→ ḳuvvet-i ḳ.

Ḳahramān Kişi adı. Ehreman'ın babası, Behreman'ın dedesi, Hüsrev'in büyük dedesidir. 304b/10, 311b/25, 312a/21

→ evlād-ı Ḳ., nesl-i Ḳ.

Ḳahramān-ı Ḳātil Kişi adı. Feramurz'a benzer. Akim-nerre ondan korkmakta, daha önce kendisini yenmiş, dağdaki mağaraya haps etmiş. 310b/24, 310b/25, 310b/25

Ḳahrūş Bir cinnî adı. 298b/24

ḳal- **1** (Olduğu yerde ve olduğu halde) durmak. *Rüstem "N'ola." diyüp orada ḳaldı.* 291a/09

2 (Bir şey karşısında) Etkisini üzerinde hissedecek kadar uzan müddet durmak, o şeyin etkisine mâruz kalmak. *Ferāmurz bu taṣvīri görince hemān ᶜāṣıḳı oldı ve buña bir zamān ḥayrān olup ḳaldı.* 300a/15, 314a/11, 312a/24

3 (Bir iş bir kimseye, bir şeye) Görev olarak düşmek, terettüp etmek. *Ferāmurz ġayrı bildi ki bunlar naᶜraya alışdılar, hemān iş tīġa ḳaldı.* 296b/06

4 Sâdece ondan ibâret olmak. *Bānū<y>ı sāde pīrāhen ile ḳalınca ṣoydı.* 309a/19

5 Olumsuz bir isim-fiilden sonra ve olumsuz olarak kullanıldığında bahsedilen şeyin tamamıyle yapıldığını, görüldüğünü, söylendiğini, hiçbir şeyin eksik bırakılmadığını anlatır. *…yidi gün içinde Rüstem-i yek dest, Īrān dilāverlerinden ġālib olmaduḳ kimse ḳalmadı…* 293b/01

6 Bir bütünden artmak. *…Īrān dilāverlerinden ġālib olmaduḳ kimse ḳalmadı; faḳaṭ Zāl ve Zevāde ve Sām-ı pīl* ***ḳal****dı.* 293b/01, 313a/15, 313b/01, 311b/03

7 (Zaman, yer, miktar bildiren kelimelerden sonra kullanıldığında) Bunların tamamlanmasına belirtilen kadar zaman, yer, miktar bulunduğunu anlatır. *Ferāmurz ḳapuyı ḳaldurdı ve bir eliyle ḳapuyı żabṭ idüp iki cānibde olan sütūnları çeküp ḳapuyı üzerine*

ḳoydı, ādem boyı ḳadar muᶜallaḳ ḳaldı. 298b/09

8 –de, … içinde olmak, … kendisini kaplamış olmak. *Ferāmurz toz içinde ḳaldı…*305b/04

9 Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek. *Bir ḥamlesi ḳaldı. Alabildiyse ḫoş, alamadıysa ġayrı iş beter.* 307b/16

10 Var durumda olmak, mevcut bulunmak. (Bu anlamda daha çok olumsuz şekli kullanılır.) *Bu intiḳām elbetde saña ḳalmaz, ben ol ḳızı saña degme ḥāliyle virdürmem!* 309a/03

11 (Bir süre bir yerde) Oturmak, yaşamak, ikâmet etmek. *Ol-gice anda ḳaldılar.* 300a/10, 320a/21

12 (Bir şey bir kimsede veya bir yerde) Unutulmuş veya bırakılmış olmak. *Yā Surḫāb, ġār-ı ᶜAḳīm'de bir nesne ḳaldı mı?* 312b/12

13 Bir şeyin hemen olduğunu, vakit geçmeden hemen yerine geldiğini veya getirilidiğini anlatır. *"Müjde pādişāhum, şimdi eşeri ẓuhūr ider." diyesiye ḳalmaz, dirken nā-gāh havānuñ yüzinde allı yeşilli buluṭlar ẓāhir oldı.* 313a/01, 320b/25

14 …durumuna gelmek, … durumda olmak. *…Burzū'nuñ gözlerinden āteşler çıḳdı, şūretinde sillenüñ yiri ḳıbḳırmızı ḳaldı.* 311b/03

15 Seviyesi veya hali değişmeyip durumu aynen devam etmek. *Efrāsiyāb eger Burzū'ya şāḥib çıḳup iltifāt itmeyeydi Burzūy çiftcilikden ḳurtılmazdı, anda ḳalur giderdi…*320b/01

→ az ḳ., bildiginden ḳalma-, ḫayrān ḳ., ḳanda ḳ.dı ki, māt ḳ., ṣaġ ḳ., taᶜaccübde ḳ., tenhā ḳ., uyuya ḳ., yaḳın ḳ.

ḳalᶜa *(A.) i.* Düşmanın gelmesi beklenilen yollar üzerinde, askerî önem taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliği sağlamak için yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapı, kermen. *Tamām ḳalᶜalara geldükde Rüstem gördi, iki ḳalᶜa ḳarşu ḳarşuya yapılmış, ikisinüñ arasında yol gider.* 291b/16, 291b/18, 301a/10

Ḳalᶜa-i Behişt-kend Behiştkend Kalesi 317a/16

Ḳalᶜa-i Belḫ Belh Kalesi, Kavus-ı Kâmran'ın kalesi. 292a/13

Ḳalᶜa-i Çābulḳā Çâbulkâ Kalesi 310a/07

Ḳalᶜa-yı Çīn Çin Kalesi 317a/01

Ḳalᶜa-i Hūşeng Hûşeng'in kalesi 292a/02

Ḳalᶜa-i Nehrevān Nehrevân Kalesi 295a/16

Ḳalᶜa-i Siyāmek Siyâmek'in kalesi 291b/23

Ḳalᶜa-i Şikāh Şikâh Kalesi 303b/06

→ Çābulḳā Ḳ.sı

ḳaldur- **1** Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket ettirmek. *Rüstem-i yekdest ol ġażab ile ḳaldurup ḳızı ṣuya atdı.* 291a/19, 293a/05, 298b/06

2 Açmak. *Andan Bānū'nuñ yanına varup duvaġın ḳaldurduḳda gūyā bir ebr içinden māh ṭulūᶜ ider gibi ṭoġdı.* 297a/19, 298b/10, 309a/12

3 Bulunduğu yerden almak, alıp başka yere götürmek. *Andan Ferāmurz emr eyledi, yine pāk yıḳayup ve silüp ḫazīneye ḳaldurdılar.* 313b/02, 315b/24

ḳ-a-düş- Kaldırmak. *…"Yā Maᶜbūd-ı bī-zevāl!" diyüp nice zor eyledi ise gürzi fīli ile bile ḳalduradüşdi.* 306a/23

→ baş ḳ., ṭaban ḳ.

ḳalem *(A.) i.* **1** Kalem. *…anda daḫı ḳarār itmeyüp ṣaġ uyluġına indi, anı da ḳalem-vārī kesüp yire bıraḳdı.* 311b/03

2 sf. Kalem gibi sivri ve dik bir şekilde. *Raḫş daḫı gūşın ḳalem ve dümin ᶜalem idüp eṭrāfın cevelān ider idi.* 306b/10, 299a/24

ḳalıñlıḳ Bir cismin iki yüzü arasındaki mesafe. *…eger bir kāġıd ḳalıñlıġı ḳadar ayaḳ yirden kesilse ṣāḥib-ḳırānlıḳdan düşer* .307b/20

ḳalıp *(A.) i.* Heykel. *Ey dānā gerekdür ki benüm de Gürşasb gibi ḳalıbum dikesiñüz ve üzerine gelüp üç dürlü maḫlūḳı bozdıġum tārīḫ idesiñüz.* 296b/20, 296b/21, 296b/22

ḳ.-ı Gürşasb Gürşasb'ın heykeli. *Şimdi ḳalıb-ı Gürşasb yıḳılalıdan beri ayda bir kerre çıḳmaġa başladılar* 296a/10

ḳalḳ- **1** Ayak üstü durmak. *Ferāmurz içerü girdükde bunlar birden ayaġa ḳalḳdılar.* 298b/12, 302a/01, 311a/23

2 Oturmakta olduğu yerden ayrılmak. *Ḳalḳ ol ṣandalīden bre sefīh yaban oġlanı!* 320b/23, 306b/12

3 Uykudan yahut baygınlıktan uyanıp yattığı yerden ayrılmak. *Ferāmurz tekrār bir naᶜra urdı, bunlar gine bī-hūş oldılar, rubᶜ sāᶜat yatup ḳalḳdılar.* 296b/04, 308b/06

4 Bulunduğu yerden yukarıya doğru hareket etmek. *Bī-çāre fīl ber-hevā ḳalḳınca bağırmaġa başladı.* 306a/23

5 Gitmek üzere harekete geçmek, bulunduğu yeri terketmek, ayrılmak. *Andan Efrāsiyāb ḳalḳup Tūrān'a gitdi.* 295a/09

ḳalḳan *i.* Ok, kılıç ve benzerlerinden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık. *…ġāyetle büyük ve dişleri sütūna beñzer, gözleri birer ᶜaẓīm ḳalḳan ḳadar var ve dört eli var, gövdesi evren gibi pul pul.* 311a/04

ḳalpaḳ Kesik koni biçiminde deri, kürk veya kumaştan yapılmış başlık. *…başında bir eski ḳalpaḳ, egninde köhne çepken, yalñız çift sürer.* 318a/01

ḳaltaban *(F.) sf.* Namuzsuz. *Hāy nā-bekār, deli ḳaltaban!* 294b/20, 295b/12

kalyon *(İt.) i.* Buharlı gemilerin îcâdından önce hem yelken hem kürekle yürütülen, iki veya üç ambarlı ahşap savaş gemisi. 313a/19

kām *(F.) i.* Zevk, mutluluk, tat.

k. al- Umduğunu ve istediğini elde etmek, dilediği biçimde zevk almak, keyfini çıkarmak. *…murādı bu ki biş on gün oturup biraz Ḫurşīde Bānū'dan kām alup andan ᶜazm-i Īrān eyleye.* 310a/04

ḳāmet (A) *i.* Boy, endam. *Ġār-ı ᶜAḳīm dirler ol ṭaġda Dīv-i ᶜAḳīm nām bir Kührāb-ı zeber-dest olurdı, iki-yüz-on arış ḳadd ü ḳāmet çekerdi.* 310a/09

kāmil *(A.) sf.* Her hangi bir konudaki meziyetleri bakımından olgunluğa erişmiş kişi. *…her fende māhir ve kāmil idi.* 300b/17, 303b/21

Kāmil Kişi adı. 296a/18, 296a/19

Kāmil-i şīr-efgen: Kişi adı. Ferâmurz'un lalalarından biri. 295a/18

Kāmrān Kişi adı. 313a/10

Ḳamṭār Bir cinnî adı. İnsan suretine girerek, Feramurz'un mektubunu Semendan Şah'a ulaştırdı. 298b/24, 301a/06, 301a/08

ḳan *i.* Kan. *Ferāmurz'uñ yanına geldi. Gördi, üzeri ḳan. "Taḥḳīḳ, bu öldürmişdür." diyüp tīz bir efsūn oḳıyup Ferāmurz'uñ ᶜaḳlın aldı.* 298a/19, 306b/08, 306b/12

ḳan- Bir gereksinimini, bir isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak.

***ḳana ḳana** *zf.* Kanıncaya kadar, doya doya. *Birazdan bir maşraba ile āb-ı ḥayāt gibi bir ṣu çıḳardı. Ferāmurz alup ḳana ḳana içdi.* 300a/19

Ḳanāc Yer ismi. 291a/06, 291a/10

Ḳanāc Şāhānı Kişi adi. Rüstem-i yek-dest'in sevgilisi Fezzâne Banu'uy kaçırdı, fakat sonunda yek-dest tarafından öldürüldü. 291a/06

ḳanat i. Kanat. *Yā murġ-ı mübārek, bu şaḥış kimdür ve böyle altmış ḳanadı var, iki başı var.*…314a/21, 314a/07, 314a/14

ḳanda *zf.* **1** Nerede? *Yā Rüstem, bunca zamān ḳanda idüñ, biz bunda ne zaḥmetler çekdük.* 293b/23, 292a/22,

2 *zf.* Nereye? *Ḳırnāṭıs "Yā Racīm, ḳanda gitdi?" didi.* 297b/14, 308b/01, 301b/20

ḳ. ḳaldı ki Olabilecek olan gerçekleşmemiş iken daha zor olan mı gerçekleşecek, mümün değil. *İşte, yüz Zengī, otuz ḳadar pehlevān gelüp kemende yapışsunlar, çeksünler elümden olan ṭolu ḳadeḥden bir ḳaṭre bāde dökilür ise anlar bāña ġalebe eylemiş, ḳanda ḳaldı ki altumda olan ṣandalī bir cüz'īḥareket ide-bilürler!* 302b/17

ḳandan *zf.* Nereden? *Sīmāb'a baḳup "Ey ᶜayyār, ḳandan gelürsin ve adın nedür ve bu nāme kimüñdür?" didi.* 304a/17, 308b/09

ḳanġısı zm. Hangisi. *Birbirlerinüñ ne rütbe pehlevān olduḳların bildiler. Andan-ṣoñra ḳanġısı ḥamle iderse māniᶜ degüldür.* 305a/25, 307b/01

ḳanı *zf.* Hani, nerede? *"Adıma Ḳırnāṭıs-nerre dirler. Ḳanı ᶜammum Dīv-i Sepīd ve ḳanı ḳarındaşum Serṭān-nerre?" didi.* 298a/05, 306a/09, 315b/09

ḳanṭār *(A.) i.* 56,452 kg ağırlığında veya kırk dört okkalık bir ağırlık ve sığa birimi. *Ḳapusı yek-pāre polāddandur, on iki biñ ḳanṭārdur.* 298b/05

ḳanṭura Koşucuların ve başka sporcuların giydikleri, kısa şeritlerle süslü eteklikli bir tür elbise. *…münaḳḳaş şiyr postından ḳanṭuralar giymiş…* 313a/06

ḳañlı / ḳañlu i. Kağnı arabası *…ol yidi melek ve ḳañlıyı çeken dört melek feryād idüp anlaruñ feryādından güneşüñ feryādı çendān işidilmez idi.* 315a/10, 315a/07

ḳañlu bk. ḳañlı

ḳap- Birdenbire çekip almak, yakalayıp tutmak. *Ferāmurz, deryāya ṭoġrı inüp giderken fermān-ı İlāhī ile Ḥażret-i Ḥızır irüp Ferāmurz'ı ḳapup bir yire ḳoydı.* 298a/24, 307a/04, 316b/08

ḳapa- **1** Kapamak, örtmek. *Ferāmurz ḳapusın çeküp ḳapadı.* 299a/13

2 (Bir şeyi) Dışarı ile olan ilgisini sağlayan kısımlarını kapalı duruma getirmek sûretiyle örtmek. *"İşte cāh budur ki bu ṭaşı aġzına ḳapadı.*

Ortasından çıḳan tütün ol dīvlerüñ nefesleridür." didiler. 312a/07, 312a/06

ḳapan- 1 Üzerinde açık yer bırakmayacak kadar örtmek, kaplamak. *Ḥāṣılı, Ḫüsrev ve Ferāmurz'uñ nīzesin sipere alup yalman-ı nīze, āyīne-i siperi pūs eyledükde Ḫüsrev'üñ ḳolları bükilüp sıper Ḫüsrev'üñ gögsine ḳapandı.* 305a/23

→ yüzi üzerine ḳ.

ḳapla- Bir şeyin dış yüzünü başka bir madde ile örtmek. *Kemmiyyet-i Kürre'nüñ miyānı çenber olup, tozdur, Ḫüsrev'i ḳapladı.* 305b/18, 314a/07

ḳaplan *i.* Kaplan. *ḳarşusında bir nerre ṭurmış kendüye naẓar ider, başı kedi başına beñzer, gövdesi ḳaplan alacası gibi…* 297b/25

→ baş-ser-ḳ., ser-ḳ

ḳapmaḳ Ele geçirmek, sahip olmak. *"Ey la[c]īn-i bī-dīn, niçün gelüp Ḫurşīde Bānū'yı ḳapmaḳ murād eyledüñ? İşitmedüñ mi kim ol ġayrı pençe-i [c]anḳāya girdi, kimseye fā'idesi olmaz olmaz."* 311a/06

ḳapu *i.* Kapı. *Ḳal'a-i Siyāmek ḳapusın dögmege başladı, āḫir ḳapuyı yıḳup içeri girdi.* 291b/23, 298b/09, 311b/12

ḳapūdāne *(İt.) i.* Kaptanıderyâdan sonra gelen amirale verilen unvan. *Ferāmurz mellāḥlara emr eyledi, ḳapūdāneyi Zengīlerüñ ḳapūdānesine çatup…* 316a/22

Ḳapūş Kişi adı. 298b/24

kār *(F.) i.* Bir işin sonucunda elde edilen fayda, çıkar. *Pādişāhum, fermānuñuza muṭī[ḳ] ve münḳadam; ammā bu teklīf mā-lā-yuṭāḳdur ve kār müşkildür.* 294b/08

k. eyle- Tesir etmek, etkilemek. *…yiyecek nesnemüz ḳalmadı, zügürtlik cānumuza kār eyledi…* 317a/19

ḳara (I) *(A.)* i.Yeryüzünün denizlerin dışında kalan kısmı. *Olmaz, devletlü ṣāḥib-ḳırān, bu deryādur, ḳara degüldür ki varasın.* 316a/11, 300a/08

ḳara (II) *sf.* Siyah renkte olan. *Ḫüsrev tekrār deste-çūbından ḳavrayup ḳaldurdı, bir ḳara ṭaġ gibi ḳolına aldı.* 306b/02

ḳaraltu *i.* Uzaklık ve karanlık sebebiyle kim veya ne olduğu seçilemeyen, belli belirsiz, koyu renkli biçim. *"Eyā, aḥvāli nice oldı?" dirken hemān hevādan birḳaç buluṭ renginde ḳaraltu peydā oldı.* 315a/22, 315a/23, 315a/23

ḳarār *(A.) i.* Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı.

ḳ. eyle- **1** Durmak, oturmak. *Efrāsiyāb daḫı ol yirde ḳarār eyledi.* 292b/07, 302a/18, 302b/12

2 Kararlaştırmak. *"Benüm de ḳanum ve ḳatlüm saña ḥelāl olsun." diyüp ḳavl u ḳarār eylediler.* 319/b17

ḳ. it- Durmak, oturmak. 294b/01, 299b/24, 304a/13

kārbān-sarāy *(F.) i.* Kervansaray.

→ nekbet-i k.

ḳarınca *i.* Karınca. *Bunlar üç dürlü maḫlūḳ geldiler: Ejder-serler ve gergedān-serler ve neheng-serler. Ol ṣaḥrāya yayılup ḳarınca miṣāli aralarına igne bıraḳsañ zemīne düşmez.* 296a/14

ḳarındaş *i.* Kardeş. *Ḳırnāṭıs-nerre, biraz ḳarındaşı Serṭān-nerre içün kelb gibi uludı ve "Ferāmurz şimdi ḳandadur?" diyü su'āl eyledi.* 297b/06, 297b/08, 297b/16

ḳarış- **1** Bir araya gelmek, katılmak. *İmdi tedārik görüñ, yarın ḳalḳup Ferāmurz [c]askerine ḳarışuruz.* 308b/06

2 (Bir iş veya olayın) Kendi düşüncesine göre olmasını isteyip el atmak, fikir yürütmek, müdâhale etmek. *Nā-bekār oġlan, sen benüm işüme ḳarışma!* 291a/18

ḳarışuḳ *sf.* Arasına niteliğini değiştirecek başka bir şey katılmış. *Ferāmurz meyvenüñ her birinden birer ikişer tenāvül idüp el cebe ṣundı, bir üç cevāhir ile ḳarışuḳ altun ṭabaġın içine ḳoydı.* 300a/21

ḳarīb *(A.) sf.* Mekân bakımından yakın.

ḳ. ol- Yaklaşmak. *…şehr-i Hāye'ye ḳarīb olduḳlarında ḳāṣıd olan vezīr Ferāmurz'a eyitdi: "Sulṭānum, ben ilerü gideyüm…* 296a/03

ḳarpuz *(F.) i.* Karpuz. *Kīylān'uñ başı ḳarpuz ḳadar şişdi.* 319b/24

ḳarşu *i.* **1** Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi. *Bir gün Tūrān ṣınurından giderken nā-gāh ḳarşudan bir [c]asker ẓuhūr eyledi.* 291a/25

2 i. Ayrı şeyleri temsil edenlerin her birine göre diğeri, zıt, muhâlif. *Selīm Ṣāh ṣād olup tīz ḳarşuya ādem gönderüp…* 296a/05, 297a/18, 297b/25

3 i. Ön, kat, huzur. *Ne zamān isterseñ ismin oḳursın, ḳarşuñda ḥāżır olurlar.* 298b/25, 299a/10

4 *takı. (-e)* Yüzünü döndürmüş olarak, yönelmiş olarak, doğru. *Ferāmurz*

yüriyince bu la^{c}īne ḳarşu baḳup Ferāmurz'ı gördi. 299b/18

ḳ. çıḳ- Karşılamak, istikbâl etmek. *Selīm Şāh şād olup tīz ḳarşuya ādem gönderüp ve kendi daḫı ḳarşu çıḳdı.* 296a/06

ḳ. gel- Karşı karşıya gelmek, yüz yüze gelmek. *Semendān Şāh ile Feylesūf-ı Dānā daḫı ḳarşu gelüp görişdiler.* 315b/01, 315b/04

ḳ. git- (Gelen birini) Karşılamaya gitmek, karşı çıkmak. *Pādişāhum, hemān mevcūd bulınan ^{c}asker ile biz de ḳalḳup ḳarşu giderüz, Çeşme-i Nehrevān'a buluşup ceng eylerüz.* 292b/13

ḳ. ṭur- Karşısında durmak, karşılık verecek güçte ve maharette olmak. *Rüstem'e ḳarşu ṭuramayup ḳaçdı.* 294b/25, 295a/07, 305a/13.

ḳ. var- Karşılamak, istikbâl etmek. *Ferāmurz daḫı bār-gāh ḳapusına dek ḳarşu vardı.* 308b/17, 308b/17, 309b/08

ḳ. ḳarşuya *zf.* Yüz yüze. *Rüstem gördi, iki ḳaf'a ḳarşu ḳarşuya yapılmış* 291b/16

ḳarşula- Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak, istikbal etmek. *Pādişāhum, aña cevāb budur ki Ferāmurz'ı ḳarşulayup ikrām ile getürüp yir virürsin…*300b/25, 309b/11, 293b/15.

ḳarşulat- Gelen birini karşılamaları için adam yollamak. *Hemān Efrāsiyāb ḳarşuladup Burzūy gergedānından inüp apul apul dīvāndan içeri girdi.* 319b/04

ḳasāvet *(A.) i.* Üzüntü, tasa, kaygı, sıkıntı.

ḳ.e düş- Üzülmek, kederlenmek. *Üç gün oldı, Ferāmurz gelmedi. Gerek Semendān Şāh ve gerek Ḫurşīde Bānū daḫı ḳasāvete düşdi.* 312b/20

→ pür-ḳ.

ḳaṣd *(A.) i.* Amaç, istek, maksat. *…saña benüm kem ḳaṣdum yoḳdur…*306a/12

ḳ it- Amaçlamak, amaç olarak almak. *Surḫāb cinnī segirdüp tozuñ içine girüp Ferāmurz'ı ol ḥālde görüp eṭrāfın ṭolaşmaġa başladı, eger bir yaramaz ḳaṣd iderlerse men^{c} eyleye.* 306b/10, 319b/15

→ virān-ı ḳ.

ḳaṣden *(A.) zf.* Kasıtlı olarak, bile bile. *Ferāmurz ḳaṣden aḫşām olduḳda bir ḍarb urdı, ġayrı döndiler.* 307b/03, 319a/06

ḳāsıd *(A.) i.* Haber götüren, postacı, ulak, elçi. *Īrān ^{c}askeri ḳonduġı gün Hind'den elçi gelüp ejder-serler maḫlūḳından*

şekvā idüp def^c içün pehlevān diledükde Ferāmurz, ta^cyīn olınmış ḳāsıd bir vezīr idi. 295a/18, 296a/03

ḳaṣr *(A.) i.* Köşk, küçük saray, kâşâne. *…bunca dilāverān Ferāmurz'uñ öñine düşüp gerdek-ḫāne ḳaṣrına getürdiler…*297a/16, 309a/08, 309a/09

kāşāne *(F.) i.* Büyük, süslü köşk.

→ ^camūd-ı k.

ḳat (I) *i.* **1** (Sayı sıfatları ile) Tabakalar veya sıralar hâlinde bulunan şeylerin her bir tabaka veya sırası. *Andan Ferāmurz bilinde yitmiş ḳat düvāl-i kemer-i Süleymānī var idi.* 307b/09, 307b/12, 315a/01

2 (Giyecekler için) Takım. *Burzū'y<ı> ^cunvāna ya^cnī birer ḳat köy fedāyīleri ṭarzında pākce libās idindi…*318b/16

ḳ.-ender-ḳat ol- Katlanmak, çoğalmak, artmak. *…Ḫūrşīde Bānū ḳafes ardından temāşā eylerdi. Ferāmurz'a muḥabbeti ḳat-ender-ḳat olup "Āh, şu şarṭları icrā idüp bir sā^cat evvel beni alaydı." dimege başladı.* 302b/13

→ iki ḳ. ol-

ḳat (II) Huzur, yan, ön, nezd. *Meger Tañgrı'nuñ ḳatında ne Rüstemler var imiş ki kendi yanında mūr-ı ża^cīf ḳadar bile degül.* 291a/05

ḳaṭ^c *(A.) i.* Kesmek.

ḳ. eyle- Yol almak. *…şems her burcda otuz gün ṭurur ve her bir burcda derece ^cadd olınur ve her günde bir derece ḳaṭ^c eyler.* 314b/24

ḳat- İlâve etmek, eklemek.

→ birbirine ḳ., öñine ḳ.

ḳatı *zf.* Çok, pek çok. *Ey begler, şimden-girü iş ḳalmadı, Īrān'dan çıḳalı ḳatı çoḳ zamān oldı, aḥvālleri niçe oldı bilmezüz.* 315b/16, 320a/11

ḳatıl- Bir topluluğa girmek, iştirak etmek. *Rüstem-i yek-dest "İy oġlancuḳ, nice dilerseñ öyle idelüm." diyüp bu ^caskere ḳatıldılar.* 291b/16

ḳātil *(A.)* İnsan öldüren kimse, cani.

ḳ. ol- Adam öldürmek. *Rüstem-i yek dest "Bizüm oġlancuḳ, ṣoñra Īrān'ı żabṭ eyledügümüzde ol pehlevānlar bize lāzımdur diyü ḳātil olmadı." didi.* 293a/18

Ḳātil Kişi adı. 316b/05, 316b/10, 316b/13

Ḳātil-i ḫūn-āşām Kişi adı. Cezire-i Siyah'ın beylerinden biri. 316a/20, 316a/24, 316b/02

Ḳahramān-ı Ḳātil Kişi adı. 310b/24, 310b/25, 310b/25

ḳatl *(A.) i.* Öldürme. *Baḳ a pehlevān, eger beni ḳaṣd idüp öldürürseñ daḫı sāña ḳanum ve ḳatlüm ḥelāl olsun." didi.* 319b/16

ḳ. eyle- Öldürmek. *Rüstem, acıduġından gözleri yaş-ıla ṭoldı, Ṭūs'ı ḳatl eylemek murād eyledi; ammā bulamadı* 294b/23, 317a/08, 318a/21

ḳ. it- Öldürmek. *Efrāsiyāb'a bunlara ᶜaẓīm iḥsānlar idüp döndi, Hūşeng ile Siyāmek'i ḳatl itmek murād eyledi.* 292a/04, 294a/03, 311b/22,

ḳaṭre *(A.) i.* Damla. *İşte, yüz Zengī, otuz ḳadar pehlevān gelüp kemende yapışsunlar, çeksünler elümden olan ṭolu ḳadeḥden bir ḳaṭre bāde dökilür ise anlar bāña ġalebe eylemiş…* 302b/16, 302b/21

ḳavl *(A.) i.* Bir sözle bildirilen fikir, düşünce. *Yoḳ, 'İki ḳavle de rāżī olmam. Ceng idüp ḳızı ḍarb-ı dest ile aluram.' dirseñ, gelüp sen de ḥişşeñi alursın."*304b/07, 307b/09, 308a/24

ḳ. it- Sözleşmek, anlaşmak. *İşte hep gördiñüz ki Ferāmurz ile muḳaddem ḳavl idüp ḳırḳ gün ceng eyledük, āḫir bāña ġalebe eyledi…* 308a/23

ḳ. u ḳarār eyle- Sözleşmek, anlaşmak, kararlaştırmak. *Kīylān eyitdi: "Benüm de ḳanum ve ḳatlüm saña ḥelāl olsun." diyüp ḳavl u ḳarār eylediler.* 319b/17

→ nücūm ḳ.i

***ḳavlince** *zf.* Sözünce, sözüne köre, dediğine göre. *Rāvī ḳavlince bu Selīm Şāh'uñ perde-i ᶜişmetinde bir duḫter-i pākīze-aḫteri var idi.* 296b/24, 301b/08, 311a/17

ḳavm *(A.) i.* Kavim. *Bir gün ol ḳavm yine ᶜādetleri üzre deryā yüzinden ẓuhūr eyledi…* 296a/12, 303a/12, 303b/06

ḳ.-i ṣafī Saf, arı, karışık olmayan kavim. *Sen ki ḳavm-i ṣafīden ve nesl-i Keyūmerş'den, Ferāmurz nām dilāversin.*298b/18

ḳavra- 1 El veya kolla sıkıca tutmak, elinin veya kolunun içine almak. *Behmenin ḳılıc ṭutan bilegüñden ḳavrayup öyle ṣıḳdı kim parmaḳları toḫumlıḳ ḫıyāra döndi ve ḳılıc elinden zemīne düşdi.* 302a/10, 306b/02, 319b/19

2 Yakalamak, tutmak. *…Rüstem-i yek-dest el ṣunup Siyāmek'i tīġıyla ḳavrayup ḳolına aldı…* 291b/25,

ḳavs *(A.)* i. Yay, yay biçiminde olan şey.

ḳ.-i ḳūzaḥ Gök kuşağı. *Ferāmurz gördi, ḳavs-i ḳūzaḥdan nişān virür bir kemāndur,…* 302a/21

Kāvus / Kāvus-ı Kāmrān Kişi adı. Efrasiyab'ın İran'daki düşmanı. 292a/14, 294a/11, 296a/09

→ bār-gāh-ı K., dīvān-ı K.

ḳavuş- Ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek. *Feylesūf-ı Dānā binüp istiḳbāle gitdi. Ḫüsrev öteden gelüp bunlar vardılar, hele birbiriyle ḳavuşup…* 308b/16

ḳavuşdur- Kavuşmasını veya kavuşmalarını sağlamak.

→ aşlına ḳ.

ḳāʿide *(A.) i.* Kural. *Bu ceng ibtidā nīze ile feth olup ṣoñra düvāl ṭutuşmaġ-ıla ḫatm olur, zīrā ḳāʿide budur.* 307b/08, 307b/01

ḳ.-i ṣāḥib-ḳırānī Sâhib-kırânlara mahsûs cenk kâideleri. *Ey pehlevān, sen Ḫāver-zemīn ṣāḥib-ḳırānum ve nesl-i Ḳahramān ve āl-i Keyūmerṣdenem dirsin, bu ḳāʿide-i ṣāḥib-ḳırānī<y>i bilmezsin kim bir pehlevān bir pehlevān ile ceng eyledükde imtiḥān olup ayırd olacaġı gün ṣāḥib-ḳırānlıḳ iddiʿāsın ḳangısı ise ol iptidā meydāna girer ve iptidā ceng ṭablı çaldurur." didi.* 307a/24

ḳā'il *(A.) sf.* İnanmış, aklı yatmış.

ḳ. ol- Râzı olmak. *Kāvus ʿaskeri birden yüritmek istedi; ammā Zāl ḳā'il olmadı…* 293b/06

ḳaʿr *(A.) i.* Dip, nihayet

ḳ.-ı cāme-ḫᵛāb Yatağın içi. *Bānū<y>ı sāde pīrāhen ile ḳalınca ṣoydı. Kendi daḫı ṣoyınup ḳapdı ve ḳaʿr-ı cāme-ḫᵛāba daldı.* 309a/19

ḳay- Bulunması gereken nokta veya doğrultudan şu veya bu tarafa doğru hafifçe yer değiştirmek. *Nīze, dāmen-i siperden ḳayup ḳoltuḳ altından uġrayup zırḫ-ı Ehremān'uñ ḫalḳaların birbirine ḳatup öyle geçdi.* 305a/23, 305b/02, 306b/07

→ gözi ḳ.

ḳaya Büyük taş parçası, kaya. *Bu kūh öyle bir kūh ki başı eflāke ser çekmiş bir yek-pāre ḳayadur…* 313b/24

ḳayd *(A.) i.* Bağ, bağlayan şey. *Sīmāb varup getürdi ḳayd u bend ile siyāsete…* 309b/19

ḳ.ında ol- Dert etmek, olmasını yahut yapmayı istemek. *Rüstem aṣlā bend itmek ḳaydında olmadı ve naʿra urup er ṭaleb eyledi.*293a/10

ḳażā *(A.) i.* Can veya mal kaybına, zararına neden olan kötü olay.

ḳ. ir- Başına kötü bir iş gelmek. *Bildi ki Rüstem-i yek-dest'e lā-büdd bir ḳażā irmişdür.* 294b/19

ḳazdur- Hakkettirmek, taşa yazdırmak. *...eger şehīd olursam bir sütūn diküp*

üzerine cengüm ve ne yüzden şehīd olduġum ḳazdurup nişān dikesin. 296a/18

kebāb *(A.) i.* Doğrudan doğruya ateşte veya kap içinde susuz olarak pişirilmiş et. *Bu dīvler daḫı ol benī-ādem kebābuñ getürüp Dīv-i ᶜAḳīm'üñ öñine ḳodılar.*310b/19

k. eyle- Ateşte pişirmek. *… iki kührāb bir ādemi kebāb eylemişler alup giderler …* 310b/18

k it- Ateşte pişirmek. *…eger murāduñ şikār ise gel, otur, āhūy<ı> fi'l-ḥāl kebāb idüp getürsünler, berāberce yiyelüm…* 295b/08

kebīr *(A.) sf.* Büyük.

→ gürz-i k.

kedi *i.* Kedi. *…ḳarşusında bir nerre ṭurmış kendüye naẓar ider, başı kedi başına beñzer…*297b/25

kefret (A. kefâret'ten) Devâ, çâre.

→ bir k.e yara-

kehle *(A.) i.* Bit. *…zügürtlik cānumuza kār eyledi, nekbet-i kārbān-sarāy ḫalḳından yayılma misāfir kehlesi gibi yaḳamuz aldı…* 317a/19

kelām *(A.) i.* Söz.

→ eşnā-yı k., feṯḥ-i k., ḥāṣıl-ı k., ḫulāṣa-i k., netīce-i k.

kelb *(A.) i.* Köpek. *Ḳırnāṭıs-nerre, biraz ḳarındaşı Serṭān-nerre içün kelb gibi uludı ve "Ferāmurz şimdi ḳandadur?" diyü su'āl eyledi.* 297b/17, 299b/17

kelek *(F.) i.* Şişirilmiş keçi tulumu üzerine yerleştirilen birbirine bağlı ağaçlardan ibâret, insan ve eşyâ taşımaya mahsus sal. (?)

→ felege k. Sīmurg'a siñek dime-.

kelimāt *(A.) i.* Kelimeler, cümleler. *Çünki murġ-ı Būḳalemūn Ḥażret-i Ḫıżır'dan bu kelimātı işitdi, hemān ḫışm u kīni terk idüp rıfḳ <u> mülāyemet ile süzilüp āşiyānenüñ bir ṭarafına ḳanadların dirüp ādāb-ile geldi.* 314a/20

kelle *(F.) i.* Baş, kafa. *…iki eliyle bir uyluġı daḫı gidüp köskütük kelle ile gövde zemīne indi ve öküz gibi bağırmaġa başladı…* 311b/05, 312b/14, 313a/15

k.-ber-kelle Kelle kelleye. *…otuz iki gün kelle-ber-kelle ceng eylediler.* 306a/07

kem *(F.) sf.* Kötü, fena. *…saña benüm kem ḳaṣdum yoḳdur, murād hemān senüñle imtiḥān-ı cengdür…*3 06a/12, 307a/16

kemāl Bir şeyin tam ve noksansız dereceye erişmiş olması durumu. *Ferāmurz ise kemāl mertebe celāl u ġażabda idi.* 295b/15, 297a/25, 309a/21

k.-i kerem Noksansız, tam bir cömertlik, büyük lütuflar. *Ben ne ḫākem ki kemāl-i kereme lāyıḳ olam* 308b/20, 308b/20

***kemālī** *sf.* Kemâl ile ilgili.

→ resm-i pür-ḥāşi-i k.

kemān *(F.) i.* Yay. *Ne gördiler! Elinde tīr ü kemān bir bālā-ḳadd dilāver, ṭolı dizgin çıḳadüşdi.* 295b/01, 300b/05, 302a/25

kemend *(F.)* i. Hayvanları yakalamak için kullanılan, ucu ilmikli, kaygan uzun ip. *…altı-yüz ḳulac evren postından bir kemend ḳodum…*299a/07, 315a/05

k.-i ejderhā Ejderha yakalamakta kullanılan kement. *Ferāmurz bu arada miyānından altı yüz ḳulac kemend-i ejderhāsın çözüp bir ucın miyānına bend idüp ve bir ucın dīvān ortasına atup döndi* 302b/14

kemer *(F.) i.* Kemer, bel bağı.

→ düvāl-i k , düvāl-i k.-i Süleymānī, düvāl-i zencīr-i k.

kemik / kemük *i.* Kemik. *…bu kelleyi terbiye idüp laḥmın alup kemik ḳaldı…* 313a/15, 302a/03, 314a/01

Kemmiyyet / Kemmiyyet-i Kürre Hüsrev'in atı. 303b/09, 303b/13, 306b/18, 307a/21, 316b/24

Kemmiyyet-i Baḥrī Bir tür deniz atının adi. Önceleri Gerşasb binerdi. 303b/08

kenār *(F.) i.* Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka. *Ḥikmet-i Ḫudā, oturduġı yir bir orman kenārı idi.* 295a/21, 297a/20, 313a/20

k. eyle- Kucaklamak. *Bir miḳdār būse vü kenār eyledi.* 309a/20

kendi / kendü zm. **1** Kişinin öz varlığı, zâtı. *Bunlaruñ göñüllerince varup kendime bunları tābi[c] ideyüm ve Īrān'a alup gideyüm.* 292a/08, 293b/06, 295a/14

2 İyelik eki almış kelimelerin önüne geldiğinde sıfat gibi kullanılır. Meger Tanġrı'nuñ ḳatında ne Rüstemler var imiş ki kendi yanında mūr-ı ża[c]īf ḳadar bile degül. 291a/05, 299a/20, 293b/13

k.ler Kendileri. *Andan kendiler yiyüp içmege başladılar.* 310a/03, 316b/02,

k.lerin **1** Kendilerini. *Ferāmurz kendülerin bir na[c]ra ile şaşurdı ve bend'e çekdi.* 312b/02

2 Kendilerinin. *Ol iki cinnī bunları görüp Ferāmurz'a taḥsīn eylediler ve kendülerin ġayrı āzād olacaḳların bilüp şükr-i ᶜaẓīm eylediler…* 312b/08

k.lere gel- Kendilerine gelmek. *Bunlar ṣoñra kendülere geldi, Ferāmurz üzerine hücūm eylediler.* 296b/03, 316b/10

k.n cemᶜ eyle- Ayılmak, dikkatini toplamak. *ᶜAḳīm-nerre biraz sendeleyüp yine kendin cemᶜ eyleyüp dem çekdi…*310b/07

k.ye gel- Kendine gelmek. *Ferāmurz'uñ üzerinden siḥr gidüp kendüye geldi…* 298a/25, 299a/23, 300a/17

k. kendiñüze Kendi kendinize. *Baḳıñ görüñ, kendi kendiñüze danışuñ.* 315b/17

k. kendüye Kendi kendine. *Kendü kendüye "Eyü seyr-i temāşā! Ben bunda ne gezdüm?...* 298a/01, 320a/17

kerre *(A.)* i. Kez, defa. 299b/02, 302a/04, 319b/25

kerem *(A.) i.* İyilik, lutuf.

→ kemāl-i k.

kerīm *(A.) i.* Kerem sâhibi, cömert. 313b/17

kes- 1 (Bıçak, kılıç, balta vb. bir âletle) İkiye ayırmak, kat' etmek. *Tīġ-ı Āteşīn nām bir ḳılıç ḳodum ki rūyın-ten bir kührāb içün yitmiş yılda, yidi yıldız şerefine, yidi dürlü maᶜdenden düzdürdüm, dünyāda kesmedügi aṣlā bir şey yoḳdur…*299a/02

2 (Kesici bir âletle) Bulunduu yerden ayırmak. *Siyāmek üzerine gider kim varup ḳafᶜaların alup ikisinüñ de başın kesüp ḳızı almaġa gider…*291b/12, 311b/02, 311b/03

3 Ayırmak, uzaklaştırmak. *Ferāmurz'ı yirden ḳaldurup ayaġın ḫāk-i zemīnden yuḳarı kesmek mümkin olmadı.* 307b/19

→ ᶜaḳlı k., ümīdi k.

kesil- 1 Sona erdirmek, bitirmek. *Tamām bu keyfiyyet üzre güneş ṣaḥā-yı ṣafrāya vardı, ġayrı ṣadāsı kesildi.* 315a/12

2 Ayrılmak, uzaklaşmak. *…eger bir kāġıd ḳalınlıġı ḳadar ayaḳ yirden kesilse ṣāḥib-ḳırānlıḳdan düşer…* 307b/20

keskin 1 *sf.* (İçecekler için) Sert. *Ṭulumlar ile keskin sirke alurduḳ.* 316a/08

2 Sert, kuvvetli, tesiri yüksek. *…meşelā ol cāmı mā-ı ṣāfī ile memlū idüp keskin lodos ile aġzına ḳosalar…*313a/18

kestāne *(Yun.) i.* argo Kadın cinsellik organı.

k.si segir- argo Cinsel istek duymak. *"Āh, şol nev-civān şarṭları icrā idüp beni alsa, zīrā ben bundan ġayrıya varmam." diyüp kestānesi segirmege başladı.* 301b/07

keşākeş *(F.) i.* Çekişme, mücâdele, keşmekeş. *Bunlar bu keşākeşde iken Ferāmurz'uñ ve Ḫüsrev'üñ daruları defʿ olup kendülere geldiler…* 316b/09, 319b/03

keşf *(A.) i.* Gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinme.

keşf ol- Gizli olan bir şey hakkında geniş bilgi edinme, açılma. *Cemīʾü's-senā', Ferāmurz'a keşf oldı, ḥaṭṭı ḳırā'at eyledi.*298b/16

keşīde *(F.) i.* Çekme.

keşīde ḳıl- Çekme. *Raḫş başın keşīde ḳılup ṭurdı.*306a/08

ketf *(A.) i.* Omuz *Gürz-i Müntehā Ferāmurz'uñ ketfinde olan sipere inüp siper āyīneleri yuġrum yuġrum oldı.* 306b/06, 306b/20, 311a/10

kevr *(A.) i.* Deve veya inek gibi hayvanların sürüsü. (?) *Aç ḳurd ḳoyun sürüsine ne resme girerse öyle girdi, bir sāʿat ḳadar bunları ḳırup kevr gibi ṭoġradı.* 296a/24

keverk *(F.) i.* Semer.

→ at k. eyle-

keyf *(A.) i.* İçki ve uyuşturucu maddelerin verdiği hafif sarhoşluk, hafif neşe.

k. in irişdür- Keyfi yerine gelmek. *Andan Burzū biraz daḫı oturup yidi, içdi, tamām keyfi irişdi ve ḳalḳup yir öpdi.* 319a/09, 308b/13,

k.i gel- İçkinin tesiriyle hafif sarhoşluk ve hafif neşe hali içine girme. *Ṭaʿām gelüp yindi. Meclis gelüp ele cām aldılar, bir miḳdār keyfler gelüp şeṭāretler ḥāṣıl olduḳda…* 315b/06

k.ine gel- Canı istemek. *Münīr Şāh'uñ bāġına uġrayup bir gice anda misāfir oldı ve keyfine gelüp bāġ ḳapusında Ḫurşīde Bānū'nuñ taṣvīrin yazdı* 304a/01

keyfiyyet *(A.) i.* Hâl, durum, vaziyet. *Tamām bu keyfiyyet üzre güneş ṣaḥā-yı ṣafrāya vardı…* 315a/11, 320a/17, 316a/04

k.-i ḥāl Olan biten şeyler, başından geçenler. *"Gözüm nūrı, biş on gündür şikāra gidüp ġāʿib olduñ, ḳanda idüñ?" didi. Rüstem keyfiyyet-i ḥāli naḳl idüp…* 292a/22

Keykāvus Kāmran Kişi adı. İran padişahı. 313a/10

Keyūmerş Kişi adı. Feramurz'un ceddi.

→ āl-i K., nesl-i K.

kez i. Kere, sefer. 302b/02

ḳıç i. 1 Kuyruk sokumu bölgesi, kaba et. *…āhūnuñ ḳıçı başından aşurı gitdi.* 298a/22, 295a/23

ḳ.ın ḳıçın *zf.* Geri geri, arka arka. 319b/18

ḳıl- Etmek, eylemek, yapmak.

→ keşīde ḳ., münevver ḳ., müşerref ḳ., namāz ḳ., rāst ḳ., ṭapu ḳ.

ḳılıc / ḳılıç i. Kılıç. 302a/07, 299a/01, 314b/01.

ḳır- 1 Sert bir şeyi üzerine vurarak veya bir kuvvet tatbik ederek parçalamak. *…bend ü zencīrlerin ḳırdılar ve teberlerin ḳapup Ferāmurz'uñ üzerine ḥamle eylediler.* 312a/22, 297b/24, 298a/10,

2 Öldürmek. *Rüstem-i yek-dest on biñ ᶜaskeri ḳırdı.* 291a/10, 296a/24, 296b/08

ḳırāṭ *(A.) i.* Dirhemin on ikide biri miktarı bir ağırlık ölçüsü. (?) *Ferāmurz Gürz-i Süleymān ibn-i Dāvud'uñ on ikinci ḳırāṭından ṭutup devr iderek Ḫüsrev üzerine yüridi, eyitdi: "Yā Ḫüsrev, sen de benüm gürzüm, eger er iseñ, menᶜ eyle." diyüp Ḫüsrev'e bir şedīd ḍarb ḥavāle eyledi.* 306b/16

ḳırā'at *(A.) i.* Bir metni sesli olarak okumak.

ḳırā'at eyle- Bir metni sesli olarak okumak. *Cemī'ü's-senā', Ferāmurz'a keşf oldı, ḥaṭṭı ḳırā'at eyledi.* 298b/16

ḳırā'at it- Bir metni sesli olarak okumak. 304a/23

ḳırıl- Kırma işine konu olmak, bir veya birçok parçaya ayrılmak. 301a/23, 301b/02, 319b/14

ḳırḳ Kırk, otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı. *…otuz ḳırḳ kimse ki Ḫurşīde Bānū'nuñ ṭālibi geçinürler idi.* 302a/24, 303a/18, 307a/08

ḳ. gün ḳırḳ gice 309a/07, 297a/14

ḳırmızı *(A.) i.* Kırmızı

***ḳıpḳırmızı** *sf.* Çok kırmızı, her yanı kırmızı. *Burzū'nuñ gözlerinden āteşler çıḳdı, şūretinde sillenüñ yiri ḳıbḳırmızı ḳaldı.* 320a/03

Ḳırnāṭıs / Ḳırnāṭıs-nerre Kişi adı. Gencube Câzû'nun evladı, Sertan nerre'nin kardeşi. Sertan'ın öcünü almak için

Feramurz'u kaçırır, fakat sonunda o da Feramurz tarafından öldürülür. 297b/12, 298a/05, 317a/10

Ḳırṭās / Dīv-i Ḳırṭās / Ḳırṭās-nerre / Ḳırṭās-ı merdüm-ser Kişi adı. Gencube Câzû'nun evladi. Kuh-ı Ceberut'da yaşamaktadır. 297b/08, 311b/21, 313b/23

ḳışaç Kıskaç. *Ol mīller bir yengeç ḳışacıdur.* 300a/05

ḳısmet *(A.) i.* Bölme, pay etme, hisselere ayırma.

ḳ.-i derūn Derinliğinin ölçüsü. *…eger vüs^{c}at-i cirmi ve ḳısmet-i derūnı su'āl olınur ise öyle pek büyük degül idi…* 313a/16

ḳıṣṣa *(A.) i.* Vak'a, mâcera, sergüzeşt. *El-^{c}uḥdetü ^{c}ale'r-rāvī, ne ḳıṣṣayı dırāz idelüm…*293a/25

→ el-ḳ.

ḳışṣa *(A.) i.* Hıyar. (Metinde *mec.*) Erkek cinsellik organı. *Ḳız gördi Rüstem-i yek-dest'üñ murādı iş görmekdür, ḳışṣa ve ^{c}amūd da ḥażm olınacaḳ ^{c}amūd degül, başladı cabalamaġa.* 291a/13

ḳ-i tenterāne *mec.* Erkek cinsellik organı. *Bir miḳdār būse vü kenār eyledi. Ferāmurz'uñ ġayrı ḳışṣa -i tenterānesi oynamaġa başladı…* 309a/20

ḳıṭmīr *(A.) i.* En küçük parça, en ufak şey.

→ naḳīr ü ḳ.

ḳıy- (-e), mec. Acımayıp öldürmek. *Hāy nā-bekār, deli ḳaltaban! Bir ḳuvvet ṣāḥibi kimseye ḳıymış.* 294b/21

***ḳıyama-** Gönlü râzı olmamak, acıyıp fedâ edememek. *Pādişāhum, eger ben anı ḳatl itmek murād ideydüm çoḳdan ḳatl iderdüm, ancaḳ öldürmege ḳıyamadum.* 294a/20, 291a/22, 307a/16

ḳıyāfet *(A.) i.* Görünüş, biçim, şekil. *Ey dilāver, şu ḳıyāfetde bir nev-civān gelüp hem ma^{c}şūḳuñ Ḫūrşīde Bānū'yı alsa gerek…* 301b/09, 304a/22

ḳıyām *(A.) i.* Ayağa kalkma.

ḳ. it- Bir işe kalkışma, başlama. *Gelüp Kāvus öñinde yir öpdi, maḳām-ı ḫiẕmetde ḳıyām idüp fermān-ı pādişāha müteraḳḳıb oldı.* 294b/03

ḳıyāmet *(A.) i.* Kıyamet günü, mahşer günü. *"Ġayrı ḳıyāmete dek bu bendde ḳaluruz. Ne yavuz ḫaṭā eyledük!" didiler.* 312b/03

ḳ. ḳop- Kıyamet günü gelip bütün yaratılmışlar yok olmak. *Yatuñ imdi mel^{c}ūnlar ġayrı ḳıyāmet ḳopınca!* 312a/24

→ ḳızılca ḳ. ḳop-

ḳıyās *(A.) i.* Bir şeyi diğer bir şeye gire değelendirme. *O ḥesāb bu ḳıyāsa degüldür, zīrā bu burūcāt ḥesābıdur…*314b/23

ḳ. eyle- **1** Karşılaştırmak, mukâyese etmek. *Bunlar Ferāmurz'ı görince Ḳahramān'ı ḳıyās eylediler…* 291a/04,

2 Zannetmek, sanmak, yerine koymak. *Ḫoş geldüñ, ey dilāver-i ᶜālem, maᶜẕūr olsun, bilmedüm, seni düşmen ḳıyās eyledüm.* 314a/22, 316a/21, 318b/12

ḳ. it- Zannetmek, sanmak, yerine koymak. *…ol murġ daḫı gördi, lānesinde yād kimseler var, düşmen ḳıyās idüp bir kerre pençesinde olan ejderhāyı ḳapup ṣalıvirdi* 314a/09

ḳıyı *i.* Kara ile suyun birleştiği yer. *Biş on gün, bir ay, iki ay gidüp bir gün ḳıyılar görindi.* 316b/15

ḳıymet *(A.)* i. Değer.

→ z̲ī-ḳ.

ḳıyye *(A.) i.* Okka, 400 dirhemlik ağırlık ölçüsü. 313b/02

ḳız i. **1** Dişi cinsten olan evlat. *Ben su'āl eyledüm ᶜBu taṣvīr kimüñdür?' diyü, ᶜCābulḳā Pādişāhınuñ ḳızıdur.' didi.* 300a/25, 291a/06, 303b/17

2 Bir erkekle ilişkide bulunmamış dişi, bâkire. *Hūşeng "Amān dilāver, beni öldürtme, ḳız daḫı bākiredür, ṭurıyor." didi.* 292a/03, 291a/13, 291a/19,

3 Evlenmeye aday dişi insan. *Hem ol diyārda güzelce ḳızlar çoḳdur, varup birerin alup ṣafālanuruz.* 291a/24, 292a/09

ḳız- Şiddetli cinsî arzu duyup azmak.

→ gözi ḳ.

ḳızaḳ i. Kayarak yol alan tekerleksiz taşıt. 302a/20

ḳızılca *sf.* Kızıla çalar.

ḳ. ḳıyāmet ḳop- Gürültülü olaylar ve tartışmalar çıkmak, ortalık birbirine girmek. *Rüstem-i yek-dest gördi, bāġ içinde bir ḳızılca ḳıyāmetdür ḳopdı.* 291a/09

ki *(F.) bağ.* **1**. İki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle hâline getirir. *"Kişi nāmıyla işlermiş işi, nāmsuz bir pula degmezmiş kişi." didi; bildi ki ādeme lāzım olacaḳ nām imiş.* 291a/02, 291a/21

2 Birbirine uymayan durumların anlatıldığı iki cümleyi birbirine bağlar. *Ṣoñra dimeyesin ki üzerime ġāfil geldi, tedārikli bulınmadum…*292a/15

3 Özneyi, bazan da bir tümleci kuvvetlendirerek cümlenin temel bölümüne bağlar. *İḳtiżā eyledi ki yanında bulınmaḳ.* 292b/01, 294b/05, 294b/08

4 Cümle sonuna geldiğinde anlamı kuvvetlendirir. *Ferāmurz kimdür ki gelüp benüm maᶜşūḳum ala?* 310a/22, 320b/13

5 Soru cümlelerinin sonuna geldiğinde endişe ve şüphe ifade eder. *Pehlevān, sen bilmez misin ki av alanuñdur yoḫsa uranuñ degüldür…*295b/06

kifāyet *(A.) i.* Yeterli miktarda olma, yetme, kâfi gelme.

k. it-Yetmek, yeterli olmak. 315b/23, 319a/04, 320a/01

kilid i. Kilit. 298b/20, 303a/20, 303a/21

kim (I) zm. Hangi kimse. *"Hāy benüm güzel oġlum, seni bu ḥāle kim ḳomış?!" diyüp biraz yuvalandı.* 298a/16, 293a/04, 293a/20, 298a/02

kim (II) bağ. Ki. *Ferāmurz bir de bunı dü elinden ḳapup öyle fırlatdı kim dīvān-ḫāne ḳapusından teker meker olup gitdi.* 302a/11, 302b/10, 303a/17

→ her k., şöyle k., tā k.,

kimesne i. Kimse. *Ṣaḳın yarın meydāna çıḳup ceng eyledükde kimesne öldürme…* 292b/24, 302b/25, 303a/12, 314a/23

kimi zm. Bahsedilen kimse veya şeylerden yalnız bir kısmını kastetmek için tekrar edilerek kullanılır. *Rüstem her kim öñine geldiyse urup kimini yıḳdı ve kimini öldürdi…* 317b/13, 317b/14

kimse i. **1** Herhangi bir kişi, ki olduğu belirtilleyen bir şahıs. Pādişāhum, bu daḫı benüm şarṭum olsun, eger icrā idemezsem yine Bānū'dan ferāġat ideyüm, diledigüñ kimseye vir. 302b/16, 293b/22, 318a/15

2 (Olumsuz cümlelerde) Hiçbir şahıs, hiçbir insan. *Ṣaḳın bu esrāra kimseyi muṭṭalᶜ eyleme, görelüm ṣoñı neye varur.* 292b/03, 293a/13, 293b/01

kīn *(F.) i.* Kin, garaz, buğz. *Yā murġ-ı mübārek, göñlünden ḫışm u kīni gider!* 314a/18, 314a/20

kīse *(F.) i.* Kese. *Burzū'ya bir kīse altun virdi…*318b/05, 318b/10, 318b/20

kişi i. İnsan, kimse, şahıs. 291a/02, 291a/02, 314a/23

Kiyān-ābād Yer adı. 297b/05

Kīylān / Kīylān-ı Geşt-gīr Kişi adı. Pehlivan. Geçimini şehir şehir dolaşıp

güreşerek kazanan birisi. 319b/12, 319b/23, 320b/07

ḳo- / ḳoy- **1** (Bir yere) Bırakmak. *"Hey oġlancuḳ, yā sen baş belāsı imişsin, ben de seni bir kefrete yarar ḳıyās eyledüm." diyüp ḳarşuda ḳoyup gelüp Rüstem'i atıyla ṣırtına urup ṣuyı öte geçürdi.* 291a/04, 294b/05, 315b/10, 301b/17, 298a/24

2 Tayin etmek, atamak. *…maġāradan çıḳup geldi, bu ḳubbe<y>i cāhuñ üzerine yapdurup bizi nigeh-bān ḳodı.* 312a/01, 299b/14, 313b/10

3 … duruma getirmek, o hal üzere kalmasına sebep olmak. *"Hāy benüm güzel oġlum, seni bu ḥāle kim ḳomış?!" diyüp biraz yuvalandı.* 298a/16

4 Alıkoymak. *Efrāsiyāb da nice itsün, ḫāṭırları var ve cürme göñülleri olursa gine ḳoyup götürürler…* 292a/06

5 Uyulması gereken kuralları belirlemek, vazetmek. *Pādişāhum, hīç böyle çürük yayı ādem şarṭa mı ḳor?* 302b/02

6 İzin vermek. *…Ferāmurz'uñ berāberine geldükde raḫşından inmek murād eyledi. Ferāmurz yemīn virüp inmege ḳomadı.* 317a/02, 311a/18

7 mec. Sokmak (?). *Rüstem-i yek-dest ise "Ben bunı saña ḳorum." dir. Rüstem ḳıza acıdı ve bir de Rüstem-i yek-dest'üñ böyle nā-hem-vār vaż[c]ına gücenüp "İtme aġa, [c]ayıbdur! Biraz ṣabr eyle, ḳızuñ göñli saña biraz alışsun ve cānı saña aḳsun." didi; ammā Rüstem-i yek-dest diñlemez, gidinüñ ġayrı gözi ḳızmış…* 291a/14

→ boynuna borç ḳoma-, nām ḳ., şarṭ ḳ.

ḳoca *i.* Yaşça büyük, yaşlı. *…geldi, gördi, ḳubbenüñ bir ḳapusı var, açıḳ, iki ṭarafda iki cinnī ḳocası oturur…* 311b/12

ḳoç *i.* Koç. *Bre oġlan, [c]ādet böyledür ki iki pehlevān güreşe ṭursa iptidā üç kerre ḳoç gibi baş doḳuşurlar, andan güreş ṭutarlar.* 319b/20

ḳoḳ- Bir koku yaymak.

→ anası südi aġzında ḳ

ḳoḳlat- Koklatmak. *Bir gice Ferāmurz, Māh-duḫt Bānū ile cāme-hābda yaturken Ferāmurz'uñ burnına bir ot ḳoḳladup bī-hūş oldı.* 297b/21

ḳol *i.* **1** Kol. *Biraz ṭarīd-i cevelān eyledükden ṣoñra ḳol ḳaldurup çeng-i ḥarbīleri diñdürdi…* 293a/05, 319a/01, 319b/14

2 Koltuk, kanepe, sandalye gibi mobilyalarda kolların dayandığı kısım. *Burzūy Efrāsiyāb öñinde yir öpdi*

Efrāsiyāb işāret eyledi, ṣol ḳol ṣandalīsi ki Bilsem ibn-i Veyse ṣandalīsidür, anuñ pūşīdesin aldılar, Burzūy geçüp ḳarār eyledi. 319a/01

ḳolay i. Kolaylık, suhûlet.

ḳ.ına getür- Bir işi yapmanın basit ve zahmetsiz yolunu bulmak. *Kīylān şöyle böyle dirken ḳolayına getürüp hemān Burzū'nuñ çehresine bir sille-i saḫt öyle urdı kim gūyā Burzū'nuñ gözlerinden āteşler çıḳdı…* 320a/02, 320a/10

ḳolçaḳ i. Kabza verirken üstâdın kabza alan okçunun sol bileğine taktığı meşin *bağ.* Bilek siperinin kullanılmadığı dönemde sol bileği ok çarpmasından korumak için kolçak kullanılırdı. *Yek-dest'e bir nīze urdı. Rüstem-i yek-dest ḳolçaḳ ile çarpup redd eyledi…* 293a/09, 311b/04

ḳoltuḳ Kolun omuzla birleştiği kısmın alt tarafı. *…binek ṭaşına yanaşup Ferāmurz Ḳuṭb'dan indükde hemān ḳoltuġına girüp dīvāna çıḳardılar.* 317a/03

ḳ.ına gir- Koluna girmek. *...binek ṭaşına yanaşup Ferāmurz Ḳuṭb'dan indükde hemān ḳoltuġına girüp dīvāna çıḳardılar.*317a/03

ḳomaḳ i. Koyma işi, yerleştirme. 306b/11

ḳon- (I) Yolculuk sırasında bir yerde konaklamak, geceyi geçirmek. *Efrāsiyāb ol gice anda yatup, irtesi, iki kerre yüz biñ [c]asker ile [c]azm-i Belḫ eylediler, yiye içe bir gün Çeşme-i Nehrevān'a gelüp ḳondılar.* 292b/06, 292a/12, 292b/03

ḳ.a göçe Dura kalka. *…yiye içe, ḳona göçe bir gün şehr-i Hāye'ye ḳarīb olduḳlarında ḳāṣıd olan vezīr Ferāmurz'a eyitdi: "Sulṭānum, ben ilerü gideyüm, sizüñ geldigiñüz müjde ideyüm." didi.* 296a/02, 304a/09

ḳon- (II) Koyma işi yapılmak, konulmak, bırakılmak. *İşte, ḳarşuda duran, Daḫme-i Süleymān bin Devvār daḫmesidür. Fetḥi senüñ elindedür, daḫı senüñ-çün niçe yādigārlar ḳonmışdur.* 298b/05

ḳonaḳlıḳ *sf.* İki konaklama mahalli arasındaki mesâfe kadar bir mesâfe. *…her nefesde bir ḳonaḳlıḳ yir alur ve kendü nefesi kendüsine ġıdādur…* 299a/20

ḳondur- 1 Misafiri yerleştirmek. *Öñine düşüp ta[c]ẓīm ve tekrīm ile sarāy-ı ḫāṣında bir oda taḫliye idüp Ferāmurz ḳondurdı.* 296a/07

2 Konmasını sağlamak. (?) 299b/09,

ḳonmaḳ i. (Uçucu şey) Uçmasına son verip bir yerde durmak. 309a/15

ḳop- **1** Yerinden ayırmak. *…zīrā sütūn ḳopınca yirinden bir rūzigār çıḳar, ardınca bir duḫān çıḳar…* 303a/13

2 Yerinden ayrılarak harekete geçmek. *Ḳırnāṭıs-nerre oradan ḳopup Kūh-ı Ceberūt'a iletmiş-idi.* 317a/11

3 (Gürültü veya tehlikeli bir olay) Birdenbire patlak vermek, ortaya çıkmak, birden başlamak. *Sā'ir Zengīler bu ḥāli görüp "Amān!" didiler. Bu arada bir feryād ḳopdı.* 316a/25, 316a/03, 295b/01

→ ḳıyāmet ḳ., ḳızılca ḳıyāmet ḳ.

ḳopar- Bulunduğu yerden ayırmak. *Bu ḳubbenüñ içinde ne var bilmek dileyen kimesne zor-ı evvelde bu sütūnı çeküp ḳopara…* 303a/13, 303a/17, 303a/21

2 Zorla ayırmak, uzaklaştırmak. *Ferāmurz, ol dem bunı kendi eliyle pāk egerleyüp ve aġzına licām urdı ve üzerine süvār olup aşaġı yuḳarı ḳondurup ḳopardı…* 299b/09

→ lenger ḳ.

ḳoparmaḳ *i.* Ortaya çıkarmak, başlatmak. *[c]Acabā bu mef'ūn idi, yine ne fitne ḳoparmaġa geldi ola?* 310a/17

ḳorḳ- **1** Korkuya kapılmak, korku duymak. *Şimdi buradan dönüp Ḫāver-zemīn'e varsam, adım 'Ferāmurz'dan ḳorḳdı.' olur.* 304b/14, 305a/01, 305a/02

2 Endişe etmek, kaygılanmak. *Vāh, yazıḳ! Şol civāna, ḳorḳaram bir żarar eyler!* 302a/07

ḳ.duġuna uġra- Korktuğu başına gelmek. *"İşte ḳorḳduġumuza uġraduḳ!" didi.* 291a/01

ḳorḳu i. Korku. 294a/08

ḳoş- Eklemek, ilâve etmek, katmak. *Andan Ḳamṭār'uñ yanına bir vezīr ḳoşup Ferāmurz'a gönderdi.* 301a/05

ḳov- Kovmak. 317b/16

ḳoyun (I) *i.* Koyun, etinden ve sütünden yararlanılan hayvan. *Aç ḳurd ḳoyun sürüsine ne resme girerse öyle girdi…* 296a/24

ḳoyun (II) *i.* Göğüsle elbise arasında kalan kısım. *Ben su'āl eyledüm [c]Bu taṣvīr kimüñdür?' diyü, [c]Cābulḳā Pādişāhınuñ ḳızıdur.' didi ve bu taṣvīrüñ birin daḫı ḳoynından çıḳardı.* 300b/01

köçek i. *mec.* Ağırbaşlı olmayan, hoppa, çok hareketli kimse. *Ferāmurz bunı sīneye çeküp der-āġuş eyledükde Siyāvuş köçek ḥarekete gelüp baş ḳaldurdı..* 315b/05

köhne *sf.* Eskimiş, yıpranmış. *Efrāsiyāb bunları seyr iderken bir tarlanuñ içinde on-biş yigirmi yaşında bir Türk oġlanı ammā başında bir eski ḳalpaḳ, egninde köhne çepken, yalñız çift sürer…* 318a/01

köpük *i.* Köpük. *…ḳuvvet-i siḥr-ile Ferāmurz'ı köpük içine ḳ<o>yup berhevā oldı.* 298a/20

köskütük *sf.* Kütük gibi, dümdüz. *Ḳolcaġıla men[c] idüp bir tīġ daḫı ṣol cānibine urdı, iki eliyle bir uyluġı daḫı gidüp köskütük kelle ile gövde zemīne indi…* 311b/04

köşe *i.* Merkeze uzak yer, uç, kenar. *…Ferāmurz'ı ve Ḫüsrev'i ḳapdı, bir köşeye çekdi…* 316b/08

kötek i. Dayak.

k. ur- Dayak atmak. 293b/20

köy i. Köy. *…köy ḥāli ma[c]lūm çift sürer, zirā[c]at eyler.* 318a/18, 318b/16, 319a/06, 319a/12

ḳubbe *(A.)* **1** *i.* Yarım küre şeklinde olan binâ, dam. *…orta ḳubbesinüñ firāzında [c]alem yirine sīmurġ-ı [c]anḳā taṣvīr olınmışdur…*299a/04, 301b/15

ḳ.-i felek Gökyüzü, semâ. *Çün kim ṣabāḥ oldı, gün ḳubbe-i felekden baş gösterüp [c]ālem münevver olduḳda…* 305b/25, 307b/06

→ ṭılısm-ı ḳ.

ḳucaḳ i. Kucak. 296b/19

ḳuç- Kucaklamak, sarılmak. 291a/12

ḳudret *(A.) i.* Yetenek, kabiliyet, ehliyet.

→ taḥt-ı ḳ.

***ḳudretullāh** Allah'ın (C.C.) kudreti, gücü. *Ferāmurz bunı işidüp ḳudretullāha ḥayrān oldı.* 300a/07

ḳudūm *(A.) i.* Uzak bir yerden gelme, bir yere ayak basma. *Ey dilāver-i [c]ālem, mübārek ḳudūmıñuz ile diyārumuzı müşerref ḳılasıñuz.* 301a/04

ḳufl *(A.) i.* Kilit. 312a/13, 312a/14

kūh *(F.) i. Dağ. Bu kūh öyle bir kūh ki başı eflāke ser çekmiş bir yek-pāre ḳayadur…*313b/24, 317b/23, 317b/24

k.-ı [c]Aḳīm Çabulka Kalesinin doğusundaki semtte olan dağın adı. 310a/07, 310b/11, 310b/16

k.-ı [c]aẓīm Büyük dağ. 306a/20, 314b/13

k.-ı Ceberūt 297b/09, 297b/10

k.-ı Cihān 299a/16

k.-ı Esved 299a/16, 299a/17

k.-ı Naḳḳaşān 317b/23

k.-ı Ser-bülend Matla-ı şems yolu üzerinde, Murg-ı bukalemun'un yaşadığı dağ. 313b/12, 313b/18, 314a/02

k.-ı Serendīb Gencube Câzû'nun yaşadığı dağ. 297b/09, 298a/22, 298b/04

k.-ı Şuᶜā Sepidan-nerre ve Siham-nerre'nin yaşadıkları dağ. 297b/09

→ dāmen-i k.

ḳul i. **1** Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd. *Yā Rabb, yine ᶜāsī ḳullarınuñ yüzine mi baḳsam gerekdür?* 315a/17

2 Hizmetkâr, köle. *Pehlevān, bizüm pādişāhumuzuñ sāde iki ḳulı var idi. İkisi de birāderler idi.* 291b/05, 301b/14

ḳ. ol- Bir kimseye bağlanıp bütün isteklerini yerine getirmeye hazır olmak. *Eger baña ġālib olursa, kendüye ḳul olup ḫizmetinde ölince ḳul oluram…* 304b/15, 304b/16, 308a/24, 312b/05

ḳulac i. Halk arasında ölçü olarak kullanılan, gergin şekilde açılmış iki kolun parmak uçları arasındaki uzuklık. *…altı-yüz ḳulac evren postından bir kemend ḳodum…* 299a/07, 302b/14

ḳulaḳ i. İşitme organı. 299a/24

ḳullan- **1** (Araç, âlet vb. için) İşletmek, usûlüne uygun şekilde faydalanmak. *Ehremān iki gürz ḳullanurdı, biri ṭoḳuz biñ baṭman idi ve biri ṭoḳuz biñ ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz baṭman idi…* 303b/10, 313b/20

2 Harcamak, tüketmek, sarfetmek. *…başum ucında ṣanduḳ ile yādigārlar vardur, alasın, her birini ḳullanduḳca ḫayr duᶜā ile rūḥumı şād idesin…*298b/21

ḳum i. Kum. 302a/12

ḳumḳuma *(A.) i.* İçine zemzem konulan yuvarlak testi. *Ey server-i ᶜālem, eger melekler ḳumḳuma ile ol ṣuyı yüzine serpmeseler cihān ḫalḳı şemsüñ ḥarāretinden yanup kül olurdı…* 315a/14, 314b/20, 315a/03, 315a/06

ḳur- **1**Yapmak, inşâ etmek. *Hemān Ṭūs daḫı ᶜasker-i Tūrān muḳābelesinde bir mürteffᶜ maḥalle bār-gāh-ı Kāvus'ı ḳurdı.* 292b/17, 304b/11, 316b/17

2 Hazırlamak. *Ferāmurz bir yirde ḳondı, lālāları öñine meclis ḳurup Ferāmurz ᶜişrete meşġūl oldı.* 295a/20, 309a/05

→ bāġdaş ḳ.

Ḳurbü'ş-Şems Münir Şah'ın kalesi. 300a/23

ḳurd / ḳurt *i.* Vahşi hayvan, kurt. 296a/24, 299b/17

ḳurıl- 1 Yapılmak, inşâ edilmek. *Ḫüsrev bār-gāh-ı Ehremānuña yüz-ḳırḳ ḳubbe üzerine ḳurılur…* 304a/07

2 Rahatça oturmak, yerleşmek. *Ber-taḫt-ı ā^clā ḳurılup üzerinde Süleymān bin Devvār oturmış…* 298b/11

ḳurtar- Kurtulmasını sağlamak. *Siyāmek ^caskeri bu ḳadar iḳdām eylediler, şāhların ḳurtarmaġa çāre olmadı.* 292a/01, 291b/20

ḳurtıl- (Bir tehlikeden veya sıkıntılı bir durumdan) Sıyrılmak, uzaklaşmak, selâmete çıkmak. *…eger Burzū'ya ṣāḥib çıḳup iltifāt ıtmeyeydi Burzūy çiftcilikden ḳurtılmazdı…* 320b/01, 311a/22

ḳurum i. Büyüklük taslama, gururlanma, çalım.

ḳ. ḳurum *zf.* Büyüklük taslayarak, kibirlenerek. *Ferāmurz gördi, bunuñ pençesinde biş yüz arış miḳdārı bir ejderhā, daḫı sağ ḳurum ḳurum olup gelür…* 314a/08

ḳur^ca *(A.) i.* Talih yoklamak iin zar atma, fal çekme.

ḳ. at- Talih yoklamak iin zar atma, fal çekme. *Feylesūf-ı Dānā daḫı eline uṣṭurlāb alup ḳur^ca atdı…* 312b/24

kūs *(F.) i.* Ayaklı büyük tabl, tophane davulu. 302a/12

k.-ı ḥarbī Savaş davulu. 299a/06

ḳuş i. Kuş. *Bu murġ bir mübārek ḳuşdur.* 314a/17

ḳuşat- Etrafını sarmak, muhâsara etmek. *Bu altı nefer kimse<y>i ḳuşadup cenge ṭurdılar.* 317b/13

kūşe *(F.) i.* Köşe.

→ ciger-k.-i ṣāḥib-ḳırān-ı zamān, ciger-k.

***kūşeli** Köşeli. 298b/22

Ḳuṭb / Ḳuṭb-ı āteş-dem / Ḳuṭb-ı āteş-efşān Feramurz'un atı. Her nefeste bir konaklık yol alır ve kendi nefesi kendisine gıdadır. Cüssesi fil kadardır. 299a/15, 299a/25, 300b/09

ḳuvvet *(A.) i.* Maddî güç. *Bir bu ki añā ḳuvvet ile cevāba ḳādir degülüm.* 294b/08, 294b/21, 303b/14

ḳ.-i ḳāhire Kahredici güç, şiddetli güç. 292a/07, 292a/25, 294a/14, 310a/10

ḳ.-i siḥr Sihir kuvveti. 298a/20

ḳ.-i şecāᶜat Cesaretin gücü. 294b/09

ḳuvvetlü sf. Kuvvetli, kuvvet sahibi. 293b/17

ḳuyruḳ i. Kuyruk. 316a/15

ḳūzaḥ *(A.) i.* Bir şeytan veya melek adı.

→ ḳavs-i ḳ.

küçük / kücük 1 i. Yaşça ufak kimse. *Baş üzerine; ancaḳ daḫı küçükdür.* 310b/12

2 Yaşça ufak olan kardeş. *…bu Serṭān-nerre'nüñ iki ḳarındaşı var idi, o<r>tancasına Dīv-i Ḳırṭās dirlerdi ve kücügine Sihām-nerre dirlerdi.* 297b/08

küçücük *sf.* Çok küçük, ufacık. …dönince gördi, ḳapunuñ iç ṭarafında bir küçücük altun levḥ aṣılu. 312a/25

kührāb Başı kedi, gövdesi kaplan şeklinde olan bir tür mahluk. Mesela Kırnatıs-nerre bir kührabdır. 299a/01, 310a/11, 310b/17

Kührāb-ı zeber-dest Kişi adı. 314a/11, 310a/08, 311b/17

Kührābān Kührâblar.

→ Sulṭān-ı K.

Kührāsb / Kührāsb-ı Ḫāverī Kişi adı. Simab-ı saba-reftar'ın seraskeridir. 304a/06, 304a/07, 309b/08

kül i. Kül.

k. ol- Yanmak. 315a/15

külḫan *(F.) i.* Hamamlarda döşeme altında bulunan ve ısınmayı sağlayan kapalı büyük ocak. 312a/12

kümürdi i. *yan.* Gümbürtü, gürültü. *…Ġencūbe cāẕūnuñ üzerine, mekānına gitdi, gördi, ṣıra ṣıra maġāralar var; ammā birinden bir kümürdi gelür.* 299b/15

künbed *(F.) i.* Kubbe. *…oradan ġār-ı ᶜAḳīm'e gelüp ᶜAḳīm-nerre'nüñ künbed gibi kellesin gördi…* 312b/16

kürek i. Gemi küreği. 313a/19

küstāḫlıḳ i. Küstahça davranış. 314b/06

ḳüsūr *(A.) i.* Bir sayıdan sonra kullanıldığında belli olmayan küçük bir miktar bildirir. *Ḫüsrev bu arada ᶜaskerinden on iki biñ ādem intiḫāb idüp ḳüsūrın Ḫāver-zemīn'e yolladı.* 315b/22

küşād *(F.)* Açılış, açma.

k. vir- Çözmek. *Andan bend-i şalvārın küşād virüp bundan-ṣoñra kendi daḫı ṣoyınup sāde pīrāhen ḳaldı.* 297a/24

k. eyle- Açmak. *Ferāmurz ol miftāḥı alup ḳuflı küşād eyledi.* 312a/14, 306a/01

k. it- Açmak. *Selīm Şāh şād olup tīz ḳafa ḳapuların küşād itdiler…* 296b/14

→ der-k. ol-

küt i. *yan.* Tahta vb. katı şeylere vurulduğunda çıkan ses.

k.-ā-küt *zf. yan.* Arka arkaya küt sesi çıkacak şekilde. *Rüstem gine Kāvus ṭarafından girüp naʿra urdı, Yek-destüñ öñin aldı, yek-ā-yek, küt-ā-küt, aḫşām olınca ceng idüp birbirlerine eyü kötekler urdılar.* 293b/19, 307b/06

kütür kütür *zf. yan.* Kütürdeme sesi çıkararak. *Nice zor eyledi ise bendlerin kütür kütür ḳırdı…* 298a/10, 301a/23, 302b/02

kütürdi i. Kütürdeme sesi.

k. ol- Kütürdeme sesi çıkmak. 304a/13

kütvāl *(F.) i.* Kale muhâfızı, dizdâr. *Efrāsiyāb'uñ geldügin duyınca fi'l-ḥāl Nīm-rūz kütvāli Melik Şāh'a ḫaber virdiler..* 317b/09

lā *(A.)* Olumsuzluk edatı.

***lā-büdd** *(A.) zf.* Mutlaka, behemehal. *Bildi ki Rüstem-i yek-dest'e lā-büdd bir ḳażā irmişdür.* 294b/18, 310a/14, 313b/17

***lā-tereddüd** *(A.) zf.* Tereddüt etmeksizin. *Bir eliyle żabṭ eyledi ve bilā-cürʿa ve lā-tereddüd nūş eyledi.* 313a/23, 313a/24

laġar (?) *...eger meges ʿmār-ı ḫisārına ḳonmaḳ murād ideydi tāb-ı cilāsından pāyları laġarında olup ve ḥarāret-i tābından bāl <ü> peri sūzān olurdı...* 309a/15

laḥm *(A.) i.* Et. *Bu kelleyi terbiye idüp laḥmın alup kemik ḳaldı.* 313a/15

laʿīn *(A.) i.* Lanetlenmiş, lanetli, istenilmeyen yaratık. *Laʿīn hemān Ferāmurz'ı ḳapup ṭoġrı mekānına götürdi.* 297b/21, 310b/13, 313a/06

l.-i bī-dīn Dinsiz lain. *Ey laʿīn-i bī-dīn, niçün gelüp Ḫurşīde Bānū'yı ḳapmaḳ murād eyledüñ?* 311a/05

→ racīm-i laʻīn, ʻifrīt-i laʻīn

laʿīne *(A.) i.* Lanetlenmiş, lanetli, istenilmeyen (dişi) yaratık. *Meger bu laʿīnenüñ Kūh-ı Serendīb'de bir mekānı daḫı var idi.* 298a/22

laḳab *(A.) i.* Takma ad. *Ḫāver-zemīn sulṭānı ve ṣāḥib-ḳırānı Ḫüsrev-i ejderhā-bend, ki laḳabına Dalu'l-ʿaẓm dirler.* 300b/02, 303b/11

lākin *(A.) bağ.* Ama, ancak, fakat. *Ḳafʿaları daḫı birbirine yaḳındur; lākin şimdi bir ḳabāḥat idüp ḳafʿalarına ḳaçdılar.* 291b/07, 304b/05, 320b/21

lālā *(F.) i.* Dadı. *Ferāmurz lālāları Sāfil-i ṣaf-şiken ile ve Kāmil-i şiyr-efgen bunları alup* 295a/18, 318b/22, 319a/13

lāne *(F.) i.* Kuş yuvası. *Ḳuṭb'dan inüp ol lānede gezmege başladı.* 314a/04, 314a/09

l.-i metīn Sağlam, dayanıklı yuva. *Bu ṣaḥrāda bir lāne-i metīn var.* 313b/25

laṭīf *(A.) sf.* Hoş, güzel. *Ferāmurz gördi, bir laṭīf ṣaḥrādur, mīşe-zār ve bir āb-ı cārī.* 300a/08

lāyıḳ *(A.) i.* Uygun, yaraşır, münasip. *Lāyıḳ ve inṣāf mıdur ki benüm yirümi āḫirden gelüp bir anası südi aġzında ḳoḳan oġlana virmek* 320b/21

l. ol- Hak kazanmış olmak, hak etmek. *Ben ne ḫākem ki kemāl-i kereme lāyıḳ olam* 308b/20

→ ne l.

lāzım *(A.) i.* Gerekli, lüzumlu. *Īrān'ı żabṭ eyledügümüzde ol pehlevānlar bize lāzımdur diyü ḳātil olmadı.* 293a/17

l. ol- Gerekmek, gerekli olmak. *Bildi ki ādeme lāzım olacaḳ nām imiş.* 291a/02, 293a/23, 310b/14

lebbeyk *(A.) ünl.* Buyurunuz, emriniz başım üstüne. *"Lebbeyk!" diyüp Ferāmurz'uñ ḳarşusında ẓāhir oldı.* 299a/10

ledün *(A.) i.* Allah katı, Tanrı huzuru.

→ ḥ^{v}āce-i 'ilm-i l.

lenger *(F.)* Gemileri durduğu yerde tutabilmek için denize atılan demir zincir ve ucundaki çapa, gemi demiri.

l. at- (Gemi) Demirlemek, demir atmak. *Çīn iskelesine geldiler, yelken indürüp lenger atup iskele ḳurdılar.* 316b/16

l. ḳopar- (Gemi) Demirini alıp hareket etmek, demir almak. *Cābulḳā öñinden ḳalḳup iskeleye gelüp gemilere girdiler, lenger ḳoparup yelken açup rūy-ı deryā-yı revān oldılar.* 316a/02-03

l. vir- *mec.* Sertçe ve sağlam bir şekilde oturmak ya da yere basmak. *Ferāmurz "N'ola pādişāhum!" diyüp ṣandalīye diz urup lenger virdükde ṣandalī kütür kütür ḳırıldı.* 301a/23, 301b/01, 305b/03, 307b/13

lerzān *(F.) sf.* Titrek, titreyen. *Rüstem'üñ adın işidince lerzān olurdı.* 293a/24

leş *(F.) i.* Leş. *Bunlar leş leş üzerine söykindi.* 296b/02, 296b/02

leşker *(F.) i.* Asker. *Ṭabl-ı ārām çalınup iki leşker dönüp bār-gāhlarına varup* 305b/21, 307a/10, 316b/14

leṭāfet *(A.) i.* Latiflik, hoşluk.

*** letāfet-āmīz** Latif, hoş.

→ dāsitān-ı l.-āmīz

levḥ *(A.) i.* Levha. *Bunda gelüp bu levḥi oḳıyasun.* 298b/19, 312a/25, 312b/01

l.-i zerrīn Altın levha. *Süleymān bin Devvār'uñ boynında levḥ-i zerrīn aṣılup anı alup üzerinde olan ḥaṭṭa naẓar eyledi.* 298b/14

levn *(A.) i.* Renk. *Kāvus'uñ levni müteġayyir oldı.* 292a/16

leyl *(A.) i.* Gece.

→ nıṣfu'l-l.

leyle *(A.) i.* Bir tek gece, gece.

l.-i muẓlim Karanlık gece. *Cemāl-i nūrınuñ żiyāsı yanında şuʿle-i şemʿ gūyā leyle-i muẓlimdür.* 309a/14

libās *(A.) i.* Elbise. *Tamām çözüp andan üzerinde libāsların bir bir çıḳartdı.* 297a/23, 318b/17

licām *(A.)* i.Gem. *Ferāmurz, ol dem bunı kendi eliyle pāk egerleyüp ve aġzına licām urdı.* 299b/08, 305b/19

lisān *(A.) i.* **1** Dil, konuşma yetisi. *Kendü nefesi kendüsine ġıdādur, yimez ve lisān ile söyler.* 299a/20, 299b/07

2 Dil, lisan. *Bu benī-ādem lisānın nice ögrendüñ* 314b/06, 314b/08, 314b/10

lodos (Yun.) Güneyden esen rüzgâr. *Ol cāmı mā-ı ṣāfī ile memlū idüp keskin lodos ile aġzına ḳosalar* 313a/18, 313a/19

lût *(F.)* Büyük lokma.

l. eyle- Yemek, yutmak. *Geldi, bāġayı ḳışacı ile ṭutup lūt eylemek diledi.* 300a/05, 303b/06

luṭf *(A.) i.* İyilik, lütuf.

l. eyle- İyilik etmek, lütufta bulunmak. *Ey dānā, luṭf eyle, bir reml it.*312b/23, 314b/10

l.-ı kerem Lütuf. *Ṣāḥib-ḳırān-zādeye bu luṭf-ı kerem ʿivaż bir hediyyemüz yoḳdur ki vireyüz.* 297a/10

l. it- İyilik etmek, lütufta bulunmak. *Luṭf idüp göñül alçaḳlıġı idüp teşrīf idesiñiz.* 301a/04

-M-

mā *(A.) i.* Su.

m.-ı ṣāfī Saf, tertemiz su. 313a/18

māᶜadā *(A.) e.* –den başka. 302b/08, 296a/23

maᶜān *(A.) zf.* Berâber birlikte. *Gel, sen de maᶜān otur, ikimiz de ṣıġaruz.* 301b /23

mābeyn *(A.) i.* Ara, iki şeyin arası. *...el-ḥamdülillāh, mābeynümde ᶜadāvet yoḳdur kim ol gürz ile saña ḥamle eyleyem...* 306a/13

Maᶜbūd *(A.) i.* Kendisine ibadet edilen, Allah.

m.-ı bī-zevāl Sona ermez, Bâkî olan Allah. *"Yā Maᶜbūd-ı bī-zevāl!" diyüp nice zor eyledi ise gürzi fīli ile bile ḳalduradüşdi.* 306a/22, 308a/02, 312a/09

mācerā *(A.) i.* Olan, baştan geçen şey. *Evvelden de mācerā var idi, eyü elüme girdi.* 295b/03

mādām *(A.) bağ.* Madem, çünkü, değil mi ki. 294a/18

maᶜden *(A.) i.* Maden. 296b/22, 299a/02

***maᶜdenī** *(A.) sf.* Madenden yapılma.

→ cevāhir-i m.

māder *(F.) i.* Anne. 318b/09, 318b/16, 318b/17

→ raḥm-ı m.

maġāra *(A.) i.* Mağara. 299a/24, 310b/17, 311b/07

maġlūb *(A.) i.* Yenik, yenilmiş kimse. . *İmdi iḳtiżā eyledi kim senüñle her yüzden imtiḥān olup tā kim ġālib maġlūb biline.* 305a/02, 305a/16, 307b/08

m. ol- Yenilmek. 293a/14

maġrūr *(A.) i.* Gururlu, kibirli. 301b/21

māh *(F.) i.* Gökteki ay. 297a/19, 296b/25

Māh-duḫt / Māh-duḫt Bānū *(F.)* Kişi adı. Selim Şah'ın kızı. Feramurz'un karısı ve Cihan-bahş'ın annesi. 297a/17, 297b/20, 317a/12

maḥall *(A.) i.* Yer, mekân. *Ol maḥall girüden ġulāmlar daḫı gelüp irişdiler...* 295b/23, 300a/06, 302a/08

maḥbūb *(A.) i.* Sevilen, sevgili. 301b/06

***maḥbūbe** *(A.) i.* Sevilen kadın. 299b/21

maḥbūs *(A.) i.* Hapsedilmiş, esir, tutuklu. 311b/15

m. it- Hapsetmek, esir tutmak 312a/21

maḥcūb *(A.) i.* Utanan, utangaç. 297a/09

***maḥcūbe** *(A.) i.* Utanan, utangaç kadın. 297a/21

māhir *(A.) i.* Maharetli, yetenekli. 300b/17

maḫlūḳ *(A.) i.* Yaratık. 296a/13, 296a/22, 296a/25

***maḫlūḳāt** *(A.) i.* Yaratılmışlar. 313b/11

maḥrūm *(A.) i.* Nasipsiz, yoksun.

m. ol- Yoksun olmak. 314b/05

maḥv *(A.) i.* Yıkılma, ortadan kalkma.

m. eyle- Öldürmek, ortadan kaldırmak. *Hemān murġ bir kerre Ferāmurz'uñ üzerine süzilüp murād eyledi ki ḳanadı ile Ferāmurz'ı çarpup maḥv eyleye.* 314a/13

m. ol- Ortadan kaybolmak. 303a/20

maḳām *(A.) i.* Yer, mevki. 315a/01

m.-ı hizmet Hizmet makamı, iş görme yeri *Gelüp Kāvus öñinde yir öpdi, maḳām-ı ḫizmetde ḳıyām idüp fermān-ı pādişāha müteraḳḳıb oldı.* 294b/03

maḳbūl *(A.) i.* Kabul olunmuş, beğenilen. 308b/02

m.e geç- Çok beğenmek, hoşa gitmek. 308b/25

maḳdūr *(A.) i.* Elden gelen şey, güç, kuvvet.

m.-ı beşer İnsanın gücü dâhilinde olan, elinden gelen şey. *...herkes Ferāmurz'uñ bu merdligine taḥsīn eylediler, "Bu iş maḳdūr-ı beşer degüldü." didiler.* 316a/17

maḳṣūd *(A.) i.* İstek, arzu, gaye. 292b/21

maʿḳūl *(A.) i.* **1** Akla uygun. *...bir yol ben de fikr ü müşāvere ideyüm de maʿḳūl ne ise aña göre idelüm.* 317a/23

2 Akıllı, akıllıca işler düşünen. *Pek maʿḳūlsın bilürsin oġul...* 318b/20

m. gör- Akla uygun bulmak. 315b/21

m. ol- Akla uygun olmak. 295a/02, 317a/25

māl *(A.) i.* Eşya, varlık. *Ferāmurz gördi, bu arslanlar ṣarı altundur ve içerüde ol-ḳadar māl ve cevāhire müteʿalliḳ şeyler var kim ḥesāba gelmez.* 299b/24, 303a/22, 303a/25

mā-lā-yuṭāḳ: *(A.) sf.* Tâkat getirilmez, dayanılmaz. 294b/07

mālik *(A.) i.* Sahip. *...Rüstem öyle ḳuvvet-i şecāᶜate mālik dilāverüñ żāyiᶜ oldugın istemez...* 291a/21, 294b/09, 312b/15

m. ol- Sahip olmak 320a/20

maᶜlūm *(A.) i.* Bilenen, belli, belirli. 314b/19, 318a/18, 319b/12

m. it- Anlamak. 301a/07

m. ol- Bilinmek. 292b/21, 300b/19

mānend *(F.) i.* Benzer, eş.

m.-i ḫıyār Hıyar gibi. *...bir tīġ-ı tīz-ḫūn-rīz āteş-engīz öyle ᶜaşḳ eyledi ki mānend-i ḫıyār iki pāre eyledi.* 316a/15

māniᶜ *(A.) i.* Engel. 300b/23

m. degül Engel olmaz, engelleyemez. 300b/23, 301b/24, 305a/25

maṣlaḥat *(A.) i.* İş, mesele.

→ berāy-ı m.

maᶜṣūm *(A.) i.* Günahsız, küçük çocuk. 312a/13

maşraba *(A.) i.* Kulplu büyük bardak. 300a/19, 300a/19

maᶜşūḳ *(A.) i.* Sevilen, sevgili. *Şimdi elinden maᶜşūḳını ḍarbī senüñ elinden almaḳ münāsib degül.* 304b/25, 310a/22, 311a/07

***maᶜşūḳa** *(A.) i.* Sevilen kadın, sevgili. 291a/08, 291a/10, 291a/11

māt *(A.)* Öldü.

m. ḳal- Acz içinde kalmak 315a/17

mātem *(A.) i.* Ağlama, üzüntü ve kederden ağlayıp sızlama.

m.iñ tut- Ölenin ardından ağlayıp yas tutmak 298a/23

maṭlaᶜ *(A.) i.* Güneşin doğuşu. 313b/04

m.-ı şems Güneşin doğduğu yer, doğu ufku. 310a/07, 310a/07, 313b/04

Māzenderān *(F.) i.* Yer adı. 313a/10

maᶜẕūr *(A.) i.* Özürlü, özrü olan.

m. ol- Hoş görülmek. 301b/22, 308a/09, 314a/22

mebhūt *(A.) i.* Hayretle şaşkın, sersem.

m. ol- Hayretle şaşırmak, sersemlemek. 314a/11

meclis *(A.) i.* Oturulacak, toplanılacak yer; bir araya gelmiş insan topluluğu. *Bundan-ṣoñra meclisde olan yārānuñ*

gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dönüp tamām neş'e vü şevḳ-i neşāṭ oldılar... 313b/03

2 İçki sofrası. *Meclis döşenüp biraz bāde nūş eylediler...* 294a/12, 295a/20, 297a/17

***meclis-ārālıḳ** Meclisi süsleme, neşelendirme. 309a/06

→ ālāt-ı m., erbāb-ı m.

medār *(A.) i.* Sebep, kaynak. 298b/13

medḥ *(A.) i.* Övme

m. eyle- Övmek. *Taṣvīri Ḫüsrev'e virdi. Ḫüsrev, naẓar idüp, vāḳıʿā, medḥ eyledükleri daḫı izdiyād imiş.* 304a/02, 305b/24, 305b/24

m. it- Övmek. 297a/08

mefhūm *(A.) i.* Mânâ, sözden çıkarılan anlam. *Ferāmurz oḳıyup mefhūm maʿlūm itdükde "N'ola." diyüp yirinden ṭurup...* 301a/07, 292b/21, 301a/03

meger *(F.) e.* Meğer, oysaki, halbuki; olsa olsa, ancak. *Meger Tanĝrı'nuñ ḳatında ne Rüstemler var imiş ki kendi yanında mūr-ı żaʿīf ḳadar bile degül.* 291a/05, 291a/18, 291b/09

meges *(F.) i.* Sinek.

m.-i aʿmā Kör sinek. 309a/15

mehābet *(A.) i.* Heybet, büyüklük. 302a/15, 304a/22

m. baġla- Kendisine saygı duyulmasını sağlamak. 315b/14

mehīb *(A.) sf.* Heybetli, azametli, korkunç. 297b/25, 300b/13, 312a/16

mehter *(A.) i.* Askerî bando.

***mehter-başı** (A. ve T.) *i.* Mehter takımını idare eden kişi. 307a/14, 307a/12

***mehter-ḫāne** Mehter takımı. 307a/16

mekān *(A.) i.* Yer, mahal, bulunulan yer. 314b/22, 297b/11, 298a/22

mektūb *(A.) i.* Mektup. 292a/23, 310a/02, 292b/04

melāḥat *(A.) i.* Güzellik. 296b/25

melek *(A.) i.* Nurdan yaratılmış, mahiyeti insanlarca meçhul varlık. 295a/11, 295a/12, 315a/02

Melik Şāh Kişi adı. Nim-rûz şehrinin kütvalidir. 317b/09, 317b/09, 317b/20

mellāḥ *(A.) i.* Denizci. 316a/03, 316a/04, 316a/06

melᶜanet *(A.) i.* Lanetli, uğursuz iş ya da şey. 302a/07, 311a/13

melᶜūn *(A.) i.* Lanetli, uğursuz. 298a/22, 309b/18, 310a/17

melᶜūne *(A.) i.* Lânetli, uğursuz kadın. *İşte, şol cānibe git ki ol mefᶜūne Ġencūbe cāẕūnuñ mekānı andadur.* 299b/11

memleket *(A.) i.* Ülke, yurt. 295a/01, 320a/11

memlū *(A.) sf.* Dolu. 312a/17

m. it- Doldurmak. 313a/18

mend *(F.) e.* Kelimelerin sonuna getirilen "sahip" manasında edattır.

→ ḥişşe-m. ol-, Ḫüsrev-i dilāver-i zor-m.

menkūḥalıḳ (A. T.) *i.* Zevcelik, nikahlı karı olma durumu. 300b/22

menşūr *(A.) i.* Ferman, mektup. 319a/17, 319a/18, 320a/07

menᶜ *(A.) i.* Durdurma, engelleme, savuşturma. 306a/13

m. eyle- Savuşturmak, hamleyi boşa çıkarmak. 305a/24, 306b/10, 306b/17

m. it- Savuşturmak, hamleyi boşa çıkarmak. 293a/11, 293a/13, 307a/06

m. olınma- Durdurulamamak, engellenememek. 306a/13

menzil *(A.) i.* Konulacak yer, durak. 314b/22

merdlik *i.* Yiğitlik. 304b/17, 316a/17

merdüm *(F.) i.* İnsan, adam.

→ Cabbār-ı m.-ḫor

merġūb *(A.) sf.* Beğenilen,istenilen. 308b/02

merḥabā *(A.) ünl.* "Rahat olun, hoş geldiniz" anlamında selamlaşma sözü. 300a/17, 310b/21

m. it- Merhaba diyerek selam vermek. 295b/04

merḥabālaş- Selamlaşmak. 317a/02

merḳad *(A.) i.* Mezar. 299a/13

merkez *(A.) i.* Orta. 293b/19

mertebe *(A.) i.* Derece, basamak, rütbe. 293b/21, 295b/15, 299a/21

→ mümkin-i m.

mesāfe *(A.) i.* Uzaklık. 300a/11

meşelā *(A.) zf.* Misal olarak, söz gelişi. 313a/18

mesken *(A.) i.* Ev. 314a/23

mesrūr *(A.) i.* Mutlu, sevinçli.

m. ol- Mutlu olmak, sevinmek. 313a/08

mest *(F.) i.* Sarhoş, kendinden geçmiş.

m. eyle- Kendinden geçirmek, sarhoş etmek. 309a/07

meşġūl *(A.) i.* Bir işle uğraşan.

m. ol- Bir işe koyulmak. 295a/20, 296a/12, 298b/12

meşşāṭa *(A.) i.* Gelini süsleyen kadın, tarakçı. 309a/08

metā'u'l-beyt *(A.) i.* t. Ev eşyası. 319a/13

metīn *(A.) sf.* Kuvvetli, sağlam. 293b/11, 301a/24, 303b/13

→ lāne-i m.

mevce *(A.) i.* Dalga. 300a/02

mevcelen- Dalgalanmak. 316a/03, 299b/25

mevcūd *(A.) i.* Var olan, bulunan. 292b/12, 292b/14, 313b/12

mevt *(A.) i.* Ölüm. 295a/14

me'mūr *(A.) i.* Bir işi yapmakla görevli kimse. 299a/05

meydān *(A.) i.* Geniş yer, alan. 293a/03, 293b/19, 305a/08

m.ı tut- Savaş /güreş vb. meydanına çıkmak, düşmana /rakîbe meydan okumak. 293a/13

→ naẓar-ber-m. ol-, ᶜazm-i m.-ı rezm eyle-

meyl *(A.) i.* İstek, sevme, gönül akışı. 308a/10

meyve *(A.) i.* Meyve. 300a/20

mı / mi *e.* Soru eki. 302b/02, 307b/24, 308a/05

miftāḥ *(A.) i.* Anahtar. 312a/14

Mihrāc Ḫān Kişi adı. Selim Şah'ın dedesi. 297a/08

Mihrām Kişi adı. 296b/25

Mihrān / Mihrān Ḥekīm Kişi adı. Selim Şah'ın veziri. Feramurz için dikilen heykeli tılsımla koruma altına almıştır. 296b/20, 296b/22, 297a/02

Mihr-āverdi Bir cinnî adı. İnsan şekline girerek Feramurz'un mektubunu Semendan Şah'a götürdü. 300b/11

miḳdār *(A.)* **1** *i.* Parça, kıymet. *Ḫoş geldüñ pehlevān! Buyuruñ, bir miḳdār ᶜişret idelüm.* 295b/04, 301a/22, 303a/15.

2 *e.* Kadar, -e yakın. *...anlardan maᶜadā ḳızuñ otuz miḳdārı ṭālibleri vardur...* 302b/09, 307b/13, 311a/17

m.ın bil- Haddini bilmek, derecesini bilmek, hatasını anlamak. 292a/05, 302a/14

mīl *(A.) i.* Mesafe tayini için yollara dikilen direk, nişan, sınır taşı 299b/25, 300a/01, 314b/18

m.-i mināre Minare gibi ince ve uzun. 301b/14, 302b/07

mināre*(A.) i.* Minare, ışık kulesi. 312a/10

→ mīl-i m.

minvāl *(A.) i.* Tarz, yol, şekil.

→ bu m. üzre

mirrīḫ *(A.) i.* Merih, Mars gezegeni.

m.-ṣıfât Merih gibi. 304a/22

misāfir *(A.) i.* Konuk. 301b/22, 318b/19, 317a/19

m. ol- Konuk olmak. 300a/25, 304a/01

miṣāl *(A.)* **1** *i.* Örnek; örnek gösterme. *...baᶜżīlar taᶜbīr idüp miṣālinde mübālaġa gösterdiler...* 313a/17

2 *sf.* Benzer, andırır; gibi. *Ol ṣaḥrāya yayılup ḳarınca miṣāli aralarına igne bıraḳsañ zemīne düşmez.* 296a/14, 308a/02, 315a/21

mīşe *(F.) i.* Meşe ağacı.

***mīşe-zār (**F.) *i.* Ormanlık 300a/08

miyān *(A.) i.* Orta, ara, bel. 296a/23, 298a/16, 302b/14

m.ı ḥallāc yayına dön- Hamle savuşturmaktan beli bükülmek. 305b/03

m.-ı bāç mec. Döl, bel vergisi.(?) *Bānū teslīm olınca Ferāmurz iki zānū üzerine gelüp ibtidā miyān-ı bāça resmin gösterüp ṣoñra ġarḳ-ı bürrān eyledi. Ḥāṣılı, Ferāmurz Ḫurşīde Bānū'nuñ bikrin izāle eyledi.* 309a/22

→ dāmen-i der-m. it-

mizāc *(A.) i.* Huy, bünye, hal. 293b/15

muᶜallāḳ *(A.) i.* Boşlukta olmak.

m. at- (?) *İçeri girdükde bir muᶜallāḳ atup taḫt öñinde bulındı...*304a/16

muᶜāmelāt *(A.) i.* Davranışlar, hareket tarzları, yaşananlar. 315b/09

muᶜānaḳa *(A.) i.* Boyna sarılma, kucaklaşma.

şarṭ-ı muᶜānaḳa Sarılma, kucaklaşma âdeti. 308a/09

muᶜāvenet *(A.) i.* Yardım.

m. eyle- Yardım etmek, yardımcı olmak. 291b/21

mufaṣṣal *(A.) i.* Ayrıntılı, uzun. 317a/12

muġān *(F.) i.* Mecusîler, ateşe tapanlar. (Mugân: Azerbaycan'da bir şehir adıdır. Gayette lâtif ve dilgüşâ sahraları, sebz ve hürrem mergzârları vardır. Bürhan 526[b]) 292b/15, 292b/16

muḥabbet *(A.) i.* Sevgi. 302b/13, 312b/15

m. eyle- Sevgi göstermek, yakınlık duymak. 304b/11

→ tebdil-i m.

muḥanneṣ *(A.) i.* Korkak kalleş. 311a/22

muḥīṭ *(A.) i.* Çevre. 299b/14

→ deryā-yı m.

muḥkem *(A.) sf.* Sağlam. 291b/17, 297b/22

muḳābele *(A.) i.* Karşı taraf. 291b/07, 292b/17, 304b/20

muḳābil *(A.) i.* Karşılık.

m. ol- Karşılaşmak. 292a/24, 293a/19, 293b/22

→ birbirine m. ol-

muḳaddem *(A.) zf.* Önce. 293b/15, 295a/24, 298b/20

m.-i ceyş it- Komutan olarak tayin etmek 304a/08

m.-i ceyş ol- Kumandan olmak. 292b/15

***muḳaddemā** *(A.) zf.* Önceden. 291b/06, 296a/09, 309b/01

***muḳaddemce** Önceden 304b/25

muḳadder *(A.) i.* Yazılmış olan, kader. 300b/04

muḳārīn *(A.) i.* Yakın.

→ birbirine m. ol-

muḳarrer *(A.) i.* Kararlaştırılmış, kesinleştirilmiş.

m. eyle- Karalaştırıldığı gibi yapmak. 292a/09

muḳayyed *(A.) i.* Bir işe önem veren.

m. ol- Bir işe önem vermek. 292b/24, 293a/18, 294a/23

muntaẓır *(A.) i.* Hazır, bekleyen.

m. ol- Hazır vaziyette beklemek. 292b/23, 293a/01, 305a/08

mūr *(F.) i.* Karınca.

m.-ı żaʿīf Güçsüz karınca. 291a/05

murād*(A.) i.* İstek, arzu, gaye, maksat. 306a/12, 307a/23, 315a/13

m. eyle- İstemek. 291a/21, 292a/04, 294b/23

m. it- İstemek. 294a/20, 306b/03, 309a/15

→ ber-m. it-

murġ *(F.) i.* Kuş. 313b/12, 314a/07, 314a/09

m.-ı Būḳalemūn / m.-ı Mübārek Kuh-ı serbülend'de yaşayan, üzerinde her renkten bulunan bir kuş. Matla-ı şems'i ziyaretlerinde Hz. Süleyman'a ve Sam-süvar'a delil olmuş. 313b/12, 313b/13, 313b/13

m.-ı ʿacāyib Görülmemiş, insanı hayrete düşüren kuş. 314a/06

mūşt *(F.) i.* Yumruk. 291a/18, 298b/20, 303a/22

m.-ı pehlevānī Çok güçlü yumruk. 320a/10

m.-ı ṣāḥib-ḳırānī Hükümdar kuvvetinde yumruk. 299b/01

muʿtād *(A.) i.* Âdet, alışkanlık. 310a/11

muṭīʿ *(A.) i.* İtaatli. 294b/07

mutlāḳ *(A.) sf.* Kati, tek.

→ vekīl-i m.

muṭṭaliʿ *(A.) i.* Haberli, bilgisi olan.

m. eyle- Haber vermek, bildirmek. 292b/03

muttaṣıl *(A.) sf.* Aralıksız, sıralı, uzayıp giden. 297b/09, 320a/22

muʿteber *(A.)* Beğenilen, güvenilir.

→ teber-i m.

muʿterif *(A.) i.* Kendi eksik ve suçlarını kabul edip söyleyen. 292a/06

muẓlim *(A.) i.* Karanlık.

→ leyle-i m.

mübāḥaşe *(A.) i.* Konuşma, bahse girme. 303b/15

mübālaġa *(A.) i.* Abartma. 313a/17

mübārek *(A.) i.* Bereketli, uğurlu, hayırlı. 301a/04, 314a/17, 316b/22

m. ol- Kutlu ve hayırlı olmak. 296b/17

→ murġ-ı m.

***mübārek-bād** (A. ve F.) Mübarek olsun, kutlu olsun. 312b/09

mübāriz *(A.) i.* Döğüşe, güreşe kalkışan. 304a/06

mübāşeret *(A.) i.* Bir işe girişme.

m. eyle- Bir işe girişmek, başlamak. 319a/03

m. it- Bir işe girişmek, başlamak. 301b/17, 309a/04

mücevher *(A.) sf.* Değerli taşlarla süslenmiş. 299a/04, 301a/13

müddet *(A.) i.* Belli ve sınırlı vakit, süre. 292b/20

m.-i ᶜömr Hayat boyu. 314a/13

müfret İfrit (?) *Kendüsi ne mertebe müfret laᶜīn olmaḳ gerekdür!* 313a/07

müheyyā *(A.) i.* Hazır. 308b/11

mühimmī *(A.) i.* Ehemmiyetli, önemli 302a/04

mühr *(A.) i.* Mühür, damga. *...nāme-i Ferāmurz'ı ṣundı. Semender Şāh nāmenüñ mührin giderüp...* 300b/14, 304a/21

mühür *(A.) i.* Mühür, damga.

m.in (mührin) ur- Mühür basmak, mühürlemek. 304a/10

mühürle- Mühür basmak, mühürlemek. 299b/07

müjde *(F.) i.* Sevinç haberi. 312a/04, 313a/01

m. eyle- Haber vermek. 296a/05, 296b/14

m. it- Haber vermek. 296a/03, 313a/08

müjdeci *i.* Sevinçli haberler veren, haberci. 313a/08, 315b/04

mükellef *(A.)*i . Bir şeyi yapmaya mecbur, onunla görevli olan.

m. ol- Eksiksiz ve süslü olmak. 319a/12

mülāḥaẓa *(A.) i.* Düşünce. 302b/24, 307b/25, 310a/14

m. eyle- Düşünmek. 297a/02

mülāyemet *(A.) i.* Yumuşaklık. 314a/21

mülk *(A.) i.* ülke. 296b/25

→ niẓām-ı m.-i Īrān

mümkin *(A.) i.* Mümkün, olabilir. 308a/05

m.-i mertebe Olabildiğince 319a/13

m. ol- imkan bulunmak. 307b/19

mümtāz *(A.) sf.* Üstün, seçkin, değerli.

→ nebīre-i m.

münācāt *(A.) i.* Dua, yalvarma.

m. eyle- Dua etmek, yalvarmak. 298b/15

münādī *(A.) i.* Çığırtkan, tellal, bağırarak halka haber veren. 305a/07, 317b/04

münāfiḳ *(A.) i.* İki yüzlü, dönek. 317a/25

münaḳḳaş *(A.) sf.* Nakışlı, süslü. 313a/05

münāsib *(A.) i.* Uygun. 299b/09, 305a/01

m. ol- Uygun olmak, yakışmak. 292a/19, 315b/20

münevver *(A.) i.* Aydınlatılmış, parlatılmış.

m. kıl- Aydınlatmak. 293a/02

m. ol- Aydınlanmak. 305b/25, 309a/12

münhezim *(A.) i.* Bozguna uğramış, ağır şekilde yenilmiş.

m. eyle- Bozguna uğratmak. 295a/05

Münīr Şāh Kişi adı. Kurbü'ş-şems kalesinin padişahı. Güneşe tapar. 300a/23, 300a/24, 303b/25

münḳad *(A.) i.* Boyun eğen, itaat eden. 294b/07

müntehā *(A.) sf.* Sona ermiş; son uç; büyük. 293b/04

→ gürz-i m., seng-i m.

mürd *(F.) sf.* Ölmüş, ölü.

m. ol- Ölmek. 320a/16

mürtefi^{c} *(A.) sf.* Yüksek. 292b/17

mürūr *(A.) i.* Geçme, gitme.

m. it- Geçmek, gitmek. 293a/01, 293a/18, 302a/18

müselmān *(A.) i.* İslam dininden olan kimse.

m.-ı bende-i Sübḥān ol- Allah'a kul olup İslam dinine geçmek. 298a/06

m. it- İnsanların Müslüman olmalarını sağlamak. 300b/16

müstaġraḳ *(A.) i.* Dalmış, batmış.

m. ol- Yüklü ve donanmış olmak. 296a/16

müstaḳillen *(A.) zf.* Ayrıca, özel olarak. 320b/06

müstecāb *(A.) i.* İstediği kabul edilen.

m. ol- Kabul edilmek, cevap verilmek. 314b/09

müsteḥāḳ *(A.) i.* Hak etmiş, kazanmış.

m. ol- Lâyık olmak, hak etmek. 306a/12

müşāhede *(A.) i.* Görme, seyretme.

m. olın- Görülmek. 319b/12

müşāvere *(A.) i.* Fikir danışma.

m. eyle- Fikir alışverişinde bulunmak, görüşmek. 294a/24, 317a/25

m. it- Fikir alışverişinde bulunmak, görüşmek. 292b/19, 295a/07, 297a/01

müşebbek *(A.) sf.* Şebeke şekline sokulmuş, ağ ve kafes şekline sokulmuş, kafesli. 312a/12, 312a/13

müşerref *(A.) i.* Şerefli, kıymetli.

m. ḳıl- Şereflendirmek, bir yere misafir olmak. 301a/04

m. eyle- Şereflendirmek, bir yere misafir olmak. 316b/22

müşkil *(A.) i.* Zor, güç. çetin. 294b/08, 306a/13

m. ol- Çözülmesi güç bir hâle gelmek. 302b/23

müteᶜaddid *(A.) i.* Çeşit. 307a/01

müṭālaᶜa *(A.) i.* Etraflıca düşünme, inceleme.

m. eyle- Etraflıca düşünmek, incelemek. 320b/08

müteᶜalliḳ *(A.) sf.* İlgili, ilişkin, bağlı. 303a/23, 308b/10, 317a/13

m. ol- Bir şeye ilişkin olmak. 311b/07

müte'ellim *(A.) i.* Elemli, kederli olan.

m. ol- Üzülmek, kederlenmek. 292b/11

müteġayyir *(A.) i.* Değişen, bozulan.

m. ol- Değişmek, bozulmak. 292a/16

mütekebbir *(A.) i.* Kibirli, kendini büyük gören. 320b/03

***mütekebbirce** *zf.* Büyüklenerek, kibirli kibirli. 301a/16

müteraḳḳıb *(A.) i.* Gözleyen, bekleyen.

m. ol- Beklemek, gözlemek. 294b/03, 304b/21

müvekkel *(A.) i.* Bir kimse tarafından işlerini gördürmek için vekil edilmiş kimse. 314b/16

müyesser *(A.) i.* Kolaylıkla olan.

m. ol- Beklenilen şey meydana gelmek, nasip olmak. 307b/22, 314b/01

nā *(F.) e.* Başa gelerek kelimeyi olumsuzlaştıran edat.

***nā-bekār** İşe yaramaz, hayırsız. *Nā-bekār oġlan, sen benüm işüme ḳarışma!* 291a/17, 291b/02, 292b/12

***nā-bud** Yok olan, bulunmayan. *ᶜAḳīm-nerre zebūn olınca ġāra girüp nā-būd nā-peydā oldı.* 311a/01

nā-būd ol- Yok olmak, perişan olmak. 296b/13

***nā-çār** Çaresiz *Efrāsiyāb gördi, iş ġayrı oldı, nā-çār ṭabl-ı ārām çaldurup döndiler.* 294a/05, 295b/17, 301b/04

***nā-gāh** Ansızın, birdenbire. *Bir gün Tūrān ṣınurından giderken nā-gāh ḳarşudan bir ᶜasker ẓuhūr eyledi.* 291a/25, 295a/21, 298b/16

***nā-ḫaleflik** *i.* Soyuna çekmemiş olan, hayırsız (evlât).

n. eyle- Soysuzca, nâmertçe davranmak. *...insāniyyet ideyüm ṣandum ammā sen nā-ḫaleflik eyledüñ.* 295b/11

***nā-hem-vār** Uygunsuz. *Rüstem ḳıza acıdı ve bir de Rüstem-i yek-dest'üñ böyle nā-hem-vār vaẓᶜına gücenüp "İtme aġa, ᶜayıbdur! Biraz ṣabr eyle, ḳızuñ göñli saña biraz alışsun ve cānı saña aḳsun." didi* 291a/15

***nā-ḫoş** Hoşa gitmeyen, beğenilmeyen. *Muḳaddem ise "Mizācum nā-ḫoşdur." diyü binmemişdi.* 293b/15

***nā-peydā** Kaybolmuş, yok olmuş. 311a/01

nā-peydā ol- Kaybolmak, yok olmak. *...deryāya varınca nā-būd nā-peydā oldılar.* 296b/13

***nā-tamām** Yarım, eksik, tamamlanmamış. *...bizüm kendi evimüz yoġ-ıdı; ancaḳ altun kifāyet itmedi, öyle nā-tamām ḳaldı.* 319a/04

→ḫāh- n.-ḫāh

nabız *(A.)* i. *mec.*Eğilim, düşünce, niyet.

n.ın ṭut- Bir konu hakkındaki düşüncesini, kanaatini, eğilimini yoklamak, öğrenmeye çalışmak. *Selīm Şāh'uñ ḳızı Māh-duḫt'ı medḥ idüp Ferāmurz'uñ nabżın ṭutdı. Teklīf olınsa yoḳ dimezdi.* 297a/09

nādānlıḳ (F. ve T.) *i.* Cahillik, kabalık etmek. 295b/10

nādim *(A.) sf.* Pişman olan.

n. ol- Pişman olmak. 312b/03

naġamāt *(A.) i.* Nağmeler, güzel sesler

n.-ı dil-sūz Gönül yakıcı nağmeler, ezgiler. 309a/06

Na'īm Şāh Kişi adı. Haver-zemin'in şahi. 303b/04, 303b/05, 303b/11

nāḳil *(A.) i.* Sözü aktaran, işittiğini anlatan.

n.-i suḫan-pīrā Sözü süsleyen 317a/15

***nāḳilān** *(A.) i.* Haber verenler, sözü aktaranlar, anlatanlar.

n.-ı saḫn-ı Çīn Çin râvîleri. 295a/16

naḳīr *(A.) i.* Pek küçük, önemsiz şey.

n. ü ḳıṭmīr En küçük ayrıntısına kadar, iğneden ipliğe varıncaya kadar her şeyi. *…murġ-ı Būḳalemūn ile arada geçen muʿāmelātı naḳīr ü ḳıṭmīr vuḳūʿı üzre taḳrīr eyledi…* 315b/09

naḳḳāş *(A.) i.* Ressam. *...bunu fikr eyledi kim bir üstād naḳḳāş gönderüp Bānū'yı taṣvīr idüp getüre.* 303b/19, 303b/21

***naḳḳaşān** *(A.) i.* Nakkaşlar, nakş ediciler. 317b/24, 320b/09

→Dīh-i N., kuh-ı N.

naḳl *(A.) i.* Başkasına ait bir sözü veya bir olayı anlatma, aktarma.

n. eyle- Anlatmak, aktarmak. *Rüstem-i yek-dest ṣadedin naḳl itmege, ibtidādan intihāya varınca naḳl eyledi...* 294a/14, 295b/25, 297a/08

n. it- Haber vermek, anlatmak, aktarmak. *...nāḳilān-ı saḫn-ı Çīn böyle naḳl u beyān iderler kim...*295a/16

n. olın- Anlatılmak, aktarılmak. *Andan murād eyledi ki Īrān'a ʿazīmet itmege; ammā sābıḳa naḳl olınmışdı...* 297b/05, 309a/25

naḳş: *(A.) i.* Resim *Biş on gün Ḫurşīde Bānū'nuñ üzerine düşüp bir maḥallde, tamām geregi gibi seyr idüp naḳşın) aldı.* 303b/24

n. ol- Yere geçmek, işlemek. *Bilsem cān ḥavliyle baş ḳaçurup arḳasına alduḳda taḥammül idemeyüp pāyları rikābdan boşanup dırāz-be-dırāz zemīne naḳş oldı.* 295b/19

nām *(F.) i.* **1** Şöhret, ün. *Kişi nāmıyla işlermiş işi, nāmsuz bir pula degmezmiş kişi.* 291a/02

2 Adındaki. *Sen ki ḳavm-i ṣafīden ve nesl-i Keyūmerş'den, Ferāmurz nām dilāversin.* 298b/19, 291b/08, 291b/09

n.-ı Ḫudā Allah'ın adı. *Evvel nām-ı Ḫudā'ya ḥamd u şenā ve Ḥażret-i Dāver'e ṣalavāt u ṣelāmdan-ṣoñra...* 300b/17, 302b/01, 307b/12

n. ḳo- (?) *Sen baña baḳ, ben bu ᶜaskerde bir nām ḳoyup Türkistān Ḫānı olan Efrāsiyāb'a intisāb idelüm...* 291b/14

***nām-dār** *sf.* Meşhur, şöhretli. *Rüstem nām-dār biş nefer-i dilāver ile Efrāsiyāb'uñ ḳafasına düşüp Ceyḥūn kenārına varınca...* 317b/16

***nāmsuz** *zf.* Tanınmadan, şöhret olmadan. *Kişi nāmıyla işlermiş işi, nāmsuz bir pula degmezmiş kişi.* 291a/02

namāz *(F.) i.* İslam'ın beş şartından biri.

n. kıl- Namaz ibadetini yerine getirmek 297a/18, 309a/11

nāme (F) *i.* Mektup. 304b/22, 317a/12, 317a/12

naṣb *(A.) i.* Tayin, atama. 313b/19

n. it- Tayin etmek, atamak. 313b/19

naṣıl 1 *zf.* Ne biçimde, ne türlü, ne gibi. *...maᶜlūm ki daḫı güreşmek naṣıl olur görmemiş...* 319b/12, 319b/22

2 *sf.* Ne biçimde, ne türlü, ne çapta. *Yoḳ degüldür, gelsün görelüm naṣıl ᶜaskerdür.* 291b/01, 292a/16

navlun *(Yun.) i.* Erzak. *...Ḳırṭās'ı Behmen ile leşker üzerine taᶜyīn eyledi ve navlunların ve baḫşīşlerin virüp yolladı.* 316b/23

naᶜra *(A.) i.* Yüksek sesle bağırma, bağırış. 311b/19

n. baḫş eyle- Yüksek sesle bağırmak, nâra atmak. *Hemān Ferāmurz bir kerre iki zānū üzerine gelüp bir naᶜra öyle baḫş eyledi kim maġāranuñ içi ṣadā ile doldı.* 298a/09

n. ur- Nâra atmak, yüksek sesle bağırmak. *Biraz ṭarīḳ-i cevelān eyledükden ṣoñra ḳol ḳaldurup çeng-i ḥarbīleri diñdürdi ve naᶜra urup er ṭaleb eyledi.* 293a/05, 293a/10, 293b/06

n.-yı saht ur- Çok yüksek sesle nara atmak, bağırmak. *Ferāmurz bir naᶜra-ı saḫt urup cümlesin şaşurdı...* 311b/06

n.-yı ṭanṭana-yı Allāhu Ekber Allahu Ekber deyip bağırarak çıkarılan ses. 296a/21

nāz *(F.) i.* Cilve, eda. *Arada nāz niyāz kemālin bulduḳda Ferāmurz iki zānū üzerine geldi...* 297a/25, 309a/21, 315b/04

n. eyle- Naz yapmak, nazlanmak, çekingen davranmak. *Bānū biraz nāz eyledi; ammā ziyāde maḥcūbe idi.* 297a/21

nazar *(A.) i.* Bakma, bakış, göz atma.

n.-ber-meydān ol- Meydana bakmak, meydana dikkat kesilmek. *İki ṭarafdan*

ceng-i ḥarbīler çalınup bunlar daḫı meydān kenārına gelüp alaylar ve ṣaflar baġlayup cümlesi naẓar-ber-meydān oldılar. 293a/04

n. eyle- Bakmak. *Bir dıraḫta arḳa virüp ḳarşu ṭarafa doġrı naẓar eyledi...* 298a/14, 298b/15, 303a/10

n. it- Bakmak, göz atmak. *...ḳarşusında bir nerre ṭurmış kendüye naẓar ider...* 297b/25, 298a/18, 303b/19

ne / ni 1. *zm.* Hangi şey. *Var, pehlevān, Efrāsiyāb'a söyle, bildüginden ḳalmasun, elinden geleni dirīġ eylemesün. Birḳaç kerre geldi, ne ḫayr itdiyse bunda daḫı anı ḫayr ider.* 292a/17

2. (Şart kipiyle kullanıldığında) Bir şey, herhangi bir şey. *Olsun oġlancuḳ, hemān sen ne eylerseñ ben daḫı öyle eylerem.*291b/21,

3 Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır. *...hem gördi bunlar ḥareketlerine göre ḳuvvet-i ḳāhire vardur ki ne Rüstem pāy-dār olur ve ne Ferāmurz.* 292a/07

4 sf. Hangi? *"Ey māder, bugün tarlada çift sürerken dedem pādişāh gelüp bana bir kīse altun virdi ve her ne zamān tükenürse yine bana gel, saña çoḳ altun vireyüm." didi.* 318b/10,

5 Bazı kelimelerle kullanıldığında bunlara aşırılık kavramı katar ve kelimenin anlamına göre şaşma, yakınma, memnûniyet, beğenme, takdir vb. ifade eder. *Meger Tanġrı'nuñ ḳatında ne Rüstemler var imiş ki kendi yanında mūr-ı żaᶜīf ḳadar bile degül.* 291a/05

n. ᶜālemdesin Bir kimsenin içinde bulunduğu durumu, halini, sıhhatini sorarken kullanılır. *Ḫoş geldüñ gözüm, neᶜālemdesin?* 319a/03

n. gördi Hayret ve şaşkınlık anlamında kullanılan bir söz. *"Bir de ne görsünler!"* 295b/01, 295b/20

n. ḥaddümdür Benim haddim değil. 308b/20

n. ḥal ise Her nasılsa, nasıl olduysa. *Hele ne ḥāl ise, ḳalḳup apul apul tozdan ṭaşra çıḳdı.*306b/12

n. ḫoş Ne ālâ. *...bu laᶜīnüñ muᶜtādı bu idi kim her ḳanda bir güzel ḳız işitse bir kührāb gönderüp isterdi, virürlerse ne ḫoş, eger virmezlerse, gelüp, ol diyārı ḫāk-ile yeksān eylerdi...* 310a/11

n'işle- Ne yapıyorsun anlamında soru ifadesi. *N'işlersiñüz, ey dilāver?* 316a/10

n. ḳadar Hangi miktarda, ne ölçüde. *Ba^{c}de Efrāsiyāb dīvānında olan ne-ḳadar pehlevān var ise cümle çıḳdılar...* 319a/22

n. lāyıḳdur Lâyık mı? *Benüm nebīrem ne lāyıḳdur böyle çift sürüp ve rencberlik eyleyesin.* 318b/04

n. resme Nasıl, ne şekilde. *Aç ḳurd ḳoyun sürüsine ne resme girerse öyle girdi...* 296a/24

n. ola / n'ola Ne olur, ne çıkar? Hay hay, baş üstüne. *...sen bunda dur, ben varup ma^{c}şūḳamı alup gelürem." didi. Rüstem "N'ola." diyüp orada ḳaldı.* 291a/08, 297a/04, 300a/18

n. yüzden Niçin, hangi sebeple. 296a/18

nebī *(A.) i.* Peygamber. 298b/02, 299a/21

→ bi-Ḥaḳḳ-ı Dāvudu'n-nebī

***nebī-Allāh** Allah'ın (gönderdiği) peygamberi. *...yā nebī-Allāh, ceddüñ Ḥażret-i Ādem-i ṣāfī ^{c}a<leyhi's-selā>m, sīmurġ-ı ^{c}anḳāya du^{c}ā eyledi...* 314b/08

nebīr *(A.) i.* Erkek torun. 319b/13, 320b/10

***nebīre** (A) *i.* Kız torun. 313b/16, 318b/04, 319a/05

n.-i mümtāz Diğerlerinden üstün, seçkin torun. 318b/01

nefer (A) *i.* **1** Asker *Yüz otuz nefer pehlevānlar yine bir uġurdan yapışup zor eylediler.* 302b/20

2. Kişi. *Biş nefer kimse ile kendin Tūrānīlere urdı.* 317b/12

n.-i dilāver Yiğit, yürekli asker. 317b/16

nefes *(A.) i.* Soluk. 299a/20, 312a/08

nef^{c} *(A.) i.* Fayda, yararlılık. *...^{c}aḳlına geleni eyler ve nef^{c}i żarardan farḳ eylemez...* 294a/16

neheng *(F.) i.* Timsah. 298a/21

***neheng-ser** Timsah başlı 296a/14, 296b/11

nehr (A) *i.* Irmak.

n.-i cārī Akarsu 291a/19

n.-i Ḥumā Huma nehri 317a/10

Nehrevān *(F.) i.* Yer adı.

→ Çeşme-i N., Deşt-i N., Ḳal^{c}a-i N.

nekbet *(A.) i.* Talihsizlik, bahtsızlık.

→ cānı acımış aç uyuz Tātār n.leri

nerdibān *(F.) i.* Merdiven. 312a/10, 312a/11

Nerīmān *(F.) i.* Yer adı. Hindistan'ı zaptetmişti. 297a/06, 303b/04

nerre *(F.) i.* Erkek. 297b/25, 298a/03, 310a/10

→ ᶜAḳīm-n., Ḳırnāṭıs-n., Ḳırṭās-n., Sepīdān-n., ser-bāz-ı n.-gān, Serṭān-n.

nesl *(A.) i.* Soy, kuşak. 295a/13

n.-i Ḳahramān Kahramân'ın soyu. 307a/24

n. Keyūmerş Keyûmers soyu. 298b/18

nesne *i.* Eşya, herhangi bir şey. *...daḫmede olan mālı cümle daḫmeden ṭaşra çıḳarsunlar, daḫmede bir nesne ḳomasunlar.* 299a/12, 300a/02, 312b/12

→ bir nesne añlama-

neşāṭ *(A.) i.* Neşe, sevinç. 313a/13

→ şevḳ-i n. eyle-

neş'e *(A.) i.* Neşe, sevinç, keyif. 313b/03

netīce *(A.) i.* Sonuç, son. 311b/21, 297b/02

n.-i eşkāl Nihayî sonuç, son şekil. 312b/25

n.-i kelām Hâsılı, netice olarak, sözün özü. *Netīce-i kelām, Kīylān-ı Geşt-gīr ol arada mürd oldı...* 320a/15

nev *(F.) i.* Yeni.

***nev-civān** Delikanlı. 300a/16, 301b/05, 301b/07

nevaht *(F.) i.* Okşama.

n. eyle- Okşamak, sıvazlamak. *Ḫüsrev bunlardan bu cevābı işidince ḥaẕẕ idüp cümlesin nevāḫt eyledi.* 308b/06

nevbet *(F.) i.* Belli vakitlerde çalınan davul. 311a/14, 307b/02

nıṣf *(A.) sf.* Yarı, yarım. 313b/01

n.u'l-leyl Gece yarısı. 294b/12, 309b/04, 310b/02

ni bk. ne

nice / niçe *zf.* **1.** Çok *Efrāsiyāb'a muḳaddemā nice ḫizmetler itmişler idi...* 291b/06, 318a/21, 298b/04

2 Nasıl? *Sen nice ḫalāṣ olduñ?* 299b/19, 291b/06, 291b/15, 292a/06, 291b/02, 296a/22

n. bir Ne vakte kadar? Daha ne kadar? *Ben bu laᶜīn ile niçe bir oynarum, eyüsi bunuñ ḥaḳḳından gelmekdür.* 311a/24,

n. biñ Binlerce. *Ol maḫlūḳ, naᶜra-yı Ferāmurz'dan beliñleyüp niçe biñi zehreleri çāk olup helāk oldı.* 296a/22

→ ḫālümüz n. olur

niçün *zf.* Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye? *Ey dilāver-i ᶜālem, niçün oturmazsın, yoḫsa ṣandalī<y>i begenmez misin?* 301a/19, 293a/16, 306a/10

nidā *(A.) i.* Seslenmek, çağırmak.

n. it- Seslenmek, çağırmak 305a/07, 305a/07, 317b/04

nigeh *(F.) i.* Bakmak, nazar etmek, bakış.

***nigeh-bān** Gözcü, gözetici, bekçi. 296a/12, 296a/15, 301a/08

nigerān *(F.) i.* Bakan, seyreden..

n. ol- Baka kalmak, bakmak. 315a/23

nigūn *(F.) i.* Tersine dönmüş, altüst olmuş, başaşağı.

→ ser-n. eyle-

nihān *(F.) i.* Sır, gizli, saklı.

***nihānī** *(F.) zf.* Gizlice, belli etmeden. *...şimdi varup nihānī gözedürsin, gice Bānū ile yaturken maᶜşūḳuñı ḳapup bunda alur gelürsin.* 310a/24

nihāye *(A.) i.* Sonuç, son.

→ bī-n.

nihāyet *(A.) i.* Sonuç, son. 315b/19

niḳāb *(A.) i.* Yüz örtüsü, peçe. 291a/25, 292a/18, 293b/08

***niḳāb-dār** Peçeli, yüzü peçe ile örtülü. 293b/13, 293b/25

→ gergedān-süvār-ı n.-dār

nīm *(F.) sf.* Yarım, yarı. 297a/17

Nīm-rūz Yer adı. İran'da bir şehir. 317b/07, 317b/08, 317b/10

Nīrem *(F.) i.* Kişi adı. Dânâların falına göre Akim-nerre'yi katledip Div-ı Kırtas'ı ve ivanını kurtarıp kendine tabi kılacak dilaverin adı. Yani Feramurz. bk. **Ferāmurz** 311b/22, 312a/03

niṣār *(A.) i.* Saçma, serpme.

n. it- Saçmak, serpmek. *...emr eyledi ol ṭabaḳları Ferāmurz'uñ başına niṣār itdiler.* 296b/16

niṣān *(F.) i.* Hâtıra için dikilen taş, kitâbe. *...ne yüzden şehīd olduġum ḳazdurup niṣān dikesin.* 296a/18, 318b/03

n. vir- İz, alâmet taşımak. *Ferāmurz gördi, ḳavs-i ḳūzaḥdan nişān virür bir kemāndur...* 302a/21

***nişāne** *(F.) i.* İz, işaret, alâmet.

nişānla- *Bir çiftin evlenme işinin kararlaştığına belirti olarak parmaklarına yüzük takmak.* . 310b/02

nişīn *(F.) i.* "Oturan, oturmuş" gibi manalara gelip başka kelimelerle birleşir.

→ ṣandalī-n., taḫt-n.

niᶜmet *(A.) i.* Yiyecek faydalı şey, rızık.

→ nüzūl-ı n.

niyāz *(F.) i.* Rağbet ve istek 297a/25, 309a/21, 313a/10

n. eyle- Dua etmek. 307a/14

n. it- Dua etmek, istemek. 314b/08

niye *zf.* Neden, niçin. *Yā ᶜAḳīm, ben niye geldüm, hīç ḫaberüñ var mıdur?* 310a/18, 310b/21

niyet *(A.) i.* Amaç, gâye, düşünce. 319a/20

niẓām *(A.) i.* Düzen, huzur.

n.-ı mülk-i Īrān Îran ülkesinin huzuru. *...iḥtimāldür ki niẓām-ı mülk-i Īrān'a ḫalel virür...* 294a/18

nizāᶜ *(A.) i.* Kavga

n. eyle- Kavga etmek 305a/17

nīze: *(F.) i.* Süngü, mızrak. *Güderz urup irişdi, Yek-dest'e bir nīze urdı.* 293a/08, 293a/10, 295b/14

→ yalman-ı n.

nūr *(A.) i.* Aydınlık, ışık, parıltı. 293a/02, 315a/03, 315a/12

→ cemāl-i n., gözüm n.ı

***nūrānī** *(A.) sf.* Nurlu, ışıklı

→ şuʿā-ı n.

nūş *(F.) i.* İçki.

n. eyle- İçmek 294a/12, 297a/20

n. it- İçmek. 302b/19, 302b/21, 308b/12

→ cām-ı şehādeti n. eyle-, ᶜıyş u nūş, ᶜıyş u nūş eyle-

nuṭḳ *(A.) i.* Söz, konuşma, konuşma kabiliyeti. 299b/07

n.a gel- 1 Sözü alıp konuşmaya başlamak. *Birazdan Ferāmurz nuṭḳa*

gelüp "Pādişāhum, buyuruñ, üçinci şarṭı daḫı icrā idelüm." didi. 303a/06

2 Dile gelmek, konuşma becerisi kesbetmek. *Ferāmurz bunlara "Ey cinnīler, bunda ne beklersiñüz ve bu ḳubbe nedür ve içinde ne vardur?" didi. Bunlar nuṭḳa gelüp eyitdiler...* 311b/14

nücūm (A.) *i.* Yıldızlar.

n. ḳavli Yıldız kavlince, yıldızlara göre.(?) *...ol meleklerin her biri bir güne ve bir dereceye işāretdür ki sene-i şemsiyye ve üç yüz altmış gündür. Nücūm ḳavli altı gün daḫı vardur.* 314b/23

***nücūm sā^{c}at:** Yıldız saati *Nücūm sā^{c}at geçmedi, Rüstem-i yek-dest on biñ ^{c}askeri ḳırdı...* 291a/09

nümāyān *(F.) i.* Görünen, aşikâr olan.

n. ol- Belirme, görünme. 291b/02, 300a/02, 303a/20

nüzül *(A.) i.* Misafir için hazırlanan yemek.

n.-i ni^{c}met Ziyafet, izzet ikram. 316b/20

-O-

o bk. ol

oda *i.* Oda. *Öñine düşüp taᶜẓīm ve tekrīm ile sarāy-ı ḫāṣında bir oda taḫliye idüp Ferāmurz ḳondurdı.* 296a/07

oġlan *i.* Delikanlı, genç. *Nā-bekār oġlan, sen benüm işüme ḳarışma!* 291a/17, 301b/10, 319b/19

oġlancuḳ i. Delikanlı, genç. *Hey oġlancuḳ, yā sen baş belāsı imişsin.* 291a/03, 292b/25, 293b/16

oġul i. **1** Erkek çocuk, oğul, evlat. *Pādişāhum oġlı Ferāmurz Hind'e gitmişdi.* 292b/10, 303b/12, 318a/19

2 Erkek cinsten olan genç kimseler için kullanılan hitap sözü. *Oġul, bir şarṭı bir kemāndur, anı çeküp çilesin geçürmekdür.* 301b/13, 318b/12, 319a/04

oḫ *ünl.* Acı veya sürpriz anlamı ifade eder. *Rüstem "Oḫ!" diyüp uġundı.* 291a/18

oḳı- / oḳu- 1 Okumak, kıraat etmek. *Tā kim benden-ṣoñra gelen dilāverler oḳıyup rūḥum ḫayr duᶜā ile yād ideler.* 296b/21, 300b/17, 304b/24

2 Yüksek sesle kıraat etmek. *Ferāmurz, ol arada yidinci ismi oḳıdı.* 299b/02, 298b/25, 299a/09

3 Dua okumak, dua etmek. *Süleymān bin Devvār rūḥına biraz oḳıyup andan ḫātemi alup parmaġına geçürdi.* 299a/09, 299b/19

→ efsūn o.

oḳu- bk. **oḳı-**

ol / o 1 *zm.* Tekil üçüncü şahıs zamiri, o. *Sarāy-ı Siyāmek'e ḫaber eylediler kim ol da Sarāy-ı Siyāmek'e ḳapusın bend idüp cenge ṭurdı.* 291b/23, 294a/22, 297a/03

2 *sf.* İşaret sıfatı, o. *Hemān Rüstem-i yek-dest ol ġażab ile ḳaldurup ḳızı ṣuya atdı.* 291a/19, 292b/25, 320b/23

ol arada 1 O sırada, o esnada. *Efrāsiyāb ol arada Kāvus-ı Kāmrān'a bir nāme yazup gönderecek oldı.* 292a/12, 292b/03, 293b/07, 298b/07, 311b/19,

2 Orada. *Bu işler tamām olınca ol arada oturdılar.* 296b/23, 299b/24, 320a/16

ol aradan Oradan. *Ḳırnāṭıs-nerre, hemān ol dem, ol aradan dem çeküp Hind'e geldi.* 297b/19, 299b/23, 304b/17

ol araya Oraya. *Rüstem daḫı raḫşına binüp ol araya varınca Ṭūs'uñ daᶜaḳlı başına gelüp* 294b/21, 303b/04

ol esnāda O anda, o sırada. *Ferāmurz ol eṣnāda elinde olan cāmı nūş idüp sāḳīye işāret eyledi.* 302b/21

ol bir Öbür, diğer, öteki. *Rüstem ġurūra düşüp ṭaraf-ı Ḥaḳḳ'dan intibāh, ġurūrın def' itmek içün ol bir ṣūrete gelüp güş-māl virdi.* 295a/11, 299b/20, 313a/19

ol dem O anda. *Sīmāb-ı ṣabā-reftār, meger ol dem dīvān-ḫāne ḳapusına geldi idi.* 304a/14, 320b/13

ol- **1** Bir durumda bulunmak, …vasfını kazanmak, …biçimine girmek. *Var imdi nā-bekār ḫākī, sen de nehenglere ġıdā ol!* 298a/21, 299b/03, 309b/07

2 Bulunmak, mevcut olmak. *Ben Ḫāver-zemīn'de oluram.* 300b/01, 318b/13, 320b/03

3 Meydana gelmek, vuku bulmak. *Cenāb-ı Ḫudā kendüsine ilhām idüp Rüstem ṭarafına geldi ve kendünüñ de mevti bu yüzden olacaḳ idi, oldı.* 295a/14, 297a/06, 309b/17

4 (Gelecek zaman partisipiyle) Yapmaya niyetlenmek, teşebbüs etmek. *Efrāsiyāb ol arada Kāvus-ı Kāmrān'a bir nāme yazup gönderecek oldı.* 292a/12,

5 (Zaman bildiren kelimelerle) Geçmek, tamamlanmak. *Çün kim gice mürūr idüp ṣabāḥ oldı.* 293a/01, 294b/24, 295b/25

6 Dünyaya gelmek. *Na'īm Şāh'uñ ḳızın alup Behremān nām bir oġlı oldı.* 303b/05, 303b/12, 315b/25

ola Ki. *"Eyā bunuñ aṣlı ne ola?"* 307a/17, *"'Acabā bu mef'ūn idi, yine ne fitne ḳoparmaġa geldi ola?"* 310a/17, 310b/08, 311b/10

ola kim Belki, olur ki. ...Efrāsiyāb üzerine itdüm, ola kim Efrāsiyāb bir ḥāl ile ḳatl ide, benüm elümde żāyi' olmaya diyü. 294a/20, 304b/11

olursa Olursa olsun. 294b/06,

…olsun … olsun Cümlede aynı değerdeki iki kelime arasında bağlama vazifesi görür. *Ḫüsrev olsun, Behmen ve Kührāsb ve Sīmāb ve sā'ir dilāverler olsun segirdişüp geldiler.* 315a/24

→ 'aciz o., 'arız o., 'aşık o., ayırd o., azad o., barış göriş o., başına bela o., bende o., bende-i halka-be-guşı o., ber-hava o., bidar o., bihuş o., bir o., bir hal o., bir iken iki biñ o., birbirine mukabil o., birbirine mukarin o., bünyad o., cem' o., cereyan o., çare o., çeşm ü kuşide o., çift o., dal hançer o., dal tig o., def' o., delil o., der-küşad o., der-kar o., derman o., dil-gir o., divane o., dost o., dölli döşli o., du'ada o., dünya ahret hemşire o., fa'idesi o., farig o., ferman o., feth o., galib o., garim o., gark o., gaşiye-darı o., gaşş o., ga'ib o., gayb o., gidecek o., gönli o., gözi alası dört o.,

güneş yimiş tuz kapagı gibi tardagan o., haceti o., hakk o., halas o., halümüz niçe o., hamuş o., handan o., hasıl o., hata o., hatm o., hayf o., hayran o., hazır o., helak o., helal o., hisse-mend o., hizmetinde o., hurd o., hurd-ham o., içeri o., iki kat o., imtihan o., irşad o., kadir o., ka'il o., karib o., kat-ender-kat o., katil o., kaydında o., keşf o., kul o., kütürdi o., la'in o., layık o., lazım o., lerzan o., maglub o., mahrum o., mahv o., ma'kul o., malik o., ma'lum o., ma'zur o., mesrur o., meşgul o., misafir o., mukabil o., mukaddem-i ceyş o., mukarin o., mukayyed o., muntazır o., mübarek o., mükellef o., mümkin o., münasib o., münevver o., mürd o., müselman-ı bende-i Sübhan o., müstagrak o., müstecab o., müstehak o., müşkil o., müte'allik o., müte'ellim o., mütegayyir o., müterakkıb o., müyesser o., na-bud o., na-peyda o., nadim o., nakş o., nekran o., neş'e vü şevk ü neşat o., nümayan o., pay-dar o., peyda o., piyade o., ram o., razı o., revan o., revane o., ru-gerdan o., ruy-ı derya-yı revan o., sadası 'ayyuka peyveste o., safasında o., sakin o., sebeb o., sedd o., serasime o., sulh o., süvar o., şad o., şeca'at kıyafete göre o., şehid o., şikest o., şirbeha o., tabi' o., tamam o., tardagan o., taşra o., ta'bir o., tedarikinde o., tefarik o., teker meker o., teslim o., tevfik o., tortob o., ugur o., vaki' o., vasıl o., vücudı sahife-i alemden hakk o., yadigar o., yanup kül o., zahir o., zan o., zayi' o., zebun o., zehreleri çak o.

olın- Meydana gelmek.

→ ayırd o., beyān o., hażm o., ḥikāyet o., işāret o., men' o., müşāhede o., naḳl o., perdāḫte o., ricā o., sipāriş o., su'āl o., taḳsīm o., taṣvīr o., ta'yīn o., tedārik o., teklīf o., tenbīh o., vaṣf o., 'add o.

olmış Olgunlaşmış. *Bu üç dürlü maḫlūḳ, yine, olmış armud gibi zemīne dökilüp bī-hūş oldılar.* 296b/01

oluḳ Bir şey üzerinde oluk şeklindeki yol.

o. oluḳ Oluk oluk, yol yol. *Gürz-i Süleymān, Ḫüsrev'üñ ketfinde olan sipere indükde siper oluḳ oluḳ olup Ḫüsrev'üñ ᶜaḳlı gitdi.* 306b/20

omuz *i.* Omuz. *Birḳaç dāne ejder-serler bir ejder-seri omuzına almışlar getürürler.* 296b/09, 311a/25, 311b/02

on *sf.* On. *Gözüm nūrı, biş on gündür şikāra gidüp ġāᶜib olduñ, ḳanda idüñ?* 292a/21, 316a/18, 320b/14

onlar bk. anlar

ora *i.* O yer, ora. *Rüstem "N'ola." diyüp orada ḳaldı.* 291a/08, 298a/06, 319a/18

ordu *i.* Ordugah, karargah. *"Bre görüñ nedür?" diyince bu ordunuñ öñine*

hevādan süzilüp zemīne indiler. 313a/02

orman *i.* Orman. *Ḥikmet-i Ḫudā, oturduġı yir bir orman kenārı idi.* 295a/21

orta *i.* **1** Bir yerin içi, merkezi, orta. *Ortada nīm meclis düzilmiş üzerin zerrīn pūşīde ile örtilmiş.* 297a/17, 302b/14. 303a/07

2 *sf.* Kendi türünden şeylerin arasında, ortasında yer alan. *Orta ḳubbesinüñ firāzında [c]alem yirine sīmurġ-ı [c]anḳā taṣvīr olınmışdur.* 299a/05

ortalıḳ *i.* Bulunulan yer, çevre, etraf. *Şikār bahānesiyle Īrān sınurına varduḳda ortalıġı tecessüs itdürürsiñüz.* 317b/02

ortanca *i.* Üç kardeşten yaş bakımından ortada olan. *Bu Serṭān-nerre'nüñ ıkı ḳarındaşı var idi, o<r>tancasına Dīv-i Ḳırṭās dirlerdi.* 297b/08

ot *i.* Ot. *Şunda eglenelüm, Īrānīler ceng idicek maḥalldür, otı ṣuyı bol, [c]asker ṣoḳılmaz..* 292b/06, 297b/21

otaġa *(F.) i.* Tuğ, çelenk, sorguç. *Şol düşen perrleri bāña hībe eyle, teberrüken otaġa yapdurup [c]aşḳuña başumda ṭaşıyayum.* 314a/25, 314b/01, 314b/03

otur- **1** İkamet etmek. *Bir gün Ḳanāc Şāhānı ḳızıyla oturup [c]işret eyledükleri bāġa girdiler.* 291a/06, 295a/21, 318b/17

2 Oturmak. *Ḫayır, oturmam, işüm vardur.* 295b/05, 295a/22, 295b/06

3 Hiçbir iş yapmadan boş oturmak, oyalanmak, vakit geçirmek. *Şol ṣaḥrāda biraz oturup ṣayd u şikārın idelüm.* 300a/09, 315a/21, 319a/07

4 Bir arada bulunmak, beraber olmak. *[c]Aḳīm-nerre birḳaç [c]ifrītler ile oturup şarāb içerler.* 310b/19

oturt- Oturtmak. *Andan Bānū'y<ı> meclis kenārına oturtdı.* 297a/20, 308b/22, 317a/05

otuz *sf.* Otuz. *Aḫşām olınca ol-gün otuz ḳadar dilāvere ġalebe gösterdi.* 293a/20, 302a/24, 302b/10

oyna- **1** Eğlenmek, oyalanmak maksadıyla bir şeyle meşgul olmak. *Ben bu la[c]īn ile niçe bir oynarum, eyüsi bunuñ ḥaḳḳından gelmekdür.* 311a/24

2 Hareket etmek. *Ferāmurz'uñ ġayrı ḳışṣa-i tenterānesi oynamaġa başladı.* 309a/20

oynaş- Birbiriyle oynamak. *Bunlar yine birbirlerine uzaḳdan el uzadup oynaşmaġa başladılar.* 320a/09

oyun *i.* **1** Herkes tarafından seyredilen hüner gösterisi. *Bu yañadan sūr-ı hümāyūn itmege mübāşeret idüp dürlü dürlü oyun ve hünerler ᶜarż eylediler.* 309a/04

2 Güreşte hasmı yenmek için yapılan ve yapan güreşçiye puan kazandıran hareket. *Ben oyun ṭarīḳin bilmem.* 319b/21

öbir *sf.* Diğer, öteki. *Öbir yanında "Bu levḥi ḥıfẓ idesin, dīvler emrine rām olur." dimiş.* 312b/01, 318a/02

öd *i.* Öd.

ö.i ağzına gel- Çok korkmak, ödü patlamak. *Bilsem gibi bir şecī dilāverüñ ödi aġzına gele-yazdı.* 295b/13, 310b/24

ögren- Öğrenmek *"Yā murġ-ı mübārek, gerçi küstāḫlıḳdur; ammā sen ṭuyūr cinsinden olup bu benī-ādem lisānın nice ögrendüñ, sebeb nedür?" didi.* 314b/07

ökçe *i.* Topuğun arka kısmı. *Ḫᵛāh-nā-ḫᵛāh Ferāmurz'uñ ökçeleri sekiz parmaḳ miḳdārı zemīnden ḳalduradüşdi.* 307b/13

öküz *i.* Öküz. *Öküz gibi bağırmaġa başladı* 311b/05

öl- Ölmek. *Rüstem-i yek-dest ṣuyı geçdi ammā ölmedi.* 291a/03, 309a/03, 319a/20

öldür- Öldürmek. *Zevāde girüp biraz cengden ṣoñra anuñ da raḫşın öldürdi.* 293b/03, 312a/05, 319b/15

öldürt- Öldürmek işini başkasına yaptırmak. *Hūşeng "Amān dilāver, beni öldürtme, ḳız daḫı bākiredür, ṭurıyor."* didi. 292a/03

ölmek *i.* Ölmek. *Öyle didürmekden eyüsi ölmek oladur.* 313b/17

ölüm *i.* Ölüm. *Şimdi ben bunı böyle öldürsem çi-fā'ide, ölüm acısın bilmez.* 297b/23, 306a/12

ᶜömr *(A.) i.* Ömür *ᶜömrinde altun nedür görmedük Türk oġlanı sevinüp ṭoġrı eve vardı.* 318b/08

→ müddet-i ᶜö., peymane-i ᶜö.

öñ i. **1** Arka, sağ ve soldan başka dördüncü yön. *Biñ altun daḫı ṣayup Ṭūs'uñ öñine ḳodılar.* 294b/05, 295a/20, 295a/22

2 Huzur, kat, nezd. *Rüstem ḳalḳup Efrāsiyāb öñinde yir öpüp* 292a/05, 293a/07, 293b/23

ö.-in al- Önünü kesmek, önüne çıkmak. *Rüstem-i yek-dest'üñ öñin alup ᶜaşḳ eyledi.* 293a/07, 293b/02, 293b/07

ö.-ine ḳat- Önden yürütüp kendisi arkasından gitmek. *Ferāmurz bu ḥāli görüp şükr eyledi daḫı ġayret idüp bunları öñine ḳatdı.* 296b/12-13

→ düş ö.-üme eyle-

öñince *zf.* Önünden. *Öñince bir fīl çekerdi.* 303b/11, 304b/18, 308a/16

öp- Öpmek. *Kāvus öñine gelüp yir öpdi.* 293a/07, 308a/13, 319a/09

ör- (Duvar için) Yapmak, inşa etmek. *Onlara ḫiẕmetler muḳābelesinde birer ḳaṣ'a örüp şāh eyledi.* 291b/07

örtil- Kapatılmak. *Ortada nīm meclis düzilmiş üzerin zerrīn pūşīde ile örtilmiş.* 297a/17

örtilü sf. Bir nesne ile örtülmüş olan. *Ṣoñra bir senüñ gibi yüzi ö<r>tilü pehlevān geldi.* 293b/16

öte 1 i. Öbür taraf, ileri. *İkisi daḫı öteden dönüp birbirlerine birer nīze ḥavāle eylediler.* 305a/20, 305b/24, 306b/11

2 *zf.* İleri, öte. *Pehlevān, biraz daḫı öte otur.* 302a/01, 313b/11, 291a/04

ötüri e. Dolayı, sebebiyle.

→ andan ö.

öyke *i.* Öfke, hışım. *Eger dīvān-ı Efrāsiyāb olmayaydı öykesinden Kīylān'ı çeküp iki yırtardı.* 320a/04

öyle (I) 1 i. Onun gibi, öyle. *Belī server, yol öyle idi.* 305a/13, 312a/21, 319b/10

2 *sf.* Onun gibi, öyle. *Rüstem-i yek-dest cān acısı ile öyle bir ḥayḳırış ḥayḳırdı.* 294b/16, 298a/11, 299a/19

3 *zf.* O kadar, o derece. *Öyle ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥibi pehlevāndur ki, ḥāliyā dünyāda yalñız zūr-ı bāzū ile ġalebe eyler yoḳdur.* 294a/14, 294b/09, 298a/09

4 O şekilde, o biçimde, o tarzda. *İy oġlancuḳ, nice dilerseñ öyle idelüm.* 291b/15, 291b/21, 293a/09

5 Ondan sonra. *İmdi ben bunuñ ᶜaḳlın başına getürüp biraz söyledüp öyle öldüreyüm.* 297b/23

ö. bir *zf.* O kadar, o derece. *Andan murġ öyle bir şaḳıdı kim heybetinden Ḳırṭās gibi ᶜadīmü'l-vücūd Kührāb-ı zeber-desti bī-hūş eyledi ve Ḳuṭb-ı āteş-dem ġaşş olup ḳaldı...* 314a/10,

öyle (II) i. Öğle vakti. *Otuz ikinci gün öyle vaḳti olınca ceng idüp* 306a/07

ᶜözür *(A.) i.* Mazeret. *Üzerime ġāfil geldi, tedārikli bulınmadum, ᶜöẕür bahāne ber-ṭaraf.* 292a/16, 307a/08

ᶜö. dile- Bağışlanmayı istemek. *Vāfir ᶜöẕür diledi.* 314a/23

ᶜö. it- Mazeret bildirmek. *Baña niçün ᶜöẕür idersin* 319b/02

pā bk. pāy

pādişāh *(F.) i.* Padişah, sultan. *Ḥüsn ilinüñ pādişāhı, melāḥat mülkinüñ māhı idi.* 296b/25, 303a/15, 320b/19

→ fermān- ı p.

pāk *(F.) zf.* İyice, sağlam bir şekilde. *Ferāmurz ol dem bunı kendi eliyle pāk egerleyüp ve aġzına licām urdı.* 299b/08, 313b/02

p. it- Temizlemek. *Baᶜde üzerin bıñardan pāk idüp oradan ḳubbe öñine geldi.* 311b/11

***pākce** *sf.* Temizce *Birer ḳat köy fedāyīleri ṭarzında pākce libās idindi.* 318b/16

pākīze *(F.) i.* Temiz, saf.

→ duḫter-i p.-aḫter

pāre *(F.) i.* Parça. *Ferāmurz yirinden ṭurup yıtmiş iki pāre ālāt-ı cenge müstaġraḳ olup* 296a/16, 311b/02, 316a/18

→ iki p. eyle-, yek-p.

parmaḳ *i.* **1** Parmak. *Tabutdan ṭaşra olan parmaġumda yidi kūşeli bir ḫātem vardur.* 298b/22, 302a/10, 318b/05

2 Eski ölçü sisteminde 1586 yılına kadar arşının altmışta birine, bu tarihten sonra yirmi dörtte birine eşit olan uzunluk ölçüsü birimi. *Ḫᵛāh-nā-ḫᵛāh Ferāmurz'uñ ökçeleri sekiz parmaḳ miḳdārı zemīnden ḳalduradüşdi.* 307b/13

pāy / pā *(F.) i.* Ayak. *Ferāmurz lenger virince Ḫüsrev'üñ ḳolları bükilüp pāyların dürüst zemīne başdı.* 307b/14, 307b/15, 315a/06

→ ḫāk-i p, ser-i heşt-p.-yı ᶜifrīt-ẕāt

***pāy-ı taḫt** Taht. *Sīmāb daḫı dīvānı gözden geçürdi, pāy-ı taḫtda Ferāmurz'ı gördi...* 304a/21, 292a/09, 320b/10

***pāy-i dār** Kalıcı, devamlı, sabit. *Bunlar ḥareketlerine göre ḳuvvet-i ḳāhire vardur ki ne Rüstem pāy-dār olur ve ne Ferāmurz.* 292a/07

peçe (?)304a/05

peder *(F.) i.* Baba. *Pederi Zāl'a buluşup Zāl-ı zamān, Rüstem'üñ ġāᶜib olduġına elem üzre idi.* 292a/20, 301a/02, 313a/11

→ ṣulb-ı p.

pehlevān *(F.) i.* İri yapılı, kuvvetli kimse, yiğit, cesur. *Hind'den elçi gelüp ejder-*

*serler maḫlūḳından şekvā idüp def*ᶜ *içün pehlevān diledükde Ferāmurz, ta*ᶜ*yīn olınmış ḳāsıd bir vezīr idi.* 295a/17, 307a/07

***pehlevānān** i. *çoğ.* Pehlivanlar, yiğitler. *Bāb-ı dīvān ve pehlevānān, her biri bir işe meşġūl olmışlar.* 298b/11

***pehlevānī** Pehlivanca, yiğitçe, güçlü.

→ muşt-ı p.

p.-ı ᶜālem Cihân kahramânı. *Hele ey pehlevān-ı ᶜālem, buyuruñ, ḳırılursa uġur olsun.* 301a/22

p.-ı zūr-mend Güçlü yiğit pehlivan. *Ḫüsrev-i ejderhā-bend ol pehlevān-ı zūr-mend Kührāsb'uñ ḳafasınca ḳalḳup* ᶜ*azm-i Cābulḳā eyledi.* 304a/08

pehlevānlıḳ i. Yiğitlik, kahramanlık. *Cihān pehlevānlıġın Ḫüsrev'e teslīm idüp kendi ẕevḳ u ṣafāda oldı.* 303b/16

pek *zf.* Çok. *Yine yabandan degüldür, ancaḳ pek metīn dilāverdür.* 293b/11, 313b/18, 319b/22

***pekçe** *zf.* Kuvvetli bir şekilde. *Ḫoş ṭoġrısı gażabıyla Burzūy da pekçe urmış bulındı.* 320a/12

peleng *(F.) i.* Kaplan. *Ferāmurz, cāmı sāḳīye virüp peleng miṣāli yirinden atılup* 302a/09

penbe *(F.) i.* Pamuk. *Müntehā gürz-ile bir eyü ḍarb urdı, gūyā penbe çuvalına urur gibi.* 293b/05

pençe *(F.)* i. *mec.* Kuvvetli el. *Hemān, Ferāmurz bunuñ gürzine pençe açup ṣarıldı.* 295b/16, 298a/11, 312a/17

p.-i ᶜanḳā *mec.* Kuvvet sahibi bir kimsenin uhdesinde, tahakkümünde olmak. *Ey laᶜīn-i bī-dīn, niçün gelüp Ḫurşīde Bānū'yı ḳapmaḳ murād eyledüñ? İşitmedüñ mi kim ol ġayrı pençe-i* ᶜ*anḳāya girdi, kimseye fā'idesi olmaz olmaz.* 311a/06

perākende *(F.) i.* Dağınık.

p. eyle- Yollamak, göndermek. *Kāvus,* ᶜ*asker cem*ᶜ *olsun diyü nāmeler perākende eyledi.* 292b/05

p. it- Yollamak, göndermek. *Kāvus, nāmeler perākende idüp ve Zābil'e, Rüstem'e ḫaber gönderdi.* 292b/08

perdāḫte *(F.) sf.* Parlatılmış.

p. olın- Parlatılmış. *Ṭoḳuz biñ baṭman bir gürz-i şiyr-ser ḳodum ki yitmiş iki dürlü cevāhirden perdāḫte olınmışdur.* 299a/03

perde *(F.) i.* Örtü, engel. *Ḫıżır'uñ işāretiyle Ferāmurz ol perde<y>i ḳaldurup içeri girdi.* 298b/10

p.-i ᶜişmet Harîminde olmak, mahremiyetinde olmak. *Bu Selīm Şāh'uñ perde-i ᶜişmetinde bir duḫter-i pākīze-aḫteri var idi.* 296b/24, 300b/19, 304a/24

→ serā-p., verā-yı p.-i ḥikmet

perest *(F.) i.* Tapan.

→ ḫūrşīd-p

perī *(F.) i.* Peri. *Kūh cihān şāhı olan Talas Şāh'uñ ḳızı Perī ḳızı ceng-ile alup çift olmış idi.* 299a/17, 299b/21, 299b/21

perīşān *(F.) sf.* Dağınık, düzensiz, karmakarışık.

p. eyle- Acınacak duruma getirmek, altüst etmek. *Ol maḫlūḳı yā odur ki bozup perīşān eylerem yāḫūd cām-ı şehādeti nūş eylerem.* 296a/17

→ dil-p.

perr *(F.) i.* Kanat. *Tāb-ı cilāsından pāyları laġarında olup ve ḥarāret-i tābından bāl <ü> peri sūzān olurdı.* 309a/15, 314a/14, 314a/25

pertāb / pertāv *(F.) i.* Atma, sıçrama .

pertāb eyle- Atlamak, sıçramak. *Ḳırk adım girüye pertāb eyledi* 303a/18

pertāb it- Atlamak, sıçramak. *Ferāmurz hemān raḫşından pertāb idüp Bilsem'üñ üzerine çökdi.* 295b/19, 303a/13

pertāv eyle- Atmak. *Nice zor eylediyse ṭaġa beñzer ṭaşı yirinden ḳaldurup bir cānibe pertāv eyledi.* 312a/10

pertev *(F.) i.* Parıltı, ışık, yalım. *Cenāḥı sāyesi şemsüñ pertevin ḳaplamış.* 314a/07

pesend *(F.) i.* Beğenme, seçme, takdir.

p. it- Beğenmek. *Bāġ ḳapusında Ḫurşīde Bānū'nuñ taṣvīrin yazdı kim gelen geçen seyr idüp pesend ideler.* 304a/01

Peşenek Ḫān Kişi adı. Efrasiyab'ın babası. *Ammā babası Peşenek Ḫān'a eyledükleri ġulüv ḫāṭırına gelüp...* 317a/22

peşkeş *(F.) i.* Hediye, armağan. *Kemmiyyet-i Kürre'ye binüp peşkeşlerin alup ᶜazm-i bār-gāh-ı Ferāmurz eyledi.* 308b/13, 308b/25

peydā *(F.) i.* Ortaya çıkan, var olan, görünen.

p. eyle- Ortaya çıkarmak. *Efrāsiyāb bir el'li bir pehlevān peydā eylemiş.* 293b/24

p. ol- Ortaya çıkmak. *Deryā mevcelenüp iki mīl peydā oldı.* 300a/01, 303b/13, 315a/22

→ nā-p.

peymāne *(F.) i.* Kadeh.

p.-i ᶜömri dol- mec. Eceli gelmek, suyu ısınmak. *Derd-mendüñ meger peymāne-i ᶜömri dolmış idi.* 294b/15

peyveste *(F.) sf.* Ulaşmış, vasıl olmuş.

p. ol- Ulaşmak, erişmek. *"ᶜAleyke ᶜavnu'llāh, ey ciger-kūşe-i ṣāḥib-ḳırān-ı zamān!" ṣadāsı ᶜayyūḳa peyveste oldı.* 306b/14

pīr *(F.) i.* Yaşlı, ihtiyar. *Ferāmurz daḫı kendüye gelüp gördi, bir pīr gelüp rikābın öpdi.* 300a/17, 300a/22

p.-i rūşen-żamīr Gönlü aydın olan, gerçekleri bilen ihtiyar. *"Şimdi bu ne ḥāldür?" dirken ḳarşusında bir pīr-i rūşen-żamīr gördi.* 298b/01, 300a/15

-pīrā *(F.) sf.* Sonuna geldiği kelimelere "süsleyen, donatan" anlamı katarak Farsça birleşik sıfat yapar.

→ nāḳıl-i suḫan-p.

suḫan-pīrā Sözleri süsleyen.

→ nāḳıl-i suḫan- pīrā

pīrāhen *(F.) i.* İç gömleği, gömlek. *Bundan-ṣoñra kendi daḫı ṣoyınup sāde pīrāhen ḳaldı.* 297a/24, 309a/19, 309b/09

Pīrān / Pīrān ibn-i Veyse Kişi adı. Turan sahib-kırani. Şefte'nin babasi. *Tūrān ṣāḥib-ḳırānı olan Pīrān ibn-i Veyse'nüñ daḫı Şefte nām bir ḳızı vardur.* 291b/08, 318a/13, 320b/02

piyāde *(F.) zf.* Yaya, yürüyerek. *Ferāmurz'a bir ḍarb urdı, Ferāmurz piyāde menᶜ eyledi.* 307a/04, 307a/22, 308b/17

***piyādece** *zf.* Piyade olarak, yaya. *Ancaḳ piyādece ceng idelüm.* 307a/03

post *(F.) i.* Post. *Ehremen āteş postından yüz-ṭoḳsan ḳubbe üzerine bir bār-gāh ḳodum.* 299a/04, 299a/07, 313a/05

pul *(F.) i.* Para

→ bir p.a degme-

p. pul Küçük, ince parçalar halinde. *Gövdesi evren gibi pul pul idi.* 310a/10, 311a/05

pūlād *(F.)* **1** *i.* Çelik. *Ḳapusı yek-pāre polāddandur.* 298b/05, 298b/06, 312a/12

2 sf. Çelik. *Ḫüsrev bu ḥāli görüp ġayret idüp lenger viregördi -nice mümkin,*

polād sütūn egilür mi?- 308a/05, 312a/12, 312a/13

pūs (F. būs) *i.* Öpme.

p. eyle- *mec.* Çarpmak. (?) *...Ḫüsrev ve Ferāmurz'uñ nīzesin sipere alup yalman-ı nīze, āyīne-i siperi pūs eyledükde...* 305a/22

p.-ı dāmān eyle- Etek öpmek. *Ferāmurz'a buluşup pūs-ı dāmān eyledükden-ṣoñra ḫāḳān-ı Çīn'üñ selāmın īṣāl eyledi.* 316b/21

puṣu *i.* Birine ansızın saldırmak üzere saklanılıp beklenen yer. *Tamām nıṣfu'l-leyl oldı, üç biñ [c]asker ile puṣudan çıḳup [c]askeri şeb-ḫūn eyledi.* 309b/04

pūşīde *(F.) i.* Örtü. *Selīm Şāh emr idüp pāy-ı taḫtuñ pūşīdesin alup Ferāmurz geçüp oturdı.* 296a/08, 297a/17, 297a/20,

pūşīdeli *(F.)* i.ve *zf.* Örtülü. *Rüstem ise altında gergedān ve yüzinde niḳāb ve ālātı pūşīdeli anuñ-çün teşḫīṣ idemedi.* 292a/18, 301a/17, 320b/04

püfkür- *yan.* (Ağızdaki bir şeyi) Üfleyerek püskürmek. *Tinnīn cān ḥavliyle ḳuyruġın çevürüp ṣuyı püfkürdi.* 316a/15

pür *(F.) i.* Dolu.

***pür-ḳaṣāvet** Üzüntülü, kederli. *Efrāsiyāb pür-ḳaṣāvet ḳalḳup Behişt-kend'e döndi.* 317b/23

→ gözleri ṭās-ı p.-ḫūna dön-, resm-i p.-ḥāşi-i kemālī

Rabb *(A.) i.* Allah. *‘Yā Rabb, yine ᶜāsī ḳullarınuñ yüzine mi baḳsam gerekdür?’ diyüp feryād eyler.* 315a/16

***Rabbānī** *sf.* Rab’la ilgili, ilahi.

→ emr-i r.

Racīm / Racīm-i ‘aleyhi’l-la‘ne / Racīm-i la‘īn / Rācim-i ġammāz Kişi adı. Kırnatıs-nerre’ye Feramurz’un kardeşi Sertan-nerre’yi öldürdüğünü haber veren mahluk. *Racīm-i ᶜaleyhi’l-laᶜne bir gün gelüp* 297b/12, 310a/15, 310a/19

rāh *(F.) i.* Yol.

→ ‘azm-i r. eyle-

raḥm *(A.) i.* Döl yatağı, rahim.

r.-ı māder Ana rahmi. *Ṣulb-ı pederden raḥm-ı māder<e> bir dürr-i yektā düşdi.* 297b/02, 309a/23

raḫş *(A.) i.* At. *Zevāde girüp biraz cengden ṣoñra anuñ da raḫşın öldürdi.* 293b/03, 294b/21, 303b/13

rām *(A.) i.* Boyun eğen, itaat eden.

r. eyle- Emri altına almak. *İmdi, varup ol raḫşı kendüne rām eyle.* 299a/19

r. ol- Boyun eğmek, itaat etmek. *Yā Ferāmurz, ḫātem hemān parmaġına geçince anlar saña rām olurlar.* 298b/25, 312b/02

Rāmin Şāh Kişi adı.

→ kemān-ı R.

rāst (I) *(F.) i.* Rastlama, tesadüf.

r. gel- Karşılaşmak, tesadüf etmek. *Şöyle bir seyrāna rāst geldüm.* 292a/22, 300a/11, 316a/05

rāst (II) *(F.) i.* Doğru, düzgün, eğri olmayan.

r. ḳıl Düzeltmek, düzleştirmek. *Ḫüsrev daḫı gördi ġubār içinde ḳaddin rāst ḳılup licām silküp ṭaşra çıḳdı.* 305b/19

rāvī *(A.) i.* Rivayet eden, anlatan. *Rāvī ḳavlince bu Selīm Şāh’uñ perde-i ᶜiṣmetinde bir duḫter-i pākīze-aḫteri var idi.* 296b/24, 303b/04, 311a/17

r.-i şīrīn-edā Tatlı dilli, latif anlatıcı. *Rāvī-i şīrīn-edā ve nāḳil-i suḫan-pīrā bu dāsitān-ı leṭāfet-āmīzi şöyle naḳl eyler.* 317a/15

→ el-‘uḥdetü ‘ale’r-r.

rāviyān (A. i ve F. *çoğ.* eki *–ān* ile) Râviler, rivayet edenler, anlatanlar.

r.-ı aḫbār Haberleri nakledenler. *Rāviyān-ı aḫbār ve nāḳilān-ı saḫn-ı Çīn böyle naḳl u beyān iderler.* 295a/15

rāżī *(A.) i.* Rıza gösteren, kabul eden.

r. ol- Kabul etmek, istemek. *"Ṣulḥ olalum." didi. Kāvus daḫı rāżī oldı.* 295a/08, 304b/07, 307b/23

rebāb *(A.) i.* Bir tür kemençe. *Gāh meclis-ārālıḳ ile gāh sāḳī-i şīrīnkārlıḳ ile gāh rebābuñ eline alup* 309a/06

redd *(A.) i.* Geri döndürme, geri çevirme.

r. eyle- Geri döndürmek, geri çevirmek. *Rüstem-i yek-dest ḳolçaḳ ile çarpup redd eyledi.* 293a/09

r. it- Geri döndürmek, geri çevirmek. *Ḥamlenüñ güci budur kim hem ḫaṣma ālāt ḥavāle ide ve hem ḫaṣmuñ ālātın redd ide.* 305a/21

reftār *(F.) i.* Yürüme, gidiş.

→ Sīmāb-ı ṣabā-r.

rek^{c}at *(A.) i.* Rekat. *Ferāmurz üzerine varup iki rek^{c}at namāz ḳılup du^{c}ā idüp el yüze sürdi.* 297a/18, 309a/11

reml *(A.) i.* Falcılık.

r. eyle- Fal bakmak. *Netīce, aḥvāllerinden istifsār idüp dānālar reml eylediler.* 311b/22

r. it- Fal bakmak. *Ey dānā, luṭf eyle, bir reml it, göre ṣāḥib-ḳırān zādenüñ aḥvāli nice olmışdur.* 312b/23

rencberlik *i.* Çiftçilik, ırgatlık.

r. eyle- Çiftçilik yapmak. *Benüm nebīrem ne lāyıḳdur böyle çift sürüp ve rencberlik eyleyesin.* 318b/04

rencbercilik Çiftçilik. 318a/19

reng *(F.) i.* **1** Renk. *Eṭrāfa şu^{c}lesi āteş renginde görinür.* 299a/03, 313b/12, 315a/07

2 Görünüş, şekil, suret. *Sulṭānum, ol aṭa gibi görinen deryā-yı muḥīṭ bāġalarından bir aṭa renginde görinür; lākin bāġadur.* 300a/05

3 Hile, oyun.

r. it- Hile yapmak, oyun oynamak. *Ḥaḳḳ hāy nā-bekār, sen misin baña bu rengi iden?!* 302a/05

r. vir- Oyun etmek. *Ḫoş imdi şol nā-bekāra bir reng vireyüm.* 301b/22

resm *(A.) i.* Yol, usûl. *Ṣoñra o tāze oġlandur, belki güreş resmin daḫı bilmez.* 319b/14, 319b/18

2 Bazı işlerden veya eşyadan alının vergi yahut harç. *..Bānū teslīm olınca Ferāmurz iki zānū üzerine gelüp ibtidā miyān-ı bāça resmin gösterüp ṣoñra ġarḳ-ı bürrān eyledi. Ḥāṣılı, Ferāmurz Ḫurşīde Bānū'nuñ bikrin izāle eyledi...* 309a/22

r.-i cihān-bānī Hükümdarlık âdeti. *İşe yaramaz, resm-i cihān-bānī ve āyīn-i pehlevānī nedür bilmez.* 294a/15

r.-i pür-ḥāşi-i kemālī Tam bir huşû ile. *Bildügi ḳadar silaḥ-şōr ᶜilmin taᶜlīm idüp dā'imā ādab-ı cengī ve resm-i pür-ḥāşi-i kemālī ile Efrāsiyāb'dan görüp ve ḥaḳḳu'l-insāf budur ki Burzūy ilerü çeküp bir ādem eyledi* 320a/24

→ ne r.e

reşīd *(A.) sf.* Doğru yolu bulan, doğru yolda giden. *Ammā ġāyet reşīd dilāver idi.* 303b/18

revān / revāne *(F.) i.* Akan, akıp giden.

revān ol- / revāne ol- Yürümek, gitmek. *Sīmāb "Be-ser-çeşm." diyüp berḳ-i ḫāṭıf gibi revān oldı.* 304a/11, 312b/18

→ rūy-ı deryā-yı r. ol-

revzen *(F.) i.* Pencere. *Bu ḳapunuñ üst eşiginüñ üstine polāddan bir müşebbek revzen eylemişler.* 312a/12, 312a/13

rezm *(F.) i.* Savaş. *Cümle Īrān dilāverleri rezm ṭonlar çıḳarup andan Kāvus-ı Kāmrān şemᶜine cemᶜ oldılar.* 294a/12, 305b/22, 307a/10

→ 'azm-i meydān-ı r. eyle-

rıfḳ *(A.) i.* Yumuşaklık, iyilik. *Hemān ḫışm u kīni terk idüp rıfḳ <u> mülāyemet ile süzilüp* 314a/20

rıżā *(A.) i.* Memnunluk, hoşnutluk. *Kāvus gördi, Rüstem öldürmege rıżāsı yoḳdur, muḳayyed olmadı.* 294a/23

r. vir- Uygun bulmak, onaylamak. *Ferāmurz maᶜḳūl görüp rıżā virdi.* 315b/21

-rīz *(F.) sf.* Sonuna geldiği kelimelere "döken, akıtan, saçan" anlamı katar.

→ tīġ-ı tīz-ḫūn-r.

riᶜāyet *(A.) i.* Ağırlama, ikram, tâzim.

r. eyle- Ağırlamak, izzet ve ikram göstermek. *Başum üzerinde yirüñüz vardur, size riᶜāyet eylerem.* 308b/02

r. it- Ağırlamak, izzet ve ikram göstermek. *Andan Selīm Şāh Ferāmurz'a riᶜāyetler ve żiyāfetler idüp eşnā-yı kelāmdan-ṣoñra Selīm Şāh'dan ejder-serler aḥvālin su'āl eyledi.* 296a/08

ricā *(A.) i.* Dilek, istek. *Ferāmurz'uñ ricāsın ḳabūl eyledi.* 309b/24, 314b/10, 315b/11

r. eyle- Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek. *Kāvus "Ben öldürdüm." diyü ricā eyledi.* 295a/03, 309b/23, 314a/25

r. it- Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, dilemek. *Ancaḳ eger Efrāsiyāb öldürmek dilerse ricā idüp ḳurtarup gine ḳızları alıvirelüm.* 291b/20, 314a/19

r. olın- Birinden bir şeyin yapılması istenmek. *Şehrümüze teşrīf idüp mübārek ḳademleri ile diyārumuzı müşerref eylemeleri ricā olınur.* 316b/22

rikāb *(A.) i.* **1** Üzengi. *Taḥammül idemeyüp pāyları rikābdan boşanup dırāz-be-dırāz zemīne naḳş oldı.* 295b/18

2 Ulu bir kimsenin katı, huzuru, önü. *Bu Ḫüsrev-i ejderhā-bend'üñ rikābında yürür bir ᶜayyār ṭarrār ḫançer-güzārı var idi.* 304a/04, 305a/17318a/15

rivāyet *(A.) i.* Söylenti, rivayet. *Bu Rüstem-i yek-dest, baᶜż<ı> rāvīnüñ rivāyeti üzre bir melek idi.* 295a/11, 295a/12, 295a/13

r. eyle- Anlatmak, rivayet etmek. *Ammā rāvī öyle rivāyet eyler kim, ol araya yaḳın Ḫāver-zemīn dirler bir diyār var idi.* 303b/04

r. it- Anlatmak, rivayet etmek. *Rāvīler şöyle rivāyet idüp iḫtilāf eylemişler.* 295a/10, 310a/07

-rīz *(F.)* Sonuna geldiği kelimelere "döken, saçan" anlamı katarak Farsça birleşik sıfat yapar.

→ Rüstem-i Ḫūn-r., tīġ-ı tiz-ḫūn-r.

rū / rūy *(F.) i.* Yüz, çehre.

r.-ı deryā-yı revān ol- Denize açılmak. *Lenger ḳoparup yelken açup rūy-ı deryā-yı revān oldılar.* 316a/02

***rū-be-rū** *zf.* Yüz yüze. *Sen aña rū-be-rū ṭurup ceng ile cevāb virmege ḳādir degülsin.* 310a/23

***rū-gerdān** *(F.) sf.* Yüz çeviren, vazgeçen.

rū-gerdān ol- Uzak durmak, vazgeçmek. *Baḳ a pādişāhum, hīç bu aña gelince benüm bir ḫizmetüñden rū-gerdān olup tekāsül eyledügüm var mıdur?* 320b/20

rubᶜ *(A.) sf.* Dörtte bir, çeyrek. *Bunlar gine bī-hūş oldılar, rubᶜ sāᶜat yatup ḳalḳdılar.* 296b/03

rūḥ *(A.) i.* Ruh, can. *Tā kim benden-ṣoñra gelen dilāverler oḳıyup rūḥum ḫayr duʿā ile yād ideler.* 296b/21, 298b/21, 313b/21

ruḫsār *(F.) i.* Yanak. 309a/15

ruḫṣat *(A.)* i. *(A.) i.* İzin, müsaade.

r. vir- İzin vermek. *Andan Ferāmurz biraz ṭurdı, Ḫüsrev'e ruḫṣat virdi.* 308a/04, 308a/06

rūşen *(F.) sf.* Âşikâr, meydanda. *Eṭrāfın dolaşup bir yirinde bir sütūn vardı, üzerinde rūşen birḳaç saṭır yazu yazmışlar.* 303a/11

→ devr-i r., pīr-i r.- żamīr

rūyīn *(F.) sf.* Tunç renkli, kırmızı.

***rūyīn-ten** Derisi tunç renginde, kızıl tenli. 299a/01

rūzigār *(F.) i.* **1** Rüzgar. *Zīrā sütūn ḳopınca yirinden bir rūzigār çıḳar.* 303a/14, 307b/10, 316a/02

2 Zamane, devir, devran, dünya. *Ey zamān-ile bunda gelen pehlevān! Çün getüre bunda seni rūzigār.* 298b/17

r.-ı şedīd Şiddetli esen rüzgar. *Sütūnuñ yirinden bir rūzigār-ı şedīd ẓāhir oldı.* 303a/18

Rüstem Kişi adi. Feramurz'un babası. Div-i Sefid'i katletmiş, kellesini kadeh yaptırmış. 313a/11, 313b/20, 317a/08

Rüstem / Rüstem-i Behmen-i Yek-ḍarb / Rüstem ibn-i Zāl Kişi adı. *Rüstem belki dönüp ardumuzdan gelür.* 291a/01, 313a/11, 320b/01

→ Ferāmurz bin R., Sührāb ibn-i R.

Rüstem-i Ḫūn-rīz Kişi adı. 318a/21

Rüstem-i Yek-dest Kişi adı. *Rüstem-i yek-dest ṣuyı geçdi ammā ölmedi.* 291a/02, 294a/23, 295a/10

rütbe *(A.) i.* Derece, seviye. *Birbirlerinüñ ne rütbe pehlevān olduḳların bildiler.* 305a/25, 305b/23

-S-

ṣabā *(A.) i.* Sabaha doğru kuzeydoğudan hafif hafif esen serin, hoş, latif bahar rüzgarı.

ṣ.-reftār birl. *sf.* Yürüyüşü saba rüzgarını andıran, çabuk ve ahenkli yürüyüşlü.

→ Sīmāb-ı ṣabā-reftār

ṣabāḥ *(A.) i.* **1** Sabah. *Çün kim gice mürūr idüp ṣabāḥ oldı...* 293a/01, 297b/03, 300b/08

2 *zf.* Sabah vaktinde, sabahleyin. *Aḫşām dönüp ḳondılar. Ṣabāḥ yine bindiler, başladılar cenge.* 293b/20, 302b/05, 307a/05,

sābıḳa *(A.) i.* Geçmişte olan şey, geçmiş bulunan olay. *Niçe zamān Nerīmān, Hind'i żabṭ idüp ve sābıḳa Ḍaḥḥāk-ı mārī zamānında Gürşasb gelüp ejderhā öldürdügin* 297a/07, 297b/05

ṣabr *(A.) i.* Sabır.

ṣ. eyle- Sabretmek, beklemek. 291a/15, 312b/22, 315b/05, 317a/23

ṣ. it- Sabretmek, beklemek. 314a/03

ṣaç *i.* Saç. 316a/03

ṣaç- **1** (Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek. *Ehremān'a zehr ṣaçup varup ejderi gürz ile başın ḫurd idüp* 303b/06, 303b/07, 306b/23

2 Yaymak, dağıtmak. *Ḳuṭb-ı āteş-efşān aġzından ve yüzinden āteşler ṣaçaraḳ tamām ḫaṭā yirine geldükde* 299a/25

ṣaçıl- Ortalığa dağılmak, saçılmak. 320a/13

ṣadā *(A.) i.* **1** Ses. 298a/10, 312a/19, 315a/10

2 mec. Haber. *Rüstem Ceyḥūn kenārında ol-gün, irtesi gün eglenüp gördi, Türklerden ṣayyıt ve ṣadā yoḳdur, dönüp Nīm-rūz'a geldi.* 317b/20

ṣ. vir- Ses çıkarmak. *Öyle bir naᶜra urdı kim ol cāhuñ içi naᶜra ile dolup güm güm ṣadā virdi.* 312a/23

ṣ.sı ᶜayyūḳa peyveste ol- Sesi çok yükselmek. *İki ᶜasker Ferāmurz'ı saġ ve sālim görüp "ᶜAleyke ᶜavnu'llāh, ey ciger-küşe-i ṣāḥib-ḳırān-ı zamān!" ṣadāsı ᶜayyūḳa peyveste oldı.* 306b/14

sāde *(F.) zf.* Yalnız, yalnızca, sadece. *Bizüm pādişāhumuzuñ sāde iki ḳulı var idi.* 291b/05, 297a/24, 309b/09

ṣaded *(A.) i.* Üzerinde konuşulan konu, asıl mevzu. *Rüstem başladı Rüstem-i yekdest ṣadedin naḳl itmege.* 294a/13, 297a/06, 312a/04

2 Kasıt, niyet, meram. *Ḫüsrev, öteden dönüp gürzin yine ġılāfına ḳomaḳ ṣadedinde oldı.* 306b/11

ṣ.e gel- Asıl konuyu anlatmaya başlamak. *Bizüm dāsitānumuz bu ṭarafda bir ġayrı ṣadede daḫı gelmedi.* 317a/15

ṣ.i açıl- Bahsi açılmak, konusu geçmek. *Ḫüsrev pāy-ı taḫtında şiyr-i ġurrende miṣāl otururken yine Ferāmurz'uñ ṣadedi açılup "Eyā, aḥvāli nice oldı?" dirken* 315a/22

ṣaf *(A.) i.* Sıra, kat, saf. 293a/19,

ṣ. bağla- Sıralanmak, sıra oluşturmak. Bunlar daḫı meydān kenārına gelüp alaylar ve ṣaflar bağlayup cümlesi naẓar-ber-meydān oldılar. 293a/03, 306a/01, 307a/19

***ṣaf-şiken** birl. *sf.* Düşman saflarını kıran, bozan, yenen kimse.

→ Sāfil-i ṣaf-şiken, Tilke-i ṣaf-şiken

ṣāf *(A.) sf.* Katışıksız, temiz, halis. 309a/14

ṣafā *(A.) i.* Eğlence, neşe, zevk. 297b/13

ṣ. eyle- Memnun olmak, sevinmek. *Ḫurşīde Bānū ise böyle oldugına dünyālar ḳadar ṣafā eyledi.* 309a/01

ṣ.da ol- Keyfine bakmak. *Virüñ āhūy<ı>, ben giderüm, siz oturuñ, ṣafāñuzda oluñ." didi.* 295b/06

ṣafā geldüñüz "Hoş geldiniz." anlamında karşılama sözü. 300a/16, 304b/06, 308b/04

→ z̲evḳ u ṣ. z̲evḳ u ṣ.da ol-

ṣafālan- Eğlenmek, tadını zevkini çıkarmak. *Hem ol diyārda güzelce ḳızlar çoḳdur, varup birerin alup ṣafālanuruz.* 291a/24

***ṣafī** *(A.) sf.* Temiz, halis, saf.

→ Ḥażret-i Ādem-i ṣ., ḳavm-i ṣ., mā-ı ṣ.

Sāfil / Sāfil-i ṣaf-şiken Kişi adı. Ferâmurz'un lalalarından biri. 295a/18, 295b/12, 296a/18

ṣafrā *sf.* Sarı.

→ ṣaḥā-yı ṣ.

ṣaġ *i.* **1** Solun karşıtı, sağ taraf. *Ferāmurz üçinci zorda tā başına berāber ḳaldurup yidi adım ṣaġa ve yidi adım ṣola...* 308a/07

2 sf. Sağdaki. *...Süleymān bin Devvār oturmış ve ṣaġ ṣol vezīrleri var.* 298b/11, 298b/19, 308a/18

ṣaġ *i.* **1** Yaşamakta olan, diri. 311a/07, 311a/19

2 *sf.* Sağlıklı, sağlam. *Eger bu gidinüñ iki eli de ṣaġ olaydı, bu ki, dünyāda ġarīm olur bulınmazdı.* 294a/17

ṣ. ve sālim Sağ ve sağlam bir şekilde, başına kötü bir şey gelmeden, hiçbir zarara uğramadan. 306b/13, 306b/15, 306b/25

ṣ. ḳal- Hayatta kalmak, ölmemiş olmak. 294a/18

sāġar *(F.) i.* Kadeh. *Meclisin pūşīdesin alup eline sāġar alup iptidā kendi nūş eyledi.* 297a/20

ṣaġrı *i.* Memeli hayvanlarda baldır, sağrı. *Hūmān'uñ elinden şeşperin alup bir Hūmān'a bir atınuñ ṣaġrısına urdı.* 318a/11

ṣaḥā *(A.) i.* Alan.

ṣ.-yı ṣafrā Güneş'in çıktığı en yüksek nokta. *Tamām bu keyfiyyet üzre güneş ṣaḥā-yı ṣafrāya vardı, ġayrı ṣadāsı kesildi.* 315a/11

ṣāḥib *(A.) i.* Malik, sahip. 292a/25, 300b/06, 310a/10

ṣ. çıḳ- İlgilenip korumak. *Efrāsiyāb eger Burzū'ya ṣāḥib çıḳup iltifāt itmeyeydi Burzūy çiftcilikden ḳurtılmazdı.* 320a/25

***ṣāḥib-ḳırān** Hükümdar. *Tūrān ṣāḥib-ḳırānı olan Pīrān ibn-i Veyse'nüñ daḫı Şefte nām bir ḳızı vardur.* 291b/08, 300b/02, 316a/11

ṣ.-ı ʿālem Cihân hükümdarı. 293b/14

ṣ.-ı Ḫāver-zemīn Hâver hükümdarı. 304a/18, 304a/24

ṣ.-ı hey'et Yiğit görünüşlü. 300a/16

→ ciger-kūşe-i ṣāḥib-ḳırān-ı zamān

***ṣāḥib-ḳırānī** Yiğitlik.

→ ālāt-ı ṣ., ḳāʿide-i ṣ., mūşt-ı ṣ.,

***ṣāḥib-ḳırānlıḳ** Yiğitlik. 307a/25, 307b/20

***ṣāḥib-ḳırān-zāde** Hükümdâr oğlu. 295b/21, 302b/07, 312b/23

ṣaḥīfe *(A.) i.* Sayfa.

→ vücūdı ṣ.-i ʿālemden ḥakk ol-

ṣaḥīḥ *(A.) i.* Gerçek, doğru. 295a/13

sāḥil *(A.) i.* Kıyı, kenar, sahil. 316b/15

saḥn *(A.) i.* Orta yer, saha, meydan.

→ nāḳilān-ı s.-ı Çīn

ṣaḥrā *(A.) i.* Meskun yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer, kır. 296a/14, 300a/09, 317b/24

saḫt *(F.) i.* Kuvvetli, sağlam, sert

→ na^{c}ra-i s., sille-i s.

ṣaḳal *i.* Sakal. 316a/03

ṣaḳın *ünl.* **1** Bir şeyin yapılmaması gereken zamanlarda söylenen uyarı sözü; zinhar, sakın. *Ṣaḳın bu esrāra kimseyi muṭṭalı^{ç} eyleme.* 292b/03, 292b/24, 293a/23, 308a/10, 309b/22

2 Olacağından korkulan, şüphelenilen bir şey karşısında söylenir. *Ṣaḳın efendimüz olmasun!* 315a/23

ṣaḳın- Uzak durmak, çekinmek, kaçınmak. *Yarın eger Ferāmurz beni baṣar ise ṣaḳınup yüriyelüm dimeñüz.* 307a/15

→ gözin budaḳdan ṣaḳınma-

sāḳī *(A.) i.* İçki sunan, dağıtan. 302a/08, 303a/01, 313a/25

s.-i şīrīn-kārlıḳ Sâkîlik. *Sīmāb-ı ṣabā-reftār gāh meclis-ārālıḳ ile gāh sāḳī-i şīrīn-kārlıḳ ile gāh rebābuñ eline alup* 309a/06

sākin *(A.) sf.* Yerinde duran, hareketsiz. 316a/19

s. ol- Sakin duruma gelmek, sakinleşmek. 300a/03, 315a/09, 316a/16

ṣaḳla- Başkasına göstermemek için gizlemek, saklamak. 314b/15, 314b/16

ṣal- **1** Serbest bırakmak, koyvermek. *Rüstem baḳdı gelmez, varup ṣalıvir ṣol ḳızı dīv elinden ḫalāṣ ideyüm ṣandı.* 291a/17, 298a/21, 306b/05, 310b/06

2 Göndermek, yollamak. *Efrāsiyāb üzerine iletdüm ki bir tarīḳ ile öldürsün diyü evvelde iltifāt idüp Īrānīler üzerine ṣaldı.* 292b/01

3 Sallamak. *Dünyāda kesmedügi aṣlā bir şey yoḳdur ve ṣalduḳca eṭrāfa şu^{ç}lesi āteş renginde görinür.* 299a/02, 306b/12, 314a/14

ṣalā *(A.) i.* Çağrı, duyuru.

ṣ. eyle- Çağırmak, duyurmak. 302b/11

ṣ. it- Çağırmak, duyurmak. *Semendān Şāh daḫı ṣalā idüp cümle ḳalḳup birer birer başladılar.* 302a/23

ṣalābet *(A.) i.* Kuvvet, sağlamlık. *Zīrā Ḳahramān'uñ ṣūret u ṣalābeti Ferāmurz'a pek beñzerdi.* 310b/24

ṣalavāt *(A.) i.* "Allahım, Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere salat eyle,

onların şeref ve kadrini yücelt." anlamına gelen cümle. 300b/18

ṣāl *mec.* Kadın cinsellik organı. *Māh-duḫt'uñ ṣanduḳ ve ṣālın ḍarb-ı dest-ile feṭḥ idüp* 297b/01

sālim *(A.) i.* Sağ, sağlam.

→ ṣaġ ve s.

Sām / Sām-ı pīl Kişi adı. Efrasiyab ile Kâvus-ı Kâmran arasındaki savaşta Rüstem-i yek-dest'in öldürdüğü askerlerden biri. 293b/01, 293b/05, 293b/07

Sām / Sām-süvār Kişi adı. Feramurz'un ceddi. Matla-ı şems'i ziyaret etmiş. 313b/10, 313b/16, 314b/11

ṣan- 1 Düşünmek. *Rüstem baḳdı gelmez, varup ṣalıvir şol ḳızı dīv elinden ḫalāṣ ideyüm ṣandı.* 291a/17, 295b/11, 307a/16

2 Zannetmek. 310b/24, 311a/02, 318a/24

ṣandalī *(A.) i.* Sandal ağacından yapılan, hükümdarın tahtının yanlarında bulunan sandalye, makam. 292a/09, 301a/13, 309b/25

***ṣandalī-nişīn** Sandalyede oturan. 301a/12

ṣanduḳ *(A.) i.* 1 Sandık. 298b/21, 299a/01, 299a/08

2 mec. Kadın cinsellik organı. *Māh-duḫt'uñ ṣanduḳ ve ṣālın ḍarb-ı dest-ile feṭḥ idüp derūnına dürrler ḳoyup* 297b/01

ṣānic *(A.) i.* Yapan kimse, yapıcı, fail. *Dem-be dem naᶜra urup ṣānicᶜ olduġın naᶜrasından bilürler idi.* 296b/06

ṣāniyā *(A.)* i. *zf.* İkinci olarak. 304a/23

ṣancat *(A.) i.* Hüner, marifet. *Ol Dīv-i Sefīd'üñ kellesin, selāmū'n-ḥakīm, ṭılısmāt-ile ve niçe ṣancatlar ṣarf idüp bir cām yapdı.* 313a/13, 313a/15

saña *zm.* Sen zamirinin yönelme hali. 291a/14, 307b/02, 320b/11

ṣar- (Etrafını) Kuşatmak, çevrelemek. 303b/06, 317b/11

sarāy *(F.) i.* Saray. 291b/24, 292a/02, 320a/22

s.-ı ḫāḳān Hakan sarayı. 317a/03

s.-ı ḫāṣ Özel saray. 296a/06

→ nekbet-i kārbān-s.

ṣarf *(A.) i.* Harcamak.

ṣ. it- Kullanmak, icra etmek. *Ol Dīv-i Sefīd'üñ kellesin, selāmū'n-ḥakīm, ṭılısmāt-ile ve niçe ṣancatlar ṣarf idüp bir cām yapdı.* 313a/13

→ ġalebe ṣ. eyle- 293a/25

ṣarı *sf.* Sarı. 303a/22, 315a/07

ṣarıl- (Bir şeye) Sımsıkı tutunmak, yapışıp bırakmamak. *Hemān, Ferāmurz bunuñ gürzine pençe açup ṣarıldı.* 295b/16, 298a/11, 307b/17

ṣarḳındılıḳ *i.* Rahatsız etme, taciz etme.

ṣ. eyle- Musallat olmak. *"Belki kendi memleketine ṣarḳındılıḳ eyleye, öldügi maᶜḳūl oldı." didi.* 295a/01

ṣarṣıl- Sallanmak, şiddetle titremek. *Burzū'nuñ başı bir miḳdār ṣarṣıldı.* 319b/24

ṣat- (Bir malı) Para karşılığında vermek, satmak. 315b/25

saṭır *(A.) i.* Sayfa üzerindeki yazı sıralarından her biri. 303a/11

ṣav- Uzaklaştırmak, bertaraf etmek. 310b/12

ṣavāb *(A.) i.* Doğru.

→ berāy-ı ṣ.

ṣavışdur- **1** (Bir kimseyi) Sözde bahanelerle yanından uzaklaştırmak, başından savmak. 317a/24

2 Atlatmak, geçiştirmek. *Ḫüsrev ġayret ile nīze<y>i yolından biraz ṣavışdurdı.* 305a/23

saᶜādet *(A.) i.* Baht açıklığı, talih. *Eger ḳıyāfet mehābetine göre saᶜādet ve ṣecāᶜat hüneri daḫı var ise ancaḳ olur.* 304a/22

sāᶜat *(A.) i.* **1** Altmış dakikalık zaman birimi. 291a/09, 296a/24, 299a/06

2 Zaman, vakit. *Hemān ol sāᶜat, Ferāmurz yirinden durup ol maġāraya ṭoġrı gidüp ol maġāradan içeri girdi.* 299a/22, 299b/03, 304a/03

sā'ir *(A.) sf.* Başka, diğer, öteki. *Eger ider ise ol ider, sā'ir pehlevānlaruñ birisi ḳādir degüldür.* 294b/02, 299b/22, 316a/25

ṣay- Peşin vermek, hemen ödemek. *Biñ altun daḫı ṣayup Ṭūs'uñ öñine ḳodılar.* 294b/05

ṣayd *(A.) i.* Av, şikar.

ṣ. u şikāra bin- Ava çıkmak, avlanmak için ata binip yola çıkmak. *Sekizinci gün āsāyiş eyleyüp ṣayd u şikāra bindiler.* 306a/05

ṣ. u şikārın it- Avlanmak. *Şol ṣaḥrāda biraz oturup ṣayd u şikārın idelüm.* 300a/09, 306a/05

sāye *(F.) i.* Gölge. 293a/12, 298a/13, 298b/02

***sāye-bān** **1** Büyük çadır, otağ. 316b/04
2 Gölgelik. 316b/13, 316b/17

ṣayyıt *(A.) i.* Yüksek ses. *Türklerden ṣayyıt ve ṣadā yoḳdur.* 317b/20

sebeb *(A.) i.* Sebep, neden. 311a/22, 314b/07, 316a/04

s. ol- Bir şeyin olmasına veya yapılmasına yol açmak. 317a/07

seccāde *(A.) i.* Seccade. 297a/18, 309a/11

sedd *(A.) i.* **1** Sur, set.

s.-i İskender İskender'in seddi. *Ferāmurz sedd-i İskender gibi durur gördi.* 311a/13

s. ol- Engel olmak. 293b/25

sefīd *(F.) sf.* Ak, beyaz.

→ Dīv-i Sefīd

sefīh *(A.) sf.*. Düşkün, bayağı. 320b/23

segird- Koşmak. *Surḫāb cinnī segirdüp tozuñ içine girüp Ferāmurz'ı ol ḥālde görüp eṭrāfın ṭolaşmaġa başladı.* 306b/09

segirdiş- Koşuşmak. 315a/25

segir- Yerinden oynamak, kıpırdamak.

→ kestānesi s.

segirdenek- Bir tür rahatsızlık. (?) *...Ferāmurz'dur, siñirden segirdenek oldı.* 313a/02

seḫḥāre *(A.) i.* Büyücü kadın. *Ol maġāranuñ birinde olurdı, bir vālideleri var idi, ġāyet seḫḥāre idi.* 297b/10

sekiz *sf.* Sekiz. 293b/24, 299a/06, 313b/25

sekizinci *sf.* Sekizinci. 293b/02, 304a/13, 306a/06

seksen *sf.* Seksen. 299a/08, 302a/20, 310b/25

selām *(A.) i.* Selâm. *Siz de selāmum, varup, pederüm ṣāḥib-ḳırāna degüresiz.* 296a/19, 316b/22

s. al- Selâma karşılık vermek. 314a/22

s. it- Selâm göndermek. 317a/11

s. vir- Selâm vermek. 301a/11, 307a/21, 314a/21

selāmū'n-ḥakīm Allah'ın selâmı. 313a/12

→ ᶜaleyhi's-s.

selāmet *(A.) i.* Tehlikeden uzak olma, güvenlik.

s.e çıḳ- Kurtulmak. 314b/03

selāmla- Selâm vermek. 307a/09

şelāşe *(A.) sf.* Üç.

ş.-i ġassāle İçki sofrasında içilen ilk üç kadeh, üçüncü bardağı içme, üçleme. 303a/02

Selīm Şāh Kişi adı. Hind şahı, Haye şehrinde yaşayan hükümdar. Kâvus-ı Kâmran'a mektup yazarak kendilerini ejderserlerden kurtarması için birini yollamasını istedi. Bunun üzerine Kâvus Feramurz'u oraya yolladı. 296a/05, 297a/08, 317a/10

→ dīvān-ı Selīm Şāh

Semendān / Semendān Şāh / Semender / Semender Şāh Kişi adı. Çabulka sultanıdır. Feramurz'un kayınpederi, Hurşide Banu'nun babası. 301a/11, 307a/11, 315a/21

→ Ḫurşīde Bānū bint-i S., sarāy-ı S.,devr-i dīvān-ı S., dīvān-ı S.

Semenkān Yer adı. 318a/18

Semensā Bānū Kişi adı. Hariri Teberan Şah'ın kızı. Feramurz tarafından kaçırıldığı mağaradan kurtarıldi. 299b/22

Semerḳandī *i.* Mîmârîde bir yüksek sütun çeşidi. *...ādem boyı ḳadar yirde iki cānibden Semerḳandīler vardur. Şöyle pūlād sütūnlardur ḳapuyı ādem boyı ḳadar ḳaldurup bir eliyle ol sütūnı ḳapunuñ altına ḳoyup ol arada yol bulursın.* 298b/06

semt *(A.)* i.Yan, taraf, cihet. 310a/07

sem^{c} *(A.) i.* Duyma, işitme. *Ḫüsrev, bu ḫaberden ḫaẕẕ idüp ġā'ibāne sem^{c} ile Ḫurşīde Bānū'ya ^{c}āşıḳ oldı.* 303b/18

sen *zm.* Tekil ikinci şahıs zamiri, sen. 291a/03, 306b/17, 318a/16

şenā *(A.) i.* Övme, övgü. 300b/18, 304a/23

sendele- Sarsılıp düşecek gibi olmak. 310b/06

sendelen- Sarsılıp düşecek gibi olmak. 299b/02

sene *(A.) i.* Yıl, sene. 295a/10, 310a/05, 313a/11

s.-i şemsiyye Güneş yılı. 314b/22

seng *(F.) i.* Taş.

s.-i ḫārā Çok sert taş, mermer taşı. *Ḳubbenüñ ortasında bir ^{c}aẓīm seng-i ḫārāyı ḳapamışlar.* 312a/06

s.-i müntehā Kaldırılamayacak derecede büyük taş. *Ṭūs, aşaġı yoḳaru baḳup gördi, bir seng-i müntehā var, şöyle kim degme bir pehlevān yirinden ḳaldıramaz.* 294b/13

***sengīn** *(F.) sf.* Taştan yapılmış. 296b/19

sepīd *(F.) sf.* "sefid" kelimesinin eski metinlerde rastlanan şekli. Ak, beyaz.

→ Dīv-i Sepīd, tīġ-ı sepīd

Sepīdān-nerre Kişi adı. Sepid'in kardeşi, Sertan-nerre'nin babası. Kuh-ı Şu'a'da yaşamaktadır. 297b/06, 297b/09

ser *(F.) i.* Baş, kafa.

s. çek- Yükselmek. *Bu kūh öyle bir kūh ki başı eflāke ser çekmiş bir yek-pāre ḳayadur.* 313b/24

ser-i ḥimāye Himâyesinde olmak üzere. *...Māh-duḫt Bānū'y<ı> ᶜarż eyledi ve ser-i ḥimāyede ḳırḳ gün ḳırḳ gice donanma emr idüp şehri serāpā tezyīn eylediler.* 297a/14

→ ᶜanḳā-s., be-s.-çeşm, eflāke s. çek-, gürz-i şiyr-s.

***ser-āmed** sf. Başta bulunan, başta gelen, ileri gelen.

→ Ferāmurz-ı s.

***ser-ᶜasker** *i.* Ordu kumandanı. 304a/06, 309b/06

***ser-bāz** i. Yiğit, kahraman.

s.-ı nerre-gān Erkeklerin kahramanı. 314b/02

***ser-bülend** *sf.* Yüksek, yüce, âlî.

→ Kūh-ı s.

***ser-fırāz** sf. Benzerlerinden üstün olan, kahraman. 317b/10

s.-ı ᶜālem Cihanın en büyük kahramanı. 308a/11

→ Sührāb-ı s.

***ser-güẕeşt** *i.* Baştan geçen şey, macera, serüven. 297b/03, 313a/09

***ser-i heşt-pā-yı ᶜifrīt-ẕāt** Ahtapot başlı cin 299a/15

***ser-ḳaplan** Bir tür unvan. *Ḫüsrev'i oturtdı ve "Ḫif'at!" diyüp emr eyledi bir ḫif'ati, ser-ḳaplan oldıġına ve bir ḫif'at, kendüye tābiᶜ olduġına ve bir ḫif'at, ḫoş geldüñ ḫif'ati, üç ḫif'at-ı ḫāṣ giydürdi* 308b/21, 308b/22, 308b/24

***ser-keş** *sf.* Dikbaşlı, inatçı.

***ser-keşlik** i. Dikbaşlılık, asilik.

s. it- Âsîlik etmek. 299b/06

***ser-nigūn** Ters dönmüş, baş aşağı olmuş.

s. eyle- Tepetaklak etmek. 293a/20, 293b/03, 317b/15

***ser-tīz** *sf.* Sivri uçlu, keskin.

→ ḫançer-i s.

***ser-ver** *i.* Baş, başkan, önder, reis. 293b/12, 298a/13, 301b/24

s.-i ᶜālem Alemin önderi. 315a/14, 317a/07

şerā *(A.) i.* Toprak.

→ taḥte'ş-ş.

serā-perde *(F.) i.* Çadır, otağ. 304b/22, 308a/18, 309b/05

serāpā *(F.) zf.* Baştan başa, tamamen. 297a/15

serāsime *(F.) i.* Sersem, şaşkın.

s. ol- Sersemleşmek, aptallaşmak. 294b/18, 299b/02, 314a/12

Serendīb Yer adı.

→ Kūh-ı S.

Serḥāb Bir cinnî adı. 298b/24, 298b/24

serp- Saçmak, atmak, dökmek. *Ey murġ-ı mübārek, bu şemsüñ nūrına şu serpmekden murād nedür?* 315a/13, 315a/14

Serṭān-nerre Kişi adı. Sepidan-nerre'nin büyük oğlu. Feramurz tarafından öldürüldü. 297b/06, 297b/14, 298a/05

sev- Sevmek, hoşlanmak. 318a/21

sevdā *(F.) i.* Aşk, sevgi. 306a/16

sevin- Sevinmek, mutlu olmak. 316a/13, 318b/09

seyāḥat *(A.) i.* Yolculuk. 313b/14, 315b/08

s. eyle- Yolculuk yapmak. 320a/11

seyr *(A.) i.* Yolculuk, sefer. 313b/14, 315b/07

s.e ṭur- Görülecek şeyleri görmeye gitmek. *Ferāmurz ḫaber alup seyre ṭurdı.* 304b/18

s. eyle- 1 İzlemek, bakmak. *Ḫūrşīde Bānū gelüp ḳafes ardından seyr eyledi.* 301b/06

2 Dolaşmak, gezmek. 320a/11

s. it- İzlemek, bakmak. 303a/15, 304a/01, 317b/25

s.-i temāşā İşe bak! (?) *Eyü seyr-i temāşā! Ben bunda ne gezdüm?* 298a/01

seyrān *(A.) i.* Gezinti. 292a/22

seyyāḥ *(A.)* i.Yolcu, gezgin.300a/24

ṣıçra- Atılmak, sıçramak. 295b/11

→ cān başına ṣ.

ṣıdḳ *(A.) i.* İçten yürekten bağlanma, sadakat. 312b/16

ṣıfāt *(A.) i.* Özellik, va*sf.*

→ mirrīḫ-ṣ.

ṣığ- Sığmak. 301b/23

ṣığa- Okşamak, sıvazlamak. *Ferāmurz, deryāya ṭoġrı inüp giderken fermān-ı İlāhī ile Ḥażret-i Ḫıżır irüp Ferāmurz'ı ḳapup bir yire ḳoydı ve Ferāmurz'ı ṣıġadı.* 298a/24

ṣıḥḥat *(A.) i.* Doğru, gerçek. *Ḫulāṣa, ṣıḥḥatüñ gine Ḫālıḳ-ı bī-çün bilür ve's-selām.* 295a/15

ṣıḳ- Sıkıca kavramak, sıkmak. 302a/02, 302a/04, 302a/10

ṣıḳışdur- Rahat hareket etmesine engel olacak kadar yanına sokulmak. *Varup oturayum da ṣandalīde ṣıḳışdurayum.* 301b/25, 302a/02

ṣıḳlet *(A.) i.* Zahmet.

ṣ. it- Zahmet çektirmek. *Hey server, n'içün saña ṣıḳlet ider?* 301b/24

ṣılā *(A.) i.* Bir süre uzak kaldığı memleketini ziyaret etme.

ṣ.-yı vaṭan Vatanı, doğup büyüdüğü yerleri ziyaret. *Ey dilāver, ben senden şimden-girü ölince ayrılmam, hā nihāyet gāh u gāh ṣılā-yı vaṭan iḳtiżā iderse giderüm...* 315b/19

simāṭ *(A.) i.* Sofra.

s.-ı şāhī Padişah sofrası. 317a/05

ṣınaş- Birbirini sınamak. *Murādum bu kerre yine devlet ṣınaşmaḳdur.* 292b/22

ṣınur *i.* Sınır, hudut. 291a/25, 317b/02, 317b/06

ṣıra *i.* Dizi.

ṣ. ṣıra *sf.* Yan yana veya art arda dizilmiş sıralar şeklinde. *Gördi, ṣıra ṣıra maġāralar var.* 299b/15

sırr *(A.) i.* Anlamakta ve açıklamakta aklın âciz kaldığı şey. *"Bunlaruñ sırrı nedür?" diyü su'āl eyledi.* 314b/21

ṣırt *i.* **1** İnsanda göğsün arkasındaki bölüm. 312b/08

2 Hayvanlarda karın bölgesinin arka tarafındaki kısım. 291a/04

Sihām / Sihām-nerre Kişi adı. Sepidan-nerre'nin küçük oğlu. Sertan-nerre ve Div-i Kırtas'ın kardeşi. Kuh-ı Şu'a'da yaşamaktadır. 297b/08, 297b/09

siḥr *(A.) i.* Büyü, sihir. 298a/25, 299b/19, 313a/11

s.den geçür- Büyü yapmak, büyülemek. *Ḳırnāṭıs'uñ anası Ġencūbe Cāẕū seni siḥrden geçürüp deryā-yı muḥīṭe bıraḳdı.* 298b/03

s. eyle- Büyü yapmak. 299b/17

s. it- Büyü yapmak. 299b/19

→ ḳuvvet-i s.

sil- Temizlemek, silmek. 303a/11, 313b/02

silaḥ-şōr *i.* İyi silah kullanan, savaşçı. 320a/23

silaḥ-şōrlıḳ *i.* Silahşor olma durumu, cengâverlik. 320a/23

→ ᶜilm-i s.

silk- Sallamak, silkelemek. 303b/07, 305b/19

sille *(F.) i.* Tokat, şamar. 310a/18, 316a/23, 320a/12

s.-i saḫt Sert tokat. *Hemān Burzū'nuñ çehresine bir sille-i saḫt öyle urdı kim gūyā Burzū'nuñ gözlerinden āteşler çıḳdı.* 320a/02

sīmāb *(F.) i.* Civa.

→ baḥr-i s.

Sīmāb / Sīmāb-ı ṣabā-reftār / Sīmāb ᶜayyār Kişi adı. Hüsrev'in hançer-güzarı. On sekiz arış uzunluğundadır. 304a/05, 304b/08, 305a/06

Sīmurġ *(F.) i.* Simurg, anka kuşu. 295b/20

S.-ı ᶜanḳā Anka kuşu, Simurg. 299a/05, 314b/08

→ felege kelek S.a siñek dime-

Sind Yer adı. 319a/16

sīne *(F.) i.* Göğüs, bağır. 291a/18, 307a/21

s.ye çek- *mec.* Şikayet ve itiraz etmemek, kabullenmek. 315b/04

siñek *i.* Sinek. 295b/20

→ felege kelek Sīmurġa s. dime-

sipāh *(F.) i.* Asker, ordu. 291b/13, 305b/25, 309b/03

→ ᶜazm-i s.-ı Ḫāver-zemīn eyle-

***sipāhī** *(F.) i.* Asker. 291b/05

sipāhīlik *i.* Askerlik, askerlik becerisi. 307a/19

sipāriş *(F.) i.* Yapılmasını veya gönderilmesini isteme, ısmarlama. 307a/08

s. eyle- Ismarlamak. 292b/23, 307a/09, 318b/06

s. olın- Ismarlanmak. 308a/19

siper *(F.) i.* Kalkan. 295b/15, 305b/02, 306b/06

→ āyīne-i s., dāmen-i s.

sirke *(F.) i.* Sirke. 316a/08, 316a/08, 316a/09

siyāh *(F.) sf.* Kara, siyah.

→ Cezīre-i S.

siyāḳ *(A.) i.* Şekil, biçim, tarz. *Şu siyāḳda bir kāġıd ister; ammā öyle kāġıd virmek bize göre pek güçdür.* 319b/08

Siyāmek Kişi adı. Efrasiyab'ın adamlarından biri. Huşeng'in kardeşi. 291b/06, 291b/25, 292a/08

siyāset *(A.) i.* Ölüm cezası, idam. 309b/19

Siyāvuş / Siyāvuş-ı Naḳḳāş Kişi adı. Çinli bir nakkaş, ressam. Haver-zemin'de yaşar. Hüsrev'in arzusu üzerine Hurşide Banu'nun resmini yapmak üzere Kurbü'ş-şems Kalesine gitmekle görevlendirilmiş bir ressamdır. 300b/01, 303b/23, 303b/21

siz *zm.* **1** Çoğul ikinci şahıs zamiri, siz. 295b/05, 296a/19, 312a/02

2 Saygı ve nezaket maksadıyla tek kişi için hitap sözü olarak kullanılır. 298b/01, 303a/15, 305a/15

ṣoḥbet *(A.) i.* Konuşma, görüşme, muhabbet. 297a/05, 309a/18, 313b/03

ṣ. it- Söyleşmek, sohbet etmek. 317a/03

ṣ.e tut- Sohbet etmeye çalışmak. *Ferāmurz biraz ṣoḥbete ṭutdı; ammā olmadı, söylemedi.* 297a/22,

→ āşinā-yı ṣ., cān ṣ.i it-, eşnā-yı ṣ.,

ṣoḳ- (İçine veya arasına) Girmesini sağlamak. *Ḳırṭās daḫı ol oṭaġayı başına ṣoḳdı.* 315b/14

ṣoḳıl- (İçine veya arasına) Girmesi sağlanmak. *Şunda eglenelüm, İ̈rānīler ceng idicek maḥalldür, otı ṣuyı bol, ᶜasker ṣoḳılmaz.* 292b/07

ṣol *sf.* **1** Kalbin bulunduğu tarafta olan. 298b/11, 311b/04, 320b/02,

2 i. Sağın karşıtı, sol taraf. 308a/07, 320b/03

ṣolu- Sık sık nefes alıp vermek. 311a/20

ṣoñ *i.* Ahir, son nihayet. *Ṣaḳın bu esrāra kimseyi muṭṭalı*^{ᶜ} *eyleme, görelüm ṣoñı neye varur.* 292b/03

ṣoñra *zf.* **1** Bahsedilen anın daha ilerisindeki bir zamanda. *Bunlar ṣoñra kendülere geldi, Ferāmurz üzerine hücūm eylediler.* 296b/03, 297a/15, 297a/20

2 Yoksa, öyle olmazsa, aksi takdirde. *Anlar Rüstem'üñdür, ṣoñra seni Rüstem helāk eyler.* 293a/24

3 -nin ardından, arkasından. *Bu ceng ibtidā nīze ile fetḥ olup ṣoñra düvāl ṭutuşmaġ-ıla ḫatm olur.* 307b/07, 309a/22

4 Buna ek olarak, dahası. *Pādişāhum, bu güreş ḥālidür, bunda ḳol ḳırılur, baş yarılur, ṣoñra o tāze oġlandur, belki güreş resmin daḫı bilmez, bir ḫaṭā olur da baña*^{ᶜ} *itāb eylersin.* 319b/14

5 *takı.* Sonra. *Efrāsiyāb bundan ṣoñra on-bir sene Īrān ṭarafına baḳmadı.* 295a/09, 296a/09, 297a/11

ṣor- Sual etmek, sormak. 292a/10, 310b/09, 318b/14

ṣorış- Birbirine sormak.

→ ḥāl ḫāṭır ṣ.

ṣoy- (Elbisesini) Çıkarmak. 309a/19

ṣoyın- Soyunmak, elbisesini çıkarmak. 297a/24, 309a/19, 316a/10

sök- Yarmak, yarıp geçmek. *Bundan-ṣoñra iki ay miḳdārı* ^{ᶜ}*ale't-tevālī engin<i> söküp gitdiler.* 316a/18

söykin- Birbirini desteklemek, birbirine arka çıkmak. *Ferāmurz baḳdı, biñ nefer cinnī birbirine söykinüp dururlar.* 299a/11, 296b/02

söyle- **1** Demek, söylemek, anlatmak. *Var, pehlevān, Efrāsiyāb'a söyle, bildüginden ḳalmasun, elinden geleni dirīġ eylemesün.* 292a/17, 298a/08, 299b/05

2 Konuşmak. *Ferāmurz biraz ṣoḥbete ṭutdı; ammā olmadı, söylemedi.* 297a/22, 299a/20, 314b/08

söyleş- Karşılıklı konuşmak. 293a/08, 301a/05, 306a/03

söylet- Konuşturmak, söyletmek. 297b/23

söz *i.* **1** Kelam, söz, konuşma. *Kāvus bu söz üzerine Ṭūs'ı çaġırdı.* 294b/02, 297b/01, 301a/03, 312b/04

2 Anlaşma, akit. *Belī yā Ferāmurz, hemān sözimüz evvelkidür.* 307b/24

3 Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivayet. *Bunda bir ḥāl vardur diyüp herkes bir sözde; ammā bu ṭarafdan ol gün Kāvus-ı Kāmrān dönüp bār-gāha gelüp...* 294a/11

s.inden ṭaşra iş eyleme- Ne söylerse onu yapmak, sözünden dışarı çıkmamak. 313b/21

su *i.* **1** Su. 294a/25, 303b/08, 316a/15

2 Deniz, nehir, göl. 291a/03, 291a/04, 291a/06

ṣuç *i.* Kabahat, hata. *Di imdi öyle ise ṣuçuñ yoġ-ımış.* 320a/09

suḫan *(F.) i.* Söz, lakırdı, kelam.

→ nāḳil-i s.-pīrā

ṣulb *(A.) i.* (Evlat için) Öz. *Tavrīs Tevḥidenüñ ṣulb oġlı idi.* 300b/15

ṣ-ı peder Babanın beli, omurgası. *Ṣulb-ı pederden raḥm-ı māder<e> bir dürr-i yektā düşdi.* 297b/02

ṣulḥ *(A.) i.* Uzlaşma, barış. 292b/20,

ṣ. ol- Aralarında anlaşmaya varmak, uzlaşmak. 295a/08

***ṣulḥ-nāme** Barış antlaşması. 295a/08

sulṭān *(A.) i.* Hükümdar, padişah. 296a/03, 300a/16, 316a/06

S.-ı Kührābān Cin taifesinin sultanı. 311a/21

S.-ı Tūrān Turan hükümdarı. 317a/18

S.-ı Türkistān Türkistan hükümdarı. 291b/03

ṣun- Arz etmek, takdim etmek, vermek. 298b/16, 302b/12, 313a/25

→ el ṣ.

sūr *(F.) i.* Düğün, şölen. *Andan sūr tedārikine başladılar...* 303b/03, 305a/12, 310a/15

s.-ı hümāyūn it- (Padişahlar için) Erkek çocuklarını sünnet ettirme veya kızlarını evlendirme münasebetiyle düğün tertip etmek. 309a/04

ṣūret *(A.) i.* **1** Yüz, çehre. *Ferāmurz'ı görince Ḳahramān-ı Ḳātil ṣandı, ödi aġzına geldi, zīrā Ḳahramān'uñ ṣūret u ṣalābeti Ferāmurz'a pek beñzerdi...* 310b/24, 300a/14, 320a/03

2 Biçim, kılık. *...sekizinci gün Rüstem kendi ṣūretine girüp Kāvus'a geldi.* 293b/22, 297b/07, 300b/11

Surḫāb / Surḫāb cinnī Kişi adı. 299a/05, 312b/13, 316b/17

su'āl *(A.) i.* Soru.

s. eyle- Soru sormak. 291b/03, 300a/04, 300a/25, 311a/21

s. it- Sormak. 292a/24, 294a/09, 313a/09

s. olın- Soru sorulmak. 313a/16

sūy *(F.) i.* Yan, yön, taraf.

s.-ı ufuḳ Ufuk, ufuk tarafı. *Çün kim gice mürūr idüp ṣabāḥ oldı, āfitāb-ı ᶜālem-tāb sūy-ı ufuḳdan baş ḳaldurup nūrıyla ᶜālemi münevver ḳılduḳda* 293a/01

sūz *(F.) sf.* Sonuna geldiği kelimelere "yakan, yakıcı" anlamı katarak birleşik sıfatlar yapar.

→ naġamāt-ı dil-s.

sūzān *(F.) sf.* Yakan, yakıcı.

s. ol- Yanmak. 309a/15

Sübḥān *(A.) i.* Allah.

→ müselmān-ı bende-i S.

Sührāb / Sührāb ibn-i Rüstem Kişi adı. 294a/04, 310a/05, 318a/16

Sührāb-ı ser-firāz Kişi adı. 295a/16

Süleymān Kişi adı. Süleyman peygamber.

→ Ḥażret-i S.

Süleymān / Süleymān bin Devvār / Süleymān ibn-i Dāvud Kişi adı. Feramurz'a türlü silahlar ve cevahir hazırlayıp türbesine ziyarete geldiğinde kendisine veren kişi. 298b/04, 298b/11, 298b/17

***süleymānī** *i.* Yüzük, gerdanlık, kemer gibi şeylerde süs olarak kullanılan değerli taş, grenat.

→ düvāl-i kemer-i s.

şülüşān *(A.) i.* Üçte iki. *Ol da bāḳī ḳalan nıṣfın şülüşānın içdi.* 313b/01

sür- (At, gemi vb.) Yürütmek, sürmek. *Rüstem-i yek-dest gergedānın sürüp Ḳafᶜa-i Siyāmek ḳapusın dögmege başladı...* 291b/22, 300a/13, 316b/16,

2 Dokundurmak, değdirmek. *...Ferāmurz üzerine varup iki rekᶜat namāz ḳılup duᶜā idüp el yüze sürdi.* 297a/18

→ çift s., yüz s.

süril- Değdirilmek, dokundurulmak. 302a/12

sürü *i.* Koyun, keçi topluluğu; sürü. 296a/24

süstlik (F. süst) *i.* Gevşeklik, tembellik. *Ḥikmet-i Ḫudā, Ḫüsrev'e bir süstlik ᶜārıż oldı, gördi, nıṣfu'l-leyl oldı, bir şey yoḳdur, herkes ᶜāleminde ḫᵛāb taḳāżā idüp gitdi.* 309b/05

süt *i.* Süt.

→ anası s.i ağzında ḳoḳ-

sütūn *(F.) i.* **1** Direk, sütun. *Şöyle polād sütūnlardur, ḳapuyı ādem boyı ḳadar ḳaldurup bir eliyle ol sütūnı ḳapunuñ altına ḳoyup ol arada yol bulursın.* 298b/06, 298b/08, 308a/05

2 Sütun şeklinde kitabe. *Eger şehīd olursam bir sütūn diküp üzerine cengüm ve ne yüzden şehīd olduġum ḳazdurup nişān dikesin.* 296a/17, 303a/11, 303a/13

-süvār *(F.) sf.* Sonuna geldiği kelimelere "binen, binici" anlamını katarak Farsça birleşik sıfatlar yapar.

→ gergedān-s., Sām-s.

süvār *(F.) i.* Ata binen, süvari. 299b/07

s. ol At gibi binek hayvanlarına binmek. 293a/03, 306a/04, 317b/11

süzil- **1** Göze batmadan, usulca, sessizce yürümek, geçmek. *İşte oġlum helāk iden budur!" diyüp süzilüp Ferāmurz'uñ yanına geldi.* 298a/19

2 Havada uçar gibi kaymak. 313a/02, 314a/21, 315a/24

-Ş-

şād *(F.) i.* Sevinçli, mesrur.

ş. it- Sevindirmek, mesut etmek. *Müşt ile ḫurd idüp ḳapuyı açasın, içeri giresin, muḳaddem ziyāret idüp ḫayr duʿā ile rūḥum yād idesin ve başum ucında ṣanduḳ ile yādigārlar vardur, alasın, her birini ḳullanduḳca ḫayr duʿā ile rūḥumı şād idesin...* 298b/22

ş. ol- Sevinmek, memnun olmak. *Rüstem'üñ ġāʿib olduġına elem üzre idi, Rüstem'i görüp şād oldı.* 292a/21, 303a/15, 316b/13

ş. u ḫandān ol- Sevinmek, memnun olmak. *Ḥażret-i Ḫıżır Nebī ʿaleyhi's-selāmdan bu raḫşın aḥvālin işitdükde bir mertebe şād <u> ḫandān oldı kim vaṣf olınmaz.* 299a/21, 306b/15

şāfī *(A.) i.* İkna eden, yeterli. *Virān-ı ḳaṣduma şāfī cevāb viresin.* 300b/23, 304a/11, 304b/02

şāh *(F.) i.* Hükümdar, padişah, şah. *Rüstem-i yek-dest on biñ ʿaskeri ḳırdı ve Ḳanāc Şāhı daḫı öldürüp ve maʿşūḳası Fezzāne Bānū'yı aldı.* 291a/10, 303b/04, 309a/24

ş. eyle- Şah tayin etmek. *Efrāsiyāb daḫı onlara ḫiẕmetler muḳābelesinde birer ḳalʿa örüp şāh eyledi.* 291b/07

ş.-ı Tūrān Turan hükümdârı. 317a/25, 317b/05, 318a/07

ş. māh İkileme. *Yıḳıl hey ḥerīf, var git, ben şāh māh bilmem...* 318a/08

***şāhā** *ünl.* Ey şah, şahım! *Şāhā, ne ṣūret ve ṣāḥib-ḳırān-ı hey'et bir nev-civān!* 300a/16

→ dīvān-ı Selīm Ş., dīvān-ı ş.-ı Efrāsiyāb, Efrāsiyāb Ş., Ḥarīrī teberān ş.-perī, Kemān-ı Rāmin Ş., Melik Ş., Münīr Ş., Naʿīm Ş., Sarāy-ı Selīm Ş., Selīm Ş., Semendān Ş., Semender Ş., Sīmāb Ş., Talas Ş.,

Şāh-nāme *i.* Firdevsî'nin tanınmış eserinin adı.

→ dāstānī-i Ş.

şāhān *(F.) i.* Şahlar, şah. *Bir gün Ḳanāc Şāhānı ḳızıyla oturup ʿişret eyledükleri bāġa girdiler.* 291a/06

şahbāz / şehbāz *(F.) i.* Yiğit, gösterişli ve şanlı kimse. *Pīrān eyitdi: "Çıynemem şah-bāzum." diyü* 318a/15

→ Burzū-yı ş.

şaḫış *(A.) i.* Kişi, kimse. *Yā murġ-ı mübārek, bu şaḫış kimdür?* 314b/14, 314b/15, 314b/16

şāhī *(F.) sf.* Şaha ait, şahla ilgili.

→ sımāt-ı ş.

şaḳı- *yan.* (Bülbül gibi ötücü kuşlar) Nağme ile ötmek. *Andan murġ öyle bir şaḳıdı kim heybetinden Ḳırṭās gibi ᶜadīmü'l-vücūd Kührāb-ı zeber-desti bī-hūş eyledi.* 314a/10

şalvār *(F.) i.* Şalvar.

→ bend-i ş

şār *(F.) i.* Şehir. *Behişt-kend dirler bir şārda olur imiş.* 318b/13

şarāb *(A.) i.* İçki, şarap. *Ādem gönderüp ṭaᶜām şarāb getürtdi Ferāmurz'a.* 295b/23, 310b/19, 313a/13

***şarāb-dār** Kilercibaşı. *Şarāb-dāra fermān oldı, ṭulumlar ile bāde ṭaşıyup Dīv-i ᶜAḳīm'üñ kellesin ṭoldurdılar.* 313a/22

şarṭ *(A.) i.* Bir anlaşmada yer alan hükümlerden her biri. *Ancaḳ üç şarṭı var imiş, ḫaber aldum.* 300b/04, 301a/05, 303b/02

ş. ḳoy- / ḳo- 1 Yemin etmek. *Kendüden şarṭ ḳoyup n'eylersin?* 302b/23

2 Şart koşmak. *Ṣoñra üç şarṭı ḳodı.* 310a/14

ş.-ı mu'ānaḳa Şart-ı Nâmıka. Güreşte rakibi havaya kaldırarak öne arkaya, sağa ve sola yedişer adım taşımaya denir. 308a/09

ş.-ı Nāmıḳa Güreşte rakibi havaya kaldırarak öne arkaya, sağa ve sola yedişer adım taşımaya denir. *Bu kerre Ferāmurz üçinci zorda tā başına berāber ḳaldurup yidi adım ṣaġa ve yidi adım ṣola ve yidi adım ilerü yidi adım girüye ki buña şarṭ-ı Nāmıḳa dirler, bunı daḫı her pehlevān bilmez ve icrāsına daḫı ḳādir olmaz, Ferāmurz şarṭ-ı muᶜānaḳayı icrā eyledi kim ṣoñra Ḫüsrev'i zemīne ḳoyup yine ayaġ üzerine maᶜẕūr olsun.* 308a/08

ş.ı / ş.ları boz- Şart koşulan şeylerin gereğini yerine getirmek. *Elbetde bir pehlevān ol şarṭları bozup ḳızı ala.* 300b/06, 304a/12, 310a/21

ş.ları icrā eyle- Şart koşulan şeylerin gereğini yerine getirmek. *Eger şarṭları icrā eyledükden-ṣoñra gine virmem dirseñ mānᶜ degül.* 300b/23

ş.ları icrā it- Şart koşulan şeylerin gereğini yerine getirmek. *Āh, şol nev-civān şarṭları icrā idüp beni alsa.* 301b/07, 305a/15, 310a/14

şaş- Ne yapacağını bilemez duruma gelmek, şaşırmak. *Köy oġlanıdur, aḳce ve altun gördügi yoḳ birden çoḳ virse şaşar.* 319a/07

şaşur- Şaşırtmak. *Ferāmurz bir naᶜra-i saḫt urup cümlesin şaşurdı.* 311b/06, 311b/20, 312b/03

şāyed *(F.) bağ.* Eğer, şayet. *Şāyed Behmen gelüp ṣandalīsinde Ferāmurz'ı gördükde bir bedlik idüp Ferāmurz'uñ ᶜırżına bir ḫalel getüre.* 301a/17, 301a/20

şeb *(F.) i.* Gece.

ş.-ḫūn eyle- Gece baskını yapmak. *Üç biñ ᶜasker ile puṣudan çıḳup ᶜaskeri şeb-ḫūn eyledi.* 309b/04

→ ẓulām-ı ş.

***şebistānlıḳ** Yatak odası, halvet yeri.

→ bānū-yı ş.

şecāᶜat *(A.) i.* Yiğitlik, cesaret. *Üçinci, şecāᶜat ṣāḥibidür, gözin budaḳdan ṣaḳınmaz.* 294b/01, 298b/13, 304a/23

→ ḳuvvet-i ş.

şecer *(A.) i.* Ağaç. *Başı eflāke ser çekmiş bir yek-pāre ḳayadur, aṣlā şecerden eṯer yoḳ.* 313b/25

şecīᶜ *(A.) sf.* Cesur, yürekli, yiğit. *Bilsem gibi bir şecīᶜ dilāverüñ ödi aġzına gele-yazdı.* 295b/13, 320b/03

Şeddād / Şeddād bin Güderz Kişi adı. Guderz oğlu Şeddad. Efrâsiyab ile Kâvus-ı Kâmran arasındaki savaşta Rüstem-i yek-dest er talep edince karşısına ikinci olarak çıkan fakat Rüstem tarafından öldürülen kişi. *Īrān ṭarafından Şeddād bin Güderz, Rüstem-i yek dest'e nīze ve bir gürz urdı.* 293a/10, 293a/11

şedīd *(A.) sf.* Şiddetli. *Ḫüsrev'e bir şedīd ḍarb ḥavāle eyledi.* 306b/17

→ ḍarb-ı ş. eyle-, rūzigār-ı ş.

Şefte Kişi adı. Turan sahib-kırani. Piran ibn-i Veyse'nin kızı. *Pīrān ibn-i Veyse'nüñ daḫı Şefte nām bir ḳızı vardur.* 291b/09

şehādet *(A.) i.* Şehit olma, şehitlik.

→ cām-ı ş.i nūş eyle-

şehīd *(A.) i.* Şehit.

ş. ol- İmanı, vatan ve kutsal bir amacı uğrunda savaşırken ölmek. *Ol maḫlūḳı yā odur ki bozup perīşān eylerem yāḫūd cām-ı şehādeti nūş eylerem.* 296a/17, 296a/18

şehr *(A.) i.* Şehir, kent.*Ḳırḳ gün ḳırḳ gice donanma emr idüp şehri serāpā tezyīn eylediler.* 297a/15, 303a/07, 319a/12

ş.-i Cimāpūr Cimapur şehri. 297b/18

ş.-i Hāye Haye şehri. 296a/03

Şehmād / Şehmād cinnī Kişi adı. *Hemān ol sāʿat, Şehmād cinnī ẓāhir olup "Buyuruñ!" didi.* 299b/03, 299b/05, 300a/10

Şehmār Bir cinnî adı. *İsimleri bunlardur: Serḥāb, Şiyrāḳ, Ḳamṭār, Ḳahrūş, Ḳapūş, Zerḳūn, Şehmār.* 298b/24, 301a/08

Şehre Bānū Kişi adı. Burzû'nun annesi. *Māderi Şehre Bānū'ya eyitdi.* 318b/09, 318b/17, 319a/11

şekl *(A.) i.* **1** Biçim, görünüş. *Āḫir kendi şeklinde ḥamle idüp Ferāmurz daḫı bir tīġ urup ʿamūd-ıla iki pāre eyledi.* 297b/07, 300b/10.

2 Biçim, tarz. *Ferāmurz bunı görince "Şikār ayaġumuza geldi." şeklinde oturduġı yirden* 295a/22

şekvā *(A.)* Şikayet.

ş. it- Şikayet etmek. *Īrān ʿaskeri ḳonduġı gün Hind'den elçi gelüp ejder-serler maḫlūḳından şekvā idüp defʿ içün pehlevān diledükde...* 295a/17

şemʿ *(A.) i.* Mum.

ş.-i kāfūr Kâfûrdan yapılmış mum. *Gerdek-ḫānenüñ içi münevver oldı, öyle ki şemʿ-i kāfūruñ żiyāsını baṣdurdı.* 309a/12

→ şuʿle-i ş.

şems *(A.) i.* Güneş. *Eşnā-yı ṣoḥbetde maṭlaʿ-ı şems iñilüp* 313b/04, 314b/25, 315a/09

→ devr-i ş., Ḳurbü'ş-Ş., maṭlaʿ-ı ş.

***şemsiyye** *(A.) i.* Güneşe ait, Güneşle ilgili.

→ sene-i ş.

şenlik Şen olma durumu, şetaret.

ş. it- Eğlenmek, şenlik yapmak. *Gürūh gürūh begler ve erbāb-ı dīvān, meclisler ḳurup şenlikler iderlerdi.* 309a/05

şeref *(A.) i.* İzzet, itibar, şeref. *Yitmiş yılda, yidi yıldız şerefine, yidi dürlü maʿdenden düzdürdüm.* 299a/02

şerīʿat *(A.) i.* Din kuralları, şerîat. *Ḥażret-i Süleymān'a īmān getürüp Ḥażret-i Dāvud şerīʿatine girdük.* 313b/08

şerīʿat-i İbrāhīm Hz. İbrahim'in getirdiği dinî hükümler. 313b/08

şerr *(A.) i.* Kötülük, fenalık. *Zīrā bir ḫayrın ve şerrin bilmez ḫerīfdür.* 292b/02

şeşper *(F.) i.* Bir savaş aleti, altı dilimli topuz. *"Hāy yaban oġlanı, sen misin bana bu evżāᶜı eyleyen!" diyüp şeşperin çeküp oġlana ḫavāle eyledi.* 318a/10, 318a/11

şeṭāret *(A.) i.* Sevinç, neşe, şenlik. *Bir miḳdār keyfler gelüp şeṭāretler ḥāṣıl olduḳda* 315b/07

şevḳ *(A.) i.* Neşe, sevinç, haz.

ş.-i neşāṭ ol- Neşelenmek,eğlenmek. *Bundan-ṣoñra meclisde olan yārānuñ gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dönüp tamām neş'e vü şevḳ-i neşāṭ oldılar.* 313b/03

ş.-i neşāṭ eyle- Eğlendirmek, neşelendirmek. *Naġamāt-ı dil-sūz ile erbāb-ı bezmi mest ü şevḳ-i neşāṭ eylerdi.* 309a/07

şey *(A.) i.* Nesne, şey. *Dünyāda kesmedügi aṣlā bir şey yoḳdur.* 299a/02, 309b/06, 319b/06

şiddet *(A.) i.* Bir güç, hareket veya kuvvetin derecesi.. *Ol aṭa daḫı ḥarekete gelüp deryānuñ şiddeti artup ṭaġ gibi mevceler ẓāhir oldı.* 300a/02

şiddetlen- Şiddeti artmak. *Bir ᶜaẓīm furtına ḳopup deryānuñ yüzi mevcelendi ve gitdükce şiddetlendi.* 316a/03

Şīdūş / Deli Şīdūş Kişi adı. Gûderz'in oğlu ve Gîv'in kardeşidir. *Sührāb helāk olduḳda dedesi deli Şīdūş varup Semenkān'dan getürdi.* 318a/18

Şikāh Yer adı.

→ Ḳal'a-i Ş.

şikār *(F.) i.* **1** Av, avlanma. *Gözüm nūrı, biş on gündür şikāra gidüp ġāᶜib olduñ, ḳanda idüñ?* 292a/21, 317b/02

2 Av hayvanı. *Şikār ayaġumuza geldi.* 295a/22, 300a/11, 316a/13

ş.a bin- Ava çıkmak. *Yidi gün yine bunlar ceng idüp sekizinci gün āsāyiş idüp şikāra bindiler.* 306a/06

ş.a çıḳ- Avlanmak. *Ferāmurz birḳaç kerre ol vādīlerde şikāra çıḳup ᶜıyş <u> ᶜişret eyledi.* 297b/04, 297b/06

ş. it- Avlanmak. *Bilsem dönüp şikāruñ iderek* 296a/02

→ ṣayd u ş. it-, ṣayd u ş.a bin-

-şiken *(F.)* Sonuna geldiği kelimelere "kıran" anlamı katarak Farsça birleşik sıfatlar yapar.

→ Tilke-i ṣaf-ş.

şikest *(F.) i.* Kırma, kırılma.

ş. ol- Kırılmak, bozulmak. *Ancaḳ ol ṣandalī şāyed beni götürmeyüp şikest ola.* 301a/20, 319a/25

şikeste *(F.) i.* Kırık, kırılmış.

ş. vü beste Kırık dökük. *Şikeste vü beste "Yā Ḫüsrev, ṣaḳın dil-gīr olma. Eger Ḫurşīde Bānū'ya daḫı meylüñ var-ise ben ferāġat eyledüm, seni ber-murād ideyüm." didükde* 308a/09

şimdi *zf.* **1** Şu anda, şimdi. *Ferāmurz şimdi ḳandadur?* 297b/17, 304b/05, 309b/03

2 Az önce, henüz. *Ol meʿūn şimdi ḳanda gitdi?* 309b/18, 310a/20, 316b/25

3 Buna göre, bu duruma göre, artık. *Şimdi biz nice idelüm?* 292b/12, 297a/01,

4 Biraz sonra, bundan sonra. *Şimdi varup hem Ferāmurz'ı ve hem Semendān'ı birer ᶜamūd ile ḫurd-ḫām idüp Bānū<y>ı alur gelürem!* 310a/22, 310a/24, 317a/25

5 Bu sefer, bu defa. *Sā'ir vaḳtler gibi yir öperdi ammā şimdi öpmeyüp öyle ayaḳ üzerinde durdı.* 320b/18

şimden girü Bundan sonra, şu andan itibaren. *Teslīm ol, yā Ḳuṭb-ı āteş-dem, şimden-girü senüñ süvāruñ budur!* 299b/07, 308a/12, 315b/19

şimden ṣoñra Bundan sonra, şu andan itibaren. *Şimden-ṣoñra ben ol cānibe yaḳın zamānda varmam.* 310a/02

şimdiki ḥālde Şu durumda, şimdi, halihazırda. *Ben bunuñ ḳuvvetiyle Īrān'ı żabṭ iderüm, şimdiki ḥālde Efrāsiyāb'ı bir ḥāl idelüm.* 294a/22, 315b/20, 318b/18

şīrbehā *(F.) i.* Damat tarafından gelinin evine gönderilen ağırlık. *Pādişāhum, bundan ne-ḳadar māl var ise cümlesi Ḫurşīde Bānū'ya şīrbehā olsun."* 303a/25

şīrīn *(F.) sf.* Güzel, hoş, tatlı.

→ rāvī-i ş.-edā

***şīrīn-kārlıḳ** *i.* Tatlı muamele etme, hoş davranma.

→ sāḳī-i ş.

şiş- Gerilip kabarmak, şişkin bir durum almak. *Kīylān'uñ başı ḳarpuz ḳadar şişdi.* 319b/24

şitāb *(F.) i.* Acele. *Nā-gāh, Ferāmurz anı görüp ormandan biri, bir āhū şitāb-ile Ferāmurz'uñ öñinden geçüp gitse gerek.* 295a/21

şiyr *(F.) i.* Aslan. *Ammā iç yüzinde iki şiyr ṭurur, Ferāmurz'a hücūm eylediler.* 303a/21, 313a/05

ş.-i ġarrā Gösterişli aslan. *Bu arada Ferāmurz öyle bir kerre şiyr-i ġarrā miṣāl Ḫüsrev düvāl-i kemerine el urup* 308a/02

ş.-i ġurrende Gürleyen, hiddet ve şiddetle bağıran aslan. *Ḫüsrev pāy-ı taḫtında şiyr-i ġurrende miṣāl otururken* 315a/21

şiyr-i peçe Bir kavim adı. (?) *...Ḫüsrev-i ejderhā-bend'üñ rikābında yürür bir [c]ayyār ṭarrār ḫançer-güẕārı var idi, ġāyetle bir çābük çālāk idi, şiyr-i peçe evlādlarından idi, adına Sīmāb-ı ṣabā-reftār dirler idi...* 304a/05

→ gürz-i ş-ser, Kāmil-i ş.-efgen

Şiyrāḳ Bir cinnî adı. *İsimleri bunlardur: Serḥāb, Şiyrāḳ, Ḳamṭār, Ḳahrūş, Ḳapūş, Zerḳūn, Şehmār* 298b/24

şol *sf.* Şu. *Rüstem baḳdı gelmez, varup ṣalıvir şol ḳızı dīv elinden ḫalāṣ ideyüm ṣandı.* 291a/17, 301b/22, 318a/05

şöhret *(A.) i.* Ün, nam, şöhret.

ş. bağla- Şöhreti daha da yayılmak, şöhreti cihânı tutmak. *Ḳırṭās evvelkiden ziyāde mehābet ve şöhret bağladı.* 315b/14

şöyle 1 *zf.* Şöyle. *Şöyle bir seyrāna rāst geldüm.* 292a/22, 305a/01, 317a/16

2 sf. Şuna benzer, şunun gibi. *Şöyle polād sütūnlardur, ḳapuyı ādem boyı ḳadar ḳaldurup bir eliyle ol sütūnı ḳapunuñ altına ḳoyup ol arada yol bulursın.* 298b/06, 300a/01, 301b/05

ş. kim Bir fikri, bir iddiayı açıklamak amacıyle söylenecek sözlerin başına getirilir. *Bu iki ādem ejderhāsı birbiriyle cenge ṭurdılar, şöyle kim birbirinüñ başına cihānı teng eylediler.* 293b/09, 294b/13, 303a/18

şu 1 *İşaret sf.* Şu. *Gel, senüñle şu ḳaf[c]aların birin sen ve birin ben ḳapusın gürz-ile yıḳup içeri girüp...* 291b/19, 304b/11, 319b/08

2 *İşaret zm. Şunda eglenelüm, İrānīler ceng idicek maḥalldür* 292b/06

3 *Kişi zm. Bu nā-bekār arada żāyi[c] olmaduḳca bize ḥużūr yoḳdur, şunı bir taḳrīb ile biri öldürse çoḳ iḥsān iderüm.* 294a/24

şuḳḳa *(A.) i.* Parça, kumaş ve kağıt parçası. *[c]azm-i meydān-ı rezm eylediler, birbirine muḳābil ve muḳārīn olup ṣaflar bağladılar.* 306a/01

şümār *(F.) i.* Hesap, sayı, adet. *Ejderhā üstüḫ[v]ānlar arasında ol-ḳadar bāz vardur, şumāra gelmez.* 314a/05

şu[c]ā *(A.) i.* Parlaklık, ışık.

→ Kūh-ı Ş., tāb-ı ş.-ı nūrānī

şuᶜle *(A.) i.* Parıltı, ışık. *Ṣalduḳca eṭrāfa şuᶜlesi āteş renginde görinür.* 299a/03, 309a/14, 314a/15

ş.-i şemᶜ Mum ışığı. *Cemāl-i nūrınuñ żiyāsı yanında şuᶜle-i şemᶜ gūyā leyle-i muẓlimdür.* 309a/14

şükr *(A.) i.* Şükür.

ş. eyle- Şükretmek. *Ferāmurz bu ḥāli görüp şükr eyledi.* 296b/12, 306b/25

ş.-i ᶜaẓīm eyle- Çok şükretmek. *Kendülerin ġayrı āzād olacaḳların bilüp şükr-iᶜaẓīm eylediler.* 312b/09

şürūᶜ *(A.) i.* Başlama.

ş. eyle- Başlamak. *Hemān sarāy bināsına şürūᶜ eyledi.* 318b/22

tā *(F.) e.* Kadar, değin, dek. 296b/21, 300a/07

t. kim Sonunda. *Bir gün nāme Zāl'a geldi. Zāl da ᶜaskeri alup ᶜazm-i Belḫ eyledi, tā kim Belḫ'e gelüp Kāvus'a buluşdı.* 292b/09

taᶜaccüb *(A.) i.* Şaşma, hayrete düşme.

t.-de ḳal- Şaşakalmak. cümle *...erbāb-ı dīvān Burzū'nuñ bu ḳuvvetin görüp engüşt-ber dehān idüp taᶜaccübde ḳaldılar.* 320a/17

t.-e var- Hayrete düşmek. *"ᶜAcabā bu naᶜranuñ aṣlı ne ola?" diyüp taᶜaccübe vardılar.* 310b/08

t. eyle- Şaşırmak. *Ḫüsrev işidüp taᶜaccüb eyledi...* 307a/17, 294a/16, 314a/02, 315b/14

t. it- Şaşırmak. 298a/25, 300a/04, 318a/03

ṭaᶜām *(A.)* Yemek, yenilecek şey. *...ādem gönderüp ṭaᶜām şarāb getürtdi...* 295b/23, 315b/06, 317a/06

t.-ı ẕiyāfet Ziyafet yemeği. 308a/19

tāb *(F.)* Parıltı, parlayıcı.

t.-ı cilā Yansımaya sebep olacak kadar parlak. 309a/15

t.-ı şuᶜā-ı nūrānī Parlak ışıkların aydınlığı 309a/16

2. Güç, kuvvet, takat. *Ḫüsrev'üñ ḳollarında tāb <u> tüvān ḳalmayup bükildi.* 307b/21

→ āfitāb-ı ᶜālem-t. ḥarāret-i t.

ṭabaḳ *(A.) i.* Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap. 296b/16, 300a/20, 300a/21

ṭabaḳa *(A.) i.* Derece, aşama. *Münhezim eylemek ṭabaḳasına varduḳda...* 295a/05

ṭaban *i.* Ayağın alt kısmı.

ṭ. al- Hareket etmek, yürümek. *Siyāvuş "N'ola." diyüp ṭaban alup bir gün Çābulḳā'ya irdi.* 303b/23

ṭ. ḳaldur- Koşarak kaçmak. 304b/22

ṭ..ı vir- Küreğin kenarına ayağının altı ile baskı uygulamak 318a/01

ṭabanca *i.* Şamar, tokat. 317b/17

ṭ. yi- Dayak yemek. 317b/17, 320a/12

tābiᶜ *(A.) sf.* İtaat eden, boyun eğen, bağlı.

t. eyle- Boyun eğdirmek. *...Ḳırṭās'ı kendüye tābiᶜ eylese gerekdür." didiler...* 311b/23

t. it- Boyun eğdirmek. 292a/08

t. ol- Boyun eğmek, bağlanmak. 292b/25, 298a/06, 308b/05

taᶜbīr *(A.) i.* Rüya yorma, yorumlama

t. it- Yorumlamak. 313a/17

t. ol- Yorumlanmak. 305a/10

taᶜẓīm *(A.) i.* Hürmet etme, saygı gösterme. *Ḫüsrev öteden gelüp bunlar vardılar, hele birbiriyle ḳavuşup andan Ḫüsrev'üñ öñine düşüp taᶜẓīm ile alup geldiler.* 308b/16

ṭabl *(A.) i.* Davul. *...iki sipāh yirlerinden ṭurup ṭabl ve ẓurnāların çalup ᶜalem şuḳḳaların küşād eylediler...* 305b/25, 307b/01, 307a/17

ṭ.-ı ārām İstirahat zamanını bildiren davul. 293a/14, 293a/21, 294a/05

ṭ.-ı āsāyiş Savaşta gece bastırınca askerin dağılarak birbirinden ayrı düşmemesi için çalınan bir ritimdir. Asayiş davulu çalındıktan sonra çarpışmaya son verilir, herkes olduğu yerde kalır ve etrafa karakollar kurularak sabah olması beklenirdi. *Ṭabl-ı āsāyiş çalındı, dönüp ḳondılar.* 293b/14, 307a/10, 308a/17

ṭ.-ı cenk Savaşın başladığı anı belirlemek için çalınan davul tarafından yapılan bir çalış biçimidir. Bazen kösün katılmasıyla da çalındığı olurdu. Saf vuruşu çalındığında asker, bir çeşit savaş düzeni olan saf oluşturur ve bu şekilde savaşa girilirdi. Bundan böyle, XVI. yüzyılın sonlarına kadar savaşlarda saf oluşturularak davulların ve köslerin saf usulü vurması devam etmiştir. 307a/14

tabut *(A.) i.* Ölü taşınan sandık. 298b/22

tadārik *(A.) i.* Hazırlık.

t. gör- Hazırlık yapmak. 291b/17

tafṣīl *(A.) i.* Ayrıntılarıyla anlatma. 292a/23

ṭaġ *i.* Dağ 300a/02, 300a/06, 302b/25

ṭaġıl- Ayrılıp birbirinden uzaklaşmak. *Herkes ṭaġılup gitdiler...* 294a/23

taḫammül *(A.) i.* Dayanma, katlanma.

t. it- Dayanmak, katlanmak. 295b/18, 297a/21, 313b/06

taḥḳīḳ *(A.) zf.* Gerçekten de, sahiden de. *Ey nā-bekār ḫākī, taḥḳīḳ, sen dīvāne imişsin. Benüm elümden benddesin ve gine bāña böyle söylersin.* 298a/07, 298a/19, 301a/24

taḫliye *(A.) i.* Boşaltma.

t. it- Boşaltmak. *Öñine düşüp taᶜẓīm ve tekrīm ile sarāy-ı ḫāṣında bir oda taḫliye idüp Ferāmurz ḳondurdı.* 296a/07

Ṭaḥmān-ād-mīzād Kişi adı. 311b/15

taḫmīn *(A.) i.* Aşağı yukarı bir fikir söyleme.

t. eyle- Tahmin etmek. 313a/17

***taḫmīnen** *(A.) zf.* Yaklaşık olarak. *...bu ṣaḥrāda bir lāne-i metīn var taḫmīnen dört ḫarman cirmi ḳadar var...* 313b/25

taḥrīr *(A.) i.* Yazma.

t. it- Yazmak. 296a/10

taḥsīn *(A.) i.* Beğenme, güzel bulma.

t. eyle- Güzel bulup takdir etmek. 302a/13, 306a/24, 311a/13

taḫt *(F.) i.* Hükümdarların oturduğu büyük koltuk. 299b/16, 301a/13, 304a/16, 304a/17, 313b/07

***taḫt-nişīn** Tahtta oturan. 301a/12

t.-ı ḳudret Saltanat tahtı. 313b/07, 313b/09

→ ber-t.-ı āᶜlā, pāy-ı t.

taḥt *(A.) i.* Alt, aşağı.

t. e'ş-şerā Toprağın altı. 315a/06

taḳ- Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştirmek, geçirmek. 302a/25

taḳarrüb *(A.) i.* Yakınlaşma, yaklaşma, yanaşma. 291a/21

taḳayyüd *(A.) i.* Dikkatli davranma.

t.-i tām Pür-dikkat davranmak, olanca dikkati ile. *Göreyüm seni, bir ḫoşca taḳayyüd-i tām ile bār-gāhı ḥıfẓ <u> ḫırāset üzre ol!* 309b/07

taḳāżā *(A.) i.* İstekte bulunmak, talep etmek.

t. it- İstemek. *...herkes ᶜāleminde ḫᵛāb taḳāżā idüp gitdi.* 309b/06

taḳdīrce *(A.) i.* Bu şekilde, bu hal üzre, böylece. 314b/24

taḳrīb *(A.) i.* Yolunu bulma. 294a/24, 300b/03, 303b/23

taḳrīr *(A.) i.* Bildirme.

t. eyle- Anlatmak, ifade etmek, bildirmek. 315b/09

taḳsīm *(A.) i.* Parçalara bölme, bölüştürme.

t. olın- Bölüştürmek, bölmek. 314b/25

Talas Şāh Kişi adı. 299a/16

taleb *(A.) i.* İsteme, dileme.

t. eyle- İstemek *Biraz ṭarīd-i cevelān eyledükden ṣoñra ḳol ḳaldurup çeng-i ḥarbīleri diñdürdi ve naᶜra urup er ṭaleb eyledi.* 293a/06, 293a/10, 293a/12, 294a/05

t. it- Dilemek, rica etmek. 295a/19

ṭālib *(A.) i.* İsteyen, istekli. 302a/24, 310b/12, 302b/09

tām *(A.) sf.* Bütün, eksiksiz.

→ takayyüd-i t.

tamām *(A.) sf.* **1** Tam anlamıyla, tam olarak. *Tamām nıṣfu'l-leyl olmışdı.* 294b/12

2 İyice, bir hayli. *...bu murġ tamām süzilüp āşiyānesine yaḳın geldükde Ferāmurz gördi, bunuñ pençesinde biş yüz arış miḳdārı bir ejderhā...* 296a/21, 314a/07

t. eyle- Tamamlamak. 299a/08

t. ol- Tamamlanmak, eksiksiz hâle gelmek. 292b/20, 296b/23, 296b/23

→ nā t.

ṭamar *i.* Damar.

t.-be-tamar Damar damar. *ᶜAmūddur, Ferāmurz'uñ ketfine inince burnından acı acı tütünler gelüp ṭamar-be-ṭamar ḫaber-dār oldı.* 311a/10

Tañgrı / Tañrı *i.* Allah. *Meger Tañgrı'nuñ ḳatında ne Rüstemler var imiş ki kendi yanında mūr-ı żaᶜīf ḳadar bile degül.* 291a/05, 296a/20

ṭanṭana *(A.) i.* Yüksek ses, gürültü.

→ na'ra-yı ṭ.-yı Allāhu Ekber

Tañrı *i.* bk. Tañgrı

ṭapu i. Hizmet, tazim, hürmet.

ṭ ḳıl- İtaat etmek, tazim göstermek. *Hele, Semendān Şāh'uñ öñine gelüp ṭapu ḳıldı ve çıḳarup nāme-i Ferāmurz'ı ṣundı.* 300b/13, 314b/05

ṭaraf *(A.) i.* Yön, yan, doğrultu, cihet. *...hemān ol ṭarafa çapul idüp bir ġanīmet ele girdükde yine Tūrān ṭarafına geçersiñüz.* 317b/03, 291b/02, 296b/10

ṭ.-ı Ḥaḳḳ Allah tarafından, Allah'tan gelen işaret anlamında kullanılmaktadır. 295a/11, 313b/11

→ ber-t.

ṭaraḳlıḳ i. (?) *Ḫüsrev ġayret-ile bir daḫı zor eyledükde Ferāmurz'ı ṭaraḳlıġa dikdi.* 307b/14

ṭardaġan Darmadağın, perişan. 320a/13

t. ol- Darmadağın olmak. *Ferāmurz kellelerine birer müşt urup ṭardaġan olup yıḳıldılar.* 303a/22

ṭarīd *(A.) sf.* Kovan, çıkartan, süren, tardeden.

ṭ.-i cevelān eyle- *Biraz ṭarīd-i cevelān eyledükden ṣoñra ḳol ḳaldurup çeng-i ḥarbīleri diñdürdi...* 293a/05

tārīḫ *(A.) i.* Geçmiş olayları ele alan bilim dalı.

t. it- Târih düşmek, tarihini yazmak, kaydetmek. *Ey dānā gerekdür ki benüm de Gürşasb gibi ḳalıbum dikesiñüz ve üzerine gelüp üç dürlü maḫlūḳı bozdıġum tārīḫ idesiñüz.* 296b/21

tarīḳ *(A.) i.* Yol. *Efrāsiyāb üzerine iletdüm ki bir tarīḳ ile öldürsün diyü evvelde iltifāt idüp Īrānīler üzerine ṣaldı.* 292b/01, 294b/05, 310b/01

tarla *i.* Tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası. 317b/24, 318b/09, 318a/13

ṭarrār *(A.) i.* Yankesici, hilekâr. 304a/04

ṭarz *(A.) i.* Usül, yol. 304b/08, 318b/16

ṭās *(A.) i.* Su kabı. *Bu Cābulḳā'da şemsüñ ṭulūʿı vaḳtinde ṭās çalarlar...* 313b/04, 313b/06

→ gözleri ṭ.-ı pür-ḫūna dön-

taṣavvur *(A.) i.* Tasarı, zihinde kurma, amaç, niyet.

t. it- Düşünmek, hayal etmek. 315a/21

taṣvīr *(A.) i.* Resim. 300a/22, 303b/19, 309a/16

t. eyle- Resmini çizmek. *Bāġın ḳapusına gelüp gördi, üst eşiginde bir duḫter-i aḫteri taṣvīr eylemişler...* 300a/14

t. it- Resmini yapmak. 303b/19

t. olın- Resmi yapılmak. 299a/05

taş *i.* Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde 294b/16, 294b/19, 295a/12

→binek t.-ı 317a/03

taşı- Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek. 303b/01, 314b/01, 313a/22

ṭaşra *i.* Dışarı, dış. 294a/08, 301b/17, 313b/23

ṭ. ol- Dışarı çıkmak. *...henüz öldürmişler bunı, öldüren buraya yaḳın olmaḳ gerek, diyüp maġāradan ṭaşra olup...* 298a/17, 292a/01

→ sözinden ṭ.

ṭaşt *(F.) i.* Leğen, kap, tekne.

ṭ-ı faṣṣād Hacamatçının, kan alıcının leğeni *...ṣūreti insān gibi; ammā gözleri birer ḳan-ıla memlū ṭaşt-ı faṣṣāda beñzer...* 312a/17

Tātār *i.* Tataristan'da, Batı Sibirya'da ve Rusya Federasyonu'nun değişik bölgelerinde yaşayan Türk soyundan bir halk ve bu halktan olan kimse 291b/02, 295a/04, 295a/05

→ gürūh-ı T.

Tavrīs Tevḥide Feylesūf'un annesi. *Semendān Şāh'uñ bir vezīri var idi, adına Feylesūf dirlerdi. Tavrīs Tevḥidenüñ ṣulb oġlı idi.* 300b/15

taʿlīm *(A.) i.* Öğretim, öğretme. 320a/23

t. eyle- Öğretmek. 293a/22, 299b/10, 313b/10

t. it- Öğretmek. 298b/07, 300b/16

ṭaʿn *(A.) i.* Birinin ayıp ve kusurlarını söyleme, kötüleme. 305a/14

taʿyīn *(A.) i.* 1. Atama. 2. Vazifelendirme.

t.-eyle- Görevlendirme. 309b/02, 316b/23, 316b/25

t.-olın Atanma. *...Ferāmurz, taʿyīn olınmış ḳāsıd bir vezīr idi.* 295a/18, 296a/12, 314b/20

taʿẓīm *(A.) i.* Hürmek etme, saygı gösterme. 296a/06, 308a/20, 319a/01

taya- Yaslamak. 306b/20

tayan- Yaslanmak. 316b/08

tāze *(F.) sf.* Genç. *...bunda ḳol ḳırılur, baş yarılur, ṣoñra o tāze oġlandur, belki güreş resmin daḫı bilmez...* 319b/14

t.-kārlıḳ eyle- Temizleme, temizlik yapma. (?). *"Eyā bu ḳubbe ne ola? Ġālibā defīne olmaḳ vardur." diyüp yüridi, ol bıñara gelüp tāze-kārlıḳ eyledi. Baʿde üzerin bıñardan pāk idüp oradan ḳubbe öñine geldi...* 311b/11

t.-kārlıḳ it- Temizleme, temizlik yapma. (?). *"Yā Ḳuṭb, sen bunda ṭur, ben çeşme bulup tāze-kārlıḳ ideyüm." diyü eṭrāfına baḳınurken bir bıñar gördi...* 311b/09

tebdīl (A) *i.* Değiştirme.

t.-i muḥabbet Muhabbete dönme, dönüşme. 312b/06

tebe *i.* Baş.

t.-den tırnaga Baştan ayağa kadar. 312a/15

teber *(F.) i.* Balta. 307b/20, 312a/22

t.-i mu'teber İyi, güzel yapılmış balta. *...yanlarına birer teber-i mu^{c}teber ḳomışlar.* 312a/16, 313a/05

teberrüken *(A.) zf.* Uğurlu sayma. 298b/22, 304b/06, 314a/25

tebessüm *(A.) i.* Gülümseme.

t. it- Gülümsemek. 305a/13

tecessüs *(A.) i.* Bir şeyin iç yüzünü araştırıp sırrını öğrenmeye çalışma, araştırma.

t. it- Araştırmak. 294a/07

t. itdür- Birisi hakkında bilgi toplatmak, aratmak. *Efrāsiyāb, bār-gāhına gelüp Rüstem-i yek-dest'i tecessüs itdürdi, varup Sührāb türbesinde buldılar.* 317b/02

tecribe *(A.) i.* Denemek *Amān ey dilāver-i 'ālem, ḫaṭā itdük! Murādumuz seni tecribe idi.* 312b/05

tedārik *(A.) i.* Temin etmek, araştırma, ele geçirme, bulma. 303b/03, 304b/03, 307a/08

t. eyle- Temin etmek. 308b/08

t. it- Temin etmek, hazırlamak. *Ḫurşīde Bānū içün ^{c}arūsına ba^{c}żī girān-bahā cevāhire müte^{c}allik nesneler tedārik idüp bile getürmiş-idi.* 308b/10, 304a/12, 316b/20

t. olın- Bulunmak, hazır hale getirmek. 315b/21

t.inde ol- Temin etmeye çalışmak, ele geçirmek için uğraşmak. 303b/03, 304b/03

tedārikli (A. ve T.) *sf.* Hazırlıklı. 292a/15

tedbīr *(A.) i.* Hazırlılı olma durumu, önlem.

t. it- Önlem almak. 294a/25

tefāriḳ *(A.) i.* Ufak tefek şeyler. 320a/20

t. ol- Un ufak olma durumu. 313a/16

tehī *(F.) sf.* Boş. *...tehī cāmı sāḳīye ṣundı.* 313a/25

tekāsül *(A.) i.* Üşenme, tembellik.

t.eyle- Üşengeçlik etmek. 320b/20

teker *i.* Tekerlek

t. meker ol- Döne döne yuvarlanarak gitmek. *...öyle firlatdı kim dīvān-ḫāne*

ḳapusından teker meker olup gitdi. 302a/11

teklīf *(A.) i.* Öneri sunmak, sunmak. *Pādişāhum, fermānuñuza muṭīʿ ve münḳadam; ammā bu teklīf mā-lā-yuṭāḳdur...* 294b/07, 295b/14

t. eyle- Öne sunmak, önermek. 301a/12, 301a/13, 308b/19

t. it- Sunmak, vermek. 301a/14, 301a/17

t. olın- Evlenme talebinde bulunmak. 297a/09

tekmīl *(A.) i.* Bitirme, tamamlama.

t. eyle- Tamamlamak. 319a/12

tekrār *(A.) zf.* Yine, bir daha, yeniden. *Tekrār bir raḫşa süvār olup cenge başladılar.* 293b/03, 296b/03, 313a/23

tekrīm *(A.) i.* Saygı gösterme. 296a/06

telāş *(A.)* i. Şaşkınlıktan doğan karışıklık, kargaşa. 316a/07

telḳīn *(A.) i.* Bir duyguyu, bir düşünceyi aşılama, öğretme.

t. eyle- Öğretmek. *...İsm-i aʿẓamı daḫı telḳīn eyledi.* 299b/11

temāşā *(F.) i.* Bakıp seyretme.

t. eyle- İzlemek. *Ḫürşīde Bānū daḫı ḳafesden temāşā eylerdi.* 302a/07, 302b/12, 303a/24

t.-ya dur- Seyretmeye başlamak. 303a/16

→seyr-i t.

temennā *i.* Eli başa götürerek verilen selam.

t. eyle- Selamlamak. *Selīm Şāh gelüp temennā eyledi...* 296b/16, 310b/20, 315a/25

t. it- Selam vermek. 301a/06, 312b/10

tenāvül *(A.) i.* Alıp yeme.

t. it- Alıp yemek. 300a/20

tenbīh *(A.) i.* Uyarma, uyarı, hatırlatma.

t. eyle- Uyarmak, ikaz etmek. *...zīrā bir ḫayrın ve şerrin bilmez ḫerīfdür ammā ben yanında olınca tenbīh eylerem şöyle eyle böyle eyle* 292b/02, 293a/23, 296a/19

t. it- Hatırlatma, uyarıda bulunma. 293a/24

t. olın- Uyarılmak. 308a/20

teneffüs *(A.) i.* Soluklanma, ara verme. 302b/08

t. eyle- Soluklanmak, dinlenmek. 307b/23

t. it- Dinlenmek. 317b/18

teng: mec. Sıkıntılı. (…) *Ferāmurz gözin açup cāme-ḫāb esbābı ile ve elleri bend ü teng maġārada ṭurur.* 297b/24

→ başına cihānı teng eyle-

tenhā *(F.) i.* Yalnız, baş başa. *Ḥekīm ile eṣnā-yı ṣoḥbetde tenhā müşāvere idüp...* 297a/01, 297a/06, 317a/24

t. kal- Yalnız kalmak. 294a/23

***tenhāca** Issız sayılabilecek özelliklerde. 297a/04

tenterāne (?)

→ ḳıṣṣa -i t.

terakḳḳī *(A.) i.* İlerleme.

t. eyle- İlerlemek. 293b/10

terbiye *(A.) i.* Eti, pişirmeden önce çeşitli baharatlar, yağ, salça vb. şeyler içinde bir süre bekletme.

t. it- Eti yumuşatmak için çeşitli baharatlar, yağ vb. şeyler içinde bir süre bekletme. 313a/15

tereddüd *(A.) i.* Kararsızlık, bir konu hakkında karar vermede şüpheye düşme.

t. it- Kararsız kalmak. 319b/01

→ bila t., lā-t.

terk *(A.) i.* Bırakma, ayrılma.

t. it- Bırakmak, 308b/02, 314a/20

teselli *(A.) i.* Avunma, avuntu.

t. vir- Sakinleştirmek, avutmak. 293a/14

t. bul- 312b/24

teslīm *(A.) i.* Bir emaneti yerine verme.

t. eyle- Bırakmak, emaneti yerine ulaştırmak. 307b/25, 313b/20, 315b/03, 320b/06

t. it- Bırakmak, eline vermek. 303b/16, 304a/07

t. ol- Kendini bırakmak, üstün bir güce boyun eğmek. 299b/07, 309a/21

teşḫīṣ *(A.) i.* Tanıma.

t.it- Tanımak. 292a/19

teşnelik *i.* Harâret, içi göyünme, içi yanma, susama. *Ferāmurz eyitdi: "Pīrüm,*

teşneligüm var, baña bir ṣu vir." didi. 300a/18

t. gel- Harâret, içi göyünme, içi yanma, susama. *Ferāmurz uṣandı ve kendüye ziyāde teşnelik geldi. Nā-gāh, Ferāmurz gördi, bir bāġ-ı behişt-āsā, eṭrāfı çemen-zār, "Şol bāġda ṣu vardur." diyüp Ḳuṭb'ı ol cānibe sürdi.* 300a/12

teşrīf *(A.) i.* Bir yere gitmek, buyurmak.

t. it- Bir yere gelmek ya da gitmek. 301a/04, 316b/22

tevābi^{c} *(A.) i.* Bir kimseye uyanlar, o kişinin etrafında bulunanlar. 295b/21

tevbe *(A.) i.* Yaptığı işten pişmanlık duymak ve bir daha işlememeye söz vermek.

t. eyle- Bir günah işlememeye söz vermek. 291a/05

teveccüh *(A.) i.* Yönelme, bir yere doğru hareket etme.

t. eyle- Yönelmek. 292a/11

t. it- Bir yere yönelmek 311b/10

tevekkül *(A.) i.* Allah'a güvenme, işini Allah'a bırakma.

t.-i ber-Ḫudā it- Allâh'a tevekkül etmek. 296b/06

tevfīḳ *(A.)* Allah'ın yardımına kavuşma.

t. ol- Allah'ın yardım etmesi. 303a/10

Te^{c}ālā *(A.)* cüm. "Nâmı büyük" anlamında bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır. 296b/17, 299a/18

te'essüf *(A.) i.* Kederlenme.

t. çek- Kederlenmek.317a/09

te'sir *(A.) i.* İçe işleme, dokunma.

t. it- İçine işlemek. 312b/06

teziye *zf.* Süratle, tezlik içinde, çabucak. (?) *Ḫüsrev daḫı bīzār olup teziye kendüy<i> düşürüp raḫşına süvār olup gelince zamān geçdi...* 309b/10

teẕkere *(A.) i.* Bir iş için izin verildiğini bildiren resmî kâğıt 320b/07, 320b/08, 320b/12

tezyīn *(A.) i.* Süsleme.

t. eyle- Donatmak, Süslemek. 297a/15

ṭılısm *(A.) i.* Âfetlerden korunmak için yapılan ve üzerinde yıldızların, unsurların, sayıların hassalarından faydalanılarak düzenlenen birtakım şekiller ve yazılar bulunan muska.

Mihrān Ḥekīm üzerine ṭılısm bağladı kim bu ḳalıblar bir daḫı yıḳılmaya. 296b/22, *Her küşesinde bir cinnī ismi yazılup ṭılısm olmışdur.* 298b/23

ṭ. itdür- Büyü yaptırmak, efsunlamak. *Ḳırṭās-ı merdüm-ser'i cāha ḥaps eyledi ve üzerine esmā ile ṭılısm itdürdi.* 311b/21

ṭ.-ı ḳubbe Hüsrev'in Hurşîde Bânû'yu alabilmesi için yerine getirmesi gereken üç şarttan biri, kubbe tılsımı. 300b/05

***ṭılısmāt** *(A.) i.* Tılsımlar. 313a/12

ṭ eyle- Büyü yapmak, efsunlamak. 315b/12

tırnaḳ i. İnsanda ve birçok omurgalı hayvanda parmak uçlarının dış bölümünü örten boynuzsu tabaka

→ tebeden ṭ.a

tīġ *(F.) i.* Kılıç. 296b/10, 297b/07, 299b/20

t.-ı āteşīn Ateş saçan kılıç. 299a/01, 312a/11, 314a/13

t.-ı sepīd Beyaz kılıç. 296a/23

t.-ı tīz-ḫūn-rīz Çok çabuk kan akıtan kılıç. 311a/25, 316a/14

→ dal tīġ ol- 291b/25

Tilke *(F.) i.* Kişi adı. Sührab'ın lalasıdır. 318a/15, 318a/16, 318a/16

T.-i ṣaff-şiken Düşman saflarını bozan, yaran yiğit. 318b/14

tinnīn *(A.) i.* Büyük yılan, ejderha. 316a/05, 316a/12, 316a/15

tīr *(F.) i.* Ok. 295a/22, 295a/25, 295b/01

Tīran *(F.) i.* Yer adı.

→ Ḥarīr-i T

tīz *(F.) i.* Çabuk, tez. 294b/04, 294b/19, 296a/05

t. elden Çabuk, hızlı, seri. 317b/05

→ tīġ-ı t.-ḫūn-rīz

toġ- Ortaya çıkmak. 297a/19

ṭoġra- Keserek parçalamak veya elle küçük parçalara ayırmak. 296a/25

toġrı *zf.* Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca. 292a/13, 292a/20, 292b/03

ṭoġrıl- Eğik veya eğri bir şey, düz bir duruma gelmek. 295b/03

toḫumlıḳ *sf.* Tohum olması için saklan. 302a/10

ṭoḳın- Değmek, el sürmek, temas etmek. 306b/05, 306b/19

ṭoḳsan *sf.* Seksen dokuzdan sonra gelen sayı. 299a/04

ṭoḳuş- Kafa kafaya vuruşmak. 319b/25

tokuz *i.* Sekizden sonra gelen sayı. 301b/02

ṭol- Dolu duruma gelmek. 294b/23, 300a/21, 303b/01

ṭolaş- Gezmek, gezinmek. 306b/09

ṭoldur- Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek. 302b/19, 313a/22, 314b/21

ṭolı *sf.* İçi boş olmayan, dolmuş.

t. dizgin Son hızla, çok hızlı bir biçimde 294a/03, 295b/02

ṭolu *sf.* İçi boş olmayan, dolmuş. 302b/12, 302b/16

ṭon *i.* Elbise. 294a/12, 305b/22, 307a/10

ṭop *i.* Bir spor dalında kullanılan yuvarlak nesne. 315a/01

→ balyimez t.ı

ṭopuḳ *i.* Ayağın yuvarlakça olan alt bölümü. 307b/21

ṭorba i. Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen araç

→ çulı ṭ.yı yi-

ṭorṭob *sf.* Bütünüyle top biçiminde olan.

ṭ. ol- top biçimine girmek 299a/24

ṭoyluḳ *i.* Acemilik. 320a/05

ṭoyumlıḳ *sf.* Doyulacak miktarda olan yiyecek. 317a/20

toz *i.* Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak 305b/04, 306b/08, 306b/22

töhmet *(A.) i.* Suçlama. 295a/06

tuġulġa *i.* Çelik başlık, miğfer 299a/04

tuḥfe *(A.) i.* Hediye, armağan. 297a/01, 308b/09

ṭulum *i.* Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi. 316a/07, 316a/08, 313a/22

ṭulū^{c} *(A.) i.* Güneşin doğması, doğma, doğuş.313b/04

t. eyle- Güneşin doğuşu. 313b/05, 314b/25

t. it- Metinde ayın ortaya çıkması anlamındadır. 297a/19

ṭur- 1 Dikilmek, ayağa kalkmak. 291b/24, 306a/08, 308a/04

2 Beklemek. *Yā Ḳuṭb, sen bunda ṭur, ben çeşme bulup tāze-kārlıḳ ideyüm.* 311b/09

3 *Siyāmek'e ḳapusın bend idüp cenge ṭurdı.*

t. eyle- *Otuz ikinci gün öyle vaḳti olınca ceng idüp Ferāmurz, Ḫüsrev'e ṭur eyledi.*306a/07

→ ayaġ üzerine ṭ., ayaġ üzre ṭ., ayaġa ṭ., cenge ṭ., güreşe ṭ., ḳarşu ṭ.., seyre ṭ.

Tūrān *i.* Türklerin Orta Asya'daki en eski yurtları. 291a/25, 291b/08, 293a/04

***Tūrān-zemīn** Turan ülkesi. 317a/16

→ sulṭān-ı T., şāh-ı T., ᶜasker-i T.

***Tūrānī** *i.* Turanlı, Türk kavimlerinden birine mensup. 291a/22, 317b/12

ṭarfe *(A.) i.* Göz kapağının bir kere açılıp kapanması.

ṭ.tü'l-ᶜayn Göz açıp kapayıncaya kadar. *Şehmād "Be-ser-çeşm." diyüp hemān ṭarfeᵗü'l-ᶜayn içinde Surḥāb cinnīye buluşup Ferāmurz'ın emrin söyleyüp Surḥāb da ālātın virdi.* 299b/04

ṭurra *(A.) i.* Saçak. 307a/10, 307a/14

Ṭūs / Ṭūs muḳaddem-i ceyş *(F.) i.* Kişi adı. Kâvus-ı Kâmran'ın komutanlarından biri. Kâvus'ın Efrasiyab'la yaptığı savaşta birinci yüz bin kişilik orduyu kumanda etmişti. Ayrıca Rüstem-i yekdest'i uyurken kafasını taşla ezmek suretiyle öldürmüştü. 292b/15, 294b/04, 295a/12

ṭut – 1 Elle kavramak, eline almak. *Bilsem'üñ üzerine çökdi ve yaḳasından ṭutup dal ḫançer oldı.* 295b/19, 302a/10, 308b/19

2. Alıkoymak, esir almak *Gel, senüñle şu ḳal'aların birin sen ve birin ben ḳapusın gürz-ile yıḳup içeri girüp ve şāhların tutup Efrāsiyāb'a virelüm* 291b/20, 311b/20

3 Oyalamak, alıkoymak. *Ferāmurz biraz ṣoḥbete ṭutdı...*297a/22

4 Sunmak, arz etmek. *...yidi melekler, ki ellerinde ḳumḳumalar ile şu ṭutarlar...* 315a/03

5 (Yer bildiren kelimelerde) İzlemek, takip etmek. *Ferāmurz, maġārada kimse yoḳdur, ṭaşra çıḳdı ve bir ṭarafı ṭutup gitdi...*298a/13

6 Desteklemek, taraf olmak. *...vüzerādan bir vezīri Bilsem ṭarafın ṭutardı...* 320b/06

→ güreş ṭ., mātemiñ ṭ., meydānı ṭ., nabżın ṭ., yasın ṭ., ṣoḥbete ṭ.

ṭutuñ- Sarılmak veya asılmak. 306a/19

ṭutıl- Ay ve güneş tutulma olayına uğramak.

→ güneşüñ yüzi ṭ.-

tutuş- Birbirini tutmak, birbirine ilişip dokunmak. 307b/08

→ düvāl t.-

tuy- Bilgi almak, öğrenmek, haber almak. 294b/08, 310a/25

ṭuyūr *(A.) i.* Kuşlar. 314b/06

ṭuz *i.* Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu madde. 320a/13

→ güneş yimiş ṭ. ḳapağı gibi ṭardaġan ol-

tüken- Bitmek, sona ermek, kalmamak. 318b/10, 318b/21, 318b/22

tükür- Tükürüğü ağız içinden dışarıya atmak . 310a/18

tünd *(F.) sf.* Sert, haşin

***tünd-ḫū** Sert mizaçlı, titiz. 320a/03

türbe *(A.) i.* Genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı. 303b/09

t.de yılan görmişe dön- Aşırı öfkelenmek. *Ferāmurz yüriyince bu laᶜīne ḳarşu baḳup Ferāmurz'ı gördi, cān başına ṣıçrayup türbede yılan görmişe döndi.* 299b/18

t.-i Sührāb Sührab'ın türbesi. 294b/12

Türk *i.* Türk milletinden olan kimse. 292b/12, 295b/13, 317b/05

Türkistān (T.F.B) *i.* Türklerin anayurdu olan bölge. 291b/14

→ sulṭān-ı T.

tütün *i.* Duman. *ᶜAmūddur, Ferāmurz'uñ ketfine inince burnından acı acı tütünler gelüp ṭamar-be-ṭamar ḫaber-dār oldı.* 311a/10, 312a/07, 312a/08

tüvān *(F.) i.* Güç, takat. 307b/21

tüy Kuşların gövdesini örten ince ve tel gibi uzantıların her biri veya tamamı. 313b/12, 315b/12

u / ü / vü *(F.) bağ.* Ve. *Arada nāz u niyāz kemālin bulup* 309a/21, 295a/15, 315b/08

ᶜubūr *(A.) i.* Bir taraftan öbür tarafa geçme.

u. it- Geçmek. *Bir gün Ceyḥūn'ı ᶜubūr idüp Īrān yaḳasına ḳondılar.* 292a/11, 317b/06, 317b/18

uç *i.* **1** Uç taraf, uç. *Rüstem-i yek-dest'üñ başı ucına geldi.* 294b/14, 298b/21,

2 Uzun bir nesnenin baş veya son noktası. *Bu arada miyānından altı yüz ḳulac kemend-i ejderhāsın çözüp bir ucın miyānına bend idüp* 302b/14, 302b/14

uçur- Hızla göndermek, yollamak.

→ ḫaber u.

ufuḳ *(A.) i.* Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi göründüğü yer.

→ sūy-ı ufuḳ

uġra- **1** Bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek. *Ḫāver-zemīn'e giderken yolı Münīr Şāh'uñ bāġına uġrayup bir gice anda misāfir oldı.* 303b/25, 313b/08, 314b/07

2 Gitmek, yol almak. *Nīze, dāmen-i siperden ḳayup ḳoltuḳ altından uġrayup zırḫ-ı Ehremān'uñ ḫalḳaların birbirine ḳatup öyle geçdi.* 305a/24

3 Başına gelmek.

→ ḳorḳduğuna u.

uġun- Bayılacak hâle gelmek, aklı başından gitmek. *Rüstem "Oḫ!" diyüp uġundı.* 291a/18

uġur *i.* **1** İnsana iyilik ve saadet getirdiğine inanılan durum.

u. olsun İşin hayırlı olsun. *"Hele ey pehlevān-ı ᶜālem, buyuruñ, ḳırılursa uġur olsun."* 301a/22

2 Yön, yol.

→ bir u.dan

ulaşdur- Kavuşturmak, vasıl etmek. *Ferāmurz anı vilāyetine ulaşdurdı.* 299b/22

ulu *i.* **1** Yaşlı, ihtiyar, düşkün. *Feylesūf-ı Dānā ile ve baᶜżī ulular ile ol daḥme<y>i temāşā eylediler.* 303a/24

2 (Yaşça) büyük. *Sepīd'üñ ḳarındaşı Sepīdān-nerre'nüñ ulu oġlı Serṭān-nerre* 297b/06

ulu- (Hayvan gibi) bağırmak. *Ḳırnāṭıs-nerre, biraz ḳarındaşı Serṭān-nerre içün kelb gibi uludı.* 297b/17

ᶜumūm *(A.) i.* Genel olma, umumî olma. *Cābulḳāyīlere cümle tenbīh olındı ki yarın ᶜumūm üzerine Ḫüsrev'e istiḳbāle çıḳup taᶜẓīm ile getürüñ diyü.* 308a/20

unut- **1** Unutmak. *Şimdi sirke almaġa unutduḳ.* 316a/09, 317b/18

2 Aklından çıkarmak. *Ben ḫaṭā eyledüm, dehşetümden kendim unudup saña tīġ çekdüm.* 314a/24, 295b/14,

3 İhmal edip terk etmek. *"Benüm rūḥum duᶜādan unutmayalar." didi.* 313b/21

ᶜunvān (?) *Burzū "N'ola, ey māder." diyüp başladı Burzū'y<ı> ᶜunvāna yaᶜnī birer ḳat köy fedāyīleri ṭarzında pākce libās idindi...* 318b/16

ur- **1** Vurmak, çarpmak. *Rüstem'üñ sīnesine bir mūşt urdı.* 291a/18, 291b/25, 293a/08

2 Yüklemek. *Rüstem'i atıyla ṣırtına urup ṣuyı öte geçürdi.* 291a/04

3 Öldürmek. *Rüstem-i yek-dest "Bu ᶜasker midür ḫaṣmuñ, hemān uralum!" didi.* 291b/01, 298a/09, 317b/13

4 (Herhangi bir müzik aletini) çalmak. *Ceng-i ḥarbīler urıldı.* 294a/01, 307a/10, 307a/14

5 Avlamak. *Meger muḳaddem biri daḫı urmışdı; ammā yufġa yirinden urup āhū<yı> yaḳalamamış idi.* 295a/24, 295a/24, 295a/25

6 Takmak, giydirmek. *Ferāmurz, ol dem bunı kendi eliyle pāk egerleyüp ve aġzına licām urdı.* 299b/08

7 (Kendini) atmak, sığınmak, iltica etmek. *Biş nefer kimse ile kendin Tūrānīlere urdı.* 317b/12, 295a/05

8 Kurmak, inşa etmek. *Şimden-girü sūra bünyād urılsun.* 304a/12

→ ḍarb u., dest u., el u., kötek u., mühr in u., na'ra u., yüz u., zeyn u.

uruş *i.* Vurmak işi ve tarzı. *Birḳaç müteᶜaddid gürz uruşı vardur, işte ol gürzlerüñ biri de budur.* 307a/01

ᶜuryān *(A.) i.* Kınından çekilmiş (kılıç, hançer).

ᶜu.it- Kılıcı kınından çekmek. *Ferāmurz, hemān, miyānında tīġ-ı sepīdi ᶜuryān idüp bu maḫlūḳa girişdi.* 296a/23, 302a/06, 316a/12

uṣan- Bıkmak, usanmak. *Ferāmurz uṣandı ve kendüye ziyāde teşnelik geldi.* 300a/12, 316b/15

usṭurlāb *(A.) i.* Gök cisimlerinin yüksekliğini ölçmeye yarayan alet.

Feylesūf-ı Dānā daḫı eline usṭurlāb alup ḳurᶜa atdı. 312b/24

uyan *i.* Dizgin, gem, yular. *Bir gergedān egeri ve uyan ile Burzū'ya çekivirdiler.* 319a/10

uyan- Uykudan uyanmak. *Bār-gāhında yatup ḫāba varmışdı, uyanup naᶜranuñ dehşetinden serāsime oldı.* 294b/18, 296a/25, 310b/04

uydur- Tabi kılmak, uydurmak. *Yanlarına gergedān-serler maḫlūḳın daḫı uydurup bile çıḳdılar.* 296a/11

uyḫu *i.* Uyku *Maḫlūḳ uyḫudan uyanur gibi uyanup Ferāmurz'uñ üzerine ġulüv idüp* 296a/25

uyluḳ *i.* Bacağın üst kısmı. *Tamām uyluġına münāsib ve göñlince bir raḫşdur kim olmaz.* 299b/09, 311b/02, 311b/04

uyu- Uyumak. *Kendi bār-gāh-ı Ehremān'a girüp ḫᵛāba vardı, uyudı.* 309b/08, 310b/03, 295b/24

uyuş- Uyuşmak. *Ferāmurz'uñ bāzūları uyuşup gürz elinden fırladı.* 306b/05

uyuz *sf. mec.* Uyuşuk, sünepe, pısırık, miskin. *Cānı acımış aç uyuz Tātār nekbetleri* 317a/21

uzaḳ 1 *i.* Uzak. *Bunlar yine birbirlerine uzaḳdan el uzadup oynaşmaġa başladılar.* 320a/09

2 sf. Uzak. *Biz ehl-iᶜıyālümüz terk idüp boynu uzaḳ diyāra gidemezüz.* 308b/03

uzat- İleri doğru uzatmak. *Bunlar yine birbirlerine uzaḳdan el uzadup oynaşmaġa başladılar.* 320a/09

uzun *i.* Uzunluk, boy. *Gerçi enine uzunına bu-y-ımış bir bulınmaduḳ ṭaş; ammā cevāhir-i maᶜdenī* 318b/02

ü bk. u

üç **1** sf. Üç. *Bunlar üç dürlü maḫlūḳ geldiler.* 296a/13, 309a/02, 319b/20

2 i. Üç tane. *Bir üç cevāhir ile ḳarışuḳ altun ṭabaġın içine ḳoydı bir* ***üç*** *daḫı ḳodı.* 300a/21

üçer *sf.* Üçer. *'Üçer kerre, [c]ādet budur, baş ṭoḳuşalum.' didüñ.* 319b/25

üçinci *i.* Üçüncü. *Üçinci, şecā[c]at ṣāḥibidür, gözin budaḳdan ṣaḳınmaz.* 294b/01, 303a/05, 308a/07

üleşdür- Paylaştırmak, bölüştürmek. *Andan Feylesūf'a varup dīvānı cümle ḥiṣṣe-dār idüp üleşdürdi.* 303b/02

ümīd *(F.) i.* Ümit.

ü.i kes- Ümidi kesmek. *Bütün erbāb-ı dīvān Ferāmurz'dan ümīdi kesdiler.* 302a/09

ürk- Korkuya kapılmak, çekinmek, ürkmek. *Murġ-ı Būḳalemūn tīġuñ şu[c]lesinden ürküp bir ṭarafa çavdı gitdi.* 314a/15

üslūb *(A.) i.* Tutulan yol, tarz, usûl. *İşte bu üslūb üzre ḳırḳ gün ḳırḳ gice yidiler içdiler.* 309a/07

üst **1** *i.* Üst, üzeri. *Bu ḳapunuñ üst eşiginüñ* ***üstine*** *polāddan bir müşebbek revzen eylemişler.* 312a/12

2 *sf.* Üst, üstteki. *Bāġın ḳapusına gelüp gördi, üst eşiginde bir duḫter-i aḫteri taṣvīr eylemişler.* 300a/13, 312a/12

üstād *(F.)* **1** i. Eskiler, bilenler, bilgeler. *Ammā üstād öyle naḳl eyler kim Kīylān-ı Geşt-gīr nām bir geşt-gīr var idi.* 319a/15

2 sf. Usta, mahir kimse. *Bunu fikr eyledi kim bir üstād naḳḳāş gönderüp Bānū'yı taṣvīr idüp getüre.* 303b/19

üstüḫān *(F.) i.* Kemik. *Ejderhā üstüḫ[v]ānlar arasında ol-ḳadar bāz vardur, şumāra gelmez.* 314a/05

üz- Kırmak. *"Hāy nā-bekār ḥākī, sen ölmedüñ mi?" diyüp daldı kim bir [c]amūd daḫı üze.* 311a/14

üzeri i. **1** Üst, üzeri. *Burc-ı bārū üzerinde cenge ṭurdılar.* 291b/18, 295b/22, 298a/19

2 Yan, nezd. *Yarın ben bunı Efrāsiyāb üzerine götüreyüm.* 291a/22, 291b/12, 291b/25

3 Vücut, gövde, beden. *İki [c]asker yirlerinden durup ālāt-ı ḥarblerin*

üzerlerine ārāste idüp raḫşlarına süvār oldılar. 293a/02, 297a/23, 299a/13

→ ayaġ ü. ṭur- / dur ᶜumūm ü., başum ü. yirüñüz var, baş ü.

üzerine *zf.* –den dolayı. *Kāvus bu söz üzerine Ṭūs'ı çaġırdı.* 294b/02

üzre takı **1** –de, -da anlamında. *Ne lisān üzre oldugın fehm idemedi.* 298b/15, 303a/06, 292a/21

2 Gibi, olduğu yolda, olduğu biçimde. *Ferāmurz da Ḫüsrev'üñ nīzesin bu minvāl üzre men' eyledi.* 305a/24, 306a/04, 306a/07

→ ayaġ / ayaḳ ü. ṭur-

vādī *(A.) i.* Vadi. *Ferāmurz birḳaç kerre ol vādīlerde şikāra çıḳup ᶜıyş <u> ᶜişret eyledi.* 297b/04

vāfir *(A.) sf.* Çok, bol. *Ferāmurz maġāralarda vāfir cevāhir buldı.* 299b/23, 311b/07, 314a/23

vāh *(A.) ünl.* Acıma, yakınma, esef bildirir, yazık. *Vāh, yazıḳ! Şol cıvāna, ḳorḳaram bir żarar eyler!* 302a/07

vāḳıᶜa *(A.) i.* Başa gelen, vuku bulan iş. *Sührāb vāḳıᶜası nice oldı andan daḫı ḫaberi yoġ-ıdı.* 310a/05, 315b/08, 317b/07

vāḳıᶜā *(A.) zf.* Gerçi, her ne kadar, filvaki. *Vāḳıᶜā, didükleri ḳadar var imiş.* 300b/03, 301b/06, 304a/02

vāḳiᶜ *(A.) sf.* Başa gelen, meydana gelen, vuku bulan. *Vāḳıᶜ ḥāli beyān eyledi.* 294a/16

v. ol- Meydana gelmek. *Allāh göstermesün, bir ḫaṭā vāḳıᶜ olursa ḥāl müşkil olur!* 302b/23, 306a/15, 306b/14

vaḳt *(A.) i.* **1** Vakit, zaman. *Ferāmurz'uñ bundan bir evlādı olup adına Cihān-baḫş diyeler, vaḳti geldükde ser-güẕeştleri beyān olınur.* 297b/03, 302a/15, 316a/06

2 Belirlenmiş zaman, belirli zaman. *Yā Kāvus, vaḳt ki ḥāżır ol, filān maḥalle gelüp saña bu nāmeyi gönderürem.* 292a/15, 292b/20

3 (İsim tamlamasının ikinci öğesi olarak) Bir işin olageldiği yapılageldiği saat. *Otuz ikinci gün öyle vaḳti olınca ceng idüp Ferāmurz, Ḫüsrev'e ṭur eyledi.* 306a/07, 313b/04

vālide *(A.) i.* Anne. *Bir vālideleri var idi, ġāyet seḥḥāre idi.* 297b/10, 298a/15, 318b/17

var 1 *i.* Mevcut. *Meger Tanġrı'nuñ ḳatında ne Rüstemler var imiş.* 291a/05, 304a/25, 316a/20

2 *sf.* Olanca, hep, bütün. *"Alabildiyse ḫoş, alamadıysa ġayrı iş beter." diyüp var ḳuvvetin bāzūya alup* 307b/16

→ başum üzerinde yirüñüz v.

var- **1** Gitmek. *Bu baġda on biñ ḳadar ᶜasker vardur, ancaḳ sen bunda dur, ben varup maᶜşūḳamı alup gelürem.* 291a/08,291b/22

2 Ulaşmak. *Behmen'e bu ḫaber varınca Behmen ġazaba gelüp* 301b/10, 303a/03

3 (Kadın) Biriyle evlenmek. *Āh, şol nev-civān şarṭları icrā idüp beni alsa, zīrā ben bundan ġayrıya varmam.* 301b/07, 302b/24

4 (Gelişen bir olay veya durum) Belli bir sona dayanmak. *Görelüm ṣoñı neye varur.* 292b/03

→ fikre v., ḫayrete v., ḫ^{v}āba v., ḳarşu v., ta^{c}accübe v., vehme v. , yaḳın v., zelzeleye v.

varılmaḳ Gidilmek. *Ben de 'Maṭla^{c}-ı şemse yaḳın vardum.* 313b/15

varınca *zf.* Mislince, kadarınca, kadar. *İbtidādan intihāya varınca naḳl eyledi.* 294a/14, 307b/22, 317a/07

vārī *(F.) takı.* Gibi, benzer. *Anı da ḳalem vārī kesüp yire bıraḳdı.* 311b/03

vaṣf *(A.) i.* Sıfat, nitelik, özellik. *Muḳaddemā Ḫurşīde Bānū'nuñ vaṣfın işidüp kührāb gönderdi.* 310a/12, 314b/19

v. olınmaz sf. Tarif edilemez. *Bu raḫşın aḥvālin işitdükde bir mertebe şād <u> ḥandān oldı kim vaṣf olınmaz.* 299a/21

vāṣıl *(A.) i.* Ulaşan, ulaşmış.

v. ol- Ulaşmak, erişmek. *Nāmum vāṣıl olduḳda ma^{c}lūm ola ki, işitdüm.* 300b/19, 319b/09

vaṣiyyet *(A.) i.* Vasiyet.

v. eyle- Ismarlamak, vasiyet etmek. *"Siz de selāmum, varup, pederüm ṣāḥib-ḳırāna degüresiz." diyü vaṣiyyet ve tenbīh eyledi.* 296a/19

vaṭan *(A.) i.* Yurt, vatan.

→ ṣılā-yı v.

vaż^{c} *(A.) i.* Durum, vaziyet, görünüş, tavır. *Bir de Rüstem-i yek-dest'üñ böyle nā-hem-vār vaż^{c}ına gücenüp* 291a/15

v. eyle- Koymak. *Bir ṭaşdan yonma ḥücre, orta yirine yidi ^{c}amūd vaż^{c} eylemişler.* 312a/15

v. it- 1 Koymak. *Pāyların zemīne vaż^{c} idemedi.* 308a/05

2 Ortaya koymak, yapmak. *Görelüm, Ḫüsrev ne vaż^{c} ider?* 304b/20

ve *(A.) bağ.* İki kelime, cümle ve öbeği birbirine bağlar. *Rüstem'üñ adın işidince lerzān olurdı ve hem "Anlar Rüstem'üñdür, ṣoñra seni Rüstem helāk eyler." diyü tenbīh iderdi.* 293a/24, 308b/23, 320a/23, 320a/24

vebāl *(A.) i.* Günah.

v.i boynuña "Yaptığı şeyden dolayı kötü bir sonuç, bir azap, bir günah varsa senin üzerine olsun" anlamında uyarı

sözü olarak kullanılır. *Yā Ferāmurz, çünki iḳdām idüp kendüñ murād itdüñ, vebāli boynuña!* 306b/03

vedāᶜ *(A.) i.* Ayrılırken hayırlar dileme.

v. eyle- "Allah'a ısmarladık" demek, vedalaşmak. *Andan Ferāmurz ṭaşrada cümleye vedāᶜ eyleyüp Ḳuṭb-ı āteş-dem'e süvār olup* 313b/23

v. it- "Allah'a ısmarladık" demek, vedalaşmak. *Andan Ferāmurz Bilsem'e vedāᶜ idüp lālālarıyla ve ol gelen elçi vezīr ile ᶜazm-i Hind eylediler.* 296a/01, 313b/22, 317b/22

vedāᶜlaş- Birbirinden ayrılırken "Allah'a ısmarladık, Allah'a emanet ol" vb. sözlerle hayır temennisinde bulunmak. *Aḫşām olduḳda birbiriyle vedāᶜlaşup Ḫüsrev kendi ᶜaskerine geldi* 305b/20, 315b/24, 316a/01

vehm *(A.) i.* Kuruntu, endişe.

v. al- Korkuya kapılmak. *Bu murġuñ gelişinden vehm alup cān ḥavli ile tīġ-ı āteşīni çeküp* 314a/13

v.e var- Korkuya kapılmak. *Ferāmurz'a bir dehşet geldi, vehme vardı.* 298b/12, 302a/15

vekīl *(A.) i.* Vekil. *Ferāmurz, Ḫüsrev'i kendi yirine vekīl idüp ve raḫşına binüp* 310b/15, 312b/19, 313b/19

v.-i mutlāḳ Dilediği işi yapmakta serbest olan vekil. *Bu günden böyle birāderüm ve başum berāberi yādiġārum ve baş-ser-ḳaplanum ve vekīl-i mutlaḳumsın.* 308b/24

velākin *(A.) bağ.* Lakin, fakat. *Oġlancuḳ, bugün Īrān dilāverlerinden birḳaç dilāverler daḫı yıḳdum, velākin ṣoñra bir senüñ gibi yüzi ö<r>tülü pehlevān geldi.* 293b/16, 297b/18, 315a/10

verā *(A.) i.* Arka, art, öte.

v.-yı perde-i ḥikmet Hikmet perdesinin ardı. *Sührāb vāḳıᶜası nice oldı andan daḫı ḫaberi yoġ-ıdı; ammā verā-yı perde-i ḥikmetde ẓuhūr idecek var idi.* 310a/05

ve's-selām *(A.) ünl.* "İşte o kadar, son söz bu" anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır. *Ḫulāṣa, ṣıḥḥatüñ gine Ḫālıḳ-ı bī-çün bilür ve's-selām.* 295a/15

veyā *(F.) bağ.* Ya da, veya. *Īrān şāhından daḫı bir menşūr veyā bir ekmek alup varup diyārında ölince yiye.* 319a/19

***veyāḫūd** *bağ.* Veya, ya da. *Bugün ālūde eyledügin dilāverleri niçün ḳatl idüp veyāḫūd bend'e çekmedin.* 293a/16

Veyse Kişi adı.

→ Bilsem ibn-i V.

vezīr *(A.) i.* Vezir. *Ferāmurz, taᶜyīn olınmış ḳāsıd bir vezīr idi.* 295a/18, 301b/08, 320b/08

→ Gerşīvez-v., Yāfes-v.

vilāyet *(A.) i.* Diyar, ülke, memleket. *Ferāmurz anı vilāyetine ulaşdurdı.* 299b/22

vir- **1** (Bir şeyi bir kimseye) İletmek, eriştirmek. *İçeri girüp ve şāhların tutup Efrāsiyāb'a virelüm.* 291b/20, 300a/18, 319b/11

2 İhsan etmek, bağışlamak. *Māh-duḫt Bānū'y<ı> kendüsine cāriyelige virelüm.* 297a/02, 303b/22, 318b/05

3 Yaslamak, dayamak. *Bir dıraḫta arḳa virüp ḳarşu ṭarafa doġrı naẓar eyledi.* 298a/14

4 Biriyle evlendirmek. *Her kim şarṭları bozarsa ḳızum Ḫūrşīde Bānū'yı aña virürem dimişsin.* 300b/21, 302b/16, 304b/03

5 (Belli bir yöne doğru) Çevirmek, yöneltmek. *Ḫüsrev daḫı gürz berāber virdükde ḳolları bükülüp baş ilerü virüp arḳaya alduḳda* 305b/05

6 (Kendisine ait bir şeyi başka birine) Bırakmak, onun istifadesine sunmak. *Ferāmurz buña bir ḫifᶜat virüp ṣol pāy-ı taḫt ṣandalīsin* ***virdi*** *ve eyitdi.* 309b/25

→ amān v., amān ve zamān v., berāber v., cevāb v., destūr v., el ele v., ḫaber v., ḫalel v., iẕin v., küşād v., lenger v., nişān v., reng v., rıżā v., ruḫṣat v., ṣadā v., selām v., ṭabanı v., tesellī v., yemīn v., yir v.

vīrān *(F.) sf.* Yıkık, yıkılmış, harap.

v.-ı ḳaṣd Viran olmama sebep olmayacak. (?) *Geldüm ki ol şarṭları bozup ve Ḫūrşīde Bānū'yı Allāh emriyle menkūḥalıga alam. Cebrüm ve gücüm bu ḳadar. Eger şarṭları boza-bilürsem aluram, eger idemezsem döner giderüm. Yoḳ, eger şarṭları icrā eyledükden-ṣoñra gine virmem dirseñ mānīᶜ degül, giderüm. Virān-ı ḳaṣduma şāfī cevāb viresin.* 300b/23

virdür- Vermek işini başkasına yaptırmak, evlenmesine izin vermek. *Ben aña ol ḳızı virdürmem!* 302a/16, 309a/03

viril- Vermek işine konu olmak, tekrar alındığı kişi veya yere iade edilmek. *Andan-ṣoñra ben bir yana, sen bir yana işümüze gidelüm, yoḫsa āhū virilmez!* 295b/08

→ girü v.

virmek *i.* Verme eylemi. 319b/06, 319b/09, 320b/22

vuḳūᶜ *(A.) i.* Olma, meydana gelme. *Andan Ferāmurz'dan ser-güẕeştin su'āl idüp*

Ferāmurz daḫı vuḳūᶜı üzre naḳl eyledi. 313a/09, 315b/09

vü bk. **u**

vücūd *(A.) i.* Beden, gövde. *Ehremān'uñ vücūdı ṣu gibi eridi.* 303b/08

v.a gel- Yaratılmak, doğmak. *Eger bir yire gelüp ikisiden bir evlād vücūda gelürse ol daḫı kendü gibi olur.* 297a/03, 309a/24, 309a/25

v.ı ṣaḥīfe-i ᶜālemden ḥakk ol- mec. Yok olmak, ölmek. *...bunuñ vücūdı ṣaḥīfe-i ᶜālemden ḥakk oldugı evlādur.* 294a/19

→ ᶜadīmü'l-v.

vujuldı i. *yan.* Vızıltıya benzer ses. *Nā-gāh anı gördiler, güneşüñ yüzi ṭutıldı ve bir ġarīb vujuldı peydā oldı.* 314a/06, 314a/07, 314a/07

vüsᶜat *(A.) i.* Genişlik

v.-i cirm Büyüklük, hacim. 313a/16

vüzerā *(A.) i.* Vezirler. *Kāvus tenhā ḳaldı; ammā Rüstem-i yek dest'üñ baᶜż<ı> ḥālin vüzerā ile müşāvere eyledi.* 294a/23, 296a/07, 320b/06

yā *(A.) ünl.* **1** "Hey, ey" anlamında seslenme. *Yā Kāvus, vaḳt ki ḥāżır ol, filān maḥalle gelüp sañа bu nāmeyi gönderürem.* 292a/14, 299a/11, 300b/07

2 Yardım dileme. *"Yā Allāh!" diyüp öyle zor eyledi kim zor-ı evvelde sütūnı yirinden ḳopardı...* 303a/17, 296b/18, 306a/22

yā *(F.) ünl.* **1** Şaşırma bildiren söz. *Hey oġlancuḳ, yā sen baş belāsı imişsin, ben de seni bir kefrete yarar ḳıyās eyledüm.* 291a/03

2 Bağlaç olarak. *Ol maḫlūḳı yā odur ki bozup perīşān eylerem yāḫūd cām-ı şehādeti nūş eylerem...* 296a/17, 298a/03, 297b/14

yab yab *zf.* Yavaş yavaş, sessizce. *Ṭūs, yab yab gelüp gördi, Rüstem-i yek-dest bir yirde yatup uyur.* 294b/12

yaban *i.* Dışarı, başka ülke. *...şāh su'āl itdükde 'Yabana gitdi.' dirsin...* 292a/24, 291b/14, 293b/11

y. oġlanı Kendisine kızılan birisine hakaret yollu söylenen bir söz. *Yā ben anı ṣandalīme oturmaġa ḳor mıyam?" diyüp hemān el ḫançer-i āb-dāra urdı, "Ḳalḳ ol ṣandalīden bre sefīh yaban oġlanı!" diyüp Burzūy'uñ üzerine yüridi.* 320b/23, 301b/10, 318a/09

yabancı *i.* Tanınmayan, bilinmeyen, başkaları. 301b/21

yād (I) *sf.* Yabancı. *...ol murġ daḫı gördi, lānesinde yād kimseler var...* 314a/09, 314a/23

yād (II) *(F.) i.* Anma, hatırlama.

y. eyle- Anmak, hatırlamak. 299a/08, 307b/12

y. it- Anmak, hatırlamak. 296b/21, 298b/21, 302b/01

yādigār *(F.) i.* **1** Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi. *...ziyāret idüp ḫayr duʿā ile rūḥum yād idesin ve başum ucında ṣanduḳ ile yādigārlar vardur, alasın...* 313a/14, 298b/21

2 Evlat. *Bu nev-civān Sührāb ibn-i Rüstem'üñ yādigārı yaʿnī cīger-küşesidür.* 318a/17

y. ol- Hatıra olarak kalmak. 314b/02

Yāfes-vezīr *(A.) i.* Kişi adı. Efrasiyab'ın kardeşi. 317a/24

yaġlu *sf.* Yağla yapılmış. 313a/19

yāḫūd *(F.) e.* Veya. *Diñle, yā Ferāmurz, āhūdan geçmem, āhūy<ı> vir yāḫūd bin raḫşına, er iseñ senüñle ceng idelüm.* 295b/09, 296a/17

yaḳa is. **1** Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü. *...Bilsem'üñ üzerine çökdi ve yaḳasından ṭutup dal ḫançer oldı.* 295b/19

2 Kıyı, kenar, taraf *Bir gün Tūrān yaḳasına geçüp Ferāmurz bir yirde ḳondı...* 295a/20, 317a/20, 317b/06

yakala- Kaçan bir kimseyi ya da hayvanı ele geçirmek. *Meger muḳaddem biri daḫı urmışdı; ammā yufġa yirinden urup āhū<yı> yaḳalamamış idi.* 295a/24

yaḳın 1 *i.* Uzak olmayan yer. *Bunı öldüren buraya yaḳın olmaḳ gerek.* 298a/17, 303b/04, 291b/07

2 sf. Az bir ara ile ayrılmış olan zaman veya yer. *Sulṭānum, bu bāġa yaḳın bir ḳal'a vardur.* 300a/23, 310a/02, 313b/05

y. bulın- Yakında olmak. 294b/16

y. gel- Yaklaşmak. *...ḳal'adan ṭaşra çıḳup biraz gidüp tamām bu maḫlūḳa yaḳın geldükde...* 296a/21, 314a/08, 316a/19

y. kal- Yaklaşmak *Tīġ daḫı başına yaḳın ḳaldı.* 302a/08

y. var- Yaklaşmak. *Maṭla[c]-ı şemse yaḳın vardum.*313b/15, 316a/12

y. it- Dolaştırmak, aceleyle yollamak. *Hemān Behiştkend içinde münādīler yaḳın idüp yir yir nidā itdürürdi.* 317b/04

→ bu y.da

yalman *i.* Kesici ve batıcı araçların kesen veya batan bölümü.

y.-ı nīze Mızrağın ucu. 305a/22

yalñız *zf.***1** Yanında başkaları olmayarak, tek başına. *Furṣatuñ gözedürler, bunlar yalñız bāġda oturup [c]işret eylerken bunlar ḳızları ḳapup ḳaçdılar.* 291b/10, 299b/14, 296a/20

2 Yalnızca, sadece. *Öyle ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥibi pehlevāndur ki, ḥāliyā dünyāda yalñız zūr-ı bāzū ile ġalebe eyler yoḳdur...* 294a/15 296a/16

***yalñızca** *zf.* Tek başına. *"Ḳandasın Behişt-kend?" diyüp gitdi, az zamānda geldi ve [c]askerin ṭaşraya bıraġup kendi yalñızca gelüp dīvān-ı Efrāsiyāb'a yüridi...* 320b/15

yaman *i.* Fena, kötü. 317a/20

yan *i.* **1** Taraf, yön. *...kebāb idüp getürsünler, berāberce yiyelüm, andan-*

ṣoñra ben bir yana, sen bir yana işümüze gidelüm... 295b/08 316a/13

2 Kenar. *Kāvus-ı Kāmrān iki ṭarafına baḳup Güderz yandan Ferhād bin Güderz'e işāret eyledi.* 293a/06

3 Bir şeyin alt, üst, ön ve arka dışında kalan kısmı. *Bāġdan çıḳup Rüstem'üñ yanına geldi...* 291a/11, 291b/13, 296b/13

yan- Ateş olmak, tutuşmak. 293a/07, 315a/15

yanaş- 1 Bir şeyin ya da bir kimsenin yanına gelmek, yaklaşmak. *Bir ḳapu araruz yanaşmaġa.* 291b/04, 313a/20, 317a/03

2 Gemi kıyıya varmak. *...Cezīre-i Siyāh'a gelüp yanaşdılar.* 316b/04, 316b/16

yañа *i.* Taraf, cihet, yön. *Bu yañadan Rüstem gitdükden-ṣoñra eṭrāf eknāfa, Kāvus, nāmeler perākende idüp...* 292b/07, 293a/15, 300b/10

yañıl- Bilmeden uygunsuz bir davranışta bulunmak. 310b/05

yap- 1 Ortaya koymak, meydana getirmek, oluşturmak. *...Ḳırṭās ne yaparsa anlar da anı yapar.* 312b/04, 294b/11, 315b/13

2 Üretmek. *...niçe ṣan'atlar ṣarf idüp bir cām yapdı...* 313a/13, 313a/14

yapdur- 1 İnşa ettirmek. 312a/01, 319a/11

2 Ürettirmek 314a/25, 314b/03

yapdurmaḳ *i.* İnşa ettirme. 318b/19, 318b/20, 319a/03

yapıl- İnşa edilmek. *Tamām ḳal'alara geldükde Rüstem gördi, iki ḳal'a ḳarşu ḳarşuya yapılmış...* 291b/16

yapış- Sıkıca tutunmak, yakalamak. *Zengīler gelüp birer birer yapışdılar, olmadı. Otuz pehlevān gelüp birer birer yapışdılar, idemediler.* 302b/18, 302b/25, 307b/24

yar i. Salya, tükürük.

→ ağız y.ı

yār *(F.) i.* Dost, yardımcı.

→ dest-y.

yar- Yarık açmak. 310b/03, 318a/02

yara- Yararlı olmak. 294a/15

bir kefrete yara- Bir işe yaramak. *Hey oġlancuḳ, yā sen baş belāsı imişsin, ben de seni bir kefrete yarar ḳıyās eyledüm.* 291a/04

yaramaz *sf.* Kötü niyetli. *Surḫāb cinnī segirdüp tozuñ içine girüp Ferāmurz'ı ol ḥālde görüp eṭrāfın ṭolaşmaġa başladı, eger bir yaramaz ḳaṣd iderlerse men^{c} eyleye.* 306b/10

yārān *(F.) i.* Dostlar, arkadaşlar. 313b/03

yarıl- Üzerinde yarık açılmak. 319b/14

yarım *sf.* Bir şeyin eşit iki parçasından her biri. 296b/02, 311b/03

yarın *zf.* İçinde bulunulan günden bir gün sonrası. 291a/22, 292b/22, 300b/08

yas *i.* Ölüm veya bir felaketten doğan acı ve üzüntü.

y.ın tut- Ölen biri için çok üzülmek. *Meger bu la^{c}înenüñ Küh-ı Serendîb'de bir mekānı daḫı var idi, ṭoġrı añа gidüp oġlunuñ yasın mātemiñ ṭutmaġa gitdi.* 298a/23

yas- Düz ve düzgün hâle getirmek. 293a/19

yaş (I) is. Doğuştan beri geçen yıl birimi *Bir oġlı oldı, adını Ḫüsrev ḳodılar-ıdı. Sekiz yaşına girdükde bir ejder ẓuhūr idüp, vardı, öldürdi...* 303b/12, 312a/13, 317b/25

yaş (II) is. Gözyaşı *Rüstem, acıdugından gözleri yaş-ıla ṭoldı...* 294b/23

→ gözlerinden y. gel-

yat- 1 Yatay olarak uzanmak. *Yat imdi nā-bekār ḫākī!* 311a/11, 294b/17

2 Uyumak, yumak için yere uzanmak. *Rüstem "Ḫoş imdi yarın belki ġālib olursın." diyüp yatdılar.* 293b/18, 295b/24, 298a/25

yavuz *i.* Kötü, fena. 310b/11, 312b/04

ya^{c}nī *(A.) zf.* Sözün kısası. *Ḳuṭb-ı āteş-dem ġaşş olup ḳaldı ve Ferāmurz gibi ciger-dār server mebhūt oldı, ya^{c}nī serāsime oldı.* 314a/12, 315a/01, 317b/08

yay *i.* **1** Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk. *Varuñ, ḫazînede olan ol yayı getürüñ.* 302a/20, 302b/02

2 *sf.* Kavisli. *...bir havā-dār yay muḥîṭ üzerinden ^{c}azm-i Hind eylese gerek.* 299b/14

y. ḳabżası Ok yaylarının elle tutulan, şişkince olan orta kısmı. 302b/01

miyānı ḥallāc y. +ına dön- Hamle savuşturmaktan beli bükülmek 305b/03

yayan *zf.* Ayakları üstünde giderek. 298a/13

yayıl- Meydana dağılmak. *Ol ṣaḥrāya yayılup ḳarınca miṣāli aralarına igne bıraḳsañ zemīne düşmez.* 296a/14

yaz- **1** Söz ve düşünceyi harflerle anlatmak. *...nām-ı Ḫudā'y<ı> yād idüp ve yay ḳabżasına gördi, kemān-ı Rāmin Şāh yazar.* 302b/01, 304a/10, 312b/01

2 Resmetmek. *Bu yaḳında bir seyyāḥ geldi, bir gice bāġda misāfir oldı, bu taṣvīri yazdı.* 300a/25, 300b/03, 304a/01

yazık *ünl.* Acıma, üzüntü anlatan bir söz. *Şāhum, bu da çekmez, yazıḳ ṣandalīye!* 301a/25, 301b/01, 302a/07

yazu *i.* **1** Harflerle ifade edilmiş şey, metin. *Eṭrāfın dolaşup bir yirinde bir sütūn vardı, üzerinde rūşen birḳaç saṭır yazu yazmışlar.*303a/11

2 Lisân, dil. *Ferāmurz ol ḥaṭṭı silüp gördi, benī-ādem lisānı degül Cān-bin-Cān ḳavmi yazusıdur.* 303a/12

yedek *i.* Yedekte götürülen at. *Kāvus-ı Kāmrān ṭarafından meydāna girdi ve Yek-destin öñin aldı. Ol arada Sām'a bir yedek irişdürdiler...* 293b/07

yek *(F.) i.* Bir.

y.-ā-yek Teke tek, bire bir. *Rüstem gine Kāvus ṭarafından girüp naᶜra urdı, Yek-destüñ öñin aldı, yek-ā-yek, küt-ā-küt, aḫşām olınca ceng idüp birbirlerine eyü kötekler urdılar.* 293b/19, 307b/06

***yek-ḍarb** Bir vuruşta rakibini deviren.

→ Behmen-i y.

***yek-dest** Tek elli, çolak.

→ Rüstem-i y.

***yek-pāre** Tek parça, som. 298b/05, 313b/24

yeksān *(F.) i.* Aynı seviyede, düz.

ḫāk-ile y. eyle- Yerle bir etmek, yıkıp harap kılmak, öldürmek. 310a/12, 318a/09

yektā *(F.) sf.* Tek, eşsiz, benzersiz.

→ dürr-i y.

yelken *i.* Gemiyi hareket ettirmek için gerekli rüzgârı toplamak üzere gemi direklerine gerilmiş kumaş. *Mellāḥlar gemileri sürüp tā kim Çīn iskelesine geldiler, yelken indürüp lenger atup iskele ḳurdılar.* 316b/16

y. aç- Gemi yola çıkmak. *...Cābulḳā öñinden ḳalḳup iskeleye gelüp gemilere girdiler, lenger ḳoparup yelken açup rūy-ı deryā-yı revān oldılar.* 313a/19, 316a/02

yemīn *(A.) i.* Ant.

y. vir- Bir kimseden kendisince mukaddes şeyleri öne sürüp bir şeyi yapması veya yapmamasını istemek. *...Ferāmurz'uñ berāberine geldükde raḫşından inmek murād eyledi. Ferāmurz yemīn virüp inmege ḳomadı.* 317a/02

y. it- Ant içmek. 316b/11

yengeç *i.* Suda yaşayan eklem bacaklı, iki ayağı kıskaçlı böcek. 300a/05, 300a/06

yeñ- Savaş veya yarışmada üstünlük sağlamak, üstün gelmek. 319a/16

yeşil *sf.* Yeşil renkte. 306a/10

yeşilli *sf.* İçinde yeşil renk bulunduran. 312a/07, 313a/01

yet- Bir ihtiyacı karşılayacak miktarda olmak. 299a/07, 316b/20

yıġıl- Çok sayıda toplanmak, birikmek. 314a/01

yıġın *i.* Küme, tepe.

y. it- Bir araya getirmek, toplamak. *...ᶜaskerin alup ḳafa<sına> gitdi ve nigeh-bānlar yıġın idüp Ferāmurz'uñ furṣatın gözetmege başladı...* 302a/17

yıḳ- 1 Kırmak, tahrip etmek. *Ḳal'a-i Siyāmek ḳapusın dögmege başladı, āḫir ḳapuyı yıḳup içeri girdi.* 291b/19, 291b/24, 292a/02

2 Mücâdelede rakîbini yenmek, öldürmek. *Anuñla aḫşām olınca ceng eyledük, ölmedi, anı yıḳamadum.* 293a/11, 293b/17, 295a/04

yıka- Su ile temizlemek. *Andan Ferāmurz emr eyledi, yine pāk yıḳayup ve silüp ḫazīneye ḳaldurdılar.* 313b/02

yıkıl- 1 Yere devrilmek. *Ḫayır, oturmam, işüm vardur; ancaḳ şol āhū benümdür, zīrā bir miḳdār urmış idüm, hā yıḳılmadı, bunda geldi, siz urup almışsıñuz.* 303a/22, 295b/05, 299b/02

2 İstenmeyen biri çekilip gitmek, defolmak. *...oġlan Hūmān'uñ böyle fużūlī geldügine elem çeküp ġażaba gelmiş-idi, "Yıḳıl hey ḥerīf, var git, ben şāh māh bilmem, şimdi senüñ ᶜırżuñ ḫāk-ile yeksān eylerem." didi.* 318a/08

yıl *i.* On iki aylık dönem, sene. 299a/02

yılan *i.* Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerde gezen.

→ türbede y. görmişe dön-

yıldır- Atın yelesine tutunarak ırmağın bir yakasından karşı yakasına geçmek.

Efrāsiyāb Ceyḥūn'ı yıldırup Tūrān yaḳasına geçdi. 317b/17

yıldız *i.* Işıklı gök cisimlerinden her biri. 299a/02

yırt- Elle iki tarafından tutarak parçalarına ayırmak.

→ iki y.

yi- Ağızda çiğneyerek yutmak. *Żiyāfet idüp ol-gün ol-gice anda yidiler içdiler, yatdılar uyudılar.* 295b/24, 302a/18, 303a/04

→ ṭabanca y., çulı ṭorbayı y.

yidi *sf.* Altıdan sonra gelen sayı, yedi. 293a/25 296b/21, 308a/07

yigirmi *sf.* On dokuzdan sonra gelen sayı, yirmi. 293a/25, 317b/25, 320b/04

yine *zf.* Yeniden, bir daha, tekrar. *...Hūşeng ile Siyāmek'i ṣalıvirdi ve ḳızları bunlara ᶜaḳd idüp virdi ve ḳalᶠalarını yine muḳarrer eyledi...* 292a/09, 292b/11, 293a/12

yir i. **1** Gezinilen, ayakla basılan zemin. 292a/05, 293a/07, 293b/23

2 Bulunulan mekân. *Oturdıġı yir bir orman kenārı idi.* 295a/21, 298a/25

3 Mesafe, yol. *Ammā ol raḥş öyle bir raḥşdur kim ḳaçan dem çeküp ber-havā gider ve her nefesde bir ḳonaḳlıḳ yir alur.* 299a/20

y. yir Birçok yerde. *Efrāsiyāb kendi bile gitmegi münāsib gördi. Hemān Behişt-kend içinde münādīler yaḳın idüp yir yir nidā itdürürdi.* 317b/04

y.inden dur- / ṭur- Ayağa kalkmak, yerinden kalkmak. *Ṣabāḥ oldı, Ferāmurz yirinden ṭurup ᶜibādetin idüp biraz defᶠ-i ḫumār eyledi.* 300a/10, 299a/22, 310b/08, 296a/16, , 301a/07

y.ine getür- İstenileni, gerekeni, yapmak. 301a/01, 314a/19

y.lü yirinde Uygun yerde. 304a/13

→ arḳasını y.e getür-, baş üzerinde y.üñüz var, el arḳası y.de, el arḳası y.de eyle-

yirine *zf.* Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere. 313b/18, 310a/03

yirleş- Bir yer bulup oturmak. 315b/24, 316b/14

yit- Bir ihtiyacı karşılayacak miktarda olmak, yeterli gelmek. 294a/16

yitmiş i. Altmış dokuzdan sonra gelen sayı, yetmiş. 299a/02, 302a/20, 302b/02

yoġ i. Olmayan, bulunmayan şey. 310a/05, 319a/04, 320a/09

yoġısa bk. yoḫsa

yoḫsa / yoġısa bağ. "Aksi takdirde" anlamında bir söz. 295b/07, 295b/08, 301a/19, 319b/02

yoḳ 1 e. "Hayır" anlamında bir söz. *Rüstem-i yek-dest "Bu ᶜasker midür ḫaṣmuñ, hemān uralum!" didi. Rüstem: "Yoḳ degüldür, gelsün görelüm naṣıl ᶜaskerdür."* 291b/01, 291b/04, 297a/09

2 *i.* Olmayan, bulunmayan şey. *Varup bār-gāhı yoḳladılar, Behmen'den eṣer yoḳ.* 294a/10, 301b/03, 303a/07

3 *bağ.* Birbirine karşıt iki cümleden ikincisinin başına getirilen bir söz. *"Bi'l-ᶜayn, sen bunda kendi ṣafāñdasın; ammā hīç birāderüñ Serṭān-nerre'nüñ ḥālinden ḫaberüñ var mıdur?" didi. Ḳırnāṭıs-nerre "Yoḳ. Yā ḳarındaşum Serṭān-nerre nice oldı?" didi.* 297b/14, 304b/03, 304b/06

yokla- 1 Bakmak, gözden geçirmek, kontrol etmek. *Andan Ferāmurz ol maġāradan çıḳup ol-bir maġāraları yoḳladı.* 299b/21, 307b/20, 294a/10

2 Durum ya da niyeti belirlemeye ve anlamaya çalışmak. *İmdi, yā Mihrān, bunı Ferāmurz'a tenhāca bir kerre añup żamīrüñ yoḳla, gör, ister mi, ṣoñra yanında bozuma düşmeyelüm.* 297a/04

yol i. 1 Genellikle insanların ve hayvanların geçmesi için yürümeye uygun yer. *Tamām ḳafᶜalara geldükde Rüstem gördi, iki ḳafᶜa ḳarşu ḳarşuya yapılmış, ikisinüñ arasında yol gider...* 291b/16, 298b/07,

2 Yolculuk. *Biñ altun virdi bunı yol ḫarçlıġı eyle geldükde daḫı ikrām iderüm.* 303b/22,

3 Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare, yöntem. *Ḫüsrev tebessüm idüp "Belī server, yol öyle idi; ammā öyle itsem 'Baḳ, Ḫüsrev, Ferāmurz'a ḳarşu ṭurmaġa cesāret idemedi, meger şecāᶜat ḳıyāfete göre olmaz imiş.' dirler...* 305a/13

4 (Ön) Taraf, cihet *Ḫüsrev ġayret ile nīze<y>i yolından biraz ṣavuşdurdı* 305a/23

5 Amaç, maksat, uğur. *Ḫurşīde Bānū'nuñ yolına bu ḳadar māl ḫarc idüp 'asker çeküp geldüm.* 304b/24

y. bul- Çare bulmak. *Selīm Şāh da daḫı yol bulup ᶜtizāz idüp Mihrān Ḥekīm didügi gibi Ferāmurz'a Māh-duḫt Bānū'y<ı>ᶜarż eyledi...* 297a/14

→ bir y.

yol- Koparmak. *Mellāḥlar bu ḥāli görüp başladılar ṣaçların ve ṣaḳalların yolmaġa.* 316a/04

yolla- Göndermek. *...bu arada ᶜaskerinden on iki biñ ādem intiḫāb idüp ḳüşūrın Ḫāver-zemīn'e yolladı* 315b/22, 316b/24

yonma *sf.* Yontma. *Ferāmurz ol miftāḥı alup ḳuflı küşād eyledi ve ḳapuyı ḳapup, ḳapudur, güldürredek açıldı, gördi, bir ṭaşdan yonma ḥücre, orta yirine yidi ᶜamūd vaᶻᶜ eylemişler...* 312a/14

yorıl- Yorgun duruma gelmek. 298a/13

yufġa *sf.* Yumuşak, dayanıksız. *Meger muḳaddem biri daḫı urmışdı; ammā yufġa yirinden urup āhū<yı> yaḳalamamış idi.* 295a/24

yuġrum yuġrum *zf.* Yoğurulmuş gibi, ezik büzük. *Gürz-i Müntehā Ferāmurz'uñ ketfinde olan sipere inüp siper āyīneleri yuġrum yuġrum oldı...* 306b/07

yuḳarı / yuḳaru *zf.* Bir şeyin üst bölümü, aşağı karşıtı. *Ferāmurz'ı yirden ḳaldurup ayaġın ḫāk-i zemīnden yuḳarı kesmek mümkin olmadı...* 299b/09, 307b/19, 316a/13, 316a/14

yoḳaru bk. yuḳarı

yumuşa- Kızgınlığı, sertliği geçmek. *Bu kerre Şehre Bānū altunı görince ᶜavrat degül mi olᶜsāᶜat yumuşadı.* 318b/15

yut- Ağızda bulunan bir şeyi yutağa geçirmek, yemek. *Ol-maḥall bir ᶜaẓīm balıḳ ẓuhūr idüp ol ṭaġ gibi ẓuhūr idüp balıġın başı idi kim yengeç ile bāġayı birden yudup gitdi.* 300a/07, 316a/05, 316a/09

yuvalan- Yuvarlanmak *Ġencūbe Cāẕū, ḥikmet-i Ḫudā, oġlın ziyārete gelüp maġāradan içeri girdi, ne gördi, oġlı, miyānına varınca ḫurd olmış. "Hāy benüm güzel oġlum, seni bu ḥāle kim ḳomış?!" diyüp biraz yuvalandı.* 298a/16

yüce *sf.* Yüksek, ulu, ulvî. 297b/11

yüklet- Bir yere taşınması için eşya veya araç-gereç koydurmak. 299b/13, 299b/23, 302a/20

yüri- 1 Adım atarak ilerlemek, gitmek. *Hemān Siyāmek dal tīġ olup üzerine yüridi.* 291b/25, 295b/03, 296b/10

2 *ünl.* Harekete geçirme komutu *Yüri, dedem Efrāsiyāb'a gide gidelüm.* 293b/13, 315a/18, 318b/22

yürimek *i.* Yürümek işi.298a/13

yüriş Yürüyüş.

y. eyle- Hücum etmek. *Efrāsiyāb birḳaç def^ʿa yüriş eyledi, olmadı.* 291b/18

yürit- Harekete geçirmek. 293b/06

yüz (I) is. Doksan dokuzdan sonra gelen sayı. *Efrāsiyāb ol gice anda yatup, irtesi, iki kerre yüz biñ ^ʿasker ile ^ʿazm-i Belḫ eylediler...* 292b/05, 291b/11, 292b/14

yüz (II) is. **1** Surat, çehre *Rüstem yüzine niḳāb aṣdı.* 291a/25, 296a/15, 315a/17

2 Dış yüzey *Sīmāb-ı ṣabā-reftār gelüp teber yüzi ile yoḳladı.* 307b/20, 316a/03, 313a/01

y. çevir- Geri dönmek. *Gergedān-serler ve neheng-serler bunlaruñ yüz çevürdüklerin görüp anlar daḫı firār eylediler.* 296b/12

y.i gözi Bütün yüzü. *Yüzi gözi, ṭaşa ḳuma sürildi.* 302a/11

y. sür- Sevgi ve saygı için yere eğilmek, kapanmak. *Ben bir kerre bār-gāhuma varup bütün ^ʿaskerümle ḫāk-i pāye, yarın, varup yüzüm sürerüm.* 308a/15

y. ur- Yere kapanmak. *...gerek Semendān Şāh ve gerek Ḫüsrev Ferāmurz'a yüz urup "Devletlü ṣāḥib-ḳırān, seyr u seyāḥatüñüzden naḳl idüñ, biraz işidüp ḥiṣṣe-mend olalum." didükde...* 308b/21, 315b/07

y.i üzerine ḳapan- Yüzüstü gelecek şekilde düşmek, yere kapaklanmak. *^ʿAḳīm-nerre'nüñ ḳolları bükildi, başın ḳaçurup arḳaya alduḳda bir kerre yüzi üzerine ḳapandı, yine ḳalḳup Ferāmurz'a irişüp bir ^ʿamūd daḫı urdı.* 311a/16

→ güneşüñ y.i ṭutıl-

yüz- Su yüzeyinde veya içinde ilerlemek, durmak. 316a/12, 316a/16

yüzden *zf.* Sebepten. 300b/07, 305a/02

bu y. Bundan dolayı, bu sebepten. 295a/14

ne y. Ne için, hangi sebepten. 296a/18

yüzük *i.* Parmağa geçirilen metal halka. 318b/11

-Z-

Zābil Kişi adı. Rüstem'in babası Zal'ın yaşadığı şehrin adı. *Ḫāṣılı Rüstem Kāvus'dan çıḳup ṭoġrı Zābil'e geldi.* 292a/20, 292b/08, 317b/22

żābiṭ *(A.) i.* Eskiden orduda rütbesi teğmenden binbaşıya kadar olan subay. *Cümlesinüñ üzerine żābiṭ Serḥāb cinnī olmışdur.* 298b/23

żabṭ *(A.) i.* Hükmü altında bulundurma, muhafaza etme.

ż. eyle- Ele geçirmek. *Ṣoñra Īrān'ı żabṭ eyledügümüzde ol pehlevānlar bize lāzımdur.* 293a/17, 313a/23, 313a/24, 319a/08

ż. it- Ele geçirmek. *Īrān'a alup gideyüm, bunlar ile Īrān'ı żabṭ ideyüm.* 292a/08, 303b/13, 316b/02

-zāde *(F.)* Sonuna geldiği kelimelere "oğlu" anlamı katarak Farsça birleşik kelimeler yapar.

→ ṣāḥib-ḳırān-z.

ẓafer *(A.) i.* Başarma, galibiyet.

ẓ. bul- Başarmak, üstesinden gelmek. *Eger benüm bildügüm Ferāmurz ise Dīv-i ᶜAḳīm gibi nerre aña ẓafer bulmaz.* 312b/21

ẓāhir *(A.) zf.* Anlaşılan , görünüşe göre, galiba. *Ey dilāver, ẓāhir, benüm dīvānumda seni çeker ṣandalī yoḳ ancaḳ.* 301b/02, 314a/23, 320a/08

ẓ. ol- Görünür olmak, açığa çıkmak. *"Lebbeyk!" diyüp Ferāmurz'uñ ḳarşusında ẓāhir oldı.* 299a/10, 303a/19, 316a/18

ẓāhir *(A.) zf.* Görünüşe göre. *Bunda bu yidi ẓāhir, köy ḥāli, maᶜlūm, çift sürer, zirāᶜat eyler.* 318a/18

zaḫīre *(A.) i.* Gerektiğinde kullanılmak üzere saklanan hububat, erzak. *Ḳahhār-ı Çīnī gelüp zaḫīre<y>i virdi.* 316b/21

zaḥmet *(A.) i.* Sıkıntı, eziyet, güçlük.

z. çek- Sıkıntı çekmek. *Yā Rüstem, bunca zamān ḳanda idüñ, biz bunda ne zaḥmetler çekdük.* 293b/23, 318a/07

żaᶜīf *(A.) i.* Güçsüz, kuvvetsiz.

→ mūr-ı ż.

Zāl Kişi adı. *Īrān dilāverlerinden ġālib olmaduḳ kimse ḳalmadı; faḳaṭ Zāl ve Zevāde ve Sām-ı pīl ḳaldı.* 293b/01

Zāl / Zāl-i zamān Kişi adı. *Pederi Zāl'a buluşup Zāl-ı zamān, Rüstem'üñ ġaᶜib olduġına elem üzre idi, Rüstem'i görüp şād oldı.* 292a/20, 292b/08, 294a/06

→ Rüstem ibn-i Z.

zamān *(F.) i.* 1 Vakit, zaman. *Yā Rüstem, bunca zamān ḳanda idüñ?* 293b/23, 300a/15, 306a/11

2 Devir, çağ. *Nerīmān ḥāṣıl olduġın ve niçe zamān Nerīmān, Hind'i żabṭ idüp* 297a/07, 298b/17

→ amān z. virme-, cīger-kūşe-i ṣāḥib-ḳırān-ı z., Zāl-i z., zemīn-i z.

żamīr *(A.) i.* Kalp, gönül, ruh. *İmdi, yā Mihrān, bunı Ferāmurz'a tenhāca bir kerre añup żamīrüñ yoḳla, gör.* 297a/04

→ pīr-i rūşen-ż.

zān (?)

z. ol- Çok korkmak. (?) *...gözleri birer ḳan-ıla memlū ṭaşt-ı faṣṣāda beñzer, pençeleri arslan pençesi gibi, yüzine baḳanlar zān olur.* 312a/18

ẓann *(A.) i.* Zan, sanı, tahmin. *Ferāmurz bu ḳadar ẓann ile ḳubbe-i Ḳahramān'a gelüp gördi.* 312b/11,

ẓ. eyle- Sanmak, zannetmek. *Behmen ẓann eyledi kim kemükleri birbirine girdi.* 302a/02, 316b/19

zānū *(A.) i.* Diz. *Arada nāz niyāz kemālin bulduḳda Ferāmurz iki zānū üzerine geldi.* 297a/25, 306b/21, 311a/09

-zār *(F.)* Sonuna geldiği kelimelere "yer, mahal" anlamı katarak Farsça birleşik isimler yapar.

→ çemen-z., mīşe-z.

żarar *(A.) i.* Zarar, ziyan, kötü sonuç. *ᶜaḳlına geleni eyler ve nefᶜi żarardan fark eylemez.* 294a/16, 306b/03

ż. eyle- Zarar vermek. *"Vāh, yazıḳ! Şol civāna, ḳorḳaram bir żarar eyler!" diyü ġama düşdi.* 302a/07

ż. gör- Kayba uğramak. *"Var, bunda ṭurma, żarar görürsin." didiler.* 302a/16

ż. it- Zarar vermek. *Pādişāha bir ṣandalī żarar itmeyelüm.* 301a/20-21, 316b/09

zārī *(F.) i.* Ağlama, inleme.

z. it- Feryat etmek, ağlayıp inlemek. *Bu dört melek öyle feryād u zārī iderlerdi.* 315a/06

żarūrī *(A.) i.* Mecburi, zaruri.

→ bi'ż-ż.

ẕāt *(A.) i.* Kişi, şahıs.

→ ser-i heşt-pā-yı ᶜifrīt-ẕ.

żāyi‘ *(A.) i.* Boşa giden, ziyan olmuş.

ż. eyle- Ziyan etmek, boşa harcamak. *Ġażaba geldükde güci yitdügin żāyiᶜ eyler.* 294a/16

ż. ol- Ziyan olmak. *Benüm elümde żāyiᶜ olmaya diyü.* 294a/21, 294a/24, 294b/09

zeber *(F.) i.* Üst.

***zeber-dest** Maharetli, güçlü. *Ziyāde zeber-dest ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥibi gidi.* 292a/25, 295a/13, 302b/07

→ Kührāb-ı z.

zebūn *(F.) sf.* Zayıf,güçsüz, aciz.

z. eyle- Aciz, karşı koyamaz, duruma getirmek. *ᶜAḳīm-nerre ile üç-gün üç gice ᶜaẓīm ceng idüp ᶜāḳıbet ᶜAḳīm-nerre<y>i zebūn eyledi.* 311b/24

z. ol- Zayıf ve düşkün duruma gelmek. *ᶜAḳīm-nerre zebūn olınca ġāra girüp nā-būd nā-peydā oldı.* 311a/01, 311a/18

zehr *(F.) i.* Zehir.

z. saç- Zehir saçmak. *...ejder cān ḥavliyle başın silküp aġzından Ehremān'a zehr ṣaçup Ehremān'uñ vücūdı ṣu gibi eridi.* 303b/07, 303b/06

zehre *(F.) i.* Öd, safra; bağır, göğüs.

z.si çāk ol- Ödü patlamak. *ᶜaskerden biñ ḳadar kimsenüñ zehresi çāk oldı.* 294b/17, 296a/22, 315a/10, 315a/16

zelzele *(A.) i.* Sarsıntı.

z.ye var- Sarsılmak. *Sütūnuñ yirinden bir rūzigār-ı şedīd ẓāhir oldı, şöyle kim ḳubbe zelzeleye vardı.* 303a/19

zemīn *(F.) i.* **1** Yer, toprak. *Taḥammül idemeyüp pāyları rikābdan boşanup dırāz--be-dırāz zemīne naḳş oldı.* 295b/19, 305b/01, 318a/01

2 Memleket, diyar, ülke. *Lākin Īrān zemīninden, Rüstem ibn-i Zāl'uñ ciger-kūşesi, Ferāmurz nām bir dilāver geldi.* 304b/05

z.<ü> zamān Yer ve gök. *Zemīn <ü> zamān çarḫ <u> āsmān iñil iñil iñledi.* 296a/22

→ ḫāk-i z., Ḫāver-z., igne bıraḳsañ z.e düşmez, Īrān-z., Tūrān-z.

zenberek *(F.) i.* Kapılara ve dolaplara takılan yaylı kapama düzeneği.

Ferāmurz ḳapusın çeküp ḳapadı, zenberegi var idi ardına inüp ġayrı açılmadı. 299a/14

zenbūrī *(F.) sf.* Bal peteği şeklinde perde. *Ortasında bir ḳapu var* ***zenbūrī*** *Ḥıżır'uñ işāretiyle Ferāmurz ol perde<y>i ḳaldurup içeri girdi.* 298b/10

zencīr *(F.) i.* Eskiden suçluların eline, ayağına vurulan demirden *bağ. zor idüp bend ü zencīrlerin ḳırdılar.* 312a/22

→ düvāl-i z.-i kemer

zengī *(F.) i.* Kara yüzlü, zenci. *Biri, bir ᶜaẓīm kemān imiş; biri, yüz ḳadar Zengī imiş.* 300b/05, 316a/21, 316b/08

zer *(F.) i.* Altın.

z.-i aḥmer Kırmızı altın.298b/19

z-i zīver Altın süs.297a/17

zerk *(A.) i.* Bir sıvıyı şırınga ile boşaltmak.

z. it- Saplamak. *...Ḫüsrev-i ejderhā-bend nīzesin zemīne zerk idüp el gürz-i girāna urup irişdi...* 305b/01

Zerḳūn Bir cinnî adı. *İsimleri bunlardur: Serḥāb, Şiyrāḳ, Ḳamṭār, Ḳahrūş, Ḳapūş, Zerḳūn, Şehmār.* 298b/24

ẕerre *(A.) i.* Çok küçük parça.

ẕ. kadar Çok küçük, çok az. *Ṭaġ hīç ḥareket ider mi, olmadı, ẕerre ḳadar yirinden ḥarekete ḳādir olmadılar.* 303a/01

zerrīn *(F.) sf.* Altından yapılmış. *Ortada nīm meclis düzilmiş üzerin zerrīn pūşīde ile örtilmiş.* 297a/17

→ levḥ-i z.

Zevāde Kişi adı. Efrasiyab ile Kâvus-ı Kâmran arasındaki savaşta Rüstem-i yek-dest'in öldürdüğü askerlerden biri. *Īrān dilāverlerinden ġālib olmaduḳ kimse ḳalmadı; faḳaṭ Zāl ve Zevāde ve Sām-ı pīl ḳaldı.* 293b/01, 293b/03, 317b/11

zevāl *(A.) i.* Yok olma, ortadan kalkma.

→ Ma'būd-ı bī-z.

ẕevī *(A.) i.* Sahipler.

ẕevi'l-ervāḥ Canlılar. *Taḫmīnen dört ḫarman cirmi ḳadar var; ammā aṣlā ẕevi'l-ervāḥ bir ferd yoḳdur.* 314a/01

ẕevḳ *(A.) i.* Tat, haz. *Gördi, bunda böyle ẕevḳ olmaz bārī ḫāb ẕevḳi idelüm diyüp başladı.* 297a/22, 309b/16

ẕevḳ u ṣafā Zevk ve safa. *Herkes ẕevḳ <u> ṣafāda.* 297a/15, 303b/16, 310a/21

→ câme-ḫāb ẕ.in eyle-, ḫāb ẕ.i it-

zeyn *(A.)* i. *(A.) i.* Süs, bezenek.

z. ur- Süslemek, bezemek. *Ferāmurz ol dem Ḳuṭb-ı āteş-dem'e zeyn urmaḳ murād eyledi.* 299b/06

z. it- Süslemek, bezemek. *Ḳırḳıncı gice Ḫurşīde Bānū'yı meşşāṭalar zeyn idüp gerdek-ḫāne ḳaṣrına getürdiler.* 309a/08

zıbıḳ *kaba.* Yapay erkek cinsel organı. 314b/18

zırḫ *(A.) i.* Zırh. *Ferāmurz, zırḫ dāmenlerin, miyānına beste idüp bir kerre ol ṭaşa dest urdı.* 312a/08

z.-ı Ehremān Ehreman'ın zırhı. 305a/24

ẕī *(A.)* Önüne geldiği kelimelere "sahip, -li" anlamı katarak birleşik kelimeler yapar.

***ẕī-ḳıymet** Kıymetli, değerli. *"Ḳızum olursa ṣatup cehāz düz." diyü bir ẕī-ḳıymet gevheri bāzū-bend virdi.* 315b/25, 320a/20

zībā *(F.) i.* Güzel, hoş.

→ ḫil'at-ı z.-ı girān-bahā, ḥüsn-i cemāl-i z.

zinde *(F.) i.* Diri, canlı.

→ Ḫıżır-z.

zīr *(F.) i.* Alt, aşağı.

z.-i burūtdan gül- Bıyık altından gülmek. *Cümle kendüye baḳup zīr-i burūtdan gülüşürler.* 302a/05

zīrā *(F.) bağ.* Çünkü, zira. *İḳtiżā eyledi ki yanında bulınmaḳ, zīrā belki Īrānīleri ḳatl ide.* 292b/01, 306b/25, 320b/01

zirā'at *(A.) i.* Ekim, tarım.

z. eyle- Tarımla uğraşmak. *Bunda yidi ẓāhirā köy ḥālī ma'lūm çift sürer, zirā'at eyler.* 318a/19

zīver *(F.) i.* Süs, bezenek.

→ zer-i z.

żiyā *(A.) i.* Işık, aydınlık. *Gerdek-ḫānenüñ içi münevver oldı, öyle ki şem'-i kāfūruñ żiyāsını baṣdurdı.* 309a/12, 309a/14

ziyāde *(A.)* **1** *i.* Fazla, çok, bol. *Rüstem-i yek-dest'e aġa didügünden ḳuvvetde daḫı ziyādedür dir idi.* 292a/10, 309b/20

2 sf. Çok, fazla. *Ziyāde zeber-dest ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥibi gidi, öldürmege ḳıyamadum.* 292a/25, 301b/05, 306b/25, 310a/10

3 *zf.* Çok, fazla. *Ferāmurz Ḫüsrev'i ziyāde medḥ eyledi.* 305b/23, 314b/05

***ziyādece** *zf.* Fazlaca. *Ferāmurz ziyādece ṣıḳınca Behmen girü çekilüp bir kerre dīvān ḫalḳına baḳdı.* 302a/04

żiyāfet *(A.) i.* Ziyafet, şölen. *Ġayrı birlik ᶜālemine varup żiyāfetler olup Ḫüsrev peşkeşlerin ᶜarż eyledi.* 308b/25, 316b/05, 317a/05

ż. it- Ziyafet vermek, yedirip içirmek. *Żiyāfet idüp ol-gün ol-gice anda yidiler içdiler.* 295b/24, 309a/02, 317b/21

→ ṭaʿām-ı ż.

ziyāret *(A.) i.* Ziyaret. *Ḳırnāṭıs vālidesi olan Ġencūbe Cāẕū, ḥikmet-i Ḫudā, oġlın ziyārete gelüp maġāradan içeri girdi.* 298a/15, 315a/19

z. eyle- Ziyaret etmek. *"ᶜAcabā bu maṭlaᶜ-ı şemsi varup ziyāret ve temāşā eylemiş var mıdur?" didi.* 313b/07, 313b/09, 313b/10

z. it- Ziyaret etmek. *Ekşer bu Ḳırnāṭıs gelüp ziyāret idüp ammā Ferāmurz, Serṭān-nerre'<y>i öldürdi.* 297b/12, 303b/09, 315a/20

zor *(F.) sf.* Sıkıntı çekilerek yapılan, güçlüğü olan. *Bu kerre Ferāmurz üçinci zorda tā başına berāber ḳaldurup* 308a/07

z. eyle- Güç kullanmak. *"Yā Allāh!" diyüp nice zor eylediyse öyle bir sengīn ḳalıbı ḳucaġına aldı.* 296b/19, 306a/22, 312a/09

z.-ı evvel İlk zorlamada. *Bu ḳubbenüñ içinde ne var bilmek dileyen kimesne zor-ı evvelde bu sütūnı çeküp ḳopara.* 303a/12, 303a/17

zor ile *zf.* Zor kullanarak. *Elbetde ben senden āhūy<ı> zor ile daḫı almaġa ḳādirem.* 295b/10,

z. it- Güç kullanmak. *Ḥāṣılı, yitmiş kez çeküp bir daḫı zor idince kütür kütür ḳırup* 302b/02, 312a/21

→ Ḫüsrev-i dilāver-i z.-mend

ẕū *(A.)* "Sahip, -li" anlamıyla Arapça kelimelerin başına gelerek birleşik şekiller yapar.

ẕ.-ferāḥ (?) *...ol cezīre de zıbıḳ gibi ḥareketden ḫālī degül; ammā bu cezīrede üç yüz altmış mīl var, her mīlüñ bir zū-ferāḥı vaṣfā gelmez ve ne şeydendür maᶜlūm degüldür...* 314b/18

→ dānā-yı ẕū-fünūn

ẓuhūr *(A.) i.* Görünme, ortaya çıkma.

ẓ. eyle- Meydana çıkmak, baş göstermek. *Bir gün Tūrān ṣınurından giderken nā-gāh ḳarşudan bir ᶜasker ẓuhūr eyledi.* 291a/25, 301b/05, 316a/08

ẓ. it- 1 Meydana çıkmak, baş göstermek. *Bir niḳāb-dār er ẓuhūr idüp Rüstem-i yek-dest'e sedd oldı.* 293b/25, 303b/12, 316a/05,

2 Dünyaya gelmek, doğmak. *eger bir evlādum ẓuhūr idüp ālātum ḳullanmaġa ḳādir olursa* 313b/20

→ ne ẓ.

ẓulām *(A.) i.* Karanlıklar.

ẓ.-ı şeb Gecenin karanlıkları. *Ẓulām-ı şeb gidüp devr-i rūşen oldı.* 308b/11

ẓulm *(A.) i.* Zulüm, haksızlık.

ẓ. eyle- Eziyet etmek, işkence etmek. *Ḫüsrev bize cebr ve ẓulm eyledi.* 308a/25

zūr *(F.) i.* Güç, kuvvet.

z.-ı bāzū Kol kuvveti. *Ammā böyle zūr-ı bāzūya mālik kimse<y>i öldürmege ḳıyamayup* 291a/21, 294a/15

***zūr-āver** Zorlu, güç. *Zīrā ziyāde zūr-āver kimsedür.* 310a/24

***zūr-mend** *(F.) sf.* Güçlü, kuvvetli.

→ pehlevān-ı z.

ẓurnā *(F.) i.* Üflemeli bir saz, zurna. *İki sipāh yirlerinden ṭurup ṭabl ve ẓurnāların çalup ᶜalem şuḳḳaların küşād eylediler.* 305b/25

zügürtlik *i.* Züğürt olma durumu, parasızlık. *Yiyecek nesnemüz ḳalmadı, zügürtlik cānumuza kār eyledi.* 317a/19

KAYNAKÇA

Ahmet Vefik Paşa: **Lehce-i Osmânî**: Hazırlayan: Recep TOPARLI, Ankara 2000, XXX+1006 s. "Türk Dil Kurumu Yayınları: 743, Türkiye Türkçesi Sözlükleri Projesi: 1, Eski Sözlükler Dizisi: 3"

ATEŞ, Ahmet: "Şâh-Nâme'nin Yazılış Tarihi ve Firdevsî'nin Sultan Mahmud'a Yadığı Hicviye Meselesi Hakkında", *Belleten*: Ankara 1954, XVIII. c., 69-72. sy, 159-168 ss. "Türk Tarih Kurumu"

AYVERDİ, İlhan: **Kubbealtı Lugatı / Asırlar boyu tarihi seyri içinde Misalli Büyük Türkçe Sözlük**: Redaksiyon – Etimoloji Ahmet TOPALOĞLU, 1 A-G, Hayri BİLECİK, Mustafa TAHRALI, Fahrunnisa BİLECİK, Hülya UĞUR, İstanbul 2005 (Kasım), LXXVI+1125. s.; 2 H-N, [VI]+1127-2372. s.; O-Z, [VI]+2373-3549. s. Kubbealtı Neşriyatı.

DANKOFF, Robert: **Evliya Çelebi Seyahatnamesi Okuma Sözlüğü**: Çeviren: Semih TEZCAN, İstanbul 2004 (Haziran), 336 s. "Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi: 37"

DEVELLİOĞLU, Ferit: **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat:** Yayına Hazırlayan: Aydın Sami GÜNEYÇAL, Yeniden Düzenlenmiş ve Genişletilmiş 13. Baskı, Ankara 1996, XVIII+1195 s. Aydın Kitabevi Yayınları Sözlük Dizisi: 1.

et-TEBRİZİ, Husayn b. Halaf: **Tibyan-ı Nafi' der Terceme-i Burhan-ı Katı'**: Çeviren: Mütercim Asım Efendi, Hazırlayanlar: Mürsel ÖZTÜRK, Derya ÖRS, Ankara 2000, XLIX+1197 s. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 733. Türkiye Türkçesi Sözlükler Projesi Eski Sözlükler Dizisi: 2.

FİRDEVSÎ: **Şehnâme**: I. c., Çeviren: Necati LUGAL, Düzenleyen: Kenan AKYÜZ, İstanbul 1974, XIII+360 s. "Hürriyet Yayınları: 95, Büyük Klasikler: 14, İslâm Klasikleri: 5"

"Firdevsî", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler İsimler Eserler Terimler*: 3. c., İstanbul 1979 (Şubat), 239. s. "Dergâh Yayınları"

GENCOSMAN, M. Nuri: "Şehnâme", *Tercüme*: Ankara 1948 (Ocak-Nisan), 8. c., 43-44 ss. "Millî Eğitim Bakanlığı"

GÖKYAY, Orhan Şaik: "Şehnâme ve Türkçe Tercümeleri", **Destursuz Bağa Girenler**: İstanbul 1982 (Mayıs), 45-49. ss. "Dergah Yayınları: 89, İnceleme Dizisi: 13"

GÜNGÖR, Harun: "Şehnamede Türkler", *Erciyes Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*: Kayseri 1983, 1. sy., 289-300 ss.

HOYİ, İbrahim: "Firdevsi", Varlık Sanat ve Fikir Mecmuası: Ankara 1934 (Ağustos 15), 2. c., 27. sy., 107-108. ss.

KANAR, Mehmet: "Firdevsî"*, TDV İslâm Ansiklopedisi*: 13. c., İstanbul 1996, 125-127 ss.

M. A.: "Firdevsî", *Türk Ansiklopedisi*: XVI. c., Ankara 1968, 346-349 ss.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI: **Örnekleriyle Türkçe Sözlük**: İstanbul 2000, 1. c. A-E XV+884 s., 2. c. F-K 885-1835 s., 3. c. L-R 1837-2386 s., 4. c. S-Z 2387-3337 s. "Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları: 2798, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi: 771, Sözlük Dizisi: 5"

[Necmettin Halil]: "Firdevsî ve Şehnâme", *Ülkü Halkevleri Mecmuası*: 1934 (Birinci Teşrîn), 4. c., 20. sy., 91-97. ss.

REDHOUSE, Sir James W.: **A Turkish and English Lexicon / Kitab-ı Ma'ani-i Lehce:** İstanbul 1992, XVI+2224 s. Çağrı Yayınları Lugatlar Dizisi: 3.

RITTER, H[ellmut]: "Firdevsî"*, İslâm Ansiklopedisi*: IV. c., İstanbul 1945, 643-649 ss. "Milli Eğitim Bakanlığı"

STEINGASS, F.: **A Comprehensive Persian – English Dictionary**: Beirut 1975, VIII+1539 s. Librairie Du Liban.

ŞERİFİ: **Şehname Çevirisi**: Hazırlayanlar: Zuhal KÜLTÜRAL – Latif BEYRELİ, Ankara 1999, Cilt - I (Giriş-Metin) LXXIX+618, Cilt - II (Metin) 619-1304, Cilt –III (Metin) 1305-2005, Cilt - IV (Sözlük) 2007-2566. s. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 717.

TİMURTAŞ, Faruk Kadri: **Eski Türkiye Türkçesi** XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük: İstanbul 1994, XXIII+322 s. "Enderun Yayınları: 42"

TÜRK DİL KURUMU: **Türkçe Sözlük**: 10. Baskı Ankara, 2005, XX+2244 s. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: 549.

TÜRK DİL KURUMU: **Yeni Tarama Sözlüğü**: Düzenleyen: Cem DİLÇİN, Ankara 1983, XI+476+7 s. Türk Dil Kurumu Yayınları: 503.

YERDELEN, Cevat: "Divan Edebiyatı Kaynaklarından Şehname", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*: Erzurum 1997, 8. sy., 99-104 ss.

ÖZ GEÇMİŞ

1977 Silivri doğumluyum. Piri Mehmet Paşa İlkokulu ve Silivri Lisesi'nin orta kısmını tamamladım. 1995 yılında Çapa Anadolu Öğretmen Lisesi'nden mezun oldum. Aynı yıl girdiğim Boğaziçi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden 1999 yılında mezun oldum. 2000 yılında evlendim. 1999–2002 yılları arasında çeşitli okul ve dershanelerde sözleşmeli öğretmenlik yaptım. 2002 yılından bu yana Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Bayrampaşa Kız Meslek Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktayım.

TIPKIBASIM

سندرك ارلك سزه رم بكا بالكه قفاد آر اوله سين سنكاله وآروب اول رستمك ايكى رخشين جالوم امّا رستم
چاله يعمز دويمه اكر دو بانجق اولورسه نه سنى قورونه بنى دودى رستم نوله ديوب بورك يانه له دوشدى تاكم قلعه
زآبله كلدى رستم يكدست دونوب اينه ى اوغلان بجق ثمرى سن بوجيت كمندايله جيقوب وآروب رستمك ظاله نه
كيروب ايكى ات چالوب بوجه كتوروب اشاغه اتارسين بنده اشاغيدن طوتايم يوخسه بن وآروب چالوب اتايم
سن دوتارمسين دودى رستم سن وآركتورين دوتارم دودى رستم يكدست ميانيدن كمند جقاروب بوجه اتدى
محكم كرفت ايدوب عنكبوت مثالى كمندايله بوقارى جقدى رستم اشاغه دن تماشا ايدوب حقن كال صفدن وقدرتن
مشاهده ايدوب ورستم يكدسته تحسين ايدردى اولقدر آغر كوده ايله چاپكلكنه حيران اولدى رستم اشاغيده
بوحيله ره امّا رستم يكدست بوجله جقوب غاب اولدى اراسى برآز كچدى ناكاه رستم انى كوردى رستم يكدست
ارقاسنه كندى ظاله سندن بوجنله دآركه كلدى اوموزينه اورمش بوجله كلوب بق اوغلان بجق ديوبانا غردى
برخونخوت آل ديوب رستمله آتى ويردى رستم طوتامدى كركه آن زمينه دوشدى رستم يكدست يوقاردن
بوني كوروب دآلدى الندن كلين هذى بيجون ايده دم ديرسين بارى كل سن اك بن طوته يم دودى رستم نوله ديوب
يوقاروجقدى رستم يكدست اشاغى ايندى رستم وآروب ظاله سندن بركه آن كتوردى طوت اغاريوب باغ
ويردى رستم يكدست برالله كركه آتى امّا كبى طوتدى وزمينه قودى رستم باش صالوب لاحوله اوقدى رستم
يكدست تيز اوغلان بجق برين دخى وار كتوردى زيرا بكله رستم دويار دى رستم وآروب بركه آن دخى كتوردى
اوب رستم يكدست انده طوتدى ورستمله اوغلان بجق يورى قالم دودى رستم دخى اشاغى اندى رستم يكدست
كمندين سكوب يله بوجيدن آلدى اتدى دخى الوب طوردله كيده لم دودى ورستمك اوكنه دوشدى جانب هنده
عزم ايلديلر بولان كيدكن رستم كوكلندن شوكيديله برضرب اورم كوره يم نه كونه حركت ايدر ديوب كوزكاوشدى
اون ايكينجى قيرآتندن طوب غافل ايكن ايكى دآلدك اورته يرينه برضرب اوردى اول ضربى براورسله غبار ايردى
رستم يكدست اصلا آلدرميوب اونامله اوغلان بجق اويون وقتى دكلدر برقدمله ايلروده بولنالم بلكه رستم
اتدى دويوب ارديمزدن كلوردى نه سنى قورونه بنى بلاوامان قتل ايلردى رستم بوحالى كوزينجه شاشدى دونوب
يكدسته اغايا سن بومرتبه رستمدن قورقرمسين دودى رستم يكدست قورقارم زيرا دنيا ده رستمله معادل بر
اريوقدر بن انكله نجه مقاومت ايده يم دودى براز دخى كيدوب بركره اوصول ايله چاليمين دولا نوب بنم رستم
ابن زآل اى ناكار ارسان اليمدن قندم خلاص ايدرسين ديو بر نعره اوبله اوردكجه رستم يكدست اتدى براغق
فرآر ايلدى ايلروده برصوو آر ايدى جان حوليله كندوى اول صويه اوردى ازقالديكه بوغيله يازدى هله رستم
كلوب ايرشنجه رستم يكدست دخى صودن كوجيله خلاص اولدى دونوب رستمله كوردكى اوغلان بجق تيز كيدوب

رستم بلكه دونوب اردينمزدن كلوردينم اشته قورقم وغيرته اوغرآدق ددى رستم بونه ارشاد اولوب
كشتى نامياله ايشلرمش ايشى نامسز برپوله دكرمش كمشى ددى بلديكى آدمله كلازم اولاجق نام ايمش رستم يكدست
صويى كچدى امّا اولمدى رستم كچه مدى رستم يكدست هى اوغلان بجق ياسن باش بلاسى ايمش سين بنده سنى
بركمرته برآر قياس ايلديم ديوب اتن قرشوده قيوب وكلوب رستمى ايله صرتنه اوروب صويى اوتكچوردى رستم
غيرى حيرته دآلوب توبه واستغفار ايلدى مكر تنكنيك قتنده نه رستملر وآرايمش كله كندى يانده موضعيف
قديله دكل هله صويى كچمديلر عزم آده ايلديلر بركون قناح شاهك قيزيله اوبوروب عشرت ايلدكلرى باغله
كيردلر رستم يكدست دونوب اشته اوغلنجق باغله كلدك ارلك كوستر مجك محمد ديوب وبو باغده اوبابك
قدى عسكر وآرد رانجق سن بونده دوربن وآروب معشوقه مى الوب كلورم ددى رستم نوله ديوب اورآه
قالدى همان رستم يكدست ايلروبوروب ديوب رستم يكدست كوردى باغ ايچنده برقزله قيامتدر قوپدى خجوم ساعت
كچدى رستم يكدست اون بيك عسكرى قيردى وقناح شاهى دخى الدربوب ومعشوقه سى قزآنه بانوبى آلدى
باغدن جيقوب رستمك يانه كلدى اشته اوغلان بجق معشوقه مى الدم بتون عسكرى قيروب باسين اولدرتدى
ددى اندن قزآنه بانوى براز اوبوب قوپدى امّا رستم يكدستك بوارادە عمود كاشانه سى حركته كلوب همان
رستمك يانده قزى آلت ايدوب دركار اولمق ديلدى قيز كوردى رستم يكدستك مرآدى ايش كورمكدر قصله
وعمود ده هيچ اولنا جق عمود دكل باشلدى جبالمغه رستم يكدست ايسله بن بونى سكا قورم ديى رستم
قيزه آجيدى وبرده رستم يكدستك بويله ناهموار وضعنه كوجنوب اتمه اغا غايبه ربراز صبر ايله قيز
كوكلى سكا براز آشسين وبجانى سكا افسون ددى امّا رستم يكدست دكلمز كيه نيك غيرى كوزى قيزه مشغول
ورستم بقدى دكلمز وآروب صالديوب رشول قيزى ديو الندن خلاص ايده يم صانادى يكدست ناكاه اوغلان
سن بنم ايشيمه قرشمه ديوب رستمك سينه سنه برموشت اوردى رستم اوخ ديوب اوغوندى مكر بوباغ غير
نهر جارى كنارنده ايدى همان رستم يكدست اول غضب ايله قالديروب قيزى صويه اتدى بيچاره قيز صوده
بوغيلوب صوآلوب كتدى رستم كندين جميع ايدوب قيزك دخى اولحالك كوروب غيرى رستمك كوزى كاسه
دورتا اولدى مرآد ايلديكه رستم يكدستى برتقريب ايله هلاك ايليه امّا بويله زوربازويله مالك اولمدكى
قيامبوب ياربن بن بونى افراسياب اوزرينه كتوره يم اولدوسله توراتيلر اولدوسونلر ددى دونوب
يكدسته اغا چونكه معشوقك دخى كتدى كل سنكاله توراته كيده لم بنده اندن برخصم وآردروآروب انك
حقندن كله لم ددى وهم اول دياردە كوزيله قيز لرچوقدر وآروب بورين آلوب صفا لنوزددى رستم
يوزينه نقاب اشدى عزم توران ايلديلر بركون توران صنوبرنه كيدركن ناكاه قرشودن برعسكر ظهور ايلدى

رستم یکدست بو عسکر میدر خصمك همان اورم دی رستم بوق دکلدر کاسون کوره لم نا صل عسکر در بو کرم
علمای نمایان اولدی رستم کوردی افراسیاب علمایدر نا بکار تا تار پچه قدم کیدر اوله دیوب برطرفه دوریلدر
افراسیاب کلدی کچدی امار رستم بر سپاه بولوب سئوآل ایلدی سلطان تورکستان بویغانبه قدم کیدر دیوار
سپاه رستمله یا قوب سن بو عسکر دن دکلسین اینق دی رستم بوق بزهندن کلورزه دی بر قوار ارز یا شمیم
دی اول سپاهی دخی بایتدی بهلوآن برم پادشاهیمزك شاده ایکی قولی وآرایدی ایکیسیده برآدملرایدی بزنله
هوشنك وبزنله سیامك دیرلردی افراسیابه مقدما پچه خدمتلرا تمشلرایدی افراسیاب دخی انلره خدمتکار
مقابله سندهٔ بر قلعه ویروب شاه ایلدی وقلعه لری دخی بر بزنله یقیندر لکن شدی بر قباحت ایدوب
قلعه لرینه قلچدیلر قلعه لری دخی بوکم بك اشوبه نام بر قیزی ایرشدی تور آن صاحبقرانی اولان پیران ابن
ویسه نك دخی شفتاله نام بر قیزی وآردی بو قیزلرك ایکیسیده یاغده او تورووب عشرت ایدرکن مکر بو هوشنك
ایله بو سیامك بو قیزلره عاشق کچوزلرایمش فرصتك کوزه دیلر بونلریا لکن یاغده او تورووب عشرت ایلرکن
بونلر قیزلری قچوب قاچدیلر افراسیابه فریاد دخی کلوب افراسیاب دخی یوز بیك قدر عسکر ایله هوشنك و
سیامك اوزرینه کیدر کیم وآروب قلعه لرین آلوب ایکسنکدن باشین کسوب قیزی المغه کیدر داشته اصلی یوق
دی رستم سپاهدن اصلابن خبر آلوب بونرت ایو فرصت اولمز دیوب رستم یکدستك یانه کلوب اغابو عسکر
یانمزدن دکل ایمش سن بکابق بن بو عسکرده برنام قیوب تورکستان خانی اولان افراسیابه انتساب ایدم لم ازنت
صکره خصمیمزدن انتقام الورزدی رستم یکدست ای اوغلم اینق بنجه دیلرسك اویله ایدم لم دیوب بو عسکره
قاتلدیلر تمام قلعه لری کلدکده رستم کوردی ایکی قلعه قرشو قرشویه یاپلش ایکسنك اراسنده یول کیدر لقاهوشنك
ایله سیامك جریلرین آلوب قلعه لرینه محکم تدارك کوروب کوزه دیرلردی شمدی افراسیاب کلدیکین کوروب
قلعه لرین بند ایتدیلر وبورج بارو اوزنده جنکله طوردیلر افراسیاب برقاچ دفعه یورتیش ایلدی اولدی رستم
دونوب یکدسته ایتدی کل سنکله شوقلعه لرین برین سن وبرین بن قیوسین کوزیله یقوب ایچری کیروب
وشاهلرین طشوب افراسیابه ویرملم اینق کرافراسیاب اولدرمك دیلرسه ریجا ایدوب قورتاروب کنه قزلر
الیوبرملم سنده بکامعاونت ایله دی رستم یکدست اولسون اوغلم اینق همان سن نه ایلرسك بنده خی اویله
ایلرم دی رستم دی ایمدی سن شول قلعه وآربنده بو قلعه وآیرم دی رستم یکدست کرکدر آنسن سوروب
قلعهٔ سیامك قیوسین دوکمکله باشلدی آخر قیوبی یقوب ایچری کیردی سرآی سیامکه نعره ایدیلرکم اولدی سرآی
سیامکه قیوسین بنده ایدوب جنکله طوردی یکدست سرآی قیوسین دخی یقوب ایچری اولدی همان سیامك دالی
تیغ اولوب اوزینه یوریدی رستم یکدست ال صنوب سیامکی تیغیله قورآیوب قولینه آلدی ویرم اوروب بنده

چکدی ودونوب قلعه دن طشره اولدی سیامك عسکری بو قدر اقدام ایلدیلر شاهلرین قوتار مغله چاره اولمدی
بو اراده رستم دخی قلعهٔ هوشنکله وآروب قیوسین یقوب ایچری کیردی وهوشنکین سرآنیده یقوب بنده چکدی
هوشنك امان دکلاوربنی اولدرملم قیز دخی باکره درطور یبوردی رستم هوشنکی الوب افراسیابه کوردی
رستم یکدست دخی کوردی افراسیابه بونلره عظیم احسانلر ایدوب دونیدی هوشنك ایله سیامکی قتل ایملرك
ایدی رستم قالقوب افراسیاب اوکنده یراویوب پادشاهم غیری بونلری بکا بخشایه مقدآرلرین بلرلرواتکلری
جومله معتبر فلر وقیزلریله اختمام مشاوردی افراسیابه دخی انلرك خاطرلری وآروکوکلری اولورسه کنه قیوب
کوتورلروهم کوردی بونلرچوکتلرینه کوره قوت قاهره وارد رکله نه رستم بایرآرا اولورونه فرآمز بونلرك کوکلینه
وآروب کندیله بونلری تابع ایدیم وایرآته الوب کیدیم بونلرایله ایرآنی ضبط ایدم دیوب هوشنك ایله سیامکی
صالیویردی وقیزلری بونلره عقد ایدوب ویردی وقلعه لرینی نه مقرر ایلدی ورستم یکدسته پای تخت صنرلی
سنی ویردی رستم یکدسته اغادیوکندت قوتده دخی زیاده دردبرایدی ورستمك ادین صوردی رستم بهمن
یك ضرب دیرلردی افراسیاب اول یردن قالقوب دونوب ایرآن طرفنه توجه ایلدی برکون جیحون عبور
ایدوب ایران یقاسنه قونوبلرا فراسیاب اول اراده کاوس کامرآنه برنامه یازوب کوندردیجك اولدی همان رستم
ایاغه قالقوب نامهٔ بن کوتوره یم دی افراسیاب دخی نامهٔ رستمله ویردی رستم دخی آلوب طوغری قلعهٔ بلخه
کلوب دیوآن کاوسه کندین عرض ایدوب نامهٔ ویردی کاوس دخی دانا اینه ویردی اوقودیلردیمشکه یاکاوس
وفتکله حاضراول فالون محاله کلوب سکابو نامهٔ کوندردیم صکره دیمیه سن کم اوزیه غافل کلدی تدارکلی بولندیم
عذرلرینه برطرف دیمش کاوسك لوی متغیر اولدی بونا صل حرکت دیوامآکنه عقلن باشنه جمع ایدوب رستمله
خلعت ویردی وآرپهلوآن افراسیابه سویله بلدیکندن قالمسون الندن کلنی دریغ ایلمسون برقاچکره کلدی نه
خیرانه دیسه بونده دخی انی خیرایدردی رستم ایسه التنده کرکدآن ویوزنده نقاب واکلاتی بوشیده لی انکچون
تشخیص ایده مدی رستمك افراسیاب طرفندن ایچیلك ایله کلدوکی مناسب اولمدیغندن کهسنه نك عقلنه
بیله کلدی حاصلی رستم کاوسدن چقوب طوغری زآبله کلدی پردی زاله بولشوب زال زمان رستمك
غائب اولدوغنه الم اوزده ایدی رستمی کوروب شاد اولدی کوزم نوری بش اون کوندر شکاره کیدوب
غائب اولدك قدم ایدك دی رستم کیفیت حالی نقل ایدوب سویله برسیر آنه راست کلدم دیوب رستم یکدست
احوالین تفصیل اوزره بیان ایلدی اینق دوتیم اتکاوسدن مکتوب کلدکده سن بنم عسکرم آلوب وارشم
بنی سئوآل اتدکده یانه کلدی دیرسین اندن شاهی دشت نهروآنه چکوب افراسیاب ایله اندم مقابل اولنجق
کوردم خدانه کوسدر زیاده زبردست قوت قاهره صاحبی کیدی اولدرمکله قیامدم افراسیاب اوزینه ایلدکم

دیوب صباحه منتظر اولدیلر چونکیم کیجه مرور ایدوب صباح اولدی افتاب عالمتاب سوی افقدن باش
قالدیروب نور ایله عالمی منور قلدقده ایکی عسکر یرلرندن دوروب آلات حربلرین اوزرلرینه اراسته ایدوب
رخشانه سوار اولدیلر ایکی طرفدن جنك حربلر چالنوب بولندی دخی میدانه کلدیلر کاوب آلایلر وصفلر بغلیوب
بجاسی نظر برمیدان اولدیلر یاکیم کیمه دیر لر ایکن ابی کودیلر تور آن جابندن رستم یکدست النده اولان
کرکدن سوروب میدانه کیردی براز طرهیر جولان ایلدکدن صکره قول قالدیروب چنك حربلری دکردی ونعره
اوروب ارطلب ایلدی کاوس کامران ایکی طرفله بقوب کودرز یانندن فرهاد ابن کودرزه اشارت ایلدی فرهاد دخی
کاوس اوکنه کلوب یر اوپدی واك سوروب یناراتش کبی میدانه کیردی رستم یکدستك اوکین الوب عشق ایلدی
وسویلیشورك ازغشوب جنکه باشلدیلر فرهاد بن کودرز ال نیزه یه اوروب ایرشدی یکدسته بر نیزه اوردی رستم
یکدست قوبجق ایله چاپ دیوب ردایلدی وبرضرب اوله اوردیکم فرهاد دراز به دوشدی بقیلوب رستم اصلا بند
اتمك قیدنده اولمدی ونعره اوروب ارطلب ایلدی ایران طرفندن شاد بن کودرز رستم یکدسته نیزه وبر
کورز اوردی رستم یکدست منیع ایدوب شاد ه برضرب اوردی اینده یقدی فرهاد ابن کودرز قالقوب درخشنه
بنوب علم سایه سنه کندی رستم یکدست نیله ارطلب ایلدی بر بهلوان دخی کیردی رستم یکدست انکدن حمله
لرین منیع ایدوب برضرب ایله یقدی حاصل کلام کیرو نی یقدی اولکون رستم یکدست میدانی طوتدی تکمیله
امان ویرمدی اخشام ایروب طبل ارام چالنوب دونیلر کاوس مغلوب اولنلری تسلی ویروب خاطرلرین
اله آلدی اویکادن افراسیاب دخی رستم یکدست دونیجه خلعت خاص کیدیروب عظیم التفاتلر ایلدی اثنای
صحبتده افراسیاب رستم یکدسته ایتدی ای کلاور بوکون نه آلوده ایلدون کلاورلری بخون قتل ایدوب ویلخوند
بنده چکدرین دردی رستم یکدست بزم اوغلاوبخق صکره ایرانی ضبط ایلدیکزده اولدیر بهلوانلرینی لازم دیو
قائل اولدی دردی افراسیاب دخی مقید اولدی اولکیجه دخی مرور ایدوب بنه ایکی کروه سیاه یرلرندن قالقوب
بر برلرینه مقابل ومقارن اولدیلر صفلر دوزلوب الایلر یاصدیلر رستم یکدست افراسیاب جابندن میدانه
کیردی ایرانی بهلوانلرندن هرکیم میدانه کیردی ایسه سرنکون ایلدی اخشام اولنجه اولکون اوتوز قدر
کلاوره غلبه کوسترتدی بر بینی بنده چکدی اخشام اولوب بنه طبل ارام چالنوب ایکی جابندن دونوب قوندیلر
افراسیاب رستمه یکدسته بنه برخلعت کیوردی کوره یم بهلوانی میدانه کیرمه نه امان ویرمه دیوب تعلیم ایلدی
امار رستم ایسه هرکیجه تنبیه ایلردی صقین برفرده ضرر کوترمه زیرا الدیرن لازم اولور دیرایدی رستم یکدست
رستمك آدین اشیدنجه لرزان اولوردی وهم انلر رستمکر صکره سنی رستم هلاك ایلر دیو تنبیه ایدردی چون
اولکیجه یکوب صباح اولنجه یکرمی قدر کلاوره غلبه صرف ایلدی العهدة علی الراوی نه قصه دراز ایده لم بدی

برطریق ایله اولدرسون دیو اولده التفات ایدوب ایرانیلر اوزرینه صالدی اقتضا ایلدیکه یانندن بولنمق زیرا
بلکه ایرانیلری قتل ایده زیرا برخیرین وشرین بلزخویقدر اما بن یانندن اولنجه تنبیه ایلرم شویله ایله بویله ایله
دیوب صقین بواسراره برکسه مطلع ایله کوره لم صوکی نیله وآردیوب اول ارادن طوغری افراسیاب دیارینه قوندی
بره کلدی افراسیاب بولشوب مکتوبی بردی وبلد وکندت قالمسون دردی وبن انده ایکن کاوس عسکر جمع اولنوب
دیو نامه لر پراکنده ایلدی دردی افراسیاب اولکیجه انده یاتوب ایرتسی ایکی کره یوز بیك عسکر ایله عزم پنج ایلدیلر
بیله ایچه برکون چشمهٔ نهروآنه کلوب قوندیلر دستر شوندن اکلدیلم ایرانیلر ایله جنك ایده جك محلدر اولوقت
صوبی بول عسکر صقیلدردی افراسیاب دخی اول برده قرار ایلدی بویکادن رستم کندکدن صکره اطراف
اکنافه کاوس نامه لر پراکنده ایدوب وزابله رستمه خبر کوندردی برکون نامه زاله کلدی زاله عسکری آلوب
عزم پنج ایلدی تاکم بلجه کلوب کاوسه بولشدی کاوس کوردی رستم یوقدر زال زمانه سنوآل ایلدی زال دعا
ایدوب پادشاهم اوغلی فرامرز هنده کمتیدی برکون عقدنه کلوب بلکه برخطا اوله بنده وآروب بیله بولنایم
دیو هنده کندی دخی کلوب ظهور ایلدی دردی براز متألم اولدی شویله وقت بولمدی بنه افراسیاب دوکلری
نابکار تورك حرکت ایلمش جیحونی بکوب نامه کوندرمش شمدی بن بنجه ایرم لم دردی زال پادشاهم هرآنه موجود
بولنان عسکر ایله بزده قالقوب قرشو کیده روز چشمهٔ نهروآنده بولشوب جنك ایلرز بونده کوتوروب ایرانی
چیقنیله لم دردی کاوس امر ایدوب موجود ایکی کره یوز بیك عسکر بولندی ساتر کلن اردیزنه کاسون دیو
اوردن قالقوب عزم دشت مغان ایلدی ابتدا طوس مقدم جیش اولوب یوز بیك عسکر ایله بارکاه کاوسی
آلوب کندی باقی عسکر ایله کاوس دخی عزم دشت مغان ایدوب طوس مقدم جیش کلوب کوردی افراسیاب
قونمش همان طوس دخی عسکر تور آن مقابله سنده برمرتفع محله بارکاه کاوسی قوردی افراسیاب کوردی
ایران عسکری دخی کلوب ایرشدی بوطرفدن کاوس کامران دخی بتون عسکر یله کلوب بارکاهنه اینجه اول
کیجه کچوب ایرتسی کون دیوان ایلدی ومشاوره ایدوب افراسیابه نامه کوندردی نه رمرآدك جنك ایسته کلدیم بزم
صلحیمز مدیکی دخی تمام اولمدی بنه نه حیله ایلسك کرك اکرمرآدك جنك ایسته اشته کلدیم همان وقتنه حاضر
اول معصودك نه کونه ایسه اکا کوره جواب ویره سین دیمش بونامه افراسیابه کلوب مفهومی معلوم اولدقده
ایتدی مرآدم بوکون بنه دولت صناشمقدر دیوب جواب نامه کوندردی کاوس دخی فرمان ایدوب یارین
جنکدر دیو ایکی طرفدن عسکر حاضر اولوب صباحه منتظر اولدیلر امار رستم یکدسته سپارش ایلیوب تنهاده
ایتدی صقین یارك میدانه چقوب جنك ایلمکه کسنه اولدرمه همان کودرز ایله یقوب دخی مقید اولمه زیرا
ایران دیارنده جمله قلعه لری آلدقده اولدکلاورلرینه تابع اولوردی رستم یکدست اولشوا وغلاوبخق

كون ايجنده رستم يكدست ايران دلاور لرنده غالب اولمدى كسه قالمدى فقط زآل وزواده وسام پيل فالدى
سكز مجى كون يله رستم يكدست ميدانه كيردى طوس اوكين آلدى طوس ايله براز اللشدى آخر طوس كه مجى
رخشين اولديروب سرنكون ايلدكده زواده كيروب براز جنكدن نصكره آنكده رخشين اولددى تكرار برخشه
سوار اولوب جنكه باشلدى ليلر رستم يكدست تكرار رخشين هلاك ايدوب همان سام پيل ميدانه كيردى منتها
كورزيله برايو ضرب اوردى كويا پنبه چوالنه اورر كبى يكدسته اصلا مجادله اولمدى آخر سام كه مكر كدكدان اولدرمى
كاوس عسكرى بردن يورتمك استدى اما زآل قابل اولمدى كندى كيروب يم ديركن اكسوزدن بركركدان سوار نعره
اوروب كاوس كامران طرفندن ميدانه كيردى ويكدستن اوكين آلدى اول اراده شاهه بريرك ايرشدى ليل سوار
اولوب اعلم دينه كندى اولكركدان سوار بوزنده نقاب باشلدى رستم ايله جنكه بواكى آدم ازدهاسى بربريله
جنكه طورديلر شوبيكم بربرينك باشنه جهانى تنك ايلديلر كاوس كوردىكه بوكركدان سوار نقابدار يكدستايله
اقران جنكين ايدرلر بلكه ترقى بيله ايلدى كاوس زآله ايا بوپهلوان كيمدر بيلورمسين دددى زال ايسه نعره
اوروب كيرمجه بلديكم كيمدر دونوب كاوسه پادشاهم بيلورم نه بيانندن دكلدر اجنق پك متين دلاور در رهاليا
ايران عسكرنده جواب ويرر بوقدر اوغلم رستمه اقران سرور دردى كاوس كامران بولندن حفظ ايلدى حاصلى
بوليل اختتام اولنجه اول نقابدار كم رستم ايدى رستم يكدسته بورى پهلوان بوكون اراكم ايله ياردن كنه كوريشلم
دددى دونه ليل طبل اسايش چالندى دونوب قوندى ليل صباحيقران عالم برجانبه چكلوب فى الحال افراسياب طرفنه
كچدى مقدم ايسه مزاجنه ناخوش درديونجه مشدى رستم يكدست كندى چادرنه كلوب رستم فرشوارى يكدست رسته
اوغلاو اجنق بوكون ايران دلاور لرندن برقاچ دلاور دخى يقدم ولكن صكره برسنك كبى بوزى اوتيلو بر پهلوان
كلدى انكله اختتام اولنجه جنك ايلدك اولمادى اى مقادم قوتلو پهلوان ايمش ياردن كنه جنك ايلسك كرك
دددى رستم نخوشمدى ياردن بلكه غالب اولورسين ديوب ياتديلر صباح اولدقده كنه ايكى عسكر سوار اولدى
ميدان مركزينه كلديلر رستم كنه كاوس طرفندن كيروب نعره اوردى ويكدستك اوكين آلدى يكايك كوتاكوت
لختام اولنجه جنك ايدوب بربرلرينه ايو كوتكلر اوردىلر اختام دونوب قوندىلر صباح يله بندىلر باشلدىلر بحكيه
خلاصه كلام بدى كون رستم يكدست ايله رستم جنك ايلدى افراسياب دخى رستمى بلدى بومرتبه رستم
يكدسته مقابل اولان ناصل كسه دردىو اما سكز مجى كون رستم كندى صورتنه كيروب كاوسه كلدى كاوس
استقبال ايدوب رستم دخى كاوس اوكنده يراوپوب كاوس يا رستم بوجه زمان قنده ايدك برنبوندە نه زحمتلر
چكدك افراسياب برالمى برپهلوان پيدا ايلمش كاوب ايران دلاورلرين جمله آلوده ايلدى اجنق بدى سكز كوندە
بونقابدار ازظهور ايدوب رستم يكدسته سدا اولدى بلمم بوكوندە ظهور ايلرمى رستم الم چكمه پادشاهم غيرى

انك خصمى بنم دردى وجنك حربيله طرة لر اورلدى رستم يكدست كنه ميدانه كيردى بروردن بنم رستم ابن
زآل اى نابكار اشته كلدم ديو ميدانه يوريدكه رستم يكدست رستم نامن اشيد مجنه هاى نابكار كلدى شمدى
بنى امان ويرمز قتل ايدردىوب كركدان باشين چويروب طولى دينركن افراسياب جانبنه دخى قاچيوب عسكر
دخى كيرميوب سهراب تربه سنه طوغرى قچدى ايكى عسكردن برهاى هوى قوپدى رستم ميدانه كيردكده افراسياب
طرفندن ارطلب ايلدى افراسياب كوردى ايش غيرى اولدى ناچار طبل ارام چالديروب دونديلر رستم
دخى دونوب پدرى زال باركاهنه كلدى اندن ايكى عسكرده دونوب قوندىلر افراسياب باركاهنه كلوب رستم يكدستى
بحثس اتددى وآروب سهراب تربه سنده بولديلر اكثرى وآروب انده ياتوردى افراسياب آدم كوندروب دعوت
اتددى رستم يكدست كلدى قورقوسندن اصلا سهراب تربه سندن طشره چقمازدى افراسياب وآرك بكالوا
خذمتكارى اولان بهمن يك ضربى دعوت ايلك كلسون بونك حالين اندن سئوآل ايده لم دردى بونك بوقدر
رسمندن قورقماسنه باعث نددر واروب يك ضرب كتورسين دردى وآروب باركاهى بوقدر ديلر تمتندن اثر بوق
بوندە برحال وآردردىوب هركس برسوزده اما بوطرفدن اولكون كاوس كامران دونوب باركاهه كلوب جمله
ايران دلاورلرى دزم طونلر چقاروب اندن كاوس كامران شمعنه جمع اولديلر مجلس دوشنوب براز باده نوشه
ايلديلر اندن رستم يكدست صددى اكلدى رستم باشلدى رستم يكدست صددن نقل اتمكه ابتدادن انتهايه
وارنجه نقل ايلدى ارباب مجلس حيران اولديلر رستم كاوسه اويله قوت قاهره صاحبى پهلوان دركه حالياً دنيايه
باكز دوربارزو ايله غلبه ايلريوقدر اجنق يليم ايشه برآمز برسم جهانبانى وآيين پهلوانى ندر بلمز عقلنه كلنى
ايلرونغى ضرردن فرق ايلمز غضبه كلدكده كوجى تيدوكين ضايع ايلردىوب واقع حالى بيان ايلدى هركس تعجب
ايليوب اكر بوكيدنك ايكى ايده ضاغ اولديدى بوكه دنيا ده غريم اولورىولمزدى بلكه دنياى خراب ايلرى
دديلر كاوس دونوب رستمه شمدى بوحريف غيرى كلمز وبونده بويله ماداميكه ضاغ قالورلعنه اللدكه نظام ملك
ايرآته خلل ويررىونك وجودى صحيفهٔ عالمدن حك اولدوعنى اولا دردى رستم پادشاهم اكر بن اى قتل اتمك
مرادايديدم چوقدن قتل ايدردم اجنق اولدرمكه قيامدم افراسياب اوزرينه ايتدم اوله كيم افراسياب برحال
ايله قتل ايده بنم المده ضايع اولميه ديو اول نابكار دخى بن بونك قوتيله ايرآتى ضبط ايدرم ديو بونده كلدى
شمديكى حاله افراسيابى برحال ايده لم اولدخى وآرسون قدم كيدرسه كستون دردى كاوس كوردى رستم اولدرمكه
رضاسى يوقدر حقيقى اولدى هركس طاغيلوب كتدىلر كاوس تنها قالدى اما بورستم يكدستك بعض حالن وزدا ايله
مشاوره ايلدى بونا بكارا راده ضايع اولمدقجه بزم حضورىوقدر شوقنى برتقريب ايله برى اولدرسه چوق فائده
ايدردم دردى هرىرى بوتدبيرا يدوب آخر ديلر بونى كمسه ايده مزاكاه طوس ايدردىلر زيرا ديوانه درصوكيجى

فرآر اتمز ایکیجی رستمدن الم چکمز اوجیجی شجاعت صاحبیدر کوزین بولدقدن صاقنمز اکرایدر ایسه اول ایدر
سائر پهلوانلرك برسیی قادر دکلدر دی کاوس بوسوزلردینله طوسی یاغردی کلوب کاوس اوکنده یره دیدی
ومقام خزیدنده قیام ایدوب فرمان پادشاهه مذرّب اولدی کاوس طوسه یا طوس سنی نه ایچون دعوت ایتدم
بیلورمیسین دی طوس خیر پادشاهم بیورك دی کاوس ایتدی تیز خلعت کبورك دیوب طوسه برخلعت کبوردیلر
وبیك التون دخی صایوب طوسك اوکنه قویدیلر اندن طوسه ایتدی سندن دیلرمکه شوررستم یکدستی نه طریق
ایله اولورسه اولدوره سین زیرا عسکره باشیمزه بر عظیم بلا اولور دی طوس بوسوزی اشیدنجه فکره واردی
کاوس نه فکر ایلرسین یا طوس دی طوس دعا ایدوب پادشاهم فرمانکزه مطیع ومنقاد امابوتکلیف ملایطاقدر
وکار مشکلدر بوبوکه اکا قوت ایله جواب قادر دکیلم ایکیجی بودرکه صکره رستم طویارسه بنی اولدورور زیرا رستم
اویله قوت شجاعته مالك دکلدورکه ضایع اولدوغین استمز دی کاوس کامرآن یا طوس سن همان اندن کلدوکی
قدر اولورمکه جهد ایله اکر اندن اوتوری رستم سکا عتاب ایدرسه بن خلاص ایدرم دیوب ابرآم ایلدی طوس
نه یاپسون خوشدی پادشاهم کوره لم نه ظهور ایدر دیوب طشره چقدی براز فکره وآروب شونا بکاری یاری اویوردکن
اولدوره یم دیوب اندن سوروب تربهٔ سهراب کلدی تمام نصف اللیل اولمشدی طوس یاپیلاب کلوب کوردی رستم
یکدست بربرده یاتوب اویور طوس اشاغی یوقاردو یقوب کوردی برسنك منتها وآرشولیکم دکمه بر پهلوانبرندن
قالدیرمزاول طاشله کلوب غیرت ایله کوجیله یرندن قالدیروب اکلیورك رستم یکدستك باشی اوجنه کلدی
دردمندك مکر بیانهٔ عمری دولمش ایدی غافل ایکن طوس همان اول طاشی رستم یکدستك کاله سنه خطا ایله
براقدی طاش رستمك باشنه انکده رستم یکدست جان آجلیسی ایله اویله برحیرتش حیرت دیکیم یقین بولدآ عسکرین
بیك قدر یکرمك زهره سی چاك اولدی طوس دخی عقل دائع سندن جقوب برساعت قدر بیهوش یاتدی حتی رستم اول
محلده یاردکاهنده یاتوب خابه وآرمشدی اویانوب نعره نك دهشتندن سرآسمه اولدی بلدیکه رستم یکدستله کلاه
برقضا ایرمشدر تیز آدم کونده روب وآروب کوردیلر رستم یکدستك باشنه طاش براغوب هلاك ایلمشلر اما بو
طرفدن طوس دخی یاتوب قالمش کلوب رستمله خبر ویردیلر رستم بوئی اشیدنجه هاى نابکار دلی قلتبان بر
قوت صاحبی کیمله یتمش دیوب رستم غضبه کلدی وان کورك ایلدی رستم دخی رخشنه بنوب اولدایه
وارنجه طوسکدم عقلی باشنه کلوب رستمك خوفندن رخشنه سوآر اولوب برجانبه قاچدی رستم کلوب
کوردی رستم یکدست هلاك اولمش رستم آجیدوغندن کوزلری یاشیله طولدی طوسی قتل ایلمك مراد
ایلدی اما بولیمدی اول الم ایله دونوب بارکاهه کلدی چونکم صباح اولدی افراسیاب طرفندن دخی
رستم یکدست اولدوکی اشیدیلوب افراسیاب دخی خط ایلدی رستمله قرشوطوره میوب قاچدی انك خوفندن

مرآدی رستمك حقندن کلسون دیرایدی دیدوکی اولدی بلکه کندی مملکتنه صاوقنه یلوق ایدیه اولدوکی
معقول اولدی دی اما بوطرفدن صباح اولدقده رستم امرایدی طوس بولدسون دیوکاوس بن اولدیکم
دیوسرجا ایلدی طوسن جرمن عفو ایدوب رستم اول غضب ایله جنك حربی جایه یروب میدانه کیردی وارطلب
ایلدی کیم بنی یقدی بنده جکدی عاقبت افراسیاب کیروب رستم اینده یقوب تاتار عسکری غالب ایدوب بغلمیدیلر
رستم دخی کندین تاتار عسکرینه اوردی منهزم ایلمك طبقه سنه وارددقده افراسیاب کرشیوز سوزیله طبل
ارام چالدیروب دوندیلر رستم دخی دونوی افراسیاب خبرآلدیکله رستم یکدست ایله اولان تهتن یك ضرب رستم
ایمش وکوردی رستمله قرشوطورلمز مشاوره ایدوب برآدمی کرشیوزی براز هدایا ایله کاوس طرفنه کوندردیلر
صلح اولالم دی کاوس دخی راضی اولدی رستم دخی نه دیسون باریش کورش اولوب صلح نامه یازیلوبکچی
جانبدن بربنیه ویردیلر اندن افراسیاب قالقوب تورآنه کندی کاوس دونوب بلخه کندی افراسیاب بونی تمکو
اون برسنه ایران طرفنه تمادی راویلر شویله روآیت ایدوب اختلاف ایلشلر کله بورستم یکدست بعض روآیتلرده
روآیتجا اوزره برمملك ایدی رستم عزوره دوشوب طرف حقدن انتباه عزوردن دفع اتمك ایچون اول برصورته
کلوب کوشمال ویردی دیرلر بربرواینده مملك دکلدر زیرا ملك اولسه طوس باشنه طاش براغوب اولدیملك اولمز
ایدی صحیح روآیت بودرکه اصلنده متحالمادی نسبتدن بویله برز بردست کسه ایدی رستمك غروردن دفع
اتمك ایچون جناب خدا کندوسنه الهام ایدوب رستم طرفنه کلدی وکندونکده مولی بویوزدن اولاجق ایدی اولکی
خلوصه صحتك کنه خالق بیچون بیلور والسلام سیاحت فرآمرز بهمنه وجنك کردن با اژدر سرآن دآویان لخبار
وناقلان سخن چین بویله نقل وبیان ایدرلرکیم سهراب سرفرازرستم ایله جنك انتاسنده قلعهٔ وچشمهٔ نهروانده
ایرآن عسکری قونه روغی کون هندن الچی کلوب اژدرسرلرمخلوقندن شکوا ایدوب دفعی ایچون پهلوآن دیلدکده
فرآمرز تعیین اولنمش قاصد بروزیرایدی فرآمرز کلالری سافل صف شکن ایله وکامل شیرافکن بونلری آلوب
کاوس اوکنده براوپوب وپدری رستمك این اوپدی همت وغیرت طلب ایدوب کلوب کمتمشدی برکون تورآن
بقاسنه کچوب فرآمرز بربرده قونوب کلالری اوکنه مجلس قوروب فرآمرز عشرته مشغول اولدی حکمت خدا
اوتوردوغی یرلرا ورمان کناری ایدی ناکاه فرآمرز انی کوروب اورمانه بری برآهوستا یله فرآمرزك
اوکندن کچوب کدسنه کرك فرآمرز بونی کوروبنجه شکار ایاغیمزه کلدی شکنده اوتوردوغی یردن تنزیه الیوروکاه
اوروب آهونك قچی باشنه اشوری کندی همان سافل واروب آهوی آلدی اما کوردی آهوده بر خرمنك قچی
وآرمکه مقدم بری دخی اوردمشدی اما یوقیامش ایدی جان حولیله آهو قچارایکن
فرآمرز اوروب یقدی سافل اول تیری دخی کتوروب فرآمرزه کوسترمدی فرآمرز تیره یعقوب بیلسم یازیلدیکله

بیلسم اورمش خوشمدی دیوب دورکن بوچاردی دخی قوبدی نه کوردیلر اندن تیرو کان برباله قدر کلاوب
طولی دیرکن چقمغله دوشمدی فرامرز کوردوکی کچی بلدی بیلسم دخی اکسوزین فرامرزی کوردوب شاد
اولدی اوندن ماجرا وارایدی ابوالیمه کیردی دیوب همان طوغریلوب فرامرزك اوزرینه یوردی شکارك
دخی المشلر بیلسم کلوب عشق ایلدی فرامرز مرحبا ایدوب خوش کلدك پهلوان بیورك برمقدار عشرت ایده لم دردی
بیلسم خیر اوتورم ایشم وار دراچنق شول آهو بندن زیرا برمقدار اورمش ایدم هایقلادی بوندن کلدی سزاوده
آلمش سکز وبرك آهوی بن کیدم سزاوتورك صفا کرده اولك دردی فرامرز ایتدی پهلوان سن بلمز مسنکله او
لانکله یونمسه اورانك دکلدر انسان شکار کیروو یرلنز اچنق اکر مرآدك شکار ایسه کل اوتو آهوی فی الحال
کباب ایدوب کتور سونلر برابرجه بیله لم اندن صکره بن بریکا سن بریکا ایشیمز کیده لم یونمسه آهو ویرلمزدی
بیلسم ایتدی دکله یا فرامرز آهودن کچم آهوی ویرمیانخود بن رخشنه ارایسك سنکله جنك ایده لم البته بن
سندن آهوی زوراییله دخی المغله قادرم دردی فرامرز کوردیکه بیلسم زادانلق ایدرو هی نابکار بن سکا النیام
ایلدوکم سندن خوف ایلدوکمدن میدر اسانیت ایده یم صاندم امامسن ناخلفلك ایلدك دیوب یوزنه صچرایدی
سافله کتور رخشمی دد کره سافله چکی ویردی فرامرز اوزرینه بنوب بیلسمله مقابل اولدی دی ایدی ای قلتبان
تورك حمله ایله اکر آهو آلمق مجتك ایسه دیوب خشمله بیلسمله برباقش بقدیکم بیلسم کبی بر شجیع دلاورك اودی
اغزینه کله یازدی حمله تکلیفن اونوردوب قایدی یوزه سین ایرشدی فرامرزه برنیزه عشق ایلدی فرامرز ایسه
کمال مرتبه جلال وغضبه ایدی یوزه سین سپر ایله چاربوب منع ایلدی بیلسم بوحالی کوردوب غضبدن نالکوزه
اوروب ایرشدی فرامرزه برضرب اوردی همان فرامرز بونك کوزینه پنجه آچیوب صاردی چکوب اندن آلدی
وکندی کوزینه بیلسمله برضرب کوزاوبله اوردیکم بیلسم نیلسون ناچار سپر برآبرویروب کوزسپره اندکده
سپر عرد اولوب بیلسم جان حولیله باش مجتوروب ارقه سنه الدقده مخیل ایده میوب پایلری دکابدن بوشانوب یرا
به درا زمینه نقش اولدی فرامرز همان رخشندن پرتاب ایدوب بیلسمك اوزرینه چوکدی ویقاسندن طوتوب
دال اخیچرا ولدی بیلسمك کوزی آچیلوب نه کوردی فلکله کلمك سیمرغله سکك دیمین بیلسم کریانی فرامرز الله
ودخی الله دیوب خنجر سرتیز اطرافه بقدی کندی توابعندن کمسه کلمیش امان دولتاو صاحبقران زاده الارقه سی
یرده بوکون مغلوبم بنخازادایله دیمکله همان فرامرز اوزرینه قالقوب وار یا بیلسم جرمنی عفو ایلدم دردی
بیلسم دخی قالقوب فرامرزك الین اوپدی اول محل کردون غلامی دخی کلوب ایرشدی حاضر ادم کونردوب طعام شراب
کتوردی فرامرزه ضیافت ایدوب اولکون اولکیجه اندن یدیلر ایچدیلر یاتدیلر اوبودیلر اثنای صحبتده بیلسم فرامرزه
دیه کیدرسکز دردی فرامرزده نقل ایدی بیلسم بلدیکله هنده اژدرسرایجنکله کیدرجوکم صباح اولدی یونلر

قالقوب بعدالعبادة براز ده دفع خمار ایدیلر اندن فرامرز بیلسمله وداع ایدوب کلا الربایله واولکلن الچی فریر
ایله عزم هند ایلدیلر بیلسم دوبوب شکارك ایده رك کرات حرمله کتدی امافرامرز بیله ایچه قونه کچه برکون
شهرهایه قریب اولدقلرنده قاصد اولات وزیر فرامرزه ابتدی سلطانم بن ایلروکیده یم سیزك کلدیکیزی مژده
ایده یم دردی فرامرز دخی اینن ویروب وزیر ایلروکتدی قلعه دن کیروب سرآی سلیم شاهله ابردی وسلیم
شاه اوکندیه یرا وپدی وفرامرز کلدوکین مژده ایلدی سلیم شاه شاد اولوب تیز قرشویه آدم کونردوب وکندی
دخی قرشوچقدی یولده فرامرز ایله بولشوب کورشدیلر اوکنه دوشوب تعظیم وتکریم ایله سرآی خاصنده
براوده تخلیه ایدوب فرامرزی قوندردی اندن وزیرا فرامرزی الوب دیوانه کتوردیلر سلیم شاه امرایدوب پایه
تخت پوشیده سین آلوب فرامرز کجوب اوتوردی اندن سلیم شاه فرامرزه دعایتلر وضیافتلر ایدوب اثنای
کلامده نصکره سلیم شاه هند اژدرسرلرا حوالین سئوال ایلدی سلیم شاه دخی مفتاحا کاوس کامرانه نامه ده
محرر یازه وکی اوزده شمدی قالب کرشاسب یقیلاولدن بری ایده برکرة چقمغله باشلدیلر حتی کچن کون هفتاده
چقه قلرنده یانلرینه کرکدی آن سرلر مخلوقین دخی اوبدیروب بیله چقدیلر دردی فرامرز خوشمدی کوردیلم خدا
نه کوسترد یوب دریا طرفنه نکهبانلر تعیین اولندی بونلر عرضه مشغول اولدیلر برکون اول قوم نه غازیلری
اوزره دریا یوزندن ظهور ایلدی اولقدر کلدیلرکیم حد حسابدن الله دن غیری کمسه بلمز بونلر اوج درلو مخلوق
کلدیلر اژدرسرلر وکرکدی آن سرلر ونهنك سرلر اول صحرایه یایلوب قرنجه مثالی ارالرینه کنده براقسك زمینه دوشمز
نکهبانلر بونلری کوروب کلوب سلیم شاهله خبر ویردیلر سلیم شاه دخی فرامرزك یوزینه بقدی همان فرامرز
یرندن طوروب بتمش ایکی پاره الات جنکله مستغرق اولوب اندن سلیم شاهله یاشاه بن باکن کندم وآریم
اول مخلوقی یا اودرکه بوزوب پردیشان ایلرم یاخود جام شهادتی نوش ایلرم اکر شهید اولورسم برستون دیکوب
اوزرینه جنکم ونه یوزدن شهید اولدوغم فاژدیروب دشمان دیکه سین ددی وکلا کلاری سافله وکاملهدن توقی
سزده سلامم وآروب پدرم صاحبقرانه دکوره سزده بوصیتم وتنبیه ایلدی سافل وکامل کریه ایدوب افندیمز
نکری بزه اولکون کوسترمسون دیلر فرامرز جمله وداع ایدوب یالکز باشیله برکرکدانه سوآر اولوب قلعه دن
طشره چیقوب براز کیدوب تمام بومخلوقه یقین کلدکده ایکی قات اولوب برنعره ظننا الله اکبر او یاله بنجش
ایلدیکم زمین زمان چرخ اسمان اکل اکل کلدی اول مخلوق نعره فرامرزدن بلکیلوب پنجه بیکی زهره لرچاك
اولوب هلاك اولدی ماعدا سی سرآسیمه اولوب فالدیلر فرامرز همان میانندن تیغ سپیدی عریان ایدوب
بومخلوقه کرشدی ایچ فوردقیون سوردسنه نه رسمه کیردسنه او یاله کیردی برساعت قدر بونلری قیروب کشور
کبی طوغرادی برساعتده نصکره کوردیکم فرامرز بومخلوق اوزیکدن اویا یوزکبی اویا بوب فرامرزك اوزرینه

غلو ایدوب فرامرز کنه ایکی قات اولوب بر نعره وحشی اوردی بو اوج درلو مخلوق ینه اولمش اردموکبی زمینه
دوکیلوب بیهوش اولدیلر فرامرز کنه بصدی یتمی بونلرلش اوزرینه سوکیلدی یرم ساعت قدر قیردی بونلر
صکره کندولرینه کلدی فرامرز اوزرینه هجوم ایلدیلر فرامرز تکرار بر نعره اوردی بونلر کنه بیهوش اولدیلر یرم ساعت
یاتوب قالقدیلر فرامرز کنه نعره اوروب بونلر دوشوب درحقب ینه قالقدیلر فرامرز اوزرینه هجوم ایلدیلر فرامرز
کنه نعره اوردی بونلر غیری نعره دن آلدرمدیلر براوغوردن فرآمرزه یوردیلر فرامرز غیری بیلدیکله بونلر
نعره یه آلشدیلر همان ایش تیغله قالدی توکل برخدا ایدوب بونلرك اراسرینه کیردی دمبدم نعره اوروب صاغ
اولدوغین نعره سندن بلورلر ایدی اولکون اخشام اولنجه باصدی یتمی اول مخلوق کندیکجه چوغالدی وکیجه
اولدقده بونلر دوینوب صباحه دك جنك ایلدیلر فرآمرز بونلری قیردی اولکون اخشام اولنجه قیردی اوچنجی
کون فرآمرز آنی کوردی برقاچ داته اژدرسرلرینه براژدرسری اوموزینه آلمشلر کوردلر فرآمرز حس ایلدیکله بو
پادشاهلرینه دعا ایدوب اول طرفله یوریدی ناگاه اول اژدرسری برتیغ اوروب بیکی پاره ایلدی
اژدرسرلر اول حالی کورنجه غیری هزیمت بولوب دریایه فرار ایلدیلر فرآمرز بو حالی کوروب شکر ایلدی دمی غیرت ایدوب بونلری اوکنه
قاتدی قرق قوچ تالب دریایه وارنجه نابود نابیدا اولدیلر دوینوب کرشاسب اهندستك قالبی یاننه کلدی قلعه دن
اول مخلوقین منهزم اولدوغین کوروب سلیم شاهه مژده ایلدیلر سلیم شاه شاد اولوب تیز قلعه قپولرین کشاد
ایتدیلر وخزینه آچوب جواهر چقاروب طباقلره طولدردیلر برغلامه یاشنه ویردیلر وقلعه دن چیقوب فرآمرزه
اولدوغی یره کلدیلر وامرایلدی اول طباقلری فرامرزك یاشنه نثار ایتدیلر سلیم شاه کلوب تمنا ایلدی وغرآك
مبارك اولسون ای دلاور عالم حق تعالی اکسکلکین کوستر مسون دیوب عظیم دعا ایلدیلر اولیرده فرآمرز
امرایله برباركاه قودیلر اندن فرامرز دآمن درمیان ایدوب واردی کرشاسبك قالین ال اوردی یا الله دیو پنجه
زور ایلدیسه اویله برسنکین قالبی قوپاغنه آلدی کنه اوکیکی یرینه دیکدی اندن سلیم شاهك وزیری اولان
مهرآن حکیمه ای دانا کرکدر که بنده کرشاسب کبی قالیم دیکله سکن واوزرینه کلوب اوج درلو مخلوقی بوزدیغم
تاریخ ایده سکن تاکیم بنده نصکره کلن دلاورلر اوقیوب دوحم خیر دعا ایله یاد ایده لر دیوب تمام ارکین کوردی بر قاچ
درلو معدندن فرآمرزك قالبن دوکوب مخلوقی بوزوب قلچورلرینی یازوب دکدیلر ومهرآن حکیم اوزرینه طلسم
بغلدیکم بوقالبلر دخی بقالبه بوایشلر تمام اولنجه اول اراده اوقدیلر غیری تمام اولوب ایش قالمدی قالقوب
قلعه کندیلر فرآمرزه بونه نصکره سلیم شاه برقاچکون ضیافتلر ایدوب آوی قولنجه بوسلیم شاهك پروه
عصمتنده بردختر پاکیزه اختری وآرایی حسن ایلینك پادشاهی ملوکت ملکینك ماهی ایدی سلیم شاه آنی

حکیم ایله اثنای صحبتده تنها مشاوره ایدوب شمدی بزم بونمزمته عوض اهدا ایلکه برتحفه مزیو قدیارای
ماه دخت بانوی کندوسنه جاریه لکه ویره لم دیدی مهرآن حکیم سلیم شاهه ایوما لوحفظه ایلش سزیادشاهم اکر
بریرم کلوب ایکیسیدك براولاد وجوده کلورسه اولدخی کندی کبی اولوردیدی سلیم شاه ایدی یامهرآن بونی
فرامرزه تنهاجله برکرة اکوب ضمیرك یوقله کوراستره صکره یانمزه بوزمه دوشیه لم دیدی مهرآن حکیم نواله دیوق
قالقوب فرامرز یانمه کلدی براز صحبتدن صکره سلیم شاه برهانه ایدوب قالقوب کندی مهرآن حکیم فرآمرز ایله
تنها قالدقده باشلدی غیری هندستانده اولان صدردم قهرمانان سروخرآمانی آلوب نزیمان حاصل اولدوغین
وینجه زمان نزیمان هندی ضبط ایدوب وسابقا ضحاك ماری زمانده کرشاسب کلوب اژدرهای اولدردوکین
سلیم شاهك دده سی مهرآیخان ایله کچن سرکذشتلرین نقل ایلدی وسلیم شاهك قیوی ماه دخت مهرآیه
فرامرزك بنفسین طوتدیکی تکلیف اولدنسه بوق دیمزدی دونی سلطانم شاهینم سزدن غایت محجوب بصلحقدر
زاده یه بواطف کرمله عوض برهدیه مزیو قدرکه ویره یوز ایچون قیزم ماه دخت بانوی اکرجاریه لکه قبول ایدرسه
ویردم دیوکوکلندن بونی کچوردی فرآمرز کولب ای دانا چونکم کندی مرآد ایلدکدن صکره انی جاریه لکه دیکله
بانوی شبستانه لغه قبول ایدم دیدی مهرآن حکیم فرامرزدن بواقرار یغبرین آلدقده شاد اولوب سلیم شاهه تنها
اولدیکی براز دن سلیم شاه کلدکده مهرآن حکیم اثنای صحبتده سلیم شاهه کوکلی وآردبو اشارت ایلدی سلیم شاهده
دخی یول بولوب اعتذار آیدوب مهرآن حکیمه دودیکی کبی فرآمرزه ماه دخت بانوی عرض ایلدی وسهرحایه ده قرق
کون قرق کیجه دونما امرایدوب شهری سراپا تزیین ایلدیلر هرکس ذوق صفاده صکره قرقینجی کونك کیجه سلی اینجه
بونجه دلاورآن فرآمرزك اوکنه دوشوب کردك خانه قصرینه کتوردیلر فرآمرزی ایچره قیوب بنکه اولانلر ال
اله ویردی واورته ده نیم مجلس دوزلش اوزدین زرّین پوشیده ایله اورتلمش ماه دخت بانو دخی ذی زیوره غرق
اولمش وقرشوده برتخماده دوشمش فرآمرز اوزرینه واروب ایکی رکعت نماز قیلوب دعا ایدوب الی یوزه سوردی
اندن بانوزك یانه واروب دوا غین قالدردقده کویا براریچون ماه طلوع ایدرکبی طوغدی اندن بانوی مجلس
کناریله اوتوردی مجلسیان پوشیده سین آلوب الینه ساغر آلوب ابتدا کندی نوش ایلدی صکره بانویه ویردی بانو
براز نازایلدی اما زیاده محجوب ایدی فرآمرزك ابرام اقدام ایلمسنه تحمل ایدیوب الوب ایچدی فرآمرز براز
صحبته طوتدی اما اولدی سویلدی کوردی بونده بویله ذوق اولمز باری خواب ذوقی ایدلم دیوب باشلدی
بانوزك بوردیدوکمله لرین چوزمکه تمام چوزوب اندن اوزنده لباسلرین بربرچقاردقده حاندن بند شلوارینه
کشاد ویروب بونده نصکره کندی دخی صینوب شاده یراهن قالدی برکرة ماه دخت بانویی بلبل قفسی کبی قوینه
جام خانه کیروب اراده جوق نازنیاز اولدی اراده نازنیاز کالین بولدقده فرآمرز ایکی زانو اوزینه کلدی

کهرآبد فکره وآردی بوحلهر زیرا صباح اواش ایدی کندد کندوبه ایوسیر تماشا بن بوندهٔ نه کزدم بسبلاو بو
لعین بنی جاهنوآبدن قاپشد عجبا بو لعین کیم اوله وبنی بچون کوردی اوله دیوب دوردکن قرناطیس بجب سین
ای خاکی نابکاری شمری سنی نه عذاب ایله اولدورویم دی فرآمرزای نژه یابندنه استوسین بنم جرمم ندر اوله
بنی بوندهٔ کیم کوردی دی قرناطیس ای خاکی سنی بوندهٔ بن کوردم بن دیوسپیدك قرناشی سپیدان نژه نك
اوغلیم آدیله قرناطس نژه دیرلرقنی عم دیوسپید وقنی قرناشم سرطان نژه دی فرآمرزبلدیکی اولدیکی دیوك
قرناآشیدردیوب قرناطیسله اورآکردورسوك اما شمری سن مسلمان بندهٔ سبحان اولوب بکانابع اولوب میسین
دی قرناطیس ایدی ای نابکار خاکی تحقیق سن دیوآته ایمش سین شمری سن بنم المدن بنده سین وکنله بکا بویله
سویلرسین دی وبن شمری سنی اصلنله قاوشدورویم دیوب یانندهٔ برعمود وآرایدی قیوب عمودی فرآمرزك
اوزینله یوردیکیم اوروب خرد ایلیه همان فرآمرز برکزهٔ ایکی زآنو اوزینله کلوب برنعره اویله بجنش ایلدیکیم
مغاره نك اچی صدا ایله دولدی بنجله زورایدی ایسله بندلرین کوزکوزقیردی وایاغله دوبنجله قرناطیسك
عمودینله پنجله لیوب صارلدی وبچکوب الندن آلدی وکندی عمودیله کهرآبه اویله برعمود اوردیکیم قرناطیسی یلله
وارنجله نعره خام ایلدی لعین برکزهٔ جان آجیسیله باعزوب جان برجمعله کندی فرآمرز مغاره ده کسه بوقدر
طشره جقدی وبرطرفه طوتوب کندی اما بیان بیور میکله سرور آلمه مش برآز کندی بولدی بردرخت سایه سنه
کلوب اوتوردی بردرخته ارقه ویروب قرشوطرفله دوغری نظرایدی اما کوزلرینه خاب کلدی اویوه قالدی
اما مکر قرناطیس والیده سی اولان عنجوبه جادو حکمت خدا اوغلاین زیارته کلوب مغاره دن ایچری کیردی نه
کوردی اوغلی میانته وارنجله خرد اولمش هاى بنم کوزل اوغلم سنی بوحاله کیم قومش دیوب برآز بواندی
کوردی دخی هنوز اولدرمشلر بوبن اولدورن بوارایه بقین اولمز کرك دیوب مغاره دن طشره اولوب برهوا
اولدی اول اطرآفه نظرایدوب نه کوردی بردرخت سایه سنده فرآمرز خابه وارمش اشته اوغلم هاوله
ایدن بودردیوب سوزیلوب فرآمرزك یانله کلدی کوردی اوزری قان تحقیق بواولدرمشدر دیوب تیزبرافسون
اوقیوب فرآمرزك عقلین آلدی وقوت سحریله فرآمرزی کوبك ایچنه قیوب برهوا اولدی دریای محیطك
اورتاسنله کلوب وآرامدی نابکار خاکی سنده زهنکاره غدا اول دیوب قیوب صالیویردی فرآمرز بیهوش
باش قیچ دریایه طوغری کندی ملعون برجابله آلوب یوریویردی مکر بو لعینله نك کوم سنده برمکانی ضحه
وارایدی طوغری اکا کیدوب اوغلونك یاسن ماتمك طوتمغله کندی اما بوطرفدن فرآمرز دریایه طوغری اینوب
کیدرکن فرمان الهی ایله حضرت خضر ایروب فرآمرزی قیوب بریره قویدی وفرآمرزی صغادی فرآمرزك اوزرین
سحر کیدوب کندویه کلدی کوز آچوب کوردی درخت سایه سنده یاتمه وغی یردکل برآخر یرده اوتوردیقجب ایدوب

وبرکزه ال اوردی وماه دنقك صندوق وصالین ضرب دستیله فتح ایدوب دروننه دولرقیوب سوزلك
نتیجه سی صلب پدردن رحم مادر بردرنیکتادوشدی اشته فرآمرزك بونبت براوکادی اولوب آدینه جهان بخش
دیه لرو قتی کلدکده شترکه شتلری بیان اولنور صباح اولدقده بعدالغسل فرآمرز دیوآن سلیم شاهه کلدی
سلیم شاه خلعت فاخره کیدوب بونرنصکره غوی عشرته باشلدیلر فرآمرز برقاچکزه اول وادیلرده شکاره چقدی
عیش عشرت ایلدی انبت مرآت ایلدیکله ایرآنه عزیمت اتمکله اما سابقا نقل اولنمشدیکله فرآمرز کیان اباد دنزیرآ
کلوب برکون شکاره چقدی دیوسپیدك قرناآشی سپیدآن نژه نك اولواوغلی سرطان نژه کلوب کاه ارسارو
وکاه ازدرصورتنده کوریوب آنوکندی شکنده حمله ایدوب فرآمرز دخی برتیغ اوروب عمودیله ایکی پاره ایلدی
اما بوسرطان نژه نك ایکی قرناآشی وارایدی اوتجله رنه دیوقرطاس دیرلردی وکوجکنه سهام نژه دیرلردی
سپیدان نژه سهام ایله کوه شعاده اولورلردی قرطاس نژه کوه سرنه بیدن منتقل برکوه وارایدی کوه جبروت دیرلردی
اول کوه جبروتده مغاره لرواآریدی اول مغاره نك برنده اولوردی بوآدمه لری وارایدی غایت ستماره ایدی
ادینله غنجوبه جادوسیرلردی حریرتیراندهٔ اولوردی انجق برمکانی دخی جبروتده بریوجله یرنده اولوردی واکثر
بوقرناطس کلوب زیارت ایدوب اما فرآمرز سرطان نژه اولدردی رجیم علیه اللعنه برکون کلوب قرناطیسله
بالعین سن بوندهٔ کندی صفاکده سین اما هیچ برآدرك سرطان نژه نك حالندن خبرك وارمیدردی قرناطس
نژه بوق یا قرناآشم سرطان نژه نجه اولدی دی رجیم اوچوقدن کندی دی قرناطس یارجیم قنده کندی دی
رجیم جفقله کندی دی قرناطیس کم کوندردی دی رجیم ایتدی دیوسپیدی اولدوردسنك براوغلی
دنیایه کلدی آدینله فرآمرز دیرلراول اولدردی دیوب نقل ایلدی قرناطیس نژه براز فرناآشی سرطان نژه ایچون
کلب کبی اولودی وفرآمرز خندی قنده دردیوسئوآل ایلدی رجیم ایتدی حالیا شمری هندیبادشاهنك قیزین
آلدی شهرجمابورده قیزایله ذوق وصفاده دروکن سن آنی اشکاره ارانك ایله اولدوره مزمیسین فرصتن کوزدی
اویوکن اولدوره بیلورسك اولدوردسین دی وغیب اولدی قرناطیس نژه همان اولدم اول آرآدن دم
چکوب هندهٔ کلدی فرآمرزی کوردی اشکاره جرئت ایده مدی برکیمله فرآمرز ماه دخت باتوایله جامخوآبه
یاتورکن فرآمرزك بوزنله براوت قوقالدوب بیهوش اولدی یعنی همان فرآمرزی قیوب طوغری مکانه
کوردی ومحکم بنده چکوب اولدرمك مرآد ایلدی اما کندوسنله شمری بن بوبن بویله اولدرسم چم فائده
آولوم آجیسین بلمز کلامدی بن بونك عقلین باشنله کدوروب برآزسویلدوب اویله اولدوردیم بویله آغرینه
لری قیرق حق دکله دی اندن فرآمرز کوزین آچوب جامه خاب اسبابی ایله والدی بندوتنك مغاره ده طوردی
فرشوسنده برزنه طورمش کندویه نظرایده باشی کدی باشنله بکزکوده سی قیلان الاجله سکی برمهیب

وصندق ایچنده سنك ایچون یتمش ایکی پاره الات جنك قودم وتیغ اتشین نام برقلیچ قودمکله روبن تن برکهر آب
ایچون یتمش بلده یری یلان شرفناه یری درلو معدنت دوزدردم دنیاده کسمه یکی اصلاو برشی یوقدر وصالدیقجه
اطرافه شعله سی اتش رنکنده کوریزور وطقوز بیك بطمان برکوز شیر سرقودمکله یتمش ایکی درلو جواهردن پرداخته
اولمشدر وبر اژدرها سر مجوهر تو غلغه قودم واهرمن اتش پوستندن یوز تفسان قبه اوزرینه بر بارکاه قودم
سرخاب جتی اعوانیله انی قوروب بوزمغه مأمور درواوزته قبه سنك فراوزنده علم برینه سیمرغ عنقا تصویر اولنمش
یکرمی دورت ساعت کلمکله بیلدرانندن سکرچفت کوس حربی قودم وعنقاسر برعلم قودم واوتوز التی پاره تخت
الایی قودم التیوز قولاچ اودن پوستندن برکمندقودم واون ایکی بیك عسکره یتمیش قدر الات جنك قودم وجمله
وسکسن صندق جواهر قودم بوزلرجی آلوب روحم خیر دعا ایلیه یاد ایلیه سین دیوب تمام ایلمش فراوزنده بوزلرك
جمله سنده آلدی وسلیمان بن دواردسروخله براز اوقیوب اندن خاتمی آلوب برمأغه لکجه کوردی وباش اسمی اوقودقده
لبیك دیوب فراوزنك قرشوسنده ظاهر اولدی فراوزکوردی برکهرآب قنی اعوانك دیمکله اشته سلطانم دیدکده
کیروبی کوسترتدی فراوزبقدی بیك نفرجتی بوبرینه سوکیتوب دوردلر فراوز سرخاب یاسرخاب اعوانکله امرایله
دمله ده اولاندن مالی جمله دمله دن طشره چقرسونلر دمله ده برلشنله قومسونلر انلرده جمله سین طشره چقاردیلر
اندن فراوزالاتن اوزرینه اراسته ایدوب مرقد سلیمان بن دواردن طشره چقدی لر فراوز قپوسین چکوب قپای
زنبرکی وآرایدی اردینه اینوب غیری آچمدی اندن فراوزکوردیکم قرشودن حضرظاهر اولدی یافراوز سنکچون
براك واردر شول قرشوکه کوریزین مغاره ده دروآدینه قطب آتش دم آهن تن اوردن سرهشت پای عفریت ذات
دیولرك اصلی دیودرکوه اسوده دیواسود نام برکهرآب دیوباشلوایدی کوه جهان شاهی اولان طالس شاهك قیزی
پری قزی جنکیله آلوب چفت اولمش ایدی بودیدوکم قطب اتش دم انلردن حاصل اولدی فاما کوه اسوده
دیولرالندن عاجز اولوب باری تعالی حضرتلرینك امری ایله بن وآروب آلوب بوارایه کوردم ایدی واروب اول
رنعشی کندونه رام ایله سکارخش اولسله کرکدی اما اول رنعش اویله برسرخشدر کیم قچن دم چکوب برهوا کیدر
وهرنفسده برقونا قلق برآلور وکندیشی کندوسنه غلدرزاد علف یمیز ولسان ایله سویلردی فراوزسرمه
حضرت حضرتی علیه السلام دن بوزخشین اعوآلین اشتدکده برمرتبه شادخندان اولدیکم وصف اولنمز هما
اول ساعت فراوزبندن طشره دوروب اول مغاره یه طوغری کیدوب اول مغاره دن ایچری کیردی کوردی برزرخشد
فیل جثه سی قدروآر اما اولدم قطب اتش دم دخی فراوزی کوردیکیم کندویه کلوردهمان سکن پایین بریه کتوردب
طوروب اولوب فراوزك اوزرینه قوللرین قلم ایدوب ودمتن علم واغزین مغاره کبی آچوب فراوزه هجوم
ایلدی اما فراوزاصلا مقید اولمیوب طوردی اما قطب اتش افشان اغزندن ویوزندن اتشلر صچاراق

شمدی بونه حالدر دیرکن قرشوسنده بر پیر روشنضمیر کوردی فراوزطوروب یانیه برسرکیمسکن وبن بونده نه
ارارم دیکده حضرنبی یافراوزبن حضرم سن قرنا طیسی اولدروب اول درخت سایه سنده اویویه قالدك قرنا طیسك
اناسی غیجو بجا دوسی سحردن کچوروب دریای محیطه براقدی امرتبانی ایلدن سنی قپوب بونده کتوردم بوارا
کوه سرندیبه داشته قرشوده دوراندن رخمهٔ سلیمان بن دواردجمله سیدر فتحی سنك الندن دروآدم بویی قدر
یرده ایکی جانبدن سم قدیلر وآردرشویله بولاد ستونلردن قپوبی ادم بویی قدر قالدیروب برالیله اول ستونلری
قپونك التنه قپوب اول اراده یول بولوب سین دیوب فراوزی آلوب اول قپله یانه کتوردی وتعلیم ایدوب
فراوزقپوی قالدردی وبرالیله قپوی ضبط ایدوب ایکی جانبده اولان ستونلری چکوب قپوی اوزرینه قودی آدم
بویی قدر معلق قالدی فراوزالندن کچوب برمیدانه چقدی قرشوده حجرلرواراوتاسنده برقپوآر
زنبوری برده حضرك اشارتیله فراوزاول پردهٔ قالدیروب اچری کیردی کوردی برعظیم دیوان برتخت عالی
قوریلوب اوزرنده سلیمان بن دواراوتوردمش وصاغ صول وزیرلری وارباب دیوآن وپهلوانان هربری بر
ایشله مشغول اولمشلر فراوزاچیلوکیردکده بونلربردن یاغه قالقدیلر فراوزه برد هشت کلدی وهمه وآردی
هله شجاعت صاحبقرآنی مدآراولوب آلدرمدی ایلروبودیوب برقاچ قدمه وارنجه کنه برلرینه اوتوردیلر
فراوزایلروواردی تختله چقدی سلیمان بن دواردن آصیلوب آنی الوب اوزرنده اولان خطه
نظرایلدی نه لسان اوزره اولدوغین فهم ایدمدی فراوزعاجزاولوب کوکل اوندن خالق بیچونه مناجات ایلدی
ناکاه حضرکلوب اغزی یاردین فراوزك اغزینه صوندی جمیع السنهٔ فراوزه کشف اولدی خطی قرائت ایلدی
کوردیکه ای زمانیله بونده کلن پهلوآن چون کتوبه بونده سنی روزکاربکله زمانك سلیمانی ایدم اب حیات ارزوسیله
بونده کلوب قوندم وسنك بونده کلمه چکمك دانا لردن خبرآلدم بوارادهٔ بودحمهٔ بنیاد ایتدم سنکله قوم صفیدن رسل
کیومرثدن فراوزنام دکلاورسین بونده کلوب بولوحی اوقیله سین تحتن صاغ جانبنده برقپو وآردراوزرنده زدراحمرة
عقرب هیئتنده کلیدی وآردموشت ایله خردایدوب قپوی آچله سین اچری کیره سین مقدم زیارت ایدوب خیر
دعا ایله روحم یاد ایده سین وباشم اوچنده صندق ایله یادکارلرواردرالاسین هربریخی قوللرندن قبله خیر دعا ایله
روحیمی شاد ایده سین وتابوتمدن طشره اولان برمأغه مده یری کوشله لی برخاتم وآردرآدینه خاتم هفت هیکل گاتی
الاسین هرکوشله سنده برجتی اسمی یازیلوب طلسم اولمشدر هربرینك بیکرعوآنی وآردرجمله سنك اوزرینه ضابط
سرخاب جتی اولمشدر اسمدی بوزلردرسرخاب شیراق قطارقهروش قاپوش زدقون شهماریافراوزخاتم هماندن برمأغه
کچنجه انلرسکارکم اولورلرنه زمان استرسك اسمین اوقورسین فرشوکده خاضراولورلراسته وکین خنده کوندرسین

تمام نحطا برنیله کلدکده همان فرآمرز سرآمد قطب اتش دمك قفاسنه برموشت صاحبقرآنی اوردی قطب اتش
دم اول موشتن ضربندن سرآمله اولوب برقاچکده سندده لدی امّا یقلمادی فرامرز اول اراده یدنجی اسمی اوقیدی
همان اول ساعت شهماد جنّی ظاهر اولوب بیورك دوی فرآمرز ایتدی یاشهماد تیز اول وآرشول رخشن اکاتن
آلوب بونده کتور دیدی شهماد بسرچشم دیوب همان طرفة العین ایچنده سرخاب جنّیه بولشوب فرامرزین امرین
سویلیوب سرخابده ات اکاتن ویردی انده شهمادات اکاتن آلوب فرامرزك اوکنده قودی امّا فرامرز اولدقطب
اتش دمله زین اورمق مرآد ایلدی امّا قطب اتش دم سرکك ایدوب چیلاودی اولدم حضرت حضرینه ظاهر اولق
تسلیم اول یا قطب اتش دم شهمه نکیوسنك سوآرك بودردیدی ولسانك مهرلدی غیری قطب اتش دم نطقه
قادر اولدی فرآمرز اولدم بوتن کندی ایله پاك اکرلیوب واغزینه لجام اوردی واوزینه سوآر اولوب اناغی
یوقاری قوندروب قوپاردی وتمام اویلوغنه مناسب وکوکلیجه برزخش درکیم اولماز اندن جنیلر دحمه مالایز
مشرجقاردیغی یره کلدی انده حضرکلوب فرآمرزه برقاچکون علم سلحشور یعنی کرکی کبی تعلیم ایلدی واسم اعظمی
دخی تلقین ایلدی اندن فرامرزه ایتدی اشته شول جانبه کتکله اول ملعونه غیجوبه جادونك مکانی انده درآیده
وآروب اولدیروب اندن استقامتین آلدم صکره بکندوکك جانبه کیت دیوب غائب اولدی اندن صکره فرآمرز
دخی دخمه دن چقان مثالی جیلاجنیلره کرکی کبی یوکلدوب اندن فرامرز دخی همان قطب آتش دم اوزینه سوآر
اولدی وبرهوادریای محیطه اوزدیرن عزم هندایلسه کرك سرخابی اشیا اوزینه کوزجی قیوب کندوبا کاکن
غیجوبه جادونك اوزینه مکانینه کندی کوردی صیرصیرمغاره لرواردیامّا بوندن برکومردی کلوب فرامرزاول
مغاره نك اوکینه کلوب قطبدن اشاغه اندی ومغاره نك اچینه کیردی نه کوردی برعفریت لعینه همت اوزینه
اوتوردش باشی کلب باشنه بکزر الدری قوتت الینه بکزدوردیوب سحرازمایش ایلرفرآمرز بوردینجه بولعینه قرشو
یقوب فرامرزی کوردی جان باشنه سحرآیوب توبره ده یلاون کورمشله دوندی های نابکار خاکی بن سنی دریای محیطه
آتمشیدم سن بنجه خلاوس اولدك دیوب باشلدی فرامرزه سحرایتمکه فرامرزاسم اعظم اوقیوب سحرین ابطال ایلدی
والتیغله اوروب ایکی شوب برتیغ اوروب لعینی ایکی پاره ایلدی اندن فرآمرزاول مغاره دن چیقوب اول برمغاره کی
یوقاردی الی قدیری اسیری بولدی وبرپری محبوبه سی بولدی بوکا سئوآل ایلدی اول اینتدی حربری برآتماه
برینك قیزیم آدیمه سمندا باتوردیلردی فرامرزانی ولاتینله اوکا شه ردی وسائر پریلره دستوردیروب کندیلر
برقاچی کندی فرامرزمغاره لرده وافرجواهر بولدی جمله سین آلوب قالون پریلره بوکلدوب اول اراداندن عزم ایدوب
سرخاب جنّی براقدوغنی یره کلدی فرآمرز کوردی مثال ایله اول اراده قرآ ایتمشلر فرآمرز بولره امرایدوب اول مثالی
آلوب عزم هندایلدیلر امّا دریا اوزندن کیدرلردی اولکون کندیلر فرآمرز ناکاه آنی کوردی دریامو جلنوب کچمیل

پیدا اولدی شویله براطه کورینوردی اول ایکی میل کلوب اول اطه یی احاطه ایلدی اول اطه دخی حرکته
کلوب دریانك شدتی ارتوب طاغ کبی موجلر ظاهر اولدی وفرآمرز کوردی برعظیم الجثه نسنه نمایان اولدی
کلوب اول میللرایله اطه یی احاطه ایلدی وجلسی غائب اولدی دریا دخی ساکن اولدی فرامرز بونلری کورنجه
تعجّب ایدوب سرخاب جنّیدن سئوآل ایلدی سرخاب جنّی ایتدی سلطانم اول اطه کبی کورینن دریای محیط بغه
لرندن براطه رنکنده کورینور لکن بغادر اول میللر بر تنکچ قصاجیدر کلدی بغایی قصاجی ایله طوتوب لوت ایلمك
دیلدی اولحمل برعظیم بالون ظهور ایدوب اول طاغ کبی ظهور ایدن بالیغین باشی ایدیکم تنکچ ایله بغایی بردن
بوردوب کندی دی فرامرز بونی اشیدوب قدرة الله نمیز آن اولدی ناکیم غاورز مینی کوردیلر دریای محیطی
کچوب غاورز مینك قراسنه اندیلر فرآمرز کوردی برلطیف صحرآدر میشه زآروبراب بخاری فرامرز ایتدی شوله
صحرآده براز اوتوروب صید وشکارین ایده لم دیو سرخابه تنبیه ایلدی سرخاب جنّی دخی جنیلره بلدردی اولکیجه
انده قالدیلر صباح اولدی فرامرز برندن طوروب عبادتن ایدوب براز دفع خمار ایلدی شهماد جنّیه امر ایدوب
قطبی کرلیوب فرامرز دخی سوار اولوب دآمن کوهه عزم ایلدی فرامرز خیلی مسافه کیدوب برشکاره راست
کلدی فرامرز اوصاندی وکندویه زیاده تشنه لك کلدی ناکاه فرآمرز کوردی برباغ بهشت اسا اطرافی چنار
شول باغده صو وارد دیوب قطبی اول جانبه سوردی باغین قپوسنه کلوب کوردی اوست اشکنده برچمتر
انتری تصویر ایلمشلر امّا برصورت وحسن جمال زیبا وارد رکیم کوزلر کورمش دکل فرامرز بو تصویری کوریجه
همان عاشقی اولدی ویوکا بردفعان حیران آن اولوب قالدی ناکاه باغدن بر پیر روشن ضمیر چیقوب فرامرزی کورنجه
شاهانه صورت وصاحبقرآن هیئت برنوجوان های سلطانم صفا کلدیکن دیوب واروب فرامرزك رکابین اوپدی
فرآمرز دخی کندویه کلوب کوردی برپیر کلوب رکابین اوپرى بلکه بو باغك باغبانیدر مرحبا پیرم دیدی پیر ایتدی
بیورك ایچرو دیوب کیردیلر فرامرز ایتدی پیرم تشنه لکم وار بکا برصو ویرودی اول پیر نوله دیوب ایچروکندی
براز دن برمشربه ایله اب حیات کبی برصو چقاردی فرامرز آلوب قانه قانه ایچدی اندن مشربه اول پیره ویروب
پیرم نه کوزل صو اولور دیوب اندن پیر طباق ایله میوه چقاردی فرامرز میوه نك هربرندن بردانه کشتناول ایدوقت
الجمله صونوری برآوج جوآهر ایله قاریشق الدن طباغین ایچنه قودیری برآوج دخی قودی طباق طولدی
اندن فرآمرز ایتدی پیرم بو باغ کیمکدر دیو باغین قپوسنده اولان تصویر کیمکدر دیدی اول پیر سلطانم بو باغه
یقین برقلعه وار در اول قلعه یه قرب الشمس دیرلر بر پادشاهی وار در آنینه منیر شاه دیرلر خورشید پرستدر
اول منیر شاه کدر بو تصویر بر جابلقا سلطانی سندر شاهك قیزی خورشیده بانونك در بو یقینده برسیاح کلدی
برکیجه باغده مسافر اولدی بو تصویری یازدی بن سئوآل ایلدم بو تصویر کیمکدر دیو جابلقا پادشاهنك قزیدر

ددی و بو تصویرك برین دخی قوبندن چقاردی بن خاورزمینده اولدوم آدیمه سیاوش نقاش دیرلرلر خاورزمین
سلطانی وصاحبقرانی خسرو واژدرها بندکه لقبنه دال اعظم دیرلر بوقیزك حسن جمالین اشیدوب بنی کوندردی
وارکه اول قیزك تصویرك یازوب کوندروا قعاده دکلری قدر وارایمش اشته بنده وآروب بو ترتیب ایله اول قیزین
تصویرین آلوب شمدی خسرو ایلتدم کرك ایجق اوح شرطی وارایمش غیر آدم مقدور بشر دکلر دی بنده کرك
کری نه ایمش دیدم بری بر عظیم کان ایمش بری بوزقوزنکی ایمش دی فرامرز خوش ایدی بریه طلسم قیله ایمش
البته بر پهلوان اول شرطلری بوزوب قری اله دی اندن بیره وداع ایدوب فرامرز غیری اول تصویر صاحبه دوندی
فراموش ایتدی بارکاهه کلدکده سرخاب ایله سرخاب جنیه ایتدی یاسرخاب ایش غیری بوزدن اولدی بو لیمن آخر طرفه دوکتدی
ایدی یارین کوچه دیه بابلقا اوزرینه دی سرخاب دخی جنیاره بلدردی اوکیجه اندن آرام ایدوب صباح اولدقده
فرامرز برزندوروب قطیه سوار اولدی برکون بابلقا اوکنه کلوب قوندیلر فرامرز جنیاره امر ایدوب جملسی بنی آدم
شکلنه کیروب بارکاه سلیمان بن داوری قوردیلر جابلقا قلعه سندن کوردیلر بر عظیم عسکر کلوب قوندیلر بو یکارت
فرامرز برنامه یازوب مهر اوردی وقطار جنیه ویروب بنی آدم صورتنده سمندشاهه کوندردی قطار جنی سرای
سمندده کلوب دیوان قیوسنده کندین عرض ایلدی سمندشاهه پادشاهم الجی کلدی دیدیلر سمندشاه کلسون دیدی
قطار جنی ایچرو کتوردیلر سمندکوردی بر بالاقدر مهیب کمسه هیله سمندشاهك اوکنه کلوب طپو قلدی وچقاردی
نامهٔ فرامرزی صونوی سمندشاه نامهٔ نك مهرین کیدروب بو سمندان شاهك بروزیری وارایدی اونه فیلسوف
دیرلردی توریس توحیدهٔ نك صلب اوغلی ایدی حضرت سلیمان بو دیاره کلوب جملسین حضرت شیث آدینی اوزره
مسلمان ایدوب وفیلسوفی بو دیاره قویوب کیدوب آیین اسلامی تعلیم ایدن اولزمانلرده بری فالمش ایدی اما هوفدهٔ
ماهر وکامل ایدی سمندان شاه نامهٔ انك الینه ویردی فیلسوف اکبر ایاغه دوروب اوقدی اول نامه خدایه
حمد وثنا وحضرت داوده صلوة سلامه مشکره بنکله مالا دهرك صاحبقرانی اولانه رستم ابن زال جکر کوشه سی
فرامرز بن رستم سنکله سمندان شاه سین نامه واصل اولدقده معلوم اولاکه اشتدیم پردهٔ عصمتنده بر دختر
پاکیزه اخترك وارایمش آدینه خرشیده بانو دیرلرایمش اوج شرطی وارایمش هرکیم شرطلری بوزارسه قیزم
خرشیده بانوی الکاویرم دیمش سین بندخی بونی اشتدم کلدمکه اول شرطلری بوزوب ونعرشیده بانوی الله
امر ایله منکوحه لکه الام جیدم وکوجم یوقدر اکر شرطلری بوزه بیلورسم الودم اکر ایده مزسم دوزکیدم یوقاکر
شرطلری اجرا ایلدکده نصکره کنله ویرجم دیرسك مانع دکل کیدرم وان قاصدیه شافی جواب ویرم سین دیمش
سمندان شاه چونکه نامه دن بو جوابی اشیدوب دونوب فیلسوفك یوزینه بقدی نه دیرسین ای دانا بوکا نه جواب
ویرم دی فیلسوف اکبر پادشاهم اکا جواب بودرکه فرامرزی قرشولیوب اکرام ایله کتوروب یوریرسین

وشرطلری عرض ایدرسین یرینه کتوره بیلورسه خرشیده بانویی ویرسین زیرا بویله دانماد اله کیرن خسرو
فرامرز بدندنصکره بنجه زمان صاحبقرآن اولوب زمانده برآیین باطله پیدا اولوب اول آیینی ابطال ایلسه
کرکمدی سمندآن شاه دخی فیلسوفك سوزیله برنامه انشا ایدوب نامه نك مفهومی بودرکه ای دکلاور
عالم مبارك قدوم یکز ایله دیاریمزی مشرف قیله سکز لطف ایدوب کوکل الچقلغی ایدوب تشریف ایده سکز بونده
کوریشوب شرطلری سویلیشورز دی اندن قطارك یانله بروزیر قوشوب فرامرزه کوندردی قطاره خلعت
کیروب قطاردیر اوپوب اول وزیر ایله دونوب فرامرزه کلدکده تمنا ایدوب سمندان شاهك نامه سین ویردی
فرامرز اوقیوب مفهومی معلوم اتدکده نوله دیوب یزندن طوروب قطبه سوار اولوب سرخاب ایله شیدای ایمرلی
کندی یانله شهمات ایله قطاری الوب عزم جابلقا ایلدیلر مکر سمندان شاه دخی نکهبانلرقومشدی وآروب خبر
ایلدیلر سمندآن شاه فرمان ایلدی بتون ارباب دیوان ایله فیلسوف استقبال اله کوندردی فیلسوف اعیان
دولت ایله قلعه دن طشره چیقوب کلدکده فرامرز قطبدن اینوب ایچری کیردی فرامرزه سمندان شاه ایاغه
دروب اکرام ایلدی فرامرز اداب ایله سلام ویروب اداب اجرا ایلدکده نصکره سمندآن فرامرزی محتشم
تکلیف ایلدی فرامرز خیر پادشاهم بزلرصندلی نشینوز محت نشین دکیلوز دیدکده سمندآن شاه اشارت ایلدی
برجوهر صندلی کتوروب محت برابرینه قوردیلر بیورك دیو فرامرزه تکلیف ایلدیلر اما فرامرز کوردی بابی محت
صندلیسنه پوشیده چکلمش اویله سمالی کندویه بابی محت صندلیسین تکلیف اتدکلری کوجله کلوب اوتوردی
مکر بو سمندآن شاهك برپابی محت پهلوانی وآرایدی آدینه بهمن جابلقا دیرلرایدی یوزاون بش ارشین قدرچکر
ایدی بشقه برقلعه سی وارایدی اندن اولوردی برمتکبرجه پهلوآن ایدی هفده ارشین بوکون کلوردی صندلیسی
اویله پوشیده لی طوررردی سمندآن شاه اول صندلیئ فرامرزه انکچون تکلیف اتدی شاید بهمن کلوب صندلیسنده
فرامرزی کوردکده بربدلك ایدوب فرامرزك عرضنه برخلل کتوره فرامرز کتوردکلری صندلیه اوتوردقدن بنجه
سمندآن شاه ایتدی ای دکلاور عالم مجنون اوتور مزسین یوخسه صندلیئ بکمز مسین دیدی فرامرز کولب خیر
پادشاهم بنم بکمدیکم دن دکلدر اجق اول صندلی شاید بنی کتوره میوب شکست اوله پادشاهه برصندلی ضرر
ایتیه لم بن ایاغ اوزره طوریرم بیورك هرنه جواب کزوار ایسه اجرا ایده لم دیدی سمندآن شاه کولوب کولندن بو
دکلاور برمقدار دیو آته انجق دیوب دونوب فرامرزه ایتدی هله ای پهلوآن عالم بیورك قرهبولورسه اوغول اولسون
دیدی فرامرز نوله پادشاهم دیوب صندلیه دیزاوروب لنکر ویردکده صندلی کتوره کتوره قرهلدی فرامرز کنه ایاغ
اوزرینه طوروب بونی کوروب تحقیق ایمش دیوب فرمان ایلدی برنجی قاتین صندلی کتوره دی کتوره دیلر
شاه بیورك دیدکده فرامرز شاهم بوده چکمن یازیق صندلیه یه دی سمندآن شاه هله بیورك دیدکده فرامرز

شاهم بوده چکمز یارنق صندلیه ردی سمندآن شاه هلهه بیورك دد کده فرآمرز اول صندلیه دخی لنکر ویرنجه
فرلدی خلاصهٔ کلام طقوز صندلی کوتوردیلر جلسیده قیرلدی سمندآن شاه عاجز اولوب ای دکلاور ظاهر بنم
دیو اغزه سنی چکر صندلی یوق اینجق ردی فرامرز واردی پادشاهم دیوب پای تخت صندلیسین کوستردی سمندآن
شاه ناچار اشارت ایدوب پوشیده سین آلدیلر فرآمرز کچوب اوتوردی اندن جلس کلوب عشرته باشلدیلر بوانده
خرشیده بانویه ده خبر ایتدیلر شوبله بر یوجوآن عاشق ظهور ایلدی شرطلری بوزوب سنی السه کرك اما زیاده
محبوب وهم بهادر دیلر خرشیده بانو کلوب قفس اردندن سیر ایلدی واقعا کوردی غایت ایله محبوب بر فرآمرزه
عاشق اولدی اه شول نوجوآن شرطلری اجرا ایدوب بنی آلسه زیرا بن بوندن غیریه وارمم دیوب کستانه سی کرمکه
باشلدی سمندآن شاه وچکون فرآمرزه ضیافت ایدوب رآوی قولینجه مکروزیرلرین بری بهمن جابلقا ایله غایت
دوست ایدی الله دن خبر کوندردی ای دکلاور شوقیا فتده بر یوجوآن کلوب هم معشوقك خرشیده بانویی آلسه کن
وهم صندلیسنه اوتوردی ردی بهمنه بوخبر وارنجه بهمن غضبه کلوب ای ناباکار بیان اوغلونی بن سکا کوسترمیم
دیوب اوج بیك عسکر ایله بیلز ایوزدی فرمان ایدوب اوج بیك عسکری حاضر اولدی کندی دخی سوار اولوب عزم
جابلقا ایلدی بوکادن فرآمرز پای تخت صندلیسنده اوتوروب عشرت ایدرکن سمندآن شاهه خرشیده بانو نك
شرطلری نزدیوسئوال ایلدی سمندآن شاه اوغل بو شرطی برکادن آی چکوب جمله سین کچوروم مکر بر چمك شرط
دکلدر ایکنجی شرطی بوزقدر زکی قولم وارد رهر بری میلمنازه یه بکزبر حمله باصوب غلبه ایلکدر اوچنجی شرطی
جابلقا نك اوتة یرنده برقبه وار کمسه بلمز اینجه نه وارد راینجه حکمدار حمله دیرلر اشته اول قبه فتح ایدوب اینجه
نه اولدوغین بلکدر ردی فرامرز سمندآن شاهدن بوجوآبلری اشیدوب خوش بدی پادشاهم یارین انشاالله
مباشرت ایدرلم کوره لم خدانه کوسترردی اما بریدن بهمن جابلقا شهرین طشره سنه کلوب عسکرین طشره قویوب
کندی قلعه دن اینجه یی کیردی سرآی سمندآنه کلدکده سمندآن شاهله پادشاهم بهمن جابلقا کلیوردیلر سمندآن
شاه بوزیلوب بهمن دخی دیوانه دن اینجه یی کیردی سمندآن شاه اوکنده یرا وبدی برکرم آلاری کلاری صندلیسنه
بقدی اندن ایوزه طوردی سمندآن شاه یا بهمن نه بقارسین اوتوروسکه برصندلیه ردکده بهمن قدم اوتوروبم
صندلیمه یا بخیلر اوتوروش دیجنه فرآمرز بلدیکم اوتوردیغی صندلی صاحبیدر اما مغرور دکلاوره بکزن خوش ایدی
شول ناباکاره بوزنك ویره یم دیو بهمن جابلقایه اتدی بهلوآن معذور اولسون بزمسافر بو صندلیه برای صحت
اوتوردق کل سندهٔ معا اوتوراکیمزده صغارین ردی سمندآن شاه فرامرزك بویله دیه وکندن حجاب ایلدی هم
سرو بچون سکا نقلت ایده صندلی چوق وآروب برغیری سنه اوتورسون ردی فرامرز یوق شاهم مانع دکلن
کلسون دیوبله چکلدی بهمنه برکوسترردی بهمن کوکلندن وآروب اوتورایده صندلیده صقشدیره یم

البتده غیری قالقاردردی کلوب فرآمرزك یانه اوتوردی اندن بغداش قوروب بهلوآن براز دخی اوته اوتوردیوب دیزاوردیکم فرامرزی صقشدیره فرامرزبهلوآن بوندن بغداش اولمز دیوب بهمنی ویله صقدیکم بهمن ظلم ایلدیکم کوکلری بربرینه کیردی بهمن های نابکار اوزیله نه بزسین دیوب اولدخی فرآمرزی صقدی اما فرامرز مهتی وکل شویله بویله دیه رك فرآمرز زیاده جمله صقیجنه بهمن کیروچکلوب برکرم دیوآن خلقنه بقدی جلاکندی بقوب زیبروتدن کلوشرلرینه غار کلاحق های نابکار سنمسین بکابوزنکی ایدن دیوب برکرم طرهبتحکمنه بکزتیغین عریان ایدوب فرآمرزه حواله ایلدی سمندآن بوحالی کوروب عقلی کندی خرشیده بانو دخی قهقهه تماشا ایلردی بهمه نك اتدوکی ملغمه دشنام ایدرکن قلیچ چکیبله واه یازق شول جوآنه فوقرقم برضرر ایلر دیو غمله دوشدی اولحال مکر ساقی جامی صونمشیدی فرآمرز اولجامی نوش ایلدی تیغ دخی باشنه یقین قالدی بتون ارباب دیوان فرامرزدن امیدی کسدیلر فرامرز جامی ساقیله ویروب بلنك مثالی یرندن آتیلوب بهمن قلیچ طوتان یلکندن قاوراوب اویله صقدیکم پرمقلری تخماق ضاره دوندی وقلیچ الندن زمینه دوشدی فرامرز برده بوینی دوالندن قیوب اویله فرلاتدیکله دیوآن خانه قپوسندن تکمکر اولوب کندی یوزی کوزی طاشه قومله سور لدی بریدن فرامرزك کوکسی چنجنه کوسلاکبی کورلکله باشلدی ارباب دیوآن فرامرزدن بوهذری کورنجه محسین ایلدیلر سمندآن شاه وخرشیده بانو دخی بهمنه اول حقارت اولدوغنه حظ ایلدیلر ناباکار هلهه معدارین بلدی ردیلر فرامرز امرایلدی وارك شول ناباکارك قلجن ویرك واروب کلستون بردخی بوینه کلسون دردی هرکس فرامرزك مهابتندن وهمه وارد یلر بهمن اولوقته قالمقشیدی کیوروب قلجین ویردیلر واروب طورمه ضرکوردیسون ردیلر بهمن خوشدی اول ناباکار بنی غافل اولادی بن اکا اول قیرزی ویردم دیو عسکرین الوب قلعه کندی ونکبهالر یقین ایدوب فرامرزك فرصتن کوزتمکله باشلدی اما بوکادن فرآمرز اولکون بدیلر ایچدیلر کیجه مرور ایدوب صباح اولدقده فرامرزینه دیوآنه کلوب پای تخت قرآیلدی اندن سمندآن شاهله پادشاهم فرمان هرنه ایسه خاصر اولسون اجرا ایده لم ردی سمندآن شاه امرایلدی وآرك خزینه ده اولان اول یالی کیوزك ردی واروب خزینه دن چقاروب یتمش سکسان قدر یالی برقزاغه یوکلادی چکه رك کیوردیلر دیوانده اورتیره براقدیلر فرآمرز کوردی قوس قوزحدك دشمان ویردیکم سمندآن شاهله پادشاهم فرمان ایدك دیوانکزده اولانلر دکلاورلرده کوکلندن کچن وآرایسه کلوب دست اوسونلر صکره یزده ایده بیلورسك دیوب بهانه ایلسونلر ردی سمندآن شاه دخی صالدایدوب جمله قالقوب بردبرد باشلدیلر توتماك حرکتله کوتومه یلر زیرا اوتوز قدر کمسه کهخرشیده بانونك طالعی کچمز لرایدی غیری کمسه قالمدی فرامرز یرندن طوروب آبول ایول کلوب کانك جمله سین چوزدی ودنیا وروب کانن جمله سن طاقدی

والینه آلوب نام نهد آی بار ایدوب ویا یك قبضه سنه کوردی کمان دامن شاه یزار اندن باشلدی چکیله حاصلی
یتمش کرنچکوب بر دخی زور ایدن جمله کتور کتور قیروب پادشاهم هیچ بویله جورك یاپی آدم شرطله محی قورد دیوب میدانه آتی
ویردی ارباب دیوآن جمله غش اولوب قالدی سمندآن شاه فرمان ایلدی اقلیم خراجه دکر برخلعت فاخره کیردردی
فرامرز دخی شرطنه ایسه کوره لم دی سمندآن بوکون بری کندی یارین ایکنجی لم دیوب بنیه یوب ایچکله مشغول اولدیلر
اولکیجه دخی مرور ایدوب صباح بنیه دیوآن سمندان شاهه کلوب جمیع اولدیلر فرامرز باش قالدیروب سمندآن شاهك
یوزینه بقدی پادشاهم بیورك شرطلرین برین دخی اجرا ایدیم دیدکده سمندان شاه فرمان ایلدی فرآمرزلی کوردی
یوزدانه میل مناره یه بکرز زیردست زنکی پهلوانی کلوب شویله طوردیلر سمندان شاه فرامرزه دولتلو صاحبقران زاده
اشته شرطمك بری دخی بودر که یوز زنکی زبردستی بردفعه ده تنفس ایلدرنه یاصوب انلردن ماعدا قیدلی اوتوز
مقدآری طالیلری وارد رانلردخی یاصولدردی فرآمرز نوله دیوب ایاغه طوردی زنکیلر بردن بر کلوب فرامرز
جمله سین یاصدی اندن اوتوز قدر پهلوانلر کم خرشیده یانوزنك طالیلری ایدی انلر کلدی فرامرز انلری دخی
بردن بر یاصدی حاصلی جمله سنه غلبه ایلدی دخی وارمیدر دیو صالدی ایلدی غیری یوقدر دیلر اندن فرامرز کلوب
صندلیسنده قرآر ایلدی ساقی طولدیروب فرامرزك الینه برطلوجام صونمدی خرشیده یانوقعس اردنه تماشا ایلدی
فرامرزه محبتی قات اندرقات اولوب اه شو شرطلری اجرا ایدوب بر ساعت اول بخا لایدی دیمکله باشلدی اما فرامرز
بوارادهٔ میا ننه اندن الیتون قولاچ کمندازدرها سین چوزوب براوجن میانه بنداید وب ویراوجن دیوآن اوزه کلنه
اتوب دونمدی سمندآن شاهه پادشاهم بودخی بنم شرطم اولسون کرا جرا ایده مزسم بنیه یانوندن فراغت ایدیم دیلدیکك
کسیه ویرانشته یوز زنکی اوتوز قدر پهلوآن کلوب مکنده یا پشولر چکسونلر المدن اولان طلوقه حدن برقدم یانه
دوکلور ایسه انلر بکا غلبه ایلش قدره قالدیکه الیتون اولان صندلی برعزوی حرکت ایده بلور لردی زنکیلر کلوب بر
بر یا پشدیلر اولدی اوتوز پهلوان کلوب بر بر یا پشدیلر ایده مدیلر بوارادهٔ فرامرز اول اندن اولان جامی بالوعزم
یانوتردد نوش ایدوب ساقیه اشارت ایلدی ساقی کلوب جامی بنیه طولدردی فرامرز الینه الدی بویهلوانلر جمله
براوغوردن چکسونلردی بوزادوتوز نفر پهلوانلر بنیه براوغوردن یاپشوب زور ایلدیلر اصالو نه فرامرزی برجنبش
حرکته قادر اوله بلدیلر ونه اندن اولان جامدن برقطره یاده دوکده مدیلر فرامرز اول اشاده اندن اولان جامی نوش
ایدوب ساقیه اشارت ایلدی بنیه طولدیروب فرامرز الینه الدی قعس اردنه خرشیده یانوزنك ایسه عقلی کیدوب
کندودن شرط قیوب یلدیصین الله کوستر مسون برخطا واقع اولورسه حال مشکل اولور خوش بن کندم هالوك
ایلدم فرامرزدن غیریه وآرمم دیوب کوته کوته مالا بخطه وافکارده فرامرز بوکرم فرمان ایلدی یشیوز نفر پهلوآن
براوغوردن طوتوب چکدکده دی یشیوز نفر کسنه براوغوردن یاپشدیلر چکله کوردیلر طاغ هیچ حرکت ایدمز

اولدی ذره قدر برنه حرکته قادر اولمادیلر فرامرز اول جامی دخی نوش ایلیوب ساقیه ویردی خالو صالهٔ کلاه
فرامرز ثالثهٔ غسالهٔ بوزنده دخی اجرا ایدوب سمندآن شاه بوحالی کوروب امر ایلدی فرامرزه ایکی خاص خلعت زیبا
کرآنبها کیدیروب غیری عشیره باشلدیلر بونلرایسه هپ بهمه واردی اشته فرامرز شویله ایلدی بویله ایلدی
دیو بهمن نیلسون اشتدیکه الم چکردی اولکون اولکیجه یه دیلر ایچه لر چون صباح اولدی بنیه یرلرنه طوردی
دیوآن سمندآن شاهه کلدیلر هرکس یرلرنده قرآر ایلدیلر هرکس بوکون فرامرز نه آمدم او چنجی شرطی بوزسه کرکدر
دیوب انتظار اوزره ایدیلر برآزدن فرامرز نطقه کلوب پادشاهم بیورك او چنجی شرطی دخی اجرا ایده لم دی سمندآ
شاه نوله ای دلاور عالم او چنجی شرط شهر اورتاسنده برقبه در قبوسی بوق انك ایچنده نه وارد رکسه بلمز آنی فتح
ایتمکدر دی فرآمرز نوله دیوب برنه طوردی جمله ارباب دیوآن رخصتلرینه سوآر اولوب اول قبه اوکنه کلدیلر
سمندآن شاه ایتدی ای دلاور عالم اشته دیدیکمز قبه بودر دی فرامرز خوشمدی پادشاهم الله اسان ایدرسه
انك دخی فتحی توفیق اولور دی یلروواروب اول قبه یه نظر ایلدی اصلا قبو یوق اطرافی دوکلاشوب برینده
برستون کوردی اوزنده روشن برقاچ سطر یازو یازمشلر فرآمرز اولخطی سیلوب کوردی بنی آدم لسانی
دکل جان بن جان قومی یازوسیدر دقت ایدوب اوقبه یه نك ایچنده نه وار بلك دیلین کمسنه زور اولدیو
ستونی چکوب قوپارده کندی دخی برجانبه برتاب ایدوب آیاقله یونمسه هالوك اولوز ایراستون قوپنجه یرندن
برروزکار چقار اردنجه بودخان چقار دخان اردنجه آتش چقار دخی اردنجه برصوچقار اندن قپو دخی ظاهر اولوب
دیمش فرآمرز شاد اولوب پادشاهم قبه نك فتحی بولدم اما سیز برمقدآر ایراقدن سیر ایدیکزدی پادشاه دخی
یانده اولانلر ارباب دیوآن ایله کیروبه کیدوب تماشایه دوردیلر فرامرز جبه انکلرین میانه بنداید وب بریولوب
وآروب اول ستونه صاریلدی یا الله دیوب اویله زور ایلدیکیم زوراولدی ستونی یرندن قوپاردی کیروبه آتدی
وکندی دخی قرق آدیم کیروبه برتاب ایلدی آنی کوردیلر ستونك یرندن برروزکار شدید ظاهر اولدی شویلکیم
قبه زلزله وآردی اندن براز دخان ظاهر اولوب اسمانه طوغری چکلوب کندی صکره براتش ظاهر اولدی براز
محو اولدی بر عجایب صوجریان اولدی صوده غائب اولدقده قپو نمایان اولدی اوزنده برعظیم کلیدی وار فرامرز
الاوروب کلیدی قوپاردی قپو دکشاد اولدی اما ایچ بوزنده ایکی شیر طوردر فرامرزه هجوم ایلدیلر فرامرز کلهٔ ایرنه
برر موشت اوروب طاردغان اولوب یقلدیلر فرآمرز کوردی بوارسلانلر صاری اتوندر وایچروده اولقدر مال
وجواهر متعلق شیلر وارکیم حسابه کلمز فرآمرز بوان سیر ایدوب اندن کیرودونوب سمندآن شاهه بیورك
پادشاهم دکده سمندآن شاه دخی فیلسوف دانا ایله وبعض اولولر ایله اول دجمله تماشا ایلدیلر فرامرز ایتدی
پادشاهم بونده نقدر مال وآر ایسه جمله سی خرشیده یانوزه شیرینهاا اولسون دی سمندآن شاه شاد اولوب

امرا یلدی نقدر مال وارایسه طاشیدیلر سمندآن شاهك خزینه سی طولدی اندن فیلسوفله وارباب دیوآنی جمله
حصه دآرایدوب اولشدیردی فرامرز اولکون دخی یبوب ایچوب ایرتسی اولدقده فرامرز ایتدی شاهم دخی شرط
وارمیدی سمندآن شاه ایتدی غیری قالمدی اوغل سودتدارکنده اوله لم دیدی اندن سودتدارکنه باشلادیلر
اما راوی ویله روایت ایلرکیم اول ارایه یقین خاور زمین دیرلرینه یار وارایدی شاهنه نعم شاه دیرلرایدی یمآ
دن برادری اهرمن ابن قهرمان کلوب نعیم شاهك قرینالوب بهرمان نام براوغلی اولدی برکون خاور زمینده بزعظیم
ارژدهاظهور ایدوب قلعهٔ نکاه نام برقلعهٔ صاروب نقدرایچندم اولان قومن لوت ایلدی اهرمان دیوب
واروب ارژدری کورز ایله باشین خرد ایدوب اما ارژدرجان حولیله باشین سلکوب اغزندن اهرمانه زهرصاچوب
اهرمانك وجودی صوکبی اریدی جمله آلات اسبابن اوغلی بهرمان ضبط ایلدی کرشاسبك صکره کیت مجری
مکر اوغلی بزدی اول زمان کیت کنه دریایه کیدوب کاه بکاه کلوب اهرمانك تربه سین زیارت ایدردی اهرمان
ایکی کورز قوالمزدی بری مقوز بیك بطمان ایدی وبری طقوز بیك طقوز یوز طقسان طقوز بطمان ایدی آدینه کورز
کیدوبرلرهی اوکیجه برفیل چکردی اقبنه دال اعظم دیرلرایدی سکره اوغلی بهرمان نعیم شاهك پای تختك چکردی
براوغلی اولدی آدینی خسرو قوده یلرینه سکن یاشنه کیردکده براژدرظهورایدوب واردی اولدردی ودخی
کیتدت برکره بیدا اولمشیدی اولده باباسی کبی متین رخش ایدی بهرمان بنه مزدی خسرو ضبط ایدوب بندی و
دره سی اهرمان اکلاتن قولندی واهرمان کبی بوزاوتوزاریش قدرچکدی برکون باباسی پای تختنده اوتوردکن قوت
مباحثه سی اولوب باباسی اهرمانی صندلیسیله قالدیروب بنه برینه قوتدی بوندن صکره بهرمان پای تختن حکمن
لجرا ایدردیوب جهان پهلوانلغن خسرو تسلیم ایدوب کندی دونق صفاده اولدی امّا برکون جابلقادن
بازرکانلر کلوب جابلقا پادشاهی سمندآن شاهك برقیزی ایرشدی حالا دنیاده اشی یوقدر ایچق شوبیله اوچ شرطی
وآردردیلر خسرو بویله دن حفظ ایدوب غائبانه سمع ایله خرشیده بانوبه عاشق اولدی امّا غایت رشیدکه اوده
ایدی بوندن فکر ایلدیکیم براوستاد نقاش کوندروب بانوی تصویرایدوب کتوره اندن خسرو نظرایدوب تصویره
کوره دوکلری قدوارمیدیرا کروارایسه خاورزمیندن برمعمارآرعسکر ایله قالعقوب شرطلری بوزوب قیزی
آله مکرخاورزمیندن چیقدن کلمش بونقاشه وارایدی آدینه سیاوش نقاش دیرلردی غایت کامل ایدی خسرو
ارژدرهابندن اول درونشی چاغروب چوق اکرآم ایلدی وبیك التون ویردی بوندن یولنه یلغی ایله کلدکده دخی
اکرآم ایدرم جابلقایه وارووب برتقریب ایله خرشیده بانوینك تصویرین آل دیدی سیاوش نوله دیوب طبلخانه ق
برکون جابلقایه ایردی بش اون کون خرشیده بانوینك اوذینه دوشوب برمحلده تمام کرکی کبی سیرایدوب بقشلین
آلدی اندن تصویرین یازوب بنه دونوب خاورزمینه کیدرکن یولی منیرشاهك باغنه اوغرایوب برکیجه اندہ

مسافر اولدی وکیفنه کلوب باغ قیوسنده خرشیده بانوینك تصویرین یازدیکیم کلن کچن سیرایدوب پسند
ایده لرانده خاوزمینه وآردی تصویری خسروه ویردی خسرو نظرایدوب واقعا مدح ایله کلدی دخی زیاده
ایمش اول ساعت نقاشله اون بیك التون ویروب وتدارك کوروب قرق بیك عسکر آلدی یمش ایکی پاره جنك
آلاتن اوذینه اراسته ایدوب وکمیت کرّه یه سوار اولوب بوخسرواژدرهابندن رکابنده یوردیر عیار طرار
خنجرکذاری وارایدی غایتله برچابك چالاك ایدی شیرهچله اولادلرندن ایدی آدینه سیماب صبارفتار دیرلر
ایدی اون سکز اریشقدر چکردی وبرسرعسکری وارایدی کهراسب خاوری دیرلردی خیلی یارنکچور کمسه
ایدی خسرو بارکاه اهرمانکه یوزقرق قبه اوذینه قوریلورایدی کهراسب خاوری بیك سیم ایدوب سکز بیك عسکر ایله
مقدم جلیش ایدوب اوتوز ایکی بیك سپاه ایله دخی خسرواژدرهابندن اول پهلوآن زورمندکهراسبك قفاسنه
قالعقوب عزم جابلقا ایلدی یله ایچله قونه کوجه برکون بولدیر بره کلوب قوندیلر خسرواژدرهابندن بکلری ایله شاوره
ایدوب مقدم سمندآن شاهه برنامه کوندرهم نه جواب ایدردیوب برنامه یازدی اوذینه مهرین اوروب سیماب صبا
رفتارك الینه ویردی کوده یم سنی عیار دیکاشانی جواب کتوردی سیماب بسرچشم دیوب برق خاطف کبی دوآ
اولدی اذین جانب بوطرفدن فرامرز شرطلری بوزوب شمنکیر وسوره بنیاد اورلسوف دیلرینی کون تدارك
ایدوب سکز نجی کون سورایچوب دیوآن ایدوب جلسی برلوبنده قرآرانکده دردیوان سمندآن شاهه برکتوردی
اولدی سیماب صبارفتار مکراولدم دوآنخانه قیوسنه کلدی ایدی کندین عرض ایلدی بوآبلرایچدی کیروب سمندآن
شاهه دعاایدوب پادشاهم دیوانخانه قیوسنه برعیار کلمش نامه سی وارددیلر سمندآن شاه کتورك کوره لم دیدی
چیقوب سیماب آلدیلرایچری کیردکده برمعلوق آتوب تحت اوکنده بولندی سیماب شاهه دعاایدوب بانه نامه
سندن خسروك نامه سین چقردی وتحت کنارینه قوندی سمندآن شاه سیمابه یقوب ای عیار قندن کلورسین
وآیدن نه دیوبونامه کیمکدردیدی سیماب صبارفتار پادشاهم حالیا کلیشم صاحبقران خاورزمین اولان خسرو
ارژدرهابندابن بهرمان ابن اهرمان ابن قهرمانه نه دیوبونامه انکدرباقی جوآب نامه ده دروبنم ادیه سیماب صبا
رفتار دیرلرواژدرهابندن دوکلری پهلوانك رکابنده یوردیر عیاریم دیوب نماموش اولدی سمندآن شاه دخی نامه نك
مهرین کیدروب کوزدن کچوردی اندن فیلسوف دانا الینه ویردی سیماب دخی دیوآنی کوزدن کچوردی پای
تخته فراموزی کوردی برمرتبه صفت نوجوآن امّا هیبتلندن یوزینه بقلمن کوکلندن اکرقیافت مهابتله کوره سعادت
وشجاعت هنری دخی وآرایسله انجق اولوردی فیلسوف دانا نامهٔ قرائت ایدوب اوقندہ حمد ثنا ثانیا بنکله
حالیا صاحبقران خاورزمین اولان خسرواژدرهابندم سنکله جابلقاشاهی سمندآن شاهسین اشتدملرینه
عصمتده بردختر پاکیزه اخترك وآرایش آدینه خرشیده بانودیرلرایش اوج شرطی وارایش هرکیم شرطلری

بوزارسله اکاویرم دیمش سین بندجی فرق بیک سپاه ایله کلوب فالزن یره قوندم وسکا نامه کوندردم باق بنی
خسرو غافل اولادی دیمیه سین ورآن عیاریله شاهی جواب کوندره سین بوق بن اکا قیزم ویرمم بلدیکدن قلمسون
دیرسک جنك تدارکیله ورآیم بوق اکر کلمسون شرطلری بوزارسله ویریرم دیرسك سورتدارکندم اوله یم دیمش
سمندآن شاه بوزیلوب فرآمرزه بقدی فرآمرز ایتدی پادشاهم اصلی ایله جواب ویردی بلی پهلوآن دیدوکن کبی
ایدی لکن ایرآن زمینده رستم ابن زال جکر کوشه سی فرآمرز نام بر دلاور کلدی شرطلری بوزدی شمدی سور
تدارکندم بوزشمدیکیو قیز کندی لکن تبرکا کلوب سور میزده بیله بولنورسکز صفا کلدیکز بوق اکر قیز کمش وارور
بنلرم دیرسك کنه صفا کلدك بوق ایکی قوله ده رآمنی اولمام جنك ایدوب قیزی ضرب دست ایله آلورم دیرسه کلوق
سنده حصه کی آلورسین دیو بو طرزده نامه یازیلوب سیماب صباره فارغیاره جانب سین ویروب کوندردیلر سیماب
سورووب خسروه کلوب نامه ویردی بوبرینه فرآمرز سمندآن شاهدن سئوآل ایلدی بوخسرو کیمدر اولدنی شدت سین
قهرمان اولادلرندنم دیودعوا ایلمش دی سمندآن شاه بلی سرور بوا ولادقهرمانلرندیوب اشتده کی نقل ایلدی
فرآمرز خسروه محبت ایلدی اولا کیم شوکلاوركله ده کوریشه وزدی اذن امر ایدوب باركاه دوآری طرفه قویدیلر
وایتدی اکر خسرو جنك مرآیلرسه خرشیده بانوك برشرشیده نصره واولسون دیوب خسروجانبنه چشم کوشده
اولدیلر بوبرینه جون سیماب صباره فارغ خسروه بولشوب جواب نامه ویردی خسرارژدرهابندلحوالی بیلوب فکره وارمش
شمدی بوارادن دونوب خاورزمینه وآرسم آدیم فرآمرزدن قورقدی اولورآروب سوزنده بولنوب دوستانه کوشسم
ینه خوفندن ایلدی دیرلرآما ایش بودرکم وآروب کندی ایله امتحان اولورم اکر بکا غالب اولورسله کندویه قول اولوق
خنده متندی اولنجه قول اولورم اکر بن اکا غالب اولورسم کنه قیزی فرآمرزه الیویروب سوزنده بیله اولورم اشیدنلر
مردکلمه حمل ایدردیوب بوآیی صوآب کوردی امرایلدی کوبدیجا بلقا اوزرینه دیوب ایرتسی اول اراده کوچ ایدوب
عزم جابلقا ایلدیلر فرامرزخبرآلوب سیره طوردی خسروکلوب اوکیجه کوزکبیر فیل اوزرنده کندی دخی بوزاوتاق
اریش قدی کلات اهرمانه اراسته ایلمش بیقلری دم اورن کبی بناکوشندن اشمش کلوب بکری باركاه اهرمانی
باركاه دوآرمقابله سنده قومشلردی بنوب قرآرایلدی بوبرینه فرآمرزده باركاهنه کلوب کوره لم خسرونه وضع
ایدردیوب مترقب اولدی اما خسروازدرهابندا اولکون قرآرایدوب صباح اولدی خسروازدرهابندیوآیدوب
برنامه دخی انشا ایلدی سیماب ویروب سیماب دخی طیان قالدیروب سرآبرده دوآراوکنه کلدکده کندین عرض ایلدی
فرآمرزه بلدردیلر کلسون دیوانینه ویردی سیماب ایچری کیروب فرآمرزه باش قیوب نامه ویردی فرآمرزآلوب
اوقیدی بنکه خسروازدرهابندیم یا فرآمرز خرشیده بانوك یولنه بوقدرمال خرج ایدوب عسکریله کلوب مکه
شرطلری بوزوب الام سن مقدمجه کلوب شرطلری بوزمش سین شمدی الندنه معشوقتی ضربی سنك الله آلمق

مناسب دکل فراغت اتمك دخی اولمز کیم باق خسروازدرهابند فرامرزدن قورقدی دیرلر واکر شویله کلوب سوزنده
بولنورسم کنه قورقدی دیرلرایدی اقتضا ایلدیکم سنکله هربوزدن امتحان اولوب تاکیم غالب مغلوب بلنه اکر
بکا غالب اولورسك اولنجه خنده متندی اولورم اکر بن سکا غالب اولورسم سنی برمرآیدوب کنه کندی دیاریله
کیدرم دیمش فرآمرز خسروك مرآدین بیلوب خوش امدی عیار کندی ویله مرآدایلمش ویله اولسونا ولدخی بکا
غلبه ایدرسله محق دآوداتبی بنده دخی انك بنده خلقه بکوشی اولوب اولنجه غالبیله دآری اولام دردی وعیاره
احسان ایدوب کوندردی سیماب وآروب خسروازدرهابنده فرآمرزك ویردیکی جوآبی سویلدی خسرو دخی
عسکرك اکاه ایتدیروب یارین جنکه دیومنادیلرندا اتدردی بوبرینه فرآمرزدخی جابلقا عسکری اجنده ندا
اتدردی صباحه منتظر اولدیلرایرتسی صباح اولوب میدآن کنارینه کلوب اولایلروصافلی بغلیوب یامیدآن
کیم کیمه دیرکن آنی کوردیلرخسروازدرهابندکهیت کرهٔ میدآنه سوروب نعره اوروب فرامرزی طلب ایلدی فرآمرز
دخی قبضی میدآنه سوروب عشق ایلدی خسروه دخی فرآمرزك عشقیله آلوب کوردی هنوزجابلقا بروتعبیر
اولنوخی محلری اولدیکیم شوکلاوركلهده کوریشه وزدی فرآمرزدخی خسروه نظرایدوب بکندی ایتدی
ای دلاور شمدی سزه کرك اولانی اول ایدیکم سوزمیزده بیله بولنه سین بش اون کون جان صحبتی ایدوزدی
خسرو تبسم ایدوب بلی سرور دیول اویله ایدی امآ اویله اتسم باق خسرو فرآمرزه قرشو طوره مغله جسارآیده مدی
مکر شجاعت قیافتله کوره اولمز ایمش دیرلرخلقین طعننده کرهم اکر کیم مقدم بنم قیزه کوکلم وآرایدی کلدمکه اوج
شرطی اجرا ایدوب الام امآ بندن اول سزاجرا اتمش سکن بعده خرشیده بانو بنم همشیرم اولسون انجق اقتضا ایلدیکم
سزکلهامتحان اولوب غالب مغلوب بلینه حمله ایله سنکله ایکی برآدرکبی جنك ایدم دی فرآمرزایتدی یاخسرو
ن بکرم بنم ارقم کمسنه یوق کمتر محمد رستن ایله دردی براز حمله نزآنجی ایلدیلرسیماب عیارخسروك رکابنده کوردی
اولمازکل ایدی ای دلاورلرایکیکن بردن حمله ایدك دردی بونلرایکیسی دخی راضی اولوب الینزه سلیمانه فرآمرز
اوردی ایکسی دخی نیزه لرین ضبط ایدوب کهیت کرهٔ نك باشین خسرو جوبردی وقطب اتش دمك باشین فرآمرز
جوبروب ایکسی دخی اوته دن دونوب بربرلرینه یوزنیزه حواله ایلدیلرفرآمرزصول الینه سپرسلیمانی آلدی
وخسروصول الینه سپرا هرمانی آلدی حمله نك کوجی بودرکیم هم خصمك الاتن حوالهایده وهم خصمك الاتن ردایده
حاصلی خسروفرآمرزك نیزه سین سپره آلوب یلمان نیزه آینهٔ سپری پوس ایلدکن خسروك قولاری بوکلوب سپر
خسروك کوکسنه قیانمی خسروغیرت ایله نیزهٔ یولندی براز صاوشدردی نیزه دآمن سپردن قیوب قولتق التنده
اوغرآیوب زخم اهرمانك خلقه لرین بربرینه قوب اویله کچدی فرآمرزه خسروك نیزه سین بومنوآلوزه منع
ایلدی بربرلرینك زه ربنه بهلوآن اولدقلرین بلدیلرانذصکره قفسی حمله ایدرسله مانع دکلدرامآخسروازدرها

بند بیزه سین زمینه زوك ایدوب ال کورز کرآنه اوروب ایرشدی وفرامرزه برضرب اوردی فرامرز ك قولاری
حرکته کلوب کورز کورزدن قیوب فرآمرز باشن قالجورب ارقه آلدقدن ارقه ده اولان سپرك آینه لری بخرد
کیروب فرآمرز لنگرویردکده قطب اتش دمك میانی جاروج یانه دوندی خسرو کورزین ضبط ایدوب میدان
باشنه وآردی فرآمرز توز ایچنده قالدی وکنه توزدن طشره چقدی وایروب خسروه برکورز حواله ایلدی
خسرو دخی کورز برآبرویردکده قولاری بوکیلوب باش ایلروه وبروب ارقه آلدقده سپراهرمان جرنجه کیروب

وکیت کرته ك میانی چنبر چنبر اولوب توزدر خسروی قپلاودی فرآمرز دخی کورزین ضبط ایدوب میدان
باشنه وآردی خسرو دخی کوردی غبار ایچنده قدین راست قیلوب لجام سلکوب طشره چقدی القصه بوایکی
آدم اژدرهالری اخشام اولنجه بوبرلرینك فرقین دوکدیلر اخشام اولدقده بربیله ودا علیشوب خسرو کندی
عسکرینه کلدی فرآمرزده بقا بلقا عسکرینه کلدی وطبل ارآم جالینوب ایکی لشکر دوینوب بارکاهلرینه وارو
رزم طونلرین چقاروب بزم طونلرین کیدیلر بقا بلقا سیلر فرآمرز بارکاهنه جمع اولدیلر خا ورلر خسرو بارکاهنه
جمع اولوب سمندان شاه وفیلسوف رانا فرآمرزدن خسروی نه رتبله ده دیوسنوآل ایلدیلر فرآمرز خسروی یانه
مدح ایلدی اوته ده خسره دخی فرآمرزی سنوآل ایلدیلر اولدخی مدح ایلدی اوکیجه بوحال اوزره کچوردیلر
چونکم صباح اولدی کون قبله کلمدیباش کوستروب عالم منور اولدقده ایکی سپاه یرلرنهن طوروب طبل وظفر البرین

بچالوب علم شقه لرین کشاد ایلدیلر وعزم میدان رزم ایلدیلر بربرینه مقابل ومقارن اولوب صفلر بغلدیلر
همان خسروان سوروب میدانه کیردی فرآمرزی دعوت ایلدی فرآمرز دخی خنین سوروب خسروه مقابل
اولوب اداب ایله عشق ایلدی بونلر سویلیشورك باشلدیلر جنکه یله اختشام اولنجه عظیم جنك ایدوب دوندیلر
صباح اولدقده یله ایکی عسکر سوآر اولوب اشته بومنوآل اوزره یدی کون جنك ایدوب سکن جی کون اسایش
ایدیوب صید وشکاره بندیلر اولکون صید وشکار ایدوب ایرتسی کون یله جنکه باشلدیلر یدی کون یله بونلر
جنك ایدوب سکز جی کون اسایش ایدوب شکاره بندیلر ایرتسی کون یله جنکه باشلدیلر خالی وصالة کلام بومنوآل
اوزره اوتوز ایکی کون کله برکله جنك ایلدیلر اوتوز ایکنجی کون اوبله وقتی اولنجه جنك ایدوب فرامرز خسرو وطوس
ایلدی رخش باشین کشیده قیلوب طوردی فرامرز دونوب ایتدی یا خسرو سکا بوشی سنوآل ایلسم کرك آنما طوغری
سویله ددی خسرو ایتدی بیورك فرآمرز ایتدی یا خسرو سنك برسیوك کورزك وارایمش قنی اول کورز ددی
خسرو یلی وآردیراشته علم سایه سنده فیل اوزنده یشل غلاو فیله کورونن اوردیدی فرآمرز ایتدی یا خسرو نجوت
اول کورزی کمتوروب انکله حمله ایلمز سین ددی کولب یا فرآمرز اول کورزی بن اولرزمان اله الوب حمله ایلرمکاه
برکسه دن عاجز اولم واول کسه اولومه مستحق اوله یونحسه سکا بنم کمقصدم یوقدر مرآدهمان سنکله امتحان
جنکدر الحمدلله مابینمزده عدآوت یوقدر کم اول کورز ایله سکا حمله ایلیم زیرا کیم اول کوزك منعی منکله منع
اولنمز ددی فرآمرز دونوب دکله ایدی یا خسرو البته سن اول کورزی کمتوروب انکله بکا حمله ایدیسین ددی خسرو
ایتدی اولمز یا فرآمرز نیلرسین اشته بوکورز یله جنك ایدم دی وهم اول کورزه نه حاجت صکره برخطا واقع اولدی
نوجوانلغین اولنجه بنده درونمده آچك چقاز کل اول سوادن فارغ اول ددی فرآمرز غیر یا خسرو البته سن بو
حال اول کورز یله بکا حمله ایلرسین اکر ایلمز سك مغلوب سین چبق میدانمده دیوب خسرو غضبه کمتوردی خسرو
ایتدی خوشدی یا فرآمرز کناهی یوقیکه دیوب سیماب وآر غبار کورز باشله سویله کورز منتهای اسدتیز طوتك دیوب سویله دی
سیماب غبار علم سایه سنده وآروب کورز باشله چکك فیلی میدانه افندیمین کورز منتهای اسدتیز طوتك دیوب سویله دی
کورز باشلرتیز کورز اولان فیلی میدانه چیکوب خسروك یانه کمتوردیلر فرآمرز نظر ایلدی کوردی کوپاکوه عظیمی
برفیل اوزرینه قومشلر اما کورز باشلر سیماب عمله سنده کورزین غلاوفین الماشلر خسرو دخی بقاروب کورز باشله
کورزك بندلرین آلدیلر قیاس ایدوب برکرتج کورزك دسته چونه ال اوردی یا معبود بی زوآل دیوب بنجه زور ایلدی
ایسله کورزی فیلی ایله بیله قالدیره دوشدی بیچاره فیل برهوا قالقنجه باغرمغه باشلدی ایکی عسکردن بوحالی
کوروب برهای هوی قوپدی فرآمرز دخی بوحالی کورنجه نعره وآروب خسروك قوتنه هزآر تحسین وآفرین ایلدی
خسرو اژدرهای بندبوی کوردکده بزوب دیوب بنه یرم اندردی کورز باشله عتاب ایدوب ناکار لرینجون بوزك بندین

الما دیگر از قالدی فیل هلاك او له یازدی ددی هله کلوب بندلرین آلدیلر خسرو نکرارد سته چونکه
قاور آیوب قالدیردی برقرم طاغ کبی قوتله آلدی وباشی اوزرنده دوراییدیروب ایتدی یافرامرز چونکه اقدام
ایدوب کندك مرآیندك وبالی بوینکه دیوب ایرشدی فرامرز فکرایدوب بلکه رخشه بر ضرر اصابت ایدر
یارق بر دخی بوبله رخش الله اکبر مزدیوب همان کوروب کندویی زمینه اندی وکوزسلیمانی الله الوب طوتدی
قجان کوزکوزینه طقونه قدم فرامرزك بازولری اوبوشوب کوزلرندن قرلادی فرامرز ترنیه کوزنی صالیوبرکه
ایکی الرین زانوسنه قودی کتفین برابر ویردی کوزمنتهاسنه فرامرزك کتفنده اولان سپره اینوب سپر آیدیه آلدی
یوعزم یوعزم اولدی اما فرامرزك الری زانوسنده قایوب بردیزی وپنجه سی زمینه کلدی اغزینه بوزندی
قان کلدی اما خسرو کوزین ضبط ایدوب کچوب کندی توز فرامرزی بوردیدی بومالی کوزینجه جابلقا یبلردن
غریو قوپدی سرنماب جنتی سکردوب توزك ایچنه کیروب فرامرزی اول حالده کوروب اطرافین طولشمغه باشلادی
اکر برفرامرز قصد ایدرسه منع ایدیه رخش دخی کوشین قلم ودمن علم ایدوب اطرافن جولان ایدرایدی خسرو
اوتردن دونوب کوزینه غالوفنه قومق صدرندی اولدی بواشاده فرامرز کندین دیروب نه کوردی اغزینه
بوزندی قان کلمش باشلین صالوب برنده قالغدی اما بردیزی وبرپنجه سی زمینه کوملمش ایدی هله نه حال ایسه
قالغوب آیول توزدن طشره چقدی ایکی عسکر فرامرزی صاغ وسالم کوروب علیك عون الله ای جکر
کوشه صاحبقران زمان صدآسی عیوقه پیوسته اولدی خسرو دخی فرامرزه برخطا واقع اولدی ایسه خیف
اولدی دیرکن فرامرز توزدن طشره چقدی خسرو فرامرزی صاغ وسالم کوردیجه شادخندان اولدی اما فرامرز
کوزسلیمان ابن داود ك اون ایکنجی قبرآطنه طوب دورایدرك خسرواوزینه بوردیدی ایتدی یاخسرو
سندن بنم کوزم اکرارایسك منع ایله دیوب خسروه یوشدیه ضرب حوآله ایلدی خسرو کوردی بوضربه اوتکیلر
کبی دکلدر بلکه رخشه برخطا ایره دیوکیت کرّه دن زمینه ایندی وکوزمنتهاسنی برابر ویردی اما فرامرز اقدام
ایله اویله برضرب اوردیکم کوزکوزینه طوقندقده کوزمنتهاسنك دسته چوبی خسروك الندن فرلیوب خسرو ایکی
الرین زانوسنه طیایوب ارقه سین برابر ویردی کوزسلیمانی خسروك کتفنده اولان سپره ایندکده سپر اولوق
اولوق اولوب خسروك عقلی کندی الری زانودن قیوب ایکی دیزی وایکی پنجه سی زمینه کوملوب اغزینه بوزندی
قان بوشاندی فرامرز کوزین ضبط ایدوب کزنکه باشلدی میمانك جان باشنه صچرآدی توزه کیروب خسروك
حالین کوروب بوزینه کلوب صاچدی خسرو کوز آچوب کندویی اول حالده کوروب قانی دخی کوردی فرامرزنه
مرتبه سرور ایمش ومرآ ایلدوکی زمان پنجه کوزلرندن ددمش بلدی هله نه حال ایسه توزدن طشره چقدی
فرامرز خسروی صاغ وسالم کوردیجه شکر ایلدی زیرا فرامرز غیرتیله کوزنی زیاده اقدام ایله ضرب شدیده

ایلخیدی برچ متعدد کوزلرادوروشمی وآردراشته اول کوزلرك بریده بودر خلاصه کلام خسرو مرآد
ایلدیکه کوزمنتهایی برینه قیوب علم سایه سنه کونده فرامرز مرآدین بیلوب یاخسرو تاسنکله ایرد اولنجه
اول کوزلرایله جنك ایدیه لم وانك ایله حمله ایدرسین انجق پیاده جله جنك ایدم لم دردی خسرو نه دیسون نه
قدی کوزمنتهای ایرشدیکی فرامرزه برضرب اوردی فرامرز پیاده منع ایلدی فرامرز اوردی خسرو منع ایلدی
بومنوال اوزره اختشام اولنجه جنك ایلدی اختشام دونوب صباح ینه فرآمرز ایله خسرو میدانه کیروب پیاده
جنکله باشلدیلر حاصل کلام سکزکون فرآمرز کوزمنتهاضربن منع ایدوب کونده اوتوز طقوز اولدی اختشام
دولنه لرکرك ایدی فرامرز ایتدی دکلم ایدیجای پهلوآن بوکون سنکله اوتوز طقوز کوندکه جنك ایدرز
یارین تمام فرق کونه اولدرسنکله ایرد اولورز عندیهانه برطرف اکربتدایکك وعسکرینه سپارشك وارسین
ایله بندخی ایلرم دیوب سپارش ایلدی اندنه خسروی سلام ایلیوب دوندی خسرو دخی دونوب ایکی طرفدن
طبل اسایش طرّه لرین اوروب ایکی لشکر دونوب بارکاهلرینه کلدیلر رزم طونلرین چقاروب بزم طونلرین کیدیلر
فرآمرز بارکاه سلیمانه کلوب اوزنده اولان آلات جنکی چقاردی سندآن شاه سئوآل ایلدیکه ای جکر کوشم
نه اشلدیکزدی فرآمرز ایتدی شاهم یارین آیرد اولورزدی ومهتر بانی دعوت ایدوب سپارش ایلدی
یارین جنك حربی خسرو طرفندن اول جالك دیو تنبیه ایلدی وکندی قالغوب عبادت بارکاهنه کیروب صباحه
دك عبادت ونیاز ایلدیلر ارکندن مهتر باشی طبل چنکه طرّه لر اوروب عسکری اکاه ایلدی اوتردن خسرو
دخی دونوب عسکرینه سپارش ایلدیکه یارین اکر فرآمرز بنی بصارایسه صقنوب بورویلم دیکز هرنه اولورایسه
مقیّد اولمالك وبراغوب فرآرایلك البته اول بکا قیمز وکم صائمز دیشدی چونکه صباح ارکندن مهتر
خانه خسرواشیدوب تعجّب ایلدی یابونك اصلی نه اوله دردی کندی دخی فرمان ایلدی جنك طبلرینه طرّه لر
اوردیلر ایکی عسکر برلرندن دوروب اك فیل کرکدآنلرینه سوار اولوب عزم میدآن ایلدیلر ایکی جانبدن کلایلر
دوزوب صفلر بغلدیلر میدآنه کم کیره دینجه بوکرّه آنی کوردیلر فرآمرز رخشین میدآنه سوروب اولقدر سیاهی فوق
کوسترديکم دوست دوشمن غیرآن اولدی اندنه خسروی میدآنه دعوت ایلدی خسرو دخی علم سایه سنه
رخش سوروب میدآنه کیردی وفرامرزك یانه کلنجه السینه یه قیوب سلام ویردی وکیت کرّه دن اشاغه
اینوب پیاده اولدی کیت کرّه بی سیماب عیار الوب کیروبه جکدی فیل ایله کوزکبیری دخی کتوردیلر دونوق
خسرو فرامرزه ایتدی ای پهلوآن ندر اصلی بوکون میدآنه ابتدا سن کلدیکزبو ندن مرآد ندردی فرآمرز کوپ
ایتدی ای پهلوآن سن خاوزمین صاحبقرانیم ونسل قهرمان وآل کیومرثیانیم دیرسین بوقاعده صاحبقرانی
بلمز سنکیم بوپهلوآن بوپهلوآن ایله جنك ایلدکده امتحان اولوب ایرد اولاجغی کون صاحبقرآنلق ادعاسین

بنم قدم یوز اوتوز انك قدی سکسن سکز بن الی بو قدر قدایله قالدیره ٨٩م اول بخی او قدر قدایله بنجه
قالدوره ددی امّا بو اراده فرآمرزا ویله برکرّه شیر غرّه امثال خسرو دوآل کرینله ال اوروب یا معبود بی زوال
دیوب بنجه زور ایلدیسه ابتدا حمله ده خسروی دزینه برآرو قالدیره دوشدی خسرو بوطالی کوردکده ایکی
عسکردن غیری یوقدیری انی نه فرآمرزیراز طوردی خسرو دنصحت ویردی خسرو بوطالی کوروب غیرتا یدوب
لشکر ویرکوردی بنجه ممکن یوقدر دستون اکیلوجی اولمادی پایلرین زمینله وضع ایدوب مدی فرآمرز برددخی
زور ایلدی برکرّه خسروی کوکسنه برآرچقاروب ینه دخصت ویردی خسرو لشکر ویره کوردی اولدی بو
کرّه فرآمرز او چینجی زوردده خسروی تاباشنه برآرو قالدیروب یدی آدیم صاغله ویدی آدیم صولله ویدی
آدیم ایلرو ویدی آدیم کیروبه کله بوکا شوطنامقله دیرلر بونی دخی هر بهلوآن بلز واجراسنه دخی قادر اولمز
فرآمرز شرط معانقه یی اجرا ایلدیکم صکره خسروی زمینله قیوب ینه ایاغ اوزدینله معذور اولسون دیکسته
وبسته یا خسرو صاقین دلکیر اولمه اکر غرشیده بانوبه دخی میلك واریسه بن فرآغت ایلدم سنی برم آرایدم
دیدکده خسرو ازدرها بندك کوزلرندن یاش کلوب نطاشای سرفرآز عالم بعد الیوم غرشیده بانو بنم دنیا و آخرتم
همشیرم اولسون شمدی نکیرو دنیاده براو وبرده بن قالسم ینه همشیره مدر وبونلرن بویله سنك اولنجه قولکم
دیوب وکلوب فرآمرزك دستین اوپدی فرآمرز دخی خسروی دراغوش ایلیوب کوزلرندن اوپدی انلرن خسرو
فرآمرزه ابتدی بیورك سلطانم سزین بارکاهیکزه بن برکرّه بارکاهله وآروب بتون عسکر مله نخچیره یارین وارق
بوزم سورم ددی سرخاب رخشی چکوب فرآمرز اوزدینله بتوب عسکرینه دوندی خسرو ازدرهابند دخی
سیماب به اشارت ایلدی کیت کرّه یی کتوروب اوزدینله سوآر اولوب سیماب او کجه عزم سیاه نخاوزمین ایلدی
ایکی جانبدن طبل اسایس چالندوب بلند یکم خسروی فرآمرز باصوب غلبه ایلدی خسرو دخی فرآمرزه بنده اولدی
امّا فرآمرز سرآبرده سلیمانیه کلدکده فرمان ایلدی سرآبرده نك صاغ جانبنده خسرو ازدرهابند بارکاه
اهرمان ایجون قرق بیك عسکر خاوزمین قونا جق یرخاضر ایلدیلر واشجی باشیله طعام ضیافت سپارش اولندی
وجابلقا بیلره جمله تنبیه اولندیکه یارین عموم اوزدینله خسروه استقباله چقوب تعظیم ایله کتوروب دیو
اولکون او کجه بوتهآرکاه کوردیکی وخسروك کلمسنه منتظر اولدیلر اول طرفدن خسرو ازدرهابند دخی
بارکاهنه کلوب دیوآن ایلدی قرق بیك عسکرك کزیده لری دیوآن خسروه کلوب جمع اولدیلر خسرو بونلره
خطاب ایدوب ایتدی اشته هب کوردیکز که فرآمرز ایلله مقدم قول ایدوب قرق کون جنك ایلدك آخر بکا
غلبه ایلدی بنده اوکا کی قولم اولدم وبنده متن اختیار ایلدم شمدی نکیرو یا نندن ایرلمم بیله
کیدرم سزنه دیرسکز صکره باقی خسرو بونه جبر وظلم ایلدی بزی دیار به دیار اهل غیا یمزدن جدا ایدوب بکزیدیر

قفسی ایسه اول ابتدا امید آنه کیرو ابتدا بخك طپلی چالدیردی خسرو ایتدی بوقاعده دن غافل ایدم ظاهر
ابتدا حمله ی دخی سن ایدرسین دی فرآمرز یوق یا خسرو حمله نوبتی کنه سنکدر زیرا دون بن سکا برضرب
اوروب دوندك شمدی سنك بنده برضرب کاجعك وار درحمله سن ایلرسین دی فرآمرز قصدا لغنام اولدقده
برضرب اوردی غیری دوندیلر ایرلشی کون ابتدا حمله خسرو ایلسون ایجون خالی وصله کاوم ینه خسرو کوزکبیری
قیوب ایرشدی فرآمرز برضرب اوردی فرآمرز برضرب اوردی فرآمرز منع ایدوب فرآمرز اوردی خسرو دخی منع
ایدوب یکایك کوتاکوت ینه کون قبله فلکه دیکلنجه کوزجنکی ایلدیلر نوبت فرآمرز کلدکده خسروه ایتدی باخسرو
اشته سنکله بوکون فرق کوندیجك ایلدز بوجنك ایتدا بنزه ایله فیچ اولوب صکره دوآل کر
ضتو ثمغیله ختم اولور زیرا قاعده بودر کل ایدی سنکله دوآل طوتشله لم غالب مغلوب اراده بلوا اولسون
دردی خسروده بوقوله راضی اولوب کوزلرین الرندن براقدیلر اندن فرآمرز بلنده یمتش قات دوآل کرسیلمش
وآرایدی کل ایدی بهلوآن اشته دوالمدن طوت وبنی قالدر اکر ایاغم بردن روزکار اشلیه جك قدر قالدیره
بیلورسك غالبسین بنجه دیلرسك اویله اولسون بند دخی سنی قالدر رسم بنده بنجه دیلرسم اویله ایلرم ددی
خسروهان برکرّه فرآمرزك بمتش قات دوآل زیخیر کمرینه دست اوروب نام خدایی یاد ایلدی واویله زور
ایلدیکه نعوذ آه ناخوآه فرآمرزك اوکجه لری سکز برمق مقدآری زمیندن قالدیره دوشدی فرآمرز لشکر ویرنجه
خسروك قولاری بوکلوب پایلرین درست زمینله بصدی خسرو غیرتیله برددخی زور ایلدکده فرآمرزی طرآوب الدی
دیکدی فرآمرزی ینه لشکر ویروب خسروك قولاری بوکلدی فرآمرزك پایلری ینه زمینله درست بصدی خسرو
بره بره ایدوب برحمله سی قالدی الله بلدیسه نعوش آلدیسه غیری ایش بتر دیوب وارقوتن باز ویه آلوب و
ایکی الله دوال زیخیر کره صار یلوب بنجه زور ایلدیسه چون کم اولا حق وآر حکمت خدا فرآمرز دخی بوش
قودی خسرو دکلا ور زور مند کوکلی اغاج مثالی چاپر چاپر فرآمرزی یردن قالدیروب اباغلین نخاك زمینه
بوقاری کسمك ممکن اولدی والّا فرآمرزی باش یوغنك اوزدینله دکدی حتی سیماب صبار فتار کلوب
تبر بوزی ایله بوقاولادی اکر برکاغد قالکلیغی قدر یاقی بردن کسلسه صاعبقر آنلق دن دوشر امّا تن
اشلمدی فرآمرز غیرتیله اویله لشکر ویروب خسروك قولاری نه تاب توآن قالمیوب بوکلدی و فرآمرز طپوطرنه
وآرنجه زمینله باتوب آقالدی بتون یره پکه غیری خسرو کوردیکی دیدوکی مدیر اولدی ناچار فرآمرزی
صالیوروب ایکیسیده برمقدآر تنفس ایلدیلر اندن فرآمرز دوبوب خسروه ایتدی یا خسرو بعیتکله راضی اولوب
مسلمان بنده سنك دوآلکه یا پشه یمی ددی خسرو بلی یا فرآمرز همان سوریمز اوکیدرا کر بکا غلبه ایلرسك
اولنجه بنده خلقله بکوشك اولورم ددی ودوآلك فرآمرزه تسلیم ایلدی خسروك ملاحظه سی بو ایدیکم

کچوب عشرته باشلدیلر خورشیده بانو ایسله بویله اولدوغنه دنیلر قدر صفا ایلدی حاصل کلام خسروه
اوچکون عالی ضیافتلر ایدوب دود دمحی کون سوره بنیاد اوردیلر همن جا بلقا قلعه سنده هب بونلری خبر الوق
اولسون ناکاه ایرآنی بوانتقام البته سکا قالمز بن اول قیزی سکا دکله حالیله ویردرعم دیوب فرصت
کوزلمده بویکادن سورهایون انکله مباشرت ایدوب درلو درلو اویون وهزل عرض ایلدیلر کروه کروه بکلر و
ارباب دیوان مجلسلر قوروب شنلکلر ایدرلردی باخصوص فرآمرز وخسرو وسمندآن شاه وفیلسوف بریرن
عشرت ایدوب سیماب صبا رفتار کاه مجلس ارائق ایله کاه ساقی شیرینکار لق ایله کاه رباب الینه آلوب نغمات
دلسوز ایله ارباب بزمی مست وشوق نشاط ایلردی اشته بواسلوب اوزره فرق کون فرق کیجه یدیلر ایچدیلر
عیش نوش ایلدیلر اما فرقنجی کیجه خورشیده بانویی مشاطه لرزین ایدوب کردک خانه قصرینه کتوردیلر شروه
بکلر دخی فرآمرزک اوکنه دوشوب کردک خانه قصرینک قپوسنه کتوردیلر وارایدی دوتلو صاحبقران ایدوللی
دوشلی اولک دیوب دوندیلر اما فیلسوف دانا خورشیده بانونک الندن طوتوب فرآمرزک الینه ویردی ودوندی
انجق فرآمرز ایله خورشیده بانو قالدی فرآمرز طوغری سجاده اوزرینه وآروب ایکی رکعت نماز قیلدی اندن آروی
خورشیده بانونک بوزندن نقابن قالدیرمغله کردک خانه نک ایچی منور اولدی اویله که شمع کافورک ضیاسنی
باصدردی فرآمرزک کوزلری خیره لنوب بزمان باقمغه قادر اولمدی همله کوجیله کوزین اشدردی اما
بقدی جمال نورباک ضیاسی یاننده شعله شمع کویا لیلهٔ مظلمده اولغدر صاف وبراق وشعله کوستردیکم کی
مکس اعمار خسارینه قونمق مرآد ایدردی تاب جلاوسندن پالری لغزنده اولوب وعرآرت نابندن بال بری سوزآن
اولوردی اما فرآمرز بوحسن جمال حیرآن قالوب تصویر ده کوردیکی کبی بولدی فاما شهری بونده تاب شعاع نورآنی
وآرهاصلی الندن طوتوب کتوردی مجلس کنارینه اوتوردوب کندی دخی اوتوروب برقاح قدح بادهٔ ارغوانی
ایچوب برایکی قدح دخی خورشیده بانویه ایچوردی اما کوردی بویله مجلس صحبتنده عالم بوقدر ایوسی هپ کتاب خواب
ذوقین ایلمکدر دیوب بانوی ساده پیرآهن ایله قالینجه صویدی کندی دخی صوصونوب بانوی قاپدی وقعرده
جامه نعوآبه دالدی برمقدار بوسه کنار ایلدی فرآمرزک غیری قصهٔ تنترآنه سی اونیامغله باشلدی ونیازه
باشلدی خورشیده بانوده نازه باشلدی حاراده نازونیازکالبن بولوب بانو تسلیم اولنجه فرآمرز ایکی زانو اوزره
کلوب ابتدا میان باچه رسمن کوستروب صکره غرق برآن ایلدی حاصلی فرآمرز خورشیده بانوبک بکرین ازاله
ایلدی ومین ازآلدم رحم مادره بوردیکیاد وشدیکله فرآمرزک براوغلی اولسه کرکدرآدینه جهان بخش اراده
اصح روایت بودرکه جهان بخش خورشیده بانودن وجوده کلدی هندشاهی سلیم شاه فیزی ماه رخندت
ازدبوزنی وجوده کلسه کرکدرداستانی شاه نامه آخرنده نقل اولنور خلاصهٔ کلام اول کیجه خورشیده

دیمیله سکز حسنی اختیار یکن ایله اکن بنمله برآبرجه اولوب بن قنده کیدرسم بیله کیدوب بندن ایرلمز سکن
باشم اوزنده برسکن وآردرسیزه رعایت ایلرم ینه یانمده هربرکن مقبول ومرغوبدر والاّ بزاهل عیالیمز ترک
ایدوب بونیواوزآق دیاره کیدمز دیوب بوارادن خاورزمینله دونوب ینه دیاریکزه کیدرسکز مانع دکلدر
صفاکلیکز سیزه جبرم یوقدر دیدی بونلرجمله براوغوردن چاغرپشوب سلطانم بزسندن ایرلمز هرقنده کیدر
سکز بیله کیدرزوهرکیمله تابع اولورسک اولورز دیلرخسرو بونلردن بوجوآبی اشیدنجه حفظ ایدوب
جمله سین نوآحت ایلدی ایدرتآرک کورک یارین قالقوب فرآمرز عسکرینه قرلیشوردیدی اندن کچه آسب
غاوریه ایتدی یاکچه آسب بن یارین انشاالله براز کچسه ایله بنوب جا بلقا عسکرینه کیدرم سندخی عسکر ایله کلکن
وبارکاهلرایله ایرش دیوتنبیه ایلدی وخزینه دآرینه فرمان ایلدی فرآمرزه کندوایچون تدارک ایلدوکی
عروسیله تحفه لرک تفارقدن حاضرایدوب وسمندآن شاه ایچون وفیلسوف دانا ایچون دخی هدایا ایلردوزه
ونوشیده بانو ایچون عروسینه بعض کرآنبهاجواهرمتعلق نسنه لرتدارک ایدوب بیله کدوزمشیدی
بانوی آلدقده ویریرم دیوانلری دخی آلوب حاضروم بنیا صباحه منتظراولدی ظلام شب کیدوب دوردشوب
اولدی خسرواژدرهابندیرندطوروب عبادتن ایلدی اندنصکره دفع خمار ایچون براز باده نوش ایدوب تمام
کیفین ایرشدیروب بهلوآنلرین دن ایکیوز قدرین آلوب سیماب عیاری آلدی وکمیت کرم ینوب پشکشلرینی
آلوب عزم بارکاه فرآمرز ایلدی اما بری جانبدن فرامرزک نکهبانلری کوروب کلوب خبر ایلدیلرهمان فرآمرز امر
ایلدی جمله ارباب دیوآن ایله فیلسوف دانا بنوب استقبالله کندی خسرواوته دن کلوب بونلرواردیلر
همله بربیله قاوشوب اندن خسروک اوکنه دوشوب تعظیم ایله آلوب کلدیلر فرآمرز دخی بارکاه قپوسنه دک
فرشوواردی سمندآن شاه دخی فرآمرزک خاطری ایچون پیاده فرشوواروب خسرواژدرهابندپیاده بارکاه قپوسنده
رغشندنایوب سمندآن شاه اوکندیراوپوب فرآمرزاوکندهالاوقله سی یرده ایلدی ودست دامنی اوپدی
فرآمرزدخی الندن اوپدی والندن طوتدی پای تخت صندلی تکلیف ایلدی خسروایتدی خاشاسلطانم
شحنه قدرینم افندم یرینه اوتورم بیت بن نه ناکسکه کمال کرمه لایق اولم کندی خاک قدرمک کندی کمالکدر
دیوب یوزاوردی فرآمرزاشارت ایلدی باش سرقیلدون صندلیسنک یوشیده سین الیوردیلر فرآمرز
دونوب بیورک ایلدی اول صندلیه بخسروی اوتوردی وخلعت دیوب امرایلدی برخلعت سرقیلدون اولانه
وبرخلعت کندویه تابع اولدوغنه وبرخلعت خوش کلدیک خلعتی اوچ خلعت خاص کیردی وبوکونه بویله
برآدم وباشم برآبری یارغارم وباش سرقیلدونم ووکیل مطلقمسین دیدی اندنصکره سمندآن شاه دخی بر
خلعت فاخره کیردی غیری برلک عالمنه وآروب ضیافتلراولوب خسروپشکشلرین عرض ایلدی مقبول

با نو ایله عشرت جام خوآب ایلدی امّا آوی ایدر مقدّما حکایت اولندی سمندآن شاهك پای تخت بهلوانی
اولان بهمن جابلقایی فرآمرزدانما فرصتن کوزه دردی ونکهبانلر تعیین ایلشیدی هرنه ظهور ایلرسه واروب خبر
ایدرلردی شمدی سور آخرنده کردك کیجه سین دخی واروب خبر ویردیلر بهمن همان اوج بیك سپاه ایله کیجه
بنوب کلدی بریرده طوردی تمام نصف اللیل اولدی اوج بیك عسکر ایله یوصودن جقوب عسکری شبخون ایلدی
وسراپردهٔ سلیمانه یوریدی مکر خسرواژدرهانك اولکیجه سراپردهٔ بکلردی حکمت خدا خسروه برستسلك عارضی
اولدی کوردی نصف اللیل اولدی برشی بوقدر هرکس عالمنده نوآب تقاضا ایدوب کندی سرعسکری اولکهان
کهرآسب خاوری برنیله قیوب ایتدی کوروبم سنی برنوعشجله نقیّد تام ایله بارکاهی حفظ خراست اوزره اولدیغی
وکندی بارکاه اهرمانه کیروب خابه وآردی اویودی بومحل بهمن جابلقایی بودیوبنجه کهرآسب خاوری قرشولادی
امّا هوبین فرآمرز بکلیوب شاه پیراهن ایله طشره چقدی ات دیبنجه چکی ویردیلر اویله چیلاق بنوب
عسکره یوریدی خسرو دخی بیلدار اولوب تزیه کندوی دوشوروب ریخشنه سوار اولوب کلیجه زمان چکدی کن
کهرآسب بهمنی قرشولیوب چنکله دوردیلر بومحل فرآمرزده کلوب ایرشدی درعقب خسرو دخی کلوب ایرشدی
امّا بهمن کهرآسبك حمله لرین منع ایدوب ایرشدی برکرّه الصنوب ات اوزرینه کهرآسبی دوالندی قیوب قوللرینه
آلدی فرآمرز بونی کوروب نعره اوردی ات سوروب ایرشدی کهرآسب قولنده ایکن الصنوب بهمن جابلقایی
یا الله دیوب کهرآسبك بیله قوللنه آلدی وکهرآسبی الندن آوب یره ریخشنه قودی وبهمنی زمینه اوردی اول
محل سیماب کلمشدی اوزرینه دوشوب ایکی الین قفاسنه بغلدی وکتوروب حلیس ایلدی فرآمرزده دونوب
یره دوقندی اولدی اولکیجه کچوب صباح اولدی فرآمرز بعد الغسل دیوآنه جقوب سمندآن شاه فرآمرزه برخلعت
فاخره کیوردی وکیجه اولان غوغانك اصلین سئوآل ایلدی فرآمرز نقل ایلدی سمندآن شاه مجابنده ایتدی اول
ملعون شمدی قندهکندی باری اولدرمك کرك ایدکندی فرآمرز بوق دخی اولدرمدم ایچق طتوب حلیس
ایلدم دوکدم سمندآن شاه فرمان ایلدی کتورلك دیوسیماب وآروب کتوردی قیدوبند ایله سیاسته آمّا سمندآن
شاهك غضبی زیاده ایدی همان جلّاد ایلدی بهمن کوردیکم شاهك پك غضبی وار اولمه چکلین عقلی کسدی غیری
خلاصه بیاره یوقدر بکادرمان اولورسه یله فرآمرزدن اولوردیوب فرآمرزك یوزینه بقوب امان ای سرور
دیدی بوکره فرآمرز بونی بویله کوریجله جلّاده اشارت ایلدی صقین دیوجلّاده کیروبچکلدی انندونوب
سمندآن شاهك یوزینه بقوب ایتدی پادشاهم کل بونك جومن بکا باغشله دیوب رجا ایلدی سمندآن شاه دخی
فرآمرزك رجاسین قبول ایلدی بندلرین آلدیلر وآرایدی سخی اوغلم فرآمرزه بخشلادم دیدی بهمن کلوب فرآمرز
اوکنده یرا وپدی والّ بغلیوب طوردی فرآمرز بوکا برخلعت ویروب صول پای تخت صندلیسین ویردی

وار اوتوریوردی کوره لم نه ظهور ایلردی اول اوج بیك عسکری دخی فرآمرزه تابع اولدیلر بوندن صکره جسرو
سیماب عیّاره برمکتوب ویروب خاورزمینه کوندردی شمدنصکره بن اولجا بنه یقین زمانده وارم افندم فرآمرز
ایله ابرآن جابلقه کیدرم بنه یرمیه پدرم بهرآم دیلر اوتورسون دیدی اندن کندیلر یوب ایچکله باشلدیلر فرآمرز
مرآدی بوکه بش اولکون اوتوروب براز خوردشیده باتودن کام آلوب اندن عزم ایران ایلیه زیرا ایران زمینه
چقه لی برقاچ سنه قدر اولمشدی سهراب واقعه سی نیچه اولدیغندن دخی خبری یوغیدی امّا ورآی
پردهٔ حکمتده ظهور ایده جك وار ایدی اندن خبردار دکل ایدی امّا بود آستانی نقل ایدن راوی بویله یچ
روایت ایدرلرکیم بوقلعهٔ جابلقا مطلع شمسه یقین ایدی جابلقانك مطلع شمس طرفنه اولان سمتده کوه عقیم
دیرلر برطاغ وار ایدی واول طاغده برغار عظیم وار ایدی غار عقیم دیرلر اول طاغده دیوعقیم نام برکهرآب
زبردست اولوردی ایکیوز اون اریش قدروقامت چکردی باشی حمام قبّه سندن بیوك ایدی ارسلان هیبتنده
ودوردت الی وار ایدی زیاده کمرآه ایدی وکوده سی اودن کبی بول بول ایدی قوّت قاهره صاحبی نره ایدی
وبولعینك دائما معتادی بوایدیکیم هرقنده برکوزل قیز اشلسه برکهرآب کوندروب استردی ویرورلرسه نه
خوش اکی ویرمزلرسه کلوب اول دیاری خاکیله یکسان ایلردی ومعتادماغور شیده بانونك وصفلین اشیدوب
کهرآب کوندردی امّا سمندآن شاه ایتدی باش اوزرینه انجق دخی کوچکدیوب عوق ایلدی عسکره اوج
شرطی قودی هرکیم انلری بوزوب شرطی اجرا ایدرسه دیوکه لابدحقندن کلوردماوحظه سی ایله بولعینی
فرآمرزه اکار ایدی اراده سوروغسروغائله سی اولمغله خاطرنه کتدی امّا غمّاز بوینله بورج قومرز رجیم
لعین برکون غار عقیمه وارووب عقیمك دیولری کورنجله عقیم نره یه خبر ایلدیلرکه رجیم کلوب دیوعقیمه ایتدی
عجبا بومعلون ابدی بنه نه قتنه قوپرمغه کلدی اوله دیرکن لعین کلوب عقیم نره اکرآم ایلدی بوبولرینك
یوزلرینه توکروب اکسه لرینه سلّه لرلاوروب خال خاطرصور شدیلرانندن رجیم ایتدی یا عقیم بن سنه
کلدم هیچ خبرك وارمیدر دی عقیم نره یوقدر یا رجیم سویله کوره لم دوکدم رجیم غمّاز اغزین آچوب یا
عقیم بیلکم خورشیده بانو بنت سمندآن شاهکه سنك معشوقکدر شمدی آنی ایرآندن فرآمرز نام برنوجوان
کلدی شرطلری بوزوب آلدی طالجابلقاده بانو ایله ذوق صفاده دیرلرایمش عقیم نره نك کوزلری وندی
فرآمرزکیمدرکه کلوب بنم معشوقم آله شمدی وآروب هم فرآمرزی وهم سمندآنی بوروعمود ایله خرخام ایدوب
بانوی آلوردکلورم دیدی رجیم کولوب یا عقیم فرآمرزسنك دیوکك فرآمرزدکلدیسن اکا دوبروطوروب
جنك ایله جواب ویرمکه قادردکلسین زیرا زیاده زورآورکسنه درانجق شمدی وآروب نهانی کوزیه
سین کیجه بانو ایله یاتورکن معشوقکی چوب بوندیوردکلورسین اکرمکره فرآمرزسن قاپیوغن طیوب

بوندہ کلور سلہ اوزمان برطریق ایلہ فرصت بولوب هارلك ایلرسین دیوب کندی عقیم نزہ دیجیم کیدنجہ دم
چکوب جا باقایہ کلدی تمام بارکاہ فرآمرزی نشانلیوب نصف اللیل اولہ قدہ فرآمرز خورشیدہ بانوی ایلہ جام
کیروب اویودیلر عقیم نزہ هان فرصت بولوب حرم چادرین قبلہ دن یاروب وخورشیدہ بانوی آلوب برهوا
چقاردی امّا بانو فریاد ایدنجہ بوکرّہ فرآمرز اوبانمدی کوردی بانو یوقدربارکاهدن طشره چقدی همکی سرخاب
جنّی کورمشیدی فرامرزہ کوسلودی عقیم نزہ یی برهوا کوروب اویلہ برنعره اوردیکم عقیم نزہ دخی یاکیلوب
خورشیدہ بانوی قاپدی صالیوبردی سرخاب جنّی یره دوشمدین قاپدی امّا عقیم نزہ براز سنده لیوب بنیاد
کندین جمیع ایلیوب دم چکدی امّا نعرۂ فرامرزك دهشتندن مغاره سنه دك کندی بوادہ نعرۂ فرآمرزدن
هرکس بلکلیوب برلرینه دوروب عجبا بونعره نك اصلی نه اوله دیوب تعجّبله واردیلر فرآمرز بانوی ایلوب بنیاد
بارکاهیله کلدی بانودن اصلین صوردی بانو ابتدای اصلین بلمم بردیو قیدی دیدی همله صباح اولدی
فرآمرز دیوآنہ چغدی سمندآن شاه دخی کلوب کیجه اوکلان نعرۂ صوردی فرآمرز دخی نقل ایدوب ابتدای
بادشاهم هیچ بانویه عاشق کچمزدی کهرآب وارمیوردی سمندآن شاه بلی کوه عیقمده عقیم نزہ دیلرسن بانوی
دیوواردیچوقدرت قینزك طالبیدربرقاچکرّہ کهرآب کوندروب استدی بن کوچکدیدیو صاودم وارایسه
اول لعینده خبرآلوب کلوب بانوی قاپمشیدیدی فرآمرز بونی اشیدوب ابتدای ایدی اقصنا ایلدیکه
واروب اول ملعونك حقندن کلمك لازم اولدی امّا کوه عقیمی کم بیلوردی سرخاب جنّی بن بیلورم دیو
فرآمرز خسروی کندی یرینه وکیل ایدوب ورخشنه بنوب سرخاب جنّی یانله الوب برهوا عزم کوه عقیم ایلدی از
زمانده کوه عقیمله کلوب غار عقیم اوکنده ایتوب سرخابه وارپاسرخاب عقیم نزہ یه سویله کلسون اکا سویلدیکم
وآردیدی سرخاب جنّی مغاره دن ایچری کیردی بومغاره ایسه بربرندن کچمله بربرایدی براز کیدوب ایکی کهرآ
برآدمی کباب ایلمسلی آلوب کیدرلر سرخاب جنّی بونلرك قفاسنجه کیدوب بونلر برجره یه وآردیلر سرخاب
کوردی عقیم نزہ بن قچ عفریتیلرایله اوتوروب ثمرآب ایچرلرکوردیلر دخی اول بنی آدم کباب کتوروب دیو
عقیمك اوکنه قویدیلر بونلر بیکله باشلدیلر بوانناده سرخاب جنّی کلوب دیو عقیمله کورینوب ثمنا ایلدی مکر
دیو عقیم سرخابی بیلوردی کورنجه مرحبا یاسرخاب نیله کلدك دیدی سرخاب یاعقیم طشره ده سنی برآدم
استر کلسون اکا سوزم وآردیرایسه قورقماسون کلسون دیدی دیوب دونیدی عقیم نزہ بونی عقیم نزہ
بونی عظیم غضبه کلدی برکرّہ هان عمودین قیوب مغاره سنه یویدی تاکیم قیویه کلوب طشره چقدی وعجبا
همان فرامرزی کورنجه قهرمان قاتل صاندی اودی اغزینه کلدی زیرا قهرمانك صورت وصلابتی فرامرزه پك
بکزردی حتی بویله سیله برآبرایدی قهرمان قاتلده سکسن سکز اریش قدّیله فرامرزده مقدما قهرمان قاتل

بولعین ایله اوچکون جنك ایدوب عقیم نزہ زبون اولنجه غاره کیروب نابود نابیدا اولدی قهرمان اردنجم
کیروب غاری اراپوب بولمادی عاجز اولوب براغوب کندی ایدی شمدی فرامرزی کورنجه قهرمان صانوب
نعوذبالله دوشدی امّا فرامرز عقیم نزہ یه نظرایلدی ایکیوز اون اریش قدّی باشی ارسلان باشنه بکزمز امّا
غایتله بیوك ودیشلری ستونه بکزر کوزلری برز عظیم قالقان قدرآروددورت الی وارکوده سی اوردن کبی
بول بول فرامرز بولعینی اول هیئتده کوردکده خیران اولدی دونوب ای لعین بی دین نیچون کلوب خورشیدۂ
بانویی قاپمق مرآد ایلدك اشمدکی کیم اول غیری بنیاۂ عنقایه کیمدی کیمیله فائده سی اولمز اولمز دینجه عقیم
نزہ بلدیکه بوقهرمان دکل فرآمرزدر دکلری دکلا وردر همان نابکار سمسمین بنم معشوقم الان یابن سنی صاغمی
قویم کرك دیوب اول عمودی صودت ایله طوتوب فرامرزه برعمود اوردی فرامرز کورز سلیمانی برابر ویردی
عمود کورزه نیجه ایندی ایسه فرآمرز قولری برندن حرکت ایلدی همان کورزی صالیوبروب ایکی الدرین زانویله
قیوب کتفلرین برابر ویردی عمود درفرامرزك کتفنله اینجیه بورندن اجی اجمی تونلر کلوب طمر بطمر یره دوآر اولدی
عقیم نزہ عمودین ضبط ایدوب بات ایدی نابکار خاکی دیوب دونوب مغاره سنه کیدر بوطرفدن فرآمرز کندین
دیروب نره یه بره ملعون جان المدن قندم نعلاص ایلرسین دیو نعره اوردیجه عقیم نزہ بلکلیوب دونردی فرآمرز
ستّاسکندرکبی دوررکوردی بالضروری محتسین ایلدی امّا اینه ملعون غلبه ایدوب هاى نابکار خاکی بنی اولدرمکه
دیوب دلربکم برعمود دخی اوزه فرآمرز چك این لعین نوبت بمندین سنك حمّا لکیم برده بن اورآیم دیوب قیدی
کورز سلیمانی عقیم نزہ یه برعمود اوردی عقیم نزہ دخی عمودین برابر ویروب کورز عقیمك عمودینه انکدی عقیم نزہ یك
قولری بوکلدی باشین قچوروب ارقیله الدقده برکرّہ بوزی اوزینه قپانردی اوزینه قالقوب فرآمرزه ایریشوب برعمود
دخی اوردی فرآمرز دخی ینه منع ایلدی امّا رآوی قولنجه فرآمرز بولعین ایله اوچ ساعت معدآری جنك ایلدی
امّا عقیم نزہ کندیکه زبون اولدی همان عمودین آلوب مغاره سنه طوغری فرآر ایلدی فرآمرز نره یه یاقوم سنی کیم
المدن صاغ نعلاص اولاسین دیوب سرخاب جنّیه دوش اوکمله ایلدی سرخاب جنّی فرامرزك اوکینه دوشوب فخارته
ایچروکیردیلر عقیم نزہ نك قفاسنه دوشدیلر امّا عقیم نزہ کلوب صلویراق کچوب یرندن اوتوردی اندہ اولان
کهرآبلرکوردیلر عقیم نزہ نك چشمه سی بوزق سنوآل ایلدیلر ای سلطان کهرآبان کلسن خاکی ناصل خاکیردکلدکه
سبب نه دیرکن انی کوردیلر فرآمرز اندہ کوزای محنت لعین قچمق ایله الیمدن قورتیلور مسین دیوب کلدی
عقیم نزہ صکاری لعبنلردن عار ایدوب هاى نابکار خاکی سن بوندہ دمحی کلمك دیوب قالقدی وعمودین قیوب
فرآمرزه محوآله ایلدکده فرآمرز فکر ایدوب بن بولعین ایله نیجه براوینارم ابوسی بوزك حقندن کلکدیدیوب همان
کورزی النده براغوب میانندن تیغین عریان ایدوب صاغ اوموزی باشندن طوتوب بوتیغ تیز خونریز آتش

انکیز اولیله عشق ایلدیکله عقیم نرّه بوجالی کوروب بجان نحو فیله عمودین برآبر ویردی تیغ عموده ایندکده عمودی
اورتیرنت ایکی پاره ایدوب صاغ اوموزنت ایکی الك کسوب یره براقدی اندهدخی قرآر امتیوب صاغ اولیوغنله
ایندی اینده قلم وآری کسوب یره براقدی عقیم نرّه جان نحولی ایله صول الندهقلان یارم عمودی فرامرزك جهرسنه
حواله ایلدی قوجاغیله منیع ایدوب برتیغ دخی صولیجا بتنه اوردی ایکی الیله براولیوغنی دخی کیدوب کوس کتوك
کلهایله کوده زمینه ایندی واوکوزکبی باغرمغله باشلدی اندهاولکان کهرایلر بوجالی کوروب بردن فرامرزك اوزرینه
عمودلرین قیوب بودیلر فرامرز برغرهٔ سخت اوروب جمله سین شاشوردی وهربرین برتیغ ایله هلاك ایلدی
بوندنصکره عقیم نرّه نك کلهسین بدنندن جدا ایلدی مغاره ایچین کروب واقرجوآهرم متعلق اولان اشیایی
جمله طشره چیقاردوب وعقیم نرّه نك کلهسین دخی آل دیوب تنبیه ایلدی وکندی مغاره دن طشره چیقوب قطب
اتش دمك یانله کلدی یاقطب سن بوندهطوردن چشمله بولوب تازه کارلق ایدیم دیوطرافنه یاقمورکن بربیکار
کوردی اول بیکاره طوغری توجه ایدوب کیدرکن کوردی قرسوده برقبه کورنیور ایابوقبه نه اوله غالبا دفینه اولاجق
واردیر دیوب بوریری اول بیکاره کلوب تازه کارلق ایلدی بعده اوزرین بیکاردن پاك ایدوب اوراده نقبه اوکنه
کلدی کوردی قبه نك برقپوسی وآرآچق ایکی طرفده ایکی جتی قوجه سی اوتورر فرآمرز بونلره کلوب عشق ایلدی
بونلرایاغه طوروب فرامرزه عزت ایلدیلر فرآمرز بونلره ای جتیلر بوندهنه بکارسکن وبوقبه نه دروایچنده نه وآردی
دیبونلر نطقله کلوب ایتدیلر سلطانم بوقبه یه قهرمان دیرلر وبوقبه نك اورتیرنت برعظیم چاه وآردیر چاه
عقیم دیرلر واول چاهك ایچنده بردیوبتاری محبوس سدالتی اعوآنی ایلهادینه قرطام مردم سردیرلر طحان آدیندهاز
دیرلر برنرّه واردیرانك اوغلودرقهرمانه عصیان ایدوب چپ دوشدی قهرمان بونی الهکتوروب مرآیدوب چیقوب
چالشدی اولمادی براحالیله الهکتوره مدی امّا بوطاغده برکهرآب زبردست اولورادینه عقیم نرّه دیرلر بوقرطاس
مردم سربرکون عقیم نرّه یه کلوب دوستاولورو برکیجه وآروب قهرمانی اویورکن قپوب بونده کتوردی عقیم نرّه ایله
مشاوره ایدوب بوچاهه حبس ایلمکله ایندردی اول اراده قهرمانك عقلی باشنه کلوب همان بندین قیروب نعره ایله
شاشوروب قرطاسی طوب بندیچکدی واین آنیخبر کوندروب حکیم بنالرکوتریدی وقبهٔ بنا اتدیروب التی اعوانی ایله
قرطاس مردم سری چاهه حبس ایلدی واوزرینه اسما ایله طلسم ایتدردی نتیجه احوالدنبت استفسار ایدوب
دانالرمل الدیلر دوری شمسدهینه سنك اولادلرندن بیرم نام بردلاور کلوب دیوعقیمی قتل ایدوب دیوقرطاس
التی اعوآنی ایله خلاص ایدوب وبوقرطاسی کندویه تابع ایلسه کرکدر دیلرزیرا قهرمان بونلری حبس ایلدکدنصکره
عقیم نرّه ایله اوچکون اوچ کیجه عظیم جنك ایدوب عاقبت عقیم نرّه زبون ایلدی عقیم نرّه فریاد ایدوب مغاره نه
کیردی غیری چیقاردی قهرمان اردنجه کیروب اوچکون علی التوالی مغاره ده نرّه ارادی بولیوب عاجز اولدی مغاره دن

چیقوب کلدی بوقبهٔ جاهك اوزرینه یابدیروب بزی نکهبان قودی اول دلاور هرنه زمان کلوب قرطاسی
خلاص ایلرسه سیزدخی اولزمان ازآد اولك واول دلاوردن دستور آلوب دیار یکزه کیدیك دیدی اشته اول
زمانندن بری بکلرز که نیرم دیر کلدی دلاور کلوب قرطاسی خلاص ایلیه ده بزده دستور الوب دیار یمزه کیده ز
دیوب خاموش اولدیلر فرامرز جتیلردن بوصدادی استماع ایلدی شاد اولوب بونلره مژده ای جتیلر اشته
دیدیکیکن دلاور بنم وعقیم نرّه بی بوکون اولدردم کلك بکاجاهی کوسترك دیدی جتیلر شاد اولوب فرآمرزك
اوکینه دوشدیلر فرامرز قبه دن ایچری کیروب کوردی قبه نك اورتاسنده برعظیم سنك خارایی قیامشلر
امّا اول طاشك اورتاسی دلوك اول دلوکدن آلتی پیشللی توتنلر چقاراشته چاه بودر که بوطاشی اغزینه قیادی
اورتاسندن چقان تتون اول دیولرك نفسلری یردیلر فرآمرز زنخ دامنلرین میانه بسته ایدوب برکزه اول
طاشه دست اوردی یامعبودی زوآل دیوب بنجه زور ایلدیسه طاغه بکزطاشی برنت قالدیروب برچاهه
پرتاو ایلدی چاهك اغزی آچلدی فرآمرز اول چاهه نظر ایلدی برعظیم چاه بوکه نردبان ایلمشلر مناره نردبانی
کبی فرآمرز تیغ آتشینی چکلوب شعله سی چاهك ایچینه اوردی انك شعله سی ایله بسم الله دیوب نردبانندن
اشاغه ایندی کوردی برپولاد قپوو بوقپونك اوستی اشکنك اوستنه پولاد دن برمشبك روزن ایلمشلر کلخن
دخی کبی دخان اول مشبك روزندن کلوروقپونك اوزرینه اوچ باشنده معصوم قدیر پولاد قفل اصمشلر و
فرآمرز اول مفتاحی آلوب قفلی کشاد ایلدی وقپوبی قاقوب قپودرکولدوردی دلك آچلدی کوردی برطاشدن یونمه
حجم اورتیرنیه یدی عمود وضع ایلمشلر وهرعموده بردیوی تبه دن طرناغه وارنجه صاره قومشلر وبانلرینه
برنیزه معتبر قومشلر فرآمرز بونلره نظر ایلدی هربری برمهیب کهرآبلر امّا قرطاسه نظر ایلدی باشی انسان
باشنه بکزصورتی انسان کبی امّا کوزلری برق فانیله مملو طشت قضاده بکزپنجه لری ارسلان پنجه سی کبی
بوزینه بقان لرزآن اولور بونلر فرآمرزی کوردیجه قهرمانی قیاس ایلدیلر براوغوردن امان دیوتلوصا حبقرآت
بزی بوبندبلاردن خلاص ایلمه برذخی سکا عصیان اتمیه لم دیوچاغرشدیلر هربریندن صدآسی بالیمن طوب قدر
چیقاردی فرآمرز کوب ایتدی ای نرّه لرقدنه کیدن قهرمان بکافرآمرز دیرلرمن ذخی انك اولادلرندنم دیدکده
بونلراویلی یوبکله قهرمان جهانندن کندی بوجنه دمدن بری بزی بوندهمحبوس ایدن انك خوفیدر دیوب زود
ایدوب بندوزنجیرلرین قیردیلروتبرلرین قپوب فرآمرزك اوزینه حمله ایلدیلر فرآمرز بوجالی کوبنجه اوایلدیلر
نعره اوردیکم اول جاهك ایچی نعره ایله دولوب کوم کوم صدالویردی بونلرك یدیسیده نعره نك هیبتندن غشو
اولوب قالدیلر فرآمرز بونلری یله بندهچکدی یله اول عمودلرم صاره قوجی یانك ایمدی ملعونلرغیری قیامت
قوپنجه دیوب دونجه کوردی قپونك ایچ طرفنده برکپنك التون لوح آصلو فرآمرز بونکی دیوب اول لوحی آلدی

ونظر ایلدی بدی اسم یازیلو باشنده قرطاس نزار بلدیکم بولرك اسماری یازلمش اوبر باننده بولوحی حفظ ایده سین
دیولر امر نیله رآم اولوردیمش فرامرز شاه اولوب ولوحی اوزرنیله آلدی امّا دیولر کوردیلر کم فرامرز کندولرین یوغه
ایله شاشوردی وبندهٔ چکدی بلدیلر کم فرامرزه کمسه لرعزیم اولماز ایتدکلری ایشاره نادم اولدیلر غیری قیامتلرنه
بوبنده قالورزنه یاوزخطا ایلدك دیدیلر اصل سوز قرطاسده درزیرا قرطاس نه بیارسه انلرده انی بیار قرطاس
دونوب امان ای دلاور عالم خطا اتدك مرآدیمز سنی تحریر ایدی اولبنجه قولك اولله لم یزلی صالیوردی وهم اوحك
دخی خاصه سی فی الحال تأثیر ایدوب بولرك درونلرنده اوکلان عدآوت تبدیل محبت اولدی فرامرزنیله بولرك بندلرین
آلوب بولرده کلوب فرامرزك قدمنده باش قویوب درونی فرامرزه بنده لراولدیلر فرامرز غایت حظ ایدوب قرطاس
فرامرزی سرتنه آلوب طشره چقاردی اول ایکی جنّی بولری کوروب فرامرزه محسنین ایلدیلر وکندولرك غیری انلرك
اوله چقدلرین بیلوب شکر عظیم ایلدیلر وکلوب فرامرزك قدمنده باش قودیلر مبارك باد دیدیلر وادبن طلب
ایلدیلر فرامرز بولره اذین ویردی بولر تکرار عتبا ایدوب دیارلرینه کتدیلر بوارایه دك سرخاب جنّی دخی
دخمده اوکلانا شیابی چقاروب کوردی فرامرز بوقدر وطن ایله قبلهٔ قهرمانه کلوب کوردی فرامرز قرطاسی
خلاوص ایدوب کندوسنه بنداییلش شاداولدی وفرامرزده سرخابی کوروب یاسرخاب غار عقیمده برزنه قالدیغی
ددی سرخاب خبر سلطانم حتی کلهٔ دخی چقاردم ددی قرطاس ایله سرخاب مکراوله ناآشنا ایدی بربیله
خاطر صورشدیلر وقرطاس کلهٔ صوردی کیمك کلهٔ سیدردیو سرخاب جنّی دخی عقیم نزه نکدر ددی قرطاس
مردم سر عقیم نزه نك اولدوکلك کوش ایلدکده فرامرزك نه قوته مالك سروراولدوغین بیلوب محبتی برلکن ایکی
بیك اولدی واوردآن غار عقیمه کلوب عقیم نزه نك کنبه کبی کلهٔ سین کوردی غیری فرامرزه صدق وخلوص ایله
بندهٔ اولدی خلاصهٔ کلام دیوعقیمك اشیاسین سائر کمه آبلره بوکلدوب فرامرز قطبه سوآر اولدی
صلاح یانه قرطاس صول یانه سرخاب کجوب برهوا قدم سین جابلقا دیوب روانه اولدی اذین جانب اشته
فرامرز عقیم نزه نك مکانین خبر آلوب برنیله خسروازدرهابندی وکیل ایدوب کندی اوج کوندهٔ کلوب دردی
اوج کون اولدی فرامرز کلدی کرك سمندآن شاه وکرك نعورشیده بانو دخی قساوته دوشدی امّا خسروایتدی
الم چکمك هاوجکون اولمزسه دوردیه کلسون اکر بنم بلدوکم فرامرزایسه دیوعقیم کبی نزه کلهٔ ظفر پولمان
ددی بونلراولکون دخی صبرایلدیلر نیله برانظهورایلدی حرمده خورشیده بانو غیری دیوانه اولدی نجم
کون سمندآن شاه وزیری اولان فیلسوف دانایه ایتدی ای دانا لطف ایله بردعا ایت کوره صلاحیتآن زائل
اولهٔ اعوانی بچه اولمشدیخاطریمز تسلی بولسون ددی فیلسوف دانا دخی الینه اسطرلاب آلوب قرعه اتدی
خاکی خاکه بادی باده اوردی یازدی جزدی بوزدی نتیجهٔ اشکاله نظر ایدوب احکام بولدی باش قالدیروب

مژده پادشاهم نمدی اثری ظهور ایدیدیسیله قالمزدیرکن ناکاه هوادنك یوزنده آللی بیشلی بولطلرظاهر
اولدی بره کورك نه دیجه بواوردونك اوکنه هوادن سوزیلوب زمینه ایندیلر کوردیلر فرامرز دین سکره
سکرده نك اولدی اول سمندآن شاه کلدی فیلسوف ایله اردنجه خسرو کلدی بهمن وکهرآسب وسیمآ کلدیلر
فرامرزایله کوریشوب خوش کلدیکدن دولتلو صاحبقرآن دیوب هربری مرتبه لرنجه دعا ایلدیلر قرطاسی کوردیلر
طعنسان طعنوزاریش قدری وارد وشنده اوزایکی بیك بطمان تبرمعتبراوزن دهان عیارکبی منقش شدیر بوستندن
فضلوده رکمیش التی اعوآنی دخی اول صورتده اینه عقیم نزه نك کلهٔ سین کوردیلر طاغه بکزیولغنك کلهٔ سی
بویله اولدوغی صورنده کندوسی نه مرتبه معرفت لعین اولمق کرکدیو فرامرزه محسنین ایلدیلر بوارادهٔ بخرشیده
بانویه مژده جلدکندی خورشیده بانو مژده اینلره عظیم اکرآم وانعام ایدوب کندیه مسرور اولدی اینه فرامرز
دن سرکذشتن سئوآل ایدوب فرامرز دخی وقوعی اوزره نقل ایلدی اینه دونوب فیلسوف دانایه باقدی خطاب
ایدوب ای دانای ذوفنون سنه برنیازم وارد رنجن ایرآن پادشاهی کیکاوس کامرآن مازندرانه کندکده دیو
سفید بدی سنه سحر ایله اعمی ایدوب صکره بدردم دستم وآروب دیوسفیدی قتل ایدوب جکدی قانن کتوروب
جمله نك کوزلری اچلدی باامرالله ایو اولدی واول دیوسفیدك کلهٔ سین سالزمون حکیم طلسمایله ونیچه
صنعتلر صرف ایدوب برجام بایدی پدیدیمك هرنه زمان برفنا طی اولسه اول جام ایله شرآب اچرکه کده رکله
سنده بکا دیوعقیمك کلهٔ سندن برجام بیاسنکله سندن دخی جرعه نوش بریاد کارقاله دده کده دانا نواله سلطانم
باش اوزنیله دیدی وبوکلهٔ بی تربیه ایدوب محسنین آلوب کموك قالدی اینه بونی درلو صنعتلر ایله برجام دوز
دیکم فی الحقیقه عدیم العقل العدیل برتفارق اولدی اکر وسعت جرعی وقسمت درونی سئوال اولنورایسه
اویله پك بیوك دکل ایدی بعضیلر تغییر وتعریف ایدوب مثالنده مبالغه کوسترد یلرامحقق بوفقیرك تخمینجه
ایله وکی مرتبه بودرکه مثالنو اول جامی ماء صافی ایله مملو ایدوب کسکین لدوس ایله اغزینه قوسله لروبریکی
یاغلو بوکرك قالیونی لدوسن طرفنه کذارنیله یکرمی دورت پاره یکن آچوب کجه کوندوز قولاوسنه لروبریکی
برکنارنیله برابر امحق پاشاله بیلوردی العهدة علی الراوی جامه رتمام اولدی برکوندفرامرزجلیله جام ضیافتی
ایدوب سرآپردهٔ سلیمانده طعامله رینه کدرنصکره مجلس الاخی کلوب الله جام الدیلر فرامرزامرایلدی عقیم نزه نك
کلهٔ سین کوردیلر شرآباره فرمان اولدی طلوملرایله باده طاشیوب دیوعقیمك کلهٔ سین طولدردیلر فرامرز
برکره قالدیروب بوایله ضبط ایلدی وبلاتوقف ولاتردد نوش ایلدی بنه میدآنه قودی تکرآرطولدیروب
خسروازدرهابنده اشارت ایلدی خسرو دخی الصنوب برایله ضبط ایلدی وقالدیروب بلاتوقف ولاتردد
نوش ایلدی تهمتن جامی ساقیه صوندی بنه دولدردیلر بوکرّه بهمنه اشارت اولندی بهمن برایله ضبط ایلدی

اما کوجیله ایچدی وباقی قالان کهر آسیه ویردیلر اولده باقی قالان نصفی ثلثان ایچدی بولنان برر آکشر
وقیه هرکس حصه‌سنه کوره ایچوب دوکدیلر انده فرامرز امر ایلدی بنه پاک یقایوب وسیلوب خزینه یه قالدیردیلر
بوندن صکره مجلسده اولان یارانك کوزلری طاس برخونه دونوب تمام نشئه وشوق نشاط اولدیلر باشلدیلر صحبته
اثنای صحبتده مطلع شمس الکلوب بوجا بلقاده شمسك طاوعی وقتنده طاس چالارلر حکمتی بودرکه شمسك مطلعی
بوادایه یقیندر سبحی اولدیر زیرا کنش طلوع ایلرکن اکلیو برغریب صدا احاصل اولور اول صدایی هرکیم استماع ایلیسه
مخیل ایده مزهارلك اولورا شته طاس چالمغه باعث بودرکه اول صدایی کمسه اشتمیه دیلر فرامرز عجبا بو مطلع
شمسی وآروب زیارت وتماشا ایلمش وارمیدر دیدی سمندآن شاه بلی سرور حضرت سلیمان بوندن کلوب تخت قدریله
اوغرادی حتی اولزمان بزشریعت ابراهیم اوزره ایدك وحضرت سلیمانه ایمان کتوروب حضرت داؤد شریعتنه کیردك
وتخت قدرته بنوب مطلع شمسی زیارت ایلمك دونمشده فیلسوفکه غیثا غورث توحید ینك اوغلیدر آیین داؤدی
بود یارخلقنه تعلیم ایلك ایچون بوندن قودی اولزمانده بری بوندن دربرده جدك شام سوآر کلوب زیارت ایلدی
غیری کمسه کتمدی بریر وآرد رانده اوته اصلا مخلوقات دن کمسه کیده مزمکر طرف حقدن دلیل اوله ایلروده برکوم
وارد رکوم سربلند دیرلرانده برمرغ اولورآدینه مرغ بوقلمون دیرلر دیاده نقدسرزلك وآرایسه هربرتوینده موجوددر
اول مرغ بوقلمون که برآدینه مرغ مبارك دیرلرکرك حضرت سلیمانه وجدك شام سوآره اول مرغ بوقلمون دلیل اولمغله
دیدی فرامرز اینجه ایمدی بوندن کلمش ایکن البته وآروب مطلع شمسی زیارت ایلرم صکره ایرآنه واروب سیرسیاحت
نقل ایله دیدکارنده بنده مطلع شمسه یقین واردم دیسم کرکدیا نیچون وآروب زیارت ایلمك دیدکارنده واراق
قابل دکل ایمش دیرسم یا شام سوآر وارمشده سن انك بنیره سی دکلسین همان خوف ایدوب کتمدك دیرلرا ویلدیدکین
ایوسی اولمك اولادرضا کرمیدکلا بدن ده بردلیل بولنورانجق اول کوه سربلندی بلیورکمسه اولسه دیدکاری قرطاس
مردم سیرا وبوب بن قولك بیلورم سلطانم اوکوه سربلندی دیدکاری فرامرز پاك اعلا دیوب کتوروب بنه برنیله
نحس واژدرهابندی وکیل نصب ایدوب دکله سروارکین برحال اولوب کلمزسم بنم داراتم آلوب ایرانه یدرم رستمله
تسلیم ایله ولحوالیمی افاده ایله واکر براولادم ظهور ایدوب لاتم قوالخفه قادرا ولورسله الله اما نتی اوغلیمه دارام
وبره سین وبنم روحم دعادن اونجیله لردی وجمیله تنبیه ایلدیکم خسروك سوزلرندن طشره ایشایلیه لرکیروب
اهلی حوزشیده بانو ایله دخی حالا المشدی وداع ایدوب طشره چقدی ایچروده بانو فریاد ده باشلدی اندن فرامرز
طشره جمیله وداع ایلیوب قطب اتش دمله سوآر اولوب فرطاس مردم سری رکابنه آلدی وبرهوا قدره سین کوه سر
بلنده دیوب چکلوب کتدیلر اول زمانده برکوهك کلدیلر بوکوه اویله برکوهکه باشی فلاکه سرچکمش بریکپاره قیادر
اصلا شجردن اثر یوق ویوباغك فرآزی بری سکرخرمن جرمی قدر برصحرا او بوصحراده برکلبه متین وآرتمینا

دورت خرمن جرمی قدر وآرا اما اصلا ذوی کلاروآمدن برفرد بوقدر اژدرهاکوکلری یغلمشکه حدی حصری
یوق فرامرز بونی کوروب تعجب ایلدی دونوب قرطاسه ایتدی کوه سربلنده دیدکاری بومیدر دیدی قرطاس بلی
سرور بودراشته مرغ بوقلمونك آشیانه سی اما کمدی بوقدر دی فرامرز براز صبرایده لم اکر کلورسه تماشا ایدیلم
وهم بلکه بزه دخی دلیل اولوب مطلع شمسی زیارت ایتدوره دیوب قطبدن اینوب اول کلانده کن نکاه باشلدی کوردی
اژدرها استخوانلری آسمانه آسندر اولقدر بارزهره وارد رشماره کلمز ناکاه آنی کوردیلر کونشك یوزی طوتولدی و
برغریب وزلزله پیدا اولدی یانه اوله دیوب هوایه بقدیلر نه کوردیلر جثه ده برطاغله بکزر برمرغ عجایب کلوخلقی
سایه سی شمسك پرتوین قبارامش واول وزلزله قادرلرینك وزلزله سی ایدی اما بومرغ تمام سوزیلوب آشیانه سنه
یقین کلدکده فرامرز کوردی بونك پنجه سنده بیشوزاریش معدآری براژدرها دخی صاغ قولدن اولوب کلور
واول مرغ دخی کوردی کلانه سنده یاد کمسه لر وآرد وشمن قیاس ایدوب برکرم پنجه سنده اولان اژدرهای قیوب
صالیوبردی اشاغله اژدرها اندکدن صوکره نمام اولدی اندن مرغ اویله برشاقه یکم هیبتندن قرطاس کبی عدیم الوجود
کهرآب زبردستی بیهوش ایلدی وقطب آتش دم غش اولوب قالدی وفرامرز کبی جکرآر سرور مبهوت اولدی
یعنی سرآسیمه اولدی همان مرغ برکرم فرامرزك اوزرینه سوزیلوب مرآد ایلدیکله فادی ایله فرامرزی چاربوب
محو ایلیه فرامرز مدت عمرنده برشیدن خوف ایلمش ایکن بومرغك کلشندن وهم آلوب جان حولی ایله تیغ آبدنی
چکوب پنجه صالدیسه مرغك صاغ قنادینه کلوب قاندن بری دآنه برتین کسوب زمینه دوشوردی مرغ بوقلمون
تیغك شعله سندن اورکوب برطرفه چاودی کتدی وبرکرم جولان ایدوب اوته دن بنه غژغروب بوبیکله فرامرزی
پنجه سیله قابوب ایکی پاره ایلیه اول محل حوآجله عالم لدن حضر زنده ظاهر اولوب فرامرزه چلك الك یاقرامرز
خطا ایلرسین بومرغ برمبارك قوشدر دی ودونوب مرغ بوقلمونه دخی خطاب ایدوب یا مرغ مبارك کوکلندن
خشم وکینی کیدرا ول دکلا ورسکا دوشمنك ایچون کلدی دوستلق ایله کلدی سنك باغنده حاجتی وآردر
الی رجا ایدرکرکدکه حاجتی برینه کتوره سین امر زبانی بودرکه دیل اولوب مطلع شمسی زیارت ایتدوره سین
دیوب غائب اولدی چونکه مرغ بوقلمون حضرت حضردن بوکلامی اشتدی همان خشم وکینی ترك ایدوب رفق
ملایمت ایله سوزیلوب اشیانه نك برطرفنه قنادلرین دروب آدمیله کلدی فرامرزه سلام ویردی فرامرز دخی
عزت ایله سلام ین آلدی مرغ خوش کلدك ای دلاور عالم معذورا ولسون بلدم سنی دوشمن قیاس ایلدم دیو
وآفرین دیدی فرامرز ما بنیچ دکلدای مرغ مبارك ظاهر کشی مسکنده یا دکمسنه کورسه دوشمن صوز ایچوق
بن خطا ایلدم دهشتمدن کندم اونودوب سکا تیغ چکدم پرتین دوشوردم بوجرمزی عفو ایله وهم سندن
رجا ایلرمکه چونکه برخطادراولدی شول دوشمن برلری بکا هیبه ایله تبرکا اوتاغله یا پدیروب عنقکله باشمه

طاشیله یم ددی مرغ کولوب یافرآمرز دخی بنم او تاغله لرم برصاحبقرآنه مبتلا اولمامشدر اهنوز سن کندی قلیجك
ایله آلدین بندن یاد کار اولسون ددی بو محاله دك مکر قرطاسکده عقلی باشنه کلمشیدی فرامرز ایتدی سرباز
نره کان آل شو تولیری برابوجه حفظ ایله انشاالله سالومته چقه قدم اوتاغله یا پدرم ددی قرطاس لبیر چشم
دیوب الوب ضبط ایلدی مرغ قرطاسه باقوب بوکیمدر ددی فرآمرز دخی اصلی ایله نقل ایلدی مرغ بوقلمون ایدی
اویله ایسه بوزه دخی محروم اولمسون دیوب قرطاسه ده ویردی قرطاس زیاده حظ ایدوب مرغ بوقلمونه طاپو
قیلدی ودعا ایلدی فرآمرز دونوب یامرغ مبارك کرچه کستاخلقدر اما سن طیور جلسندك اولوب بوبنی آدم لسانك
بنجه اوکرندك سبب ندر ددی مرغ بوقلمون ایتدی بهلوآن حضرت ابراهیم ع حضرتلری بوارایه اوغرایوب کاایمان
کتوردم ونیاز ایدوب یا نبی الله جدك حضرت آدم صفی م سیمرغ عنقایه دعا ایلدی بنی آدم لسانلرنی هم سویلرو هم
اکلرسندخی بکا دعا ایله دیدم حضرت ابراهیم دخی دعا ایدوب نیز دعاسی مستجاب اولدی اولزمانه دك بری عیش
ایکی لسانلی هم سویلرم واکلرم دوی فرآمرز ایتدی یامرغ مبارك سندن بردخام دخی وآردم لطف ایله بکا دلیل
اولوب مطلع شمسی زیارت ایتدردی مرغ بوقلمون نوله باش اوزدیله مجدلك سامه وحضرت سلیمانه بن دلیل
اولوب کتوردم ددی اندیله فرآمرز قطبله سوآر اولوب قرطاس دکا بنجه مرغ مبارك اوکنده دوشوب برهوا کتدی
تاکیم برکوه عظیمك فرازینه کلدیلر فرآمرز بوئی کوروب ایا نه اوله دیوده ونوب مرغ مبارکه سئوال ایلدی یا
مرغ مبارك بوشخص کیمدر ویوله التمش قنادی وارایکی باشی وارالنده برجام طوتار کاه کاه النده اوکلان جامی کوتروب
بلوبدر وکاه صقلر فرامرز بوئی کوروب ایا نه اوله دیو مرغ مبارکه سئوال ایلدی یامرغ مبارك بوشخص کیمدر ویوله
اول جامی نجیون کاهی کوستروب کاهی صقلردی مرغ ایتدی ای دکلاور عالم اول شخص ملکدر برق اوزینه مؤکلدر
قهن اول جامی کوسترر برق ظهور ایلردی اندن کچوب بردریایه کلدیلر اویله حرکت ایلرکم هرسیماندر اول دریاده
برجزیره وار اول جزیره ده زبق کبی حرکت ایدن خالی دکل اما بوجزیره ده اوجیوز التمش میل وار هرمیلك برزو فرامحی
وصفه کلمز ونه شیدندر معلوم دکلدر وهرمیلك دیبنده بربیکار وآر وهربیکارك اوکنده برحوض وآر وهرحوضك
اوزرنده بردیشر ملك تعیین اولنمش هرملکك الزنده قمقمه لرو اربیکاردن حوضه صود وکلور حوضدن ملکلر اول
قمقمه لری طولدررلر بونلرك سرتی ندر دیوسئوآل ایلدی مرغ مبارك ایتدی ای دکلاور بودریای اخترآن دیدیلر
بوندن منزل ومکان اولمز واول جزیره مطلع شمسدر واول ملکلردن هربری برکونه وبردرجه به اشارت ندرکه سنه شمسیه
واوجیوز التمش کون هرسنه یوم قولی ایکی کون دخی وآردر احساب بوقیاسله دکلدر زیرا بوروجات حسابیدرکه شمس
هربوجده اوتوز کون طورر وهربوروجده درجه عدد اولنور وهرکونده بردرجه قطع ایلر بوتقدیرجه اوچیوز
التمش کون اون ایکی بوروجه تقسیم اولنور خالوصله کالوم کونش هرکون بومبارك برنده طلوع ایلر وشمسك

اصل مقامی چرخ چهارمدن یعنی دوردنجی قات اسمانده دیرو بوزمین برطوب کبیدر کوکلوزمینی بری قات
الماطه ایلمشدر ددی فرآمرز بونی اشیدوب خیر آن اولدی ناکاه انی کوردی میلك برنده برعظیم ملك طاهر
اولدی الزنده نوردن کمندلر وار فریاد ایلدی اولدی ملکلرکه الزنده قمقمه لر ایله صوطوتار لرانلردخی
فریاده باشلدی درعقب برملك دخی ظهور ایلدی انکده الزنده نوردن کمندلر فریاد ایلرانك اردنجه برملك
دخی چقدی انکده الزنده نوردن کمندلر درعقب برملك دخی چقدی الزنده کمندبودورت ملك باشلری سمانه
ویایلری تحت الثراده وبودورت ملك اویله فریاد وزآری ایدرلرکه اول قمقمه لر ایله صوطوتان بری ملکلره
فریادك بصددرلر اما فرآمرز انی کوردی آفتاب عالمتاب نوردن برقا کلوا وزنده نوردن برصاری سرناك
ارسلانه سوآر اولمش واول دورت ملك کمندلر ایله چکرلرواول بری ملك کونش ظاهر اولدقده اول الزنده
اولان قمقمه لر ایله صویی کونشك یوزینه صاچوب شمسك برمقدار حرآرتی ساکن اولدی اما اویله فریاد ایلر
ایدی صدا سین اشیدن ملرك زهره سی جاك اولوب هلاك اولورلردی ولکن اول بری ملك وقاکلی بحکم درت
ملك فریاد ایدوب انلرك فریادینه کونشك فریادی چندآن ایشیدلمز ایدی تمام بوکیفیت اوزده کونش صحای
صفر آیه وآردی غیری صدا سی کسلدی فرآمرز دونوب مرغ مبارکدن سئوال ایلدیکه ای مرغ مبارك بوشمسك یوزی
صوسز بیکدن مرآدندر واویله شمس نجیون فریاد ایدر وبو ملکلر نجیون فریاد ایدرلر بونلرك اصلی ندر ددی مرغ
مبارك ایتدی ای سرور عالم اکر ملکلر قمقمه ایله اول صویی یوزینه سرمیه لرجهان ظلمتی شمسك حرارتندن
یانوب کل اولوردی وملکلرك فریادی نه سبب اولدرکه کونشك فریادی اشیدیلمیه زیرا کونشك فریادی اویله
میسیدرکه اشیدن کمسنلر متحمل ایده میوب زهره سی جاك اولور وکونشك فریادینه سبب اولدرکه یارتب یینه
عاصی قولرینك یوزینه مهی یاقسم کرکدیو فریاد ایلردی فرآمرز حقك حکمتنه ماآو میز آن قالدی اندن صکره
مرغ بوقلمون بودی ایدی غیری کیدی لم تمامشا ایلیه جك لسنه قالمدی دیوب دونه یلر تاکیم یله کوه بلنده کلدیلر
فرآمرز مرغ بوقلمونه وداع ایدوب عزم جا بلقا ایلدی اوطرفدن فرامرز مطلع شمسه زیارته کیدوب سمندآن شاه
دیوآن ایلرخسرو ازدرهانه بای تخت صندلیسنده عجبا افندیمز مطلع شمسه وارمیجی زیارت ایده بیلورمیو دیو
درلو تصورلرایدرلردی برکون بنه سمندآن شاه دیوآن ایدوب خسرو بای تختده شیرغرنده مثال اوتوروکن بنی آدمدن
صددی آچیلوب آیا احوالی نجله اولدی دیرکن همان هوادن برقاچ بلوط دزکنده قرآلتونه بیدا اولدی کوزلرینه برپرلرینه
کوسترروب صقلین افندیمز اولسون دیوب جمله سی اول قرآلتونه نکرآن اولدیلر فی الحقیقه اول قرآلتونلر فرآمرز ایله
قرطاس ایدی بونلر برق خاطف کبی سوزیلوب ایندیلر خسرو اولسون بهمن ودکهرآسب وسیماب وسائر دلاورلر
اولسون سکرویشوب کلدیلر فرآمرزی استقبال ایدوب اوکنده تمنا ایلدیلر سمندآن شاه ایله فیلسوف دانا دخی

قرشو کلوب کورشد بلر فرآمرز سر آپرده او کنله کلوب قطبدن ایتوب ایچری کیردی وکچوب پای تخت صنه ایسندن
قرآ ایلدی خسرو آلت یانله اوتوروب بهمن جابلقایی صول پای تختنده فرا ایلدی اندن فرامرز جزوی اوتوروب
قالقوب اوزدن آلات صاحبقرآنی چقاروب کیجوره تسلیم ایلدی وحرمله کندی خورشیده با نوآیسله مقدم
مژده جلر کمتیدی شمدی قرشو کلوب بیك وناز ایله فرامرزك الین اوپدی فرآمرز بوندن سلنیله چکوب دراغوش
ایلدکده سیاوش کوجك حرکتله کلوب باش قالدردی فرامرز دخی تیزه دراخشاهله دك صبرا ایلدی اما هله برآز
کوردیشوب ینه طشره چقدی کلوب برنده قرآرایلدی طعام کلوب اندن مجلس کلوب الله جام آلدیلر برمقدار کیفلر
کلوب شتارتلر حاصل اولدقده کرك سمندآن شاه وکرك خسرو فرآمرزه یوز اوروب دوتلو صاحبقرآن سیر
وسیاحتکردن نقل ایدك براز اشیدوب حصه منه اولله هم دکده فرآمرز کیدن لی اولان واقعه جمله نقل وبیان
ایدوب مرغ بوقلون ایله اراده کچن معاملاتی تقریر وتفهیم وقوعی اوزره تقریر ایلدی وقرطاسله قنی تویلر
دینجه قرطاس بری دآنه مرغ بوقلون تویلرین چقاروب فرامرزك اوکنه قویدی هرکس بونلره حیران اولدیلر
اندن فیلسوف دانا یه یعقوب ای دانای ذوفنون سندن ینه بر رجام وآر درشو تویلر بری دآنه اوطاغله یا پوب
بعضنی خوآص ایچون طلسمات ایله دردی فیلسوف دانا نوله دیوب آلدی اوردآنه قرطاس مردم سروحنی برتوی چقاروب
فیلسوفله ویردی بونده تبرکا بزه یاب دردی والین اوپدی فیلسوف آنیده آلوب بونلری برقاچکوندن یا پوب فرامرزه
ویردی هرکس کوروب تعجب ایلدی قرطاس وحنی اول اوطاغله بی باشنه صوقدی قرطاس اولکینن زیاده مهابت وشهرت
یا غلدی بونده لشکره فرامرز برقاچکوت وحنی اکلتوب برکون دیوآن ایلدی جمله ارباب دیوآن کلوب حاضر اولدیلر
فرآمرز باش قالدیروب ایتدی ای بکلر شمدیکیره وایش قالمدی ایرآتدن چقالی قنی چوق زمان اولدی احوالدن بری بجله
اولدی بلمز غیری ایرآته کیدم ایچوق بنمله ایرآته کیدیکز وآرمیدیکز باقك کورك کندی کندیکزه دانشوله مراد یکن
وارایسه کیدك یوغیسه بنم کسیله بنم کسیله جبروم یوقدر صفاسی اولان کلسون اولیان قالسون دیدی خسرو اوزره هانه
دوتوب ای دلاور بن سندن شمدیکیره اولجه ایرلمهانهایت کاه وکاه صلاح وطن اقتضا ایدرسله کیده دم
شمدیکی حالده برآبر کیدم دیدی بهمن جابلقا دخی کیده جك اولدی شمدی بزه مناسب اولان دریا ییله کتمکدر
دیدی فرآمرز معقول کوروب رضا ویردی بن آدملر کوندروب کمیلر تدارك اولندی خسرو براراده عسکر بنت
اون ایکی بیك آدم انتخاب ایدوب قصور بن خاور زمینله یولاودی اوچ بیك آدم بهمنك اون بش بیك بنی آدم
عسکری وبوقدر اغرلق وآرا توز پاره کمی کفایت ایدر دیوب برکون کمیلر حاضر اولدی کلوب فرامرزه خبر ویردیلر
فرآمرز امرایلدی اول اغرلغی قالدیروب کمیلره یرلشدیردیلر اندن فرآمرز اهلی خورشیده با نوایله وداعلشوب کرك
اوغلم اولورسله بازوسنه بند ایله قیزم اولورسله صاتوب جهاز دوزدیوبرذی قیمت کوهری بازوبند ویردی

اندن

اندن سمندان شاهله وفیلسوف دانایله وداعلشوب جابلقا اوکندن قالقوب اسکلیله کلوب کمیلره کیردیلر تنکی
قوپاروب یلکن آچوب روی دریای روآن اولدیلر برقاچکون کندیلر ناکاه روزکار اعتدالآ اوزره ایکن برعظیم فرتونه
قیوب دریانك یوزی موجلندی وکندیکده شدت تلندی ملاحلر بوحالی کوروب باشلدیلر صاجلر بن وصفا الرین
بولغله فرآمرز ملاحلرین بوکیفیتلرین کوروب بره آدملر تولدیکن بومرتبه فریاد یکزه سبب ندردی ملاحلر سلطانم
بوردیاده تنین اولورکاه کاه بویله ظهور ایدوب دریادن چقارسرآست کلدوکی کمیلری یودآ اشنه شمدی بنه
کلیور بوفورتنه انکدده دیلر فرآمرزیا بوکه هیچ چاره یوقیدیر سائرلر وقیلدوکی کمیلر بنجله کیردردی ملاحلر سلطانم
علاوج وآرایدی امانالوش ایله خاطر یمزدن کندی دیلر فرامرز نه ایدی اول علاوج دردی ملاحلر ظلوم ایله سرکه
کسکین سرکه آلوردق بویله ظهور ایلدکده همان برقاچ ظلوم سرکه اتاردق برکرم دم چکوب ظلوم ایله سرکه
یوده آرایدی وآلوب برجانبه کیدردی شمدی سرکه اماغله اوتدق بلیم حالیمز بنجله اولوردیلر فرامرز براز فکر
ایدوب همان صبونمغله باشلدی نشلر سکزای دکلاوردیلر فرامرز وآرتنینی هلوك ایلدم دردی اولماز دوتلو
صاحبقرآن بوردیاده دقه دکلدکده وآره سین دیلر فرآمرز ایتدی همان سیزدعاده اولك دیوب صبونمدی وتیغ
آتشینی عریان ایدوب اغزینه آلدی وکندین کموروب دریایه اتدی بوزه رك تنینه یقین وآردی تنین دخی کوردی
کندینه شکار کلیور سوینوب برکرم باشین بوقاردو قالدردی اوحمل فرآمرز صول یانی اوزدینه کلدوکی ایله تیغی
اغزندن اینه آلدوغی براولدی ویا الله دیوب تنینك صودن بوقاردو اولان یرینه برتیغ تیز نتیز خونریزاتش اکمین
اویله عشق ایلدیکله مانند نهنکی باره ایلدی تنین جانحوالیله قوبروغین چوبروب صویلی یونکردی فرامرزینه
تبغی اغزینه الوب بوزه رك یکیه کلدی دریانك فوزتنه سی ساکن اولدی فرامرز کیه چیقوب ینه یولارینه چکلدی
کندیلر امآ هرکس فرامرزك بومردلکینه تحسین ایلدیلر بوایش مقدور دکلدردیلر بونده نصکره ایکی اتی مقدار
علی الدوآلی انکین سوکوب کندیلر برکون کیدرکن انی کوردیلر قرشودن اون ایکی پاره کمی ظاهر اولدی دریاده برمقدار
ساکن ایدی بونلر وآردی انلر کلدی بربرلرینه یقین کلدکده کوردیلر بوکیده اولنلرزکیلر دهکر جزیره سیاه دیرلر
برجزیره وآرایدی بونلر اول جزیرهنك یکلدی ایدیلر واکی برآدر لرایدی برینه بجار مردم خور وبرینه قاتل خون آشام
دیرلرایدی اوچ بیك زنکی ایدیلر انلردخی بونلری کوروب بازدکان کمیسی قیاس ایلدیلر ایمزه ایوغنی شکار کیردی
دیوب شاد اولدیلر وکلوب کمیلره جاتدیلر فرآمرز ملاحلره امر ایلدی قیوداتنه زنکیلرك قیودآتنه جاتوب همان
فرآمرز جنار مردم خورك کمیسنه آتیلوب جنار تیغ حواله ایلدی فرامرز تبغ اندن آلوب برسله ایله بعدی واوتدی
دوشوب اکی الین قصاسنه بغلدی قاتل خون آشام کلدی انکده تبغك اندن آلوب برسله ایله یعقوب یا غلدی
سائرزنکیلر بوحالی کوروب امان دیلیوارادە برفریاد قوپدی فرآمرز کوردی قرطاس مردم سرکمیلری دوپروب

دوبروب زنکیلری عزق ایده بوز حیقروب ایچمله یا قرطاس بیوزاری ایلدی قرطاسده فارغ اولدی حاصلی فرامرز
بونلری ضبط ایدوب بچاره مردم خوار ایله قاتل خون اشامی قرشوسنله کمتروب نجمله سین دده کده بونلر کوردیلر کندولر
دیه کلدی دکلدر امان دیوب ایمانه کلدیلر اوج یبك زنکی فرامرزه تابع اولدیلر وجزیره لرینه دعوت ایلدیلر فرامرز اجابت
ایدوب جریده سیاهه کلوب یناشدیلر بونلر کیدن جیقوب اسکله باشنده سایبان قوردیلر فرامرز وخسرو اوتوردی
بهمن کیلر اوزرینه نکهبان یقین اولدی چاریله قاتل فرامرزه ضیافت ایدوب هکه دوغی ایمانه کلمشلردی ضیافت
اثناسنده دارولی شرابه ویروب هم فرامرزی وهم خسروی دارودن کچوروب ایکسنده بنده چکدیلر مکر قرطاس
کیلره کمتشیدی کلوب حال بویله اولدوغین کوروب زنکیلرك ایکسنده بر رساله ایله یعقوب فرامرزی وخسروی
قاچیدی برکوشیله چکدی وتبرینله طیاتوب طوردی امازنکیلرك عقلی کلوب قرطاسسن اوزرینه هجوم ایلدیلر کم قرطاس
برطریق ایله ایروب بونلره برضرر ایده مدیلر بونلر بوکشاکشده ایکی فرامرزك وخسروك دارولری دفع اولوب
کندولره کلدیلر بوحالی کوروب بندلری قیردیلر فرامرز جاری خسرو قاتلی بردموشتله یعقوب بنده چکدیلر فرامرز بونلری
اولدرمك استدی بونلر اغلشوب بروخی اغیله لم دیو یمین ایدوب دروغی ایمانه کلدیلر وجاوده باشیلق استدیلر
فرامرز بونلری اوج یبك زنکی ایله جاوده باشی ایلدی وقلعه ده اونلری جمله ایمانه کتوردیلر قرطاس کیلره وارووب
احوالی بلدردی انلرده شاه اولدیلر فرامرز قلعه دن قالقوب طشره شاپانه چقدی چاریله قاتل دخی تدارکلرین کوروب
کیلره خاصه ایدوب برلشدیلر جمله اون سکز یبك لشکریله عزم ایران ایلدیلر بش اون کون براى ایکی ای کیدروب
برکون قیلر کورندی ملاحلر یعقوب چین شاهلیده دیلر فرامرز غیری دریادن اوصاغه دیمشدی چین اسکله سنه
یناشدی دردی ملاحلر کیلری سوروب تاکم چین اسکله سنه کلدیلر لیکن ایندیروب لشکر اتوب اسکله قوردیلر
فرامرز اول یعقوب تمز برسایبان چقاروب سرخاب جنی فی الحال قوردی فرامرز کچوب التنده اوتوردی اردنجله
خسرو چقدی فرامرزبانه دعوت ایدوب غیری عسکره چقمغه باشلدی امااسکله دن بونلری کوروب کرکیلر
شکارظن ایلدیلر کلوب کوردیلر دکلدر سکوآل ایلدیلر کم ایدوکن خبر الوب خاقان چینه خبر ایلدیلر خاقان
چینی تیز اول اون سکز یبك عسکره تله بجك قدم نزول نعمت تدارك ایدوب قطار جتی نام برپهلوانیله کوندردی
وشهره دعوت ایلدی قطار چینی کلوب زخیره ویردی وفرامرزه بولشوب پوس دامان ایلدکده عسکره خاقان چینك
سلاومین ایصال ایلدی وشهر یمزه تشریف ایدوب مبارك قدملری ایله دیار یمزی مشرف ایلدی رجا اولندی
فرامرز اجابت ایدوب خسروی وسیمابی ایلدی قرطاسی بهمن ایله لشکر اوزرینه یعقوبین ایلدی وتا اولوقتلرین دوخی شاپانه
ویروب بولاودی انده قطبه سوآر اولوب خسرو دخی کمیت کرمیه سوآر اولدی سیماب صبارفتار رکابنده عزم
چین ایلدیلر اویکادن خاقان چین دخی آدملرینین الطشدی کلورسه بکا خبر ایدك دیوشمری کلوب خبر ایلدیلر

خاقان چین بوقدر سلطانلرایله سوآر اولوب قلعهٔ چیندن طشره استقبال ایلدی فرامرزك برابرینه کلدکده
رخشندنك مرآد ایلدی فرامرزیمین ویروب انکله قومدی اتاوزندن مرحبا لشوب دوبوب اتباشی برآیر
صحبت ایده رك تاسرآی خاقانه کلدیلر بنك طاشنله یناشوب فرامرز قطبرینه اینکده همان قولتوغنه کیروب دیوانه
چقاردیلر انده صاغ پای تخت صندلیسنده اوتوردیلر فرامرز کچوب قرآیلدی خسرواژدرهاینك
صول پای تخت صندلیسنده اوتوردیلر خاقان چین ضیافت طعامی سیارش ایلمشدی اشارت ایلدی سماط شاهی
کتوروب دوشندی طعام دریندی انده الات مجلس کلوب اله جام الوب عیش نوشه باشلدیلر اثنای صحبتده خاقان
بوجانبه کلمکزه نه سبب اولدی دیو فرامرز دخی ابتدادن انتهایه وارنجه نقل ایلدی خاقان چین ابتدای سرور
عالم اول سهراب مکرسنك برادرك ایمش پدرك رستم بلزلك ایله قتل ایلدی دیوب اولدوغی نقل ایلدی
فرامرز سهراب ایچون براز تاسف چکوب آچیلدی خلاصهٔ کلام چین خاقانی فرامرزه اوچکون ضیافت ایدوب
عظیم اکرام ایلدی فرامرز اوردن قرطاسی هندده نهری حمایه کسلیم شاهك قرینی قرناطیس نزه کندوسیناوردن
قیوب کوه جبروته ایلمشیدی وارندن سلام ایدوب بوکاغدی ویروبنم اده اولان الات اسبابم کتوراکرنجه
بونده بولمازسك ایرانه کلدردی وبرمفصل نامه انشا ایدوب برنامه ده بشقه ماه وخت یانوبه انشا ایدوب
اکامتعلق براز هدایا کوندردی قرطاس نامه لری آدی وهدایالری الوب دمچکدی قنده سین هندستان دیوبی
کندی قرطاس کندکبر نصکره فرامرز دخی خاقان چینه وداع ایدوب اون سکز یبك ایله قنده سین ایران زمین
ودیار یلخ دیوب چکلوب کمده نرم دآستانه بوطرفده برغیری صده ده دخی کلدی راوی شیرین ادا ونا قل
سخن پیرا بودآستان لطافت آمیزی شویله نقل ایلرکیم برکون توران زمینده وقلعه بهشتکنده سلطان
تورکستان افراسیاب ابن پشنك خان دیوان ایدوب حکم حکومت ایدرکن برکروه تاتار کلوب افراسیاب دیوانه
غلوایلدیلر وعوغا ایدوب ای سلطان توران اون بوسنه دیبرطرفله اقین ایلدك غیری چولی طوریلی یبك
بیچك نسنه مزقالمادی زوکورتلك جانمزه کارایلدی نکبتی کاربان سرآی خلعتندن یایله مسافر کهله سی کبی یقاندن
آدی بزه اذین ویرایران یقاسنه براقین ایدوب براز طیوملق الملم یونعسله طالیمز بان اولمشدر عسکره ارادن
فسادحاصل اولورد یوجانی آیجمش الچ اویوز تاتار نکبتلری لسانلرینله کلن هزورانی بدیلی بوکره افراسیاب
بونلره غضبله کلدی اما باباسی پشنك خانه ایلدکلری غلوخاطرینه کلوب بنه آدملرینوله اولسون اجنق برقاچ
کون صبرایلك بریول بنده فکرومشاوره ایده یمدم معقول نه ایسه اکاکوره ایده لم دیوب بونلری برحال ایله
صاوشدردی دیوان بوزولدقدن صکره افراسیاب قرنداشی کرشیوز وخارث وزیر ویافث وزیر ایله برتنها
یره کلوب مشاوره ایلدی شمدی نیچه ایده لم دیو بونلرخود اسکی منافقلردرایدیلرای شاه توران معقول اکلات

بود دکه همان بونلره اوین ویرسکن برکرّه وآروب چابول ایلسونلرالرینه کیرن ایله بنه برزمان چوپلنوب
وبحی اعلوسین استوسك کندیکن برآز بنوب شکاربهانه سیله ابرآن سنورینه وارد قده اورتالغی محتسس
ایتدرسکن نه طرف حالی ایسه همان اول طرفه چابول ایدوب برمقدارغنیمت الله کیرکده یله توران طرفنه کچرسکن
دیدیلر افراسیاب کندی بیله کمکی مناسب کوردی همان بهشتکنه ایچنده منادیلر تعیین ایدوب برین ندا ایتدیرمش
شاه توران چابول ایلسه کرکدر دیو تیز الدن ایکی کرّه یوزبك عسکر توپلدی وتاتارجمیع اولدی افراسیاب بونلرك
اوکینه دوشوب ایران صنورینه کلدی جیحون عبورایدوب ایران یقاسنه کچدیلر افراسیاب جاسوس کوندردی
خبرالدیکه فرآمرز سهراب واقعه سنده هندستانه کتمش ایدی اولزمانلرده بری دخی کلمش نیم روزمقدارهمان
الغارایدوب نیم زوراوزرینه بوردی امّا کویلردن یعنی قرآبیلرافراسیابك کلدوکین دوینجه فی الحال نیم روز
کتغالی ملك شاهله خبربوردیلرملك شاه دخی زآبله دستمله خبراوچوردی کیدن آدم الغارایله زآبله کلوب
رستمله بولشدی وافراسیابك نیم روزاوزرینه اقین ایلدوکین بلدردی همان رستم بونلرکیوب سرفرازبش
التی نفرپهلوآن برده زواده سوآراولوب نیم روزاوزینه بوردیدیلرافراسیاب کلوب نیم روزی صاروب
الاجق محل رستم کلوب ایرشدی بش نفرکمسه ایله کندین تورانیله اوردی افراسیاب برده دیوب قلعه
الچکدی بوالتی نفرکمسهٔ قوشادوب جنکه طوردیلررستم هرکیم اوکینه کلدیسه اوروب کیمنی یقدی و
وکیمنی اولردی امّا بوکره افراسیاب کلوب جمله ایلدی رستم انکدرین منع ایدوب برضرب ایله
اوروب سرنکون ایلدی امّا تاتارعسکری غلوایدوب افراسیاب رستمك اوکندن قاچدیلرتزیه برکرکه آنه بنزدی
الوب قاچدیلررستم نامدارلرینه نفرکلاوراپله افراسیابك قفاسنه دوشوب جیحون کنارینه وارنجه قووب
افراسیاب جیحونی یلدیروب توران یقاسنه کچدی اکسوزین رستمدن برطینجه یدیکه برقاچ سنه دك آنجی سین
اوتمادی امّا جیحونی عبورایدوب برده ایندی برآز تنفس ایدوب تاتارعسکری انده باشنه جمع اولدی
ایتدی بزبونا کاره نجه انتقام آلدیرم دیوب غمکین ودل پریشان اولدی امّا بوطرفدن رستم جیحونی
کنارنده اولکون ایرلیسی کون اکلنوب کوردی تورکلردن صیت وصدا یوقدردونوب نیم روزه کلدی ملك شاه
استقبال ایدوب رستمك رکابن اوپدی وضیافت ایدوب اول کیجه صالبویرمدی رستم غیری بلدیکیم افراسیاب
دنوب کلمز ملك شاهله وداع ایدوب زآبله کندی وآروب خبرویردی وکندی عالمنده اولدی اویکاون
افراسیاب برقساوت قالعقوب بهشتکنده دونمدی کیدرکن برکوهله اوغرادیکه کوه نقشان دیرلردی کوهلك اوکی
سحرا امّا کوهلك بعض یرلری دوزتالا ایلمشلرمکردیه نقشانك تاتارلری ایدی جابجا دهقانیلرتاتارلاده
چفت سورلرلرافراسیاب بونلری سیرایدرکن برتاتارلانك ایچنده اون بش یکرمی یاشنده برتورك اوغلانی

امّا باشنده براسکی قلپاق اکنده کهنه چیکن یاکرنچفت سورامّا بلی زمینه اوردی اوزینه دوشوب طبانی
ویردیل زمینی یاروب لاتارلانك اوبرباشنه وارنجه حندك مثالی ایرورافراسیاب اوغلانی چوق قوتله
مالکه ردیوب تعجّب ایدوب اتباشین چکوب طوردی ودونوب یانندهٔ اولان بهلوانلره اوغلانی کوستروب
کوردیکزمی اوغلان ناصل بیل قوللنوردی بونلردخی بقوب بلی پادشاهم کوردك ایوآمچی قوتهٔ مالك اوغلانی
بکزیوردیلرافراسیاب ایتدی وارك بریکز بکاشول اوغلانی کتورك دیدی همان هومانات سوروب اوغلانه
طوغری بوردی امّا اوغلان کوردی براتلوتارلاغی چیبنوب کلورهمان هومانه حیقروب یادم تارلاغی چیمنه
بن کازحمت چکه یوردی هومان دکلیوب بوردی یقین کلوب کل اوغلان سنی شاه توران استردی
امّا اوغلان هومانك بویله فضولی کلدوکنه الم چکوب غضبله کلمشدی یقل هی حریف واریکیت بن شاه نامبلیم
شمدی سنك عرضك خاکیله یکسان ایلرم دیدی هومان اوغلانك بویله اوضاعندن دآریلوب هاي بیآ اوغلان
سنمسین بکا بواوضاعی ایلین دیوب ششپرین چکوب اوغلانه حواله ایلدی همان اول اوغلان الصنوب چکوب
هومانك الندن ششپرین الوب برهومانه وبراتنك صغرسینه اوردی ات هومانی الوب بری افراسیاب طرفنه
قاچدی افراسیاب بونی کوروب هومانه عتاب ایلدی نابکارمجنون وآروب آدیله آلوب کتورمك دیدی ودوقوز
پیرآنه یابیرآن سن وآرا دیله حرکت ایدوب کتوردیدی پیرآن دخی ات سوروب تارلانك کنارینه کلدکده صنور
برلرین کوزه درك کلدی امّا اوغلان کوردی بری دخی کلیور چیمنه بره تارلاغی دیو حیقردی پیرآنك دیدی چیمنم
شهبانم دیو دولاشوراق کلیورکن همان برکمسه کلوب پیرانك رکابن اوپدی پیران دقتیله باقوب کوردی تلکه
درکه سهراب ابن رستمك لالاسی ایدی هاي باتلکه سن بونده محی اولورسن بودلی قلوکیمدردیدی تلکه سلطانم
بونوجوآن سهراب ابن رستمك یادکاری یعنی جکرکوشه سی درآمینه بورزودیرلرسهراب هلاك اولدقده
دده سی دلی شیدوش واروب سمنکانت دیه نقشانه کتوردی بونده بویدی ظاهراکوی حالی معلوم چفت سورر
زراعت ایلرنده افندم اوغلوردیو باندت ایرلمشته شمدی بونده بویله رنجبرلیجك ایله کچوب کیده رزدی
پیرآن بونی اشیدنجه بلدیکم سهراب اوغلیدر دونوب تلکه یاتلکه بیلورسنکم پادشاهیمزافراسیاب خاتم
سهرآبی جنجه سوردی اویله اولسون دیمدی امّا رستم نعوذبرز بکاغلبه ایلدی دیوب قتل ایلدی اولزمانلرده
بری پادشاهیمزك سهرآبه خیفی وآردرشمدی بونی کوروب استدی سنده سویله افراسیاب سنك دیدکلرینه
دیوب والوب کیدم دیدی تلکه نه دیسون بوردوبه کلوب ایتدی کوزم نوری سنی دیدك استمش اولم شودهٔ
پادشاه سنك دیدکلردیدی بوردونوکرچك صانمدی بونلربوردوی آلوب افراسیاب اوکنه کتوردیلرامّا پیران
ایلروکلوب افراسیابه اصلی ایله بلدردی وبزلراکاسیزلری دیه کدیدیك اکاکوره حرکت ایلك دیدی

بو محله بورزوده کلدی تعلیم ایلدیلر افراسیاب اوکندن براو پدی افراسیاب کلبنم نبیرهٔ ممتازم دیوب
بورزویی بغرینه باصدی و نظر ایلدی کرجه اینه اوزونبله بویمش بر یونماق طاش امّا جواهر معرفی زیرا
بو افراسیاب بهادر دیر بهادر لق نشانه سین بیلور بورزونك بوزینه باقمیه کوردیکه چهره سنده بهادر لق
آثاری نمایاندر عظیم التفات ایلدی بنم نبیرم نه لایق دکیم بویله جفت سوروب ور بخبر لك ایلیه سن دیوب
چقاردوب بورزویه برکیسه التون ویردی و دخی پرماغندن خاتمین چقاردوب بورزویه ویردی زیرا او خاتمدن
ایش چقسه کرکدر و بورزویه سپارش ایلدی کوزم نوری هرنه زمان اچیله اقصا ایلرسه شهره کل طوغری بنم
سرآیه کلوب بکا بولوشدردی و تلکیه دخی ایتدی یا تلکه کاهیله بونبره محی بکا کتوردی و چکلوب عزم
بهشتکند ایلیوب کتدی بورزو دخی اوراده غیری چفتی قیوب کلاسحایله کویه کتدی امّا عزم التون نزد کوردی
تورك اوغلانی سوینوب طوغری اوه وآردی مادری شهره بانویه ایتدی ای مادر بوکون تارلاده جفت سوروکن
دردم پادشاه کلوب بکا برکیسه التون ویردی و هرنه زمان توکورسه نیله بکا کل سکا چوق التون ویره یم دیو
اشتله بروه خاتم بوزلك ویردی و زیاده اشلوق طاشی وآردیدی اول ایسه الماس ایدی شهره بانو ناصل
پادشاهم اوغل دیرلر ایمش دیدی شهره بانو قیاس ایلدیکم رستمله رآست کلدی بورزو ایتدی انا آدینه افراسیاب
شاه دیرلر ایمش بهشتکند دیرلر برشاردوه اولورایمش اشته لاکلام تلکه پك ایو بیلورایمش دیدی شهره بانو
تلکهٔ صف شکنی چاغروب اصلین صوردی تلکه دخی اصلی ایله نقل ایلدی بوکرم شهره بانو التونی کوتورنجه
عورت دکلمی اول ساعت یومشادی بلی اوغل ویله افراسیاب سنك دیدکدر کاه کاه واروب بویله التونجوق
کتوردی بورزو نوله ای مادر دیوب باشلدی بورزی عنوانه یعنی بردقات کوی فدآیلیری طرزنده پاکیجه
لباس ابرندی و دونندی و ایلدسنه ایتدی ای مادر بو بزم اوتوردیغمز اوکیمکدردی شهره بانو ای اوغل
کیمك اولسه کرك بنم بایامك ایدی بکا ویردی شمدیکی حالده بزمدردی بورزو ایتدی سنوآ ایلدی کیمك
اصلی بودرکه مرآدم برایوجه قوتلی سرآی یاپدرمقدر زیرا برنه بواودار دنیجه مسافرینی کلوردی شهره
بانو دخی پك معقول سن بیلورسین اوغل امّا سرآی یاپدرمغه التون چوق استر برکیسه ایله اولمزدی
بورزو ایتدی بهی وآیده توکورسه واردم دیدم افراسیابن استرم اول بکادوکندیکه کل دیدی دیوب
همان سرای بناسنه شروع ایلدی امّا کیسه ده اوکادن التون جمله توکندی بورزو تلکیه ایتدی لاکلابك یوری
سنکله افراسیابه واروب هم کوریشه لم وهم برکیسه التون دخی استیه لم دیدی تلکه نوله دیوب قالعدیلر
بهشتکنده وآروب سرآی افراسیابه ایردیلر تلکه ایلرو وآروب کندین عرض ایلدی بو آبلوکلوب افراسیابه
بلدردیلر افراسیاب دخی بنیره محی استقبال ایلك دیوب بورزو یی استقبال ایتدردی دیوآنه کیردکده اهل یورت

ایاغله دروب بوکا تعظیم ایتدیلر بورزی افراسیاب اوکندن براو پدی افراسیاب اشارت ایلدی صولاقول
صندلیسی کبیلسین ابن ویسله تك صندلیسیدر دیك پوشیده سین آلدیلر بورزی کچوب قرار ایلدی افراسیاب
خوش کلدك کوزم نه عالمده سین دردی بورزی ایتدی دولتم دده برسرآی یاپدرمغله مباشرت ایلدم زیرا بنم
کندی اویمز یوغیدی بحق التون کفایت ایتدی اویله ناتمام قالدی دردی افراسیاب کوب الم چکه اوغل
بندهٔ التون چوقدر همان اقصا ایلدکجه کل استه دیوب خزینه دآره فرمان ایلدی نبیرمه ایکی کیسه التون
ویردی اندن افراسیاب بورزویه التونی قصداً اذ ویدیکه کوی اوغلانینه اقچه والتون کوردیکی بوقه
بردن چوق ویرسه شاشرانوکیجون بویله همضمنه کوره ویردی حاصلی کلام بورزو براز اوتوروب کتمك
مرآد ایلدی خزینه دآربورزویه ایکی کیسه التون ویردی بورزو آلوب تلکیه ویردی تلکه ضبط ایلدی
اندن بورزو براز دخی اوتوروب بدی ایچدی تمام کیجی ایرشدی وقالقوب براو پدی دیوانه چقنجه
مکی افراسیاب مقدم اصمار لمش ایدی برکرکدان اکری واویان ایله بورزویه چکی ویردیلر بورزی اوزینه
بنوب تلکه ایله دیه نقشانه کلدیلر اول ایکی کیسه التونی مادری شهره بانویه کوسترردی اندن سرآیا پیروت
تکمیل ایلدیلر کوی اوی نوله کرك نعره سوك ومکلف اولمه ینه شهرخانه سی کبی اولمازاندن اول سرآیه
بعض اقصا ایلدین متاع البیت نه ایسه ممکنی مرتبه الدی التون ینه دوکندی تلکیه ایتدی لاکلابك التونمز
ینه قالمدی بوری دم افراسیابه کیدم کیدم لم بلکه ینه براز التون آلوردی تلکه نوله دیوب دخلنه
بندیلر عزم بهشتکند ایلدیلر امّا اوستاد اویله نقل ایلرکیم کیلاون کشتکبر نام برکشتکیر وار ایدی هندوستانی
کروب وآردوعنی برده بولنان پهلوآنلر ایله کوره شوب جمله سین یکردی اول دیارشاهندن اینله
برمنشور الوردی بعض دیارلرده برکیسه ارقه سین یره کتوره مشهور دیوبتون اقالیملری کروب فقط برقدآر
وبرده ایران قالمشهوری شمری توراته کلدی کرتوراته دخی کوره شوب اندن اینله برمنشور اله اوردت
ایرانه کله اندن دخی کندویه غلبه ایدیوقی ایسه ایران شاهندن دخی برمنشور ویا براکماك آلوب وآروب
دیارنده اولنجه بیله اول نبیت ایله افراسیاب دیوآننه کلوب کندین عرض ایلدی افراسیاب دخی دستور
ویروب دیوآن ایلدی جمله پهلوانلر کلوب دیوآن افراسیابده جمع اولدیلر اندن کیلاون کشتکبر کلوب
قرق دآنه دستیاری وار ایدی انلر ایله بوربرکوره شوب باصدی بعده افراسیاب دیوآننده اولان نعره
پهلوآن وار ایسه جمله چقدیلر کیلاون کشتکبر جمله سنه غلبه کوسترردی غیری کیسه قالمدی هاوج کوندهٔ
دیوآن افراسیابی ارالدی ومنشور استدی امّا افراسیاب دخی بوکا منشور ویرمکه عار ایلدی زیرا
حریفك کیدم جکی ایراندرایراندهٔ ایسه پهلوآن چوقدر بصار تورآن پهلوانلرینك عرضی شکستادلو

دیو منشور ویرمکله تردد ایدوب بعض علت و بهانه لر ایلکله باشلدی کیلاو کشتکدر ایسه بهی پادشاهم
بکا نیچون عذر ایدرسین اگر دخی بریرده پهلوانك وار ایسه کاسین بوغلیسه بکا منشور ویرین کیده یم
دیوب بوکشاکشده ایکی بوزی شهباز کلدی دیو دیو آن افراسیابه برکودلدی اولدی افراسیاب ندر
دوکدم بوزی کلدی ددیلر همان افراسیاب قرشولدوب بوزی کرکدر آنه ایسوب اپول دیو آنه
ایچری کیردی براوپوب صول پای تحت صندلیسندن کچوب قرار ایلدی اما بوزی کوردی کیلاون کشتکدر
میدانم کزیوب افراسیابه بر شی استر افراسیاب ویرمکدن چکنور بوزی بونك نسنه دن برنسنه کلدم
دیوب افراسیابه ایتدی دولتم دره بوحریف سزدن نه استر دی افراسیاب اشته لحوال شویله در
منشور استر دی بوزی منشور نلدن الی بلجم دی افراسیاب ایتدی شو سیاه قلم برکاغد استر اما
اویله کاغد ویرمك ایسه بزه کوره پك کوچك دیوب اصلی ایله بوزیه کاغدی بوزی عوزنیله واصل
اولدقده دیوب افراسیابه چونکم اویله دردولتم دده برکوچ بنده کوره شودم اکر بنیده بصار سله اولزمان
کاغدی ویرك ددی کیلاون کشتکدر برکوچ الوکزیله بوزیه بقدی بردلو قلیوتك اوغلاونی اکرچه قوی
مشاهده اولنور اما معلوم که دخی کورشمك ناصل اولور کورمش افراسیاب دیوب کیلاونه ایتدی یا کیلاون
نه دیرسین بنم بنیدیم سنکله کورشمك استرانکله دخی کوره شورمسین ددی کیلاون ایتدی پادشاهم بوکورش
طالیدر بونده قول قربلور باش یاریلور صکره اوتازه اوغلاوندر بلکه کورش دیسین دخی بلجن برخطا اولور ده
بکا عتاب ایلرسین ددی بوزی دیوب کیلاونه ایتدی بقم پهلوان اکر بنی قصد ایدوب اولدیورسك
دخی سکا قائم وقتلم حلالدر اولسون ددی کیلاون ایتدی بنده قائم وقتلم سکا حلالدر اولسون دیوب
قول وقرار ایلدیلر بوزی برنه قالدیوب کیلاون کشتکدرك اوکینه کلدی بونلری میدانه کیوب بوکوچ
کیلاون قیچین قیچین کیروبچکلدی بوزی نیلسمك کرك ددی زیرا بوزی کورش آدابین وکشتکدرلك رسمن
بلمز همان بلندنه برکوچ قاوراوب قالدیرم یم واچمی قاون کبی زمینه اوراسم دیرکن کیلاون ایتدی برهان اوغلاون
عادت بولدرکه ایکی پهلوان کورشه طورسه ایتدا اوچ کره قوچ کبی باش دوقشولیرلر انجق کورش طوتارلر
ددی بوزی ایتدی بن اویون طریقین بلجم هم تعلیم ایله وهم بولیکه بنی بطا بلدرك زیرا اکر بن سنی یصدیم
هلاوك ایلرم امان وزمان ویرحم کوزك پك اچ دیوب کیلاون ناصل ایلدیسه بوزی دخی انك کبی ایلدی
اوتوردن کیلاون کلدی بریدن بوزی کلدی بربرلرینه بررباش اوردیلر که اکرچه بوزیدن باشی برمقدار
صارصلدی اما کیلاونك باشی قربوزقدر شیشدی همان ینه بوزی برکره کیروکیروکتمکله پادشاهی کیلاون
بوزویه ایتدی نیلسمك کرك ددی بوزی ایتدی اوچ کره عادت بودر باش طقوشالم دیدك اشته بری کچدی

ایکی دخی قالدی ددی کیلاون ایتدی ایکسی دورسون بری دخی کفایت ایدر ددی اندن بونلرالشمکله دو
پادشاهی کیلاون شویله بویله دیرکن قولاینه کتوروب همان بوزینك چهره سنه برسیلهٔ سخت اویله اوردیکم
کویا بوزینك کوزلرندن اتشلر چقدی صودندم سلاحنك بری قپ قره زی قالدی بوزی اصلنده تند
خود ربوخالله اویله غضبله کلدیکم اکر دیوآن افراسیاب اویلیدی اویله سندن کیلاونی چکوب ایکی پارچه
اما نیلسون دخی طویلق دونوب کیلاونه ایتدی ملعون سلاحنك اصلی یوق ددی کیلاون ایتدی یا بن سکا
مقدم دیه محی کیم سن دخی کورش طریقین بلرسین هم دار یلورسین اکر کوزك قایدی ایسه مانع دکلدر
انجق وارکیت بکا منشورم الیوبر ددی بوزی ایتدی یوق یا کیلاون بن کورشمدن وفالوندن الم چکم انجق
بویله سلاحه وموشت اورمقده کورشده وار میدر ددی کیلاون ایتدی بلی یا ظاهر وار در بوزی ایتدی
دی ایمدی اویله ایسه صوچك یوغیمش دیوب بونلرینه بربرلرینه اوزاقدن الوزآدوب اوینا شمغه
باشلدیلر بوزی قولاینه کتوروب کیلاونك قفاسنه برموشت بهلوآنی اویله اوردیکم بوکیلاون کشتکیر
فنی جوق زمان ایدی دیاربه دیاربه سیروسیاحت ایلیوب وارد وغنی مملکتلرده بویله کوره شم کوره شم
سلاحه ایلدموشت بیله بیله قفاسی چورمیش ایدی خوش طوغرییسی غضبیله بوزیده بکجه اورمش بولندی
حریفك قفاسی وکوتنش یمش طوز قپاغنی کبی طاردغان اولوب بینی میدانه صاچلدی دوشدی بوقه
زمانده بری کزدوکی دیارلرده راست کلدوکی بهلوآنلری باصوب یاقدکن کشتکیرلك اجل کندوسین
اکسوزدن برکندوزدن آتش اندیکله قفاسی طاشله بردن کلوب خورخدام اولدی نتیجهٔ کلام کیلاون
کشتکیر اول اراده مرد اولدی اما جمله ارباب دیوآن بوزینك بوقوتن کوروب انکشت بردهان آیدوب
تعجبده قالدیلر بوزی منصکره افراسیاب دخی بوزینك بوکیفیتن کوروب تحسین ایلیوب کندوکندویه
ایتدی یا افراسیاب اشته شمدی ایرآنیلردن سنك انتقامن الیویرسه بواوغلاون الیویردیوخسه
غیر یسنك اندن کلمز ددی مکر بوکیلاون هردیارده کشتکیرلك ایدوب اولقدر التون وکومش وسائر
ذی قیمت تفارق ویادکارلره مالك اولمشکله بی نهایه بوکوچ بونلری افراسیاب جمله سین بوزویه ویردی
واول فرق دستیاری دخی بوزینك الین اوپوب کندویه تابع اولوب یانده قالدیلر بوزی منصکره برمدخی
افراسیاب غیری سرآینه متقبل برسرآی ویروب ندیم وخشم ویردی وکندویه تنبیه ایلدیکه یا بوزی
سن بنم یانمده ایرانمادی وپادشاهی بوزویه سلحشورلق تعلیم ایلدکه بیلدوکی قدر سلحشور علمین تعلیم
ایدوب دائما ادآب چنکی ورسم برحاشی کالی ایله افراسیابدن کوروب وحق لاضاف بوددکه بوزی
ایلروچکوب برآدم ایلدی یوغسه افراسیاب اکر بوزویه صاحب چقوب التفات ایمیدی بوزی چنجلکدن

قورتلمازدی اندہ قالوردیلر دی زیرا رستم بلمز دیکہ سہراب اوغلی اولدوغنی خبردار دکل ایدی
وصول پای تخت صندلیسیکہ بیلسم ابن ونیسہ یتز جنگک ایدی وصاغ پای تختہ بیرآن اوتوردی
صولدہ بیلسم اوتوردی امّا بیلسم جملہ سندن شجیع ایدی ایمحق برمتکبر پہلوآن ایدی کاوان حرمدہ اولوب
ایدی یکرمی اوتوز کونہ برکرّہ دیوآن شاہ افراسیابہ کلوردی وسائر وقتلرده انك صندلیسی پوشیدہ ایدی
دوردی بوردی کلہ کجلہ برایکی ساعت مقدآری اوتوردی شمدی افراسیاب چونکم بوردوبی یانندہ
الیقودی اول صندلی مستقلاً بوردوبہ تسلیم ایلدی امّا اوزدآن بروزیری بیلسم طرفین طوتاردی
بولباس دیرلردی اول ونیسہ ال التندن برتذکرہ یازوب برغلامہ ایلہ کیلوت حرمدہ بیلسمہ کوندردی برکون
غلام مدروآروب بیلسمہ بولشدی وبولباس وزبرك تذکرہ سین ویردی بیلسم الوب تذکرہ مطالعہ ایلدی
غلام دخی اغزدن ایتدی ای کلاور شمدی پادشاہیمز افراسیاب نمان دہ نقشانندہ سہراب اوغلان بولقی
کتورتدی وعظیم التفات ایلدی ونبرمہ دیوایلروجکدی وحتی سنك برك اکاویردی صول پای تخت
پہلوآنی اودربن بوبی کوروب کوجیلہ کلدی وسکا بوتذکرہ کوندردمکہ اکرسنك صندلی حاجتك ایسہ
برکون اول کلوب دعوا ایدہ سین دیمیش بیلسم تذکرہ دن بوجوآبی اشتہ کہ کوزی لاسی دوندی وایتدی
بوردی دد کلوری اوغلان کیم اولہ کہ کلوب بنم برمدہ اوتوره دیوب اولدم یرندن طوروب اون ایکی بیك
عسکرہ مالك ایدی حاضر ایدوب برکون همان بنوك ایلدی اون ایکی بیك اربندی وبیلسم اوکلرینہ دوشوب
الغار ایلہ قدہ سین بہشتکندہ دیوب کتدی ازمانہ کلدی وعسکرین طشره براغوب کتدی بالکز کلہ
کلوب دیوآن افراسیابہ بوردیدی امّا بوآبلر کوروب کلوب افراسیابہ پہلوان بیلسم کلدی ددیلر ناکاہ بیلسم
دخی کلوب زحشندن اینوب طوغری دیوآنہ چقدی افراسیاب اوکنہ کلوب سائر وقتلرکبی براویردی امّا
شمدی اوبیوب اویلہ ایاق اوزندہ دوردی افراسیاب بیلسمك بواوضاعك کوروب بیلدیکہ صندلی
ایچون غضبہ کلمشدر ایتدی خوش کلدك یا بیلسم ددی بیلسم همان فتح کلاہ ایلدیکم باقہ پادشاہیمیز
بوآنہ کلنجہ بنم برخدمتکدن روکردآن اولوب تکاسل ایلدوکم وآرمیدددی افراسیاب ایتدی یوق
یا بیلسم لکن اشاغلیسندہ نہ دیسك کرك ددی بیلسم ایتدی نہ دیسم کرك لایق واضا فمیدر کہ بنم برمحل
آخردن کلوب براناسی سودی اغزندہ فوقان اوغلانہ ویرمك سیزہ دوشر مجی ددی وایتدی یابن انی صندلیم
اوتورمغلہ قورمیم دیوب همان الغنجہ آبدآرہ اوردی قالق اول صندلیدن بره سفیلہ بیان اوغلانی دیوب
بوردیلك اوندیلہ بوردیدی بوردی کوردی نعنجہ ایلہ اوزینہ کلیور افراسیاب ایتدی بره یا بیلسم چیك
الین عبدیدیہ سیلہ قالمدی بیلسم عنجہ ی حوآلہ ایلدی امّا بوردی کوردیکہ اولمازهمان برکرّہ یرندن